

N A D A C E
UNIVERSITAS

EDICE
MISCELLANEA

NADACE UNIVERSITAS
MASARYKIANA

1993 – 2004

Jaroslav Malina

NADACE UNIVERSITAS MASARYKIANA

1993–2004

NADACE UNIVERSITAS, BRNO
AKADEMICKÉ NAKLADATELSTVÍ CERM, BRNO
NAKLADATELSTVÍ A VYDAVATELSTVÍ NAUMA, BRNO
2005

<

1 Olbram Zoubek, *Zvídavost – Letíctví s draperií*, 1994, socha pro Výbor Ceny Nadace Universitas Masarykiana pro rok 1994, odlitek, olovo, částečně zlaceno, výška 68 cm; v roce 1994 udělena jako Cena Nadace Universitas Masarykiana prof. PhDr. MgA. Miloši Štědroňovi, CSc.

Cena Nadace Universitas Masarykiana byla ustavena vedením nadace 30. 5. 1994. Je vyznamenáním za dílo v oblasti vědy, umění, kultury a občanské společnosti, které otevřelo nové prostory, přispělo k vytváření inspirujících vazeb mezi různými vědeckými disciplínami i mezi vědou a uměním a přitažlivě zprostředkovalo moderní poznání široké veřejnosti. Poprvé byla udělena v roce 1994 Rudolfo Firkušnému a Miloši Štědroňovi, zatím naposledy v roce 2004 Olbramu Zoubkovi a Václavu Klausovi.

O vydání této publikace se zasloužily laskavou podporou

Nadace Universitas

Společnost pro podporu univerzitních aktivit

2 Olbram Zoubek, *Oeconomia II*, 1995, socha pro Výbor Ceny Karla Engliše pro rok 1995, odlitek, bronz, výška 90 cm; v roce 1995 udělena jako Cena Karla Engliše Václavu Klausovi.

Cena Karla Engliše byla ustavena předsednictvem Nadace Universitas Masarykiana ve spolupráci s vedením Masarykovy univerzity v Brně a předsednictvem Společnosti Karla Engliše v Praze 30. 7. 1994. Cena byla nazvána po vynikajícím národohospodáři, originálním ekonomickém mysliteli a politikovi, zakladatelské osobnosti Masarykovy univerzity a československého státu, blízkém spolupracovníkovi prezidenta Tomáše Garrigua Masaryka.

Text © Jaroslav Malina, Pavel Bravený, Jiří Cicvárek, Marie Dohnalová, Jiří Fiala, František Gale, Václav Klaus, Eva Klvačová, Milan Knížák, Stanislav Komenda, Ladislav Kováč, Vratislav Kulháněk, Karel Linhart, Věra Linhartová, Dagmar Lipovská, Ivo Pospíšil, Vladimír Preclík, Jiří Vorlíček, Olbram Zoubek, 2005.

Editor © Jaroslav Malina, 2005.

Obálka, grafická a typografická úprava © Jan Jordán, 2005.

Fotografie © Archiv Nadace Universitas Masarykiana, Irena Armutidisová, Přemysl Janíček, Daniela Kaštánková, Miroslav Králík, Marie Kratochvílová, Ladislav Neubert, Anna Pecková, 2005.

Translation © Alena Opletalová (německé resumé), Ivo Pospíšil (anglické resumé), 2005.

Vydaly © Nadace Universitas Masarykiana v Brně, Akademické nakladatelství CERM v Brně, Nakladatelství a vydavatelství NAUMA v Brně, 2005.

Tisk FINAL TISK s. r. o. Olomučany.

Ilustrace na přebalu © Vlastimil Zábranský, *Emblém Nadace Universitas Masarykiana*, 1993, kombinovaná technika, 24x17 cm.

Tato publikace ani jakákoli její část nesmí být přetiskována, kopírována či jiným způsobem rozšiřována bez výslovného povolení vydavatele.

ISBN 80-7204-392-7 (Akademické nakladatelství CERM, s. r. o., v Brně).

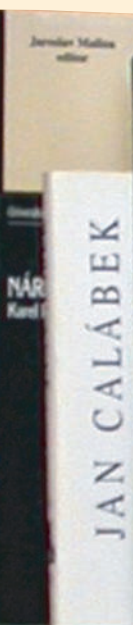
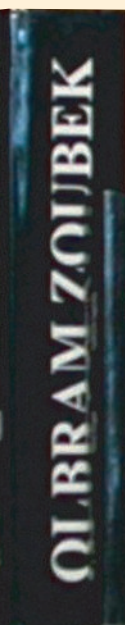
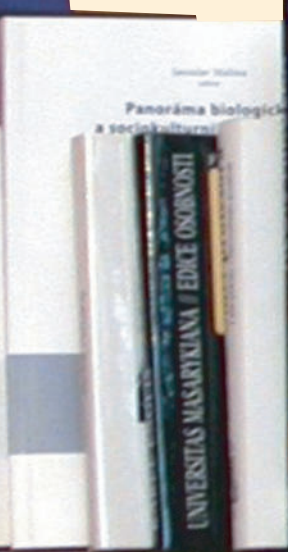
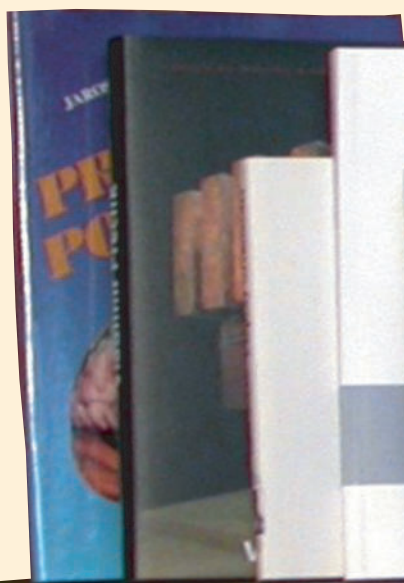
ISBN 80-86258-54-8 (Nakladatelství a vydavatelství NAUMA v Brně).

Obsah

STRANA	11	1. ÚVOD
	21	2. VZNIK NADACE UNIVERSITAS MASARYKIANA, POSLÁNÍ, CÍLE
	23	2.1. Ohlasy
	24	2.2. Literatura
	27	3. STATUTÁRNÍ ORGÁNY NADACE UNIVERSITAS MASARYKIANA
	31	4. ČINNOST NADACE UNIVERSITAS MASARYKIANA (1993–2004)
	32	4.1. Univerzitní noviny
	36	4.1.1. Ohlasy
	38	4.1.2. Literatura
	39	4.2. Edice Nadace Universitas Masarykiana
	39	4.2.1. Edice Beletrie
	42	4.2.1.1. Ohlasy
	43	4.2.1.2. Literatura
	43	4.2.2. Edice Heureka
	50	4.2.2.1. Ohlasy
	53	4.2.2.2. Literatura
	54	4.2.3. Edice Miscellanea
	55	4.2.3.1. Ohlasy
	56	4.2.3.2. Literatura
	59	4.2.4. Edice Osobnosti
	77	4.2.4.1. Ohlasy
	83	4.2.4.2. Literatura
	84	4.2.5. Edice Scientia
	89	4.2.5.1. Ohlasy
	91	4.2.5.2. Literatura
	92	4.2.6. Edice Scintilla
	92	4.2.6.1. Ohlasy
	93	4.2.6.2. Literatura
	95	4.3. Cena Nadace Universitas Masarykiana
	102	4.3.1. Ohlasy
	106	4.3.2. Literatura
	107	4.4. Cena Karla Engliše
	108	4.4.1. Ohlasy
	109	4.4.2. Literatura
	116	4.5. Výstavy a jiné kulturní a společenské akce
	116	4.5.1. O tvořivosti ve vědě, politice a umění
	118	4.5.1.1. Ohlasy
	118	4.5.1.2. Literatura
	118	4.5.2. Zahrádní slavnosti v Botanické zahradě Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně
	119	4.5.2.1. Ohlasy
	121	4.5.2.2. Literatura
	128	4.5.3. Reprezentační plesy Masarykovy univerzity v Brně
	128	4.5.3.1. Ohlasy
	129	4.5.3.2. Literatura
	131	4.5.4. Sochy pro Masarykovu univerzitu a Nadaci Universitas Masarykiana
	132	4.5.4.1. Ohlasy
	132	4.5.4.2. Literatura
	139	4.5.5. Výstavy soch a obrazů
	139	4.5.5.1. Ohlasy
	141	4.5.5.2. Literatura
	145	4.5.6. Kruh prstenu
	146	4.5.6.1. Ohlasy
	155	4.5.6.2. Literatura
	157	5. HOSPODAŘENÍ
	158	5.1. Hospodaření s prostředky Nadačního investičního fondu
	161	5.2. Zvláštní ustanovení o používání příspěvku z Nadačního investičního fondu, a. s. (výňatek ze Statutu)

STRANA	163	6. GRANTOVÁ PRAVIDLA NADACE UNIVERSITAS MASARYKIANA
	164	6.1. Podmínky pro poskytování nadačních příspěvků z výnosu z prostředků Nadačního investičního fondu a okruh příjemců
	164	6.2. Vyhlašování veřejných řízení pro rozdělování nadačních příspěvků Nadace Universitas Masarykiana
	166	6.3. Literatura
	169	7. SPOLEČENSKÉ SETKÁNÍ 25. 11. 2004 V BRNĚ u příležitosti osmdesátiletí brněnské univerzitní antropologie, desetiletí Nadace Universitas Masarykiana a udělení nadačních cen Vratislavu Kulhánkovi a Olbramu Zoubkovi
	171	7.1. Udělení Ceny Karla Engliše Vratislavu Kulhánkovi
	173	7.1.1. Inaugurační projev Vratislava Kulhánka
	174	7.2. Udělení Ceny Nadace Universitas Masarykiana Olbramu Zoubkovi
	176	7.2.1. Inaugurační projev Olbrama Zoubka
	177	7.3. Uvedení nových knih
	179	7.4. Poděkování Nadace Universitas Masarykiana spolupracovníkům a příznivcům
	180	7.5. Uvedení výstavy obrazů Miroslava Netíka a výstavy soch Zdeňka Macháčka a Olbrama Zoubka
	183	8. SPOLEČENSKÉ SETKÁNÍ 1. 12. 2004 V BRNĚ u příležitosti udělení Ceny Nadace Universitas Masarykiana Václavu Klausovi a uvedení knihy Milana Knížíka Dav se mýlí vždycky
	189	8.1. Udělení Ceny Nadace Universitas Masarykiana Václavu Klausovi
	192	8.1.1. Inaugurační projev Václava Klause: Evropské problémy a jejich neřešení
	196	8.2. Uvedení knihy Milana Knížíka Dav se mýlí vždycky
	202	8.3. Projev Milana Knížíka
	209	9. OHLASY NA ČINNOST NADACE UNIVERSITAS MASARYKIANA
	210	9.1. Ohlasy
	219	9.2. Literatura
	220	10. Autoři fotografií
	220	11. Poděkování
	220	12. Universitas Masarykiana Foundation (1993–2004) (Summary)
	222	13. Stiftung Universitas Masarykiana (1993–2004) (Zusammenfassung)
	224	14. Výkladový slovník důležitějších jmen a pojmů
	256	15. Rejstřík

1

ÚVOD

Tato publikace podává přehled činnosti Nadace Universitas Masarykiana od jejího vzniku v roce 1993 až do konce roku 2004. Nadace Universitas Masarykiana byla ustavena na zelené louce. Příznivce a nadační dary získávala až svými projekty, jež od počátku vyvolávaly zájem a příznivý ohlas u odborné i širší veřejnosti. Prvním projektem bylo publikování a slavnostní uvedení knihy Františka Vencovského *Karel Engliš* na Rektorátu Masarykovy univerzity v Brně 7. září 1993 a opakovaně na společenském setkání 6. prosince 1994 v Aule Masarykovy univerzity v Brně u příležitosti udělení Ceny Karla Engliše Josefu Tošovskému, guvernérovi České národní banky. Zmíněná kniha představila život a dílo zakladatelské osobnosti Masarykovy univerzity a československého státu, které nadlouho nezaslouženě upadlo v zapomnění (obr. 3–4). Poté následovalo koncem roku 1993 vydání objemného trojsvazku Jaroslava Maliny a kolektivu *O tvořivosti ve vědě, politice a umění* a uspořádání rozsáhlé výstavy *Cesta k tvořivosti* (ideový záměr a autor libreta Jaroslav Malina) v Moravském zemském muzeu v Brně, jejíž vernisáž se konala 21. prosince 1993 (obr. 5–19).

Správní a dozorčí rada nadace byla a je složena z pracovníků Masarykovy univerzity v Brně i jiných institucí. Dobře proto zná potřeby akademického prostředí. Není pasivní, nečeká pouze na projekty zvnějšku, nýbrž je vyhledává, podněcuje nebo spoluvytváří a kontroluje až do úspěšného dokončení. K rozvíjení této činnosti vytvořila odpovídající institucionalizované zázemí:

- Časopis *Univerzitní noviny* (vychází měsíčně, v roce 2005 již 12. ročník; dnes má za sebou více než sto čísel, každé v průměru o šedesáti stranách, a vysloužil si dosti obecně rozšířené veřejné mínění, že jde o nejlepší český akademický list).

- Šest nadačních knižnic – *Edice Beletrie* (dosud publikováno 6 svazků), *Edice Heureka* (dosud publikováno 11 svazků), *Edice Miscellanea* (dosud publikováno 17 svazků), *Edice Osobnosti* (dosud publikováno 20 svazků), *Edice Scientia* (dosud publikováno 34 svazky), *Edice Scintilla* (dosud publikovány 2 svazky), které jsou otevřeny pro autory z Masarykovy univerzity v Brně i pro autory z jiných vysokých škol v České republice a z ústavů Akademie věd České republiky.

- *Cena Nadace Universitas Masarykiana* za aktivity ve vědě, umění, kultuře a v oblasti občanské společnosti (dosavadní laureáti: Rudolf Firkušný, klavírista světového významu, humanista a demokrat, který se zasloužil o obnovu svobody ve své rodné zemi, Miloš Štědroň, muzikolog, skladatel, esejista, Josef Koutecký, zakladatel české dětské onkologie, stoupenec propojování vědy a umění, Jan Beneš, antropolog, autor vědeckonaučné literatury a beletrie, Miroslav Holub, imunolog, básník, esejista, Pavel Bravený, fyziolog a výtvarník, Jiří Grygar, astrofyzik, autor vědeckonaučné literatury, Eduard Schmidt, fyzik, tvůrce polistopadové koncepce Masarykovy univerzity v Brně, Vladimír Preclík, sochař, pedagog, spisovatel, Jiří Vorlíček, lékař, tvůrce polistopadové koncepce Lékařské fakulty Masarykovy univerzity v Brně, Olbram Zoubek, sochař, významná osobnost české kultury a občanské společnosti, Václav Klaus, politik a státník, tvůrce novodobé české demokratické státnosti, umožňující svobodný rozvoj vědy, umění a společenského života).

- *Cena Karla Engliše* za aktivity v ekonomické oblasti (dosavadní laureáti: Josef Tošovský, guvernér České národní banky, Václav Klaus, profesor ekonomie, předseda vlády České republiky, Jacob A. Frenkel, profesor ekonomie, guvernér Národní banky Izraele, František Vencovský, profesor Vysoké školy ekonomické v Praze, Vratislav Kulháněk, předseda představenstva společnosti Škoda Auto a. s., od roku 2004 předseda dozorčí rady společnosti Škoda Auto a. s.).

- Nadace se podílela na založení tradice *reprezentačních plesů a zahradních slavností* Masarykovy univerzity v Brně, *výstav děl českých malířů a sochařů a na instalacích soch* v areálech Nadace Universitas Masarykiana a Masarykovy univerzity v Brně.

Tyto projekty sledují záměr propojit vědu a umění, estetizovat akademické prostředí, sdílet je s širší veřejností, a tak napomáhat vytváření kultivované občanské společnosti.

Bohatá nadační činnost, uskutečňovaná díky mnoha spolupracovníkům, příznivcům a dárcům, našla též odraz v letech 1999 a 2001, kdy nadace uspěla v I. i II. etapě výběrového řízení v rámci Nadačního investičního fondu zřízeného zákonem České národní rady v roce 1991 „pro účely podpory nadací určených Poslaneckou sněmovnou Parlamentu České republiky na návrh vlády“.

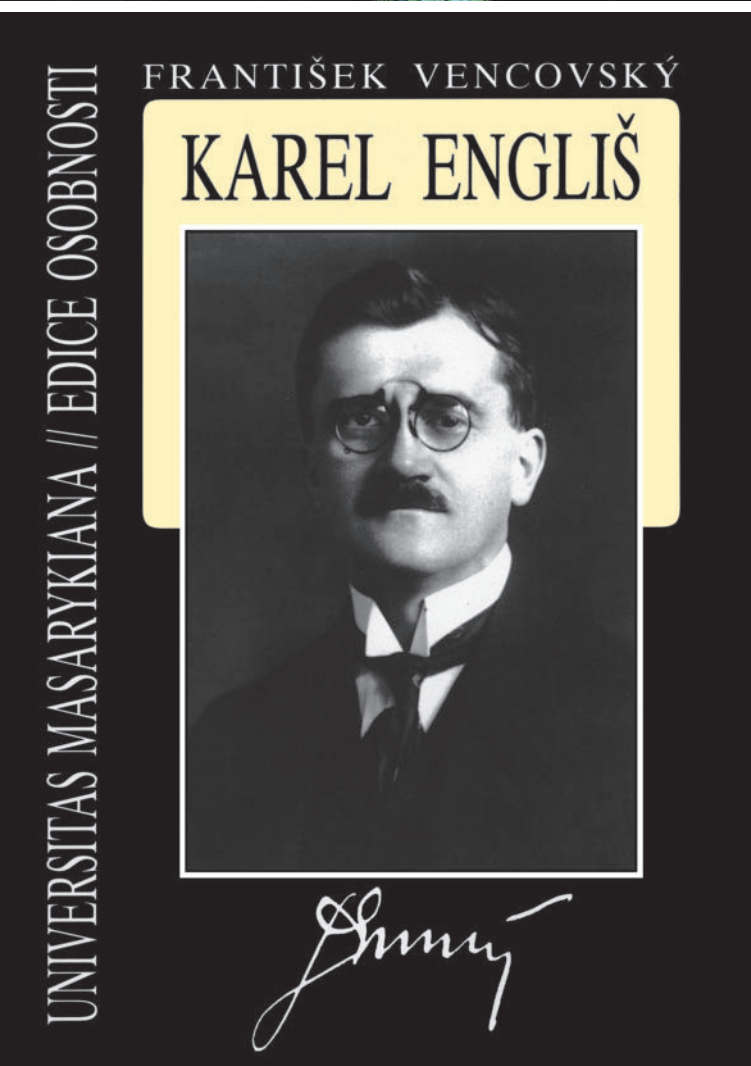
Získané finanční prostředky významně posílily nadační jmění a učinily z nadace stabilizovanou instituci. Na granty a projekty lze využívat z tohoto nadačního jmění pouze každoroční výnosy. Ty však představují jen zlomek nákladů potřebných k udržení a rozvíjení bohatých nadačních aktivit, a proto se nadále uplatňuje způsob užitý při vzniku a v prvních letech existence nadace (kniha Karel Engliš, trojsvazek *O tvořivosti ve vědě, politice a umění*, výstava *Cesta k tvořivosti*): projekty „přitažlivé“ pro sponzory (například knihy – Ilja Hurník, *Proč pláče Metuzalém a jiné povídky*, Jaroslav Malina, *První císař: Tvůrce Číny a osmého divu světa*, Václav Klaus, *Mezi minulostí a budoucností: Filozofické a humanologické úvahy a eseje*, František Vencovský, *Dějiny českého ekonomického myšlení: Do roku 1948*, Jiří Hlušíčka – Jaroslav Malina – Jiří Šebek, *Vincenc Makovský, série Panoráma biologické a sociokulturní antropologie*, v poslední době zejména projekt pětisvazkové knihy a výstavy *Kruh prstenu: Světové dějiny sexuality, erotiky a lásky od počátků do současnosti v reálném životě, krásné literatuře, výtvarném umění a dílech českých malířů a sochařů inspirovaných obsahem této knihy*) umožňují financovat projekty z hlediska záměrů a účelu nadace sice důležité, avšak pro sponzory „nepřitažlivé“ (Markéta Pitrová, *Institucionální struktura Evropské unie: Vliv integračních paradigmat na výstavbu institucí*, Milan Vacík, *Reprezentace zaměstnanců v sociálním dialogu*, *Univerzitní noviny*).

3 Uvedení knihy Františka Vencovského *Karel Engliš* (1. svazek Edice Osobnosti Nadace Universitas Masarykiana. Brno – Boskovice: Moravské zemské muzeum – Nakladatelství Albert, 1993) u příležitosti společenského setkání na Rektorátu Masarykovy univerzity v Brně 7. 9. 1993. Jaroslav Malina a František Vencovský.

4 Uvedení knih Františka Vencovského *Karel Engliš* (1. svazek Edice Osobnosti Nadace Universitas Masarykiana. Brno – Boskovice: Moravské zemské muzeum – Nakladatelství Albert, 1993) a Karla Engliše *Národní hospodářství: Vybrané kapitoly* (1. svazek Edice Heureka Nadace Universitas Masarykiana. Boskovice – Brno – Praha: Nakladatelství Albert – Nakladatelství Jota – Nakladatelství Svoboda) na společenském setkání 6. 12. 1994 v Aule Masarykovy univerzity v Brně u příležitosti udělení Ceny Karla Engliše Josefu Tošovskému, guvernérovi České národní banky.

5 Přebal knihy: Vencovský, František: *Karel Engliš*. 1. svazek Edice Osobnosti Nadace Universitas Masarykiana. Brno – Boskovice: Moravské zemské muzeum – Nakladatelství Albert, 1993. Obálka a grafická úprava Jan Jordán.

6 Výstava *Cesta k tvořivosti* – projekt Nadace Universitas Masarykiana v Dietrichsteinském paláci Moravského zemského muzea v Brně v prosinci 1993 až březnu 1994. Tisková konference v den vernisáže 21. 12. 1993. Zleva: Jaroslav Malina, předseda správní rady Nadace Universitas Masarykiana a autor ideového záměru a libreta výstavy, Eduard Fuchs, člen správní rady Nadace Universitas Masarykiana, Eduard Schmidt, rektor Masarykovy univerzity v Brně a člen správní rady Nadace Universitas Masarykiana, František Šalé, ředitel Nakladatelství Albert v Boskovících, Jan Mervart, redaktor České televize.

7 Vernisáž výstavy *Cesta k tvořivosti* v Dietrichsteinském paláci Moravského zemského muzea v Brně 21. 12. 1993. Pohled do auditoria.

8 Vernisáž výstavy *Cesta k tvořivosti* v Dietrichsteinském paláci Moravského zemského muzea v Brně 21. 12. 1993. Vystoupení souboru Centra experimentálního divadla v Brně pod vedením Petra Oslzlého.

9 Vernisáž výstavy *Cesta k tvořivosti* v Dietrichsteinském paláci Moravského zemského muzea v Brně 21. 12. 1993. Petr Oslzlý, Miloš Štědroň, Jan Šmarda, Jaroslav Malina.

10 Vernisáž výstavy *Cesta k tvořivosti* v Dietrichsteinském paláci Moravského zemského muzea v Brně 21. 12. 1993. Vlastimil Zábanský, Jan Jordán, Zdena Zábanská.

11 Výstava *Cesta k tvořivosti* v Dietrichsteinském paláci Moravského zemského muzea v Brně. Úvodní část expozice dokumentující nejstarší projevy lidské tvořivosti ve starší době kamenné.

12 Výstava *Cesta k tvořivosti* v Dietrichsteinském paláci Moravského zemského muzea v Brně. Úvodní část expozice dokumentující nejstarší projevy lidské tvořivosti v mladší době kamenné.

13 Výstava *Cesta k tvořivosti* v Dietrichsteinském paláci Moravského zemského muzea v Brně. Část expozice dokumentující projevy umělecké tvořivosti: plastiky Vladimíra Preclíka, Sylvy Lacinové a Jiřího Marka.

14 Výstava *Cesta k tvořivosti* v Dietrichsteinském paláci Moravského zemského muzea v Brně. Část expozice dokumentující projevy umělecké tvořivosti: obrazy Adolfa Borna.

15 Výstava *Cesta k tvořivosti* v Dietrichsteinském paláci Moravského zemského muzea v Brně. Část expozice dokumentující projevy umělecké tvořivosti: obrazy Vlastimila Zábanského.

16 Výstava *Cesta k tvořivosti* v Dietrichsteinském paláci Moravského zemského muzea v Brně. Část expozice dokumentující projevy umělecké tvořivosti: obrazy Zdeny Höhmové.

17 Přebal publikace: Malina, Jaroslav, a kolektiv (1993): *O tvořivosti ve vědě, politice a umění*, I. Brno – Boskovice – Praha: Nadace Universitas Masarykiana v Brně – Nakladatelství Albert – Masarykova univerzita v Brně – Moravské zemské muzeum v Brně – Nakladatelství Svoboda – Nakladatelství Jota. Obálka a grafická úprava s použitím ilustrace Adolfa Borna Jaroslav Malina a Karel Martyčák.

O TVOŘIVOSTI VE VĚDĚ, POLITICE A UMĚNÍ

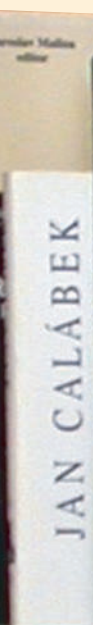
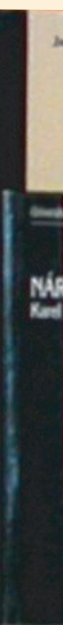
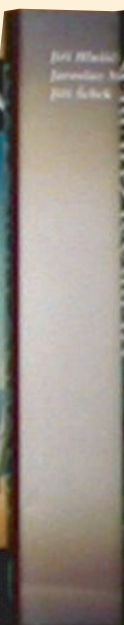
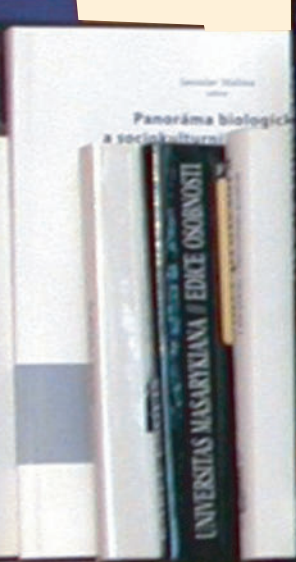
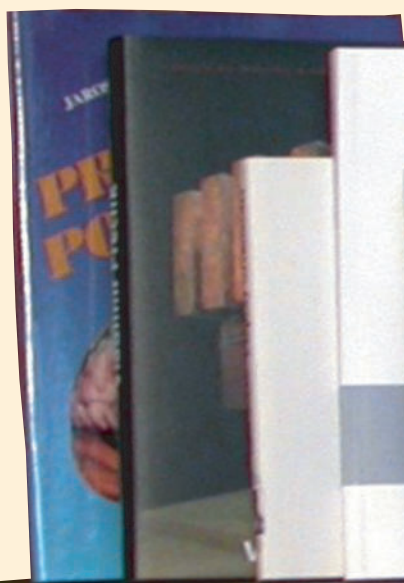

18 Přebal publikace: Malina, Jaroslav, a kolektiv (1993): *O tvořivosti ve vědě, politice a umění*, II. Brno – Boskovice – Praha: Nadace Universitas Masarykiana v Brně – Nakladatelství Albert – Masarykova univerzita v Brně – Moravské zemské muzeum v Brně – Nakladatelství Svoboda – Nakladatelství Jota. Obálka a grafická úprava s použitím ilustrace Vlastimila Zábranského Jaroslav Malina a Karel Martyčák.

O TVOŘIVOSTI VE VĚDĚ, POLITICE A UMĚNÍ

19 Přebal publikace: Malina, Jaroslav, a kolektiv (1993): *O tvořivosti ve vědě, politice a umění*, III. Brno – Boskovice – Praha: Nadace Universitas Masarykiana v Brně – Nakladatelství Albert – Masarykova univerzita v Brně – Moravské zemské muzeum v Brně – Nakladatelství Svoboda – Nakladatelství Jota. Obálka a grafická úprava s použitím ilustrace Vladimíra Renčina Jaroslav Malina a Karel Martyčák.

2

VZNIK NADACE, POSLÁNÍ, CÍLE

Nadace Universitas Masarykiana byla zřízena na podporu majetkové podpory vydavatelské, pořadatelské, kulturní, vzdělávací a vědecko-výzkumné činnosti zejména autorů z akademické obce Masarykovy univerzity v Brně, ale i autorů z jiných vysokých škol a ústavů Akademie věd v České republice. Jejimi zřizovateli (spoluzřizovateli) byli: Prof. RNDr. Jan Beneš, DrSc., Doc. RNDr. Eduard Fuchs, CSc., Prof. PhDr. Milan Jelínek, CSc., Prof. PhDr. Jaroslav Malina, DrSc., Prof. RNDr. Eduard Schmidt, CSc., JUDr. Marta Stárková.

Účel zřízení nadace se shoduje s obecně prospěšným cílem, jímž je rozvoj kultury, vzdělání a vědy.

Nadace Universitas Masarykiana byla zaregistrována 25. 3. 1993 pod č. j. 1993/25 u Magistrátu města Brna, odboru vnitřních věcí, a dne 11. 12. 1998 byla zapsána do rejstříku nadací a nadačních fondů pod číslem výpisu 132438/98 u Krajského obchodního soudu v Brně; od 14. 10. 2004 byl název zkrácen: Nadace Universitas (NU). Podporuje pěstování a rozvíjení humanistických a kreativních tradic, mapování aktuálních vědeckých a civilizačních problémů a vytváření nových vazeb mezi různými vědeckými disciplínami i vědou a uměním, mezi univerzitami a veřejností a přináší inspiraci a tvořivé podněty, a to pro studenty i akademickou a širší veřejnost. Od svého založení podporuje vzdělávací, vědecké, umělecké, kulturní a společenské projekty, zejména autorů z akademické obce Masarykovy univerzity v Brně, ale i autorů z jiných vysokých škol a ústavů Akademie věd v České republice. Veřejné řízení pro rozdělování nadačních příspěvků vypisuje nadace od roku 1993 do současné doby, tedy dvanáct let.

K trvalému a kvalitnímu rozvíjení této činnosti vytvořila odpovídající institucionalizované zázemí (viz 4.1. až 4.5.).

2.1. Ohlasy

Ohlédnutí za rokem Masarykovy univerzity

PAVEL BRAVENÝ

(...) Na tomto místě musím věnovat odstavec něčemu (a teď doufám, že mi to pan šéfredaktor nezcenzuruje), co nazývám Malinův fenomén. Pan docent v nevidané tvůrčí explozi předznamenal Rok MU (poznámka editora: 75. výročí založení Masarykovy univerzity v Brně) založením *Univerzitních novin*, které myslím k všeobecné spokojenosti řídí. Pak vymyslel a se vším všudy zorganizoval Nadaci Universitas Masarykiana. Její činnost byla zahájena vydáním trilogie *O tvořivosti ve vědě, politice a umění*, věnované 75. výročí MU. Aby to mělo větší váhu, uspořádal na stejné téma v Dietrichsteinském paláci výstavu *Cesta k tvořivosti*. Dále koncipoval Ceny Nadace Universitas Masarykiana: dvě v oblasti vědy a umění a veřejného života, jednu „vně zdí“ a druhou „dovnitř“. Byl to Malinův nápad, aby cenou byly – i v následujících letech až do vyčerpání – přesličné sochy Zoubkovy řady *Zvidavost*. Tu první získal in memoriam R. Firkušný, druhou prof. M. Štědroň. Předány byly na nezapomenutelném večeru v Janáčkově divadle. Nadace Universitas Masarykiana rovněž spoluudílí – opět z Malinova podnětu – Cenu Karla Engliše za vynikající dílo v oblasti finanční a hospodářské politiky. Jako první ji získal Ing. J. Tošovský, gentleman naší finanční elity, jak jej charakterizoval pan rektor. Odvděčil se plně aule brilantní přednáškou. Cena, Zoubkova *Oeconomia*, už prý visí na čestném místě jeho guvernérské pracovny. Konečně Nadace (v podstatě její předseda doc. Malina) začala s vydáváním dvou knižních řad. V první z nich – „Osobnosti“ – vyšla již vloni biografie Englišova, letos hned dvě: *Vladimír Ulehla* a *Rudolf Firkušný*. Zejména monografie o Firkušném, první svého druhu, se stala bestsellerem. V druhé řadě – „Heureka“ – vyšlo *Národní hospodářství* K. Engliše. S biografií v řadě Osobnosti tvoří krásný celek. Jeden v kůži vázaný výtisk byl věnován též panu premiéroví; údajně si v něm s potěšením čte. A k tomu Malina ještě stačil vydat roztomilou knížku *Socha pro Masarykovu univerzitu* a objemnou (přitom čtivou) knihu z vlastního pera *První císař*. Z tohoto odstavce plyne, že Univerzita má také záviděníhodné osobnosti. (...)

Bravený, Pavel (1994): Ohlédnutí za rokem Masarykovy univerzity. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 1, 31. prosince 1994, č. 12, s. 2–4.

František Vencovský: Karel Engliš

JIŘÍ GRYGAR

Profesor Karel Engliš (1880–1961) patří k těm osobnostem Československé republiky, na něž komunistický režim uplatnil postup brilantně popsany v Orwelově knize *1984*: ač od chvíle, kdy vznikla první republika, patřil k nejvýznačnějším akademickým funkcionářům a veřejným činitelům našeho státu, pro dnešní mladou generaci jako by neexistuje. Kniha dr. Františka Vencovského, žáka a přítele prof. Engliše, je tak první splátkou velkého dluhu, který vůči tomuto významnému národohospodáři a politikovi bezpochyby máme.

Kniha je rozčleněna do tří hlavních oddílů: Život a dílo, Ve vzpomínkách přátel, Z Englišova díla – a doplněna přílohami (životopisná data, soupis významných prací prof. Engliše, bibliografie pojednání o Englišovi, výkladový slovník jmen a pojmů) a anglickým shrnutím.

Prof. Engliš byl nejvýznamnějším inspirátorem založení druhé české univerzity – Masarykovy univerzity v Brně (1919), jejímž byl prvním rektorem a na jejíž Právnické fakultě působil až do roku 1939, kdy přešel na Právnickou fakultu Univerzity Karlovy v Praze jako profesor národního hospodářství. V prosinci 1947 byl zvolen rektorem Univerzity Karlovy, ale jeho působení v této funkci skončilo „vítězným únorem“ – kniha obsahuje reprodukci dopisu Akčního výboru Národní fronty na vysokých školách v Praze (podepsaného předsedou Jiřím Pelikánem) ze dne 27. února 1948, jenž byl nezakrytým ultimátem, a prof. Engliš proto raději rezignoval. Další reprodukováné dokumenty pocházejí z roku 1952 (příkaz Ústředního národního výboru hl. m. Prahy panu Karlu Englišovi, aby se ze svého bytu v Praze 5 vystěhoval do zchátralé hájovny v pohraničí, později milostivě změněný na odsun do rodné Hrabyně ve Slezsku, a z roku 1953 výměr Jednotného národního výboru v Opavě, jímž se mu odnímá starobní důchod, jelikož „v období vykořisťovatelského řádu zastával jste zvlášť významné postavení ve veřejném životě a byl jste tedy podle §2 odst. 1 písm. a, cit. vl. nařízení významným představitelem dřívějšího politického a hospodářského zřízení“).

Vencovského knížka se tak vedle svého hlavního poslání stává bezděky konkrétní obžalobou zrůdnosti komunistické praxe, jež zcela programově likvidovala všechny významné osobnosti, které nebyly ochotny připojit se k totalitní ideologii. Osobnost prof. Engliše jako významného ekonoma, politika, filozofa a pedagoga vystupuje ze stránek dokumentů i vzpomínek neobyčejně plasticky. Počátek devadesátých let pak přináší alespoň posmrtné uznání Eng-

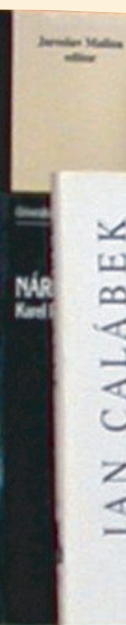
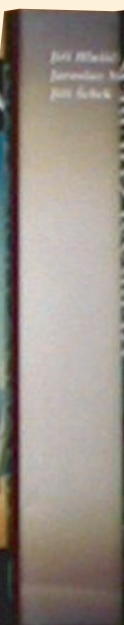
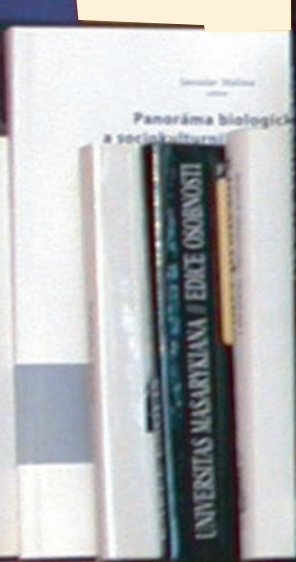
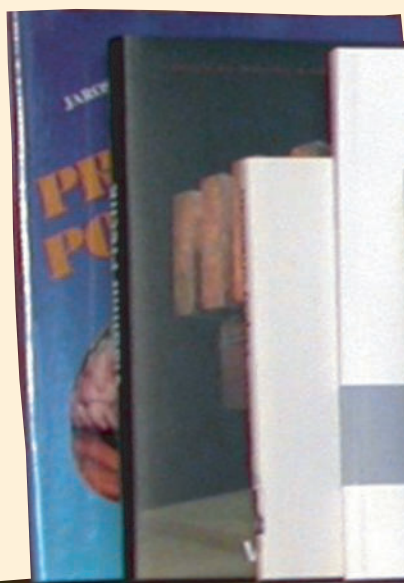
lišových kvalit: v roce 1991 obdržel in memoriam Řád TGM a v listopadu 1992 mu byl v rodné Hrabyni odhalen památník – dílo sochaře Gottharda Jandy.

Monografie o Karlu Englišovi vyšla při příležitosti 75. výročí založení Masarykovy univerzity v Brně a je jistě důstojným vykročením v programu Edice Osobnosti, kterou společně připravuje Nadace Universitas Masarykiana a Moravské zemské muzeum.

Grygar, Jiří (1994): Recenze – František Vencovský: Karel Engliš. Nadace Universitas Masarykiana – Edice Osobnosti; Brno a Boskovice 1993, váz. 164 str. *Omega*, roč. 1, 1994, č. 1, s. 47.

2.2. Literatura

- Bravený, Pavel (1994): Ohlédnutí za rokem Masarykovy univerzity. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 1, 31. prosince 1994, č. 12, č. 12, s. 2–4.
- Cicvárek, Jiří (1994a): Nadace Universitas Masarykiana. *Omega*, roč. 1, 1994, č. 1, s. 46–47.
- Cicvárek, Jiří (1994b): Recenze – Jaroslav Malina a kolektiv: O tvořivosti ve vědě, politice a umění. 3. sv., Nadace Universitas Masarykiana, Nakladatelství Albert, Masarykova univerzita, Moravské zemské muzeum, Nakladatelství Svoboda – Libertas, Nakladatelství Jota; Brno, Boskovice, Praha, 1993. *Omega*, roč. 1, 1994, č. 2, s. 56.
- Fuchs, Eduard – Malina, Jaroslav (1994): Nadace UM v roce 1993 a 1994. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 1, 28. února 1994, č. 2, s. 16.
- Grygar, Jiří (1994): Recenze – František Vencovský: Karel Engliš. Nadace Universitas Masarykiana – Edice Osobnosti; Brno a Boskovice 1993, váz. 164 str. *Omega*, roč. 1, 1994, č. 1, s. 47.
- Malina, Jaroslav (1993): Zprávy Nadace Universitas Masarykiana. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 0, č. 0, 1. prosince 1993, s. 9–10.

3

STATUTÁRNÍ ORGÁNY NADACE UNIVERSITAS MASARYKIANA

V průběhu své existence utvářela Nadace Universitas Masarykiana své statutární orgány a rozvíjela svou činnost v souladu s legislativou o neziskovém sektoru, jak se postupně vytvářela po roce 1989.

SPRÁVNÍ RADA (1993–1998)

Prof. PhDr. Jaroslav Malina, DrSc., předseda správní rady.
Prof. RNDr. Jan Beneš, DrSc., místopředseda správní rady.
Doc. RNDr. Eduard Fuchs, CSc.
Prof. PhDr. Milan Jelínek, CSc.
Prof. RNDr. Eduard Schmidt, CSc.
JUDr. Marta Stárková.

SPRÁVNÍ RADA (1998–2004)

Prof. PhDr. Jaroslav Malina, DrSc., předseda správní rady.
Prof. PhDr. Josef Unger, CSc., místopředseda správní rady.
Prof. JUDr. Josef Bejček, CSc.

SPRÁVNÍ RADA (2004–)

Prof. PhDr. Jaroslav Malina, DrSc., profesor antropologie, vedoucí Katedry antropologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně, předseda správní rady.
Ing. Marie Dohnalová, CSc., socioložka a ekonomka, vedoucí Katedry oboru Občanský sektor Fakulty humanitních studií Univerzity Karlovy v Praze, místopředsedkyně správní rady.
Ing. Miroslav Hošek, zakladatel a ředitel společnosti Hošek Motor a. s., Brno.
Jan Jordán, grafik a výtvarník, Brno.
Jaroslav Mittag, zakladatel brněnské stavební společnosti MiTTaG spol. s r. o., pozemní a průmyslové stavitelství.
Prof. MUDr. Jiří Vorlíček, CSc., lékař, přednosta Interní hematologické kliniky Lékařské fakulty Masarykovy univerzity v Brně a Fakultní nemocnice v Brně-Bohunicích.

DOZORČÍ RADA (1998–2004)

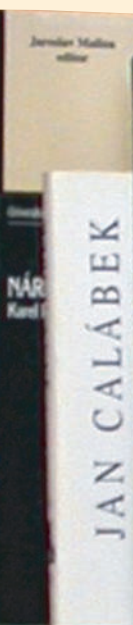
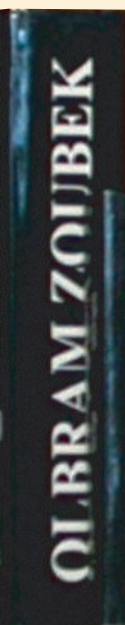
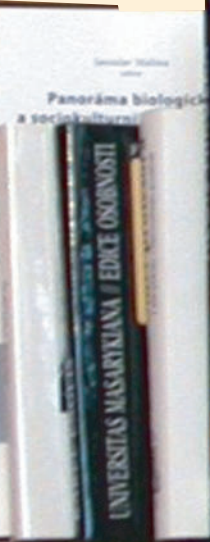
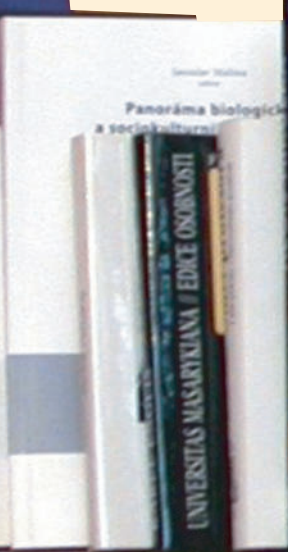
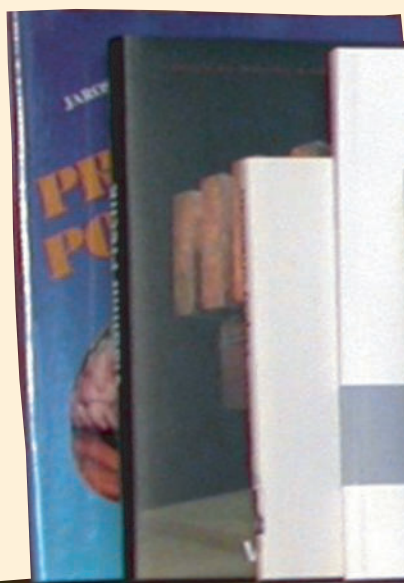
Ing. František Gale, předseda dozorčí rady.
Doc. RNDr. Eduard Fuchs, CSc.
Prof. RNDr. Eduard Schmidt, CSc.

DOZORČÍ RADA (2004–)

Ing. František Gale, poradce pro vysoké školy Ministerstva financí vlády České republiky, předseda dozorčí rady.
Doc. RNDr. Eduard Fuchs, CSc., matematik, docent Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně
Prof. Jaroslav Svoboda, zakladatel a majitel sklářské hutě AG Svoboda v Karlově u Žďáru nad Sázavou (obr. 20).

20 Orgány Nadace Universitas Masarykiana. Jaroslav Mittag, zakladatel brněnské stavební společnosti MiTTaG spol. s r. o., pozemní a průmyslové stavitelství, člen správní rady, František Gale, poradce pro vysoké školy Ministerstva financí vlády České republiky, předseda dozorčí rady, Jan Jordán, grafik a výtvarník, Brno, člen správní rady, Jaroslav Svoboda, sklářský výtvarník, zakladatel a majitel sklářské firmy AG Svoboda v Karlově u Žďáru nad Sázavou, člen dozorčí rady, Jiří Vorlíček, lékař, přednosta Interní hematologické kliniky Lékařské fakulty Masarykovy univerzity v Brně, člen správní rady, Miroslav Hošek, zakladatel a ředitel společnosti Hošek Motor a. s., Brno, člen správní rady, Jaroslav Malina, profesor antropologie, vedoucí Katedry antropologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně, předseda správní rady, Marie Dohnalová, zakladatelka a vedoucí Katedry oboru Občanský sektor Fakulty humanitních studií Univerzity Karlovy v Praze, místopředsedkyně správní rady, Eduard Fuchs, matematik, docent Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně, člen dozorčí rady.

4

ČINNOST NADACE UNIVERSITAS MASARYKIANA (1993–2004)

4.1. Univerzitní noviny

Nadace iniciovala založení časopisu *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana* v roce 1993, od té doby finančně, materiálně i intelektuálně podporuje jeho vydávání. Časopis vychází měsíčně, v roce 2005 již 12. ročník. Je šířen zdarma v rámci Masarykovy univerzity v Brně a Statutárního města Brna, dostává se do velkých knihoven, na vysoké školy a do dalších institucí v celé České republice. Je dobře přijímán a hodnocen. Výrazem uznání byly i granty pro vydávání *Univerzitních novin* opakovaně udělované Nadací Český literární fond v Praze nebo Odborem kultury Magistrátu města Brna. Časopis je zaměřen na univerzitní a nadační aktivity, zejména v okruhu Masarykovy univerzity v Brně. Od 9. čísla roku 2003 bylo zaměření obsahově rozšířeno na univerzitní a nadační aktivity v celé České republice (rovněž změněn podtitul názvu: *Univerzitní noviny – List Nadace Universitas Masarykiana a Společnosti pro podporu univerzitních aktivit*; od 1. čísla roku 2005 změněn podtitul: *List Nadace Universitas a Společnosti pro podporu univerzitních aktivit*); dnes mají *Univerzitní noviny* za sebou více než sto čísel, každé v průměru o 70 stranách a dosti obecně rozšířené veřejné mínění, že jde o nejlepší český akademický list (viz 4.1.1. Ohlasy) (obr. 21–26).

Tiráž a současné složení redakční rady:

Univerzitní noviny – List Nadace Universitas a Společnosti pro podporu univerzitních aktivit.

Vydává: Nadace Universitas Masarykiana v Brně (registrační číslo MK ČR E 12194) ve spolupráci s Nakladatelstvím a vydavatelstvím NAUMA v Brně (ISSN 1211–6866) a AKADEMICKÝM NAKLADATELSTVÍM CERM, s.r.o. Brno.

Šéfredaktor: Prof. PhDr. Jaroslav Malina, DrSc., (telefon: 549 49 1433, e-mail: jmalina@sci.muni.cz).

Zástupce šéfredaktora: Doc. RNDr. Josef Zeman, CSc., (telefon: 549 49 8295, e-mail: jzeman@sci.muni.cz).

Redakční rada: Akademický malíř a grafik Adolf Born (Praha), Doc. RNDr. Ivo T. Budil, Ph.D., (Západočeská univerzita v Plzni), PhDr. Tomáš Čermák (Akademické nakladatelství CERM v Brně), Ing. Marie Dohnalová, CSc., (Univerzita Karlova v Praze), Prof. MUDr. Cyril Höschl, DrSc., (Univerzita Karlova v Praze); Doc. PhDr. Alena Jaklová, CSc., (Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích), Jan Jordán (Brno), Prof. Milan Knížák, Dr. A., (Národní galerie v Praze), Prof. PhDr. Josef Kolmaš, DrSc., (Praha), Prof. RNDr. Stanislav Komenda, DrSc., (Univerzita Palackého v Olomouci), Jaroslav Mittag (Brno), Ing. Hana Ondrušková (Fond Národního majetku České republiky), Prof. JUDr. Václav Pavlíček, CSc., (Univerzita Karlova v Praze), Prof. PhDr. Ivo Pospíšil, DrSc., (Masarykova univerzita v Brně), Prof. PhDr. MgA. Miloš Štědroň, CSc., (Masarykova univerzita v Brně), Prof. PhDr. Josef Unger, CSc., (Masarykova univerzita v Brně), Prof. JUDr. František Vencovský (Vysoká škola ekonomická v Praze), Prof. MUDr. Jiří Vorlíček, CSc., (Masarykova univerzita v Brně), Prof. RNDr. Ing. Jan Vrbka, DrSc., (Vysoké učení technické v Brně), Doc. PhDr. František Vrhel, CSc., (Univerzita Karlova v Praze).

Adresa redakce: Nadace Universitas, Jiráskova 24, 602 00 Brno.

Typografická úprava: Josef Zeman.

Autor loga Nadace Universitas Masarykiana: Vlastimil Zábranský.

Autor loga Společnosti pro podporu univerzitních aktivit: Adolf Born.

Tisk: FINAL TISK s. r. o. Olomučany.

Distribuce: Zajišťuje Nadace Universitas a Společnost pro podporu univerzitních aktivit ve spolupráci s Nakladatelstvím a vydavatelstvím NAUMA v Brně a AKADEMICKÝM NAKLADATELSTVÍM CERM, s.r.o. Brno. *Univerzitní noviny* lze zakoupit v těchto prodejnách: Malé centrum – knihkupectví, Kotlářská 2, 611 37 Brno (areál Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně), telefon: 549 492 571, e-mail: mcentrum@sci.muni.cz; Knihkupectví Jan Šabata, Žerotínovo náměstí 9, 602 00 Brno, telefon: 542 128 382, e-mail: knihy_zerot@seznam.cz; prodejny AKADEMICKÉHO NAKLADATELSTVÍ CERM, s.r.o.: Fakulta stavební Vysokého učení technického v Brně, Veveří 95, 662 37 Brno, telefon: 541 147 105; Fakulta strojního inženýrství Vysokého učení technického v Brně, Technická 2, 616 69 Brno, telefon: 541 142 125; Fakulta podnikatelská Vysokého učení technického v Brně, Kolejní 4, 612 00 Brno, telefon: 541 143 512; e-mail: cerm@cerm.cz

21 První schůze redakční rady časopisu *Univerzitní noviny* – *List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana* v pracovně Jaroslava Maliny na Katedře antropologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně (Kotlářská 2) 10. 1. 1994. Jaroslav Malina, šéfredaktor a zástupce Přírodovědecké fakulty, František Šalé, zástupce Pedagogické fakulty a ředitel Nakladatelství Albert v Boskovicích, Antonín Malach, zástupce Ekonomicko-správní fakulty, Hana Urbánková, zástupkyně Centra pro další vzdělávání Masarykovy univerzity, Dana Tomášová, zástupkyně Rektorátu Masarykovy univerzity, Jan Šup, zástupce Filozofické fakulty, Milan Doklád, zástupce Lékařské fakulty (na snímku jen zčásti).

22 První schůze redakční rady časopisu *Univerzitní noviny* – *List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana* v pracovně Jaroslava Maliny na Katedře antropologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně (Kotlářská 2) 10. 1. 1994. Jaroslav Malina, šéfredaktor a zástupce Přírodovědecké fakulty, František Šalé, zástupce Pedagogické fakulty a ředitel Nakladatelství Albert v Boskovicích, Antonín Malach, zástupce Ekonomicko-správní fakulty, Hana Urbánková, zástupkyně Centra pro další vzdělávání Masarykovy univerzity, Dana Tomášová, zástupkyně Rektorátu Masarykovy univerzity, Jan Šup, zástupce Filozofické fakulty, Milan Doklád, zástupce Lékařské fakulty.

23 Titulní list časopisu *Univerzitní noviny* – *List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana* (ročník 0, 1. prosince 1993, číslo 0).

UNIVERZITNÍ NOVINY

List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana

Ročník 0, číslo 0,

1. prosince 1993

O tváři Univerzitních novin

Jaroslav Malina

Univerzitní noviny by měly být prostorem, v němž se budou setkávat i střetávat názory a informace (učitelé, studenti a zaměstnanci) ze všech šesti fakult a rektorátu Masarykovy univerzity a v němž se bude náš akademický svět inspirovat způsobem prolínat se světem umění, techniky, podnikání a politiky.

K tomu budou sloužit tyto stálé rubriky:

Zprávy - z rektorátu Masarykovy univerzity (01), z ekonomicko-správní fakulty (02), z filozofické fakulty (03), z lékařské fakulty (04), z pedagogické fakulty (05), z právnické fakulty (06), z přírodovědecké fakulty (07); Zprávy Nadace Universitas Masarykiana (08); Aktuality z akademického života (09); Věda a výuka (10); Diskuse a polemika (11); Literatura a umění - eseje, povídky, fejetony, básně (12); Potíže s češtinou (13); Rozhovory UN s osobnostmi vědy, umění, techniky, podnikání a politiky (14); Z archivu Masarykovy univerzity (15); Zajímavé publikace a knihy - recenze a zprávy o publikacích, které vzbudily mimořádnou pozornost (16); Informace o moderních technologiích, zařízeních, metodách a různých aktivitách uplatněných v univerzitním prostředí (17); Univerzitní sport (18).

Univerzitní noviny budou v roce 1994 vycházet koncem každého měsíce, s výjimkou prázdninových měsíců července a srpna; před prázdninami vyjde navíc cizojazyčná mutace pro zájemce z ciziny. Celý příští rok chápe redakce UN jako experiment a bude reagovat na podněty čtenářů a případně měnit tvář UN. Koncem roku 1994 UN buď vykrystalizují do své víceméně standardní podoby (některé rubriky patrně zaniknou, jiné vzniknou - např. studentská inzertní burza), anebo - pokud se ukáže, že nepřináší akademické obci vhodný prostor, inspirace a podněty - přestanou vycházet. (V nultém čísle z různých důvodů nemohly být všechny rubriky zaplněny.)

Informace pro autory UN: 1. Příspěvky, jež by měly být otištěny v témže měsíci, musí být do redakce doručeny do poloviny daného měsíce a s kódovým označením rubriky, do níž mají být zařazeny. 2. Formální podoba příspěvku - následuje pořadí od nejdůležitějšího k nejméně vhodnému: disketa s textem napsaným v následujících programech: T602, AmiPro, Word for Windows (text neformátujte, nepoužívejte odsazení odstávů), strojopis, rukopis; v obou posledních případech vyznačte podtržením ty části textu, které mají být vysazeny tučně. 3. Obrázky lze publikovat z předloh tvořených černobílými i barevnými fotografiemi a převodkami nebo zpracovanými ve formátu EPS, PCX, TIF, BMP a CDR. U obrázků uvádějte jejich autory!

Vzpomínka na dědečka Univerzitních novin

Lubomír Nový

Některá vzdálenější jubilea se zpravidla připomínají jen s cudnou zdrženlivostí. Budit tomu tak i v tomto případě: před 35 lety vznikly tehdejší „Univerzitní noviny“ - U-58, které téměř deset let, do roku 1967, vedly nesnadný zápas o to, jak vzbudit zájem čtenářů, jak odvrátit zájem vyšších stranických míst (jež bděla nad takzvaným „závodním tiskem“) a nevykořisťovatelných pracovníků HSTD (Hlavní Správy Tiskového Dohledu) neboli cenzorů, jak se nestát úředním věstníkem. Dělati jsme, co jsme mohli - z rychlohu nadšení, na kolenou, vybavení stolem, židlí, skříni a pasivním strojem v jedné místnosti (sdílené se Svazarmem) na lékařské fakultě. A to jsme dost dlouho vycházeli jako čtrnáctideník (s výjimkou hlavních prázdnin).

„Učko“ (tvůrcem jeho klasické hlavičky byl Eduard Milén) přišlo a odešlo. Zůstalo ceným archivním pramenem poznání dějin univerzity v letech 1958-1967, obrazem doby, naší naivity (např. víry v polidštění Východu Christy-ovem a v jeho zrušení třetího světového nátlaku).

Z obsahu: F. Gale, Kounicův palác - centrum Masarykovy univerzity, V. Novotný, Scientia - Ars - Humanitas, J. Malina, Zprávy Nadace Universitas Masarykiana, J. Grygar, Vědci dětní či obětí kapitána granta?, J. Válek, Historická imagologie, I. Zhoř, Vizualní styl Masarykovy univerzity, J. Kroupa, Pokus o „kulturní revoluci“ na PŠ?, E. Fuchs, Kritika úvah o odpovědnosti, M. Reissner, Jak bydlí, studuje? J. Novotný, Hard a soft násili, M. Holub, Na útku, I. Hurník, Ze života mhyza, J. Tomeček, Tři Janové, L. Kundera, Vymyšlený snář, M. Jelínek, O kulturní řeči v odborných textech, Rozhovory UN s E. Palečkem, J. Šimkem, R. Kubou a L. Zahradníčkem, J. Cíveřák, Omega - program popularizace poznání, F. Provazník, Osobní počítací v univerzitním prostředí, J. Navrátil, Rezonance zdravotní péče.

**Seminář Katedry antropologie
Přírodovědecké fakulty MU v Brně:**

30 dnů pro neziskový sektor

Ve čtvrtek 26. února 2004 se nesl pravidelný Antropologický seminář na Katedře antropologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně ve slavnostním duchu. Na programu semináře byly totiž hned dvě významné akce najednou.

Po úvodním slovu profesora PhDr. Jaroslava Maliny, DrSc., byla v rámci 30 dnů pro neziskový sektor slavnostně „pokřtěna“ publikace *Občanská společnost: Minulost – současnost – budoucnost*. Jde o kolektivní dílo, na němž se

vedle hlavních autorů Marie Dohnalové, Miroslava Králíka – Ivana Jarošová

Jaroslava Maliny a Karla Müllera podílelo ještě několik dalších spoluautorů: Helmut K. Anheier, Hana Frištenská, Oldřich Kašpar, Jeremy Kendall, Zdeněk Kouba, Věra Linhartová, Jiří Müller, Jaroslav Oliverius, Václav Pavlíček a Dagmar Rýdlová. Publikace vyšla v edici *Scientia* Nadace Universitas Masarykiana a vydalo ji Akademické nakladatelství CERM v Brně, Masarykova univerzita v Brně a Nakladatelství a vydavatelství NAUMA v Brně. O vydání tohoto svazku se zasloužily Nadace Universitas Masarykiana v Brně, Kabinet pro výchovu k demokratickému občanství Fakulty humanitních studií Univerzity Karlovy v Praze a Společnost pro podporu univerzitních aktivit v Brně a Praze.

Ing. Marie Dohnalová, CSc., v přednášce *Český občanský sektor v evropském kontextu* novou knihu představila a shrnula okolnosti vzniku publikace a její hlavní rysy jak po stránce obsahové, tak i formální. Seznámila posluchače se současným pojetím občanské společnosti a především s vymezením a úlohou občanského sektoru

Setkání na Katedře antropologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně dne 26. února 2004 u příležitosti prezentace publikace: Marie Dohnalová – Jaroslav Malina – Karel Müller: *Občanská společnost: Minulost – současnost – budoucnost* (Edice Scientia Nadace Universitas Masarykiana. Brno: Akademické nakladatelství CERM v Brně – Masarykova univerzita v Brně – Nakladatelství a vydavatelství NAUMA v Brně, 2003, 272 str., ISBN 80-7204-278-5), vernisáž výstavy *Muž a žena: Oblet tváře člověka a odhalení plastiky Zdenka Macháčka Kruh prstenů*. Profesor PhDr. Jaroslav Malina, DrSc., provádí antropologický rozbor viny slavného českého malíře, grafika a návrháře Alfonse Muchy (1860–1939) užitě na lálvi šampaňského francouzské provenience (Chardonnay), které posloužilo k slavnostnímu „pokřtění“ knihy: *Zlata přiblíží doc. Ing. Vladimír Klíčník, CSc., a Ing. Marie Dohnalová, CSc.* Foto: RNDr. Miroslav Králík, Ph.D.

– neziskových a nestátních institucí – v současné demokratické společnosti.

Jako nová publikace z řady *Panoráma biologické a sociokulturní antropologie: Modulové učební texty pro stu-*

Z OBSAHU

Akademické aktuality: *Z akademického života: Libuše Truková – Michaela Wimmerová – Pavel Janderka*. Dvě únorová pracovní setkání českých a slovenských přírodovědců na Masarykově univerzitě: *Věda a výuka: Maria Munzarová, UNESCO a bioetika: Vladimír Jina*. Zahájení Evropského roku výchovy prostřednictvím sportu v Rakousku: *Alel Sekot*. Předjarní svátek světa sportu: *Miriam Löwensteinová*. Obraz trpící ženy v korejské dvorské próze: *Miroslav Králík – Ivana Jarošová*. Seminář Katedry antropologie Přírodovědecké fakulty MU v Brně: 30 dnů pro neziskový sektor: **Občanský sektor:** Představujeme české a zahraniční nadace: *Rudolf Burkoň – Marie Dohnalová*. Nadace rozvoje občanské společnosti (NROS): *Z publikací edice NUN: Marie Dohnalová – Jaroslav Malina – Karel Müller*. *Občanská společnost: Minulost – současnost – budoucnost* (I): *Rudolf Peřman, Vladimír Helfert* (II): **Studentská rubrika:** *Jana Petrásková, HIV/AIDS v subsaharské Africe* (II): **Socioekonomický dopad:** *Martina Abellová*. Střetnutí odborníků na konferenci Kvartér 2003: **Diskuse:** *Jan Janča*. Radioaktivní fobie a obecní referenda: **Kultura:** *Josef Souchop*. Jugosmečka: *Výroky Aloise Mikulky ze State Louis*. **Nové knihy:** **Panoráma světových vědeckých knih:** **Antropologický zprávník:** *Stanislav Komenda*. *Právo na tělesnost:* **Etický a sociální zprávník:** *Jiří Sedláč*. Humor a humorista Miroslav Skála: **Hudební zprávník:** *Miloslav Stědron: Bezzájmová lhost 2. 42; Seznam autorů čísla*

4.1.1. Ohlasy

O českých časopisech univerzitních ...

JIŘÍ FIALA

(...) *Univerzitní noviny* – *List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana* jsou v jistém rozporu se svým titulem (podobně jako *Žurnál UP*, jenž sugeruje názvem denní periodicitu) měsíčníkem o 60(!) stranách na kvalitním nažloutlém papíru, s vynikající grafickou úpravou, dobře reprodukovánými fotografiemi i kresleným humorem – v č. 5/1996 takové výtvarné veličiny, jakou je Vlasta Záborský. (...) Krátce řečeno: nad *Univerzitními novinami* jímá jednoho bledá závist. (...) Klasifikuji: *Časopis Univerzity Karlovy Forum* velmi dobře, *Univerzitní noviny* výborně, *Listy Ostravské univerzity* dobře, *Noviny Slezské univerzity* nevyhověly – i když mezi časopisy z českých vysokých škol technicky zaměřených nalezneme produkty ještě horší. (...).

Fiala, Jiří (1996): O českých časopisech univerzitních ... *Žurnál UP – časopis Univerzity Palackého v Olomouci*, roč. 6, 5. 11. 1996, s. 11.

Spojení vědy a umění

DAGMAR LIPOVSKÁ

Nebývá zvykem doporučovat jako běžnou četbu univerzitní tiskoviny. Dovolte však jednu výjimku, již jsou *Univerzitní noviny Masarykovy univerzity v Brně*. Nebojte se, nebudu nabízet suchý výčet univerzitních akcí a vydaných publikací. Na stránkách brněnských *Univerzitních novin* se ústrojně prolínají ukázky vědeckých i studentských prací s tvorbou uměleckou. Těžiště časopisu, vytyčené Nadací *Universitas Masarykiana*, spočívá ve vytvoření vazeb mezi vědou a uměním a přitažlivém zprostředkování moderního poznání široké veřejnosti. Jako za každým dobře odvedeným dílem lze vycítit ruku jeho tvůrce, i zde zaznamenáme, že redakční rada není jen seznamem jmen, ale kruhem nadšenců v čele s prof. PhDr. Jaroslavem Malinou, DrSc. (...) Shrnu-li celkový dojem: *Univerzitní noviny* jsou vzorem, jak by měly univerzitní tiskoviny vypadat a všeobecně jak by měl vypadat list pomáhající vzájemnému porozumění a respektování univerzity a veřejnosti. (...)

Lipovská, Dagmar (1998): *Spojení vědy a umění*. (Recenze časopisu *Univerzitní noviny*.) *Remedia populi – Měsíčník moderního člověka o zdraví a nemoci*, roč 2, 1998, č. 3, s. 40.

Z dopisů redakci Univerzitních novin

Prof. PhDr. *Rudolf Pečman*, DrSc., Ústav hudební vědy Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně:

(...) Dosud jsem v žádném časopise, do kterého jsem přispíval (a byla jich pěkná řada), nenašel tak spontánní zájem o své texty jako u Vás. Žádná redakce se ke mně nechovala tak velkoryse a s takovým pochopením jako redakce *Univerzitních novin*.

Váš časopis má vysoké parametry, je precizně veden. Je pro mne ctí, že do něj mohu přispívat.

MUDr. *Otakar Zoufalý* (narozen 1920), absolvent Lékařské fakulty Masarykovy univerzity v Brně, o jehož osudech referovaly *Univerzitní noviny* (roč. 10, 2003, č. 2, s. 36–38), ve svém dopise mimo jiné píše:

(...) Současně musím obdivovat celé *Univerzitní noviny*, které již zaznamenávají 10. ročník. Mám zde plno vše-
lijakých časopisů, zvláště mnoho odborných a poloobdobných, které mají bohaté sponzory, ale něco obdobného mně zde nepřichází. 18. 3. 2003, Neubulach, Spolková republika Německo. (...)

Prof. PhDr. *Ivo Pospišil*, DrSc., Ústav slavistiky Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně:

(...) Budu stručný a doufám, že snad i objektivní, i když do *UN* pravidelně přispívám. Jsem přesvědčen – jak to vidím kolem u nás i v zahraničí – že *UN* jsou jedním z nejlepších periodik svého druhu a toto vymezení v mnoha ohledech překračují, supluje i kulturní a populárněvědecký časopis (vzpomínáte na *Vědu a život*?) i kulturní rubriku denního tisku (jsou si příslušná místa v našem městě vědoma toho, že Brno poprvé – snad od hlubokého 19. století – nemá vlastní české noviny, které by měly hlavní redakci v Brně?).

Materiály *UN* vytvářejí síť mezifakultní komunikace uvnitř MU a mezi MU a jinými univerzitami, tedy to, čemu

někdy trochu pateticky říkáme akademická obec nebo pospolitost; pokud vím, čtou se i v našich centrálních úřadech. Ohlasy, které znám sám, i ty, co byly v *UN* uveřejněny, o tom svědčí průkazně.

Pro budoucnost by na stránkách *UN* měli častěji vystupovat studenti, vůbec ještě větší počet autorů – to je však těžké, nutit nikoho nelze – a *UN* by se měla podle možnosti šířeji distribuovat.

Prof. RNDr. *Stanislav Komenda*, DrSc., Ústav sociálního lékařství a zdravotní politiky Lékařské fakulty Univerzity Palackého v Olomouci:

(...) Myslím, že když se někdo vyslovuje k povaze a zejména ke kvalitě něčeho, měl by předem pokud možno věrně definovat svou pozici a své vztahy, které vůči hodnocené věci zaujímá. Nejsem totiž členem parlamentu a předstírání není mým živobytím.

Jako člen akademické obce olomoucké univerzity jsem člověk přespolní a jako už několik let shovívavě a velkoryse přijímaný autor aforismů a fejetonů v *UN* uveřejňovaných nemám samozřejmě k Masarykově univerzitě a její *UN* lhostejný vztah. V devadesátých letech jsem listoval stránkami mnoha časopisů českých univerzit i fakult; dokonce i časopisů studentských. Naše olomoucká Alma Mater vydává týdeník s názvem *Žurnál UP* (do něhož dost pravidelně přispívám). To všechno umožňuje jisté srovnávání – i když si sotva může činit nároky na to, být vyčerpávající. Každý takový časopis je svébytný a svérázný, což je dobře, protože univerzita má mít ve své akademické obci osobnosti a talenty všeho druhu (jak se říká v Brdečkově *Limonádovém Joeovi*).

Z toho srovnání mi vyplývá, že porovnávat týdeník a měsíčník znamená pokoušet se o nemožné. Vztah k tzv. aktualitám je činí úplně odlišnými. V našem *ŽUP* jsme zásadně omezeni v rozsahu příspěvků. Větší studie se tam nevejdou. *UN* jako měsíčník takové studie tiskne; aktuality shrnuje formou stručného přehledu ve sloupci. Mně se tohle řešení líbí. Doufám, že neprozradím akademické tajemství, když sdělím, že už nějakou dobu uvažujeme o jakési revui, asi měsíčníku, která by se zřejmě *UN* dost podobala. Zatím to samozřejmě vázne na penězích, protože výskyt nadšenců, kteří by pro takovou věc dýchali, žijíce přitom ze vzdušného kyslíku a vodního planktonu, je poměrně sporadický.

UN Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana jsou pozoruhodné (a obdivuhodné) tím, že je – rozumím-li tomu dobře – nedělají žurnalisté, ale specialisté z různých odborných zákoutí akademického prostoru. U nás v Olomouci v redakci máme žurnalistické úvazky myslím dva. Co nemáme, je profesor Jaroslav Malina. Občas mne už napadlo, že najít takových padesát až sto Malinů, postavil bych z nich fakultu (nebo možná celou univerzitu) jako víno; až z Ameriky by nám lítili její výkonnost závidět.

Myslím, že univerzitní časopis odráží jako v zrcadle jistou výšeť tváře této instituce. Samozřejmě, že nemůže být schopen podat obraz vyčerpávající. Nicméně, vypovídá o tom, jak jsou schopni lidé různých oborů nacházet společnou řeč. Univerzita, z níž se takový společný jazyk vytratí, přestane být sama sebou. Možná k tomu jednou dojde – ten čas však ještě, naštěstí, snad nenastal.

Na závěr alespoň pár slov, která by vypadala i formálně jako hodnocení. Mně se *UN* líbí – jenomže, jak jsem už řekl, jsem člověk poněkud zaujatý. Poněkud kladně. Za další klad považuji, že redakce *UN* dokázala zajistit, aby časopis pravidelně dostával náš rektorát. Na schůzkách naší redakční rady se objevují zmínky o něm. Myslím, že Brňákům (Brňanům?) i z pozice naší dosavadní 430-leté jezuitské, státně-rakouské, reálněsocialistické i postkomunistické historie můžeme její *UN* upřímně závidět.

Přeju *UN* dvojí nezbytné – dobré nápady a přízeň rektora Masarykovy univerzity.

Doc. PhDr. *Břetislav Vachala*, CSc., ředitel Českého egyptologického ústavu Univerzity Karlovy v Praze:

(...) K jubileu *Univerzitních novin* chci uvést to, že je velice oceňuji pro jejich tradičně vysokou úroveň obsahu i grafického provedení. Slouží jako neocenitelný informační zdroj o dění na Masarykově univerzitě. Mnohé další (renomované a starší) univerzity u nás i v zahraničí vám je mohou jen upřímně závidět. Vždy se každý měsíc těším – jako jejich pravidelný čtenář – na nové číslo.

Obdivuji vaši houževnatou a záslužnou práci a oceňuji vydávání. Velmi rád budu do *UN* nadále přispívat svými skromnými egyptologickými příspěvky.

Přeji vám a *UN* ještě více podobných krásných výročí. Do další práce vám slovy dávných obyvatel země na Nilu přeji „život, svěžest a zdraví“.

Prof. PhDr. *Danuše Kšicová*, DrSc., Ústav slavistiky Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně:

Když před deseti lety vznikaly *Univerzitní noviny*, sdělila redakce prvního periodika s celouniverzitním záběrem *Universitas*, že informace a eseje o návštěvách na zahraničních univerzitách či pobytech hostí ze zahraničí v Brně budou napříště otiskovat právě *Univerzitní noviny*. Měla tak být zdůrazněna právě ta aktuálnost, vyjádřená již v samotném záhlaví listu. Postupem času se však ukázalo, že nový časopis má záběr mnohem širší, přestože ten prvotní záměr nijak neopomíná. Z jeho pozdějších aktivit bych chtěla vyzvednout zvláště ediční počín zcela ojedinělý, jenž koresponduje s interdisciplinárními zájmy šéfredaktora prof. Jaroslava Maliny a s řadou výstav a happeningů, které se

mu již podařilo realizovat. Mám na mysli objemnou, postupně vznikající publikaci Nadace Universitas Masarykiana *Kruh prstenu: Světové dějiny sexuality, erotiky a lásky od počátků do současnosti v reálném životě, krásné literatuře, výtvarném umění a dílech českých malířů a sochařů inspirovaných obsahem této knihy*, jejíž jednotlivé kapitoly včetně unikátního obrazového materiálu vycházejí od ledna roku 2000 právě na stránkách *Univerzitních novin*. Projekt je pozoruhodný nejen encyklopedickou šíří, zahrnující celou historii lásky a sexuality od prehistorie po současnost, ale i jeho tvůrčím apelem. Autor projektu JM totiž oslovil řadu současných výtvarníků všech věkových kategorií, aby tvořili právě na dané téma. I tyto nové práce dostaly prostor na stránkách *Univerzitních novin*, což lze charakterizovat jako příkladný podnět nejen estetické, ale i manažerské kvality.

Další neméně zajímavou stránku činnosti tohoto časopisu jsem si v plné šíři uvědomila na křtu nové publikace profesora Iva Pospíšila *Až se vyčesá ...*, kterou vydala též Nadace Universitas Masarykiana v roce 2002. Většina textů, z nichž byla kniha sestavena, totiž byla psána právě pro *Univerzitní noviny*, jež se štědře otevřely pro žánr eseje, fejetonu, sloupku či entrefiletu, jež mají v Brně slavnou tradici díky Karlu Čapkově. Byly totiž po léta otiskovány na stránkách *Lidových novin*, jejichž hlavní redakce sídlila v meziválečné době právě v Brně. S jedním z jejích stěžejních redaktorů Bedřichem Golombkem jsem měla kdysi možnost na toto téma hovořit. *Univerzitní noviny* tak vyplňují zjevné vakuum, které se pociťuje po mnoha tiskových restrikcích a výměnách majitelů denního tisku zvláště v moravské metropoli, můžeme-li tak Brno v dnešní době ještě nazývat. Kde jsou ty časy, kdy v čele Markrabství moravského stál na začátku své diplomatické kariéry například Karel IV.! Nelze tedy než popřát *Univerzitním novinám* a jejímu neúnavnému šéfredaktorovi prof. PhDr. Jaroslavu Malinovi, DrSc., mnohá úspěšná léta tvůrčí činnosti, inspirace a prostoru pro nadané autory, jichž Brno a Morava vůbec má naštěstí stále dost.

Prof. RNDr. Ladislav Kováč, DrSc., profesor biochemie Přírodovědecké fakulty Univerzity Komenského v Bratislavě:

(...) Mám možnost' zrovnávať. Nijaká vysoká škola v ČR a SR, dovoľujem si tvrdiť že ani Karlova univerzita, sa nemôže hrdiť takým časopisom, ako sú vaše *Univerzitní noviny*. Kým na iných univerzitách sú podobné časopisy len nudnými spravodajmi a informačnými bulletinami, *Univerzitné noviny* fungujú po dlhé roky ako médium intelektuálnej komunikácie, ďaleko presahujúce hranice Masarykovej univerzity. Môžem vydať svedectvo, že sú hodne čítané a diskutované i na našej univerzite. Možno by pri desaťročnom bilancovaní stálo za uvažovanie, či by ich distribúcia nemala byť podstatne rozšírená a začlenená do distribučnej siete bežných periodík, pretože v mnohom vlastne substituujú iné kultúrne časopisy. (...)

Prof. Ing. Václav Klaus, CSc., prezident republiky:

(...) Pokud vím, není žádný jiný univerzitní časopis, který bych znal a sledoval. *Univerzitní noviny* dostávám celých deset let. Neřikal bych pravdu, kdybych tvrdil, že je také vždycky celé přečtu, času je málo, ale rozhodně je prolístuji, přehlédnu očima a rozhodně z nich něco přečtu. Také jsem v nich publikoval (...).

4.1.2. Literatura

- Bravený, Pavel (1994): Ohlédnutí za rokem Masarykovy univerzity. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 1, 31. prosince 1994, č. 12, č. 12, s. 2–4.
- Fiala, Jiří (1996): O českých časopisech univerzitních ... *Žurnál UP – časopis Univerzity Palackého v Olomouci*, roč. 6, 5. 11. 1996, s. 11.
- Klaus, Václav – Linhartová, Věra (2003): Rozhovor s prezidentem České republiky prof. Ing. Václavem Klausem. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 10, 31. května 2003, č. 5, s. 1–5.
- Kováč, Ladislav (2003): Dopis rektorovi Masarykovy univerzity. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 10, 28. února 2003, č. 2, s. 6.
- Lipovská, Dagmar (1998): Spojení vědy a umění. (Recenze časopisu *Univerzitní noviny*.) *Remedia populi – Měsíčník moderního člověka o zdraví a nemoci*, roč. 2, 1998, č. 3, s. 40.
- Malina, Jaroslav (1993): O tváři Univerzitních novin. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 0, č. 0, 1. prosince 1993, s. 1.
- Malina, Jaroslav (1998): Jak se „domá“ a „ve světě“ daří *Univerzitním novinám*. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 5, 30. dubna 1998, č. 4, s. 6.
- Malina, Jaroslav – Zeman, Josef (1997): Pokyny pro autory Univerzitních novin a publikací NUM. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 4, č. 2, 28. února 1997, s. 36.

4.2. Edice Nadace Universitas Masarykiana

Nadace Universitas Masarykiana iniciovala založení šesti knižních edic: Edice Beletrie (dosud publikováno 6 svazků), Edice Heureka (dosud publikováno 11 svazků), Edice Miscellanea (dosud publikováno 17 svazků), Edice Osobnosti (dosud publikováno 20 svazků), Edice Scientia (dosud publikováno 34 svazky), Edice Scintilla (dosud publikovány 2 svazky), které jsou otevřeny pro autory z Masarykovy univerzity v Brně i pro autory z jiných vysokých škol v České republice a z ústavů Akademie věd České republiky. Nadace trvale poskytuje finanční, materiální i intelektuální podporu pro vydávání jednotlivých svazků, jichž bylo dosud vydáno na devět desítek.

Knihy byly kritikou přijaty vesměs příznivě, některé z nich byly oceněny Cenou rektora Masarykovy univerzity v Brně za významný tvůrčí čin nebo Cenou města Brna, některé se uplatnily i na mezinárodním fóru: například překlad části monografie Miloše Štědrone *Leoš Janáček a hudba 20. století* (1. svazek Edice Scientia, 1998) v prestižním a nejstarším vydavatelství vědecké literatury na světě – Cambridge University Press.

4.2.1. Edice Beletrie

Projekt Nadace Universitas Masarykiana uskutečňovaný ve spolupráci s dalšími institucemi. Edice Beletrie je prostorem pro literární práce autorů z akademické obce Masarykovy univerzity v Brně a spolupracovníků a přátel univerzity a Nadace Universitas Masarykiana; navazuje na tradice vytvořené řadou výborných literátů působících na Masarykově univerzitě.

Edici řídí Jaroslav Malina (předseda), Adolf Born, Tomáš Čermák, Ilja Hurník, Jan Jordán, Ludvík Kundera, Renata Malinová, Jan Novotný, Jiří Pavelka, Miloš Štědroň, Josef Zeman.

Dosud vyšlo:

1. Jaroslav Malina, *První pozemšťan: Zpráva o archeologickém podvrhu století* (1995).
2. Ilja Hurník, *Proč pláče Metuzalém a jiné povídky* (1996).
3. Jaroslav Malina, *Světová katastrofa a jiné povídky s neblahým koncem* (1996).
4. Jaromír Tomeček, *Minutová dramata: Karavana radosti a smutku* (1996).
5. Jaroslav Malina, *Smrt profesora a jiné příběhy z univerzitního prostředí* (1997).
6. Hana Müllerová, *Na konci duhy* (2002).

Druhý až čtvrtý svazek (Ilja Hurník, *Proč pláče Metuzalém a jiné povídky*, 1996; Jaroslav Malina, *Světová katastrofa a jiné povídky s neblahým koncem*, 1996; Jaromír Tomeček, *Minutová dramata: Karavana radosti a smutku*, 1996) byl uveden na společenském setkání u příležitosti devadesátin spisovatele Jaromíra Tomečka na Rektorátu Masarykovy univerzity v Brně 10. října 1996. O životě a díle Jaromíra Tomečka promluvil Jaroslav Malina, knihy uvedl básník, prozaik, literární historik a překladatel Ludvík Kundera. Součástí prezentace byla rovněž výstava originálních ilustrací Zdeny Höhmové pro Tomečkovu knihu (obr. 27–30).

Ilja Hurník
**Proč pláče
 Metuzalém**
 a jiné povídky

NADACE UNIVERSITAS MASARYKIANA
 EDICE BELETRIE

27 Uvedení druhého až čtvrtého svazku Edice Beletrie Nadace Universitas Masarykiana – Ilja Hurník, *Proč pláče Metuzalém a jiné povídky* (1996), Jaroslav Malina, *Světová katastrofa a jiné povídky s neblahým koncem* (1996), Jaromír Tomeček, *Minutová dramata: Karavana radosti a smutku* (1996) – na společenském setkání u příležitosti devadesátin spisovatele Jaromíra Tomečka na Rektorátu Masarykovy univerzity v Brně 10. 10. 1996. Básník, prozaik, literární historik a překladatel Ludvík Kundera při prezentaci autorů; na pozadí výstava originálních ilustrací Zdeny Höhmové pro Tomečkovu knihu.

28 Přebal publikace: Hurník, Ilja: *Proč pláče Metuzalém a jiné povídky*. 2. svazek Edice Beletrie Nadace Universitas Masarykiana. Brno: Nakladatelství Georgetown – Nakladatelství a vydavatelství NAUMA, 1996. Obálka, grafická a typografická úprava Josef Zeman. Ilustrace Adolf Born.

29 Přebal publikace: Malina, Jaroslav: *Světová katastrofa a jiné povídky s neblahým koncem*. 3. svazek Edice Beletrie Nadace Universitas Masarykiana. Brno: Nakladatelství Georgetown – Nakladatelství a vydavatelství NAUMA, 1996. Obálka, grafická a typografická úprava Josef Zeman. Ilustrace Adolf Born.

Jaroslav Malina

Světová katastrofa

a jiné povídky
s neblahým koncem

NADACE UNIVERSITAS MASARYKIANA
EDICE BELETRIE

30 Přebal publikace: Tomeček, Jaromír: *Minutová dramata: Karavana radosti a smutku*. 4. svazek Edice Beletrie Nadace Universitas Masarykiana. Brno: Nakladatelství Georgetown – Nakladatelství a vydavatelství NAUMA, 1996. Obálka, grafická a typografická úprava Josef Zeman. Ilustrace Zdena Höhmová.

Jaromír Tomeček

Minutová dramata

Karavana radosti
a smutku

NADACE UNIVERSITAS MASARYKIANA
EDICE BELETRIE

4.2.1.1. Ohlasy

Géniové jistoty

DAGMAR LIPOVSKÁ

Soubor šesti povídek se souhrnným názvem *Světová katastrofa* (poznámka autorů: Jaroslav Malina, *Světová katastrofa a jiné povídky s neblahým koncem*. 3. svazek Edice Beletrie Nadace Universitas Masarykiana (Brno: Nakladatelství Georgetown – Nakladatelství a vydavatelství NAUMA, 1996) vypovídá mnohé o svém autorovi: jen vzdělaný a moudrý člověk s širokým kulturním rozhledem, pohybující se suverénně na poli antropologie a archeologie, mohl napsat tyto svěží, vtipné, ironické ministudie dnes tak rozbujelých a tak ochotně přijímaných pseudovědeckých teorií – od běžných kosmologických teorií konce světa a invaze mimozemských civilizací, přes lidové léčitele, až po zřejmě vymyšlenou waterologii.

Co je těmto povídkám společné a čím upoutávají vnímavého čtenáře?

Společným jmenovatelem je především mistrovská, až drobnohledná analýza jednotlivých typů pseudovědátorů, ochotníků, léčitelů a božích lidí, znásobená jemnou ironií, která má však daleko k zesměšňování. (...)

Celkově se jedná o vynikající knihu vynikajícího autora. Navíc je mnohem účinnější v potírání pseudovědeckosti než militantní útoky vedené ortodoxními vědci, například proti alternativní medicíně. Vždyť vtip a moudrost vždycky zmohly víc než strnulá vážnost bojující se jakéhokoli znevážením. (...)

Nadace Universitas Masarykiana (Brno: Nakladatelství Georgetown – Nakladatelství a vydavatelství NAUMA, 1996.

Lipovská, Dagmar (1998): *Géniové jistoty*. (Recenze knihy: Jaroslav Malina, *Světová katastrofa a jiné povídky s neblahým koncem*. 3. svazek Edice Beletrie Nadace Universitas Masarykiana. Brno: Nakladatelství Georgetown – Nakladatelství a vydavatelství NAUMA, 1996.) *Remedia populi – Měsíčník moderního člověka o zdraví a nemoci*, roč 2, 1998, č. 2, s. 40.

Proč pláče Metuzalém?

VĚRA LINHARTOVÁ

Protože už hodně zestárl, a navíc dokonce jako stařec vstoupil do dějin kultury, jako by nikdy ani nežil to bláhové mládí plné hloupostí, ale i krásných snů a předsevzetí, prvních tvořivých činů, dobu radostné i bolestné lásky. Ilja Hurník ve své povídce nechává po jeho vrásčitých tvářích koulet slzy zlostné i závistivé, hlavně však směšné.

V povídkovém cyklu vydaném pod názvem první povídky *Proč pláče Metuzalém* se ostatně jeho autor dopouští křepčivé veselosti právě tam, kde bychom ji nikdy nehledali – při pláči nad ztraceným mládím, při odpovědnosti za ekologický stav Země, při státodějných událostech naší dávné minulosti. Napadlo by vás například, že Cyrilo-Metodějova mise se konala jen proto, aby obohatila střední Evropu o slovanské speciality – ohnivou slivovici a kypré ženy? (...)

Ilja Hurník píše povídky, protože to umí a že psaní považuje za svůj vlastní a osobní úděl. Prosazuje se v nich se stejnou vitalitou a energií jako v odborném a tvůrčím zájmu o hudbu. Přestože člověka ironizuje a usmívá se nad jeho kličkováním životem, objevuje ho zrakem intelektuálně poučeným, odlehčuje jeho problematické vztahy ke zděděným dějinám i ke kultuře, ať v době dávno minulé či minulé teprve nedávno.

Hurníkovy povídky jsou čtivé, místy v nich velmi lahodně a dokonce i rytmicky zní krásná čeština. Dnes už je takový vztah k rodnému jazyku téměř vzácností. Uváženě volená slova – těžce či lehce nalézaná – plní naději, že láska a úcta k českému jazyku stále ještě existuje.

Kniha Ilji Hurníka *Proč pláče Metuzalém a jiné povídky* vyšla s poutavými doprovodnými ilustracemi Adolfa Borna – péčí Nadace Universitas Masarykiana (v její Edici Beletrie) a ve spolupráci s Nakladatelstvím Georgetown a Nakladatelstvím a vydavatelstvím NAUMA v Brně, v roce 1966. Knižní úprava je na tradiční vysoké úrovni.

Linhartová, Věra (1997b): *Proč pláče Metuzalém*. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 4, 31. března 1997, č. 3, s. 45–46.

4.2.1.2. Literatura

- Linhartová, Věra (1997a): Hlasité otazníky. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 4, 28. února 1997, č. 2, s. 49–50.
- Linhartová, Věra (1997b): Proč pláče Metuzalém. (Recenze knihy: Jaroslav Malina, *Proč pláče Metuzalém a jiné povídky*. 2. svazek Edice Beletrie Nadace Universitas Masarykiana. Brno: Nakladatelství Georgetown – Nakladatelství a vydavatelství NAUMA, 1996.) *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 4, 31. března 1997, č. 3, s. 45–46.
- Lipovská, Dagmar (1998): Géniové jistoty. (Recenze knihy: Jaroslav Malina, *Světová katastrofa a jiné povídky s neblahým koncem*. 3. svazek Edice Beletrie Nadace Universitas Masarykiana. Brno: Nakladatelství Georgetown – Nakladatelství a vydavatelství NAUMA, 1996.) *Remedia populi – Měsíčník moderního člověka o zdraví a nemoci*, roč. 2, 1998, č. 2, s. 40.
- Malina, Jaroslav (1995a): Edice Scientia. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 2, 30. května 1995, č. 5, s. 19.
- Malina, Jaroslav (1995b): K ediční činnosti NUM. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 2, 31. srpna 1995, č. 7–8, s. 12.
- Malina, Jaroslav (1996): Ediční činnost Nadace Universitas Masarykiana. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 3, 29. února 1996, č. 2, s. 12.
- Malina, Jaroslav (1998): Jak se „ve světě“ daří knihám Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 5, 31. března 1998, č. 3, s. 6–13.

4.2.2 Edice Heureka

Projekt Nadace Universitas Masarykiana uskutečňovaný ve spolupráci s dalšími institucemi. Přináší moderně pojaté vzdělávací knihy, které na vysoké odborné úrovni, živým a kultivovaným jazykem informují středoškolské a vysokoškolské studenty i širší veřejnost o aktuálních vědeckých i uměleckých oborech a nejnovějších objevech – a to nejen o souboru poznatků, ale také o tvořivém procesu, jímž se k novému poznání dospělo.

Edici řídí Jaroslav Malina (předseda), Adolf Born, Tomáš Čermák, Marie Dohnalová, Ilja Hurník, Jan Jordán, Ludvík Kundera, Renata Malinová, Jan Novotný, Jiří Pavelka, Miloš Štědroň, Josef Zeman.

Dosud vyšlo:

0. Jaroslav Malina a kolektiv, *O tvořivosti ve vědě, politice a umění*, I–III (1993);
1. Karel Engliš, *Národní hospodářství: Výbrané kapitoly* (1994).
2. Jaroslav Malina, *První císař: Tvůrce Číny a osmého divu světa* (1994).
3. Václav Klaus, *Mezi minulostí a budoucností: Filozofické a humanologické úvahy a eseje* (1996).
4. František Vencovský, *Dějiny českého ekonomického myšlení: Do roku 1948* (1997).
5. Vojtěch Mornstein, *Utopený Archimédés: Malý alternativní výkladový slovník* (1999).
6. Ivo Pospíšil, *Až se vyčásí Úvahy – glosy – kritiky – eseje* (2002).
7. Jan Šmarda, *V odraženém světle: Z komentářů, úvah, esejů, causerií a vzpomínek patnácti let* (2002).
8. Jiří Sedlák, *Z mého zápisníku (Výběr prací hlavně z Univerzitních novin)* (2003).
9. Tomáš Pospíšil, *Sambo tu již nebydlí? Obraz Afroameričanů v americkém filmu 20. století* (2003).
10. Milan Knížák, *Dav se mýlí vždycky* (2004).

Publikované svazky byly slavnostně uvedeny v rámci společenských setkání autorů, ilustrátorů, grafiků s veřejností nebo u příležitosti odborných sympozií a konferencí.

Nultý (troj)svazek (Jaroslav Malina a kolektiv, *O tvořivosti ve vědě, politice a umění*, I–III, 1993) byl uveden 21. 12. 1993 v Moravském zemském muzeu v Brně v rámci vernisáže rozsáhlé výstavy *Cesta k tvořivosti* (Cicvárek 1994a, b; viz též 4.5.1.).

První svazek (Karel Engliš, *Národní hospodářství: Výbrané kapitoly*, 1994) byl uveden na společenském setkání 6. 12. 1994 v Aule Masarykovy univerzity v Brně u příležitosti udělení Ceny Karla Engliše Josefu Tošovskému, guvernérovi České národní banky.

Třetí svazek (Václav Klaus, *Mezi minulostí a budoucností: Filozofické a humanologické úvahy a eseje*, 1996) byl uveden 23. 4. 1996 v Aule Masarykovy univerzity v Brně za účasti Václava Klause a Adolfa Borna, jenž knihu ilustroval. „Auditorium s úsměvy sympatie přijalo Klausův výrok, že my, kteří neumíme malovat, musíme popsat k vyjádření myšlenek desítky stran papíru. Malíř dokáže vyjádřit v geniální zkratce všechno. Autor přiznal, že nad každým obrázkem se usmívá a prohlíží si ho dlouho, aby si povšiml dalších a dalších detailů. Premiér si Bornových obrázků váží a skutečně ho těší. Je rád, že ani Mistr se nemusel k ilustrování knihy sám jakkoliv nutit (Linhart 1996, s. 21, Linhart 1997) (obr. 31–35).

Čtvrtý svazek – František Vencovský, *Dějiny českého ekonomického myšlení: Do roku 1948* (1997) – byl slav-

nostně uveden u příležitosti udělení Ceny Karla Engliše Jacobu A. Frenkelovi, profesoru ekonomie a guvernérů Národní banky Izraele, v Aule Masarykovy univerzity v Brně dne 19. 12. 1997 (Fuchs 1997, Klvačová 1998, Velek 1998) (obr. 36–37).

Pátý svazek (Vojtěch Mornstein, *Utopený Archimédés: Malý alternativní výkladový slovník*, 1999) byl uveden v rámci společenského setkání u příležitosti udělení Ceny Nadace Universitas Masarykiana Jiřímu Grygarovi a Eduardu Schmidtovi a Ceny Karla Engliše Františku Vencovskému dne 1. 4. 1999 v Aule Masarykovy univerzity v Brně (Heřt 2000, Linhartová 1999) (obr. 38).

Šestý a sedmý svazek (Ivo Pospíšil, *Až se vyčesí ...: Úvahy – glosy – kritiky – eseje*, 2002; Jan Šmarda, *V odraženém světle: Z komentářů, úvah, esejů, causerií a vzpomínek patnácti let*, 2002) byl uveden v rámci Antropologického semináře Katedry antropologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně 5. 12. 2002 (Malina 2002).

Osmý svazek (Jiří Sedlák, *Z mého zápisníku (Výběr prací hlavně z Univerzitních novin)*, 2003) byl uveden v rámci Antropologického semináře Katedry antropologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně 6. 11. 2003 a rámován přednáškou autora *Morální aspekty vyvíjejícího se člověka* (Šmajs 2003) (obr. 39).

Devátý svazek (Tomáš Pospíšil, *Sambo tu již nebydlí? Obraz Afroameričanů v americkém filmu 20. století*, 2003) byl uveden v rámci Antropologického semináře Katedry antropologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně 16. 10. 2003 a rámován přednáškou autora *Obraz Afroameričanů v americkém filmu 20. století* (Mandl 2004) (obr. 40).

Desátý svazek (Milan Knížák, *Dav se mýlí vždycky*, 2004) byl uveden v rámci společenského setkání dne 1. 12. 2004 v aule Masarykovy univerzity v Brně v areálu na Vinařské u příležitosti udělení Ceny Nadace Universitas Václavu Klausovi (Linhartová 2005; viz kap. 8.2) (obr. 41).

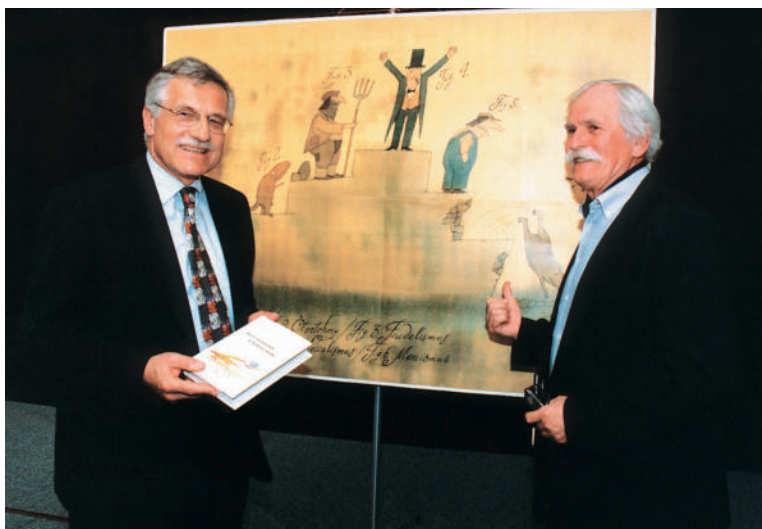
31 Václav Klaus s Jaroslavem Malinou v sídle Nadace Universitas Masarykiana na Rektorátu Masarykovy univerzity v Brně dne 14. 12. 1995 při diskusi nad rukopisem své knihy *Mezi minulostí a budoucností: Filozofické a humanologické úvahy a eseje*.

32 Uvedení knihy Václava Klause *Mezi minulostí a budoucností* (3. svazek Edice Heureka Nadace Universitas Masarykiana) v Aule Masarykovy univerzity v Brně 23. 4. 1996. Václav Klaus při promluvě o své autorské práci.

33 Václav Klaus a Adolf Born, ilustrátor knihy *Mezi minulostí a budoucností* před zvětšeninou jedné z knižních ilustrací.

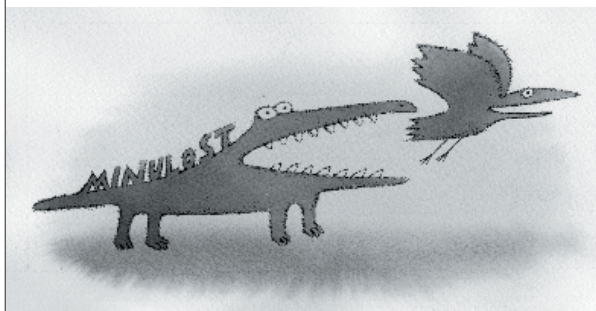

34 Jedna z diskusních skupin po uvedení knihy *Mezi minulostí a budoucností*. Lucie Čadilová, asistentka předsedy vlády České republiky, Jiří Pavelka, ředitel Nakladatelství Georgetown, Václav Klaus, Jaroslav Malina.

VÁCLAV KLAUS

mezi minulostí a budoucností

NADACE UNIVERSITAS MASARYKIANA
EDICE HEUREKA

35 Přebal publikace: Klaus, Václav: *Mezi minulostí a budoucností: Filozofické a humanologické úvahy a eseje*. 3. svazek Edice Heureka Nadace Universitas Masarykiana. Brno – Praha: Nakladatelství Georgetown – Nakladatelství Svoboda, 1996. Obálka, grafická a typografická úprava Bohuslav Havlíček, Josef Zeman. Ilustrace Adolf Born.

36 Společenské setkání u příležitosti udělení Ceny Karla Engliše Jacobu A. Frenkelovi, guvernérovi Národní banky Izraele, a uvedení knihy Františka Vencovského *Dějiny českého ekonomického myšlení: Do roku 1948* (4. svazek Edice Heureka Nadace Universitas Masarykiana, 1997) v Aule Masarykovy univerzity v Brně 19. 12. 1997. Jacob A. Frenkel, Václav Klaus, František Vencovský, Ladislav Blažek. Foto: Marie Kratochvílová.

37 Přebal publikace: Vencovský, František: *Dějiny českého ekonomického myšlení: Do roku 1948*. 4. svazek Edice Heureka Nadace Universitas Masarykiana. Brno: Nakladatelství Georgetown – Nakladatelství a vydavatelství NAUMA – Vydavatelství Masarykovy univerzity, 1996. Obálka, grafická a typografická úprava Josef Zeman.

František Vencovský

Dějiny českého ekonomického myšlení

do roku 1948

NADACE UNIVERSITAS MASARYKIANA
EDICE HEUREKA

38 Přebal publikace: Mornstein, Vojtěch: *Utopený Archimédés: Malý alternativní výkladový slovník*. 5. svazek Edice Heureka Nadace Universitas Masarykiana. Brno: Nakladatelství Georgetown – Nakladatelství a vydavatelství NAUMA – Vydavatelství Masarykovy univerzity, 1999. Obálka, grafická a typografická úprava Josef Zeman. Ilustrace Alois Mikulka.

Vojtěch Mornstein

Utopený Archimédés

Malý alternativní výkladový slovník

NADACE UNIVERSITAS MASARYKIANA
EDICE HEUREKA

Jiří Sedlák

Z mého zápisníku

(Výběr prací hlavně z Univerzitních novin)

NADACE UNIVERSITAS MASARYKIANA
EDICE HEUREKA

39 Přebal publikace: Sedlák, Jiří: *Z mého zápisníku* (Výběr prací hlavně z *Univerzitních novin*). 8. svazek Edice Heureka Nadace Universitas Masarykiana. Brno: Akademické nakladatelství CERM – Nakladatelství a vydavatelství NAUMA, 2003. Obálka, grafická a typografická úprava Josef Zeman. Ilustrace Michael Rittstein.

Tomáš Pospíšil

Sambo tu již nebydlí?

Obráz Afroameričanů v americkém filmu 20. století

NADACE UNIVERSITAS MASARYKIANA
EDICE HEUREKA

40 Přebal publikace: Pospíšil, Tomáš: *Sambo tu již nebydlí? Obraz Afroameričanů v americkém filmu 20. století*. 9. svazek Edice Heureka Nadace Universitas Masarykiana. Brno: Akademické nakladatelství CERM – Nakladatelství a vydavatelství NAUMA, 2003. Obálka, grafická a typografická úprava Josef Zeman. Ilustrace na přebalu Alois Mikulka.

DAV SE MÝLÍ VŽDYCKY

Milan Knížák
NA PŘELOMU MILENIA

41 Přebal publikace: Knížák, Milan: *Dav se mýlí vždycky*. 10. svazek Edice Heureka Nadace Universitas Masarykiana. Brno: Akademické nakladatelství CERM – Nakladatelství a vydavatelství NAUMA, 2004. Obálka, grafická a typografická úprava Jan Jordán, Josef Zeman. Přebal a ilustrace Milan Knížák. Fotografie David Saudek.

4.2.2.1. Ohlasy

O tvořivosti ve vědě, politice a umění

JIŘÍ CICVÁREK

Lidská tvořivost vzrušuje Jaroslava Malinu, známého čtenářům Omega příspěvkem z prvního čísla, již řadu let, možná i desetiletí. K fenoménu tvořivosti přistupuje zaníceně, s obdivuhodnou trpělivostí vědce posedlého touhou dobrat se „kořenů“, rozpitvat je na prvočinitele, znovu je poskládat a plasticky pro čtenáře „nasvítit“, tak aby vynikly děje a zlomová místa, okamžiky, v nichž se rodí objev, podstatné detaily, které jsou pro poznání tvořivosti důležité. A jelikož je to téma široké, přizval ke spolupráci řadu osobností známých tvořivými činy. S nimi, skrze ně a prostřednictvím jejich textů zkoumá povahu tvořivosti; společně s nimi se pídí po nových souvislostech.

Antické symposion určilo formu prvního svazku a stalo se klenbou příběhu, v němž hlavní účastníci uvažují o tvůrčích činech, které již byly vykonány, a zkoumají, zda přes rozdílnost oborů, názorů lidských i odborných, a často i přes propast času, mají tyto činy něco společného.

Druhý svazek je souborem esejů a úvah 57 vědců, umělců a politiků. Tato plejáda autorů se nezabývá ani tak rozbořením důsledků objevů; spíše soustředí svoji pozornost na onen vzrušující okamžik, v němž se rodí tvořivý čin. Širokému spektru přispěvatelů odpovídá také rozmanitost stylů osobních výpovědí, originalita a schopnost sdílet písmem prožitek neopakovatelného okamžiku, koncentrovaného do klasického výroku proneseného Archimedeem ve vaně syrakuských lázní.

Sedm témat rámuje pole pro více než šedesát autorů, kteří se podíleli na třetím svazku. Tady vznikl prostor pro učitele, studenty a přátele akademické obce Masarykovy univerzity, prostor pro „jiskření“ názorů, pro nadsázku, humor, překvapivou fintu, prostor pro člověčinu.

Oceňuji, že editoři nezapomněli na to, že zvědavý čtenář občas dohledává doplňující informace v příruční knihovně. A tak opatřili každý svazek obsáhlým výkladovým slovníkem nejdůležitějších jmen a výkladovým slovníkem nejdůležitějších pojmů, najdeme tu soupis mnoha dobrých knih, z nichž bylo čerpáno a které by stálo za to si přečíst.

Předchozí řádky snad svědčí o pečlivosti, s níž bylo dílo připraveno. Pro milovníka dobré knihy je však přichystáno ještě několik lahůdek – v dnešní ekonomizované knižní produkci již málokdy vídané barevné ilustrace pánů Adolfa Borna (první svazek), Vlastimila Zábranského (druhý svazek) a Vladimíra Renčina (třetí svazek). Za povšimnutí stojí i kvalitní papír a knihařské zpracování: tuhá plátěná vazba, archy šité nití, přebal a plátnem potažený „futrál“ na všechny tři svazky. Tedy fortelné klasické řemeslo, které činí knihu knihou.

Cicvárek, Jiří (1994b): Recenze – Jaroslav Malina a kolektiv: *O tvořivosti ve vědě, politice a umění*. 3. sv., Nadace Universitas Masarykiana, Nakladatelství Albert, Masarykova univerzita, Moravské zemské muzeum, Nakladatelství Svoboda – Libertas, Nakladatelství Jota; Brno, Boskovice, Praha, 1993. *Omega*, roč. 1, 1994, č. 2, s. 56.

Dějiny českého ekonomického myšlení

EVA KLVAČOVÁ

Jen tenkrát bude mít ta naše česká koruna skutečně dobrý zvuk a dobrý kurz, vyhovíme-li třem nejzákladnějším podmínkám života hospodářského: dovedeme-li si svůj státní rozpočet upravit takovým způsobem, aby nebyl pasivní, dovedeme-li v tom rozpočtu šetřit, dělati jen to, co jest nevyhnutelně potřebné, všechno ostatní, co nemusí hned býti, odkládati na budoucí časy a přitom krýti schodky, které tady vzniknou, novými daněmi. My nesmíme šetřit jenom ve státě, ale musíme šetřit vůbec. Musíme šetřit a vyrábět, jiné pomoci nám není, jinak ta koruna bude devalvována.

Tak pravil Alois Rašín ve svém projevu k Národnímu shromáždění v roce 1919. Škoda, že to nemůže sdělit osobně dnešním poslancům, jakož i všem příznivcům deficitního rozpočtu.

Doplnit chybějící vzdělání si lze ovšem i studiem literatury. Aloise Rašína jsme citovali podle knihy Františka Vencovského *Dějiny českého ekonomického myšlení: Do roku 1948*. Knihu vydala Nadace Universitas Masarykiana ve své Edici Heureka. Autorem je žák Karla Engliše, poradce předsedy a později guvernéra Národní banky československé, profesor na Vysoké škole ekonomické v Praze. Podává ve své knize obrazy jednotlivých českých národohospodářů – jejich života, vědecké činnosti a praktického působení v politice a ekonomice. Jeho pohled je pohledem fundovaného, erudovaného a neuvěřitelně pilného vědce. Portréty všech českých národohospodářů, ať jimi jsou František Chleborád, Josef Kaizl, Albín Bráf, Alois Rašín, Karel Engliš, Josef Macek, Jaroslav Nebesář či Vladimír Kadlec (a mnozí další, méně známí), jsou velmi plastické a ukázky z jejich děl jsou voleny tak, aby čtenáři nabídly to nejhodnotnější, co nabídnout lze.

Kniha Františka Vencovského má kromě hodnoty trvalé i velkou hodnotu aktuální. Česká ekonomická transformace se ocitla znovu na rozcestí. Hledáme pro tuto skutečnost nejrůznější vysvětlení. Hledáme je i tam, kde definičně být nemohou. A hledáme je tam často zejména proto, že nevíme a jsme nakloněni věřit mýtům a iluzím. Po přečtení *Dějin českého ekonomického myšlení* bychom mohli být alespoň o něco moudřejší. A ne-li moudřejší, tedy alespoň pokornější před poznáním těch, kdo tu byli před námi a jejichž myšlenky upadly na čas do zapomenutí.

Klvačová, Eva (1998): Dějiny českého ekonomického myšlení. (Recenze knihy: František Vencovský, *Dějiny českého ekonomického myšlení: Do roku 1948*. 4. svazek Edice Heureka Nadace Universitas Masarykiana. Brno: Nakladatelství Georgetown – Nakladatelství a vydavatelství NAUMA, 1997.) *Ekonom*, roč. 8, 1998, č. 23.

Dva nové svazky z nadační Edice Heureka

JAROSLAV MALINA

Významná část aktivit Nadace Universitas Masarykiana v Brně (NUM) od jejího vzniku v roce 1993 je zaměřena na podporu a rozvíjení publikační činnosti. NUM iniciovala založení šesti knižních edic – Edice Beletrie, Edice Heureka, Edice Miscellanea, Edice Osobnosti, Edice Scientia, Edice Scintilla (recenze prvních dvou svazků této knižnice určené pro mladé vědecko-pedagogické pracovníky MU – viz M. Dohnalová, „Scintilla – jiskra hodná rozmýšlení“, *Univerzitní noviny*, roč. 9, 2002, č. 11, s. 1–2; M. Dohnalová, „Reprezentace zaměstnanců v sociálním dialogu“, *Univerzitní noviny*, roč. 9, 2002, č. 12), které jsou otevřeny pro autory z Masarykovy univerzity i pro autory z jiných vysokých škol v ČR a z ústavů Akademie věd ČR. NUM trvale poskytuje finanční, materiální i intelektuální podporu pro vytváření jednotlivých svazků, jichž bylo dosud vydáno více než padesát. Vesměs byly kritikou přijaty příznivě, některé z nich byly oceněny Cenou rektora Masarykovy univerzity za vynikající vědecké dílo nebo Cenou města Brna, některé se uplatnily i na mezinárodním fóru: například překlad části monografie Miloše Štědrone *Leoš Janáček a hudba 20. století* (1. svazek Edice Scientia, 1998) v prestižním Cambridge University Press, snad nejstarším vydavatelství vědecké literatury světa – vydavatelská práva dostalo od krále Jindřicha VIII. v roce 1534 a od roku 1584 je trvale činné; mezinárodní vědeckou obcí byla znamenitě přijata monografie Břetislava Vachaly *Nejstarší literární texty v nekrálovských hrobkách egyptské Staré říše* (6. svazek Edice Scientia, 2000). Velký ohlas si získávají svazky z Edice Osobnosti, která je z hlediska počtu vydaných svazků (18) z nadačních edic zatím nejrozsáhlejší. Je oceňován přínos pro objektivní poznání osobností spjatých s Masarykovou univerzitou (dříve mnohdy z ideologických a politických důvodů zatracovaných nebo hodnocených předpojatě), jejich vřazení do české, někdy i evropské a světové vědy, umění a kultury. Za všechny svazky připomeňme: František Vencovský, *Karel Engliš* (1. svazek Edice Osobnosti, 1993), Jiří Sedlák, *Inocenc Arnošt Bláha* (5. svazek Edice Osobnosti, 1995), Dušan Jeřábek, *Arne Novák* (10. svazek Edice Osobnosti, 1997), Pavel Bravený – Zdeněk Franc, *Edward Babák* (11. svazek Edice Osobnosti, 1997), Miloš Večeřa, *František Weyr* (15. svazek Edice Osobnosti, 2001), Jiří Hlušíčka – Jaroslav Malina – Jiří Šebek, *Vincenc Makovský* (17. svazek Edice Osobnosti, 2002), Jaroslav Malina a kolektiv, *Vladimír Preclík* (18. svazek Edice Osobnosti, 2002).

Koncem listopadu a počátkem prosince 2002 se o dva nové svazky – šestý a sedmý – rozrostla Edice Heureka. Tato knižnice přináší moderně pojaté vzdělávací knihy, které na vysoké odborné úrovni, živým a kultivovaným jazykem informují středoškolské a vysokoškolské studenty i širší veřejnost o aktuálních vědeckých i uměleckých oborech a nejnovějších objevech – a to nejen o souboru poznatků, ale také o tvořivém procesu, jímž se k novému poznání dospělo. (...)

Autorem 6. svazku nadační Edice Heureka – *Až se vyčtáš ...: Úvahy – glosy – kritiky – eseje* – je prof. PhDr. Ivo Pospíšil, DrSc. Kniha vznikla scelením úvah, glos, esejů a kritik, které byly uveřejněny v posledních přibližně patnácti letech na stránkách různých periodik, zejména v časopise *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*. Obsahuje esejistické texty a úvahy, postřehy z cest, rozhovory s několika významnými lidmi a literárněkritické články a studie.

Ivo Pospíšil se narodil 14. května 1952 v Budišově u Třebíče. V letech 1970–1975 studoval rusistiku a anglistiku, později bohemistiku na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity v Brně, od roku 1995 je vedoucím nově zřízeného Ústavu slavistiky na téže fakultě a od roku 1998 předsedou Českého komitétu slavistů, členem vědeckých rad Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze a Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci, členem Mezinárodního komitétu slavistů, předsedou ediční rady a odpovědným redaktorem periodických publikací Filozofické fakulty MU, členem redakčních rad časopisů *Opera Slavica* (Brno), *Svět literatury* (Praha), předsedou redakční rady ročenky X 1 – *Slavica Litteraria* (Brno), členem redakční rady časopisu *Zagadnienia rodzajów literackich* (Wrocław – Łódź, Polsko), editorem některých řad série *Litteraria Humanitas* a brněnských slovakistických sborníků.

Zabývá se teorií literatury, zejména srovnávací literární vědou (komparatistikou) a teorií a historií literárních žánrů

(genologii), zejména románem, literárněvědnou metodologií, srovnávacími dějinami slovanských literatur. Dosavadní publikační činnost Iva Pospíšila obsahuje více než dva tisíce bibliografických položek, mezi nimiž dominují knižní monografie: *Ruská románová kronika* (1983), *Labyrint kroniky* (1986), *Rozpětí žánru* (1992), *Proti proudu – Studie o N. S. Leskovovi* (1992), *Od Bachtina k Solženicynovi* (1992), *Srdce literatury – A. A. Vrzal* (1993), *Fenomén šlenství v ruské literatuře 19. a 20. století* (1995), *René Wellek a meziválečné Československo* (spolu s Milošem Zelenkou, 1996), *Ruský román* (1998), *Genologie a proměny literatury* (1998) a *Na výspě Evropy: Skici a meditace k 200. výročí A. S. Puškina* (1999) aj.

Ivo Pospíšil je nejen vynikajícím odborníkem – slavistou a historikem literatury mezinárodního formátu, ale též znamenitým literátem a esejistou: všechny ingredience svého talentu a erudice představil v této knize.

Autorem 7. svazku nadační Edice Heureka – *V odraženém světle: Z komentářů, úvah, esejů, causerii a vzpomínek patnácti let* – je prof. MUDr. Jan Šmarda, DrSc. Kniha vznikla scelením úvah, přednášek, esejů, glos a vzpomínek věnovaných jeho oborům – obecné mikrobiologii, molekulární biologii i šířeji: genetice a lékařství – a jeho láskám: literatuře a výtvarnému umění, jež autor uveřejnil v posledních přibližně patnácti letech na stránkách různých periodik, pronesl v rozhlasu nebo proslavil na sympoziích a konferencích.

Jan Šmarda se narodil 29. srpna 1930 v Brně. V letech 1949–1955 vystudoval všeobecné lékařství na Lékařské fakultě Masarykovy univerzity v Brně a roku 1950 současně začal pracovat na jejím Biologickém ústavu jako volatér prof. Ferdinanda Herčíka. V laboratořích tohoto ústavu strávil celý svůj vědecký život, postupně jako asistent, odborný asistent, docent, profesor a posléze emeritní profesor. V letech 1973–1975 současně vedl výuku biologie na Lékařské fakultě Univerzity Karlovy v Plzni. V oboru lékařská biologie obhájil roku 1963 hodnost kandidáta lékařských věd, roku 1987 pak hodnost doktora biologických věd z mikrobiologie. Výzkumně se věnoval zejména problematice syntézy bakteriofágů v lyzogenních bakteriích, mechanismu účinků bakteriocinů bakterií *Escherichia coli* a morfologii sinic na ultrastrukturální úrovni. Metodická těžiště jeho práce spočívala mimo jiné v přípravě graduovaných membránových ultrafiltrů a v technikách elektronové mikroskopie. Mimo to bedlivě sledoval a sleduje vývoj genetiky, zejména na molekulární úrovni. Kromě více než 250 původních vědeckých prací (většinou v angličtině), publikovaných v zahraničí, se výrazně podílel na tvorbě českých učebnic pro vysoké i střední školy. Své výzkumné výsledky předložil na vědeckých fórech a – na pozvání – na univerzitách ve většině evropských zemí, v USA, Kanadě a Brazílii. Charakteristická pro něho vždy byla výchovná práce s mladými vědeckými talenty (za ni dostal Cenu ministra školství ČR 1996) a úsilí o popularizaci vědeckých poznatků. Byl členem redakční rady časopisu *Věda a život*, napsal knihy *Život z obou stran* (1992) a *Člověk v proudu dědičnosti* (1999). Na Lékařské fakultě Masarykovy univerzity v Brně roku 1971 založil a po téměř dvě desetiletí vedl Malou výstavní galerii Antonína Trýba. V letech 1989–1997 byl 1. proděkanem Lékařské fakulty Masarykovy univerzity, členem její Vědecké rady a členem Vědecké rady Masarykovy univerzity. Je čestným členem Čs. společnosti mikrobiologické a Čs. společnosti biologické. Prošel řadou funkcí v rezortu školství, byl členem komisí pro obhajoby kandidátských i doktorských dizertací z mikrobiologie. Byl předsedou redakční rady časopisu *Scripta medica*, je dosud členem redakčních rad *Biologických listů* a *Universitas*. Je členem International Association for Cyanophyte Research, Čs. společnosti pro vědy a umění aj. Za své dílo získal řadu ocenění, například Cenu rektora Masarykovy univerzity v roce 1994, Cenu města Brna pro rok 2000 v oboru přírodní vědy.

Prof. MUDr. Ctirad John, DrSc., mikrobiolog a imunolog mezinárodního věhlasu, emeritní profesor 1. Lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Praze, v předmluvě (nazvané Širokoúhlý pohled biologa) k Šmardově knize kromě jiného uvádí:

„Mladý asistent Biologického ústavu Lékařské fakulty Masarykovy univerzity Jan Šmarda vzplanul před půlstoletím pro bádání o bakteriocinech. Jsou to bakteriální bílkoviny, které mají antibiotické vlastnosti. Specificky usmrcejí blízce příbuzné bakterie. O svém celoživotním zadání napsal před deseti lety upřímné vyznání. Nazval je Klíčem je jediná chvíle (in: Malina, Jaroslav a kolektiv, *O tvořivosti ve vědě, politice a umění*, 3. svazek. Brno – Boskovice et al.: Nadace Universitas Masarykiana – Nakladatelství Albert et al., 1993, s. 54–56 – poznámka redakce UN). Dnes je naleznete v „odraženém světle“ této knížky. Měli by je číst mladí lidé, kteří se rozhodli věnovat se vědě. Dozvědí se tu, jak se dělá badatel“, smím-li parafrázovat název knížky Ludvíka Vaculíka.

Oči pozdějšího docenta a profesora biologie zabírají svět širokoúhle. Žasnoucímu biologovi to nedá a píše „komentáře, úvahy, eseje, causerie a vzpomínky“. Nyní je shrnul – tak, jak se nahromadily za patnáct let – v knížku o různosti života. Pro charakteristiku nejpodstatnějších textů bych si rád vypůjčil název knížky esejů laureáta Nobelovy ceny Françoise Jacoba *Hra s možnostmi*. Živý svět je velmi rozmanitý v jevové oblasti. Je však velmi jednotný v hloubkové struktuře. A Šmardovi se leckde podařilo vystihnout na molekulární úrovni to, co Jacob nazývá „kutilský charakter vývoje“.

Laskavý čtenář mi odpustí, že si pro charakteristiku jednoho rysu Šmardovy osobnosti vypůjčím – trochu nadneseně – větu Pasteurovu: Věda nemá vlast, ale vědec ji musí mít. Vybavila se mi při četbě autorova vyznání Vysočině. Je vrostlá v něm a on v ní. Proto jsou mu tak blízké obrazy Bohdana Laciny, které čerpají inspiraci z rodného kraje a vyjadřují meditaci nad základními hodnotami života.

Na brněnské Masarykově univerzitě se vždy cítím dobře. Jezdím tam na Lékařskou i Přírodovědeckou fakultu za biologii, mikrobiologii, imunologii a genetiku. (...)

My všichni, jejichž vnímavost se vyostřovala během druhé světové války, milujeme Melancholické procházky a rádi se touláme Brnem Ivana Blatného. Proto si v knížce čteme s trpkým vzrušením korigovanou legendu o paní Frances a básníkovi, který – prý stejně nenasytně jako kouřil – zaplňoval v St. Clement's Hospital v Ipswichi linky sešitů melancholickou ‚nekonečnou básní‘.

Úvahy o vztahu vědy a morálky jsou stále živé. V prosinci 1945 přednesl profesor Jan Bělehrádek při instalaci rektorem projev, v němž nalezneme pasáž i dnes velmi naléhavou. *‚Mravnost kulhá za vědou a už několik století nestačí držet krok. Vědecký pokrok dnes volá po účinné a silné etice.‘* Pan profesor uzavřel, že mravnost snad bude založena na jiných předpokladech, než jsou dosavadní morálky, *‚a bude snad mít blízko k samé vědě‘*.

Na konci dvacátého století říká François Jacob v eseji *Mýtus a věda: ‚Ve skutečnosti chytit sloučit etiku s přírodními vědami znamená směřovat něco, co Kant považoval za dvě velmi rozdílné kategorie. Tato biologizace ideologicky vychází ze scientismu, z víry, že metody a pojmy tohoto směru vždy budou jednou moci vysvětlit všechny lidské aktivity do nejmenších podrobností.‘* Jacob upozorňuje, že tato víra sociobiologů se opírá o nedoložené domněnky a extrapolace od zvířete k člověku. *‚Ale stejné matení mezi vědou a etikou se projevuje v opačných postojích, které vedou některé vědce, aby zavrhovali určité oprávněné aspekty sociobiologie pod záminkou, že by takové argumenty mohly být jednoho dne využity na podporu sociální politiky, kterou odsuzují.‘* Na jiném místě Jacob říká, že tváří v tvář darwinismu bylo svůdné odvozovat morálku ze znalosti přírody. *‚Jako by evoluční teorie nebyla prostě jen hypotézou, kterou je třeba neustále přezkoumávat a zpřesňovat.‘*

Dneska naléhají problémy s etikou na biologii, na lékařství a na genetiku zvláště důrazně. Šmarda nás ubezpečuje, že základy morálky jsou uloženy v základech lidského myšlenkového světa. Zdůrazňuje, že etika i věda se neustále vyvíjejí v souladu s vývojem společnosti. Že každá oblast myšlenkového světa tvoří vlastní, stále složitější hierarchický systém, který je vůči vyvíjejícímu se přírodnímu i společenskému bytí a vědomí otevřený. Kolem etických postulátů a norem se ovšem neustále shlukují nové problémy, s nimiž se věda musí vyrovnávat. Autor uvádí velmi názorně několik příkladů. Vhodně se zabývá klonovacími experimenty, které *‚vzedmuly hladinu etických pochybností‘*. V závěru neobyčejně instruktivně napsané stati o etických problémech genetiky se ptá i za nás, zda *‚smíme, či dokonce máme dobývat tajemství přírody, abychom jejich poznáváním získávali prospěch se všemi riziky pro přírodu samu‘*. K obraznému řešení této otázky si vybírá povolaného pomocníka – Johanna Gregora Mendela. Ten už jako věřící jinoc v meditativní básni napsal, že *‚sám Bůh si nade všechnu pochybnost přeje, aby člověk odhaloval tajemství přírody, které On do ní vložil‘*.

Po přečtení všech závažných biomedicínských kapitol dílka si dovoluji tvrdit, že autora se čtenářem nejúžeji sblíží především otázky, které jsou naléhavě položeny.“

P. S.:

V *Lidových novinách* (31. 1. 2003, s. 25) byla v rubrice Literatura uveřejněna následující minirecenze knihy Ivo Pospíšila *Až se vyčásí ...*:

„Až se vyčásí ... Nadace Universitas Masarykiana spolu s nakladatelstvím NAUMA vydaly soubor prací profesora Iva Pospíšila (1952), vedoucího Ústavu slavistiky Filozofické fakulty MU v Brně, literárního teoretika, historika i kritika. Jde tedy o texty původně publikované v různých časopisech a sbornících. První oddíl zahrnuje práce esejistické či až fejtonistické ražby, druhý reflexe zahraničních cest (například pobyty v Německu, Finsku, nebo Švédsku) a třetí rozhovory s čelnými spisovateli a vědci. Závěrečný blok tvoří stati a recenze přibližující autory a díla několika národních literatur. Celý soubor manifestuje impozantní rozpětí i žánrovou rozmanitost Pospíšilovy publikační aktivity, která výrazně přesahuje hranice vědy a literatury. Hodnocení LN: ***** (= nejvyšší možné hodnocení, poznámka editora) (jp 2003).

Malina, Jaroslav (2002): Dva nové svazky z nadační Edice Heureka. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 9, 31. prosince 2002, č. 12, s. 1–4.

4.2.2.2. Literatura

Cicvárek, Jiří (1994a): Nadace Universitas Masarykiana. *Omega*, roč. 1, 1994, č. 1, s. 46–47.

Cicvárek, Jiří (1994b): Recenze – Jaroslav Malina a kolektiv: O tvorivosti ve vědě, politice a umění. 3. sv., Nadace Universitas Masarykiana, Nakladatelství Albert, Masarykova univerzita, Moravské zemské muzeum, Nakladatelství

Svoboda – Libertas, Nakladatelství Jota; Brno, Boskovice, Praha, 1993. *Omega*, roč. 1, 1994, č. 2, s. 56.

Fuchs, Kamil (1997): Pozoruhodný příspěvek k historii českého ekonomického myšlení. (Recenze knihy: František Vencovský, *Dějiny českého ekonomického myšlení: Do roku 1948*. 4. svazek Edice Heureka Nadace Universitas Masarykiana.

- Brno: Nakladatelství Georgetown – Nakladatelství a vydavatelství NAUMA, 1997.) *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 4, 30. listopadu 1997, č. 11, s. 51–53.
- Heřt, Jiří (2000): Mornsteinův Utopený Archimédés. *Sisyfos*, roč. 6, březen 2000, č. 1, s. 9.
- jp (2003): Recenze knihy: Ivo Pospíšil, *Až se vyčáší ... Lidové noviny*, 31. 1. 2003, s. 25.
- Klvačová, Eva (1998): Dějiny českého ekonomického myšlení. (Recenze knihy: František Vencovský, *Dějiny českého ekonomického myšlení: Do roku 1948*. 4. svazek Edice Heureka Nadace Universitas Masarykiana. Brno: Nakladatelství Georgetown – Nakladatelství a vydavatelství NAUMA, 1997.) *Ekonom*, roč. 8, 1998, č. 23.
- Linhart, Karel (1996): Uvedení knihy Václava Klause *Mezi minulostí a budoucností*. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 3, 31. května 1996, č. 5, s. 20–21.
- Linhart, Karel (1997): Nad knihou Václava Klause „Mezi minulostí a budoucností“. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 4, 28. února 1997, č. 2, s. 44–46.
- Linhartová, Věra (1999): Slavnostní setkání u příležitosti udělení Ceny Karla Engliše a Ceny Nadace Universitas Masarykiana pro rok 1997 a uvedení dvou svazků z edic Scientia a Heureka Nadace Universitas Masarykiana. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 6, 30. dubna 1999, č. 4, s. 1–10.
- Linhartová, Věra (2005): Slavnost Nadace Universitas. *Univerzitní noviny – List Nadace Universitas a Společnosti pro podporu univerzitních aktivit*, roč. 12, 31. ledna 2005, č. 1, s. 6–18.
- Malina, Jaroslav (1993): Zprávy Nadace Universitas Masarykiana. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 0, č. 0, 1. prosince 1993, s. 9–10.
- Malina, Jaroslav (1995): Edice Scientia. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 2, 30. května 1995, č. 5, s. 19.
- Malina, Jaroslav (1995): K ediční činnosti NUM. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 2, 31. srpna 1995, č. 7–8, s. 12.
- Malina, Jaroslav (1996a): Ediční činnost Nadace Universitas Masarykiana. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 3, 29. února 1996, č. 2, s. 12.
- Malina, Jaroslav (1996b): Třetí svazek Edice Heureka. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 3, 31. března 1996, č. 3, s. 18.
- Malina, Jaroslav (2002): Dva nové svazky z nadační Edice Heureka. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 9, 31. prosince 2002, č. 12, s. 1–4.
- Mandl, Herbert Thomas (2004): Obraz Afroameričanů v americkém filmu 20. století. (Recenze knihy: Tomáš Pospíšil, *Sambo tu již nebydlí? Obraz Afroameričanů v americkém filmu 20. století*. 9. svazek Edice Heureka Nadace Universitas Masarykiana. Brno: Akademické nakladatelství CERM – Nakladatelství a vydavatelství NAUMA, 2003.) *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Společnosti pro podporu univerzitních aktivit*, roč. 11, 31. ledna 2004, č. 1, s. 1–2.
- Šmajš, Josef (2003): Recenze – Jiří Sedlák: *Z mého zápisníku (Výběr prací hlavně z Univerzitních novin)*. 8. svazek Edice Heureka Nadace Universitas Masarykiana v Brně. Brno: Akademické nakladatelství CERM – Nakladatelství a vydavatelství NAUMA, 2003. *Univerzitní noviny – List Nadace Universitas a Společnosti pro podporu univerzitních aktivit*, roč. 10, 31. prosince 2003, č. 12, s. 21–23.
- Velek, Jan (1998): K pramenům naší ekonomické teorie a praxe. (Recenze knihy: František Vencovský, *Dějiny českého ekonomického myšlení: Do roku 1948*. 4. svazek Edice Heureka Nadace Universitas Masarykiana. Brno: Nakladatelství Georgetown – Nakladatelství a vydavatelství NAUMA, 1997.) *Bankovníctví*, 1998, č. 2.

4.2.3. Edice Miscellanea

Projekt Nadace Universitas Masarykiana uskutečňovaný ve spolupráci s dalšími institucemi. Přináší rozmanité pamětní a příležitostné publikace (které nespádají do základních nadačních edic Beletrie, Heureka, Osobnosti, Scientia, Scintilla), vztahující se k různým historickým, kulturním a vědeckým událostem i aktivitám iniciovaným a podporovaným Nadací Universitas Masarykiana.

Edici řídí Jaroslav Malina (předseda), Adolf Born, Pavel Bravený, Tomáš Čermák, Marie Dohnalová, František Gale, Ilja Hurník, Jan Jordán, Jiřina Kalendovská, Ludvík Kundera, Jan Novotný, Jiří Pavelka, Jiří Pulec, Miloš Štěd-roň, Josef Zeman.

Dosud vyšlo:

1. Jaroslav Malina (ed.), *Cena Nadace Universitas Masarykiana* (1994).
2. Jaroslav Malina (ed.), *Socha pro Masarykovu univerzitu* (1994) (obr. 42).
3. Jaroslav Malina (ed.), *Cena Karla Engliše 1994. Karel Engliš Prize 1994* (1995).
4. Jaroslav Malina (ed.), *Cena Karla Engliše 1995. Karel Engliš Prize 1995* (1996).
5. F. Gale – J. Šimek, „*Prameny země*“ v Botanické zahradě Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity (1997).
6. Jaroslav Malina, *Kruh prstenu: Milostné scény světové literatury srdcem a rukama českých malířů a sochařů*. 2. předběžná výstava soch a obrazů pro projekt knihy a putovní výstavy (1997).
7. Jaroslav Malina (ed.), *Plastika Vincence Makovského pro Masarykovu univerzitu* (1998).
8. František Gale – Jaroslav Malina – Josef Zeman, „*Člověk a keramika*“ v Botanické zahradě Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity (1998).

9. Jaroslav Malina (ed.), *Kruh prstenu: Lásky a sex v životě a literatuře světa srdcem a rukama českých malířů a sochařů. Zpráva o postupu literární a výtvarné práce na knize a výstavě a katalog 3. předběžné výstavy soch a obrazů* (1998).
10. Olga Čechová, *Důvěrné texty a kresby* (1998).
11. Jaroslav Malina (ed.), *Kruh prstenu: Lásky a sex v životě a literatuře světa srdcem a rukama českých malířů a sochařů. Zpráva o postupu literární a výtvarné práce na knize a výstavě a katalog 4. předběžné výstavy soch a obrazů* (1999).
12. Jaroslav Malina (ed.), *Kruh prstenu: Lásky a sex v životě a literatuře světa srdcem a rukama českých malířů a sochařů. Zpráva o postupu literární a výtvarné práce na knize a výstavě a katalog 5. předběžné výstavy soch a obrazů* (1999).
13. Jaroslav Malina (ed.), „Člověk a sklo“ v *Botanické zahradě Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity* (1999) (obr. 43).
14. Jaroslav Malina (ed.), „Plastiky z dřeva a kovu“ v *Botanické zahradě Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity* (2000) (obr. 44).
15. Jaroslav Malina (ed.), *Kruh prstenu: Světové dějiny sexuality, erotiky a lásky od počátků do současnosti v reálném životě, krásné literatuře, výtvarném umění a dílech českých malířů a sochařů inspirovaných obsahem této knihy. Zpráva o postupu literární a výtvarné práce na knize a výstavě a katalog 6. předběžné výstavy obrazů a soch* (2001).
16. Jaroslav Malina (ed.), „Dílo Vladimíra Drápala a Mistrů uměleckého slévárství“ v *Botanické zahradě Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity* (2001) (obr. 45).
17. Jaroslav Malina, *Nadace Universitas Masarykiana (1993–2004)* (2005).

4.2.3.1. Ohlasy

Pátá zahradní

VĚRA LINHARTOVÁ

(...) Když skončily uvítací projevy a dopodrobna bylo představeno dílo docenta Vladimíra Drápala, ozval se zpěv *Anny Michlíkové* a *Ivany Vaňkové*, absolventek Janáčkovy akademie múzických umění v Brně. Za hudebního doprovodu své pedagožky *Dády Klementové* zazpívaly několik muzikálových skladeb jako dárek – překvapení organizátorů, ale i kolegů z jiné vysoké školy. To už se hosté procházeli se skleničkou jihomoravského – bílého či červeného, zdravili se s přáteli, rozmlouvali v hloučcích a třeba postávali i v řadě na podpis od pana Drápala do vkusně vypravené publikace *Dílo Vladimíra Drápala a Mistrů uměleckého slévárství v Botanické zahradě Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity*. Vydal ji v Edici Miscellanea Nadace Universitas Masarykiana *Jaroslav Malina*, v grafické a typografické úpravě *Josefa Zemana*. Stejně jako předchozí roky si ji na upomínku V. zahradní slavnosti odnesli k těm čtyřem předchozím domů všichni návštěvníci.

Oproti minulým knihám jsou v ní nejen představeni vystavovatelé (uvádí *Jaroslav Malina*, *Jindřich Coufal* a *Antonín Paděra*) s mnoha kvalitně reprodukovanými fotografiemi jejich (i jiných) děl, ale i ohlédnutí za pěti uplynulými léty. *František Gale* rekapituluje a připomíná všechno, co se v souvislosti s tímto pozdně letním univerzitním svátkem dělo, co k němu (i po něm) bylo vytvořeno, v čem je jeho smysl a proč je dobré, aby trval. *Dagmar Baumannová* z Muzea Blansko přinesla zajímavou kapitolu *Z historie železářství na Blanensku a umělecká litina*. Rychle se z ní naučíte rozumět pojmům *kujníci výheň*, *hamerské kladivo*, *puchýrna*, *kuplovna* ... a rozeznávat dekorativní litinu od té užitkové, zasejete v sobě pyšné semínko nad všemi těmi konstrukcemi mostů, balkonů, pavilonů, památníků, točitých schodišť, ozdobných sloupů a portálů, průmyslových a nádražních hal, kašen, bran, ozdobného mřížování ... a jistě i nad figurálními plastikami a nakonec funerální litinou. Zdobí se jimi sakrální i světské stavby nejen po celé naší zemi, ale velmi často i v zahraničí. Je to vzácný a záslužný čin, že představitelé firmy ALFE Brno (*Jindřich Coufal*) a Slévárna barevných kovů – odlévání uměleckých předmětů (*Antonín Paděra*) tak aktivně „převzali“ tradici svých předchůdců. Jak je vidět – umí kousky mistrovské.

Krásná knížka, poutavá památka, nesmírně potěší mezi tím dnešním barvotiskovým kýčem. Po jejím přečtení není už možné přejít kolem litinových pouličních lamp či ozdobného mřížování bez povšimnutí, ani vystoupat schodiště, aniž byste alespoň na chvíli zrakem nezboudili v ornamentech kovového zábradlí. A protože vydavatel dobře ví, že knihu rádi vezmou do rukou příležitostně i „Nečechové“, opatřil ji souhrnnou německou (*Alena Opletalová*) a anglickou (*Ivo Pospíšil*) informací o zahradní slavnosti, dosavadních vystavovatelích a o dílech, která tak i na četných fotografiích nadlouho zůstanou zachována.

Knížka je bezvadný, tichý kamarád, přihlásí se, až přijde ta klidná relaxační chvíle, až už dávno dozněly i lidové písničky *Javorníku*, až všechno bylo dopito, spotřebováno, prohlédnuto ze všech stran, dozpíváno ... (...)

Linhartová, Věra (2001): *Pátá zahradní. Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 8, 30. září 2001, č. 9, s. 5–6.

4.2.3.2. Literatura

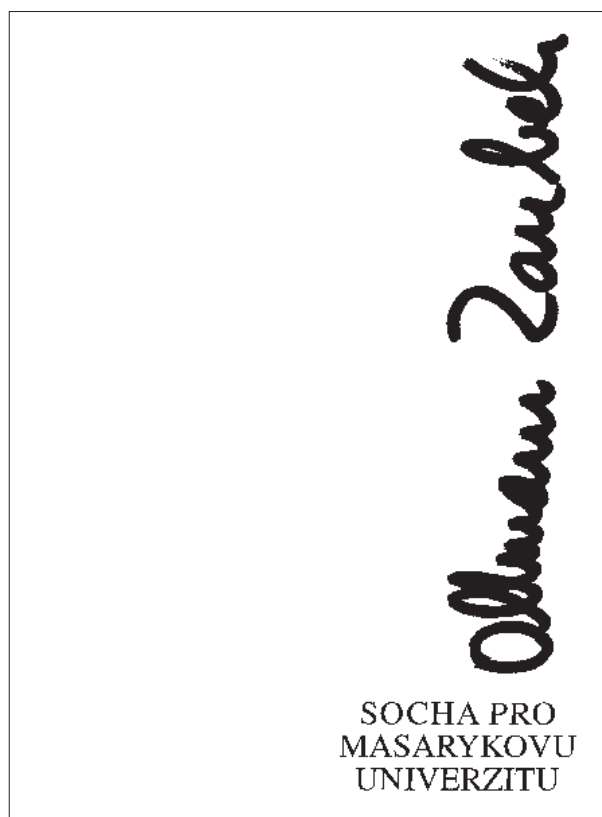
Linhartová, Věra (2001): Pátá zahrada. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 8, 30. září 2001, č. 9, s. 5–6.

Malina, Jaroslav (1995): K ediční činnosti NUM. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas*

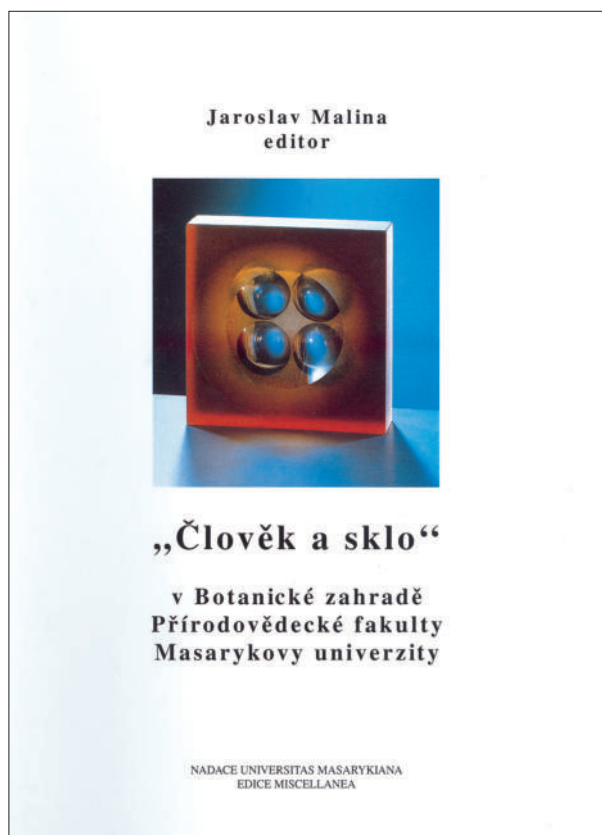
Masarykiana, roč. 2, 31. srpna 1995, č. 7–8, s. 12.

Malina, Jaroslav (1996): Ediční činnost Nadace Universitas Masarykiana. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 3, 29. února 1996, č. 2, s. 12.

42 Přebal publikace: Malina, Jaroslav (ed.): *Socha pro Masarykovu univerzitu: Pokus o analýzu vzniku jedné sochy*. 2. svazek Edice Miscellanea Nadace Universitas Masarykiana. Boskovice – Brno: Nakladatelství Albert – Nakladatelství Jota, 1994. Obálka a grafická úprava Ivan Štrouf.

43 Přebal publikace: Malina, Jaroslav (ed.): *„Člověk a sklo“ v Botanické zahradě Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity*. 13. svazek Edice Miscellanea Nadace Universitas Masarykiana. Brno: Masarykovy univerzita – Nakladatelství a vydavatelství NAUMA, 1999. Obálka, grafická a typografická úprava Josef Zeman. Ilustrace Jaroslav Svoboda.

Jaroslav Malina
editor

„Plastiky z dřeva a kovu“

v Botanické zahradě
Přírodovědecké fakulty
Masarykovy univerzity

NADACE UNIVERSITAS MASARYKIANA
EDICE MISCELLANEA

44 Přebal publikace: Malina, Jaroslav (ed.): „*Plastiky z dřeva a kovu*“ v *Botanické zahradě Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity*. 14. svazek Edice Miscellanea Nadace Universitas Masarykiana. Brno: Masarykovy univerzita – Nakladatelství a vydavatelství NAUMA, 2000. Obálka, grafická a typografická úprava Josef Zeman. Ilustrace Zdeněk Macháček, Milan Michna.

Jaroslav Malina
editor

Dílo Vladimíra Drápala a Mistrů uměleckého slévárenství

v Botanické zahradě
Přírodovědecké fakulty
Masarykovy univerzity

NADACE UNIVERSITAS MASARYKIANA
EDICE MISCELLANEA

45 Přebal publikace: Malina, Jaroslav (ed.): „*Dílo Vladimíra Drápala a Mistrů uměleckého slévárenství*“ v *Botanické zahradě Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity*. 15. svazek Edice Miscellanea Nadace Universitas Masarykiana. Brno: Akademické nakladatelství CERM – Masarykovy univerzita – Nakladatelství a vydavatelství NAUMA, 2001. Obálka, grafická a typografická úprava Josef Zeman. Ilustrace Vladimír Drápal.

4.2.4. Edice Osobnosti

Projekt Nadace Universitas Masarykiana uskutečňovaný ve spolupráci s dalšími institucemi. Přináší zajímavé portréty tvůrčího života významných osobností spjatých s Masarykovou univerzitou a širším kulturním zázemím brněnského regionu. Posláním této edice je rozvíjet humanistické tradice, zaváté mnohdy časem zapomnění nebo přerušené nezdařenými experimenty minulých desetiletí. Edice Osobnosti chce vytvářet nové vazby mezi různými vědeckými disciplínami i vědou a uměním a nakonec inspirovat ve smyslu *exempla trahunt*.

Edici řídí Jaroslav Malina (předseda), Adolf Born, Tomáš Čermák, Marie Dohnalová, Eduard Fuchs, Ilja Hurník, Jan Jordán, Jiřina Kalendovská, Ludvík Kundera, Renata Malinová, Jan Novotný, Jiří Pavelka, Vladimír Preclík, Jiří Pulec, Miloš Štědroň, Josef Zeman.

Dosud vyšlo:

1. František Vencovský, *Karel Engliš* (1993).
2. Ivan Úlehla, *Vladimír Úlehla* (1994).
3. Jiří Šafařík, *Rudolf Firkušný* (1994).
4. Jaroslav Malina (ed.), *Adolf Born* (1995).
5. Jiří Sedlák, *Inocenc Arnošt Bláha* (1995).
6. Jaroslav Malina (ed.), *Ija Hurník* (1995).
7. Kolektiv, *Otakar Borůvka* (1996).
8. Jaroslav Malina – Jan Novotný (ed.), *Kurt Gödel* (1996).
9. Jaroslav Malina (ed.), *Olbram Zoubek* (1996).
10. Dušan Jeřábek, *Arne Novák* (1997).
11. Pavel Bravený – Zdeněk Franc, *Edward Babák* (1997).
12. Pavel Bravený – Zdeněk Franc, *Vladislav Kruta* (2000).
13. Petr Kňáva, *Jan Calábek* (2000).
14. Jaroslav Malina (ed.) – Jiří Hlušíčka, *Zdena Höhmová* (2001).
15. Miloš Večeřa, *František Weyr* (2001).
16. Jaroslav Malina, *Alois Mikulka* (2001).
17. Jiří Hlušíčka – Jaroslav Malina – Jiří Šebek, *Vincenc Makovský* (2002).
18. Jaroslav Malina a kolektiv, *Vladimír Preclík* (2002).
19. Rudolf Pečman, *Vladimír Helfert* (2003).
20. Nina Dvořáková a kolektiv, *Miroslav Netík* (2004).

Připravované svazky:

Lefteris Joanidis.
Václav Klaus.
Bohdan Lacina.
Zdeněk Macháček.
Bohumír Matal.
Jaroslav Svoboda.
Vlastimil Záborský.

Publikované svazky byly slavnostně uvedeny v rámci společenských setkání autorů, ilustrátorů, grafiků s veřejností nebo u příležitosti odborných sympozií, konferencí nebo výstav.

První svazek (František Vencovský, *Karel Engliš*, 1993) byl uveden na Rektorátu Masarykovy univerzity v Brně 7. 9. 1993 a opakovaně na společenském setkání 6. 12. 1994 v Aule Masarykovy univerzity v Brně u příležitosti udělení Ceny Karla Engliše Josefu Tošovskému, guvernérovi České národní banky (obr. 3–4).

Druhý svazek (Ivan Úlehla, *Vladimír Úlehla*, 1994) byl uveden na Rektorátu Masarykovy univerzity v Brně 16. 11. 1994 (obr. 46–48).

Třetí svazek (Jiří Šafařík, *Rudolf Firkušný*, 1994) byl uveden u příležitosti udělení Ceny Nadace Universitas Masarykiana Rudolfu Firkušnému a Miloši Štědroňovi 1. 12. 1994 v Janáčkově divadle v Brně. (obr. 49–50).

Čtvrtý svazek (Jaroslav Malina, ed., *Adolf Born*, 1995) byl uveden u příležitosti Mistrových šedesátin a vernisáže výstavy *Born '95* v Centru experimentálního divadla v Brně 5. 6. 1995 (Malina 1995c) (obr. 51–52).

Pátý svazek (Jiří Sedlák, *Inocenc Arnošt Bláha*, 1995) byl uveden na Rektorátu Masarykovy univerzity v Brně 15. 6. 1995 (Malina 1995d, Nový 1995) (obr. 53–54).

Šestý svazek (Jaroslav Malina, ed., *Ija Hurník*, 1995) byl uveden u příležitosti udělení Ceny Nadace Universitas Masarykiana Josefu Kouteckému a Janu Benešovi v Aule Masarykovy univerzity v Brně 16. 11. 1995 (obr. 55–56).

Sedmý a osmý svazek (Kolektiv, *Otakar Borůvka*, 1996; Jaroslav Malina – Jan Novotný, ed., *Kurt Gödel*, 1996) byl uveden v rámci mezinárodní konference *Logical Foundations of Mathematics, Computer Science and Physics – Kurt Gödel's Legacy (GÖDEL '96)*, která se konala 25.–29. 8. 1996 (Chvalina 1997, Malina – Novotný 1996) (obr. 57–58).

Devátý svazek (Jaroslav Malina, ed., *Olbram Zoubek*, 1996) byl uveden v rámci společenského setkání *Pocta Olbramu Zoubkovi* a vernisáže výstavy *Zoubek '96*, které se konaly 16. 12. 1996 na Rektorátu Masarykovy univerzity v Brně (Malina 1996b, Pospíšil 1997) (obr. 59–62).

Desátý a jedenáctý svazek (Dušan Jeřábek, *Arne Novák*, 1997; Pavel Bravený – Zdeněk Franc, *Edward Babák*, 1997) byl uveden u příležitosti udělení Ceny Nadace Universitas Masarykiana pro rok 1996 Pavlu Bravenému a Miroslavu Holubovi 30. 5. 1997 v Aule Masarykovy univerzity v Brně (Beneš 1997, Linhart 1997, Linhartová 1997) (obr. 63–65).

Dvanáctý až čtrnáctý svazek (Pavel Bravený – Zdeněk Franc, *Vladislav Kruta*, 2000; Petr Křáva, *Jan Calábek*, 2000; Jaroslav Malina, ed. – Jiří Hlušíčka, *Zdena Höhmová*, 2001) byl uveden 25. 5. 2001 u příležitosti společenského setkání v Galerii na chodbě Katedry antropologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně, jež bylo rámováno vernisáží výstavy malířky Zdeny Höhmové *Obrazy a kresby* (Kováč 2001, Linhartová 2001, Malina 2001) (obr. 66–72).

Patnáctý svazek (Miloš Večeřa, *František Weyr*, 2001) byl uveden u příležitosti mezinárodní vědecké konference *Místo normativní teorie v soudobém právním myšlení* (s podtitulem *K odkazu Františka Weyra a Hanse Kelsena*) konané 27.–28. 9. 2001 na Právnické fakultě Masarykovy univerzity v Brně (Večeřa 2001a–c) (obr. 73).

Šestnáctý až osmnáctý svazek (Jaroslav Malina, *Alois Mikulka*, 2001; Jiří Hlušíčka – Jaroslav Malina – Jiří Šebek, *Vincenc Makovský*, 2002; Jaroslav Malina a kolektiv *Vladimír Preclík*, 2002) byl uveden u příležitosti udělení Ceny Nadace Universitas Vladimíru Preclíkovi a Jiřímu Vorlíčkovi v Aule Masarykovy univerzity v Brně 11. 4. 2002. Akt byl rámován výstavou z díla Vincence Makovského a jeho žáků – Stanislava Hanzíka, Jiřího Kašpara, Sylvy Lacinové a Josefa Vajceho (Dvořáková 2002, Holešovský 2002, Linhartová 2002). Knihy *Vincenc Makovský* a *Vladimír Preclík* byly oceněny na 18. knižním veletrhu Libri v Olomouci v roce 2003 (Čermák 2003) (obr. 74–82).

Devatenáctý svazek (Rudolf Pečman, *Vladimír Helfert*, 2003) byl uveden v rámci Antropologického semináře Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně 11. 3. 2004. Byl rámován přednáškami Miloše Štědrone *Pečmanův přínos k rozvoji hudební vědy* a Rudolfa Pečmana o životě a díle Vladimíra Helferta, profesora muzikologie Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně. Stylový hudební doprovod semináře zprostředkovali Andreas Hoffman (Kröper), vedoucí Kabinetu staré hudby Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně (flétna) a Vít Bébar (cembalo) – interpretací *Flétnových skladeb české provenience na sevroneckých dvorech 18. století* (Králik 2004, Pospíšil 2004, Štědroň 2004) (obr. 83–84).

Dvacátý svazek (Nina Dvořáková a kolektiv, *Miroslav Netík*, 2004) byl uveden v rámci společenského setkání 25. 11. 2004 v aule Masarykovy univerzity v Brně v areálu na Vinařské u příležitosti desátého výročí založení Nadace Universitas Masarykiana, udělení Ceny Nadace Universitas Masarykiana Olbramu Zoubkovi a Ceny Karla Engliše Vratislavu Kulhánkovi, prezentace knih z nadačních edic a vernisáže výstavy obrazů Miroslava Netíka a výstavy soch Zdeňka Macháčka a Olbrama Zoubka (Linhartová 2005; viz kap. 7.3.) (obr. 85).

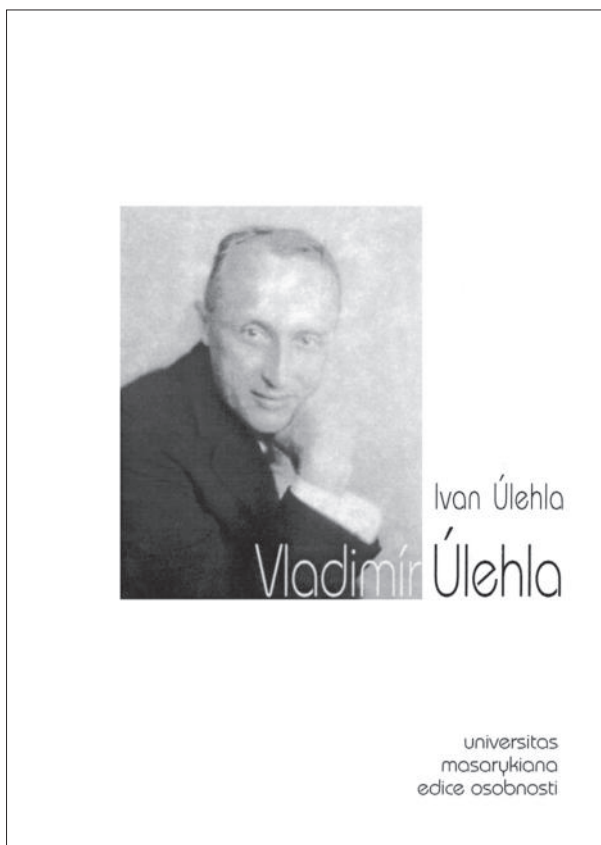
46 Uvedení 2. svazku Edice Osobnosti Nadace Universitas Masarykiana (Ivan Úlehla, *Vladimír Úlehla*, 1994), věnovaného životu a dílu Vladimíra Úlehly (16. 7. 1888, Vídeň – 3. 7. 1947, Brno), rostlinného fyziologa, znalce lidového umění, hudebníka a spisovatele, profesora Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně, na Rektorátu Masarykovy univerzity v Brně 16. 11. 1994. Zleva: František Gale, Ivan Vágner, Eduard Schmidt, Pavel Bravený, Jaroslav Jonas a Jaroslav Malina při prezentaci knihy.

47 Uvedení 2. svazku Edice Osobnosti Nadace Universitas Masarykiana (Ivan Úlehla, *Vladimír Úlehla*, 1994) na Rektorátu Masarykovy univerzity v Brně 16. 11. 1994. Jaroslav Malina předává autorský výtisk Miroslavě Vicherkové, jedné ze spoluautorek knihy; uprostřed Ivan Úlehla, autor knihy.

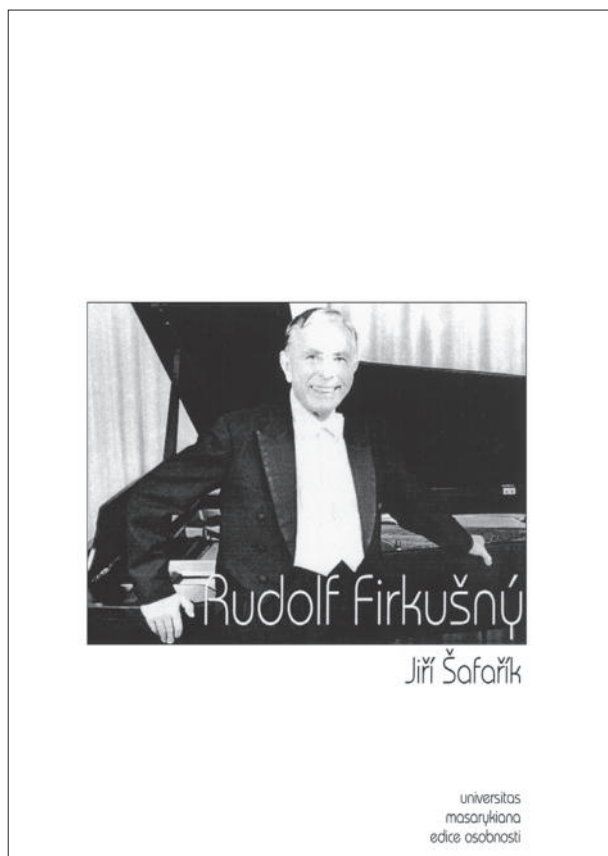

48 Přebal knihy: Úlehla, Ivan: *Vladimír Úlehla*. 2. svazek Edice Osobnosti Nadace Universitas Masarykiana. Boskovice – Brno – Praha: Nakladatelství Albert – Nakladatelství Jota – Nakladatelství Svoboda, 1994. Obálka a grafická úprava Karel Martyčák, Jaroslav Malina.

49 Uvedení 3. svazku Edice Osobnosti Nadace Universitas Masarykiana (Jiří Šafařík, *Rudolf Firkušný*, 1994) věnovaného životu a dílu Rudolfa Firkušného (11. 2. 1912, Napajedla – 19. 6. 1994, Staatsburg u New Yorku, USA), světově proslulého klavíristy, doktora honoris causa Masarykovy univerzity v Brně, prvního čestného doktora Janáčkovy akademie múzických umění v Brně, u příležitosti udělení Ceny Nadace Universitas Masarykiana Rudolfu Firkušnému a Miloši Štědroňovi 1. 12. 1994 v Janáčkově divadle v Brně. Miloš Štědroň, Jaroslav Malina a Eduard Schmidt při uvedení knihy.

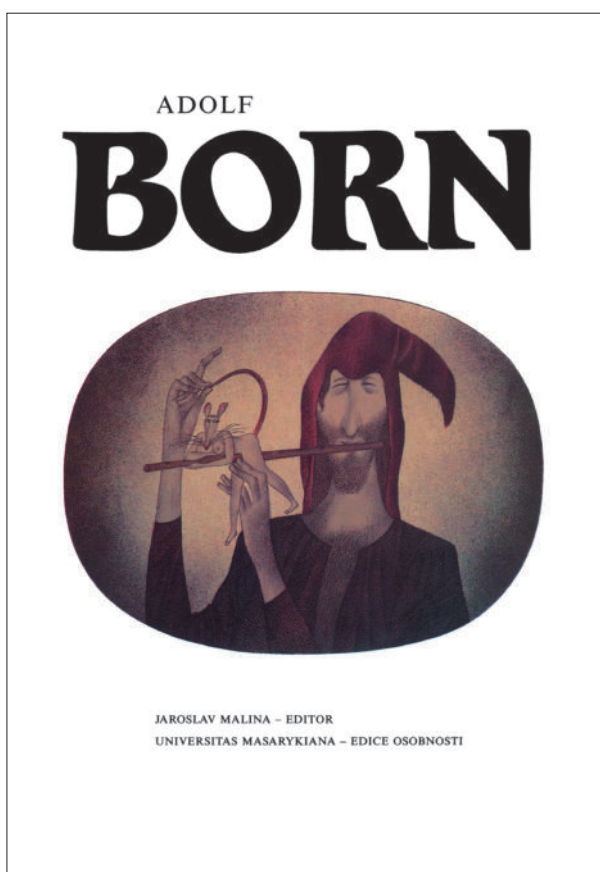

50 Přebal knihy: Šafařík, Jiří: *Rudolf Firkušný*. 3. svazek Edice Osobnosti Nadace Universitas Masarykiana. Boskovice – Brno – Praha: Nakladatelství Albert – Nakladatelství Jota – Nakladatelství Svoboda, 1994. Obálka a grafická úprava Karel Martyčák, Jaroslav Malina.

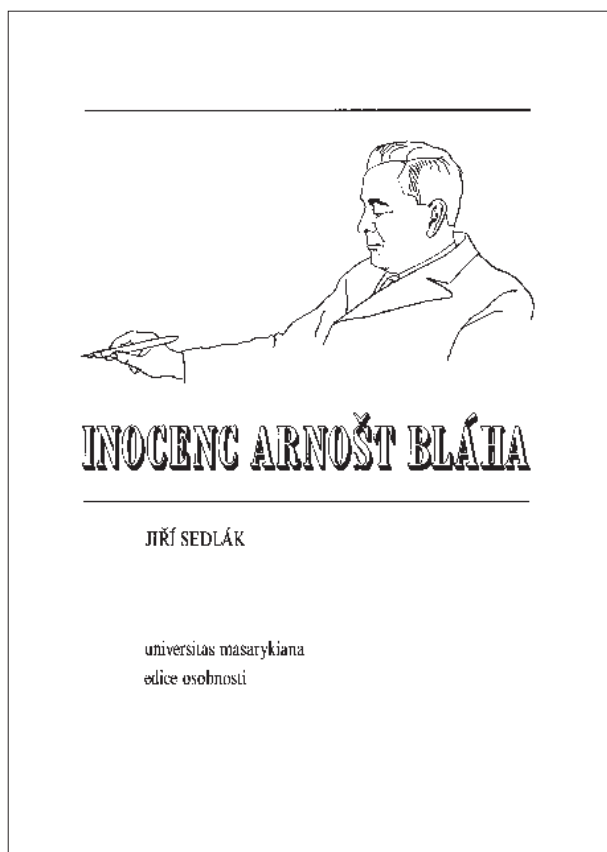
51 Uvedení 4. svazku Edice Osobnosti Nadace Universitas Masarykiana (Jaroslav Malina, ed., *Adolf Born*, 1995) věnovaného životu a dílu Adolfa Borna (12. 6. 1930, České Velenice), malíře, grafika, ilustrátora a výtvarníka animovaného filmu, u příležitosti Mistrových šedesátin a vernisáže výstavy *Born '95* v Centru experimentálního divadla v Brně 5. 6. 1995. Ema Bornová, Adolf Born, Milan Friedl, Jaroslav Malina, František Šalé.

52 Přebal knihy: Malina, Jaroslav, ed.: *Adolf Born*. 4. svazek Edice Osobnosti Nadace Universitas Masarykiana. Boskovice – Praha: Nakladatelství Albert – Středoevropská galerie a nakladatelství, 1995. Obálka, grafická a typografická úprava Bohuslav Havlíček.

53 Uvedení 5. svazku Edice Osobnosti Nadace Universitas Masarykiana (Jiří Sedlák, *Inocenc Arnošt Bláha*, 1995) věnovaného životu a dílu Inocence Arnošta Bláhy (28. 7. 1879, Krasoňov u Humpolce – 25. 4. 1960, Brno), sociologa, etika, kulturologa a spisovatele, profesora Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, na Rektorátu Masarykovy univerzity v Brně 15. 6. 1995. Arnošt Žatecký, jeden ze spoluautorů knihy, Eduard Schmidt, Jaroslav Malina, Jan Beneš, Jiří Sedlák, autor knihy. Jaroslav Malina při prezentaci knihy.

54 Přebal knihy: Sedlák, Jiří: *Inocenc Arnošt Bláha*. 5. svazek Edice Osobnosti Nadace Universitas Masarykiana. Boskovice – Brno: Nakladatelství Albert – Vydavatelství Masarykovy univerzity, 1995. Obálka, grafická a typografická úprava Bohuslav Havlíček.

55 Uvedení 6. svazku Edice Osobnosti Nadace Universitas Masarykiana (Jaroslav Malina, ed., *Ilja Hurník*, 1995) věnovaného životu a dílu Ilji Hurníka (25. 11. 1922, Poruba), skladatele, pianisty, spisovatele a pedagoga, u příležitosti udělení Ceny Nadace Universitas Masarykiana Josefu Kouteckému a Janu Benešovi v Aule Masarykovy univerzity v Brně 16. 11. 1995. Josef Koutecký, Jana Hurníková, Ilja Hurník.

56 Přebal knihy: Malina, Jaroslav, ed.: *Ilja Hurník*. 6. svazek Edice Osobnosti Nadace Universitas Masarykiana. Boskovice – Brno: Nakladatelství Albert – Vydavatelství Masarykovy univerzity, 1995. Obálka, grafická a typografická úprava Bohuslav Havlíček.

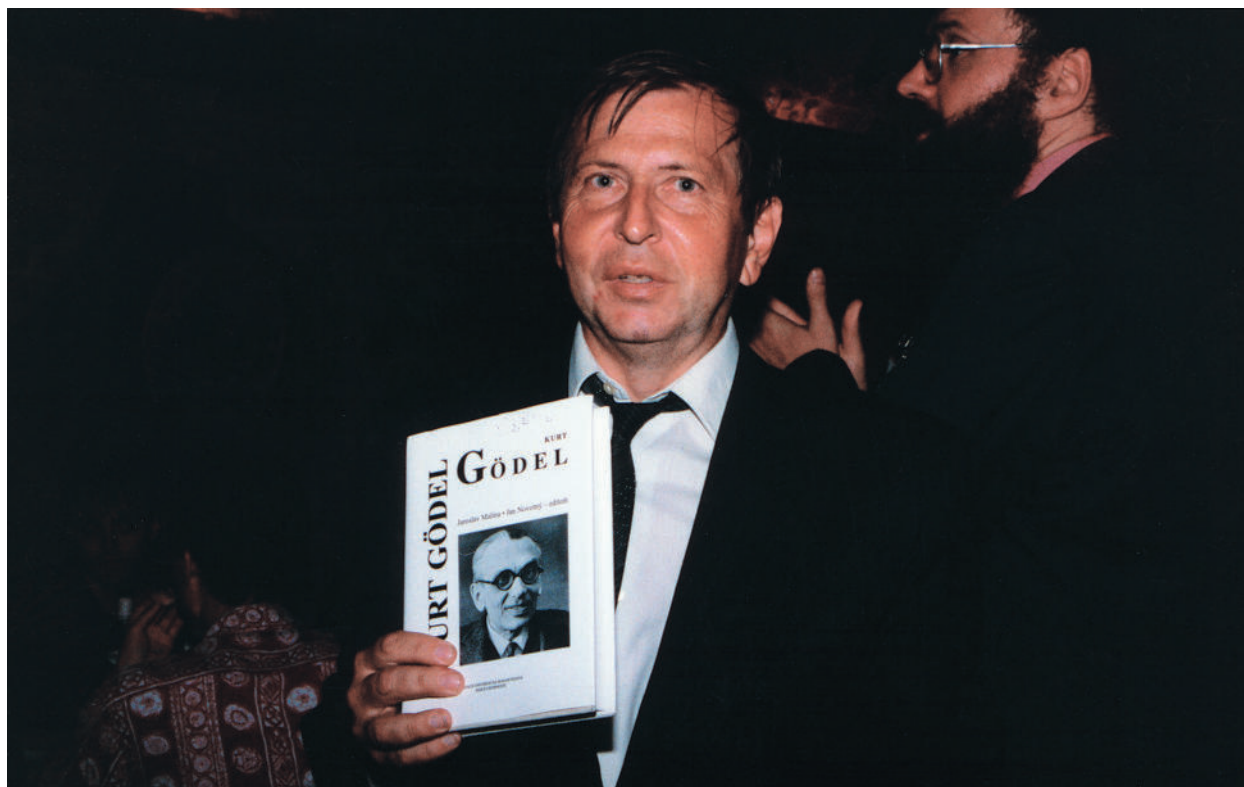
57 Uvedení 7. a 8. svazku Edice Osobnosti Nadace Universitas Masarykiana věnovaných životu a dílu Otakara Borůvky (10. 5. 1899, Uherský Ostroh – 22. 7. 1995, Brno), matematika, profesora Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně, a Kurta Gödela (28. 4. 1906, Brno – 14. 1. 1978, Princeton, USA), amerického matematika, logika a fyzika narozeného v Brně (Kolektiv, *Otakar Borůvka*, 1996; Jaroslav Malina – Jan Novotný, ed., *Kurt Gödel*, 1996) – v rámci mezinárodní konference *Logical Foundations of Mathematics, Computer Science and Physics – Kurt Gödel's Legacy (GÖDEL '96)*, která se konala ve dnech 25.–29. 8. 1996. Jan Novotný při prezentaci monografie *Kurt Gödel*.

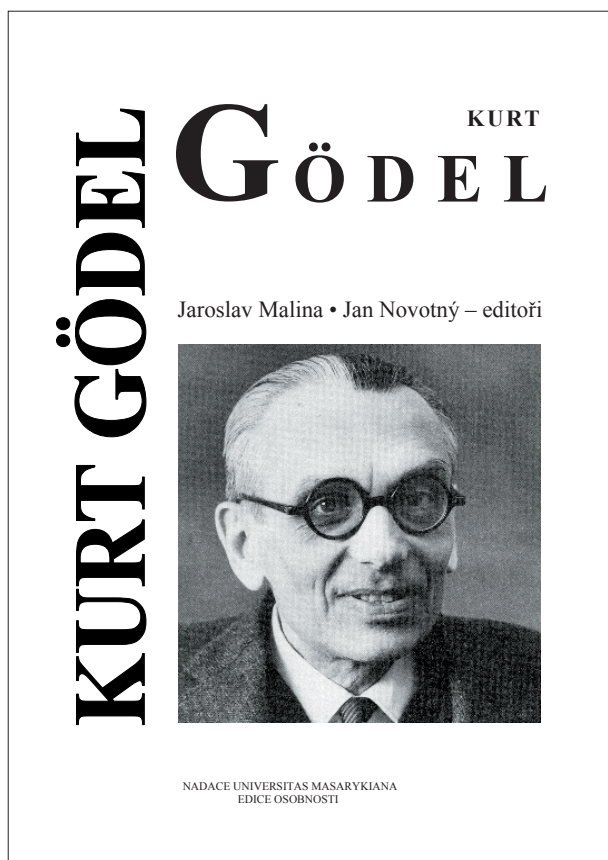
ILJA HURNÍK

JAROSLAV MALINA – EDITOR

universitas masarykiana – edice osobnosti

58 Přebal knihy: Malina, Jaroslav – Novotný, Jan, ed.: *Kurt Gödel*. 8. svazek Edice Osobnosti Nadace Universitas Masarykiana. Brno: Nakladatelství Georgetown – Nakladatelství a vydavatelství NAUMA, 1996. Obálka, grafická a typografická úprava Josef Zeman.

59 Uvedení 9. svazku Edice Osobnosti Nadace Universitas Masarykiana (Jaroslav Malina, ed., *Olbram Zoubek*, 1996) věnovaného životu a dílu Olbrama Zoubka, sochaře a jednoho z aktérů listopadové revoluce v roce 1989, v rámci společenského setkání *Pocta Olbramu Zoubkovi* a vernisáže výstavy *Zoubek '96*, které se konaly 16. 12. 1996 na Rektorátu Masarykovy univerzity v Brně. Prezentace knihy. Zleva: Jiří Šetlík, Olbram Zoubek, Eva Zoubková, Václav Klaus, Jaroslav Malina, Vladimír Palyza, Eduard Schmidt.

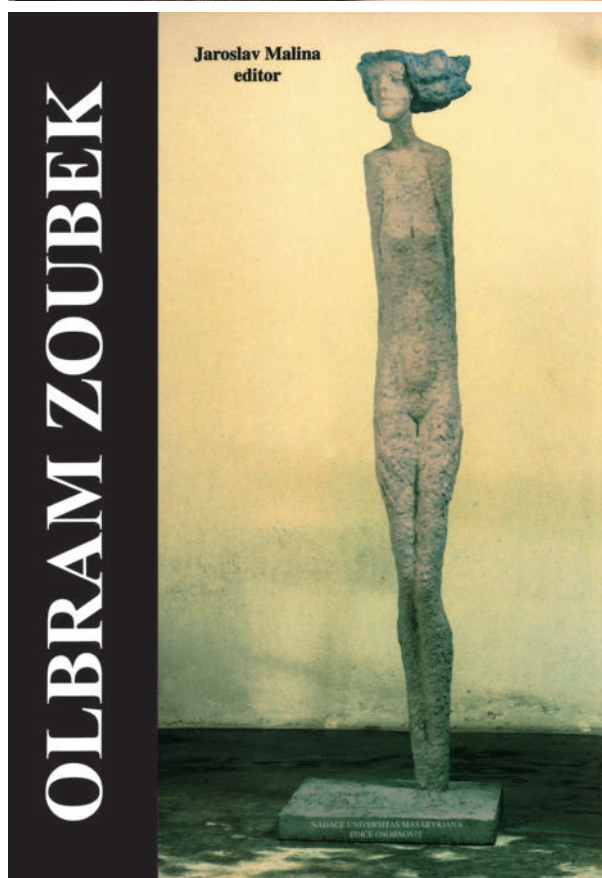

60 Uvedení 9. svazku Edice Osobnosti Nadace Universitas Masarykiana (Jaroslav Malina, ed., *Olbram Zoubek*, 1996) 16. 12. 1996 na Rektorátu Masarykovy univerzity v Brně. Polana Bregantová (dcera Olbrama Zoubka), Olbram Zoubek, Eva Zoubková (manželka Olbrama Zoubka), Václav Klaus.

61 Uvedení 9. svazku Edice Osobnosti Nadace Universitas Masarykiana (Jaroslav Malina, ed., *Olbram Zoubek*, 1996) 16. 12. 1996 na Rektorátu Masarykovy univerzity v Brně. Václav Klaus při promluvě, Jaroslav Malina, Eduard Schmidt.

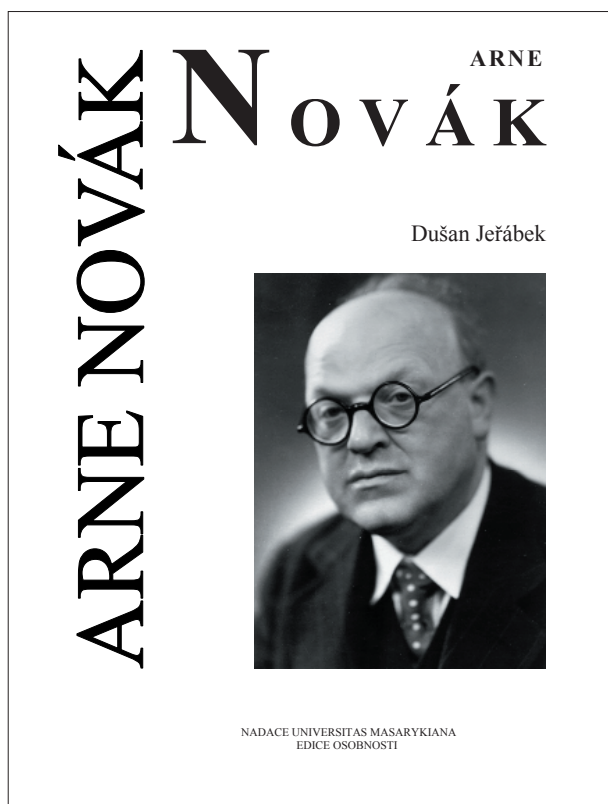

62 Přebal knihy: Malina, Jaroslav, ed.: *Olbram Zoubek*. 9. svazek Edice Osobnosti Nadace Universitas Masarykiana. Brno: Nakladatelství Georgetown – Nakladatelství a vydavatelství NAUMA, 1996. Obálka, grafická a typografická úprava Josef Zeman.

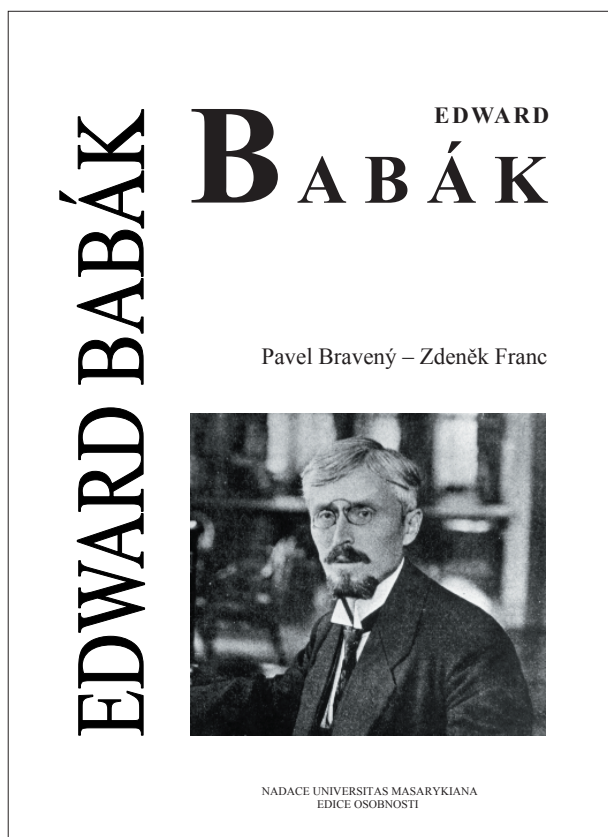

63 Uvedení 10. a 11. svazku Edice Osobnosti Nadace Universitas Masarykiana věnovaných životu a dílu Arna Nováka (2. 3. 1880–26. 11. 1939), literárního kritika a historika, profesora Filozofické fakulty a rektora Masarykovy univerzity v Brně, a Edwarda Babáka (8. 6. 1873–30. 5. 1926), fyziologa, profesora Lékařské fakulty a šestého rektora Masarykovy univerzity v Brně a zakladatele a prvního rektora Vysoké školy veterinární v Brně (Dušan Jeřábek, *Arne Novák*, 1997; Pavel Bravený – Zdeněk Franc, *Edward Babák*, 1997) na společenském setkání u příležitosti udělení Ceny Nadace Universitas Masarykiana Pavlu Bravenému a Miroslavu Holubovi 30. 5. 1997 v Aule Masarykovy univerzity v Brně.

64 Přebal knihy: Jeřábek, Dušan: *Arne Novák*. 10. svazek Edice Osobnosti Nadace Universitas Masarykiana. Brno: Nakladatelství Georgetown – Nakladatelství a vydavatelství NAUMA – Masarykova univerzita, 1997. Obálka, grafická a typografická úprava Josef Zeman.

65 Přebal knihy: Bravený, Pavel – Franc, Zdeněk: *Edward Babák*. 11. svazek Edice Osobnosti Nadace Universitas Masarykiana. Brno: Nakladatelství Georgetown – Nakladatelství a vydavatelství NAUMA – Masarykova univerzita, 1997. Obálka, grafická a typografická úprava Josef Zeman.

66 Uvedení 12., 13. a 14. svazku Edice Osobnosti Nadace Universitas Masarykiana věnovaných životu a dílu Vladislava Krutý (27. 6. 1908–6. 9. 1979), fyziologa, profesora Lékařské fakulty Masarykovy univerzity v Brně, Jana Calábka (8. 3. 1903–29. 1. 1992), rostlinného fyziologa, profesora Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně, Zdeny Höhmové (4. 10. 1955), brněnské malířky, grafičky a ilustrátorky (Pavel Bravený – Zdeněk Franc, *Vladislav Krutý*, 2000; Petr Kňáva, *Jan Calábek*, 2000; Jaroslav Malina, ed. – Jiří Hlušíčka, *Zdena Höhmová*, 2001), u příležitosti společenského setkání v Galerii na chodbě Katedry antropologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně 25. 5. 2001, jež bylo rámováno vernisáží výstavy malířky Zdeny Höhmové – *Obrazy a kresby*. Jaroslav Malina, Zdena Höhmová, Pavel Bravený, Helena Polnická, Zdeněk Franc.

67 Uvedení 12., 13. a 14. svazku Edice Osobnosti Nadace Universitas Masarykiana u příležitosti společenského setkání v Galerii na chodbě Katedry antropologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně 25. 5. 2001. Pavel Bravený prezentuje monografii *Vladislav Krutý*.

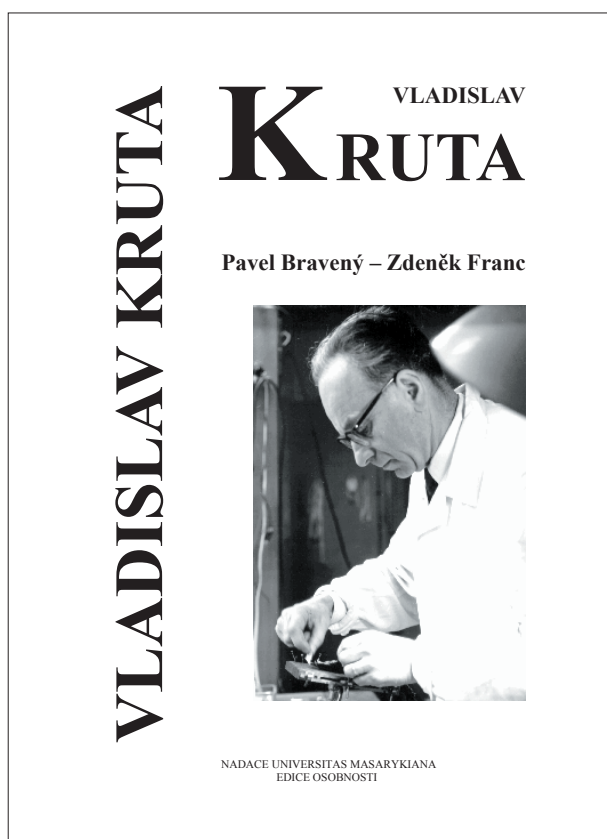

68 Uvedení 12., 13. a 14. svazku Edice Osobnosti Nadace Universitas Masarykiana u příležitosti společenského setkání v Galerii na chodbě Katedry antropologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně 25. 5. 2001. Petr Kňáva prezentuje monografii *Jan Calábek*; Jaroslav Malina, Helena Polnická, Pavel Bravený, Stanislava Macháčková, Zdeněk Macháček.

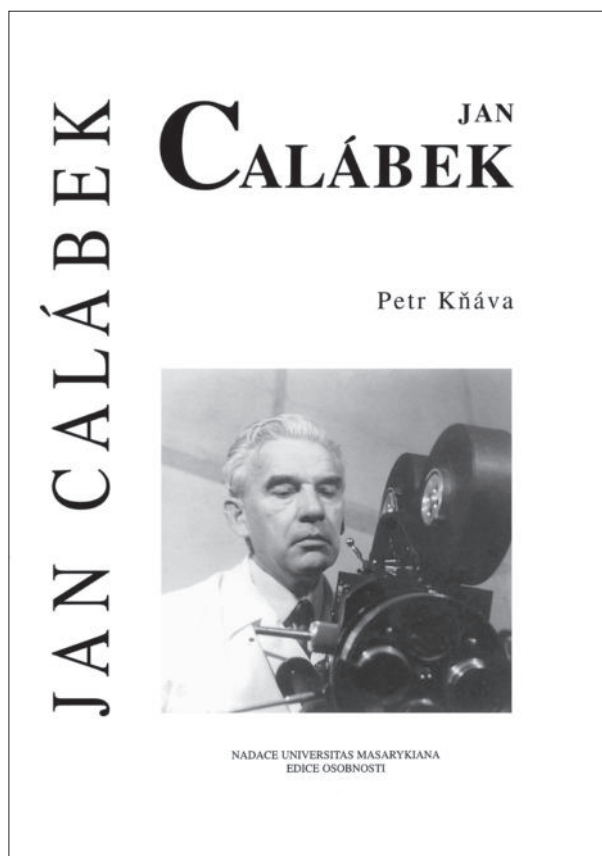

69 Uvedení 12., 13. a 14. svazku Edice Osobnosti Nadace Universitas Masarykiana u příležitosti společenského setkání v Galerii na chodbě Katedry antropologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně 25. 5. 2001. Jaroslav Malina prezentuje monografii *Zdena Höhmová*; přihlíží Zdena Höhmová.

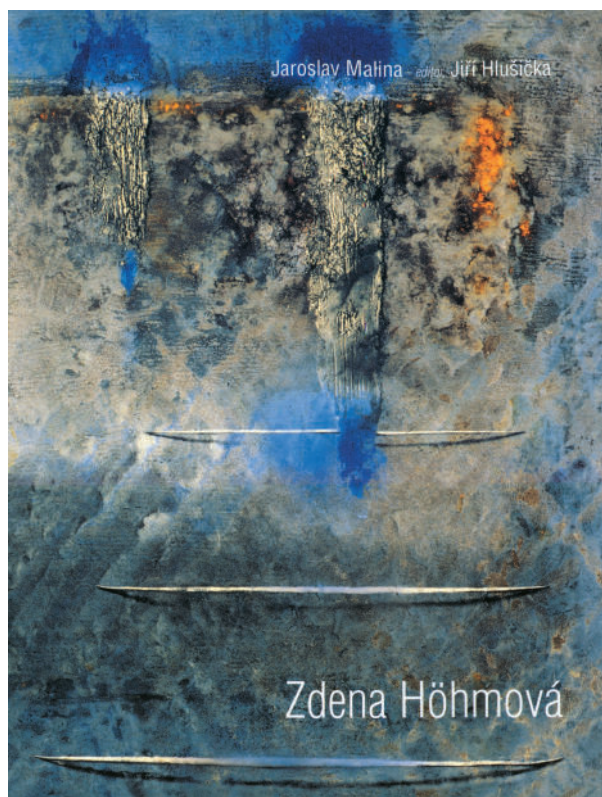

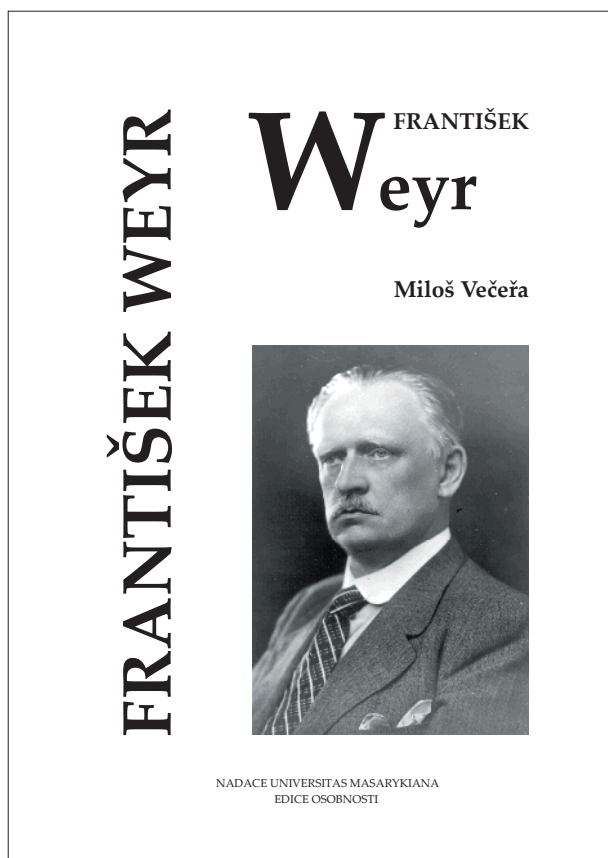
70 Přebal knihy: Bravený, Pavel – Franc, Zdeněk: *Vladislav Kruta*. 12. svazek Edice Osobnosti Nadace Universitas Masarykiana. Brno: Nakladatelství Georgetown – Nakladatelství a vydavatelství NAUMA – Masarykova univerzita, 2000. Obálka, grafická a typografická úprava Josef Zeman.

71 Přebal knihy: Kňáva, Petr: *Jan Calábek*. 13. svazek Edice Osobnosti Nadace Universitas Masarykiana. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2000. Obálka, grafická a typografická úprava Josef Zeman.

72 Přebal knihy: Malina, Jaroslav, ed. – Hlušíčka, Jiří: *Zdena Höhmová*. 14. svazek Edice Osobnosti Nadace Universitas Masarykiana. Brno: Akademické nakladatelství CERM – Nakladatelství Georgetown – Nakladatelství a vydavatelství NAUMA, 2001. Obálka, grafická a typografická úprava Pavel Luffer.

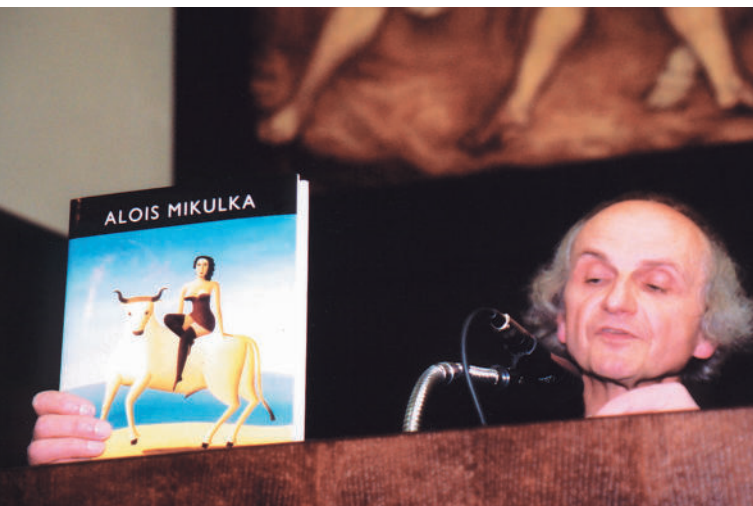

73 Přebal knihy: Večeřa, Miloš: *František Weyr*. 15. svazek Edice Osobnosti Nadace Universitas Masarykiana. Brno: Akademické nakladatelství CERM – Masarykova univerzita v Brně – Nakladatelství a vydavatelství NAUMA, 2001. Obálka, grafická a typografická úprava Josef Zeman.

74 Uvedení 16., 17. a 18. svazku Edice Osobnosti Nadace Universitas Masarykiana věnovaných životu a dílu Aloise Mikulky (13. 8. 1933), brněnského malíře, sochaře, ilustrátora a spisovatele, Vincence Makovského (3. 6. 1900–28. 12. 1966), světově proslulého sochaře, Vladimíra Preclíka (23. 5. 1929), sochaře, malíře, spisovatele a pedagoga (Jaroslav Malina, *Alois Mikulka*, 2001; Jiří Hlušíčka – Jaroslav Malina – Jiří Šebek, *Vincenc Makovský*, 2002; Jaroslav Malina a kolektiv, *Vladimír Preclík*, 2002), u příležitosti udělení Ceny Nadace Universitas Vladimíru Preclíkovi a Jiřímu Vorlíčkovi v Aule Masarykovy univerzity v Brně 11. 4. 2002. Jaroslav Malina při uvádění knih.

75 Uvedení 16., 17. a 18. svazku Edice Osobnosti Nadace Universitas Masarykiana u příležitosti udělení Ceny Nadace Universitas Vladimíru Preclíkovi a Jiřímu Vorlíčkovi v Aule Masarykovy univerzity v Brně 11. 4. 2002. Jaroslav Malina prezentuje knihu *Alois Mikulka*.

76 Uvedení 16., 17. a 18. svazku Edice Osobnosti Nadace Universitas Masarykiana u příležitosti udělení Ceny Nadace Universitas Vladimíru Preclíkovi a Jiřímu Vorlíčkovi v Aule Masarykovy univerzity v Brně 11. 4. 2002. Jaroslav Malina prezentuje knihu *Vincenc Makovský*.

77 Uvedení 16., 17. a 18. svazku Edice Osobnosti Nadace Universitas Masarykiana u příležitosti udělení Ceny Nadace Universitas Vladimíru Preclíkovi a Jiřímu Vorlíčkovi v Aule Masarykovy univerzity v Brně 11. 4. 2002. Jaroslav Malina prezentuje knihu *Vladimír Preclík*.

78 Uvedení 16., 17. a 18. svazku Edice Osobnosti Nadace Universitas Masarykiana u příležitosti udělení Ceny Nadace Universitas Vladimíru Preclíkovi a Jiřímu Vorlíčkovi v Aule Masarykovy univerzity v Brně 11. 4. 2002. Předávání autor-
ských výtisků.

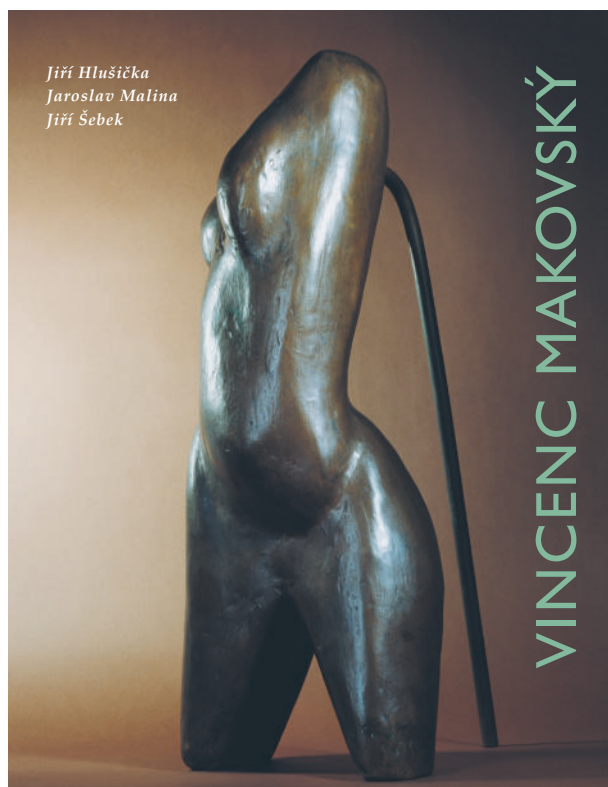

79 Uvedení 16., 17. a 18. svazku Edice Osobnosti Nadace Universitas Masarykiana u příležitosti udělení Ceny Nadace Universitas Vladimíru Preclíkovi a Jiřímu Vorlíčkovi v Aule Masarykovy univerzity v Brně 11. 4. 2002. Předávání autor-
ských výtisků – Jaroslav Malina a Milena Mikulková.

80 Přebal publikace: Malina, Jaroslav, a kolektiv (2001): *Alois Mikulka*. Brno: Akademické nakladatelství CERM – Nakladatelství a vydavatelství NAUMA, 2001. Obálka, grafická a typografická úprava Josef Zeman.

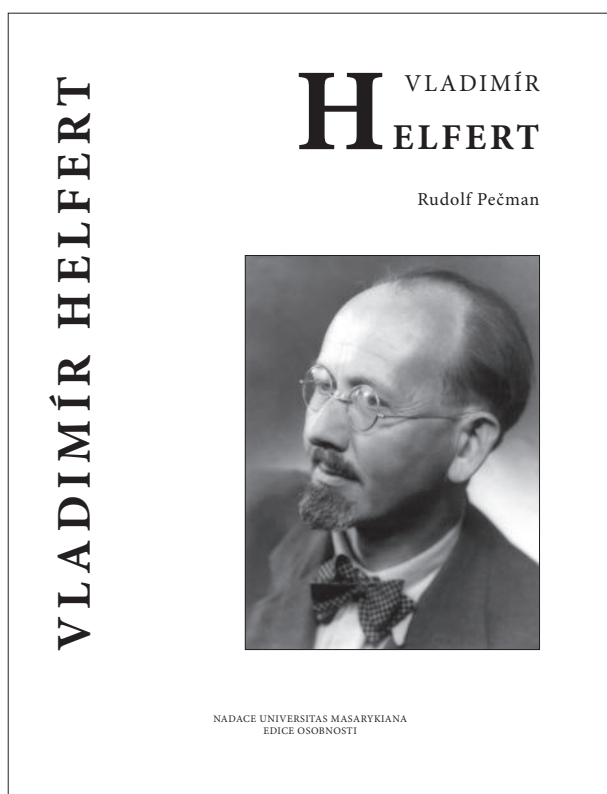
81 Přebal publikace: Hlušíčka, Jiří – Malina, Jaroslav – Šebek, Jiří (2002): *Vincenc Makovský*. Brno: Akademické nakladatelství CERM – Nakladatelství a vydavatelství NAUMA – Masarykova univerzita – Vysoké učení technické, nakladatelství VUTIUM, 2002. Obálka, grafická a typografická úprava Jiří Hlušíčka, Josef Zeman.

82 Přebal publikace: Malina, Jaroslav, a kolektiv (2002): *Vladimír Preclík*. Brno: Akademické nakladatelství CERM – Nakladatelství a vydavatelství NAUMA – Masarykova univerzita – Vysoké učení technické, nakladatelství VUTIUM, 2002. Obálka, vazba a grafická úprava Rostislav Vaněk.

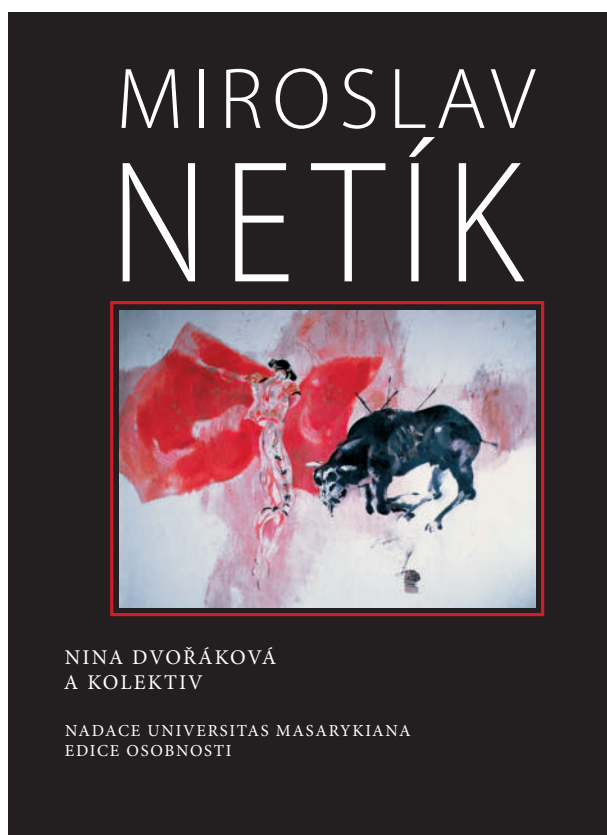

83 Uvedení 19. svazku Edice Osobnosti Nadace Universitas Masarykiana (Rudolf Pečman, *Vladimír Helfert*, 2003) věnovaného životu a dílu Vladimíra Helferta (24. 3. 1886–18. 5. 1945), profesora teorie a dějin hudby a děkana Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, v rámci Antropologického semináře Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně 11. 3. 2004. Rudolf Pečman podepisuje svoji knihu.

84 Přebal publikace: Pečman, Rudolf (2004): *Vladimír Helfert*. 19. svazek Edice Osobnosti Nadace Universitas Masarykiana. Brno: Akademické nakladatelství CERM – Nakladatelství a vydavatelství NAUMA, 2004. Obálka, grafická a typografická úprava Josef Zeman.

85 Přebal knihy: Dvořáková, Nina, a kolektiv (2004): *Miroslav Netík*. 20. svazek Edice Osobnosti Nadace Universitas Masarykiana. Brno: Akademické nakladatelství CERM – Nakladatelství a vydavatelství NAUMA, 2004. Obálka, vazba a grafická úprava Jan Jordán, Josef Zeman.

4.2.4.1. Ohlasy

Tři nové publikace o výtvarném umění z Edice Osobnosti Nadace Universitas Masarykiana

KAREL HOLEŠOVSKÝ

Čtenářům tohoto periodika (časopis *Univerzitní noviny*, poznámka editora) jsou nepochybně důvěrně známy aktivity této nadace (Nadace Universitas Masarykiana, poznámka editora) v rozličných polích její působnosti. Zdá se, že nejúrodnější je publikační činnost Edice Osobnosti, seznamující širokou, zejména interesovanou veřejnost s osobnostmi vědeckého a kulturního života, spjatými nejen s moravským prostředím, ale především s Masarykovou univerzitou v Brně. Edice tak činí formou krásných, až luxusních monografií ušlechtilého typografického vzhledu, ale i náročností a poutavostí obsahu, především však uvážlivostí výběru jednotlivých osobností, jimž bylo věnováno již 17 svazků. Jejich spiritus agens, stejně jako celé Nadace, je neúnávný, odborně i organizačně mimořádně zdatný PhDr. *Jaroslav Malina*, DrSc., profesor a vedoucí Katedry antropologie Přírodovědecké fakulty MU a předseda Nadace Universitas Masarykiana. Jemu i dalším autoritám řídícím Edici, vděčí tato za svůj rozkvět i za rostoucí popularitu v kulturním milieu Brna, Moravy a zřejmě i celé republiky.

V duchu svého hesla „*exempla trahunt*“ *Edice vytváří logické mezioborové vazby mezi vědeckými a uměleckými disciplínami v duchu moderní kultury přelomu dvou tisíciletí.*

Jak bylo předesláno, mezi lidmi, ke kterým se Edice v dosavadní editorské činnosti obrátila, zaujali představitelé výtvarné kultury důstojné místo vedle osobností vědeckých a společensky aktivovaných. Po loňské monografii brněnské malířky *Zdeny Höhmové* z pera Jiřího Hlušíčky (za autorské a editorské spolupráce Jaroslava Maliny) byly veřejnosti představeny další tři svazky významných umělců – *Vincence Makovského*, *Vladimíra Preclíka* a *Aloise Mikulky*. Knihy hodné ocenění ve smyslu vzorné editorské přípravy a vysokého vědeckého a odborného zpracování, a opět v dokonalé typografické úpravě. Shrnují nejen dosavadní poznatky o těchto tvůrcích, ale přinášejí nová hodnocení i začlenění do domácí i mezinárodní kulturní topografie. O jejich životě, díle i významu v nich vedle zasvěcených odborníků, píší i kritici, osobní přátelé či ti, kteří s nimi přišli do styku zprostředkovaně. O jednotlivých tvůrcích tak vznikly knihy, které se proměnlivě zařazují do literární žánrové škály vyznačující se na jedné straně klasickým tvarem rigorózní odborné monografie a na straně druhé volnou esejistickou formou tvůrčích aspirací (především literárních). Do rukou zaujatého čtenáře a milovníka výtvarného umění se tak dostávají publikace, které uspokojují náročná odborná hlediska, ale i touhu po zajímavém, literárně uvolněném poučení. Vykreslují tak malíře, sochaře, grafiky či jiné umělce způsobem, jenž se nezřídka ani forem pro vžité podoby monografie nekonvenčních (básně, názory, citace, vzpomínky).

Nosnou páteří těchto knih je biografická a bibliografická část, rigorózně a s odborným aparátem referující o tvůrci, jehož dílo je pak dokumentováno rozsáhlým a zasvěceně vybraným souborem barevných a černobílých reprodukcí, které završují význam publikace a dovolují čtenáři, aby si vytvořil i vlastní, osobitý názor, nezávisle na úvodním odborném textu a dalších literárních příspěvcích. Cizojazyčná resumé v neposlední řadě podporují neskromný, ale žádoucí záměr edice – včlenit jednotlivé autory do nadnárodních kontextů evropského umění.

Reprezentativní posláním nepochybně získala monografie o sochaři *Vincenci Makovském*, jehož dílu se dostává moderního zhodnocení, již nepoplatného dusné ideologii totalitního režimu (Jiří Hlušíčka – Jaroslav Malina – Jiří Šebek, *Vincenc Makovský*. Brno: Nadace Universitas Masarykiana – Akademické nakladatelství CERM – Masarykova univerzita v Brně – Nakladatelství a vydavatelství NAUMA, 2002). To platí především o předválečných sochařových experimentech, aspirujících na včlenění do evropské avantgardy první poloviny minulého století. S profesionalitou tak činí znalec Makovského díla Jiří Hlušíčka, který nalézá nové vztahy tohoto údobí s pozdějším realistickým vyústěním umělcova díla pod tlakem vnějších společenských oficiálních názorů.

K této zasvěcené studii se váží stati významných Makovského současníků (přátel, spolupracovníků, obdivovatelů a žáků), dokreslující ji o jejich autentické postřehy, vzpomínky či názory. Makovského vztah k Masarykově univerzitě je ozřejměn statemi o *Plastice pro bazén* (posmrtně realizované pro vstup Ekonomicko-správní fakulty MU v Brně) a o pomníku *T. G. Masaryka* před Lékařskou fakultou téže univerzity. Nepochybně účtyhodný a uměleckohistoricky příkladný je soupis sochařského díla Makovského z pera Jiřího Šebka, ve své odborné zevrubnosti dokonaly. Příspěvky primátora města Brna a rektora MU spolu s dalšími univerzitními hodnostáři pak této publikaci dodávají oficiální lesk.

Kniha Jiřího Hlušíčky, Jaroslava Maliny a Jiřího Šebka věnovaná Vincenci Makovskému je důstojným završením dosavadních výzkumů o jeho tvorbě a jeho významu pro české i evropské sochařství, je uctěním jeho lidské památky a v neposlední řadě neobyčejně reprezentativním uměleckohistorickým dílem, bez něhož se neobejdou budoucí uměnovědná studia.

Jestliže se kniha o Makovském obírá uzavřeným životem a dílem, pak další je věnována žijícímu sochaři, ale také grafikovi a spisovateli *Vladimíru Preclíkovi* (Jaroslav Malina a kolektiv, *Vladimír Preclík*. Brno: Nadace Universitas Masarykiana – Akademické nakladatelství CERM – Masarykova univerzita v Brně – Nakladatelství a vydavatelství NAUMA, 2002). I on, ač Čech rodem a Pražan životem, je spjat s Brnem a jeho univerzitou. V Brně a na Moravě nacházel objednavatele svých děl, v Brně spoluzakládal Fakultu výtvarných umění Vysokého učení technického a byl jejím prvním děkanem, v Právnické fakultě MU nalezlo definitivní uplatnění jedno z jeho stěžejních děl, socha *Zákoník*, původně objednaná pro Federální shromáždění v Praze a posléze touto institucí z politických důvodů zavržená.

Tuto knihu o Preclíkovi koncipoval autor a editor Jaroslav Malina se svými spolupracovníky obdobně jako knihu předešlou. V ní se však Preclík výrazně uplatnil nejen jako sochař, ale i jako literát a pedagog. Úvodních odborných uměleckohistorických statí se ujalo několik zasvěcených a významných autorů (Igor Zhoř, Jiří Hek-Hájek, František Šmejkal, Ludvík Kundera, Jiří Kotalík a další). Jejich zájem se upjal především na dnes již proslulý cyklus portrétů představitelů české avantgardy (Burian, Čapek, Halas, Mahen, Ježek, Nezval, Špála a další), který byl doplněn vzpomínkami sochaře Vladimíra Preclíka i básněmi Ludvíka Kundery i posléze na zmíněné dílo *Zákoník*. Osobitými příspěvky o Preclíkovi-pedagogovi a Preclíkovi-spisovateli pak přispěli mnozí další z jeho blízkého okolí, aby vzdali hold jeho výraznému i svéráznému talentu. Biografická a bibliografická data v knize byla tentokrát rozšířena i o biografické informace o řadě autorů textů. Vzniká tak plastický obraz sochaře, jehož dílo se výrazně odlišuje od jiných a poučeno na klasických tradicích organicky vrůstá do mnohotvárné podoby moderního českého sochařství. I kniha o Preclíkovi je autorsky a editorsky zasvěceně a znamenitě vytvořeným portrétem umělce a pedagoga, jehož vztahy k Brnu i Moravě byly tak po zásluze oceněny a oslaveny.

Poněkud odlišná, a přece do základní koncepce knih Edice Osobnosti právem včleněná je publikace o výrazném brněnském malíři, sochaři a literátovi *Aloisi Mikulkovi* (Jaroslav Malina, *Alois Mikulka*. Brno: Nadace Universitas Masarykiana – Akademické nakladatelství CERM – Nakladatelství a vydavatelství NAUMA, 2001). Autor a editor Jaroslav Malina se soustředil na důležitý výsek Mikulkova díla, na jeho obrazy z let 1960–2000. Vědom si zvláštnosti naivizujícího literárního projevu, ponechal na autorovi, aby k čtenáři promlouval svými texty, ale hlavně svými obrazy, plnými rousseauovské básnivosti i naivity, čerpajícími své náměty z evropské kulturní historie od antiky až dodnes, kořeněné exotickými akcenty americko-hispánsko-černošské kultury. Podnícen ilustracemi pro děti (a také svými pohádkami) a navázav na některé evropské avantgardní experimenty, překryté úsměvností „nedělních“ malířů, vytvořil si Mikulka záhy po akademických studiích nezaměnitelnou výtvarnou i literární mluvu, plnou nevyčerpatelné fantazie a překvapivé vynalézavosti. Často se uchýloval do svého vysněného „State Louis“, aby se s lehkou vtipností vyjadřoval i k aktuálním problémům současného světa. Jeho výtvarný styl kupodivu nedoznal průkazných změn v běhu času, a tak jen zasvěcený znalec či sám autor mohou určit přibližnou, leč nedůležitou dobu vzniku díla. To, že Mikulkova výtvarná i literární mluva nezevšedněla a nevyšuměla, je pozoruhodné a obdivuhodné. Bylo proto šťastným rozhodnutím autora i editora knihy, že ponechal volný prostor výtvarnickovým malbám i literárním glosám a že je doprovodil jen nezbytnými biografickými a bibliografickými údaji. I Mikulka je svázán s Masarykovou univerzitou svými grafickými pracemi pro její publikace a pro velkolepý projekt *Kruh prstenu*, a proto se i jako rodilý Brňan právem ocitl mezi zvolenými osobnostmi této edice.

V Nadaci Universitas Masarykiana vznikla v Brně kultivovaná a iniciativní Edice Osobnosti, jejíž dosavadní obdivuhodná aktivita ji staví na roveň významných nakladatelů kulturně orientovaných knih. Uvážlivost výběru osobností kulturního, vědeckého a společenského života nedávné minulosti a zejména současnosti, volba nosné koncepce pojetí jednotlivých knih, jejich vysoká odborná i vědecko-naučná hodnota, krása typografického provedení – to jsou nepochybné přednosti a solidní zdroje dalšího rozvoje v tomto smyslu. Zásahu na této skutečnosti mají mnohé osobnosti, angažované v řízení edice, z nich pak nejvýraznější je již několikrát vzpomenutý prof. PhDr. Jaroslav Malina, DrSc. A v neposlední řadě jsou to i velkorysí sponzoři, kteří ekonomicky zajišťují ambiciózní plány této edice v jejich realizaci.

V Masarykově univerzitě a Nadaci Universitas Masarykiana tedy vzniká patrně u nás ojedinělý vysokoškolský objednavatel výtvarných děl, jimiž se pyšně zdobí, ale také patrně jediný propagátor osobností nejen výtvarného umění; monografie Edice Osobnosti jsou jí nad jiné prostředky důležitější. Nadace Universitas Masarykiana se svou Edicí Osobnosti a rozsáhlým vědeckým a uměleckým projektem *Kruh prstenu* vstupuje do našeho kulturního života stále naléhavěji a přesvědčivěji a dosud vydané knihy jsou toho dokladem nejvýmluvnějším.

Holešovský, Karel (2002): Tři nové publikace o výtvarném umění z Edice Osobnosti Nadace Universitas Masarykiana. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 9, 30. dubna 2002, č. 4, s. 61–63.

Antropologický seminář Katedry antropologie: Rudolf Pečman a Vladimír Helfert

MIROSLAV KRÁLÍK

Antropologický seminář Katedry antropologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně dne 11. března 2004 byl ve znamení slavnostní události. Byli jsme totiž svědky „křtu“ knihy profesora Rudolfa Pečmana *Vladimír Helfert* (Pečman, Rudolf [2003]: *Vladimír Helfert*. Brno: Akademické nakladatelství CERM v Brně – Nakladatelství a vydavatelství NAUMA v Brně, 232 str.). O vydání knihy se laskavě zasloužily Nadace Universitas Masarykiana v Brně (knihla vyšla jako dvacátý svazek její zavedené „Edice Osobnosti“), Nadace Leoše Janáčka v Brně, Nadace Český hudební fond v Praze a Společnost pro podporu univerzitních aktivit v Brně a Praze.

Publikum semináře tvořili zčásti studenti antropologie, kteří díky semináři dostali příležitost setkat se s významnými osobnostmi naší hudební vědy, a zčásti hosté, mezi nimiž dominovali studenti z Ústavu hudební vědy Filozofické fakulty MU a členové brněnských hudebních institucí, žáci a přátelé Rudolfa Pečmana. Program zahájil profesor PhDr. Jaroslav Malina, DrSc., krátkým úvodem o autorovi a širším kulturním a společenském prostředí jeho práce.

Pak už se dostal ke slovu autor – profesor PhDr. Rudolf Pečman, DrSc., a představil posluchačům jednu z nejvýznamnějších osobností naší hudební vědy – Vladimíra Helferta –, jehož životu a dílu se věnoval v uváděné monografii. Ač Pečman sám Helfertovým žákem nebyl, náleží do generace jeho nástupců a s Helfertem ho pojí nejenom návaznost na jeho badatelskou generaci, ale též spřízněnost zájmem o starou českou hudbu. V Pečmanově knize se zaslouženého hodnocení dostává dílu velikána, který je spojen s brněnským kulturním prostředím, zejména s hudbou Leoše Janáčka, a který měl zásadní podíl na vzniku naší hudební vědy. Ve svém poutavém vystoupení profesor Pečman shrnul klíčové okamžiky života Vladimíra Helferta, mimo jiné i historii jeho příchodu do Brna a sblížení s Janáčkovou hudbou, Helfertův přínos hudebnímu archivnictví a jeho podíl na rozvoji české hudební kritiky. Každému posluchači bylo zřejmé, že v této knize se zúročily nejen Pečmanovy nezměrné odborné i historické znalosti, ale i jeho celoživotní zkušenosti a osobní postoje. Kniha nese elán a mladistvý duch Pečmanův, který demonstroval i ve svém projevu. Publikace stojí za přečtení nejen muzikologům, ale každému, koho zajímají životní trajektorie významných osobností na pozadí společenských dějin.

Na vystoupení profesora Pečmana navázal „křest“ jeho knihy, kterého se ujal editor a zakladatel „Edice Osobnosti“ profesor Jaroslav Malina spolu s ředitelem Akademického nakladatelství CERM v Brně PhDr. Tomášem Čermákem. Pečmanův přínos, novátorství, pracovitost a tvořivého ducha poté zhodnotil ve svém *laudatio* „novopečený“ laureát Ceny města Brna profesor PhDr. MgA. Miloš Štědroň, CSc. Čtenáři mají možnost seznámit se zde s plným textem jeho vstupu *Pečmanův přínos k rozvoji hudební vědy*:

„Dámy a pánové,

byl jsem vyzván, abych u příležitosti dnešního uvedení knihy profesora Rudolfa Pečmana *Vladimír Helfert*, vyšlé v Edici Osobnosti péčí Nadace Universitas Masarykiana, řekl pár slov o autorovi a připomněl na této půdě význam jeho dosavadní tvorby.

Autor knihy – emeritní profesor Masarykovy univerzity, PhDr. Rudolf Pečman, DrSc. – se narodil 12. dubna 1931 ve Starém Městě u Frýdku-Místku.

V letech 1950–1955 vystudoval na FF MU hudební vědu a estetiku jako žák profesorů Jana Racka, Bohumíra Štědrone, Mirko Nováka a docenta Olega Suse. Po ukončení studia zůstal na fakultě a působil jako asistent a odborný asistent, od roku 1984 pak jako docent a od roku 1990 jako profesor pro obor teorie a dějin hudby, dva roky byl proděkanem Filozofické fakulty MU. Je členem řady odborných komisí, grémií, předsedou státních zkušebních komisí a oborové rady.

K jeho nejvýznamnějším počínům patří založení Mezinárodního hudebního festivalu v Brně v roce 1966. Jako jeho generální tajemník působil až do roku 1976, kdy byl coby nekomunista odstraněn. K největším pozitivům tohoto festivalu, který si za téměř čtyři desítky let své existence získal značné mezinárodní renomé, patří okolnost, že byl za Pečmanova předsednictví pojímán důsledně tematicky a od počátku spojován s mezinárodním kolokviem. Na kolokviích v průběhu několika desítek let vystoupili špičkoví představitelé hudební vědy ze Západu a Východu Evropy i ze zámorí, a kolokvia brněnských festivalů tak hrála úlohu významného komunikačního setkání a mostu, kde se v obtížných podmínkách tehdejšího československého politického klimatu podařilo mnohé a v Brně se objevili takoví významní hudební vědci jako Erich Schenk, Ludwig Finscher, Dragotin Cvetko, Jens Peter Larsen, Hans Heinrich Eggebrecht – čestný doktor Masarykovy univerzity, Carl Dahlhaus, Theofil Antonicek – čestný doktor Masarykovy univerzity, Michail Druskin, John Tyrrell – čestný doktor Masarykovy univerzity – a celá početná řada dalších. S existencí festivalu a kolokvií je spojeno Pečmanovo celoživotní editorství. Redigoval a připravil pro tisk 96 hudebněvědných sborníků. Z jeho vlastní

monografické činnosti připomínám knižní monografie – českou a německou o Josefu Myslivečkovi, tři knihy o Beethovenovi – jedna německá a dvě české, velkou monografii o Georgu Friedrichovi Haendelovi, monografii *Útok na Antonína Dvořáka, Eseje o Martinů*, dvě vydání pozoruhodné taxonomicky orientované monografie *Sloh a hudba*.

Za zcela mimořádné lze označit Pečmanovo celoživotní úsilí o vědeckou popularizaci. Vyvinul úplně nový typ kvalitních malých monografií, které provázely jednotlivé koncertní sezony a nabízely obecnstvu hluboce fundovaný a kultivovaný a literárně s noblesou napsaný soubor esejů, přibližujících vědeckou stránku daného problému. Tyto početné malé monografie patří k pravým skvostům tzv. popularizace a navazují na nové úrovni na to nejlepší, co u nás v tomto směru vznikalo v souvislosti s koncertní činností.

Kdybych měl stručně jmenovat Pečmanův hlavní vědecký přínos – obsahové jádro, které převyšuje veškeré veliké organizační úsilí, ediční a publikační činnost a nezměrnou píli, pak bych vytkl před závorku těchto několik podle mého názoru nejdůležitějších okolností a skutečností:

Profesor Pečman navázal na ideové dědictví svých učitelů. Ovšem učinil tak tvůrčím způsobem. Konkrétní příklad: jeho školitel a učitel profesor Racek celoživotně podporoval a zdůrazňoval studium díla a života Ludwiga van Beethovena. Výsledkem pak byla u Racka poměrně kompilativní monografie *Beethoven – růst hrdiny bojovníka*, pocházející z roku 1955, tedy z doby Pečmanova absolutoria. Teprve ve druhé monografii Racek dokázal překonat eklekticismus prvního spisu a vyřešit otázku Beethovenova vztahu k českým zemím – problematiku, k níž se současně vyjadřovala – a často i velmi kriticky a polemicky – řada dalších badatelů, například Vladimír Karbusický. Toto dilemma po mém soudu Pečman brilantně vyřešil vědeckou konkrétností. Už jeho první kniha o Beethovenovi z roku 1978 *Beethoven dramatik* otevřela novou kapitolu v beethovenovském bádání. Pečman si uvědomil, že Beethovenova snaha vytvořit novou operu z literatury je něčím zcela neobvyklým a vymykajícím se z proudu tradice, v němž skladatel nevyjadřoval žádný osobní postoj, ale jen vyhovoval – často už po několikáté – nabídce libretistického trhu. Proces této změny – tj. jakási literarizace i politizace celého problému a doložení těchto pokusů na desítkách situací a snah u Beethovena je výrazným novem – zkrátka a dobře výborným nápadem, po jehož stopách se historik a hudební historik Pečman vydal. Nevím, zda si ve své dělnosti a skromnosti plně uvědomil závažnost tohoto objevu – ale tak tomu často bývá a jen to potvrzuje známou tezi Milana Kundery, že dílo je vždy jaksi chytřejší než jeho autor – nebo je prostě jinak – dlouhodoběji chytré, když to trochu obměníme ...

Obdobně přínosná a podnětná je Pečmanova dlouhodobá snaha o přesnější monografický výklad významu díla Josefa Myslivečka. Kořeny této tradice jsou pochopitelně skryty v genetickém kódu brněnské muzikologie, neboť její zakladatel a hlavní postava dnes uváděné Pečmanovy knihy Vladimír Helfert byl asi nejvýznamnějším iniciátorem a pěstitelem vědeckého výzkumu jevu, kterému se tehdy říkalo *česká hudební emigrace* – pro nás pak to je dnes už spíše migrace.

Obě knihy o Myslivečkovi – jedna synteticky monografická, druhá věnovaná skladatelově poslední opeře – dovršují tuto významnou historickou sondu. Pramenné podklady k ní profesor Pečman získal také při svém italském studijním pobytu v Římě. Pro soubor těchto problémů dokázal vychovat a nadchnout další žáky a pokračovatele – především pak Stanislava Bohadla, vydavatele Myslivečkovy korespondence, který připravuje v současné době tematický katalog jeho díla.

Je obtížné vyjmenovat všechny okruhy Pečmanova badatelského zájmu pro 18. století. Připomínám aspoň ty nejdůležitější: z titulu člena předsednictva Společnosti Georga Friedricha Haendela pokračoval v řadě haendelovských výzkumů a nabídl české muzikologii základní haendelovskou monografii. Mimochodem připomínám, že členství v prestižní Společnosti se získává uvolněním místa úmrtím významného člena a profesor Pečman je získal po Benjaminu Brittenovi – to samo hovoří za sebe. Kromě početných studií z tohoto okruhu Pečman patřil k významným hostům německých kolokvií věnovaných odkazu Haendla, Telemanna, Bacha a jeho synů, zabýval se v řadě dílčích studií otázkami opery 18. století, libretistiky, operních reformních hnutí, z českých migrantů věnoval výraznější pozornost J. X. Richterovi v souvislosti s řešením otázky jeho původu. Kromě toho se Pečman zasvěceně a zajímavě dotýkal řady dalších migračních otázek – například v souvislosti s rodem Bendů. Zde chci připomenout jednu kulturní akci, která ho nad jiné výrazně charakterizuje. Na základě Seifertova výroku o Čechách jako rezervoáru hudebnosti inicioval a zorganizoval konferenci se stejným názvem *Čechy rezervoár hudebnosti*, situoval ji do Benátek nad Jizerou – místa působení a narození většiny představitelů hudebního rodu Bendů. Výjezdní zasedání mělo přesný tematický rámec, regionální tradice udělala své a z konference se stala významná a po všech stránkách poutavá a odborně i lidsky přínosná akce – mladí studenti a budoucí muzikologové například poznali Zdeňka Kalistu, významného badatele o českém baroku.

Z moderní české hudby věnoval profesor Pečman značnou pozornost dvořákovským polemikám, dále dílu Bohuslava Martinů a Leoše Janáčka. Významným činem bylo zorganizování prvního ročníku Mezinárodního hudebního festivalu v Brně 1966 jako projevu obdivu k dílu Bohuslava Martinů, jehož tradice v Brně vyvrcholila souborným provedením jeho úplného scénického díla.

Od 60. let provází Rudolfa Pečmana i hluboký zájem o českou a evropskou estetiku. Není to dáno jen jeho přednáškovými cykly, ale souvisí to i s brněnskou tradicí Mirko Nováka a především Pečmanova přítele Olega Suse, legendárního poststrukturalisty – našeho učitele v 60. letech.

Opomenuta byla řada tematických okruhů, aktivit, vědeckých, popularizačních i osvětových počinů – nepřípomněl jsem Pečmana výborného hudebníka, houslistu vystupujícího ještě v době mých studií často na fakultě, aktivního účastníka světové premiéry komorní skladby Bohuslava Martinů v Aule Filozofické fakulty, kde se toho událo tolik památného od promoci Leoše Janáčka, Josefa Suka až po vystoupení Theodora Wiesengrunda Adorna atd., atd.

Kniha, kterou dnes otevíráme, je výsledkem Pečmanova celoživotního úsilí o dynamický rozvoj Helfertova odkazu. Dokázal k ní přizvat spolupracovníky, a když ji čteme opravdu pozorně, pochopíme její zásadní význam, který spočívá po mém soudu ve stálém kladení obdobných otázek, na něž postupně odpovídáme z jiných aspektů. Ne tedy nějaká helfertovská hagiografie, ale katalog problémů, které dokázal otevřít, a posouzení toho, jak na ně uměl, mohl a dokázal ve své době odpovědět.

A zcela závěrem – kniha by nevyšla nikdy bez iniciativy, pochopení a vynikající editorské spolupráce profesora PhDr. Jaroslava Maliny, DrSc. Myslím, že jeho zásluhou vychází v Edici Osobnosti díla značného významu z vědeckých dějin naší univerzity.

Myslím, že mohu jménem nás všech shromážděných poděkovat jak autorovi, tak i editorovi a všem dalším spolupracovníkům a institucím za čin, který oceňuje naše doba, a na nějž – jak doufáme – naváže i doba budoucí.“

*

Stylový hudební doprovod semináře zprostředkovali Mgr. Andreas Hoffmann (Kröper), Ph.D., vedoucí Kabinetu staré hudby Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně (flétna), a Vít Bébar (cembalo). Vytvořili nezapomenutelný muzický rámec Helfertova (a konečně i Pečmanova) díla svou interpretací *Flétnových skladeb české provenience na severoněmeckých dvorech 18. století*.

Na závěr semináře se konala autogramiáda, při které profesor Pečman se studenty a hosty semináře probíral helfertovskou tematiku. Jak tomu již při podobných příležitostech na Katedře antropologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně bývá zvykem, široké publikum využilo příležitosti semináře k přátelskému setkání a spontánním rozhovorům při číši vína. Pro mladé zájemce o muzikologii a antropologii hudby to byla vhodná chvíle k osobním kontaktům i odborným diskusím s významnými představiteli naší hudební vědy.

Králík, Miroslav (2004): Antropologický seminář Katedry antropologie: Rudolf Pečman a Vladimír Helfert. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Společnosti pro podporu univerzitních aktivit*, roč. 11, 31. března 2004, č. 3, s. 1–4.

Stesk po kultuře – Rudolf Pečman: Vladimír Helfert

IVO POSPÍŠIL

Jde podle mého názoru o kulturní čin: Vladimír, svobodný pán z Helfertů, český šlechtic saského původu, který se stal významným meziválečným levicovým intelektuálem, muzikolog, který vytvořil svébytnou koncepci, veřejný činitel, ale hlavně humanista a člověk kultury, když ji chápeme v tom nejširším slova smyslu, tedy jako zjemňování, zušlechťování, šlechtic rodu a ducha, si tuto reprezentativní monografii nepochybně zasloužil. Masarykova univerzita, Brno, Morava a česká kultura tak dostaly citlivé svědectví o jedné etapě českého uměleckého, vědeckého a kulturního vývoje.

Prof. Rudolf Pečman je našim proslulým muzikologem, jehož dimenze se velmi podobá Helfertově: je to také estetik, znalec kultury, skvělý literát a stylista, znalec kulturního života v širokém slova smyslu. To je také důvod, proč se o jeho knize odvažuje vyjádřit někdo, kdo muzikologem není. Je to však kniha ve svém jádru muzikologická, především hudebně historická a metodologická, koncepční. Autor má přitom cit pro sledování genia loci: tím bylo po počátcích v rodném kraji a Praze Helfertovi především Brno, kde se dotvořil jeho vědecký profil a kde také lidsky dožrál.

Prof. Vladimír Helfert (1886–1945), od roku 1926 mimořádný a od roku 1931 řádný profesor Masarykovy univerzity v Brně, ve studijním roce 1935–1936 děkan její Filozofické fakulty, byl zakladatelem tzv. brněnské muzikologické školy, k níž patří mj. Bohumír Štědroň, Jan Racek, Jiří Vysloužil, sám Rudolf Pečman, Miloš Štědroň a další, kteří dnes dále rozvíjejí tuto tradici v nových podmínkách a jiné metodologické situaci. Biografickou kapitolu knihy nazval Pečman příznačně *Život plný bojů*.

Helfert pocházel ze starého rodu, který přišel do jižních Čech ze Saska: jeho členové byli, jak píše autor, neobyčejně zacílení k vědě, umění a politice. Helfertův praděd Jan Josef Helfert (1791–1849) byl vynikající právník a univerzitní učitel v Praze, jeho děd Josef Alexander Helfert (1820–1910), svobodný pán, politik a historik, byl vynikající vědeckou osobností, jehož v nekrologu ocenil Jaroslav Goll (zakladatel památkové péče). Na Univerzitě Karlově byl Helfert žákem Otakara Hostinského, který vycházel z širšího studia estetiky (v jeho habilitační komisi byl Josef Durdík, jeho učitel a starší kolega, ale také známý fyzik Ernst Mach, rodák z Tuřan či Chrlic – o to se, jak známo, vedou

spory –, s nímž v knize *Materialismus a empiriokriticismus* polemizoval Lenin). Toto bylo východisko pro Helfertovo estetické pojetí hudby. Pečman – vycházející ze známého eseje Arna Nováka – mistrně charakterizuje tehdejší Brno, tehdy skutečné průmyslové a kulturní centrum Československé republiky hned po Praze. Sleduje jeho práci na univerzitě, ale také spolupráci s rozhlasem a činnost ve veřejném životě města. V krásném, stylově čistém Pečmanově podání ožívají významné postavy meziválečného Brna a hlavně jeho kultura, kulturnost a lidské vztahy. I když jsem si vědom, že tu jsou možná setřeny dobově značně ostré kontury, lze říci, že tu nebylo toho Kocourkova a Hulvátova, na něž si stěžovali velcí duchové, alespoň ne v takové míře. Je to možná svět, který je do jisté míry idealizován, ale přece jen vychází z určitých daností a také z toho, co z té doby zůstalo, neboť ani mýtus nevzniká z ničeho.

V části o tvůrčím odkazu si autor všimá několika problémových okruhů, mezi nimiž Helfertovo dílo osciluje. Je to především hudební periodizace, která má u Helferta pět částí (monodiální styl řecký a orientální, monodiální styl světský, polymelodický styl, melodicko-harmonický styl). I když se Helfert vyvinul v levicového intelektuála se sympatiemi k SSSR a sovětské hudbě, přesto odmítal jakýkoli politický a sociologický determinismus a vyjadřoval k vývoji v sovětském Rusku vážné výhrady: „Nedejte se mýlit žádnými svůdnými hesly a opírejte se o pravdy, které nepodléhají změnám toho nebo onoho společenského proudu, neboť jsou to pravdy, které vyplývají z podstaty věci. Tak například dnešní ideologické spory o Šostakoviče v SSSR lze uvést na chybný názor o významu ideologie pro hudbu, který v určitém ideovém usměrnění již vidí řešení problému dnešní a zítřejší hudby“ (s. 150, Helfertův doslov k České moderní hudbě, Index, Olomouc 1936).

Pečman zdůrazňuje Helfertovy studie o starší české hudbě, jeho parádním tématem je česká hudební emigrace a barokní hudba, kde stěžejní místo má práce o zámecké hudební kultuře epochy baroka spolu s problémem skladatelského typu (F. V. Míča, jeho synovec F. A. Míča, jaroměřický zámek). Zde Pečman píše také o Jiřím Antonínu Bendovi (1722–1795) a jeho místě v Helfertově badatelské dráze. Vlastním jádrem je Pečmanův výklad Helfertova pojetí Wagnera, Smetany, Dvořáka aj. Na počátku jsou ovšem Helfertovy smetanovské studie, srovnávání Smetany a Wagnera, jeho úsilí o emancipaci Smetanova hudebního typu, jeho účast v polemice vypuknuvší kolem roku 1910 („Více Dvořáka?“) a problém tzv. českého muzikantství, kde Helfert zaujal rázné stanovisko kulturní. Odtud již vede cesta ke studiu novější české hudby, například Z. Fibicha, a české moderní hudby, již věnoval, jak známo, monografii z roku 1936; ještě před janáčkovskou studií je tu ovšem zájem o Vítězslava Nováka a jeho školu. Helfert se nám z Pečmanova výkladu jeví nutně jako typus syntetický, zapojující hudbu do širších kulturních a společenských souvislostí, budující kontext a zázemí muzikologického bádání (hudební archiv), nepomíjející ani moderní slovenskou hudbu a vykonávající oblouk od Wagnera, Smetany k Janáčkovu géniu, jež dokázal ocenit v práci *Leoš Janáček. Obraz životního a uměleckého boje* (Brno 1939). A to ještě pomijíme jeho studii o dvorské kapele na dvoře Rudolfa II. ze svazku *Co daly naše země Evropě a lidstvu* (1939), soubory statí, práci o hudební renesanci apod.

Podstatnou část Pečmanovy nové knihy tvoří ukázky z Helfertova muzikologického díla, vyjádření přátel, žáků a soudobé kritiky, kde čteme mimo jiné slova Ivana Poledňáka, Bohumíra Štědrone, Jiřího Vyslouzila, Jana Trojan, Miloslava Blahynky, Miloše Štědrone, Graciana Černušáka, Jana Racka, Theodory Strakové, *Hrst Helfertovy korespondence* (mj. Janu Rackovi, Mirku Očadlíkovi, Karlu Vetterlovi), najdeme tu i fascinující Helfertovy literární plány, které vypracoval tváří v tvář smrti ve věznici v Olavě (Wohlau), zprávu o habilitaci, kroniku Helfertova života, použitou literaturu (tady teprve vidíme, kdo všechno o Helfertovi psal, a byly to osobnosti pro českou muzikologii a estetiku klíčové) a výběrovou bibliografii V. Helferta, rejstříky a resumé. Bylo by možné upozorňovat na další zajímavé okruhy a výklady předního muzikologa prof. PhDr. Rudolfa Pečmana, DrSc., jehož medailon tu také najdeme, mimo jiné o vztahu Vladimír Helfert – Zdeněk Nejedlý, na hovory se spoluvězněm Jurou Sosnarem aj. Máme před sebou se sympatiemi a hlubinnou znalostí psaný portrét významného člověka z pera člověka neméně významného: velcí velkým rozumějí. Tato velikost však nespočívá v monumentalitě, ale v hluboké znalosti a lidskosti, procítění lidí a doby. Takových lidí je dnes málo a potřebovali bychom jich jako soli, zvláště dnes ve velké evropské a světové konfrontaci, doufejme, že v podstatě mírové. Dobří lidé umírají, protože mají charakter, nesou tíži světa a života a prožívají jeho vývojové peripetie, jiní žijí a plodí zlo. Možná je to tragédie našich dějin, že národ sice přežil, ale ti, co dávali jeho existenci smysl, se obětovali a pak nebyli a nejsou – chyběli právě v klíčových, zvrtných momentech dějinného vývoje a obávám se, že chybějí i nyní, chybí jejich zkušenost, schopnost hájit principy, schopnost empatie, vůle odpouštět, umění sbližovat lidi, spojovat, nikoli rozdělovat.

Když čtu Pečmanovu krásnou knihu, jeho cizelovanou češtinu s jeho zdrženlivými emocemi, empatií prosycený výklad, je mi teskně po kultuře i lidech, kteří byli jejími nositeli. A přesto Pečmanova kniha kromě stesku a nostalgie, snad místy někde i pocitu marnosti, vyvolává také naději: po životě plném bojů zůstaly hodnoty a lidé, kteří se k nim vehementně hlásí. A to není málo.

Pospíšil, Ivo (2004): Stesk po kultuře [Rudolf Pečman: Vladimír Helfert. Editor: Jaroslav Malina. Nadace Universitas Masarykiana, Akademické nakladatelství CERM v Brně, Nakladatelství a vydavatelství NAUMA, Brno 2003]. *Alternativa Plus*, roč. 8, 2004, č. 1–2, s. 117–118.

4.2.4.2. Literatura

- Beneš, Jan (1997): Kniha o Edwardu Babákovi. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 4, 30. června 1997, č. 6, s. 48–49.
- Čermák, Tomáš (2003): Veni, vidi, vici ... *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 10, 31. března 2003, č. 3, s. 27–29.
- Dvořáková, Nina (2002): Kniha jako obrazová galerie. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 9, 31. srpna 2002, č. 7–8, s. 48–49.
- Holešovský, Karel (2002): Tři nové publikace o výtvarném umění z Edice Osobnosti Nadace Universitas Masarykiana. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 9, 30. dubna 2002, č. 4, s. 61–63.
- Chvalina, Jan (1997): Kniha o Kurtu Gödelovi – počín mezinárodního významu. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 4, 28. února 1997, č. 2, s. 47.
- Kováč, Peter (2001): Monografie Zdeny Höhmové. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 8, 30. června 2001, č. 6, s. 45.
- Králík, Miroslav (2004): Antropologický seminář Katedry antropologie: Rudolf Pečman a Vladimír Helfert. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Společnosti pro podporu univerzitních aktivit*, roč. 11, 31. března 2004, č. 3, s. 1–4.
- Linhart, Karel (1997): Udělení Ceny Nadace Universitas Masarykiana pro rok 1996 a uvedení 10. a 11. svazku NUM v Edici Osobnosti. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 4, 30. června 1997, č. 6, s. 1–3.
- Linhartová, Věra (1997): Užitečné návraty. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 4, 31. srpna 1997, č. 7–8, s. 36–37.
- Linhartová, Věra (2001): Kniha o Vladislavu Krutovi. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 8, 30. června 2001, č. 6, s. 43–44.
- Linhartová, Věra (2002): Trojnásobná slavnost: Ceny Nadace Universitas Masarykiana v roce 2002. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 9, 30. dubna 2002, č. 4, s. 1–9.
- Linhartová, Věra (2005): Katedra antropologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně a Nadace Universitas (Masarykiana) bilancovaly ... *Univerzitní noviny – List Nadace Universitas a Společnosti pro podporu univerzitních aktivit*, roč. 12, 31. ledna 2005, č. 1, s. 1–5.
- Malina, Jaroslav (1993): Zprávy Nadace Universitas Masarykiana. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 0, č. 0, 1. prosince 1993, s. 9–10.
- Malina, Jaroslav (1994): Ediční plán Nadace Universitas Masarykiana. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 1, 28. března 1994, č. 3, s. 17–21.
- Malina, Jaroslav (1995a): Nové knihy v Edici Osobnosti. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 2, 30. března 1995, č. 3, s. 7.
- Malina, Jaroslav (1995b): Edice Scientia. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 2, 30. května 1995, č. 5, s. 19.
- Malina, Jaroslav (1995c): Uvedení knihy Adolf Born a výstavy Born '95. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 2, 30. června 1995, č. 6, s. 14–17.
- Malina, Jaroslav (1995d): Slavnostní uvedení knihy Inocenc Arnošt Bláha. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 2, 30. června 1995, č. 6, s. 17–18.
- Malina, Jaroslav (1995e): K ediční činnosti NUM. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 2, 31. srpna 1995, č. 7–8, s. 12.
- Malina, Jaroslav (1995f): Nový svazek z edice „Universitas Masarykiana – Edice Osobnosti“ (Ilja Hurník). *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 2, 31. října 1995, č. 10, s. 14–15.
- Malina, Jaroslav (1996a): Ediční činnost Nadace Universitas Masarykiana. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 3, 29. února 1996, č. 2, s. 12.
- Malina, Jaroslav (1996b): Pocta Olbramu Zoubkovi. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 3, 31. prosince 1996, č. 12, s. 1–2.
- Malina, Jaroslav (1998): Jak se „ve světě“ daří knihám Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 5, 31. března 1998, č. 3, s. 6–13.
- Malina, Jaroslav (2001): Uvedení tří nových knih z Edice Osobnosti a vernisáž výstavy malířky Zdeny Höhmové. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 8, 30. června 2001, č. 6, s. 37–41.
- Malina, Jaroslav – Novotný, Jan (1996): Kurt Gödel. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 3, 29. února 1996, č. 2, s. 12.
- Nový, Lubomír (1995): Monografie o osobnosti Inocence Arnošta Bláhy. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 2, 30. září 1995, č. 9, s. 27.
- Pospíšil, Ivo (2004): Stesk po kultuře [Rudolf Pečman: Vladimír Helfert. Editor: Jaroslav Malina. Nadace Universitas Masarykiana, Akademické nakladatelství CERM v Brně, Nakladatelství a vydavatelství NAUMA, Brno 2003]. *Alternativa Plus*, roč. 8, 2004, č. 1–2, s. 117–118.
- Pospíšil, Leopold (1997): Monografie Olbram Zoubek. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 4, 31. března 1997, č. 3, s. 42–43.
- Štědroň, Miloš (2004): Bezzájmová libost č. 41. *Univerzitní noviny – List Nadace Universitas Masarykiana a Společnosti pro podporu univerzitních aktivit*, roč. 11, 31. ledna 2004, č. 1, s. 58–59.
- Trojan, Stanislav (1998): Bravený, P., Franc, Zdeněk, Edward Babák. (Recenze knihy: Bravený, Pavel – Franc, Zdeněk, Edward Babák. 11. svazek Edice Osobnosti Nadace Universitas Masarykiana. Brno: Nakladatelství Georgetown – Nakladatelství a vydavatelství NAUMA, 1997.) *Československá fyziologie – Biomedicínský časopis České fyziologické společnosti*, roč. 47, 1998, č. 1, s. 30.
- Večeřa, Miloš (2001a): Mezinárodní vědecká konference k odkazu Františka Weyra a Hanse Kelsena. *Univerzitní noviny*

– List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana, roč. 8, 31. října 2001, č. 10, s. 18–20.
Večeřa, Miloš (2001b): Mezinárodní vědecká konference k odkazu Františka Weyra a Hanse Kelsena. *Politologický časopis*, roč. 8, 2001, č. 10, s. 18–20.

Večeřa, Miloš (2001c): Místo normativní teorie v soudobém právním myšlení. *Časopis pro právní vědu a praxi*, roč. 9, 2001, č. 3, s. 338–339.

4.2.5. Edice Scientia

Projekt Nadace Universitas Masarykiana uskutečňovaný ve spolupráci s dalšími institucemi. Přináší původní vědecké monografie zásadního významu s mezinárodním dosahem; je otevřena autorům zejména z akademické obce Masarykovy univerzity v Brně, ale i autorům z jiných škol a vědeckých ústavů u nás a v zahraničí.

Edici řídí Jaroslav Malina (předseda), Pavel Bravený, Tomáš Čermák, Marie Dohnalová, Jan Jordán, Josef Kolmaš, Jan Novotný, Jiří Pavelka, Eduard Schmidt, Miloš Štědroň, Jiří Vorlíček, Josef Zeman.

Dosud vyšlo:

1. Miloš Štědroň, *Leoš Janáček a hudba 20. století: Paralely, sondy, dokumenty* (1998) (obr. 86).
2. Jaroslav Malina, ed., *Kruh prstenu: Láska v životě a literatuře světa srdcem a rukama českých malířů a sochařů*, I. svazek. Pracovní preprint knihy (1999).
3. Josef Unger, *Život na lelekovickém hradě ve 14. století: Antropologická sociokulturní studie* (1999) (obr. 87).
4. Jaroslav Malina, ed., *Kruh prstenu: Láska v životě a literatuře světa srdcem a rukama českých malířů a sochařů*, II. svazek. Pracovní preprint knihy (2000).
5. Jaroslav Malina, ed., *Kruh prstenu: Světové dějiny sexuality, erotiky a lásky od počátků do současnosti v reálném životě, krásné literatuře, výtvarném umění a dílech českých malířů a sochařů inspirovaných obsahem této knihy*, III. svazek. Pracovní preprint knihy (2000).
6. Břetislav Vachala, *Nejstarší literární texty v nekrálovských hrobkách egyptské Staré říše* (2000) (obr. 88).
7. Jaroslav Malina, ed., *Panoráma biologické a sociokulturní antropologie* (v letech 2000–2004 publikovány svazky 1–24). 1. Jiří Svoboda, *Paleolit a mezolit: Lovecko-sběračská společnost a její proměny* (2000); 2. Jiřina Relichová, *Genetika pro antropology* (2000); 3. Jiří Gaisler, *Primatologie pro antropology* (2000); 4. František Vrhel, *Antropologie sexuality: Sociokulturní hledisko* (2002); 5. Jaroslav Zvěřina – Jaroslav Malina, *Sexuologie pro antropology* (2002); 6. Jiří Svoboda, *Paleolit a mezolit: Myšlení, symbolismus a umění* (2002); 7. Jaroslav Skupník, *Manželsví a sexualita z antropologické perspektivy* (2002); 8. Oldřich Kašpar, *Předkolumbovská Amerika z antropologické perspektivy (Karibská oblast, Mezoamerika, Andský areál)* (2002); 9. Josef Unger, *Pohřební rítus a zacházení s těly zemřelých v českých zemích (s analogiemi i jinde v Evropě) v 1.–16. století* (2002); 10. Václav Vančata – Marina Vančatová, *Sexualita primátů* (2002); 11. Josef Kolmaš, *Tibet z antropologické perspektivy* (2002); 12. Josef Kolmaš, *Smrt a pohřbívání u Tibeťanů* (2003); 13. Václav Vančata, *Paleoantropologie – přehled fylogeneze člověka a jeho předků* (2003); 14. František Vrhel, *Předkolumbovské literatury: Témata, problémy, dějiny* (2003); 15. Ladislava Horáčková – Eugen Strouhal – Lenka Vargová, *Základy paleopatologie* (2004); 16. Josef Kolmaš, *První Evropané ve Lhase (1661) (Kircherovo résumé Grueberovy cestovní zprávy. Latinský text a český překlad)* (2003); 17. Marie Dohnalová – Jaroslav Malina – Karel Müller, *Občanská společnost: Minulost – současnost – budoucnost* (2003); 18. Eva Drozdová, *Základy osteometrie* (2003); 19. Jiří A. Svoboda, *Paleolit a mezolit: Pohřební rítus* (2003); 20. Stanislav Komárek, *Obráz člověka v dílech některých významných biologů 19. a 20. století* (2003); 21. Josef Kolmaš – Jaroslav Malina, *Čína z antropologické perspektivy* (2004); 22. Ludmila Sochorová, *Člověk a lidová kultura: Člověk a lidové divadlo – lidové divadlo v životě člověka* (2004); 23. Irena Štěpánová, *Člověk a lidová kultura: Člověk a lidový oděv – lidový oděv v životě člověka* (2004); 24. Jiří Sedlák, *Výbrané problémy ze sociální etiky* (2004); 25. Josef Unger, *Zacházení s těly zemřelých v 1. až 20. století* (2005); 26. Ivo T. Budil, *Zrození moderní rasové teorie: Život a dílo Victora Courteta* (2005); 27. Břetislav Vachala, *Abúsír: Staroegyptské královské pohřebiště* (2005); 28. Ladislav Dušek, *Biostatistika pro antropology* (2005); 29. Pavel Bravený – Marie Nováková, *Fyziologie krevního oběhu (čtení pro posluchače antropologie a jiné)* (2005).
8. Josef Zeman, *Přírodní karbonátové systémy* (2002).
9. Jaroslav Malina a kolektiv, *Kruh prstenu: Světové dějiny sexuality, erotiky a lásky od počátků do současnosti v reálném životě, krásné literatuře, výtvarném umění a dílech českých malířů a sochařů inspirovaných obsahem této knihy* (ukázky z 1. a 4. svazku pentalogie) (2003).
10. Marie Dohnalová, *Antropologie občanské společnosti: Analýzy a interpretace s přihlédnutím k výsledkům vědeckovýzkumného a pedagogického zaměření Katedry oboru Občanský sektor FHS UK v Praze* (2004).

Připravované svazky:

Jaroslav Malina, ed., *Panoráma biologické a sociokulturní antropologie* (svazky 25–).

Jaroslav Malina a kolektiv, *Kruh prstenu: Světové dějiny sexuality, erotiky a lásky od počátků do současnosti v reálném životě, krásné literatuře, výtvarném umění a dílech českých malířů a sochařů inspirovaných obsahem této knihy* (svazky 1–5).

Marie Pardyová, *Raně křesťanské sarkofágy*.

Ivo Pospíšil, *Ruský román: Uzlové body vývoje a mezinárodní souvislosti*.

Josef Zeman, *Stabilita a dynamika přírodních systémů (I–III)*.

První svazek Edice Scientia Nadace Universitas Masarykiana (Miloš Štědroň, *Leoš Janáček a hudba 20. století: Paralely, sondy, dokumenty*, 1998) byl uveden v rámci společenského setkání u příležitosti udělení Ceny Karla Engliše Františku Vencovskému a Ceny Nadace Universitas Masarykiana Jiřímu Grygarovi a Eduardu Schmidtovi v Aule Masarykovy univerzity v Brně 1. 4. 1999.

Dosud poslední, 10. svazek Edice Scientia Nadace Universitas Masarykiana (Marie Dohnalová, *Antropologie občanské společnosti: Analýzy a interpretace s přihlédnutím k výsledkům vědeckovýzkumného a pedagogického zaměření Katedry oboru Občanský sektor FHS UK v Praze*, 2004) byl uveden v rámci společenského setkání 25. 11. 2004 v aule Masarykovy univerzity v Brně v areálu na Vinařské u příležitosti desátého výročí založení Nadace Universitas Masarykiana, udělení Ceny Nadace Universitas Masarykiana Olbramu Zoubkovi a Ceny Karla Engliše Vratislavu Kulhánkovi, prezentace knih z nadačních edic a vernisáže výstavy obrazů Miroslava Netíka a výstavy soch Zdeňka Macháčka a Olbrama Zoubka (Linhartová 2005, viz kap. 7.3., Marečková 2005) (obr. 89–90).

Svazky z řady *Panoráma biologické a sociokulturní antropologie: Modulové učební texty pro studenty antropologie a „příbuzných“ oborů* (v letech 2000–2004 publikovány svazky 1–24) bývají zpravidla uváděny v rámci odborného Antropologického semináře Katedry antropologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně, jichž se kromě akademické veřejnosti obvykle účastní i širší zainteresovaná veřejnost (Bělka 2003, Blažek 2003, Králík – Jarošová 2004, Krekovič 2002, Linhart 2004, Pospíšil 2002, 2004, Vrhel 2002).

Miloš Štědroň

**LEOŠ JANÁČEK
A HUDBA 20. STOLETÍ**

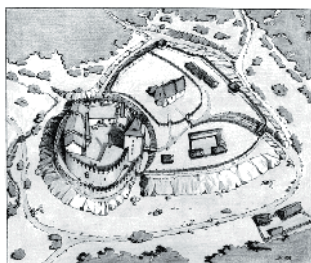
Paralely, sondy, dokumenty

NADACE UNIVERSITAS MASARYKIANA
EDICE SCIENTIA

86 Přebal publikace: Štědroň, Miloš (1998) *Leoš Janáček a hudba 20. století: Paralely, sondy, dokumenty*. 1. svazek Edice Scientia Nadace Universitas Masarykiana. Brno: Nakladatelství Georgetown – Nakladatelství a vydavatelství NAUMA – Masarykova univerzita, 1998. Obálka, grafická a typografická úprava Josef Zeman.

Josef Unger

**Život na lelekovickém hradě
ve 14. století**

Antropologická sociokulturní studie

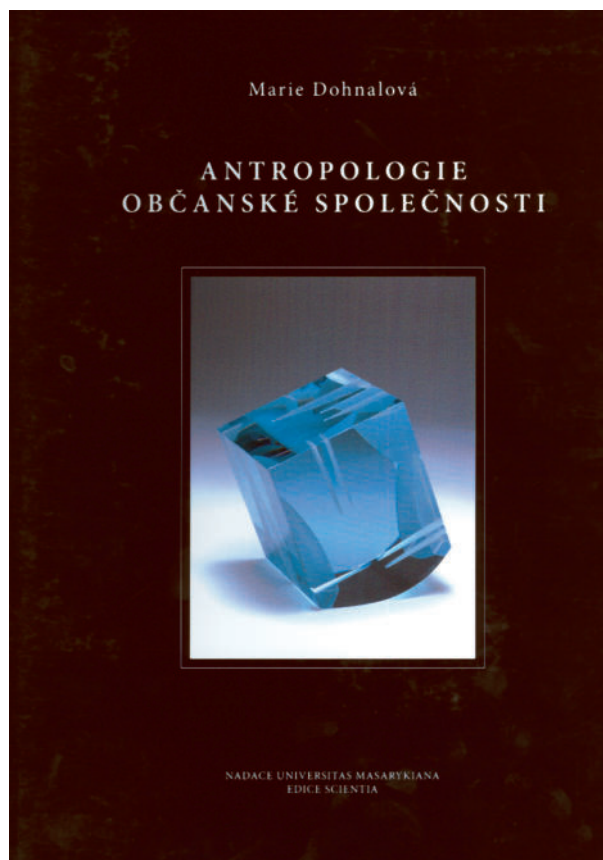
NADACE UNIVERSITAS MASARYKIANA
EDICE SCIENTIA

87 Přebal publikace: Unger, Josef (1999): *Život na lelekovickém hradě ve 14. století: Antropologická sociokulturní studie*. 3. svazek Edice Scientia Nadace Universitas Masarykiana. Brno: Nakladatelství Georgetown – Nakladatelství a vydavatelství NAUMA – Masarykova univerzita, 1999. Obálka, grafická a typografická úprava Josef Zeman.

88 Přebal publikace: Vachala, Břetislav (2000): *Nejstarší literární texty v nekrálovských hrobkách egyptské Staré říše*. 6. svazek Edice Scientia Nadace Universitas Masarykiana. Brno: Nakladatelství a vydavatelství NAUMA, 2000. Obálka, grafická a typografická úprava Josef Zeman.

89 Přebal publikace: Dohnalová, Marie (2004): *Antropologie občanské společnosti: Analýzy a interpretace s přihlédnutím k výsledkům vědeckovýzkumného a pedagogického zaměření Katedry oboru Občanský sektor FHS UK v Praze*. 11. svazek Edice Scientia Nadace Universitas Masarykiana. Brno: Akademické nakladatelství CERM – Nakladatelství a vydavatelství NAUMA, 2004. Obálka, grafická a typografická úprava Josef Zeman.

90 Uvedení 11. svazku Edice Scientia Nadace Universitas Masarykiana (Marie Dohnalová, *Antropologie občanské společnosti: Analýzy a interpretace s přihlédnutím k výsledkům vědeckovýzkumného a pedagogického zaměření Katedry oboru Občanský sektor FHS UK v Praze*, 2004) v rámci společenského setkání 25. 11. 2004 v aule Masarykovy univerzity v Brně v areálu na Vinařské u příležitosti desátého výročí založení Nadace Universitas Masarykiana, udělení Ceny Nadace Universitas Masarykiana Olbramu Zoubkovi a Ceny Karla Engliše Vratislavu Kulhánkovi, prezentace knih z nadačních edic a vernisáže výstavy obrazů Miroslava Netíka a výstavy soch Zdeňka Macháčka a Olbrama Zoubka. Zleva: Jan Jordán, Marie Dohnalová, Hana Chudáčková, Nina Dvořáková, Tomáš Čermák, Jaroslav Malina, Josef Zeman.

4.2.5.1. Ohlasy

Příběhy člověka ...

(Nad Panorámatem biologické a sociokulturní antropologie)

IVO POSPÍŠIL

(...) Společným znakem všech jedenácti svazků je jejich vyrovnanost, balance mezi složkou textovou, ilustrační a výtvarnou, uvnitř textu pak mezi monologem, dialogem a nutnou literární akribií. Takže tyto modulové učební texty kořeněné atraktivními literárními ukázkami, s četnými ilustracemi, tabulkami, doporučenou literaturou a rejstříky mohou být vhodným objektem zkoumání zvědavého pedagoga jako *vsutku vzorové*. Současně jsou to však texty v dobrém slova smyslu *otevřené*, respektive otevřené jsou všechny svazky jako celek ve všech svých projevech. Nehledě na uvedenou atraktivitu jsou to svazky povýtce střízlivé, realistické, skeptické, docházejí k tomu, že o své minulosti a projevech lidského těla a ducha víme toho již hodně, ale zdaleka ne všechno. Možná by těmto svazkům neuškodilo pootevřít jen malé okénko hodně individuální, třeba i dosti kontroverzní spekulaci, zejména při rekonstruování nejstarších období. Jedno je jisté: *Panoráma biologické a sociokulturní antropologie* editora Jaroslava Maliny a jeho spolupracovníků je znamenitě a zajímavě vyprávěný vědecký příběh, snad „nekonečný příběh“ (ostatně bude pokračovat dalšími svazky), mající náběh k jakémusi „work in progress“, svého druhu dialog současného poučeného, kultivovaného člověka-narátorů se stopami minulosti mimo nás i v nás. Je to *sensu stricto* modulový učební text, ale jinak také zřetěžená „velká kniha“, na kterou se nezapomíná, seriál, k němuž se budou jeho dnes dychtiví čtenáři i v budoucnu rádi vracet.

Pospíšil, Ivo (2002): *Příběhy člověka ... (Nad Panorámatem biologické a sociokulturní antropologie)*. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 9, 2002, č. 11, s. 29–36. Brno.

Seminář Katedry antropologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně: 30 dnů pro neziskový sektor

MIROSLAV KRÁLÍK – IVANA JAROŠOVÁ

Ve čtvrtek 26. února 2004 se nesl pravidelný Antropologický seminář na Katedře antropologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně ve slavnostním duchu. Na programu semináře byly totiž hned dvě významné akce najednou.

Po úvodním slovu profesora PhDr. Jaroslava Maliny, DrSc., byla v rámci 30 dnů pro neziskový sektor slavnostně „pokřtěna“ publikace *Občanská společnost: Minulost – současnost – budoucnost*. Jde o kolektivní dílo, na němž se vedle hlavních autorů Marie Dohnalové, Jaroslava Maliny a Karla Müllera podílelo ještě několik dalších spoluautorů: Helmut K. Anheier, Hana Frištenská, Oldřich Kašpar, Jeremy Kendall, Zdeněk Kouba, Věra Linhartová, Jiří Müller, Jaroslav Oliverius, Václav Pavlíček a Dagmar Rýdlová. Publikace vyšla v Edici *Scientia* Nadace Universitas Masarykiana a vydalo ji Akademické nakladatelství CERM v Brně, Masarykova univerzita v Brně a Nakladatelství a vydavatelství NAUMA v Brně. O vydání tohoto svazku se zasloužily Nadace Universitas Masarykiana v Brně, Kabinet pro výchovu k demokratickému občanství Fakulty humanitních studií Univerzity Karlovy v Praze a Společnost pro podporu univerzitních aktivit v Brně a Praze.

Ing. Marie Dohnalová, CSc., v přednášce *Český občanský sektor v evropském kontextu* novou knihu představila a shrnula okolnosti vzniku publikace a její hlavní rysy jak po stránce obsahové, tak i formální. Seznámila posluchače se současným pojetím občanské společnosti a především s vymezením a úlohou občanského sektoru – neziskových a nestátních institucí – v současné demokratické společnosti.

Jako nová publikace z řady *Panoráma biologické a sociokulturní antropologie: Modulové učební texty pro studenty antropologie a „příbuzných“ oborů* si práce zachovává zavedené členění, které vedle vlastního textu sestává ze *Zaostření problému*, *Rozvolnění problému*, medailonů autorů, odkazů na literaturu (a další informační zdroje) a užitečných rejstříků.

Už první kapitola je pestrá mozaikou, do níž přispělo hned několik autorů. Seznámíme se v ní s historií konceptu občanské společnosti od klasických demokracií do současnosti, s exkursy do společenských systémů „ne-euroamerické“ společnosti čínské, islámské a incké. Druhá kapitola je věnována české občanské společnosti, od jejích kořenů v rakousko-uherském politickém uspořádání až po současnost. Ve třetí kapitole se seznámíme s konkrétními formami

organizací neziskového sektoru, jako jsou nadace, obecně prospěšné společnosti, občanská sdružení a církve. Čtvrtá kapitola představuje teoreticko-empirické vyústění, které shrnuje význam občanského sektoru v demokracii pro její fungování. Na straně 114 se píše: „*Vztah mezi státem a občanskou společností je podobný vztahu legality a legitimacy. Tak jako není legalita bez legitimacy účinná, tak ani moderní stát nemůže dlouhodobě udržet bez funkční občanské společnosti svoji legitimitu, o čemž se dobře přesvědčili exponenti komunistického režimu ...*“ Kapitola *Zaostření problému* obsahuje studie našich a zahraničních odborníků věnované aktuálním teoretickým, metodologickým a empirickým otázkám občanského a neziskového sektoru. Otevírají ji zásadní studie profesora Helmuta K. Anheiera, britského politologa a sociologa, který se svými spolupracovníky uvedl předmět „občanská společnost/občanský sektor“ na dráhu vědecké disciplíny. Další části zaostřují například na nadaci „Nadání Josefa, Marie a Zdeňky Hlávkových“. Závěr kapitoly je věnován zaměření Katedry oboru Občanský sektor Fakulty humanitních studií Univerzity Karlovy v Praze, kde Ing. Marie Dohnalová, CSc., působí jako vedoucí této katedry. V kapitole *Rozvolnění problému* najdeme úryvek z románu *1984* George Orwella, který představuje jeden z nejpronikavějších futurologických obrazů totalitních společností. Vedle standardního seznamu citované a doporučené literatury jsou mezi informačními zdroji v této publikaci uvedeny důležité zákony vztahující se k občanské společnosti a odkazy na relevantní internetové stránky naše i zahraniční. Významným dotvořením publikace jsou fotografie šperků – náramků a prstenů – docenta PhDr. Leferise Joanidise, které (v naší kultuře) symbolizují mimo jiné i závazek či smlouvu mezi mužem a ženou, tvořící základ lidské společnosti.

Publikace *Občanská společnost: Minulost – současnost – budoucnost* do jisté míry souvisí s výukou předmětu Antropologie občanské společnosti (Marie Dohnalová) na Katedře antropologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně, která zvýší možnosti uplatnění našich absolventů antropologie, zejména ve státní správě a v neziskových organizacích. Vzhledem ke svému širokému záběru i žhavé aktuálnosti problematiky uspořádání a financování občanské společnosti však jistě najde publikace svoje čtenáře nejen mezi studenty antropologie, ale také při studiu ekonomie, sociologie, práva, politologie a dalších „příbuzných“ oborů.

Po představení nové publikace Mgr. Simona Škarabelová, Ph.D., a PhDr. Miroslav Pospíšil stručně seznámili posluchače se vznikem a činností Centra pro výzkum neziskového sektoru – společného pracoviště Ekonomicko-správní fakulty Masarykovy univerzity v Brně a brněnského institutu rozvoje občanské společnosti TRIALOG. Společenská role i hospodářský význam neziskového sektoru v otevřené demokratické společnosti stále stoupá, tomu však neodpovídají informace, které jsou o této oblasti lidských aktivit k dispozici. V České republice není v současné době znám ani přesný počet neziskových organizací. Hlavním cílem nově vzniklého centra je systematicky a trvale zkoumat stav a rozvoj neziskového sektoru a vytvářet na základě zjištěných dat syntetické a analytické materiály. Jak uvedl Miroslav Pospíšil ve svém vstupu a jak se můžeme dočíst v informačním letáku či na internetových stránkách tohoto centra, objektivní údaje umožní neziskovému sektoru sebereflexi – tolik potřebnou pro jeho další zdravý vývoj, rozhodování a strategické plánování.

Na závěr této části antropologického semináře jsme byli svědky slavnostního odhalení plastiky Zdeňka Macháčka *Kruh prstenu*. Symbolika tohoto zpodobení odkazuje na Kruh prstenu, což je rozsáhlý projekt Katedry antropologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně (*Kruh prstenu: Světové dějiny sexuality, erotiky a lásky od počátků do současnosti v reálném životě, krásné literatuře, výtvarném umění a dílech českých malířů a sochařů inspirovaných obsahem této knihy*). Snaží se zmapovat rozdíly a podobnosti v projevech sexuality, erotiky, lásky a manželství napříč kulturami a historickými obdobími, a to celostně, na multidisciplinárním základě, integrovanými prostředky biologické a sociokulturní antropologie, v inspirovaném sepětí vědy a umění. (Ukázka z 1. a 4. svazku pentologie, která je monografickým výstupem projektu, je také součástí kapitoly *Rozvolnění problému* prezentované publikace *Občanská společnost: Minulost – současnost – budoucnost*.) Plastika Zdeňka Macháčka představuje emblém projektu, provedený v trojrozměrné formě v barvě kovově šedomodré, prostřednictvím něhož se Antropologický seminář přenesl do své druhé části.

V ní se chodba Katedry antropologie proměnila ve výstavní síň – *Galerii na chodbě*; byla totiž zahájena vernisáž výstavy v rámci projektu *Muž a žena: Obě tváře člověka*. Tato výstava je rozšířením cyklu *Muž a žena*, jehož první prezentace proběhla na podzim 2003 ve studentském klubu Krmítko na Fakultě sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně. Akci připravil studentský spolek *Anthropology*, což je neformální spolek studentů převážně Filozofické a Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně. Vznikl za účelem rozvíjení činnosti v rámci antropologie a s ní příbuzných oborů. Hlavními organizátorkami výstavy jsou studentky Ivana Jarošová, Eva Malatáková, Zuzana Staňková a Tereza Trubačová. Vystavené práce vytvořily Zuzana Staňková a Eva Malatáková – studentky Ateliéru tělového designu Fakulty výtvarných umění Vysokého učení technického v Brně. Eva Malatáková představila svou kolekci fotografií s názvem *Identita*, ve které se dobírá podstaty identity člověka, kterou si vytváříme a dáváme navenek najevo prostřednictvím svého zevnějšku. Sama autorka o své práci uvádí: „*Každý jedinec má potřebu se zařadit a zároveň odlišit, aby zdůraznil svoji jedinečnost (i dvojčata mají na svém zevnějšku úmyslně alespoň detail, který je odlišuje). Tato potřeba se většinou projevuje na zevnějšku (image), neboť první kontakt s okolím je v převážné míře vizuální.*“ Autorka „očistila“ fotografované osoby odebráním specifických prvků, které image tvoří. Vybrala určité

typy lidí, jejich zahalením do jednotného bílého oděvu (jakéhosi rubáše) je odosobnila a tuto proměnu fotograficky zaznamenala. Pod černobílé fotografie v životní velikosti pak promítala diapozitivy, na nichž byli zachyceni stejní lidé v jejich prostředí a bez jakéhokoli zásahu do jejich *image*. Formou promítání diapozitivů autorka zdůraznila pomíjivost a iluzi *bodý image*. Další z vystavených děl této autorky čerpají ze symboliky masky jako prostředku ke stylizaci, což souvisí s ustavováním identity člověka v hustém předivu nejrůznějších společenských požadavků.

Druhá z autorek, Zuzana Staňková, představila výstavu fotografií s názvem *Parafráze*. Jako předlohy si vybrala známé malby a sochy starých mistrů (Piero della Francesca, Leonardo da Vinci, Michelangelo Buonarroti, Albrecht Dürer, Giovanni Lorenzo Bernini, Diego de Silva Velázquez aj.) a stylizací do postav na obrazech se sama snažila o změnu vlastní identity. Autorka v komentáři k vystaveným fotografiím píše: „Záměrem bylo, aby mé ‚obrazy-fotografie‘ evokovaly divákovi dané známé dílo-předlohu, nebo mu ho určitými prvky připomínaly, i když třeba v úplně jiném nebo pozměněném významu ... stát se na chvíli postavou z obrazu, vytvářet jí atmosféru prostředí, vyzkoušet si na sobě určité změny (i tělesné).“ Zuzana Staňková interpretovala jedinečnost sdělení těchto dávných výpovědí, čímž potvrdila jejich nesmrtelnost, pomocí níž překlenují staletí.

Obě autorky ve svých dílech naznačují, že identita člověka, včetně společenské identity pohlaví, je z velké části založena na dotvoření *image* lidského těla vnějšími, uměleckými zásahy. U různých lidí je však takové dotváření různé. Projekt je pokračováním dlouholeté spolupráce Katedry antropologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně a Ateliéru tělového designu Fakulty výtvarných umění Vysokého učení technického v Brně, personifikované docentem MUDr. Vladimírem Novotným, CSc., a docentkou Mgr. Janou Prekovou (viz článek Vladimíra Novotného Tělový design a antropologie, *Univerzitní noviny*, roč. 10, 2003, č. 6, s. 18–20). Výstava vznikla za podpory Nadačního fondu studentů Filozofické fakulty a Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně a lze ji v prostorách *Galerie na chodbě* Katedry antropologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně (Vinařská 5) zhlédnout do konce května 2004.

Po skončení oficiálního programu Antropologického semináře bylo připraveno občerstvení v podobě číše znamenitého vína – sponzorského daru firmy Sklípeček Republic (Žižkova 2, Brno). Mnozí účastníci semináře využili této příležitosti k podrobné prohlídce vystavených děl a živé diskusi.

Antropologický seminář, kterého jsme se měli možnost zúčastnit, byl svojí náplní sice slavnostní, nikoliv však výjimečný. V podobných aktivitách se naplňují některé myšlenky, které před více než deseti lety stály u zrodu obnovení Sukova Antropologického ústavu jako samostatné Katedry antropologie na Přírodovědecké fakultě Masarykovy univerzity v Brně. V pojetí obnovitelů této instituce je antropologie celostní vědou, integrující poznatky přírodních a společenských věd. Již 11. března 2004 se na Antropologickém semináři můžeme setkat s uvedením knihy *Vladimír Helfert muzikologa profesora Rudolfa Pečmana*. Při této příležitosti prosloví přednášku *Pečmanův přínos k rozvoji hudební vědy* „novopečený“ laureát ceny města Brna profesor Miloš Štědroň.

Králík, Miroslav – Jarošová, Ivana (2004): Seminář Katedry antropologie Přírodovědecké fakulty MU v Brně: 30 dnů pro neziskový sektor. *Univerzitní noviny – List Nadace Universitas Masarykiana a Společnosti pro podporu univerzitních aktivit*, roč. 11, 29. února 2004, č. 2, s. 1–5.

4.2.5.2. Literatura

Bělka, Luboš (2003): Umírání, smrt a pohřební obřady u Tibeťanů (Nad Panorámou biologické a sociokulturní antropologie, sv. 12.) *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 10, 2003, č. 5, s. 63–65. Brno.

Blažek, Vladimír (2003): Recenze – Panoráma biologické a sociokulturní antropologie: svazek 4 – František Vrhel, *Antropologie sexuality: Sociokulturní hledisko* (2002); svazek 5 – Jaroslav Zvěřina – Jaroslav Malina, *Sexuologie pro antropologii* (2002); svazek 7 – Jaroslav Skupník, *Manželství a sexualita z antropologické perspektivy* (2002); svazek 10 – Václav Vančata – Marina Vančatová, *Sexualita primátů* (2002). *Vesmír*, roč. 82 (133), 2003, č. 11, s. 654–655.

Králík, Miroslav – Jarošová, Ivana (2004): Seminář Katedry antropologie Přírodovědecké fakulty MU v Brně: 30 dnů pro neziskový sektor. *Univerzitní noviny – List Nadace Universitas Masarykiana a Společnosti pro podporu univerzitních aktivit*, roč. 11, 29. února 2004, č. 2, s. 1–5.

Krekovič, Eduard (2002): Recenze – Josef Unger: Pohřební

ritus a zacházení s těly zemřelých v českých zemích (s analogiemi i jinde v Evropě) v 1.–16. století. In: Malina, Jaroslav, ed., *Panoráma biologické a sociokulturní antropologie: Modulové učební texty pro studenty antropologie a „příbuzných“ oborů*. 9. svazek. Brno: Nadace Universitas Masarykiana v Brně – Masarykova univerzita v Brně – Nakladatelství a vydavatelství NAUMA v Brně, 2002, 151 str. *Slovenská archeológia*, roč. 50, 2002, č. 2, s. 382–383.

Linhart, Karel (2004): Recenze – Marie Dohnalová – Jaroslav Malina – Karel Müller: Občanská společnost: Minulost – současnost – budoucnost. In: Malina, Jaroslav, ed., *Panoráma biologické a sociokulturní antropologie: Modulové učební texty pro studenty antropologie a „příbuzných“ oborů*. 17. svazek. Brno: Nadace Universitas Masarykiana v Brně – Akademické nakladatelství CERM v Brně – Masarykova univerzita v Brně – Nakladatelství a vydavatelství NAUMA v Brně, 2003, 271 str., ISBN 80-7204-278-5 (CERM), ISBN 80-210-3180-8 (Masarykova univerzita), ISBN 80-86258-48-3 (NAUMA). *Univerzitní noviny*

- *List Nadace Universitas Masarykiana a Společnosti pro podporu univerzitních aktivit*, roč. 11, 2004, č. 3, s. 34–35. Brno.
- Linhartová, Věra (2005): Katedra antropologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně a Nadace Universitas (Masarykiana) bilancovaly ... *Univerzitní noviny – List Nadace Universitas a Společnosti pro podporu univerzitních aktivit*, roč. 12, 31. ledna 2005, č. 1, s. 1–5.
- Malina, Jaroslav (1995): Edice Scientia. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 2, 30. května 1995, č. 5, s. 19.
- Malina, Jaroslav (1995): K ediční činnosti NUM. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 2, 31. srpna 1995, č. 7–8, s. 12.
- Malina, Jaroslav (1996): Ediční činnost Nadace Universitas Masarykiana. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 3, 29. února 1996, č. 2, s. 12.
- Malina, Jaroslav (1998): Z připravovaných publikací edice NUM. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 5, 31. října 1998, č. 10, s. 21.
- Marečková, Marie (2005): Recenze – Marie Dohnalová: *Antropologie občanské společnosti: Analýzy a interpretace s přihlédnutím k výsledkům vědeckovýzkumného a pedagogického zaměření Katedry oboru Občanský sektor Fakulty humanitních studií Univerzity Karlovy v Praze*. Edice Scientia Nadace Universitas Masarykiana. Brno: Akademické nakladatelství CERM – Nakladatelství a vydavatelství NAUMA, 2004, 164 str., ISBN 80–7204–339–0. *Univerzitní noviny – List Nadace Universitas a Společnosti pro podporu univerzitních aktivit*, roč. 12, 31. ledna 2005, č. 1, s. 39–40.
- Pospíšil, Ivo (2002): Příběhy člověka ... (Nad Panorámatem biologické a socio-kulturní antropologie). *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 9, 2002, č. 11, s. 29–36. Brno.
- Pospíšil, Ivo (2004): Občanská společnost v Panorámatu biologické a sociokulturní antropologie. *Kam* (příloha), roč. 10, 2004, č. 7/8, s. VII–VIII. Brno.
- Válka, Josef (2000): Další svazek Edice Scientia mezinárodního významu. (Recenze knihy: Josef Unger, *Život na lelekovickém hradě ve 14. století: Antropologická sociokulturní studie*. 2. svazek Edice Scientia Nadace Universitas Masarykiana. Brno: Nakladatelství Georgetown – Nakladatelství a vydavatelství NAUMA – Masarykova univerzita, 1999.) *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 7, 31. května 2000, č. 5, s. 71–72.
- Vrhel, František (2002): Recenze – Jaroslav Malina (ed.), *Panoráma biologické a sociokulturní antropologie: Modulové učební texty pro studenty antropologie a „příbuzných“ oborů*. I, III. 1. svazek: Jiří Svoboda, *Paleolit a mezolit: Lovecko-sběračská společnost a její proměny*, 98 s.; 3. svazek: Jiří Gaisler, *Primatologie pro antropology*, 88 s. Nadace Universitas Masarykiana, Masarykova univerzita, Nakladatelství a vydavatelství Nauma, Brno 2000. *Český lid – Etnologický časopis*, roč. 89, 2002, č. 2, s. 203–204.

4.2.6. Edice Scintilla

Edice Scintilla (z latinského *scintilla*, ae, f., „jiskra“) je projektem Nadace Universitas Masarykiana v Brně uskutečňovaným ve spolupráci s dalšími institucemi. Přináší vědecké monografie založené na magisterských, doktorských a jiných pracích studentů a mladých vědecko-pedagogických pracovníků Masarykovy univerzity v Brně.

Edici řídí Jaroslav Malina (předseda), Tomáš Čermák, Marie Dohnalová, Eduard Fuchs, František Gale, Jan Jordán, Jiří Vorlíček, Josef Zeman.

Dosud vyšlo:

1. Markéta Pitrová, *Institucionální struktura Evropské unie: Vliv integračních paradigmat na výstavbu institucí* (2002) (obr. 91).
2. Milan Vacík, *Reprezentace zaměstnanců v sociálním dialogu* (2002) (obr. 92).

Připravované svazky:

Miroslav Králík, *Otisky prstů a dlaní na keramickém materiálu*.

Michaela Vystrčilová, *Určování dožitého věku podle zubů*.

4.2.6.1. Ohlasy

Scintilla – jiskra hodná rozdmýchání ...

MARIE DOHNALOVÁ

V naší dnešní společenské situaci stěží mohla být zvolena jako 1. svazek nové Edice Scintilla (z latinského *Scintilla*, ae, f., „jiskra“) Nadace Universitas Masarykiana v Brně aktuálnější publikace, než jakou představuje práce Markéty Pitrové *Institucionální struktura Evropské unie: Vliv integračních paradigmat na výstavbu institucí*. (...)

Fakta o tom, že tuto edici řídí významné a respektované osobnosti Masarykovy univerzity – prof. Jaroslav Malina (předseda), prof. Josef Bejček, doc. Eduard Fuchs, ing. František Gale, prof. Eduard Schmidt –, že již vyšla druhá „jiskra“, totiž neméně aktuální svazek Milana Vacíka (doktoranda Právnické fakulty Masarykovy univerzity) *Reprezentace zaměstnanců v sociálním dialogu* a že do tisku jsou připravovány „jiskry“ další – to všechno svědčí o významu a životnosti tohoto projektu. Jde tedy o znamenitý ediční záměr, který umožňuje výborný start mladým vědecko-pedagogickým pracovníkům. Měli bychom si přát, aby inspiroval k podobným počínům další naše vysoké školy – řečeno (v duchu názvu Edice Scintilla) metaforicky: aby i jinde docházelo k rozdmýchání jisker jako na Masarykově univerzitě v Brně ...

Dohnalová, Marie (2002a): Scintilla – jiskra hodná rozdmýchání ... *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 9, 30. listopadu 2002, č. 11, s. 1–3.

4.2.6.2. Literatura

Dohnalová, Marie (2002a): Scintilla – jiskra hodná rozdmýchání ... *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 9, 30. listopadu 2002, č. 11, s. 1–3.

Dohnalová, Marie (2002b): Přínosná publikace mladého badatele o odborech a jejich úloze v současné společnosti. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 9, 31. prosince 2002, č. 12, s. 52–53.

Malina, Jaroslav (2000): Granty Nadace Universitas Masarykiana pro studenty a mladé vědecko-pedagogické pracovníky MU. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 7, 30. listopadu 2000, č. 11, s. 1–3.

Malina, Jaroslav (2001): Vyhlášení veřejného řízení pro rozdělování nadačních příspěvků NUM v roce 2001. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 8, 31. března 2001, č. 3, s. 21–22.

Markéta Pitrová

Institucionální struktura Evropské unie

Vliv integračních paradigmat
na výstavbu institucí

NADACE UNIVERSITAS MASARYKIANA, BRNO

91 Přebal publikace: Pitrová, Markéta (2002): *Institucionální struktura Evropské unie: Vliv integračních paradigmat na výstavbu institucí*. 1. svazek Edice Scintilla Nadace Universitas Masarykiana. Brno: Nakladatelství a vydavatelství NAUMA, 2002. Obálka, grafická a typografická úprava Josef Zeman.

Milan Vacík

Reprezentace zaměstnanců v sociálním dialogu

NADACE UNIVERSITAS MASARYKIANA, BRNO
EDICE SCINTILLA

92 Přebal publikace: Vacík, Milan (2002): *Reprezentace zaměstnanců v sociálním dialogu*. 2. svazek Edice Scintilla Nadace Universitas Masarykiana. Brno: Nakladatelství a vydavatelství NAUMA, 2002. Obálka, grafická a typografická úprava Josef Zeman.

4.3. Cena Nadace Universitas Masarykiana

Cena Nadace Universitas Masarykiana byla ustavena vedením nadace 30. 5. 1994. Představuje ocenění za dílo v oblasti vědy, umění, kultury a občanské společnosti, které otevřelo nové prostory, přispělo k vytváření inspirujících vazeb mezi různými vědeckými disciplínami i mezi vědou a uměním a přitažlivě zprostředkovalo moderní poznání široké veřejnosti. Řídícím orgánem je Výbor Ceny Nadace Universitas Masarykiana, který se při volbě laureáta opírá o návrhy adresně vyžádané od několika desítek významných osobností z oblasti vědy, umění a kultury. Cena byla poprvé udělena v roce 1994, v jubilejním 75. roce Masarykovy univerzity v Brně – jedné osobnosti „vně zdí“ Masarykovy univerzity a jedné osobnosti z akademické obce Masarykovy univerzity (dosavadní laureáti: Rudolf Firkušný, klavírista světového významu, humanista a demokrat, Miloš Štědroň, muzikolog, skladatel, esejista, Josef Koutecký, zakladatel české dětské onkologie, stoupenec propojování vědy a umění, Jan Beneš, antropolog, autor vědeckonaučné literatury a beletrie, Miroslav Holub, imunolog, básník, esejista, Pavel Bravený, fyziolog a výtvarník, Jiří Grygar, astrofyzik, autor vědeckonaučné literatury, Eduard Schmidt, fyzik, tvůrce polistopadové koncepce Masarykovy univerzity v Brně, Vladimír Preclík, sochař, pedagog, spisovatel, Jiří Vorlíček, lékař, tvůrce polistopadové koncepce Lékařské fakulty Masarykovy univerzity v Brně, Olbram Zoubek, sochař, významná osobnost české kultury a občanské společnosti, Václav Klaus, politik a státník, tvůrce novodobé české demokratické státnosti umožňující svobodný rozvoj vědy, umění a společenského života). Ceny v prvních letech tvořilo sedm plastik Olbrama Zoubka z jeho cyklu *Zvídavost*, který byl vytvořen při koncipování plastiky *Zvídavost – Letící s modelovanou draperií* pro vstupní prostor Rektorátu Masarykovy univerzity v Brně, v roce 2002 následovaly plastiky Josefa Vajceho *T. G. Masaryk* a v roce 2004 busty *Archimedes* a *Tomáš Garrigue Masaryk* Vincence Makovského.

V roce 1994 se stal nositelem Ceny Nadace Universitas Masarykiana pro osobnost „vně zdí“ Masarykovy univerzity Rudolf Firkušný, klavírista světového významu, „největší český pianista všech dob“, humanista a demokrat, který se zasloužil o obnovu svobody ve své rodné zemi. Nositelem ceny pro osobnost z akademické obce Masarykovy univerzity se stal Miloš Štědroň, profesor Ústavu hudební vědy a estetiky Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, muzikolog, skladatel, esejista, jehož vícestranná činnost přispívá k úrovni a prestiži Masarykovy univerzity a obohacuje kulturní život. Akt udělení cen pro rok 1994 se uskutečnil v rámci projektu *Pocta Rudolfovi Firkušnému* v Janáčkově divadle v Brně 1. 12. 1994. Cenu tvořily plastiky z cyklu *Zvídavost* Olbrama Zoubka – *Zvídavost – Múza* (Rudolf Firkušný) a *Zvídavost – Letící s modelovanou draperií* (Miloš Štědroň). Tento akt byl široce publikován a přispěl k prestiži Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana (Malina 1994a–d, 1995a) (obr. 93–95).

Cena Nadace Universitas Masarykiana pro rok 1995 určená osobnosti „vně zdí“ Masarykovy univerzity byla udělena profesoru MUDr. Josefu Kouteckému, DrSc., vynikajícímu onkologu, děkanovi 2. Lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Praze jako výraz uznání za dílo v oblasti medicíny a inspirující spojování vědy a umění. Cena pro osobnost z akademické obce Masarykovy univerzity byla udělena profesoru RNDr. Janu Benešovi, DrSc., antropologu, proděkanovi Přírodovědecké fakulty MU, za dílo v oblasti moderní antropologie, vědeckonaučné literatury a popularizace vědy. Akt udělení Ceny Nadace Universitas Masarykiana pro rok 1995 se uskutečnil v Auditoriu maximu MU na Právnické fakultě 16. 11. 1995; byl rámován slavnostním uvedením 6. svazku Edice Osobnosti Nadace Universitas Masarykiana *Ilja Hurník*. Cenu tvořily plastiky z cyklu *Zvídavost* od Olbrama Zoubka – *Zvídavost – Letící s draperií* (Josef Koutecký) a *Zvídavost – Ifigenie* (Jan Beneš) (Beneš 1995, Koutecký 1995, Malina 1995b–c) (obr. 96–97).

Cena Nadace Universitas Masarykiana pro rok 1996 určená osobnosti „vně zdí“ Masarykovy univerzity byla udělena MUDr. Miroslavu Holubovi, DrSc., jako výraz uznání za dílo v oblasti imunologie, poezie a esejistiky. Cena pro osobnost z akademické obce Masarykovy univerzity byla udělena profesoru MUDr. Pavlu Bravenému, CSc., za dílo v oblasti fyziologie a výtvarného umění. Akt udělení Ceny Nadace Universitas Masarykiana pro rok 1996 se uskutečnil v Aule Masarykovy univerzity 30. 5. 1997; byl rámován slavnostním uvedením 10. a 11. svazku Edice Osobnosti Nadace Universitas Masarykiana (Dušan Jeřábek, *Arne Novák*, 1997; Pavel Bravený – Zdeněk Franc, *Edward Babák*, 1997). Cenu tvořily plastiky z cyklu *Zvídavost* Olbrama Zoubka: *Zvídavost – Eva* (Miroslav Holub) a *Zvídavost – Očekávající* (Pavel Bravený) (Bravený 1997, Holub 1997, Linhart 1997, Linhartová 1997, Malina 1997) (obr. 98).

Cena Nadace Universitas Masarykiana pro rok 1997 určená osobnosti „vně zdí“ Masarykovy univerzity byla udělena RNDr. Jiřímu Grygarovi, CSc., jako výraz uznání za dílo v oblasti astronomie, astrofyziky a popularizace vědy. Cena pro osobnost z akademické obce Masarykovy univerzity byla udělena profesoru RNDr. Eduardu Schmidtovi, CSc., za dílo v oblasti fyziky a polistopadové koncepce Masarykovy univerzity jako vzdělávací a kulturotvorné instituce. Akt udělení Ceny Nadace Universitas Masarykiana pro rok 1996 se uskutečnil v Aule Masarykovy univerzity dne 1. 4. 1999; byl rámován uvedením 1. svazku Edice Scientia (Miloš Štědroň, *Leoš Janáček a hudba 20. století*, 1998) a 5. svazku Edice Heureka Nadace Universitas Masarykiana (Vojtěch Mornstein, *Utopený Archimedes: Malý alternativní výkladový slovník*, 1999). Cenu tvořily plastiky z cyklu *Zvídavost* od Olbrama Zoubka: *Zvídavost – Čekající* (Jiří Grygar) a *Zvídavost – Eva v draperii* (Eduard Schmidt) (Grygar 1999, Linhartová 1999, Schmidt 1999) (obr. 99–103).

Cena Nadace Universitas Masarykiana určená osobnosti „vně zdí“ Masarykovy univerzity byla v roce 2002 udělena profesoru akademickému sochaři Vladimíru Preclíkovi za invenční dílo v oblasti výtvarného umění, literatury a pedagogiky. Cena pro osobnost z akademické obce Masarykovy univerzity byla udělena profesoru MUDr. Jiřímu Vorlíčkovi, CSc., za dosavadní vědecké dílo v medicíně a za invenční rozvíjení Lékařské fakulty Masarykovy univerzity v Brně, co střediska vzdělávání, vědy, výzkumu i kultury v nejširším smyslu, jež těží z prolínání vědy a umění. Akt udělení Ceny Nadace Universitas Masarykiana se uskutečnil v Aule Masarykovy univerzity 11. 4. 2002; byl rámován uvedením 16.–18. svazku Edice Osobnosti (Jaroslav Malina, *Alois Mikulka*, 2001; Jiří Hlušíčka – Jaroslav Malina – Jiří Šebek, *Vincenc Makovský*, 2002; Jaroslav Malina a kolektiv, *Vladimír Preclík*, 2002). Cenu tvořily plastiky Josefa Vajceho – *T. G. Masaryk* (2002, bronz, výška 80 cm). Slavnostní akt byl rámován výstavou z díla Vincence Makovského a jeho žáků – Stanislava Hanzíka, Jiřího Kašpara, Sylvie Lacinové a Josefa Vajceho (Linhartová 2002, Preclík 2002, Vorlíček 2002) (obr. 104–109).

V roce 2004 byla Cena Nadace Universitas Masarykiana udělena akademickému sochaři Olbramu Zoubkovi za celoživotní sochařské dílo, humanistické a občanské postoje a obohacení české kultury. Cenu tvořila busta Vincence Makovského *Archimédés* (1940/2003, bronz, výška 37 cm). Slavnostní akt se konal 25. 11. 2004 v aule Masarykovy univerzity v Brně v areálu na Vinařské u příležitosti desátého výročí založení Nadace Universitas Masarykiana, udělení Ceny Nadace Universitas Masarykiana Olbramu Zoubkovi a Ceny Karla Engliše Vratislavu Kulhánkovi, prezentace knih z nadačních edic a vernisáže výstavy obrazů Miroslava Netíka a výstavy soch Zdeňka Macháčka a Olbrama Zoubka (viz kap. 7. Společenské setkání 25. 11. 2004 v Brně u příležitosti osmdesátiletí brněnské univerzitní antropologie, desetiletí Nadace Universitas Masarykiana a udělení nadačních cen Vratislavu Kulhánkovi a Olbramu Zoubkovi; Linhartová 2005a).

Zatím poslední Cena Nadace Universitas Masarykiana byla udělena prezidentu republiky Václavu Klausovi za teoretický i praktický přínos při uskutečňování transformace od centrálně řízeného hospodářství a diktatury k společenskému systému založenému na tržních a demokratických principech, vytvoření novodobého českého státu a státosti, jež ve svých důsledcích umožňují svobodný rozvoj vědy, umění a společenského života v České republice. Cenu tvořila busta *Tomáše Garrigua Masaryka* od brněnského světově uznávaného sochaře Vincence Makovského, sochařův syn Zdeněk ji velkoryse daroval pro tento účel z otcova díla. Je to unikátní Makovského práce z konce dvacátých let 20. století, kterou tvořil za svého pobytu v Paříži. Slavnostní akt se konal 1. 12. 2004 v aule Masarykovy univerzity v Brně v areálu na Vinařské. Byl rámován uvedením 10. svazku Edice Heureka Nadace Universitas Masarykiana (Milan Knížák, *Dav se mýlí vždycky*, 2004) (viz kap. 8. Společenské setkání 1. 12. 2004 v Brně u příležitosti udělení Ceny Nadace Universitas Masarykiana Václavu Klausovi a uvedení knihy Milana Knížáka *Dav se mýlí vždycky*; Linhartová 2005b).

93 Společenské setkání u příležitosti udělení Ceny Nadace Universitas Masarykiana klavíristovi Rudolfu Firkušnému, osobnosti „vně zdi“ Masarykovy univerzity, a muzikologovi, hudebnímu skladateli a esejistovi Miloši Štědroňovi, osobnosti „uvnitř zdi“ Masarykovy univerzity, 1. 12. 1994 v Janáčkově divadle v Brně. Zleva: Miloš Štědroň, Jaroslav Malina, Eduard Schmidt.

94 Společenské setkání u příležitosti udělení Ceny Nadace Universitas Masarykiana Rudolfu Firkušnému a Miloši Štědroňovi 1. 12. 1994 v Janáčkově divadle v Brně. Vystoupení operní pěvkyně Magdaleny Kožené.

95 Společenské setkání u příležitosti udělení Ceny Nadace Universitas Masarykiana Rudolfu Firkušnému a Miloši Štědroňovi 1. 12. 1994 v Janáčkově divadle v Brně. Poděkování za klavírní recitál Igorovi a Renatě Ardaševovým.

96 Společenské setkání u příležitosti udělení Ceny Nadace Universitas Masarykiana Josefu Kouteckému, osobnosti „vně zdi“ Masarykovy univerzity, a Janu Benešovi, osobnosti „uvnitř zdi“ Masarykovy univerzity, 16. 11. 1995 v Aule Masarykovy univerzity v Brně. Josef Koutecký, Jaroslav Malina, Olbram Zoubek.

97 Jan Beneš u příležitosti převzetí Ceny Nadace Universitas Masarykiana pro rok 1995 v Aule Masarykovy univerzity na Právnické fakultě v Brně 16. 11. 1995.

98 Společenské setkání u příležitosti udělení Ceny Nadace Universitas Masarykiana Miroslavu Holubovi, osobnosti „vně zdí“ Masarykovy univerzity, a Pavlu Bravenému, osobnosti „uvnitř zdí“ Masarykovy univerzity, 30. 5. 1997 v Aule Masarykovy univerzity v Brně. Fyziolog Pavel Bravený, Jaroslav Malina, imunolog, básník a spisovatel Miroslav Holub.

99 Společenské setkání u příležitosti udělení Ceny Karla Engliše Františku Vencovskému a Ceny Nadace Universitas Masarykiana Jiřímu Grygarovi, osobnosti „vně zdí“ Masarykovy univerzity, a Eduardu Schmidtovi, osobnosti „uvnitř zdí“ Masarykovy univerzity, 1. 4. 1999 v Aule Masarykovy univerzity v Brně. Pohled do auditoria, v první řadě zleva František Vencovský, profesor Vysoké školy ekonomické v Praze, Jiří Zlatuška, rektor Masarykovy univerzity v Brně, Petr Pithart, předseda Senátu Parlamentu České republiky, Petr Duchoň, primátor města Brna.

100 Společenské setkání u příležitosti udělení Ceny Karla Engliše Františku Vencovskému a Ceny Nadace Universitas Masarykiana Jiřímu Grygarovi a Eduardu Schmidtovi 1. 4. 1999 v Aule Masarykovy univerzity v Brně. Fyzik Eduard Schmidt, ekonom František Vencovský, astrofyzik Jiří Grygar.

101 Společenské setkání u příležitosti udělení Ceny Karla Engliše Františku Vencovskému a Ceny Nadace Universitas Masarykiana Jiřímu Grygarovi a Eduardu Schmidtovi 1. 4. 1999 v Aule Masarykovy univerzity v Brně. Eduard Schmidt, František Vencovský, Jiří Grygar.

102 Společenské setkání u příležitosti udělení Ceny Karla Engliše Františku Vencovskému a Ceny Nadace Universitas Masarykiana Jiřímu Grygarovi a Eduardu Schmidtovi 1. 4. 1999 v Aule Masarykovy univerzity v Brně. Jiří Grygar s plastikou Olbrama Zoubka *Zvídavost – Čekající*.

103 Společenské setkání u příležitosti udělení Ceny Karla Engliše Františku Vencovskému a Ceny Nadace Universitas Masarykiana Jiřímu Grygarovi a Eduardu Schmidtovi 1. 4. 1999 v Aule Masarykovy univerzity v Brně. Eduard Schmidt s plastikou Olbrama Zoubka *Zvídavost – Eva v draperii*.

104 Společenské setkání u příležitosti udělení Ceny Nadace Universitas Masarykiana sochaři, a spisovateli Vladimíru Preclíkovi, osobnosti „vně zdí“ Masarykovy univerzity, a lékaři Jiřímu Vorlíčkovi, osobnosti „uvnitř zdí“ Masarykovy univerzity, 11. 4. 2002 v Aule Masarykovy univerzity v Brně. Před zahájením slavnosti: Jaroslav Malina, Jiří Zlatuška, Jiří Vorlíček, Vladimír Preclík.

105 Společenské setkání u příležitosti udělení Ceny Nadace Universitas Masarykiana Vladimíru Preclíkovi a Jiřímu Vorlíčkovi 11. 4. 2002 v Aule Masarykovy univerzity v Brně. Pohled do auditoria po zahájení slavnosti: Jiří Hlušíčka, Zdeněk Makovský, Zuzana Makovská.

106 Společenské setkání u příležitosti udělení Ceny Nadace Universitas Masarykiana Vladimíru Preclíkovi a Jiřímu Vorlíčkovi 11. 4. 2002 v Aule Masarykovy univerzity v Brně. Vladimír Preclík, Jaroslav Malina, bronzové plastiky Josefa Vajceho *T. G. Masaryk* (2002, bronz, výška 50 cm) – Ceny Nadace Universitas Masarykiana.

107 Společenské setkání u příležitosti udělení Ceny Nadace Universitas Masarykiana Vladimíru Preclíkovi a Jiřímu Vorlíčkovi dne 11. 4. 2002 v Aule Masarykovy univerzity v Brně. Vladimír Preclík při převzetí ocenění – plastiky akademického sochaře Josefa Vajceho *T. G. Masaryk*.

108 Společenské setkání u příležitosti udělení Ceny Nadace Universitas Masarykiana Vladimíru Preclíkovi a Jiřímu Vorlíčkovi dne 11. 4. 2002 v Aule Masarykovy univerzity v Brně. Jiří Vorlíček při převzetí ocenění – plastiky akademického sochaře Josefa Vajceho *T. G. Masaryk*.

109 Společenské setkání u příležitosti udělení Ceny Nadace Universitas Masarykiana Vladimíru Preclíkovi a Jiřímu Vorlíčkovi dne 11. 4. 2002 v Aule Masarykovy univerzity v Brně. Akademický sochař Josef Vajce, autor plastiky *T. G. Masaryk*.

4.3.1. Ohlasy

Trojnásobná slavnost: Ceny Nadace Universitas Masarykiana v roce 2002

VĚRA LINHARTOVÁ

V dubnovém podvečeru (11. 4. 2002) opětně ožilo Auditorium Maximum Masarykovy univerzity podmanivou slavnostní atmosférou. Nadace Universitas Masarykiana udílela své ceny dvěma dalším osobnostem českého univerzitního, kulturního a veřejného života. Tentokrát byli laureáty akademický sochař prof. Vladimír Preclík a prof. MUDr. Jiří Vorlíček, CSc.

Výbor Ceny Nadace Universitas Masarykiana odměnil Vladimíra Preclíka za *invenční dílo v oblasti výtvarného umění, literatury a pedagogiky* jako osobnost „vně zdí“ Masarykovy univerzity (dosavadní laureáti: Rudolf Fírkušný, Josef Koutecký, Miroslav Holub, Jiří Grygar) a Jiřího Vorlíčka za *dosavadní vědecké dílo v medicíně a za invenční rozvíjení Lékařské fakulty MU, co střediska vzdělávání, vědy, výzkumu i kultury v nejširším smyslu, jež těží z prolínání vědy i umění*. Po Miloši Štědroňovi, Janu Benešovi, Pavlu Braveném a Eduardu Schmidtovi je Jiří Vorlíček pátou osobností, již se dostalo této pocty uvnitř akademické obce.

Předseda Nadace Universitas Masarykiana, prof. PhDr. Jaroslav Malina, DrSc., pozval k tomuto jubilejnímu – pátému – setkání univerzitní veřejnost, představitele brněnského veřejného a kulturního života i další hosty. Záštitu nad slavností převzal předseda Senátu Parlamentu ČR Petr Pithart, jemuž však neodkladné povinnosti zabránily v osobní účasti. Škoda. To nadační setkání bylo prvním „kulatým“ výročním udílení cen, ale i bohaté programem, protože byly také uváděny tři další svazky (16.–18.) z Edice Osobnosti Nadace Universitas Masarykiana věnované Vincenci Makovskému, Aloisi Mikulkovi a Vladimíru Preclíkovi. A do třetice – byla otevřena výstava z díla Vincence Makovského a jeho žáků: Stanislava Hanzíka, Jiřího Kašpara, Sylvy Lacinové a Josefa Vajceho, který se stal v pořadí druhým autorem originálních děl udílených nadací, neboť plastiky akademického sochaře Olbrama Zoubka z cyklu *Zvídavost* byly už věnovány.

Této široce pojaté kulturní události předcházela náročná příprava – nejen mnoho práce. Jaroslavu Malinovi za vše a za všechny s uznalým obdivem poděkoval v závěru svého projevu prof. akademický sochař Stanislav Hanzík.

Vraťme se však k laureátům, byl to právě jejich den, významný a výjimečný. Postupně je výstižně představil Jaroslav Malina – v té chvíli ve třech osobách – jako předseda Nadace, jako organizátor i znamenitý moderátor celého náročného programu, jemuž od počátku vtiskl milou a přátelskou atmosféru. Oběma laureátům předal diplom a také bronzovou plastiku *T. G. Masaryka*. Laureáti přijímali ocenění dojeti silou okamžiku, oba s vědomím, že s uznáním přijímají i závazek.

Vladimír Preclík, výtvarník reprezentující české sochařské umění v českých, ale i v řadě světových galerií, se zapsal do kulturních dějin také pracemi beletristickými, do dějin vysokého školství vstoupil jako zakladatel a děkan Fakulty výtvarných umění Vysokého učení technického v Brně (děkan v letech 1993–1998), první vysoké školy výtvarného směru na Moravě a ve Slezsku. Svou stopu zanechal i na půdě Parlamentu, když na počátku devadesátých let na čas aktivně vstoupil do polistopadové politiky. Jeho monumentální *Zákoník* – výtvarné dílo, které nemůže přehlédnout žádný z příchozích do budovy Právnické fakulty – patří Masarykově univerzitě a mimo své závažné myšlenkové sdělení demonstruje i vědomé propojování vědy a umění, hlubokou ideu, která je součástí brněnského univerzitního milieu. Prof. Vladimír Preclík oslovil přítomné následujícím projevem.

Inaugurační projev prof. Vladimíra Preclíka

Dámy a pánové, vážení přítomní, milí přátelé,

kdybych někdy psal knihu o mé osmileté práci v Brně, byla by to knížka o cílevědomém cestování, o soustředěném přemísťování z bodu A do bodu B. Však v životě jsou chvíle, kdy se nedostává slov, jež jsou ale zároveň očekávána. Nedostává se jich buď z překvapení, dojetí nebo z pocitu, že si jedinec něčeho nezasluhuje. Přiznávám se, že dozvěda se o udělení Ceny Nadace Universitas Masarykiana, cenil jsem nejvíce skutečnost, že ji obdržel se mnou i můj dlouholetý přítel a sběratel umění profesor Jiří Vorlíček.

Já sám jsem se přece nedopustil ničeho tak závažného, než toho, že jsem přijal pozvání přítele profesora Ivana Rullera, abych se ujal vyučování sochařství a kresby na nově vznikající fakultě. Můj život se tím ovšem poněkud změnil. Více jsem cestoval.

Bylo to asi tak v polovině mého působení na VUT, kdy mě zpovídal zvědavý novinář: „*Pane děkane,*“ řekl, „*pracujete v Brně, bydlíte v Praze, kde vlastně žijete?*“

„*Na dálnici D1, pane redaktore,*“ odpověděl jsem tehdy po pravdě.

Mé osmileté víkendové dojíždění spolykalo tisíce kilometrů a vyjelo sudy benzinu. Dnes bych ono přemísťování charakterizoval jako dobrovolný pohyb v pojízdné kleci podivuhodného povolání, jakým je luštění hlavolamů výtvarného umění, nemajícího žádných ustálených vah ani metrů. Nebo bych to snad nazval osudovým koníčkem odhodlaným nezaleknout se překážek – ani těch proutěných, ani pomyslných Thurn-Taxisů. Spolykané kilometry byly však bohatě vyváženy radostí ze zvědavých očí posluchačů i samotným faktem, že mám šanci pozměnit, nebo alespoň doplnit vědomosti mladých sochařů a malířů o mé zkušenosti z oboru a varovat je před úskalími příštího povolání. Mohli se dozvídat, že sochařství není jen otesávání kamenů, svařování kovů nebo hnětení vlhké hlíny, že malířství není vůbec zábavné pojednávání bílého plátna barvami a že než se vytiskne grafický list, že se musí hodně umět a ještě více vědět. Někteří byli možná překvapeni, že současný umělec není již dávno bohem, že neprofituje ze svého nezvyklého povolání, které již dávno není nezávislým brouzdáním po zahradě krásna, ale že je možno naslouchat výřečnosti hmoty, naučit se čtení obrazu a rozumět vráskám grafických listů. Postupně chápali, že je třeba nevšední vůle, že je třeba opatrnosti k módním lákadlům a že výtvarné umění není šidítko pro veřejnost, za kterým se skrývá nevědomost, ale že je poctivou prací na kultivaci vlastního talentu.

Často, sedě za volantem a projížděje Vysočinou, jež se mi jevila spíš jako spona dvou zemí, než jejich rozdělující hranice, srovnával jsem výtvarnou tvorbu s tvarováním krajiny, jejích kopců, údolí i barev podzemních změn. Cítil jsem se uvolněně a většinou jsem nepřekračoval rychlost. Jednou zjara jsem jel dokonce tak pomalu, že mě zastavila hlídka dálniční policie s otázkou – jak to, pane řidiči, že nikam nespěcháte, po dálnici se přece všeobecně někam spěchá. Protože tazatel měl přívětivou tvář, dovolil jsem si odpovědět, že jezdím tak rychle, abych v případě nebezpečí stačil ještě vyskočit.

Porovnával jsem krajinu českou s krajinou moravskou, porovnával jsem lidi na obou územích žijící a z toho poznání sám pro sebe řešil nastálé rovnice. Výpočty mně někdy vycházely, jindy naopak. Nebyl jsem nikdy zběhlý matematik. Se zájmem jsem sledoval zprávy o počasí. Pochopitelně. Televizní meteorologové se jen střídavě střefovali a tak scéna mého přemísťování nebyla vždy k mé spokojenosti. Ašak nestálost a odlišnosti od předpovědi mi zvyšovaly pozornost jako povzbudivé pilulky proti zasnání za volantem. Vždyť rytmus jízdy Brno – Praha a Praha – Brno mohl vést k nežádoucím jistotám a stereotypu.

Cestující děkan musel jednou pochopitelně narazit. Ne vždy se podařilo na počasí vyzrát. Vzpomínám si, že jsem jednou přijel pozdě na kolegium rektora. Pan rektor Petr Vavřín neměl rád pozdní příchody, a když jsem dostal slovo, řekl jsem, že mě zdržela svatba. Kolegové děkani se většinou chápavě usmívali, ale někteří spolu s panem rektorem očima žádali vysvětlení. „*Ano,*“ řekl jsem, „*na Vysočině se dnes čerti ženili.*“

Někdy provázky deště svazovaly zemi s oblohou, jindy temná modř nad Větrným Jeníkovem varovala před bouří, občas si na mne počíhala mlha. Seděla sebevědomě mezi dvěma svodidly, aby zdůraznila svou kašovitou neprůhlednost. Avšak mlha, ten obávaný nepřítel všech řidičů, si zvykla postávat sem tam i v mezilidských vztazích. Tam ztěžuje pohled z očí do očí. I takové chvíle jsme zažívali. Vždyť vznik Fakulty výtvarných umění VUT v Brně nebyl přijímán s frenetickým potleskem a všeobecným souhlasem. Trvalo nějaký čas, než nám bylo uvěřeno, že chceme přinášet do technického myšlení vláhu fantazie i alternativu uměleckého pohledu na věci střídme, na věci technické. Budiž však řečeno ku chvále vedení VUT i brněnské intelektuální společnosti, že dokázala brzy rozfoukat mlhu mezi světem techniky a světem umění. Historie bezesporu nezapomene na skutečnost, že jediná vysoká škola v Brně, která přijala pod svou střechu výtvarnickou obec, bylo právě Vysoké učení technické.

Moji pražští přátelé a vrstevníci mi přáli ze srdce, abych se do Brna přestěhoval, mám-li tam své věrné žáky, svůj ateliér, svůj skromný byt (ostatně myslím, že nikdy neohlášený), když mohu po večerech psát, když mohu, nemaje rodinných povinností, po nocích kreslit, a když nemaje televizní přijímač, mohu vymýšlet pro další dny svá překvapení posluchačům – a to hlavní, že v případě nemoci mám to nejlepší ošetření v osobě Jiřího Vorlíčka i jeho lůžkového oddělení v Bohunicích. Jenže já jsem chtěl Moravě splatit jen svůj velký dluh. Dluh, který se nahromadil v době, kdy mé umělecké snahy v Praze ani v Čechách nenacházely kladnou odezvu. Byl jsem počítán mezi ty, kteří byli tehdejší úzkokolejné společnosti přítěží. V té složité době se ke mně Morava chovala více než přátelsky. Jestliže jsem v Praze nesměl vystavovat ani dostat práci, Morava byla jiného názoru. Její komise rozhodující o umělecké úrovni nepoužívaly zásadně hrubých lopat socialistického realismu, ale ptaly se spíš po smyslu mé práce než po její formě. Ta se v Praze zdála režimu nepřátelskou.

Dnes se mi ovšem zdá, že se nebylo čemu divit. Názvy mých soch a obrazů byly klasifikovány jako jinotajné: Vždyť názvy – *Správný klobouk správně nositi, Svůj krk si chrániti, Trůn samotáře, Trůn s ostny* – měly silnou dávku ironie a rebelantství a zdály se tehdejšími lodivodům kultury něčím jako úmyslně poškozeným kompasem.

Vážení přátelé, když jsem si dělal poznámky k mému dnešnímu inauguračnímu projevu, položil jsem si otázku, zda se mi ten dluh Moravě podařilo splatit. Dluh za její benevolenci, velkorysost a důvěru k mé práci. Pokud se mi to za zmíněných osm let nepodařilo, věřte, že jsem se o to poctivě snažil.

Možná se nyní ptáte, proč jsem zvolil právě téma cestování namísto témat závažnějších. Inu, měl jsem přece v té době dva domovy. Z Brna jsem jezdil domů do Prahy a z Prahy zase domů do Brna. Díky mému cestování se mi ty dvě země spojily v jedinou a nikdo už je v mé duši nemůže rozdělit.

Milí přátelé, závěrem mi dovoluji, abych ze srdce poděkoval všem, kdo mě překvapili a dojali udělením Ceny Nadace Masarykovy univerzity, a vám v této aule pak poděkoval za vaši trpělivou pozornost.

*

Sochaře, pedagoga, spisovatele (i politika) vystřídal u mikrofonu lékař, badatel, pedagog, milovník, obdivovatel i sběratel moderního výtvarného umění, děkan Lékařské fakulty MU prof. Jiří Vorlíček. Pro univerzitní veřejnost i čtenáře našich novin je to známá osobnost nejen z akademického prostředí, ale také jako autor i spoluautor několika monografií a odborně zaměřených knih i důležitých popularizačních publikací určených laické veřejnosti, hlavně však onkologickým pacientům. Dny umělce i lékaře se od sebe určitě podstatně liší, ale právě cit pro výtvarné vyjádření člověka v nich svedl oba laureáty k mnoha společně prožitým chvílím, které z nich vytvořily dobré přátele. V inauguračním projevu na to Jiří Vorlíček nezapomněl. Jeho projev uvádíme rovněž v plném znění.

Inaugurační projev prof. Jiřího Vorlíčka

Dámy a pánové, milí hosté, členové akademické obce a představitelé Masarykovy univerzity!

Udělení ceny Nadace Universitas Masarykiana je pro mě nejen mimořádnou poctou, ale i velkým překvapením. Dostávám ji za – cituji – „*dosavadní vědecké dílo v medicíně a za invenční rozvíjení Lékařské fakulty Masarykovy univerzity, co střediska vzdělávání, vědy, výzkumu i kultury v nejširším slova smyslu, jež teží z prolínání vědy i umění*“.

Musím se přiznat, že právě v uvedených oblastech, za které je mi cena udělována, cítím v sobě řadu nejistot a pochybování o správnosti, účelnosti a smysluplnosti svého počínání. Interní hematologická klinika, již jsme založili a kterou vedu od roku 1989, by si nejen v denním provozu, ale především při rozvoji zasloužila více mého času i úsilí, které však již téměř šest let nejméně z poloviny věnuji Lékařské fakultě jako její děkan. Lékařská fakulta prochází obdobím zásadních změn jak po stránce organizační, tak ve způsobu financování, a tak zažívám více problémů a obtíží než bezprostředně viditelných úspěchů.

A co moji pacienti? Neměl bych se každodenně více věnovat právě jim? Vždyť právě služba nemocnému je především posláním každého lékaře. Právě v ní je možné zažít nejvíce drobných úspěchů i vlastního uspokojení.

Při převážně rutinní práci, která trvá minimálně 13 hodin denně, není čas na zastavení, bilancování, ohlédnutí se, hodnocení. Dovolte mi tedy takové malé ohlédnutí při této – pro mne výjimečné a slavnostní – příležitosti.

Už výše jsem připomněl, že Interní hematologickou kliniku jsme založili „na zelené louce“ před 12 roky. Pracoviště specializované na léčbu leukémií a lymfomů v našem regionu chybělo a naší ctižádostí i cílem bylo budovat kliniku na evropské úrovni. Tento cíl se prakticky naplnil před třemi léty, když jsme obdrželi evropskou akreditaci pro transplantaci kostní dřeně. Transplantaci nyní provádíme kolem 80 ročně, před nedávnem jsme oslavovali rovnou pětistovku. Ovšem to, co před deseti lety bylo cílem, je dnes už jen jednou z etap složité léčby krevních nádorových chorob. Pokroky molekulární biologie staví zvláště pro tento bouřlivě se rozvíjející obor medicíny už pro blízkou budoucnost další naléhavé úkoly, spočívající v ovlivňování samé podstaty nádorového procesu. Jde o proces nesmírně komplikovaný jak po stránce výzkumné, léčebné, etické, tak i finanční. Odhaduji, že nejmodernější léčbu postavenou na využití molekulární biologie budou moci provádět dvě, maximálně tři centra v České republice. Být jedním z nich, chápeme jako výzvu, kterou musíme naplnit.

Vyléčení zhoubného onemocnění patří mezi naše základní cíle. Transplantace kostní dřeně vnímá veřejnost jako součást takzvané vítězné medicíny. Ale my víme, že zdaleka ne všechny naše nemocné můžeme uzdravit. Proto ale spoň vyhledáváme cesty, jak udržet kvalitu života tam, kde zdraví už nelze navrátit. Není proto náhodou, že právě z naší kliniky pochází první česká kniha o paliativní medicíně.

Zachování dobré kvality života u všech nemocných považujeme za základní hodnotu, je naší lékařskou ctižádostí.

Jsem rád, že již od počátku existence naší kliniky jsem měl mimořádné štěstí na spolupracovníky, kteří vynikají nejen svou inteligencí a invencí, ale také obrovským pracovním nasazením. Jen pro ilustraci poznamenávám, že za uplynulých 12 let dosáhlo vědecké hodnosti 16 kolegů, 7 se jich habilitovalo, 4 se stali profesory vnitřního lékařství. S našimi odbornými publikacemi jsme pronikli do zahraničních impaktovaných časopisů, napsali jsme více než deset učebnic a monografií, třikrát jsme dostali Cenu rektora MU za nejlepší knihu. Při klinice pracuje několik výzkumných laboratoří. A tak se mi splnil velký sen: pracovat v tvůrčím kolektivu lidí, kteří věnují maximum své práci, v níž nacházejí seberealizaci a smysl života – pomáhat nemocným.

Jsem přesvědčen, že výsledky kliniky, vytvořené vynikajícím týmem lékařů, sester a výzkumných pracovníků, zásadně přispěly k mému zvolení děkanem Lékařské fakulty před více než pěti lety. Nemohl bych však tuto funkci

přijmout bez pochopení a pomoci svého zástupce prof. Mayera, na jehož bedrech spočívá v současné době většina povinností při vedení a rozvoji kliniky.

Do funkce děkana Lékařské fakulty MU jsem také vstupoval s odhodláním maximálně se podílet na výstavbě Univerzitního kampusu. Velkou inspirací a vzorem akademického funkcionáře byl pro mě tehdejší rektor prof. Schmidt. Spolupráce s ním mě mimořádně obohatila a učím se od něho dodnes. Také na Lékařské fakultě jsem opřel svou činnost o vynikající spolupracovníky. Bez nich bych nikdy nepřesvědčil akademickou obec naší fakulty o nutnosti kompletní rekonstrukce naší hlavní budovy na Komenského náměstí, spojenou se složitým stěhováním ústavů, které musely dočasně pracovat v provizorních podmínkách. Odměnou je nám všem krásná, prakticky nová budova. Při jejím znovuootevření před dvěma roky jsem však musel, snad trochu postmoderně, konstatovat, že se do rekonstruované budovy stěhujeme jen proto, abychom se co nejdříve opět přestěhovali do nového Univerzitního kampusu v Bohunicích. Myšlenka Univerzitního kampusu nebyla a není pro všechny jednoznačně přijatelná, i když ji nejenom já chápu jako naprosto nezbytnou pro dobudování Lékařské a Přírodovědecké fakulty, jež bylo slibováno už od jejich založení v roce 1919. Současný rektor MU prof. Zlatuška vízi o dobudování univerzity převzal a daří se mu ji naplňovat.

Mimořádným zážitkem pro mě bylo otevření Anatomického ústavu LF MU jako první budovy Univerzitního kampusu v Bohunicích. Nejmodernější a podle mého názoru nejkrásnější anatomický ústav minimálně v Evropě by nemohl vzniknout bez zásadního přispění proděkana LF MU prof. Páče, který vždy dokázal uplatnit svou autoritu zvláště mezi kolegy z teoretických oborů. Další výstavba Univerzitního kampusu bude ku prospěchu především Lékařské a Přírodovědecké fakultě. Tyto fakulty již začaly v oborech vhodných pro těsnou spolupráci vytvářet společná pracoviště. Naším blízkým cílem je prolnutí obou fakult prostorově, funkčně, výukově i vědecky. Spolupráce s děkanem Přírodovědecké fakulty profesorem Slovákem je mi příslibem úspěšné realizace tohoto cíle naší univerzity a jsem rád, že mezi sebou nemáme žádné sporné otázky.

Během procesu transformace Masarykovy univerzity na veřejnoprávní instituci čeká i Lékařskou fakultu řada změn. Je třeba zásadně změnit organizaci i náplň studia, abychom obstáli v konkurenci v rámci Evropské unie. Také hospodaření fakulty je zapotřebí vést tak, aby její pracovníci byli co nejlépe odměňováni za jasně definovaných podmínek, podle množství a kvality vykonané práce. V obou těchto úkolech, které se začínají naplňovat, je pro mě důležitým spolupracovníkem proděkan doc. Žaloudík, jasně chápe úkoly i vízi Lékařské fakulty v dalším období a aktivně se podílí na jejich realizaci. Budoucnost naší Lékařské fakulty tedy vidím v novém Univerzitním kampusu, v těsné spolupráci s Přírodovědeckou fakultou i s fakultními nemocnicemi a brněnskými ústavy AV ČR.

Lékařská fakulta slouží především pro výuku studentů. Vždy jim zdůrazňuji, že bych byl rád, aby se učili nejen pro úspěch u zkoušky, ale hlavně pro znalosti, které v budoucnosti využijí v léčbě nemocných. Během spolupráce se Spolkem mediků jsem poznal řadu mladých nadšenců, v nichž lze už tušit budoucí osobnosti. Nepochybuji, že se v dohledné době stanou dobrými lékaři či vědci, a potvrdí tak nejen kvality své, ale i kvality naší alma mater.

Jednou ze zvláštností i charakteristických rysů každého z nás jsou naše záliby, které nám v době skromného volna pomáhají v relaxaci a obnově sil. Dějiny lidské kultury dokládají, jak jsou si věda a umění blízké, jak to jsou dva póly lidského citění a osvojování si světa. Rád se přiznávám ke své sběratelské vášni. Obrazy moderního českého a slovenského výtvarného umění, jimiž se obklopuji, mě myšlenkově i citově obohacují a já z nich čerpám energii stejně intenzivně jako ze svých četných přátelství s umělci.

Proto mi atmosféra na Masarykově univerzitě, která mimořádně přeje vstupu umění do každodenního života na škole, působí velkou radost. Jsem rád, že nové i renovované objekty Lékařské fakulty zdobí díla Olbrama Zoubka, Lukáše Rittstajna, Nikose Armutidise či Bohdana Laciny. Při každém kolegiu rektora se raduji z monumentálního obrazu Bohumíra Matala, který tam mám před očima. Věřím, že v této založené tradici budeme pokračovat i při výzdobě dalších budovaných prostor.

Snadno tedy pochopíte, že dnešní pocta Nadace Universitas Masarykiana, již se mi dostává společně se sochařem Vladimírem Preclíkem, je pro mne mimořádným zážitkem. Dobře si vzpomínám, jak jsem Vladimíra Preclíka v roce 1973 poprvé jako začínající sběratel navštívil v pražském ateliéru. Tehdy již světově známý sochař byl pro mě obrovskou uměleckou autoritou. Přijal mě velice přátelsky (právě portrétoval Jana Wericha) a já jsem si domů odnášel jeho první malou sochu. Postupně se z nás stali kamarádi, naše přátelství se ještě více prohloubilo při jeho několikaletém brněnském působení. To, že zde dnes stojíme společně, je jistě zajímavá a také šťastná souhra náhod, jakou jsem si při našem prvním setkání nedokázal ani představit.

Dovolte tedy, abych na závěr zopakoval, že cenu, již jsem dnes poctěn, bych nemohl nikdy dostat bez vynikajících lidí, kteří mě obklopují. Mnohé jsem již jmenoval. Můj dík patří samozřejmě Nadaci Universitas Masarykiana i jejímu listu – *Univerzitním novinám*, v nichž se dostává tolik pozornosti právě Lékařské fakultě. Chvilé, kterou teď prožívám, si vážím. Takové okamžiky jsou v životě vzácné. Proto při nich myslím především na celý tým své kliniky, na kolegium děkana, na všechny své přátele, kteří mi radí i pomáhají, a samozřejmě i na svou rodinu, v níž nacházím potřebné porozumění a toleranci.

*

Druhá část svátečního podvečera patřila reprezentativně vypraveným knihám představujícím dílo *Aloise Mikulky, Vincence Makovského* i právě odměněného *Vladimíra Preclíka*. Výstižnými charakteristikami uvedl jednotlivé svazky jejich editor, autor nebo spoluautor Jaroslav Malina. Posteskl si, že Alois Mikulka byl asi jat „beethovenovským weglassen“, neboť původně jej rukopis již dokončené monografie představil i jako znamenitého sochaře a spisovatele – Mistrovy mistrovské korektury jej však zredukovaly na zachycení především malířské tvorby. Monografie *Vincenc Makovský* poprvé ve vyvážené podobě zachytila všechny vývojové etapy díla umělce, který má pevné místo v dějinách našeho i evropského výtvarného umění, díky nové monografii jeho zasloužený věhlas možná ještě vzroste. Podobně lze hodnotit dílo Vladimíra Preclíka i preclíkovskou monografii. Vkusné a graficky citlivé přebaly těchto výpravných publikací slibovaly požitky pro oči i pro duši. Spojuje je vysoká kvalita, invence a erudice autorské a editorské práce i příkladná typografická a polygrafická realizace. Svým obsahem jsou natolik závažné, že si zasluhují zvláštní pozornost. Zde jen poznamenejme, že *jde o mimořádný publikační čin odborný i kulturní, který má jak regionální, tak mezinárodní dimenze*.

I ty nejslavnostnější chvíle mají své proměny i konec. Dříve než se všichni mohli setkat s laureáty na společenském večeru, byly předány autorské výtisky uvedených knih a zahájena výstava ve dvoraně Právnické fakulty. Mezi sochami *Vincence Makovského* a jeho dnes již proslulých žáků *Stanislava Hanzíka, Jiřího Kašpara, Sylvy Lacinové a Josefa Vajceho* (Stanislav Hanzík, *Kúros 1944*, 1961–1964, bronz, výška 115 cm; Stanislav Hanzík, *Paridova volba*, 1989–2002, kombinovaná technika koláže různých hmot, výška 110 cm; Stanislav Hanzík *Philemon a Baucis*, 1998–2002, kombinovaná technika koláže různých hmot, výška 90 cm; Jiří Kašpar, *Bios*, 1969, bronz, výška 130 cm; Jiří Kašpar, *Portrét V. Makovského*, 1970, cín, výška 60 cm; Jiří Kašpar ve spolupráci se Zahradním Kosem, *Otevřená postava*, 1972, cín, výška 70 cm; Sylva Lacinová, *Osudy*, 1965, mořené dřevo, výška 180 cm; Sylva Lacinová, *Zklamáný anděl*, 1965, bronz, výška 78 cm; Sylva Lacinová, *Česající se dívka*, 1977, bronz, výška 90 cm; Vincenc Makovský, *Podobizna Josefa Šimka*, 1928–1929, bronz, výška 72 cm; Vincenc Makovský, *Skloněný ženský akt*, 1932, prachatický diorit, výška 57 cm; Vincenc Makovský, *Ženské torzo*, 1932, bronz, výška 64 cm; Vincenc Makovský, *Model pro fontánu v Mělníku*, 1936, bronz, výška 81 cm; Vincenc Makovský, *Zamyšlená dívka*, 1944, bronz, výška 65,3 cm; Josef Vajce, *Splynutí*, 1996, cín, výška 35 cm; Josef Vajce, *Tichá samota*, 2001, cín, 50x120 cm; Josef Vajce, *Naděje posledního generála*, 2002, mramor, cín, 40x40x60 cm; Josef Vajce, *Černá a bílá*, 2000, švédská žula a slezský mramor, 35x45x30 cm; Josef Vajce, *Malíř Hofman*, 1970, bronz, výška 50x30x35 cm) končilo páte udílení Cen Nadace Universitas Masarykiana.

Otisk citového a myšlenkového poselství žitého života a výtvarného názoru umělců z přelomu dvou století v kameni, dřevu či bronzu patří k výjimečnému prožitku, stejně jako pocta odměněným, radost z krásných knih anebo drobných setkání „při hostině těla“, již už tradičně slavnosti Nadace končí. Zkrátka: *byla to jedna z nejkrásnějších slavností na Masarykově univerzitě – svým bohatým kulturním programem, přátelskou atmosférou i nevidaně hojnou účastí*. Znáte jinou univerzitu s takovou aktivitou?

Vydání knih a uskutečnění tohoto setkání kromě Nadace Universitas Masarykiana podpořili: Akademické nakladatelství CERM v Brně; AutoCont CZ a. s.; CHG Toshiba, a. s., Brno; EASTMAN Sokolov, a. s.; Kooperativa, pojišťovna, a. s.; Masarykova univerzita v Brně; MiTTaG, spol. s r. o., pozemní a průmyslové stavitelství, Brno; Nakladatelství a vydavatelství NAUMA v Brně; Norman a Suzanne Hascoe, Greenwich, USA; Stálá prodejní výstava vín, VINDOM, Brno; Statutární město Brno; Steinhäuser, spol. s r. o., Tišnov; ŠKODA AUTO a. s., Mladá Boleslav; Tiskárna Didot, spol. s r. o., Brno; Vysoké učení technické v Brně.

Linhartová, Věra (2002): Trojnásobná slavnost: Ceny Nadace Universitas Masarykiana v roce 2002. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 9, 30. dubna 2002, č. 4, s. 1–9.

4.3.2. Literatura

- Beneš, Jan (1995): Inaugurační projevy laureátů Ceny Nadace Universitas Masarykiana pro rok 1995: Projev Prof. RNDr. Jana Beneše, DrSc. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 2, 30. listopadu 1995, č. 11, s. 13–14.
- Bravený, Pavel (1997): O rovnováze ... (Inaugurační přednáška u příležitosti převzetí Ceny Nadace Universitas Masarykiana pro rok 1996.) *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 4, 30. června 1997, č. 6, s. 6–8.
- Grygar, Jiří (1999): Inaugurační projev RNDr. Jiřího Grygara, CSc., u příležitosti převzetí Ceny Nadace Universitas Masarykiana pro rok 1997. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 6, 30. dubna 1999, č. 4, s. 6–8.
- Holub, Miroslav (1997): Moudrost ve vědě a v poezii. (Inaugurační přednáška u příležitosti převzetí Ceny Nadace Universitas Masarykiana pro rok 1996.) *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 4, 30. června 1997, č. 6, s. 3–6.
- Koutecký, Josef (1995): Inaugurační projevy laureátů Ceny Nadace Universitas Masarykiana pro rok 1995: Projev Prof. MUDr. Josefa Kouteckého, DrSc. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 6, 30. dubna 1999, č. 4, s. 6–8.

- rykiana, roč. 2, 30. listopadu 1995, č. 11, s. 13–14. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 2, 30. listopadu 1995, č. 11, s. 10–13.
- Linhart, Karel (1997): Udělení Ceny Nadace Universitas Masarykiana pro rok 1996 a uvedení 10. a 11. svazku NUM v Edici Osobnosti. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 4, 30. června 1997, č. 6, s. 1–3.
- Linhartová, Věra (1997): Pocta spisovateli Miroslavu Holubovi. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 4, 30. září 1997, č. 9, s. 35–38.
- Linhartová, Věra (1999): Slavnostní setkání u příležitosti udělení Ceny Karla Engliše a Ceny Nadace Universitas Masarykiana pro rok 1997 a uvedení dvou svazků z edic Scientia a Heureka Nadace Universitas Masarykiana. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 6, 30. dubna 1999, č. 4, s. 1–10.
- Linhartová, Věra (2002): Trojnásobná slavnost: Ceny Nadace Universitas Masarykiana v roce 2002. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 9, 30. dubna 2002, č. 4, s. 1–9.
- Linhartová, Věra (2005a): Katedra antropologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně a Nadace Universitas (Masarykiana) bilancovaly ... *Univerzitní noviny – List Nadace Universitas a Společnosti pro podporu univerzitních aktivit*, roč. 12, 31. ledna 2005, č. 1, s. 1–5.
- Linhartová, Věra (2005b): Slavnost Nadace Universitas. *Univerzitní noviny – List Nadace Universitas a Společnosti pro podporu univerzitních aktivit*, roč. 12, 31. ledna 2005, č. 1, s. 6–18.
- Malina, Jaroslav (1994a): Cena Nadace Universitas Masarykiana. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 1, 31. května 1994, č. 5, s. 1–2.
- Malina, Jaroslav (1994b): Pocta Rudolfou Firkušnému. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 1, 25. srpna 1994, č. 7–8, s. 18–20.
- Malina, Jaroslav (1994c): Ceny osobám, které „přinesly lidstvu největší prospěch“. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 1, 30. září 1994, č. 9, s. 13–14.
- Malina, Jaroslav (1994d): Nositelé cen Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 1, 30. října 1994, č. 10, s. 1–2.
- Malina, Jaroslav (1995a): Cena Nadace Universitas Masarykiana pro rok 1994. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 2, 31. ledna 1995, č. 1, s. 8–16.
- Malina, Jaroslav (1995b): Cena Nadace Universitas Masarykiana pro rok 1995. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 2, 31. října 1995, č. 10, s. 1–3.
- Malina, Jaroslav (1995c): Nový svazek z edice „Universitas Masarykiana – Edice Osobnosti“. (Ilja Hurník, 6. svazek Edice Osobnosti, 1995.) *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 2, 31. října 1995, č. 10, s. 14–15.
- Malina, Jaroslav (1997): Cena Nadace Universitas Masarykiana pro rok 1996. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 4, 30. dubna 1997, č. 4, s. 1–3.
- Preclík, Vladimír (2002): Inaugurační projev prof. Vladimíra Preclíka. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 9, 30. dubna 2002, č. 4, s. 2–5.
- Schmidt, Eduard (1999): Inaugurační projev prof. RNDr. Eduarda Schmidta, CSc., u příležitosti převzetí Ceny Nadace Universitas Masarykiana pro rok 1997. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 6, 30. dubna 1999, č. 4, s. 8–10.
- Vorlíček, Jiří (2002): Inaugurační projev prof. Jiřího Vorlíčka. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 9, 30. dubna 2002, č. 4, s. 5–8.

4.4. Cena Karla Engliše

Cena Karla Engliše byla ustavena předsednictvem Nadace Universitas Masarykiana ve spolupráci s vedením Masarykovy univerzity a předsednictvem Společnosti Karla Engliše 30. 7. 1994. Řídícím orgánem pro udělování ceny je Výbor Ceny Karla Engliše, který je právně zakotven v rámci Nadace Universitas Masarykiana. Cena byla nazvána po Karlu Englišovi (17. 8. 1880, Hrabyně u Opavy – 13. 6. 1961, Hrabyně u Opavy), vynikajícím národohospodářím, originálním ekonomickým myslitelem a politikovi, zakladatelské osobnosti Masarykovy univerzity a československého státu, blízkým spolupracovníkovi prezidenta Tomáše Garrigua Masaryka; v této souvislosti především však jako významném tvůrci v oblasti ekonomické teorie, kterou v praxi úspěšně prosazoval ve 20. a 30. letech jako ministr financí několika vlád a guvernér Národní banky Československé. Představuje ocenění za invenční dílo v oblasti ekonomických aktivit, s důrazem na přispění „české škole“ ekonomické vědy a jejích případných mezinárodních přesahů. Cena byla poprvé udělena v roce 1994, v jubilejním 75. roce Masarykovy univerzity. Cenu představují originální plastiky Olbrama Zoubka z cyklu *Oeconomia*.

Dosavadními laureáty této ceny jsou Josef Tošovský, guvernér České národní banky, Václav Klaus, předseda vlády České republiky, Jacob A. Frenkel, guvernér Národní banky Izraele, František Vencovský, profesor Vysoké školy ekonomické v Praze, Vratislav Kulhánek, předseda představenstva společnosti Škoda Auto a. s., od roku 2004 předseda dozorčí rady společnosti Škoda Auto a. s.

Nositelem Ceny Karla Engliše pro rok 1994 se stal Ing. Josef Tošovský, národohospodář a měnový odborník, od roku 1990 předseda Státní banky československé, od roku 1993 guvernér České národní banky. V osobnosti Josefa Tošovského byla obnovena linie budovaná profesorem Karlem Englišem, který zastával úřad guvernéra Národní

banky československé v letech 1934 až 1939. Cenu tvořila plastika Olbrama Zoubka *Oeconomia I* (1994, olovo, zlaceno, výška 60 cm). Slavnostní akt se uskutečnil v Aule Masarykovy univerzity v Brně 6. 12. 1994; byl rámován uvedením 1. svazku Edice Osobnosti Nadace Universitas Masarykiana (František Vencovský, *Karel Engliš*, 1993). Akt byl široce publikován a komentován v odborné i širší veřejnosti a výrazně přispěl k prestiži Nadace Universitas Masarykiana a Masarykovy univerzity (Malina 1994a–c, 1995a–b, Tošovský 1995) (obr. 110–111).

Cena Karla Engliše pro rok 1995 byla udělena profesorovi Ing. Václavu Klausovi, CSc., předsedovi vlády České republiky, jako výraz uznání „za tvůrčí a originální dílo ekonoma teoretika i praktika, politika a pedagoga“. Slavnostní akt se uskutečnil v Aule Masarykovy univerzity v Brně 14. 12. 1995. Cenu tvořila bronzová plastika Olbrama Zoubka *Oeconomia II* (1995, bronz, výška 95 cm) (Klaus 1995, Malina 1995c–d, 1996) (obr. 112–118).

Cena Karla Engliše pro rok 1996 byla udělena Jacobu A. Frenkelovi, profesorovi ekonomie a guvernéru Národní banky Izraele, „za osobní přínos při rozvoji mezinárodního měnového systému, za tvůrčí přínos v oblasti monetární ekonomie i za pomoc při proměnách české ekonomiky a financí v polistopadovém období“. Slavnostní akt se uskutečnil v Aule Masarykovy univerzity v Brně 19. 12. 1997; byl rámován uvedením 4. svazku Edice Heureka Nadace Universitas Masarykiana – František Vencovský, *Dějiny českého ekonomického myšlení: Do roku 1948* (1997). Cenu tvořila bronzová plastika Olbrama Zoubka *Oeconomia III* (1997, bronz, výška 80 cm) (Frenkel 1997/1999, Fuchs 1997, Malina 1997) (obr. 119–122).

Cena Karla Engliše pro rok 1997 byla udělena Františku Vencovskému, profesorovi Vysoké školy ekonomické, „za přínos při rozvoji oblasti finanční politiky, zpřístupnění díla Karla Engliše a práce o historii české ekonomie“. Slavnostní akt se uskutečnil v Aule Masarykovy univerzity v Brně dne 1. 4. 1999; byl rámován uvedením 1. svazku Edice Scientia Nadace Universitas Masarykiana (Miloš Štědroň, *Leoš Janáček a hudba 20. století*, 1998) a 5. svazku Edice Heureka Nadace Universitas Masarykiana (Vojtěch Mornstein, *Utopený Archimédés: Malý alternativní výkladový slovník*, 1999). Cenu tvořila bronzová plastika Olbrama Zoubka *Oeconomia IV* (1997, bronz, výška 72 cm) (Linhartová 1999, Vencovský 1999) (obr. 123).

Zatím poslední Cena Karla Engliše byla udělena Ing. Vratislavu Kulhánkovi, předsedovi představenstva společnosti Škoda Auto a. s., od roku 2004 předsedovi dozorčí rady společnosti Škoda Auto a. s., „za zásluhy o rozvoj české ekonomiky“. Cenu tvořila plastika Olbrama Zoubka *Oeconomia V* (1997, bronz, výška 74 cm). Slavnostní akt se konal 25. 11. 2004 v aule Masarykovy univerzity v Brně v areálu na Vinařské u příležitosti desátého výročí založení Nadace Universitas Masarykiana, udělení Ceny Nadace Universitas Masarykiana Olbramu Zoubkovi a Ceny Karla Engliše Vratislavu Kulhánkovi, prezentace knih z nadačních edic a vernisáže výstavy obrazů Miroslava Netíka a výstavy soch Zdeňka Macháčka a Olbrama Zoubka (viz kap. 7. Společenské setkání 25. 11. 2004 v Brně u příležitosti osmdesátiletí brněnské univerzitní antropologie, desetiletí Nadace Universitas Masarykiana a udělení nadačních cen Vratislavu Kulhánkovi a Olbramu Zoubkovi; Linhartová 2005).

4.4.1. Ohlasy

Slavnostní setkání u příležitosti udělení Ceny Karla Engliše a Ceny Nadace Universitas Masarykiana

VĚRA LINHARTOVÁ

V podvečer 1. dubna 1999 zahájila znělka Miloše Štědroňe *Clamores Humanitatis – Výkřiky lidství* v Auditoriu maximu Masarykovy univerzity slavnostní zasedání. Stalo se novodobou tradicí, že jednou ročně předává Nadace Universitas Masarykiana jednu Cenu Karla Engliše za výrazný přínos k rozvoji teorie a praxe ekonomie a dvě ocenění pro významné osobnosti z oblasti vědy a kultury. Jsou to ceny vysoké hodnoty duchovní, ocenění celoživotních zásluh. Jejich „zhmotnělé“ vyjádření je dílem Olbrama Zoubka; pro laureáty Ceny Nadace Universitas Masarykiana jsou to elegantně sebevědomé plastiky z cyklu *Zvidavost*, pro laureáta Ceny Karla Engliše pak vždy originální bronzová *Oeconomia*. Budou oceněným trvale připomínat tyto vzrušené okamžiky.

V pořadí již čtvrtou slavnost předávání cen uvedl *prof. PhDr. Jaroslav Malina, DrSc.*, předseda Výboru Ceny Karla Engliše a Výboru ceny Nadace Universitas Masarykiana, uvítáním vzácných hostů, mezi nimiž byli místopředseda vlády ČR ing. Pavel Mertlík, CSc., guvernér České národní banky doc. ing. Josef Tošovský, primátor města Brna RNDr. Petr Duchoň, senátoři JUDr. Dagmar Lastovecká a doc. JUDr. Petr Pithart, místopředseda Senátu Parlamentu ČR, laureáti cen a hosté z akademické obce.

Slavnostní projevy zahájil rektor Masarykovy univerzity *prof. RNDr. Jiří Zlatuška, CSc.* Bylo mu příjemné vystoupit na akci, která není přímo záležitostí Masarykovy univerzity, ale Nadace Universitas Masarykiana, ta však v těsné součinnosti s univerzitou působí. Přesahování univerzitního života a vysokoškolského vzdělávání do prostředí kultury

a společnosti označil za úspěšný i prospěšný prvek současné doby. V kontextu těchto přesahů se užitečně setkává svět akademický se světem občanským.

Laureát Ceny Karla Engliše – prof. JUDr. František Vencovský, a laureáti Ceny Nadace Universitas Masarykiana – prof. RNDr. Eduard Schmidt, CSc., a RNDr. Jiří Grygar, CSc., jsou mu zosobněním tohoto příkladného přesahu, neboť u nich se snoubí, jak dále konstatoval, vlastní výzkumná činnost na dobové úrovni s popularizací jejich oborů. U prof. Vencovského ocenil jeho podíl na informovanosti širší veřejnosti o brněnské teleologické národohospodářské škole, kterou vytvořil Karel Engliš, první rektor MU, jeden z jejich nejvýznamnějších představitelů. Právě jeho jméno nese udělovaná prestižní cena za ekonomii. (...)

V závěru svého vystoupení prof. Zlatuška vyjádřil osobní vztah k oceněným a potěšení, že Masarykova univerzita může hostit tak významnou akci.

Laureáty i hosty pozdravil také primátor města Brna RNDr. Petr Duchoň. Vyslovil uspokojení, že Nadace Universitas Masarykiana letos volila laureáty obzvláště dobře. Okolnost, že letos také slavíme osmdesáté výročí vzniku Masarykovy univerzity, pozvedá prestiž udílených cen. Petr Duchoň vyjádřil přesvědčení, že všichni laureáti mají k Brnu dobrý vztah a jsou v Brně obzvláště dobře přijímáni.

Předseda nadace prof. Jaroslav Malina poté oficiálně uvedl všechny tři laureáty, vynikající, erudované odborníky a uznávané kulturotvorné osobnosti, vědce se značným zájmem o kulturu a umění.

Laureát Ceny Karla Engliše prof. František Vencovský přejímá tuto cenu v pořadí už jako čtvrtý. Jejím prvním nositelem je Josef Tošovský, druhým Václav Klaus, třetím Jacob A. Frenkel. Prof. Vencovský je přímo žákem a pokračovatelem Englišovým. Stál po jeho boku v dobách dobrých i zlých a dosud opatruje a popularizuje jeho odkaz. Dílo tohoto vynikajícího předúnorového národohospodáře znovu zpřístupnil českým i zahraničním ekonomům v monografiích, které byly přijaty s velkým porozuměním. Prof. Vencovský je také autorem desítek prací z oblasti finanční politiky.

Slavnostní laudatio přednesl doc. ing. Josef Tošovský, guvernér České národní banky. Zdůraznil v něm, že František Vencovský měl ještě možnost poslouchat Englišovy přednášky, osobně navštěvovat jeho semináře. Ve stycích pokračoval i v době, když byl prof. Engliš odmítán a zavrhován. Prof. Vencovský měl hluboký zájem o finanční politiku, o měnu, peněžnictví a historiografii české ekonomie. Velkou část své kariéry prožil v systému, který byl hodně vzdálen tomu, co osobně uznával (...) Zůstal svůj, neznepronevěřil se, proto ho bez výjimky každý dnes respektuje jako výjimečnou osobnost. Guvernér České národní banky prohlásil, že ti, kteří měli štěstí s ním bezprostředně spolupracovat a dozvídat se mnoho o tabuizovaných tématech, dovedli ocenit jeho názorový přínos a vysokou úroveň diskusí.

Vypočítávat všechny publikace a oceňovat jednotlivé zásluhy by bylo opakováním toho, co se při jiných příležitostech napsalo v odborných periodikách. Dnešní těžiště zájmu prof. Vencovského je ve filozofii měnové politiky a historii české ekonomie, kterou trvale sleduje, hodnotí a o níž diskutuje s některými dnešními představiteli oboru.

Po převzetí Ceny Karla Engliše proslovil prof. František Vencovský inaugurační přednášku (...)

Linhartová, Věra (1999): Slavnostní setkání u příležitosti udělení Ceny Karla Engliše a Ceny Nadace Universitas Masarykiana pro rok 1997 a uvedení dvou svazků z edic Scientia a Heureka Nadace Universitas Masarykiana. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 6, 30. dubna 1999, č. 4, s. 1–10.

4.4.2. Literatura

Frenkel, Jacob A. (1997/1999): *Economic Stabilization and Transformation in the Era of Globalization: Lessons from the Israeli Experience*. (Lecture on the Occasion of the Karel Engliš Prize Awarded to Prof. Jacob A. Frenkel, Governor, Bank of Israel.) Brno – Praha: Nadace Universitas Masarykiana – Česká národní banka.

Fuchs, Kamil (1997): Pozoruhodný příspěvek k historii českého ekonomického myšlení. (Recenze knihy: František Vencovský, *Dějiny českého ekonomického myšlení: Do roku 1948*. 4. svazek Edice Heureka Nadace Universitas Masarykiana. Brno: Nakladatelství Georgetown – Nakladatelství a vydavatelství NAUMA, 1997.) *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 4, 30. listopadu 1997, č. 11, s. 51–53.

Klaus, Václav (1995): Karel Engliš, české ekonomické myšlení a naše doba. Inaugurační přednáška. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 2, 31. prosince 1995, č. 12, s. 13–17.

Linhartová, Věra (1999): Slavnostní setkání u příležitosti udělení Ceny Karla Engliše a Ceny Nadace Universitas Masarykiana pro rok 1997 a uvedení dvou svazků z edic Scientia a Heureka Nadace Universitas Masarykiana. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 6, 30. dubna 1999, č. 4, s. 1–10.

Linhartová, Věra (2005): Katedra antropologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně a Nadace Universitas (Masarykiana) bilancovaly ... *Univerzitní noviny – List Nadace Universitas a Společnosti pro podporu univerzitních aktivit*, roč. 12, 31. ledna 2005, č. 1, s. 1–5.

Malina, Jaroslav (1994a): Cena Karla Engliše. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 1, 25. srpna 1994, č. 7–8, s. 1.

Malina, Jaroslav (1994b): Ceny osobám, které „přinesly lidstvu největší prospěch“. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 1, 30. září 1994, č. 9, s. 13–14.

- Malina, Jaroslav (1994c): Nositelé cen Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 1, 30. října 1994, č. 10, s. 1–2.
- Malina, Jaroslav (1995a): Cena Karla Engliše pro rok 1994. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 2, 28. února 1995, č. 2, s. 19–20.
- Malina, Jaroslav, ed. (1995b): *Cena Karla Engliše. Karel Engliš Prize*. Brno – Boskovice: Vydaly Nadace Universitas Masarykiana ve spolupráci s Nakladatelstvím Albert v Boskovcích a Vydavatelstvím Masarykovy univerzity v Brně.
- Malina, Jaroslav (1995c): Cena Karla Engliše pro rok 1995. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 2, 30. listopadu 1995, č. 11, s. 1–2.
- Malina, Jaroslav (1995d): Udělení Ceny Karla Engliše. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 2, 31. prosince 1995, č. 12, s. 11–13.
- Malina, Jaroslav, ed. (1996): *Cena Karla Engliše. Karel Engliš Prize*. Brno: Vydaly Nadace Universitas Masarykiana ve spolupráci s Masarykovou univerzitou v Brně a Nakladatelstvím Georgetown v Brně.
- Malina, Jaroslav (1997): Cena Karla Engliše pro rok 1996. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 4, 30. listopadu 1997, č. 11, s. 1–3.
- Tošovský, Josef (1995): Přednáška u příležitosti udělení Ceny Karla Engliše pro rok 1994. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 2, 28. února 1995, č. 2, s. 20–24.
- Vencovský, František (1999): Inaugurační projev prof. JUDr. Františka Vencovského u příležitosti převzetí Ceny Karla Engliše pro rok 1997. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 6, 30. dubna 1999, č. 4, s. 3–6.

110 Společenské setkání 6. 12. 1994 v Aule Masarykovy univerzity v Brně u příležitosti udělení Ceny Karla Engliše Josefu Tošovskému, guvernérovi České národní banky, uvedení knihy Františka Vencovského *Karel Engliš* (1. svazek Edice Osobnosti Nadace Universitas Masarykiana, 1993) a knihy Karla Engliše *Národní hospodářství (vybrané kapitoly)* (1. svazek Edice Heureka Nadace Universitas Masarykiana). Josef Tošovský přebírá z rukou Jaroslava Maliny, předsedy Výboru Ceny Karla Engliše, Cenu Karla Engliše – zhmotněnou v plastice akademického sochaře Olbrama Zoubka *Oeconomia I* (1994, olovo, zlaceno, výška 60 cm); vlevo František Vencovský, vpravo Eduard Schmidt.

111 Společenské setkání 6. 12. 1994 v Aule Masarykovy univerzity v Brně u příležitosti udělení Ceny Karla Engliše Josefu Tošovskému, guvernérovi České národní banky. Josef Tošovský přijímá blahopřání.

112 Společenské setkání 14. 12. 1995 v Aule Masarykovy univerzity v Brně u příležitosti udělení Ceny Karla Engliše Václavu Klausovi, předsedovi vlády České republiky. Předseda Výboru Ceny Karla Engliše Jaroslav Malina při zahájení slavnosti.

113 Společenské setkání 14. 12. 1995 v Aule Masarykovy univerzity v Brně u příležitosti udělení Ceny Karla Engliše Václavu Klausovi. Václav Klaus přebírá z rukou Jaroslava Maliny Cenu Karla Engliše – zhmotněnou v plastice Olbrama Zoubka *Oeconomia II* (1995, bronz, výška 95 cm).

114 Společenské setkání 14. 12. 1995 v Aule Masarykovy univerzity v Brně u příležitosti udělení Ceny Karla Engliše Václavu Klausovi. Václav Klaus při přednesu inaugurační přednášky *Karel Engliš, české ekonomické myšlení a naše doba*.

115 Společenské setkání 14. 12. 1995 v Aule Masarykovy univerzity v Brně u příležitosti udělení Ceny Karla Engliše Václavu Klausovi. Vystoupení operní pěvkyně Magdaleny Kožené.

116 Společenské setkání 14. 12. 1995 v Aule Masarykovy univerzity v Brně u příležitosti udělení Ceny Karla Engliše Václavu Klausovi. Blahopřání po převzetí Ceny Karla Engliše pro rok 1995: Stanislav Bělehrádek, Václav Klaus, Zdeněk Kessler, Dagmar Kopečná.

117 Společenské setkání 14. 12. 1995 v Aule Masarykovy univerzity v Brně u příležitosti udělení Ceny Karla Engliše Václavu Klausovi. Po převzetí Ceny Karla Engliše pro rok 1995: Jaroslav Malina, Václav Klaus, František Vencovský.

118 Společenské setkání 14. 12. 1995 v Aule Masarykovy univerzity v Brně u příležitosti udělení Ceny Karla Engliše Václavu Klausovi. Diskuse po převzetí Ceny Karla Engliše pro rok 1995: Václav Klaus, Josef Zeman, Jiří Zlatuška.

119 Společenské setkání 19. 12. 1997 v Aule Masarykovy univerzity v Brně u příležitosti udělení Ceny Karla Engliše Jacobu A. Frenkelovi, guvernérovi Národní banky Izraele. Pohled do auditoria: Václav Klaus a Jacob A. Frenkel zálibně listují v časopise *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana* (roč. 4, 30. listopadu 1997, č. 11).

120 Společenské setkání 19. 12. 1997 v Aule Masarykovy univerzity v Brně u příležitosti udělení Ceny Karla Engliše Jacobu A. Frenkelovi. Václav Klaus při přednesu laudatia.

121 Společenské setkání 19. 12. 1997 v Aule Masarykovy univerzity v Brně u příležitosti udělení Ceny Karla Engliše Jacobu A. Frenkelovi. Jacob A. Frenkel s Cenou Karla Engliše, zhmotněnou v plastice Olbrama Zoubka *Oeconomia III* (1997, bronz, výška 80 cm).

122 Společenské setkání 19. 12. 1997 v Aule Masarykovy univerzity v Brně u příležitosti udělení Ceny Karla Engliše Jacobu A. Frenkelovi. Jacob A. Frenkel pronáší inaugurační přednášku *Economic Stabilization and Transformation in the Era of Globalization: Lessons from the Israeli Experience*.

123 Společenské setkání 1. 4. 1999 v Aule Masarykovy univerzity v Brně u příležitosti udělení Ceny Karla Engliše Františku Vencovskému a Ceny Nadace Universitas Masarykiana Jiřímu Grygarovi a Eduardu Schmidtovi. František Vencovský s Cenou Karla Engliše zhmotněnou v plastice Olbrama Zoubka *Oeconomia IV* (1997, bronz, výška 72 cm).

4.5. Výstavy a jiné kulturní a společenské akce

4.5.1. O tvořivosti ve vědě, politice a umění

Koncem roku 1993 nadace iniciovala ve spolupráci s Masarykovou univerzitou v Brně a Moravským zemským muzeem v Brně rozsáhlý projekt *O tvořivosti ve vědě, politice a umění* (Jaroslav Malina a kolektiv) a zajistila pro něj širokou podporu významných institucí (bank, počítačových firem, výrobních podniků, nakladatelství aj.). Projekt sestával ze stejnojmenné trojsvazkové publikace, sympozia a z výstavy *Cesta k tvořivosti* (námět a libreto Jaroslav Malina). I. svazek trojsvazku, ilustrovaný Adolfem Bornem, je uceleným výkladem základních pojmů, které podmiňují tvořivost: obrazotvornost a fantazie, analogie a inspirace, náhoda a připravenost, intuice a racionalita, originalita a konvence aj. Výklad vychází z diskuse, kterou spolu několik let vedli Jaroslav Malina, Eduard Fuchs, Miroslav Holub, Jan Novotný, Marie Pardyová a Josef Šmatlák. Autoři se ho zúčastňují v literárním převleku, protože svazek má formu antického sympozia a odborné výklady se tak stávají poutavou četbou. II. svazek, ilustrovaný Vladimírem Zábranským, je souborem téměř šedesáti originálních esejů a úvah významných českých a slovenských vědců, umělců a politiků (Jiří Grygar, Miroslav Holub, Ilja Hurník, Ladislav Kováč, Zdeněk Mahler, Jan Sokol, František Vencovský, Otto Wichterle, Jaromír Tomeček aj.). Vypovídá o tom, že lidská schopnost tvořit je především schopností povýtce individuální, což též podporuje široké spektrum profesionálního zaměření, hloubka fantazie a nezaměnitelnost originality autorů. III. svazek, ilustrovaný Vladimírem Renčínem, obsahuje výstižné charakteristiky „malých“ i „velkých“ objevů, vynálezů a problémů, důmyslné hlavolamy a překvapivá řešení ve vědecké, pedagogické i umělecké práci a při vysokoškolském studiu. Autory jsou učitelé, studenti a přátelé akademické obce Masarykovy univerzity v Brně; zvláště střetávání názorů a pohledů studentů a jejich pedagogů přináší inspirativní jiskření a mnoho námětů k přemítání. Třetí svazek dokazuje, že tvořivost není jen vážnou záležitostí mimořádných osobností, ale všudypřítomně lidským rysem každodenního života.

Trojsvazek byl slavnostně uveden v rámci vernisáže výstavy *Cesta k tvořivosti* dne 21. 12. 1993 v Moravském zemském muzeu v Brně. Vernisáž výstavy byla provázena bohatým kulturním programem a zúčastnilo se ji několik set hostů a několik desítek zástupců sponzorů. Prostřednictvím této výstavy návštěvník procházel důležitými křižovatkami historie člověka tak, jak svými tvůrčími činy otvíral další prostory až k dnešku. Cesta začínala prvním lidským předkem a tvůrcem prvního nástroje před zhruba třemi miliony let, pokračovala mezníky, které vždy o krůček nebo o krok posunovaly lidskou tvořivost. Návštěvník se potkával s prvními umělci, s prvními zemědělci, s tvůrci písma, se zakladateli prvotní vědy, s tvůrci demokracie, se středověkými mysliteli, s tvůrci renesančního (koperníkovského) převratu, s vynálezcem knihtisku, s tvůrci novověké vědy, dále pak s Einsteinem, Gödelem, Escherem, Bachem ... Setkal se rovněž se sochaři Sylvou Lacinovou, Jiřím Markem, Vladimírem Preclíkem a Janem Šimkem, s fotografem Petrem Baranem a malíři Adolfem Bornem, Zdenou Höhmovou a Vlastimilem Zábranským. Jejich prostřednictvím vstoupil do světa žhavé imaginace, fantazie a poezie. V každodenní současnosti se ocitl prostřednictvím převážně českých výrobních podniků a počítačových i podnikatelských firem, vydavatelství a bank (ABB První brněnská strojírna Brno, s. r. o., Brno; Brněnské veletrhy a výstavy, a. s.; CHG Toshiba, spol. s r. o., Brno; Česká spořitelna, a. s., regionální divize centrály Brno; Československá obchodní banka, a. s., Brno; Dialog MTS, spol. s r. o. Brno; Grada Bohemia, spol. s r. o.; Praha, Gumotex, a. s. Břeclav; Hotel International, a. s., Brno; ŽDAS, a. s., Žďár nad Sázavou aj.), které díky své tvořivé invenci technické, podnikatelské a obchodní dobře prosperují. Jsou též příkladem institucí, které překračují rámec svých bezprostředních zájmů a přispívají ke kulturnímu, ekologickému, sportovnímu a zdravotnímu povznesení a tím k vytváření občanské společnosti. Výstava byla otevřena do 20. 3. 1994, zhlédlo ji několik tisíc návštěvníků (obr. 5–16, obr. 124–125).

Tento projekt měl pro další existenci nadace mimořádný význam: nadace získala nejen společenské uznání jako kulturotvorná instituce, ale i základ nadačního jmění (Cicvárek 1994a, b).

124 Vernisáž výstavy *Cesta k tvořivosti* v Dietrichsteinském paláci Moravského zemského muzea v Brně 21. 12. 1993. Pohled do auditoria.

125 Vernisáž výstavy *Cesta k tvořivosti* v Dietrichsteinském paláci Moravského zemského muzea v Brně 21. 12. 1993. Vystoupení souboru Centra experimentálního divadla v Brně.

4.5.1.1. Ohlasy

Cesta k tvořivosti

JIRÍ CICVÁREK

V Brně vznikla počátkem roku 1993 péčí Masarykovy univerzity velice zajímavá Nadace Universitas Masarykiana. Zajímavá především svými počiny, které jsou určeny širší veřejnosti, studentům a akademické obci. V rámci oslav 75. jubilea Masarykovy univerzity v Brně a 750. výročí udělení městských práv Brnu vzniklo několik projektů:

- Uspořádání výstavy Cesta k tvořivosti. Vernisáž byla 21. prosince 1993 v Dietrichsteinském paláci Moravského zemského muzea v Brně. Po více než tříměsíčním trvání se expozice přemístí do Zlína, pak ji uvidí Pražané, dále by měla putovat po některých vysokých školách a možná i do zahraničí.

- Na listopad roku 1993 bylo připraveno vydání reprezentativní trojsvazkové publikace *O tvořivosti ve vědě, politice a umění*, jejímiž autory jsou desítky předních českých i slovenských vědců, umělců a politiků (například Jiří Grygar, Vladimír Preclík, Jaromír Tomeček, Otto Wichterle); první svazek ilustroval Adolf Born, druhý Vlastimil Záborský a třetí Vladimír Renčín.

- Počátkem roku 1994 bude uspořádáno sympozium *O tvořivosti ve vědě, politice a umění*.

- Byly založeny edice *Nadace Universitas Masarykiana – Edice Osobnosti* a *Edice Heureka*. V rámci Edice Osobnosti budou každoročně vycházet 2–3 svazky ve výpravné typografické a knihařské úpravě. O prvním svazku – *Karel Engliš* (první rektor Masarykovy univerzity, ministr financí ČSR a guvernér Národní banky) referujeme výše. (...)

- V prosinci roku 1993 vyšlo nulté číslo periodika *Univerzitní noviny*, které chce aktuálně mapovat život akademické obce Masarykovy univerzity v širším kulturním, společenském, hospodářském a politickém kontextu.

Uvedené projekty vycházejí z poslání Nadace, jímž je pěstovat a rozvíjet humanistické kreativní tradice a spojitosti, mapovat aktuální vědecké a civilizační problémy a vytvářet nové vazby mezi různými vědeckými disciplínami, vědou a uměním i mezi univerzitou a městem. Nadace Universitas Masarykiana chce přinášet inspiraci a tvořivé podněty zejména studentům, ale i akademické a širší veřejnosti, ve smyslu *exempla trahunt* nebo *experientia docet*. Zakladateli Nadace jsou Jaroslav Malina (předseda), Jan Beneš (místopředseda), Eduard Fuchs, Milan Jelínek, Eduard Schmidt a Marta Stárková.

Cicvárek, Jiří (1994a): Nadace Universitas Masarykiana. *Omega*, roč. 1, 1994, č. 1, s. 46–47.

4.5.1.2. Literatura

Bravený, Pavel (1994): Ohlédnutí za rokem Masarykovy univerzity. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 1, 31. prosince 1994, č. 12, č. 12, s. 2–4.

Cicvárek, Jiří (1994a): Nadace Universitas Masarykiana. *Omega*, roč. 1, 1994, č. 1, s. 46–47.

Cicvárek, Jiří (1994b): Recenze – Jaroslav Malina a kolektiv: *O tvořivosti ve vědě, politice a umění*. 3. sv., Nadace Universitas Masarykiana, Nakladatelství Albert, Masarykova univerzita, Moravské zemské muzeum, Nakladatelství Svoboda – Libertas, Nakladatelství Jota; Brno, Boskovice, Praha, 1993. *Omega*, roč. 1, 1994, č. 2, s. 56.

Malina, Jaroslav (1993): Zprávy Nadace Universitas Masarykiana. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 0, č. 0, 1. prosince 1993, s. 9–10.

Malina, Jaroslav – Malinová, Renata a kolektiv (1993): *Cesta k tvořivosti (průvodce výstavou)*. Brno – Boskovice – Praha: Nadace Universitas Masarykiana – Masarykova univerzita – Moravské zemské muzeum – Nakladatelství Albert – Nakladatelství Svoboda-Libertas – Nakladatelství Jota.

4.5.2. Zahradní slavnosti v Botanické zahradě Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně

Zahradní slavnosti v Botanické zahradě Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně představují společenské setkání konané od roku 1997 vždy v září. Účastní se ho členové akademické obce mateřské univerzity i z jiných vysokých škol, představitelé politických, hospodářských a kulturních institucí i širší veřejnost. Je provázáno bohatým kulturním programem a výstavami výtvarných děl, z nichž některá zůstávají trvalou součástí Botanické zahrady. V iniciačním roce vytvořil v areálu Botanické zahrady rozsáhlou sochařskou kompozici *Prameny země* brněnský umělec Jan Šimek (obr. 126–128). Založení zahradních slavností iniciovali v roce 1997 představitelé Nadace Universitas Masarykiana (Jaroslav Malina) a Masarykovy univerzity v Brně (František Gale). Vznikla tradice, která

naplňuje původní záměr zakladatelů: propojit vědu s uměním a estetizovat vysokoškolské prostředí; naplňovat přesah univerzity a nadace do občanského života, učinit z Masarykovy univerzity moderní evropskou vysokou školu spjatou s veřejností, městem a občanskou společností (obr. 129–136).

4.5.2.1. Ohlasy

Zahradní slavnost k otevření rekonstruované Botanické zahrady Přírodovědecké fakulty MU

PAVEL BRAVENÝ

O tom, jaká sláva se chystá, se již zmínily *Univerzitní noviny* (roč. 4, 1997, č. 7–8, s. 9–10). O sedmdesátipětileté historii Botanické zahrady na Kotlářské, její nynější rekonstrukci podle projektu prof. Ing. I. Otruby z Mendelovy zemědělské a lesnické univerzity a o nové sochařské výzdobě dokonce vyšel péčí Nadace Universitas Masarykiana a přičiněním Komerční banky sličný spisek *Prameny země* od Františka Galeho a Jana Šimka. Nyní by mělo být vydáno svědectví o tom, jaká ta páteční slavnost 12. září 1997 byla, či alespoň jak se jevila pokud možno nezaujatému pozorovateli.

Především vyšla předpověď meteorologů: celý den teplo, vlaho, takřka májovo. Předpokládalo se, že slavnost bude více méně komorní, v úzkém kruhu pozvaných. Ale nakonec nabyla rozměrů, jež vyvolávaly obavy, zda to bufet zvládne v hladovou hodinu a při notně žíznivé teplotě. Ale zvládlo se to, naše menza už v tom zkrátka umí chodit.

Sešlost to byla kromobyčejná. VIPy se to jen hemžilo. Tři náměstci pánů ministrů, čtyři senátoři, brněnští rektori a prorektori, děkani co jich máme, zástupci magistrátu, ředitelé generální a jiní, blahořečení sponzoři, lidé od novin a od umění, účastníci mezinárodního sochařského sympozia (o tom jindy) a dál spousta dalších přátel a příznivců Masarykovy univerzity. Všem v té zářijové zeleni bylo nějak podivuhodně dobře, přirozeně, srdečně. Akademická obec Přírodovědecké fakulty možná přišla trochu zkrátka, ale ona si to vynahradí, vždyť je to celé hlavně pro ni.

V zapadajícím slunci bylo co obdivovat. Především poprvé představený Šimkův monumentální sochařský soubor *Prameny země* – kamenné menhiry ze čtyř světových stran s runami a fontánami a dřevěný obětní stůl, nedopatřením málem podpálený. Skleniky, dokončené sice již zjara, ale teprve nyní zpřístupněné veřejnosti. (...)

Jestli pan kvestor Gale v *Pramenech země* avizoval, že Botanická zahrada má být prostor, kde vedle vědy panuje i příjemná atmosféra, pak inaugurační slavnost to stoprocentně splnila. Pár lidí mi to také řeklo a ostatním to bylo vidět na očích. Bude se muset při rozličných příležitostech opakovat.

Myslím, že závěrem lze všem, kteří se o první a to tu nejdůležitější fázi obnovy Botanické zahrady zasloužili, vyslovit dík a blahopřání. Do budoucna si pak musíme všichni přát, aby návštěvníků zahrady bylo co nejvíce a aby vždy odcházeli domů obohaceni statky duchovními.

Bravený, Pavel (1997): Zahradní slavnost k otevření rekonstruované Botanické zahrady Přírodovědecké fakulty MU. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 4, 30. září 1997, č. 9, s. 1–3.

IV. zahradní slavnost, hostina Ducha i Těla

VĚRA LINHARTOVÁ

Už na čtvrté zahradní slavnosti se v podvečerní Botanické zahradě Přírodovědecké fakulty MU sešli 6. září 2000 představitelé města Brna, vedení Masarykovy univerzity, fakultní akademičtí funkcionáři a zástupci organizací a spolupracujících institucí s univerzitní veřejností a brněnskými občany. Ta řadová číslovka v titulu skutečně potvrzuje úspěch původního záměru – založit na Masarykově univerzitě novou tradici kulturně společenské akce poněkud odlehčené od protokolárních obřadů konaných v univerzitních aulách při dokončení studia nebo při vědeckých a společenských událostech.

Řekněme tedy, že už *tradiční* zahradní slavnosti zahájila Masarykova univerzita svůj nový studijní rok na přelomu dvacátého a jedenadvacátého století. Rok od roku je slavnost bohatší programem i počtem zúčastněných (letos kolem čtyř set). Tentokrát bylo možno potkávat i hosty z jiných brněnských vysokých škol, tak jak jsme si to přáli v našem článku v *Univerzitních novinách* (roč. 6, 1999, č. 9, s. 1–4).

Oficiální část zahradní slavnosti zahájil kvestor MU Ing. František Gale, hosty postupně pozdravili – náměstek primátora města Brna Bc. Pavel Kuba, rektor MU prof. RNDr. Jiří Zlatuška, CSc., děkan hostitelské fakulty

doc. RNDr. Jan Slovák, DrSc., a předseda Nadace Universitas Masarykiana prof. PhDr. Jaroslav Malina, DrSc., který k této příležitosti připravil knihu „*Plastiky z dřeva a kovu*“ v *Botanické zahradě Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity*; tu každý účastník dostal jako vzácnou pozornost na uvítanou. Publikace je jednou ze specialit organizátorů zářijové společenské události, v Brně dosud výjimečné. Tou další byla vernisáž výstavy plastik a uměleckých předmětů *Zdeňka Macháčka* (artefakty ze dřeva) a uměleckého kováře *Milana Michny* (artefakty z kovu). Sochaře Zdeňka Macháčka představil *František Derfler*. Přečetl impresi *Ludvíka Kundery* věnovanou Macháčkovu dílu, z něhož se v rozložitých korunách vzácných stromů Botanické zahrady pohupovaly v mírném vánku vzdušné a lehké létavice. *PhDr. Ludvík Štěpán* „lehkými“ slovy upoutal pozornost k zajímavým objektům z „těžkého“ kovu, jež zdobily odpočívadla, pěšiny i zákoutí Botanické zahrady. K takto započaté hostině ducha je nutno připočíst tóny *Komorní dechové harmonie* (zahájila uvítací obřad znělkou Miloše Štědrone), později i cimbálové muziky Lučina. Pro ty, kteří byli zvědaví, jak se kuje z železného prutu podkova anebo jak se vykovává kytky či lístky na ozdobnou mříž, postavil mistr Michna v koutě zahrady výheň a kovadlinu. Bylo skutečně zajímavé pozorovat kovářský fortel proměňující kousky železa v užitkové i zdobné předměty. Kdekdo měl zájem odnést si je na památku.

K zahradním slavnostem neodmyslitelně patří i hostina těla, pozvání k prostřeným stolům.

Zelená oáza zahrady, klidného místa uprostřed rušného města, dnes plná zajímavých výtvarných děl, bude až do konce září nabízet bezplatně brněnské veřejnosti nejen odpočinek a osvěžení ducha mezi stovkami botanických exemplářů, ale i potěšení z rozmístěných výtvarných děl moravských umělců. Tak bylo v Botanické zahradě obnoveno výstavnictví, jehož trvalou připomínkou zůstávají Šimkovy *Prameny země* z I. zahradní slavnosti v roce 1997, dnes už obrostlé rostlinami, které ve volné přírodě přirozeně doprovázejí jednotlivé druhy hornin, z nichž jsou „prameny“ komponovány. Nic tu není ponecháno náhodě ani samoučelu. Jedinečné univerzitní místo spojuje vizuální a estetické zážitky s poučením, a tímto specifickým propojením vědy a umění naplňuje přesah univerzity do občanského života. Právě to bylo jedním z motivů, které inspirovaly *Františka Galeho* a *Jaroslava Malinu* k založení novodobé univerzitní tradice zahradních slavností. Tématem té páté v roce 2001 bude slévárenství a litina (to také není materiál běžně viděný ve výstavních síních!) a zúčastní se rovněž další vynikající výtvarník ...

Neodmyslitelně už patří k této události i zmíněná reprezentativní publikace vydaná editorem Jaroslavem Malinou. Umocňuje a doplňuje zážitky i vědomosti dávno potom, kdy utichly tóny Komorní dechové harmonie, sentimentální melodie cimbálu i zvony kovadliny. V pohodlí domova je možné kdykoliv znovu zalistovat například historii slavnosti (*František Gale*, *Marie Tupá*) i prehistorii a historii užití dřeva a kovu (*Jaroslav Malina*) či začíst se do slov těch, kteří představují práci šikovných rukou a nápaditého ducha (*Ludvík Kundera*, *Jaroslav Malina*, *Ludvík Štěpán*, *Stanislava Macháčková*). Doprovodné barevné reprodukce dokumentárních fotografií ožíví nejen vzpomínky, ale probudí i hrdost nad tím, co a s jakou péčí děláme. Práce těch mnoha, kteří se na přípravě IV. zahradní slavnosti podíleli, a štedrost sponzorů se tak *duchovně* zhodnocuje.

Linhartová, Věra (2000): IV. zahradní slavnost, hostina Ducha i Těla. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 7, 30. září 2000, č. 9, s. 33–35.

Pátá zahradní

VĚRA LINHARTOVÁ

Středa 5. září 2001 se už škaredá narodila, přšelo od půlnoci, vydatně a vytrvale. S přibývajícimi hodinami bylo jasné, že „pátá zahradní“ nebude tentokráte v zahradě přirozené, ale v zahradě umělé, neméně krásné, pěstované ve sklenících.

Navzdory počasí se hostů sešlo hodně a docela pohodově korzovali mezi všemi těmi nádherně rostlými sukulenty a solitéry, rostlinami popínávacími a převislými, tlustolistými i tenkolistými, kaktusy i kapradnatými ...

To nedokáže nikdo jiný než člověk, snést pod jednu vyklenutou střechu rostlinstvo nejméně z poloviny světa. Mezi všemi těmi roztodivnými kreacemi přírody byly rozestaveny přesné otisky uměleckých představ, které dovedným rukama přivedli k životu – takřikajíc věčnému – výtvarníci z našeho kraje. K těm všem sošným předmětům z kovu, dřeva a pálené hlíny, které tu už z minulých zahradních slavností – práce ducha a požitků těla – zanechali Masarykově univerzitě, její Přírodovědecké fakultě a brněnské veřejnosti *Lubomír a Petra Hlušítkovi*, *Prokop Veselý*, *Zdeněk Lindovský*, *Milan Růžek*, *Roman Wenzel*, *Zdeněk Macháček* a *Milan Michna* (skleněné vázy *Jaroslava Svobody* jsou používány v Auditoriu maximu Masarykovy univerzity na Právnické fakultě), přibýly venuše, hlavy koní, domácí zvířata, keramické a dřevěné busty „Tvarožňáků“ ... to všechno z dílny malíře a sochaře doc. *Vladimíra Drápala*, jehož souhrnná výstava se stala součástí V. zahradní slavnosti. Masarykova univerzita jí už tradičně zahájila 2. studijní rok třetího tisíciletí.

Právě před pěti lety se při předávání nově vybudovaných skleníků Přírodovědecké fakultě i s monumentálním

uměleckým dílem zrodil nápad založit novodobou tradici zahradních slavností, podvečerních „gardenparty“, kde se budou ve výjimečném prostředí botanického parku scházet přátelé a známí s vedením školy, s představiteli města, jeho významných institucí a podniků, všichni spojení dobrým vztahem k Masarykově univerzitě.

Prvním výtvarným dílem, zahajujícím posloupnost těch dalších, jsou působivé *Prameny země* sochaře Jana Šimka – *Kruh mlčení, Dávné snění, Portály žvlů a Svědkové věků* – čtyři kamenné fontány doplněné uprostřed *Spirituálním zastavením* s dřevěným totemem a obětním stolem. Vybízí k zastavení, odpočinku i k vážnému zamyšlení každého kolemjdoucího už celých pět let.

Zahradní slavnosti jako forma společenského setkávání jsou prastarého data, ale to, co je na té naší originální, je ono propojení přírody s uměleckými díly – každoroční vernisáže otevírající začátek univerzitního roku a zvoucí k návštěvě do vysokoškolských výukových prostor brněnskou veřejnost – celý měsíc má vždy co obdivovat v exteriéru zahrady i v interiéru skleníků.

Letos byly rozmanité výtvary lidského umu a rukou navíc doplněny rozmarem přírody – viktorie královská nečekala s květem až na noc, jak jí prikazuje zákon přírody, ale popletená tmavou a nevládnou oblohou rozvinula ho v plné jeho kráse už odpoledne. A tak nádherná „delikventka“ potěšila všechny své milovníky.

Po páté hodině utichl proměnný koncert *Komorní dechové harmonie*, zastavilo se debatování a korzování pod palmami – z ochozu palmového skleníku oslovili přítomné spolu s organizátory slavnosti této (i všech předešlých) primátor Statutárního města Brna a rektor Masarykovy univerzity. Všichni řečníci – RNDr. Petr Duchoň, prof. RNDr. Jiří Zlatuška, CSc., Ing. František Gale, prof. RNDr. Jan Slovák, DrSc., a prof. PhDr. Jaroslav Malina, DrSc., mimo jiné přáli úspěch zahradní slavnosti, dobrým nápadům, Masarykově univerzitě i všem přítomným a vystavovatelům – Vladimíru Drápalovi (28. října letošního roku mu bude osmdesát) a mistrům uměleckého slévárnictví z Blanenska a Brněnska – Ing. Jindřichu Coufalovi, spolumajiteli a řediteli slévárny ALFE Brno, s. r. o., v Brně-Chrlicích, a Antonínu Paděrovi, metalurgovi a mistru uměleckého lití a majiteli firmy Slévárna barevných kovů – odlévání uměleckých předmětů z Dolní Lhoty u Blanska. Užitkové a umělecké předměty a objekty obou firem bylo možno obdivovat v parku i mezi vzácnými tropickými rostlinami. Něco z nově vystavovaných děl tu již jistě zůstane jako dar univerzitě i pro generace příští.

(...)

Letošní V. zahradní slavnost už také patří minulosti, dočítám si *V. zahradní slavnost* Františka Galeho a docela si spolu s ním přeju, „aby VI. zahradní slavnost v roce 2002 byla opět setkáním přátel umění, přírody, univerzity, zkrátka nás všech, kteří jsme si zahradní slavnosti Masarykovy univerzity oblíbili“. A čemu bude věnována, zatím neprozradím.

*

P. S.: K tomu, aby to tak bylo, je vždycky zapotřebí hodně úsilí, dobré vůle, prací všeho druhu i peněz. Připojme proto na závěr dík všem těm, kteří se dosud o jejich konání i zdárný průběh zasloužili. Pro čtenáře *Univerzitních novin* nejsou ti lidé anonymní, i když je tady všechny nemůžeme vyjmenovat – zaměstnanci, příznivci, vystavovatelé i sponzorské firmy, jichž bylo na letošní pozvánce uvedeno devatenáct.

Linhartová, Věra (2001): Pátá zahradní. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 8, 30. září 2001, č. 9, s. 5–6.

4.5.2.2. Literatura

- Bravený, Pavel (1997): Zahradní slavnost k otevření rekonstruované Botanické zahrady Přírodovědecké fakulty MU. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 4, 30. září 1997, č. 9, s. 1–3.
- Gale, František (1999): Zahradní slavnosti MU – přitažlivý příklad otevřenosti MU. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 6, 30. listopadu 1999, č. 11, s. 7–8.
- Gale, František (2001): V. zahradní slavnost Masarykovy univerzity. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 9, 30. září 2001, č. 9, s. 1–4.
- Gale, František – Malina, Jaroslav – Zeman, Josef (1998): „Člověk a keramika“ v Botanické zahradě Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity. Edice Miscellanea Nadace Universitas Masarykiana. Brno: Masarykova univerzita – Nakladatelství a vydavatelství NAUMA.
- Gale, František – Šimek, Jan (1997): „Prameny země“ v Botanické zahradě Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity. Edice Miscellanea Nadace Universitas Masarykiana. Brno: Masarykova univerzita – Nakladatelství a vydavatelství NAUMA.
- Linhartová, Věra (1999): III. zahradní slavnost. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 6, 30. září 1999, č. 9, s. 1–4.
- Linhartová, Věra (2000): IV. zahradní slavnost, hostina Ducha i Těla. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 9, 30. září 2000, č. 9, s. 33–35.

- Linhartová, Věra (2001): Pátá zahradní. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 8, 30. září 2001, č. 9, s. 5–6.
- Linhartová, Věra (2002): Pátá zahradní. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 9, 30. září 2002, č. 9, s. 2–6.
- Malina, Jaroslav, ed. (1999): „Člověk a sklo“ v *Botanické zahradě Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity*. Edice Miscellanea Nadace Universitas Masarykiana. Brno: Masarykova univerzita – Nakladatelství a vydavatelství NAUMA.
- Malina, Jaroslav, ed. (2000): „Plastiky z dřeva a kovu“ v *Botanické zahradě Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity*. Edice Miscellanea Nadace Universitas Masarykiana. Brno: Masarykova univerzita – Nakladatelství a vydavatelství NAUMA.
- Malina, Jaroslav, ed. (2001): „Dílo Vladimíra Drápala a mistrů uměleckého slévárenství“ v *Botanické zahradě Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity*. Edice Miscellanea Nadace Universitas Masarykiana. Brno: Masarykova univerzita – Nakladatelství a vydavatelství NAUMA.

126 1. zahradní slavnost v Botanické zahradě Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně 12. 9. 1997. Pohled do Botanické zahrady se sochařskou kompozicí brněnského sochaře Jana Šimka *Prameny země*, tvořenou pěti meditativními místy *Kruh mlčení – Dávné znění – Spirituální zastavení – Portály živlů – Svědkové věků*.

127 1. zahradní slavnost v Botanické zahradě Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně 12. 9. 1997. Sochařské objekty *Prameny země* brněnského sochaře Jana Šimka.

128 1. zahradní slavnost v Botanické zahradě Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně 12. 9. 1997. Jan Šimek, František Derfler, Petr Baran.

129 1. zahradní slavnost v Botanické zahradě Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně 12. 9. 1997. Koncert souboru Javorník.

130 2. zahradní slavnost v Botanické zahradě Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně 4. 9. 1998 – *Člověk a keramika*, výstava keramických objektů brněnských a kunštátských keramiků a sochařů. Zakladatelé zahradních slavností Jaroslav Malina a František Gale při zahájení.

131 2. zahradní slavnost v Botanické zahradě Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně 4. 9. 1998 spojená s výstavou keramických objektů brněnských a kunštátských keramiků a sochařů. Prokop Veselý při instalaci svých artefaktů.

132 3. zahradní slavnost v Botanické zahradě Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně 2. 9. 1999 – *Člověk a sklo*, výstava z díla sklářského výtvarníka Jaroslava Svobody. Jaroslav Malina při zahájení.

133 3. zahradní slavnost v Botanické zahradě Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně 2. 9. 1999. Zahájení.

134 3. zahradní slavnost v Botanické zahradě Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně 2. 9. 1999. Jaroslav Svoboda, *Brány vzpomínek*, 1989, detail, tavené sklo, kov, výška 260 cm.

135 4. zahradní slavnost v Botanické zahradě Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně 6. 9. 2000 – *Plastiky z dřeva a kovu*, výstava z díla sochaře Zdeňka Macháčka a uměleckého kováře Milana Michny. Zahájení: Ludvík Štěpán, František Gale, Zdeněk Macháček, Milan Michna, Jaroslav Malina.

136 4. zahradní slavnost v Botanické zahradě Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně 6. 9. 2000 – *Plastiky z dřeva a kovu*, výstava z díla sochaře Zdeňka Macháčka a uměleckého kováře Milana Michny. Koncert Komorní dechové harmonie. Na pozadí se vznášá jedna z plastik Zdeňka Macháčka.

4.5.3. Reprezentační plesy Masarykovy univerzity v Brně

Reprezentační plesy Masarykovy univerzity v Brně představují společenské setkání členů akademické obce Masarykovy univerzity s představiteli českých a zahraničních vysokých škol i politických, hospodářských a kulturních institucí; konají se od roku 2000 vždy koncem ledna v Besedním domě v Brně u příležitosti připomenutí výročí podepsání zákona o zřízení druhé české univerzity (Masarykovy univerzity) prezidentem Tomášem Garrigueem Masarykem (28. 1. 1919). Založení této slavnosti iniciovali v roce 1999 představitelé vedení Masarykovy univerzity v Brně (František Gale) a Nadace Universitas Masarykiana (Jaroslav Malina). „I. reprezentační ples Masarykovy univerzity v Brně“ se konal pod záštitou rektora Masarykovy univerzity v Brně a předsedy Nadace Universitas Masarykiana v Brně dne 28. 1. 2000 – v den 81. výročí podepsání zákona (Gale 2000) (obr. 137–138).

4.5.3.1. Ohlasy

1. koncertní ples 2000 – zahájení nové tradice připomínající založení Masarykovy univerzity

FRANTIŠEK GALE

(...) Rokem 2000 končí druhé tisíciletí, v němž posledních 81 let působí druhá česká univerzita se sídlem v Brně. Rokem 2000 je také završeno 10 let od změn, které nám přinesl revoluční rok 1989, v jehož závěru jsme se vrátili do demokratického světa.

Právě posledních deset let je charakterizováno snahou vedení Masarykovy univerzity vrátit škole její vážnost ve světě vědy a vzdělání, její nezastupitelnou roli v kulturním životě města Brna a v neposlední řadě vytvořit podmínky pro její rozvoj v příštím století. V praxi to znamenalo vytvářet řadu významných aktivit, z nichž mnohé dnes univerzitu charakterizují a současně zviditelňují.

O některých akcích, jež se zrodily v uplynulém desetiletí, jsem již na stránkách *Univerzitních novin* psal a snažil se široké univerzitní veřejnosti přiblížit účel a smysl, který v nich vidí minulé vedení i současný management Masarykovy univerzity.

Dnes bych rád věnoval pozornost nejnovější aktivitě, která svým charakterem spadá do kulturní oblasti a svým termínem se váže k výročí založení Masarykovy univerzity. Je splněním úkolu, který si vedení naší univerzity stanovilo: „Důstojně a na úrovni univerzitní i široké veřejnosti každoročně připomínat akt založení druhé české univerzity.“

Svolávat masová shromáždění po 81 letech existence univerzity už jistě není aktuální. Na druhé straně však samotný fakt, že 28. ledna 1919 byla druhá česká univerzita založena, je v historii významným datem, které není možné opomíjet. Také rok 2000 „volal“ po založení tradice, a proto v závěru roku 1999, kdy Masarykova univerzita oslavila 80 let své existence, bylo nalezeno řešení:

„Každým rokem, počínaje rokem 2000, v den a na znamení výročí nebo v jeho předvečer uspořádat kulturní večer pro významné představitele vysokých škol, města Brna i přizvané představitele sesterských vysokých škol z České republiky i zahraničí, stejně jako současné i potenciální mecenáše Masarykovy univerzity.“

Byla zvolena netradiční forma: „1. koncertní ples 2000“ Masarykovy univerzity, pořádaný pod záštitou Jeho Magnificence, rektora Masarykovy univerzity *prof. RNDr. Jiřího Zlatušky, CSc.*, a předsedy Nadace Universitas Masarykiana *prof. PhDr. Jaroslava Maliny, DrSc.*, v Besedním domě dne 28. 1. 2000 – v den 81. výročí podepsání zákona o zřízení druhé české univerzity prezidentem T. G. Masarykem.

Tato akce v prostorách Besedního domu, na niž byly pozvány osobnosti tuzemské i zahraniční, univerzitní i neuniverzitní, má formou koncertu i společenského setkání celebrit připomenout, že 28. leden 1919 nezůstal zapomenut.

V rámci večera vystoupily Pěvecký sbor Masarykovy univerzity „Gaudeamus“, brněnské žesťové kvinteto „Moravian Brass“, taneční páry „Starlet“ Brno, „Orel“ Brno a taneční skupiny Lékařské fakulty MU. Hlavním magnetem večera však byl mezinárodní smyčcový orchestr z německého Coburgu „Die flotten Geister“, v němž hrají umělci z celé střední Evropy včetně České republiky. (...)

Vedle 7. března – výročí TGM, květnové akce Dies Academicus, Zahradní slavnosti počátkem září, slavnostních aktů předávání cen Nadace Universitas Masarykiana vynikajícím osobnostem vědeckého a kulturního života a Ceny Karla Engliše významným ekonomům, situovaných zpravidla do podzimních měsíců, bude lednový termín určen „VIP večerům“ MU, které se váží k založení Masarykovy univerzity.

Přeji této i všem ostatním aktivitám Masarykovy univerzity dlouhé a úspěšné trvání.

Gale, František (2000): 1. koncertní ples 2000 – zahájení nové tradice připomínající založení Masarykovy univerzity. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 7, 31. ledna 2000, č. 1, s. 1–3.

4.5.3.2. Literatura

Gale, František (2000): 1. koncertní ples 2000 – zahájení nové tradice připomínající založení Masarykovy univerzity. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 7, 31. ledna 2000, č. 1, s. 1–3.

Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana, roč. 7, 31. ledna 2000, č. 1, s. 1–3.

137 III. reprezentační ples Masarykovy univerzity v Besedním domě v Brně 25. 1. 2002 konaný u příležitosti připomenutí výročí zřízení Masarykovy univerzity (28. 1. 1919). Vystoupení pěveckého sboru Masarykovy univerzity Gaudeamus.

138 III. reprezentační ples Masarykovy univerzity v Besedním domě v Brně 25. 1. 2002. V popředí František Gale, jeden ze zakladatelů tohoto společenského setkání konaného u příležitosti připomenutí výročí zřízení Masarykovy univerzity (28. 1. 1919).

4.5.4. Sochy pro Masarykovu univerzitu a Nadaci Universitas Masarykiana

Propojování vědy s uměním a estetizaci univerzitního prostředí sleduje nejen projekt „zahradních slavností“ (viz 4.5.2. Zahradní slavnosti v Botanické zahradě Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně), ale též projekt „Sochy pro Masarykovu univerzitu a Nadaci Universitas Masarykiana“. Byl zahájen v roce 1994 zásluhou zejména Pavla Braveného, Františka Galeho, Jaroslava Maliny, Eduarda Schmidta, Jiřího Vorlíčka a Olbrama Zoubka. Tehdy Olbram Zoubek vytvořil pro vstupní prostoru Rektorátu Masarykovy univerzity plastiku *Zvídavost – Letící s modelovanou draperií* a cyklus *Zvídavost* sestávající ze sedmi plastik, jež byly udíleny jako Cena Nadace Universitas Masarykiana (Malina 1994a–c, 1996, Tomeček 1994, Zoubek – Malina 1994, viz též 4.3. Cena Nadace Universitas Masarykiana) (obr. 139–140). V témže roce se pro vestibul Právnické fakulty podařilo získat monumentální plastiku Vladimíra Preclíka *Zákoník*, která původně vznikla v roce 1970 pro budovu Federálního shromáždění Československé federativní republiky v Praze, avšak byla podrobena tvrdé kritice komunistických poslanců jako práce „typicky pravcově oportunistická“ a odmítnuta (Malina 2002, s. 77) (obr. 141). Z podnětu Nadace Universitas Masarykiana vytvořil Olbram Zoubek cyklus plastik *Oeconomia I–V* (1994–1997), které byly udíleny jako Cena Karla Engliše významným osobnostem za zásluhy o rozvoj ekonomie a národního hospodářství (viz 4.4. Cena Karla Engliše). Nejvíce výtvarných děl vzniká v rámci projektu *Kruh prstenu: Světové dějiny sexuality, erotiky a lásky od počátků do současnosti v reálném životě, krásné literatuře, výtvarném umění a dílech českých malířů a sochařů inspirovaných obsahem této knihy*, který byl zahájen v 90. letech minulého století a trvá dosud (viz 4.5.6. Kruh prstenu).

Další plastiky pro Masarykovu univerzitu byly vytvořeny z podnětu Sochařského sympozia v bronz, jehož práce se za předsednictví Olbrama Zoubka účastnili Pavel Bravený, František Gale, Jaroslav Malina, Eduard Schmidt, Vladimír Vajs, Josef Vajce a další, nebo z podnětu Nadace Universitas Masarykiana a jiných institucí. V areálech Masarykovy univerzity byly instalovány tyto sochy (jsou uváděny pouze ty, na jejichž realizaci se podílela též Nadace Universitas Masarykiana):

Jan Šímek, *Prameny země*, 1997, sochařská kompozice z kamene a dřeva tvořená pěti meditativními místy *Kruh mlčení – Dávné znění – Spirituální zastavení – Portály živlů – Svědkové věků*; Botanická zahrada Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně (Bravený 1997, Gale – Šímek 1997) (obr. 126–128).

Vincenc Makovský, *Plastika pro bazén*, 1930/1998, výška 240 cm, nástupní prostor Ekonomicko-správní fakulty Masarykovy univerzity v Brně (Lipová 41a). Plastika byla odhalena dne 18. června 1998 u příležitosti slavnostního otevření nové budovy Ekonomicko-správní fakulty (Gale 1998, Malina 1998a–b) (obr. 142).

Karel Nepraš, *Bez názvu*, 1999, bronz, výška 298 cm, nádvoří Fakulty informatiky Masarykovy univerzity v Brně (Botanická 68a). Socha vznikla v rámci I. ročníku sochařského sympozia v bronz a byla odhalena 13. září 1999 u příležitosti slavnostního otevření komplexu budov Fakulty informatiky a připomenutí pěti let existence fakulty (Linhartová 1999) (obr. 143).

Jan Šímek – Petr Baran, *Zrcadlení*, 1999, kompozice tvořená dřevěnou plastikou Jana Šimka a fotografiemi Petra Barana, 237 x 240 cm, vestibul Fakulty informatiky Masarykovy univerzity v Brně (Botanická 68a). Dílo bylo odhaleno 13. září 1999 u příležitosti slavnostního otevření komplexu budov Fakulty informatiky a připomenutí pěti let existence fakulty (Linhartová 1999) (obr. 144).

Lukáš Rittstein, *Vlny*, bronz, nerez, 430 x 120 cm, atrium budovy Lékařské fakulty MU v Brně (Komenského náměstí. 2). Plastika vznikla v rámci Sochařského sympozia v bronz a byla slavnostně odhalena u příležitosti otevření rekonstruované budovy Lékařské fakulty dne 20. června 2000 (Gale 2000, Linhartová 2000) (obr. 145).

Nikos Armutidis, *Plastika pro Masarykovu univerzitu*, 2000, bronz, výška 220 cm, předpolí budovy Ředitelství Správy kolejí a menz Masarykovy univerzity v Brně (Vinařská 5b). Plastika vznikla v rámci Sochařského sympozia v bronz a byla slavnostně odhalena 28. 10. 2000 (Linhartová 2000b) (obr. 146).

Olbram Zoubek, *Eva a Marie*, 2001, bronz, výška 210 a 175 cm, atrium Anatomického ústavu Lékařské fakulty Masarykovy univerzity v Brně (Kamenice 3). Plastiky byly slavnostně odhaleny u příležitosti otevření Anatomického ústavu (Morfologického centra I) Lékařské fakulty Masarykovy univerzity v Brně – první stavby Univerzitního v Brně-Bohunicích (Linhartová 2001) (obr. 147).

Michal Gabriel, *Kmen*, 2002, bronz, 458 x 88 cm, nádvoří Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně (Arna Nováka 1). Plastika vznikla v rámci Sochařského sympozia v bronz a byla slavnostně odhalena 14. května 2002 u příležitosti otevření nové budovy Knihovny Filozofické fakulty a Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně (Linhartová 2002) (obr. 148).

Marius Kotrba, *Dvojice*, 2003, bronz, 330 x 179 cm, nádvoří Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně (Kotlářská 2). Plastika vznikla v rámci Sochařského sympozia v bronz a byla slavnostně odhalena 11. 5. 2004 u příležitosti otevření nově rekonstruovaných budov Ústavu geologických věd Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně (obr. 149).

4.5.4.1. Ohlasy

Hold umění a vínu

VĚRA LINHARTOVÁ

Svátek osmadvacátého října 2000 oslavila Masarykova univerzita způsobem skutečně originálním. Akademičtí funkcionáři nepronášeli politické projevy při manifestaci na náměstí, ale promlouvali k účastníkům vernisáže plastiky akademického sochaře Nikose Armutidise, která od toho dne ozvláštňuje prostranství před kolejními budovami na Vinařské. Univerzitní kvestor Ing. František Gale ji „přijal“ jako „trvalou hodnotu špičkové kvality“ jednak od českého sochaře řeckého původu, který je členem uměleckého sdružení Sochařské sympozium v bronz, jednak od uměleckých sléváčů ze slévárny v Horní Kalné, kteří výtvarné dílo odlili ze slitiny mědi a cínu, aby vzdorovalo počasí i času. Umělecká a řemeslné dokonalá práce hraje v Bronzovém sympoziu jednotnou roli. Armutidisova plastika je v rámci tohoto ambiciózního projektu v pořadí již třetí sochou „darovanou“ Masarykově univerzitě – areál Fakulty informatiky MU od roku 1999 zdobí plastika prof. akad. sochaře Karla Nepraše a atrium Lékařské fakulty MU od letošního června ozvláštňuje enigmatické dílo akad. sochaře Lukáše Rittsteina. Proto byli jejímu předávání přítomni i prorektor MU prof. RNDr. Eduard Schmidt, CSc., akademický sochař Josef Vajce jako jedni z duchovních otců sympozia, které ještě připravuje pro nově vznikající areál bohunického univerzitního kampusu dvě výtvarná díla a další plastiku, jež brzy obohatí areál Filozofické fakulty MU. A protože jsou všechny sochy současně i na území města Brna, vyslala na vernisáž i Radnice svou zástupkyni – Ing. Jarmilu Horovou, CSc.

Slavnostní přebírání instalované plastiky je snadná věc. Už méně snadné je prosazovat myšlenku, že k účelovým univerzitním interiéřům i exteriérům neodmyslitelně patří i jejich umělecká výzdoba. A v dnešních podmínkách je „ztiženě nesnadné“ obstarat sponzorské finanční zdroje na krytí nutných výdajů. Snad takovou práci, zdánlivě vzdálenou vědě a výuce, ocení generace vysokoškoláků, kteří si možná ani neuvědomují, jak ta tvrdohlavá snaha po estetizaci prostředí nenásilně kultivuje jejich duchovní svět.

A tak půjdete-li cestou kolem kolejních budov na Vinařské, zastavte své kroky na chvíli před bronzovou sochou Nikose Armutidise a vyprovokujte svou fantazii k uhadování významů a sdělení zakódovaných do členitého tvaru – je to amfora připomínající starověkost výtvarné kultury s otisky dávno vyhynulých trilobitů či listů zaniklých rostlin až z prahu jejich života? Anebo vesmírná bytost s rukama zalomenýma k nebesům? Je to každopádně dílo k zamyšlení ... Autor sám ho pojmenoval zcela obecně – *Plastika pro Masarykovu univerzitu*.

Po jejím veřejném převzetí do majetku univerzity slavnostní odpoledne neskončilo. Jen se změnilo místo setkání a téma. Pokračovalo se totiž v prostorách menzy, kam byli všichni pozváni na degustaci nejlepších moravských vín 2000–2001 a na slavnostní vyhlášení nejlepších vzorků II. ročníku TOP 77. (...) Degustaci doprovázela cimbálová muzika Slováckého krúžku z Brna, a kdo chtěl cimbál slyšet tlumeněji z dálky, obcházel se svou skleničkou vtipnou výstavu kreseb Vladimíra Renčina s tematikou vína. Pro oči a pro radost všem návštěvníkům ji na autorovi „vymámil“ jeho dávný „pracovní kamarád“ prof. Jaroslav Malina, takže i ochutnávka vína na univerzitní půdě byla spojena s kulturním zážitkem – ostatně humorné koření přece k vínu patří! (...)

Linhartová, Věra (2000b): Hold umění a vínu. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 8, 30. listopadu 2000, č. 11, s. 26–28.

4.5.4.2. Literatura

Bravený, Pavel (1997): Zahradní slavnost k otevření rekonstruované Botanické zahrady Přírodovědecké fakulty MU. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 4, 30. září 1997, č. 9, s. 1–3.

Gale, František (1998): Jak vznikla idea výstavby nové budovy pro Ekonomicko-správní fakultu Masarykovy univerzity. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 5, 30. června 1998, č. 6, s. 1–5.

Gale, František, ed. (2000): *Masarykova univerzita v Brně, Komenského nám. 2: Slavnostní otevření rekonstruovaného objektu MU a vernisáž plastiky Lukáše Rittsteina*. Brno: Masarykova univerzita v Brně.

Gale, František – Šimek, Jan (1997): „Prameny země“ v Bota-

nické zahradě Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity. Edice Miscellanea Nadace Universitas Masarykiana. Brno: Masarykova univerzita – Nakladatelství a vydavatelství NAUMA.

Hlušička Jiří – Malina, Jaroslav – Šebek, Jiří (2002): *Vincenc Makovský*. 19. svazek Edice Osobnosti Nadace Universitas Masarykiana. Brno: Akademické nakladatelství CERM – Nakladatelství a vydavatelství NAUMA – Masarykova univerzita.

Linhartová, Věra (1999): Vítejte v bouřlivých časech. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 6, 30. září 1999, č. 9, s. 7–10.

Linhartová, Věra (2000a): Den sváteční. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masa-*

- rykiana, roč. 8, 31. srpna 2000, č. 7–8, s. 4–6.
- Linhartová, Věra (2000b): Hold umění a vínu. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 8, 30. listopadu 2000, č. 11, s. 26–28.
- Linhartová, Věra (2001): Zapsáno do paměti. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 8, 31. října 2001, č. 10, s. 1–4.
- Linhartová, Věra (2002): Ne každý den se otevírají knihovny ... *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 9, 31. května 2002, č. 5, s. 14–16.
- Malina, Jaroslav (1994a): Socha pro Masarykovu univerzitu: Pokus o analýzu vzniku jedné sochy. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 1, 25. srpna 1994, č. 7–8, s. 21–24.
- Malina, Jaroslav (1994b): Slavnostní otevření Rektorátu Masarykovy univerzity. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 1, 30. září 1994, č. 9, s. 2–3.
- Malina, Jaroslav, ed. (1994c): *Socha pro Masarykovu univerzitu*. Edice Miscellanea Nadace Universitas Masarykiana. Boskovice – Brno: Nakladatelství Albert – Nakladatelství Jota.
- Malina, Jaroslav, ed. (1996): *Olbram Zoubek*. 9. svazek Edice Osobnosti Nadace Universitas Masarykiana. Brno: Nakladatelství Georgetown – Nakladatelství a vydavatelství NAUMA.
- Malina, Jaroslav et al. (1998a): Plastika Vincence Makovského pro Masarykovu univerzitu. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 5, 30. června 1998, č. 6, s. 5–17.
- Malina, Jaroslav, ed. (1998b): *Plastika Vincence Makovského pro Masarykovu univerzitu*. Edice Miscellanea Nadace Universitas Masarykiana. Brno: Nadace Universitas Masarykiana – Nakladatelství Georgetown – Nakladatelství a vydavatelství NAUMA.
- Malina, Jaroslav a kolektiv (2002): *Vladimír Preclík: Brno 1990–1998*. 18. svazek Edice Osobnosti Nadace Universitas Masarykiana. Brno: Akademické nakladatelství CERM – Nakladatelství a vydavatelství NAUMA – Masarykova univerzita – Vysoké učení technické, nakladatelství VUTIIUM.
- Tomeček, Jaromír (1994): Nemohu odejít ... *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 1, 30. září 1994, č. 9, s. 1–2.
- Zoubek, Olbram – Malina, Jaroslav (1994): Rozhovor s Olbramem Zoubkem o soše pro Masarykovu univerzitu. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 1, 28. dubna 1994, č. 4, s. 1–2.

139 Sochy pro Masarykovu univerzitu a Nadaci Universitas Masarykiana. Olbram Zoubek ve svém pražském ateliéru v závěrečném stadiu vytváření hliněného originálu *Zvidavosti – Letící s modelovanou draperií* (1994, výška 225 cm), sochy pro vstupní prostoru Rektorátu Masarykovy univerzity v Brně.

140 Sochy pro Masarykovu univerzitu a Nadaci Universitas Masarykiana. Olbram Zoubek, *Zvidavost – Letící s modelovanou draperií*, 1994, výdusek, cement, částečně zlaceno, výška 225 cm; vstupní prostora Rektorátu Masarykovy univerzity v Brně (Žerotínovo náměstí 9).

141 Sochy pro Masarykovu univerzitu a Nadaci Universitas Masarykiana. Vladimír Preclík, *Zákoník*, 1970, mořené a zlačené dřevo, výška 242 cm; vestibul Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, Veveří 70 (od roku 1994). Plastika byla původně určena pro budovu Federálního shromáždění Československé federativní republiky v Praze, avšak politickými činiteli byla v roce 1970 z ideologických důvodů odmítnuta.

142 Sochy pro Masarykovu univerzitu a Nadaci Universitas Masarykiana. Vincenc Makovský, *Plastika pro bazén*, 1930/1998, bronz, výška 240 cm, nástupní prostor Ekonomicko-správní fakulty Masarykovy univerzity v Brně (Lipová 41a).

143 Karel Nepraš, *Bez názvu*, 1999, bronz, výška 298 cm, nádvoří Fakulty informatiky Masarykovy univerzity v Brně (Botanická 68a). Luděk Matyska, Karel Nepraš, František Gale, Olbram Zoubek, Josef Vajce, Pavel Bravený.

144 Jan Šimek – Petr Baran, *Zrcadlení*, 1999, kompozice tvořená dřevěnou plastikou Jana Šimka a fotografiemi Petra Barana, 237 x 240 cm, vestibul Fakulty informatiky Masarykovy univerzity v Brně (Botanická 68a).

145 Lukáš Rittstein, *Vlny*, bronz, nerez, 430 x 120 cm, atrium budovy Lékařské fakulty Masarykovy univerzity v Brně (Komenského náměstí 2).

146 Nikos Armutidis, *Plastika pro Masarykovu univerzitu*, 2000, bronz, výška 220 cm, předpolí budovy Ředitelství Správy kolejí a menz Masarykovy univerzity v Brně (Vinařská 5b). Nikos Armutidis a František Gale.

147 Olbram Zoubek, *Eva a Marie*, 2001, bronz, výška 175 cm, atrium Anatomického ústavu Lékařské fakulty Masarykovy univerzity v Brně (Kamenice 3). Na snímku je plastika *Marie*. Eduard Schmidt, František Gale, Jiří Vorlíček, Jiří Zlatuška.

148 Michal Gabriel, *Kmen*, 2002, bronz, 458x88 cm, nádvoří Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně (Arna Nováka 1).

149 Marius Kotrba, *Dvojice*, 2003, bronz, 330x179 cm, nádvoří Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně (Kotlářská 2).

4.5.5. Výstavy soch a obrazů

Nadace Universitas Masarykiana uspořádala řadu výstav českých malířů a sochařů. Mezi nejvýznamnější patřily ty, které byly spjaty s uvedením monografie z Edice Osobnosti věnované životu a dílu vystavujícího umělce.

Dne 5. června 1995 se u příležitosti šedesátin akademického malíře a grafika Adolfa Borna konaly v Centru experimentálního divadla v Brně vernisáž výstavy *Born '95* a uvedení knihy *Adolf Born* (Malina 1995) (obr. 51).

Dne 16. prosince 1996 se u příležitosti sedmdesátin akademického sochaře Olbrama Zoubka konaly na Rektorátu Masarykovy univerzity v Brně vernisáž výstavy *Zoubek '96* a uvedení knihy *Olbram Zoubek* (Malina 1996) (obr. 150).

Dne 25. května 2001 se v Galerii na chodbě Katedry antropologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně konaly vernisáž výstavy akademické malířky Zdeny Höhmové – *Obrazy a kresby* a uvedení knihy *Zdena Höhmová* (Malina 2001) (obr. 151).

Dne 11. dubna 2002 se konala – u příležitosti udělení Ceny Nadace Universitas Masarykiana Vladimíru Preclíkovi a Jiřímu Vorlíčkovi – ve vestibulu Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně vernisáž výstavy z díla Vincence Makovského a jeho žáků – Stanislava Hanzíka, Jiřího Kašpara, Sylvy Lacinové a Josefa Vajceho, a byly uvedeny knihy *Alois Mikulka*, *Vincenc Makovský*, *Vladimír Preclík* (Linhartová 2002) (obr. 152).

Dne 25. listopadu 2004 se konalo ve foyeru auly Masarykovy univerzity a v Galerii na chodbě Katedry antropologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně v areálu Vinařská – u příležitosti desátého výročí založení Nadace Universitas Masarykiana – udělení Ceny Nadace Universitas Masarykiana Olbramu Zoubkovi a Ceny Karla Engliše Vratislavu Kulhánkovi, proběhla vernisáž výstavy obrazů Miroslava Netíka a výstavy soch Zdeňka Macháčka a Olbrama Zoubka a byla uvedena kniha *Miroslav Netík* (Linhartová 2005) (obr. 153–154).

Rozsáhlé výstavy byly pořádány v rámci zahradních slavností v Botanické zahradě Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně.

4.5.5.1. Ohlasy

Výstavy v Botanické zahradě

FRANTIŠEK GALE

V. zahradní slavnost spojená s uvedením knížky a výstavy *Dílo Vladimíra Drápala a Mistrů uměleckého slévárství v Botanické zahradě Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity* je za námi. Jaká byla? To je otázka, k níž se budeme ještě několikrát vracet.

Letošní zahradní slavnost nebyla „jen tak trochu výroční“. Vždyť byla pátou v pořadí a čtyři předešlá setkání v naší Botanické zahradě se stala významnými prezentacemi Masarykovy univerzity. Letošní zahradní slavnost připravená na 5. září 2001 se dočkala konečně i takzvané „mokré varianty“. Každá akce pořádaná v přírodním prostředí, kam samozřejmě spadají i všechny zahradní slavnosti, je závislá na přízní počasí. Čtyři předešlé ročníky jsme měli mimořádné štěstí, protože nám počasí až obdivuhodně přálo. V. zahradní slavnost, ač připravená do všech detailů v exteriérech – zmokla. Až do poledních hodin v den slavnosti jsme vzhlíželi k zachmuřenému nebi a ve skrytu duše doufali, že se počasí přece jen umoudří. Nestalo se. Vytrvalý déšť tentokrát zařídil, že jsme si vyzkoušeli variantu slavnosti, která by mohla nést název „skleníková“.

Obavy, že práce, náklady i šlechetnost sponzorů budou znehodnoceny nepřízní počasí, se rozplynuly úderem páté hodiny odpolední, kdy se u vchodu do skleníků tísnil hosté sice pod deštníky, ale plni očekávání: všechny organizátory mile překvapily stovky hostů, které od účasti na letošní zahradní slavnosti neodradil ani vytrvalý déšť. Skleníkový areál Botanické zahrady prodělával skutečně zatěžkávací zkoušku – domnívám se, že takové množství návštěvníků v jednom dni a v jednom časovém úseku ještě „nezaznamenal“.

Všechny plánované programové i gastronomické akce připravené pro zahradní slavnost musely nalézt prostor mezi hosty a hosté museli akceptovat „mokrou variantu“ slavnosti.

Na hodnocení letošní slavnosti je ještě brzy a musí to provést jiní než organizátoři, kteří nemusí být objektivní. Domnívám se však, že podle ohlasu přímo „z místa činu“ všichni přítomní „vzali na vědomí“ výjimečnost situace, nutnost zahuštění prostoru ve sklenících a nakonec v rámci známého rčení – „že vše zlé je k něčemu dobré“ – přivítali novou, zatím nevyzkoušenou variantu univerzitní zahradní slavnosti 2001. Jakoby náhradou za špatné počasí mohli obdivovat rozkvetlou *viktorii královskou* v jezírku „tropického“ skleníku, která, „zmatena počasím“, vykvetla k zahájení zahradní slavnosti, zatímco za normálních podmínek kvete pouze v noci.

Ale to se již dostáváme k průběhu letošní univerzitní zahradní slavnosti a pro ty, kteří se nemohli zúčastnit, jsou

určeny následující řádky, jimiž chci přiblížit přípravu, realizaci i průběh akce, která již pevně zakotvila v univerzitním i městském kulturním kalendáři.

Především je třeba zdůraznit, že náklady spojené s pořádáním této akce jsou plně kryty sponzory univerzity a těm patří dík na prvním místě. Sponzoři osvědčení i noví se podíleli jak finančně, tak materiálově, a proto již před vlastní akcí byla zajištěna stránka ekonomická.

Podle zkušeností z předešlých slavností víme, že měsíční výstava uměleckých děl v Botanické zahradě, která je plakátována v tramvajích města Brna a inzzerována v denním tisku díky tiskové konferenci, jež slavnosti předchází, přiláká tisíce návštěvníků, a tím i mimořádný příjem pro toto univerzitní pracoviště. I to je efekt, který vedle společenské prestiže univerzity zahradní slavnosti přináší.

Letošní výstavy jsou v podstatě dvě: Tou první je výstava plastik doc. akademického malíře Vladimíra Drápala, který se letos dožívá ve zdraví a tvůrčím zápale osmdesát let, a tudíž bylo na místě uspořádat právě jemu, dlouholetému pedagogovi působícímu na Masarykově univerzitě, soubornou výstavu z díla. Jeho plastiky ze dřeva, keramiky, bronzů a dalších materiálů jsou rozmístěny ve sklenicích, takže jim špatné počasí nevádí.

Druhá expozice je v letošním roce věnována uměleckému slévárenství. Část exponátů uměleckých slévačů byla rovněž součástí výzdoby skleníků, ale větší exteriérové exponáty byly instalovány v malebných zákoutích Botanické zahrady, nasvíceny reflektory a mnohé uvedeny do provozu (fontány, lampy, chrliče). Krása a užítkovost umělecké slitiny právě v přírodním prostředí Botanické zahrady zvláště působí a doufejme, že při zlepšeném počasí v průběhu měsíce září řada hostů i dalších návštěvníků ocení dílo slévačů. Uměleckou litinu v naší Botanické zahradě vystavují: Muzeum v Blansku, specializované na problematiku uměleckého slévárenství a hutnictví, ALFE BRNO, s. r. o., v Brně-Chrlicích a firma Antonín Paděra, Slévárna barevných kovů – odlévání uměleckých předmětů, Dolní Lhota u Blanska.

Podobně jako předešní vystavovatelé i letošní věnovali naší Botanické zahradě vybraná díla: již dnes víme, že zahradu ozdobí litinová kašna, historizující lampy, bronzový chrlič vody instalovaný na skalní kompozici ve tvaru hada i plastiky Vladimíra Drápala. Takže i po letošní slavnosti zahrada i skleníky získají na své umělecké výbavě, a tím i přitažlivosti.

Ostatně rozsah uměleckých děl postupně instalovaných do univerzitních interiérů a exteriérů již dosahuje úctyhodného počtu a vytváří z naší univerzity zajímavou galerii.

Vlastní průběh odpoledne byl tradiční. Hosty uvítala klasická promenádní hudba v podání Komorní dechové harmonie. Po uvítání přítomných kvestorem Masarykovy univerzity Ing. Františkem Galem a projevech primátora Statutárního města Brna RNDr. Petra Duchoně, rektora Masarykovy univerzity prof. Jiřího Zlatušky, děkana Přírodovědecké fakulty MU prof. Jana Slováka a předsedy Nadace Universitas Masarykiana prof. Jaroslava Maliny a představení vystavujících i pamětní publikace *Dílo Vladimíra Drápala a Mistrů uměleckého slévárenství v Botanické zahradě Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity*, tradičně připravené k zahradní slavnosti péčí Nadace Universitas Masarykiana, byl tentokrát program obohacen zpěvem a melodiemi ze světových muzikálů v podání absolventek Janáčkovy akademie múzických umění v Brně.

Poté již následovala prohlídka výstavy a setkávání hostů u skleničky dobrého vína či u udírny plné specialit a doplněné kvalitním mokem od čepu – tentokrát od společnosti STAROBRNO.

V podvečer nastoupila cimbálová muzika Javorník, a to už vůbec nikomu nevádilo, že nám letos svatý Petr nepřál. Zahradní slavnost se vydařila.

Děkuji všem organizátorům a z nich zvláště pracovníkům Botanické zahrady a Akademické menzy z Moravského náměstí: na nich ležela největší zodpovědnost. Všichni se snažili a hosté naší letošní zmoklé zahradní slavnosti to náležitě ocenili.

Pro příští rok již máme připravené téma – snad je dobře naplníme. Končí totiž realizační fáze monumentálních bronzových plastik pro areály fakult Masarykovy univerzity (dosud byly obohaceny Ekonomicko-správní fakulta, Fakulta informatiky, Lékařská fakulta), z nichž poslední je určena právě pro areál Přírodovědecké fakulty MU. Součástí zahradní slavnosti v roce 2002 by tedy mělo být její odhalení a současně prezentace děl umělců, kteří stojí v čele Bronzového symposia '98.

Těšme se, že 6. zahradní slavnost v roce 2002 bude opět slunečná. Mokrou variantu již známe.

Gale, František (2001): V. zahradní slavnost Masarykovy univerzity. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 8, 30. září 2001, č. 9, s. 1–4.

4.5.5.2. Literatura

- Gale, František (2001): V. zahradní slavnost Masarykovy univerzity. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 8, 30. září 2001, č. 9, s. 1–4.
- Linhartová, Věra (2002): Trojnásobná slavnost: Ceny Nadace Universitas Masarykiana v roce 2002. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 9, 30. dubna 2002, č. 4, s. 1–9.
- Linhartová, Věra (2005): Katedra antropologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně a Nadace Universitas (Masarykiana) bilancovaly ... *Univerzitní noviny – List Nadace Universitas a Společnosti pro podporu univerzitních aktivit*, roč. 12, 31. ledna 2005, č. 1, s. 1–5.
- Malina, Jaroslav (1995): Uvedení knihy Adolf Born a výstavy Born '95. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 2, 30. června 1995, č. 6, s. 14–17.
- Malina, Jaroslav (1996): Pocta Olbramu Zoubkovi. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 3, 31. prosince 1996, č. 12, s. 1–2.
- Malina, Jaroslav (2001): Uvedení tří nových knih z Edice Osobnosti a vernisáž výstavy malířky Zdeny Höhmové. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 8, 30. června 2001, č. 6, s. 37–41.

150 Vernisáž výstavy *Zoubek '96* a uvedení knihy *Olbram Zoubek* u příležitosti sedmdesátin akademického sochaře Olbrama Zoubka na Rektorátu Masarykovy univerzity v Brně 16. 12. 1996. Václav Klaus a Olbram Zoubek.

151 Vernisáž výstavy akademické malířky Zdeny Höhmové – *Obrazy a kresby* a uvedení knihy *Zdena Höhmová* v Galerii na chodbě Katedry antropologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně 25. 5. 2001. Stanislava Macháčková, Zdeněk Macháček, Marie Pardyová, Věra Linhartová, Marie Marečková.

152 Vernisáž výstavy z díla Vincence Makovského a jeho žáků – Stanislava Hanzíka, Jiřího Kašpara, Sylvy Lacinové a Josefa Vajceho 11. 4. 2002 ve vestibulu Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně u příležitosti udělení Ceny Nadace Universitas Masarykiana Vladimíru Preclíkovi a Jiřímu Vorlíčkovi a uvedení knih *Alois Mikulka*, *Vincenc Makovský*, *Vladimír Preclík*.

153 Vernisáž výstavy obrazů Miroslava Netíka a výstavy soch Zdeňka Macháčka a Olbrama Zoubka 25. 11. 2004 ve foyeru auly Masarykovy univerzity a v Galerii na chodbě Katedry antropologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně v areálu Vinařská – u příležitosti desátého výročí založení Nadace Universitas Masarykiana, udělení Ceny Nadace Universitas Masarykiana Olbramu Zoubkovi a Ceny Karla Engliše Vratislavu Kulhánkovi a uvedení knihy *Miroslav Netík*. Expozice Olbrama Zoubka.

4.5.6. Kruh prstenu

Projekt *Kruh prstenu: Světové dějiny sexuality, erotiky a lásky od počátků do současnosti v reálném životě, krásné literatuře, výtvarném umění a dílech českých malířů a sochařů inspirovaných obsahem této knihy* vznikl počátkem devadesátých let minulého století. Představuje vytvoření reprezentativní pětisvazkové publikace a sbírky erotik českých malířů a sochařů.

Pentalogii tvoří těchto pět svazků:

Kruh prstenu, 1: „Celý svět“ kromě euroamerické civilizace;

Kruh prstenu, 2: Euroamerická civilizace;

Kruh prstenu, 3: Český svět;

Kruh prstenu, 4: Lásky a erotika srdcem a rukama českých malířů a sochařů;

Kruh prstenu, 5: Výkladové slovníky důležitých jmen a pojmů a bibliografie.

Uvedená pentalogie předkládá pojednání o vývoji lidské sexuality, erotiky, lásky a manželství v biologických, obecně antropologických a kulturně historických souvislostech spolu s přehlídkou nejzajímavějších literárních a výtvarných děl minulosti a zároveň přináší reprodukce obrazů a soch, jež v závěru 20. a počátku 21. století vytvořilo kolem sedmi desítek českých malířů a sochařů inspirovaných obsahem jednotlivých svazků. České výtvarné originály se možná stanou základem Galerie a muzea sexuality, erotiky a lásky, budou však spolu s knihou „putovat“ po muzeích, galeriích a výstavních síních.

Vzniklo dílo celostní a zdá se, že i ojedinělé.

Autorem námětu a celého projektu je Jaroslav Malina, spoluautory pentalogie jsou Jan Filipický, Helena Honcová, Blahoslav Hruška, Josef Kandert, Oldřich Kašpar, Josef Kolmaš, Miroslav Králík, Adéla Křikavová, Olga Lomová, Miriam Löwensteinová, Klára Macúchová, Giuseppe Maiello, Jakub Maršálek, Jaroslav Oliverius, Lucie Olivová, Alena Opletalová, Marie Pardyová, Jiří Pavelka, Lydia Petráňová, Ivo Pospíšil, Jaroslav Skupník, Jiří A. Svoboda, Hana Třísková, Josef Unger, Břetislav Vachala, Václav Vančata, Marina Vančatová, František Vrhel a Jaroslav Zvěřina, to znamená amerikanisté, antropologové, arabisté, archeologové, egyptologové, etnologové, historici, indologové, japanisté, koreanisté, literární historici, sexuologové, sinologové, sumerologové, tibetologové a další odborníci, kteří díky své erudici provázejí čtenáře historií, kulturou a etikou vztahů muže a ženy „svého světa“ a literární i výtvarné ukázky volí tak, aby i z nutně omezeného počtu a rozsahu vynikla specifika jednotlivých kulturně historických oblastí naší planety v jejich vývoji od pravěku a starověku po moderní dobu. Moderní výtvarnou „vizi“ *Kruhu prstenu* vytvářejí čeští malíři a sochaři, představitelé starší, střední i nejmladší generace, vyznačující se rozmanitostí filozofických a estetických východisek:

Klára Adamová, Jiří Anderle, Nikos Armutidis, Tomáš Bím, Adolf Born, František Burant, Tomáš Císařovský, Olga Čechová, Karel Demel, Vladimír Drápal, Kurt Gebauer, Stanislav Hanzík, Jiří Hlušíčka, Helena Hlušíčková, Ladislav Hodný, Zdena Höhmová, Miroslav Hudeček, Petr Jedlička, Josef Jíra, Boris Jirků, Lefteris Joanidis, Jiří Kašpar, Igor Kitzberger, Daniel Klose, Milan Knížák, Jiří Kolář, Vladimír Komárek, Valér Kováč, Jaroslav Krátký, Oldřich Kulháněk, Sylva Lacinová, Josef Liesler, Zdeněk Lindovský, Zdeněk Macháček, Jaroslav Malina, Miroslav Malina, Jiří Marek, Dana Marková, Zdeněk Mězl, Alois Mikulka, Alois Mikulka, Jiří Netík, Miroslav Netík, Ladislav Novák, Hana Novotná, Peter Orišek, Petra Orišková, Eduard Ovčáček, Jan Antonín Pacák, Arnošt Paderlík, Josef Paleček, Veronika Palečková, Jaroslava Pešicová, Vladimír Preclík, Michael Rittstein, Ludmila Seefried-Matějková, Jaromír Skřivánek, Jiří Slíva, Vladimír Suchánek, Jiří Suchý, Jaroslav Svoboda, Vladimír Svoboda, Jiří Šalamoun, Jaroslav Šerých, Jan Šimek, František Štorek, Marta Taberyová, Marta Taberyová mladší, Josef Vajce, Aleš Vašíček, Jindra Viková, Antonín Vojtek, Roman Wenzel, Vlastimil Zábranský, Olbram Zoubek.

Projekt *Kruh prstenu* provázejí dílčí studie, zprávy o postupu prací a předběžné výstavy vznikajících děl českých výtvarníků sloužící k diskusi mezi autory knihy, malíři a sochaři, aby výsledek byl co nejlepší. Aby autoři uchopili téma pevně, jako Meneláos Prótea – a ten jim a čtenářům zodpověděl „všechny“ otázky.

Projekt *Kruh prstenu* je patrně prvním pokusem zachytit takové základní hodnoty života člověka a společnosti, jakými jsou sexualita, erotika, láska a manželství – celostně, na multidisciplinárním základě, integrovaném prostředky moderní biologické a sociokulturní antropologie, i v inspirujícím sepětí vědy a umění (Linhartová 1999, 2004).

<

154 Vernisáž výstavy obrazů Miroslava Netíka a výstavy soch Zdeňka Macháčka a Olbrama Zoubka 25. 11. 2004 ve foyeru auly Masarykovy univerzity a v Galerii na chodbě Katedry antropologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně v areálu Vínarská – u příležitosti desátého výročí založení Nadace Universitas Masarykiana, udělení Ceny Nadace Universitas Masarykiana Olbramu Zoubkovi a Ceny Karla Engliše Vratislavu Kulhánkovi a uvedení knihy *Miroslav Netík*. Expozice Zdeňka Macháčka.

4.5.6.1. Ohlasy

Třetí vernisáž Kruhu prstenu

VĚRA LINHARTOVÁ

Ve středu 7. 10. 1998 byla v prostorách Nadace Universitas Masarykiana v rektorátní budově Masarykovy univerzity zahájena vernisáž předběžné výstavy soch a obrazů, doprovázející postupně se rodící projekt knihy a výstavy *Kruh prstenu*. Myslím, že její podtitul – *Láska a sex v životě a literatuře světa srdcem a rukama českých malířů a sochařů* – prozrazuje všem téměř všechno. To, co je třeba dopovědět, se týká skupiny několika desítek lidí, kteří mu napomáhají k aktivnímu životu. Tím aktivním životem nemáme na mysli pouze postupné vytváření obrazů a soch, ale i záměr vystavit všechna díla najednou, ne však pouze jednou – bohatá kompletní výstava by měla putovat po České republice, ale také – kdo dnes ví – budou-li jí české hranice příliš těsné, snad může i dál. V úvodním vystoupení prof. Jaroslava Maliny se objevila i myšlenka nabídnout výstavu v roce 2000 účastníkům zasedání Světové banky a Mezinárodního měnového fondu v Praze. Aktivitu všech dvaadesáti malířů a sochařů spojuje základní idea Kruhu prstenu – *inspirace k tvorbě nových výtvarných děl literárními texty i jinými uměleckými artefakty*, které pozemskému lidstvu dosud zachoval čas v nejrůznějších institucích a koutech světa jako důkaz nadčasového významu lásky a sexu i jeho jedinečné role, která mu byla vymezena v nejznámějších kulturách (i v české) a civilizacích.

To nejzajímavější pro Čecha a Evropana vybírá vhodně a příznakově z bohatého odkazu historických dob šestnáct odborníků z naší univerzity, z Univerzity Karlovy, Orientálního ústavu AV ČR a z dalších institucí – jsou to historici, literární historici, antropologové, archeologové, etnologové, amerikanisté, sinologové, arabisté, indologové či sumerologové. Vedou čtenáře dějinami kultury a umění tak, aby si uvědomil životodárnou sílu tohoto velkého tématu a proměnlivost etiky vztahů muže a ženy v závislosti na době a na filozofické orientaci etnika.

Vernisáž zahájil opět prof. Jaroslav Malina, duchovní otec tohoto pozoruhodného mnohazměrného projektu a neúnavný organizátor a editor *Kruhu prstenu*. Jeho úvodní vystoupení bylo mimořádné tím, že mu tentokrát nasloužili i mimořádní hosté. Kromě přítomného autorského kolektivu a dalších hostů také předseda Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky *Václav Klaus* a primátorka města Brna *Dagmar Lastovecká*. Oba tyto vzácní hosté mimo jiné také personifikovali univerzitní ideu – propojit významné aktivity nejen s univerzitním městem, ale s celou českou společností (Linhartová 1998, s. 40–41) (obr. 155–168).

Linhartová, Věra (1998): Třetí vernisáž Kruhu prstenu. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 5, 31. října 1998, č. 10, s. 40–43.

155 Vernisáž jedné z výstav v rámci vědecko-uměleckého projektu *Kruh prstenu: Světové dějiny sexuality, erotiky a lásky od počátků do současnosti v reálném životě, krásné literatuře, výtvarném umění a dílech českých malířů a sochařů inspirovaných obsahem této knihy* ve vestibulu a v prostorách Nadace Universitas Masarykiana na Rektorátu Masarykovy univerzity v Brně 26. 6. 1997. Vlastimil Zábranský, Jaroslav Mittag, Jaroslav Malina. Na stěně obrazy Zdeny Höhmové.

156 Vernisáž jedné z výstav v rámci vědecko-uměleckého projektu *Kruh prstenu: Světové dějiny sexuality, erotiky a lásky od počátků do současnosti v reálném životě, krásné literatuře, výtvarném umění a dílech českých malířů a sochařů inspirovaných obsahem této knihy* ve vestibulu a v prostorách Nadace Universitas Masarykiana na Rektorátu Masarykovy univerzity v Brně 26. 6. 1997. Eduard Schmidt a Jaroslav Malina.

157 Vernisáž jedné z výstav v rámci vědecko-uměleckého projektu *Kruh prstenu: Světové dějiny sexuality, erotiky a lásky od počátků do současnosti v reálném životě, krásné literatuře, výtvarném umění a dílech českých malířů a sochařů inspirovaných obsahem této knihy* ve vestibulu a v prostorách Nadace Universitas Masarykiana na Rektorátu Masarykovy univerzity v Brně 5. 12. 1997. Jaroslav Malina při zahájení.

158 Vernisáž jedné z výstav v rámci vědecko-uměleckého projektu *Kruh prstenu: Světové dějiny sexuality, erotiky a lásky od počátků do současnosti v reálném životě, krásné literatuře, výtvarném umění a dílech českých malířů a sochařů inspirovaných obsahem této knihy* ve vestibulu a v prostorách Nadace Universitas Masarykiana na Rektorátu Masarykovy univerzity v Brně dne 5. 12. 1997. Zdena Höhmová, Jaroslav Malina, Antonie Jandáková, Lubor Soukal.

159 Vernisáž jedné z výstav v rámci vědecko-uměleckého projektu *Kruh prstenu: Světové dějiny sexuality, erotiky a lásky od počátků do současnosti v reálném životě, krásné literatuře, výtvarném umění a dílech českých malířů a sochařů inspirovaných obsahem této knihy* ve vestibulu a v prostorách Nadace Universitas Masarykiana na Rektorátu Masarykovy univerzity v Brně 5. 12. 1997. Jaroslav Malina, František Gale, František Derfler, Alois Hajda, Jaroslav Mittag a další.

160 Vernisáž jedné z výstav v rámci vědecko-uměleckého projektu *Kruh prstenu: Světové dějiny sexuality, erotiky a lásky od počátků do současnosti v reálném životě, krásné literatuře, výtvarném umění a dílech českých malířů a sochařů inspirovaných obsahem této knihy* ve vestibulu a v prostorách Nadace Universitas Masarykiana na Rektorátu Masarykovy univerzity v Brně 5. 12. 1997. Pavel Bravený, Jiřina Bravená, Jana Schmidtová, Sylva Lacinová, Eduard Schmidt.

161 Vernisáž jedné z výstav v rámci vědecko-uměleckého projektu *Kruh prstenu: Světové dějiny sexuality, erotiky a lásky od počátků do současnosti v reálném životě, krásné literatuře, výtvarném umění a dílech českých malířů a sochařů inspirovaných obsahem této knihy* ve vestibulu a v prostorách Nadace Universitas Masarykiana na Rektorátu Masarykovy univerzity v Brně 7. 10. 1998.

162 Vernisáž jedné z výstav v rámci vědecko-uměleckého projektu *Kruh prstenu: Světové dějiny sexuality, erotiky a lásky od počátků do současnosti v reálném životě, krásné literatuře, výtvarném umění a dílech českých malířů a sochařů inspirovaných obsahem této knihy* ve vestibulu a v prostorách Nadace Universitas Masarykiana na Rektorátu Masarykovy univerzity v Brně 7. 10. 1998. Zleva: Václav Klaus, Jaroslav Malina, Dagmar Lastovecká.

163 Vernisáž jedné z výstav v rámci vědecko-uměleckého projektu *Kruh prstenu: Světové dějiny sexuality, erotiky a lásky od počátků do současnosti v reálném životě, krásné literatuře, výtvarném umění a dílech českých malířů a sochařů inspirovaných obsahem této knihy* ve vestibulu a v prostorách Nadace Universitas Masarykiana na Rektorátu Masarykovy univerzity v Brně dne 7. 10. 1998. Zleva: Václav Klaus, Jaroslav Malina (gesto k transcendentnu?).

164 Vernisáž jedné z výstav v rámci vědecko-uměleckého projektu *Kruh prstenu: Světové dějiny sexuality, erotiky a lásky od počátků do současnosti v reálném životě, krásné literatuře, výtvarném umění a dílech českých malířů a sochařů inspirovaných obsahem této knihy* v atriu budovy IBC – obchodní centrum v Brně (Příkop 6) 17. 4. 1999.

165 Vernisáž jedné z výstav v rámci vědecko-uměleckého projektu *Kruh prstenu: Světové dějiny sexuality, erotiky a lásky od počátků do současnosti v reálném životě, krásné literatuře, výtvarném umění a dílech českých malířů a sochařů inspirovaných obsahem této knihy* v atriu budovy IBC – obchodní centrum v Brně (Příkop 6) 6. 6. 1999. Malíř Jaroslav Šerých, Jaroslav Malina, sochařka Marta Taberyová, malířka Marta Taberyová.

166 Vernisáž jedné z výstav v rámci vědecko-uměleckého projektu *Kruh prstenu: Světové dějiny sexuality, erotiky a lásky od počátků do současnosti v reálném životě, krásné literatuře, výtvarném umění a dílech českých malířů a sochařů inspirovaných obsahem této knihy* v atriu budovy IBC – obchodní centrum v Brně (Příkop 6) 6. 6. 1999. Jaroslav Malina, sochař Miroslav Hudeček, výtvarnice Olga Hudečková.

167 Vernisáž jedné z výstav v rámci vědecko-uměleckého projektu *Kruh prstenu: Světové dějiny sexuality, erotiky a lásky od počátků do současnosti v reálném životě, krásné literatuře, výtvarném umění a dílech českých malířů a sochařů inspirovaných obsahem této knihy* v atriu budovy IBC – obchodní centrum v Brně (Příkop 6) 6. 6. 1999. Pohled do expozice.

168 Vernisáž jedné z výstav v rámci vědecko-uměleckého projektu *Kruh prstenu: Světové dějiny sexuality, erotiky a lásky od počátků do současnosti v reálném životě, krásné literatuře, výtvarném umění a dílech českých malířů a sochařů inspirovaných obsahem této knihy* v hale před aulou Masarykovy univerzity v Brně (Vinařská 5) 25. 11. a 1. 12. 2004. Z díla Zdeňka Macháčka a Olbrama Zoubka. Zleva: Jaroslav Malina, Václav Klaus, Milan Knížák.

4. předběžná výstava pro projekt knihy a putovní výstavy *Kruh prstenu: Láska v životě a literatuře světa srdcem a rukama českých malířů a sochařů*

KAREL LINHART

V krásném prostředí atria budovy „International Business Centre“ v Brně na Příkopě, která patří k nejmodernějším a nejnavštěvovanějším brněnským stavbám, se v sobotu 17. dubna 1999 konala vernisáž „4. předběžné výstavy soch pro projekt knihy a putovní výstavy *Kruh prstenu: Láska v životě a literatuře světa srdcem a rukama českých malířů a sochařů*“. Je to projekt, který vznikl koncem devadesátých let v prostředí Nadace Universitas Masarykiana a Katedry antropologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity – na akademické půdě také proběhly všechny tři předchozí výstavy. Smyslem těchto „předběžných“ výstav, které jsou doprovázeny znamenitými publikacemi (o publikaci vydané u příležitosti 4. předběžné výstavy přináší recenzní zprávu Panoráma univerzitních autorů a publikací v UN, roč. 6, 1999, č. 6) informujícími o postupu prací, vystavených dílech a jejich autorech, je navázání dialogu s veřejností, aby podněty a kritické hlasy formovaly výsledek. (...) Jde o vědecky přesné, ale široké veřejnosti srozumitelné popsání lásky, sexuality, erotiky a soužití obou pohlaví v jejich proměnách a o zachycení jejich odrazu v beletrii (próze, poezii, dramatu aj.) v rámci základních kulturně historických oblastí světa od nejstarších dob do současnosti; to vše umocněno obrazy a sochami českých výtvarníků, vzniklými a vznikajícími jako volná inspirace těmito texty a vybranými milostnými scénami z beletrie té které oblasti. Na projektu v příkladné interdisciplinární spolupráci se podílejí odborníci z Masarykovy univerzity v Brně, Univerzity Karlovy v Praze, Orientálního ústavu Akademie věd ČR v Praze a Archeologického ústavu Akademie věd ČR v Brně. Výtvarnou vizi vytváří kolem sedmdesáti českých malířů a sochařů, představitelů starší, střední i nejmladší generace výtvarníků, vyznačujících se tolik potřebnou rozmanitostí pohledů a přístupů.

Prostřednictvím 4. předběžné výstavy projekt poprvé vystoupil z akademických zdí a otevřel se široké veřejnosti. A tak k obvyklým návštěvníkům – J. M. pánům rektorům Masarykovy univerzity, Janáčkovy akademie múzických umění a Vysokého učení technického, děkanům řady fakult MU, kolegům z akademických obcí brněnských vysokých škol, řediteli Moravské zemské knihovny v Brně, představitelům města Brna, zástupcům firem a institucí, které projekt podporují (Brněnské veletrhy a výstavy, a. s., CHG Toshiba, a. s., Gumotex a. s., Jihomoravská energetika, a. s., MiTTaG, spol. s r. o., Průmstav Brno, a. s., ŠKODA AUTO a. s., UNISTAV a. s., YTONG, a. s.) přibývalo mnoho jiných.

Vernisáž zahájil ing. Miroslav Friš, předseda představenstva a generální ředitel společnosti UNISTAV a. s., která International Business Centre (IBC) postavila, má zde své sídlo a jeho prostory oživuje častými kulturními programy. Proto se podle jeho slov rozhodla podpořit i projekt *Kruh prstenu* a prostřednictvím dalších podobných výstav přispět k jeho úspěšnému dokončení a uvedení v roce 2001 v budově Moravské zemské knihovny, kterou UNISTAV staví v bezprostřední blízkosti Právnické fakulty MU na Hrnčířské ulici. Generální ředitel potěšil účastníky vernisáže pozváním k návštěvě koncertu Lucie Bílé a chlapeckého sboru BONI PUERI, který následoval bezprostředně po ukončení vernisáže v objektu obchodního centra.

Poté vystoupil prof. Jaroslav Malina, *spiritus agens* projektu *Kruh prstenu*. Stručně charakterizoval celý záměr a představil vystavující výtvarníky a jejich díla:

Nikos Armutidis, *Socha*, 1996, bronz, výška 48 cm. Inspirace: Život.

Vladimír Drápal, *Venuše I*, 1984, tónované lipové dřevo, výška 98 cm; *Venuše II*, 1984, tónované lipové dřevo, výška 82 cm; *Venuše III*, 1989, tónované ořechové dřevo, výška 79 cm. Inspirace: Takzvané „venuše“ z období mladšího paleolitu před 32 000 až 11 000 lety. Mladopaleolitictí sochaři a malíři byli první, kdo prostřednictvím soch, plastik, reliéfů a obrazů „vyprávějí“ o lásce, sexualitě, erotice lidského rodu, nikoli ovšem způsobem *an sich*, ale v souvislosti s rituály, jimiž u mocných sil přírody „žádali“ o plodnost, zrození, žití, přežití a znovuzrození.

Petr Jedlička, *Pramen*, 1998, kolorovaný šamot, výška 140 cm; *Dívka*, 1999, kolorovaný šamot, výška 110 cm. Inspirace: Život.

Boris Jirků, *Muž, žena*, 1998, dub, polychromováno, výška 215 cm, délka 230 cm; *Muž*, 1998, dub, polychromováno, délka 300 cm. Inspirace: *Kruh prstenu*, kapitola *Biologické kořeny lásky a sexuality*.

Daniel Klose, *Píseň sedmá*, 1999, umělý kámen, výška 105 cm. Inspirace: Milostná lyrika starověkého Egypta – *Říkadla velké utěšitelky, Sedmá píseň* (12. století př. n. l.): „Už sedm dní jsem nespátl milou. / Přišla na mne nemoc, / údy mi ztěžkly, / zapomněl jsem na své tělo. / ...“

Sylva Lacinová, *Josef a Putifarka*, 1989, kubánský mramor, 50x54 cm. Inspirace: Příběh z biblické starozákonní knihy *Genesis*.

Zdeněk Macháček, *Láska je vzlétat ... I*, 1997, topol, délka 300 cm; *Láska je vzlétat ... II*, 1999, červená vrba, délka 300 cm. Inspirace: *Píseň písni*.

Zdeněk Macháček, *Léda s labutí*, 1998, vrba (Léda), topol (labuť), délka 210 cm. Inspirace: Antická mytologie. Zdeněk Macháček: „Jako malý gymnazista před několika desítkami let jsem byl učen, že krásná a cudná Léda vytrvale odmítala nemravné návrhy božského Dia. Zoufalý bůh učinil poslední pokus a proměnil se v utýranou a opuštěnou labuť, což mu vyšlo: Léda byla jata soucitem, vzala ubohého ptáka do náruče ... a ten dosáhl svého. Tato scestná verze antických feministek ob stojí pouze u naivních a v nereálném světě se pohybujících profesorů řečtiny a latiny, kteří mnoho generací ‚krmili‘ vykulené žáčky touto pohádkou. Skutečnost je však taková, že Léda, která se už dlouho, leč marně snažila získat Diovu přízeň (takových roztoužených dam byly na jediného boha celé zástupy), byla jednoho dne při koupeli upozorněna svými družkami, že kousek odtud se v rybníce čvachtá sám velký, nic netušící Zeus. Šílenou touhou zmlitaná Léda okamžitě odhodila své roucho a ve snaze Dia překvapit vklouzla do rákosí, jež ji dělilo od předmětu touhy. Nebýt nedočkavosti, záměr se skoro zdařil: nepatrné šplouchnutí vody však upozornilo Dia na nebezpečí. V mžiku se proměnil v labuť v bláhové naději, že má vyhráno: roztvářená Léda ale vyrazila z rákosí, chňapla Dia-labuť za krk ... a dosáhla svého. Taková je pravda a tak jsem ji také zpodobnil.“

Jiří Marek, *Flétna*, 1999, umělý kámen, délka 200 cm. Inspirace: Milostná píseň ze sbírky *Skotských a irských lidových balad*. Vypráví příběh dívky, která je pro svou lásku k muži zabita svou sestrou; muž se po čase nevědomky setká s flétnou vyřezanou z kosti mrtvé dívky, která hraje svou smutnou baladu.

Vladimír Preclík, *Přívěsek*, z cyklu *Věci pod krkem*, 1977, malované dřevo, kříže, 62x37 cm. Inspirace: Život.

Vladimír Preclík, *Pomník růžovému kavalírovi*, 1999, malované a zlacené dřevo, výška 67 cm. Inspirace: Francouzská galantní poezie 17. a 18. století, jejímž hlavním cílem bylo pobavit, a nikoli moralizovat. Přesto v jejich verších zaznívají kritické tóny a postoje vůči nevázaným dobovým mravům.

Roman Wenzel, *V nebi jak párek ptáků roztoužený, / na zemi jako spolu srostlé kmeny*, 1998, keramika raku, výška 170 cm. Inspirace: Po Tü-i (772–846): *Píseň o věčném žalu*. Autor patří ke slavným básníkům dynastie Tchang (618–907) a v této básni zachytil příběh tragické lásky tchangského císaře Süan-cunga (vládl 712–755) k půvabné milostnici Jang Kuej-fej.

Roman Wenzel, *Sexeso*, 1999, keramika raku, 100x100 cm. Inspirace: *Kámasútra*. Hinduistické učení o třech cílech či smyslech plného a vyváženého lidského života podnítilo vznik rozsáhlé naučné literatury, shrnující morální normy a předpisy (*dharmaśāstry*), obsahující ponaučení o cestách k získávání a užívání hmotného prospěchu (*arthaśāstra*), stejně jako nejrozumnější návody, jak dosáhnout dokonalosti v manželském i mimomanželském sexuálním životě. Nejslavnější učebnici lásky se stal učený traktát, jež někdy mezi 3. a 5. stoletím n. l. sepsal mudrc Mallanága Vátsjájana pod názvem *Kámasútra* – poučení o rozkoši.

Olbram Zoubek, *Zvěstování*, 1996, výdusek, cement, výška 234 cm (Anděl), 215 cm (Marie). Inspirace: Bible. Olbram Zoubek: „Nemám dar spontánní víry. Bohužel. To slovo Bohužel dávám do závorky. Možná že pochybnosti jsou inspirující. Hledání nových odpovědí na odvěké otázky. Přemýšlím často o Starém zákonu, o starozákonních tématach jsem se několikrát pokoušel. Z Nového zákona se mohu v práci i v životě ztotožnit jen s některými postavami. S těmi nesvatými. A já pro svou práci ztotožnění potřebuji, musím se – hříšný – do svých soch promítnout. Několikrát jsem se pokoušel o Zvěstování. První impuls byl před mnoha lety film Piera Paola Pasoliniho Evangelium sv. Matouše. Ale ten skončil bez tvaru. Další podnět byla kresba mé ženy Evy Kmentové, nalezená v pozůstalosti. To setkání božského a pozemského. To sepětí mezi tělesným a duchovním. Vždyť Marie porodila Krista v bolestech jako každé pozemské dítě. A přesto to byl Syn Boží. Kristus umíral v bolestech jako člověk. A v pochybnostech. To mě na tomto křesťanském mýtu nejvíce inspiruje.“

Olbram Zoubek, *Ctirad a Šárka*, 1997, výdusek, cement, polychromováno modře a zeleně, částečně zlaceno, výška 230 cm (Ctirad), 225 cm (Šárka). Inspirace: Kosmas (asi 1045–1125), *Chronica Boëmorum* a Václav Hájek z Libočan, *Kronika česká* (dokončena 1539, publikována 1541). Olbram Zoubek: „...Často se obracím pro impulzy své práce k mýtům. K středomořským, řeckým, starozákonním, krétským. Je v nich zkušenost, moudrost, jež můžeme promítnout do současnosti. K českým, slovanským mýtům jsem dosud nenalézal klíč. Asi mi chybělo to Středomoří. Znovu jsem teď pročetl Kosmovu Kroniku českou. Kolik je tam odkazů k antické mytologii, k antické kultuře. Možná ji sem, do té zalesněné a vlhké Střední Evropy zanesli Keltové. Žili vedle Říma, soupeřili s ním, inspirovali se jím, podlehli mu. V Kosmovi není zmínka o dívčí válce v Čechách (ta je, pokud vím, až v pozdější Kronice české Václava Hájka z Libočan), ale mluví se o paralele římských milostných slavností. Proto je pro mě Ctirad a Šárka milostná dvojice. A tvary a atributy postav jsou inspirovány keltskými archeologickými památkami. Meč, spona, náhrdelník. Není to lepší než válečné vraždění?“

*

Nálada obecnosti během vernisáže byla znamenitá a prof. Malina ji ještě zlepšoval, když korektní údaje provázel úsměvnými glosami. Například hned v úvodu, kdy se rozhodoval, zda výtvarníky uvést abecedně: sebekriticky přiznal, že abeceda mu činí potíže, jak vysvětlit z pozvánky, kde uvedl jméno Daniela Klose před Petrem Jedličkou a Borisem Jirků, a dodal, že dnešní doba musí být vskutku tolerantní a liberální, když člověk s takovou kvalifikací může se stát profesorem, dokonce univerzitním. Poté co představil doc. akad. mal. Borise Jirků jako znamenitého malíře, který

se proslavil originálním ilustrováním zejména jihoamerické literatury z okruhu magického realismu a literatury ruské a konstatoval, že vystavenými plastikami Jirků dojde uznání i jako svébytný, výsostný sochař, zaměřil se na Jirkůvo expresivní sousoší *Muž, žena*: jeho reprodukce by prý mohla kongeniálně provázet slavnou knihu biologa Robina Bakera o genetické předurčenosti ženského a mužského chování a naší sexuální orientace *Sperm Wars: Infidelity, Sexual Conflict and Other Bedroom Battles* (Fourth Estate, London 1996), kterou v českém překladu (*Válka spermií: Nevěra, konflikt mezi pohlavími a jiné ložnicové bitvy*) vydalo brněnské nakladatelství Jota. Až v příliš věrném překladu, posteskl si, brněnské nakladatelství mohlo více invence projevit alespoň v překladu názvu, protože v „brněnštině“ existuje polyfunkční termín „bettle“ či „bettla“ (= postel i bitva), který sám o sobě vystihne to, nač angličtina potřebuje dva termíny – bed (= postel) + battle [čti bætl] (= bitva). Vzpomněl, jak co Středočech po příchodu do Brna s termínem bettla/bettle zápolil a několikrát si i zadal, když výzvu typu „jít na bettli“ chápal zprvu co pozvání ke karetní hře, jak je tomu na rodném Čáslavsku. Teď v souvislosti s Bakerovou knihou uvažuje, zda anonymní tvůrce brněnského termínu intuitivně nepředjímal moderní genetické výzkumy v oblasti lidské sexuality, podobně jako slavný Johann Gregor Mendel předjal genetiku celou. Při uvedení díla Zdeňka Macháčka vzhledl do kopule nad atriem, kde se vznášely Macháckovy plastiky, a řekl, že Mistr ovládl nebe a svým ztvárněním a originální interpretací antického mýtu o záletném bohu Diovi a Lédě, manželce spartského krále Tyndarea, ovládne možná i vědu o mytologii (Macháčkův výklad viz výše). A vyzval Mistra, aby obdobně přešetřil příběh o Heleně zrozené z onoho spojení Dia-labutě a Lédy, zejména pak tvrzení, že byla „nejkrásnější ženou své doby“ a že prý byla unesena trójským princem Paridem, z čehož povstala trójská válka.

Atrium s kopulí v IBC je sice krásným prostorem, nikoli však prostorem galerijním. Na druhé straně poskytuje možnosti, které jinde třeba chybějí. Exponáty lze totiž vnímat nejen *tête à tête*, ale díky ochozům i z ptáčích perspektiv a přehlédnout expozici v celku i v netušených průhledech, jednotlivostech a detailech. V případě Macháckových plastik může člověk dokonce nabýt dojmu, že kopule byla zbudována pro ně samé.

I když jde o dílčí předběžnou výstavu, kde je zastoupeno jen jedenáct výtvarníků z celkových asi sedmi desítek a nadto jen soulpturami, nikoli obrazy a grafikou, zdá se mi, že projekt postupuje správným směrem: koexistují zde ve výtvarném a filozofickém vícehlasu díla autorů starší generace (Drápal, Lacinová, Macháček, Preclík, Zoubek), střední generace (Armutidis, Jedlička, Jirků, Wenzel) i generace nejmladší (Klose, Marek), která jsou inspirována nejen naší euroamerickou kulturou, ale i dobou pravěku, starým Egyptem, Předním východem, Čínou, Indií ... Odcházel jsem s pěknými zážitky, podobně jako mnoho jiných návštěvníků tohoto zdařilého podvečera, jak už jsem ostatně přivykl na jiných setkáních a projektech, které pořádá Nadace Universitas Masarykiana – zde vše ještě umocněno spoluprací se společností UNISTAV a. s. (Ing. Miroslav Friš, JUDr. Eva Masaryková, Ing. Pavel Fiala), s Moravskou galerií (Mgr. Irena Armutidisová, Svatopluk Máša, Alena Urbánková), s Moravskou zemskou knihovnou (PhDr. Jaromír Kubíček, CSc.) a dalšími osobnostmi a institucemi, což prof. Malina v závěru svého vystoupení neopomněl zdůraznit, stejně jako jedinečný přínos svého akademického kolegy doc. RNDr. Josefa Zemana. Pozval přítomné na další podobná setkávání a rozmlouvání a pak na posouzení výsledku v Moravské zemské knihovně 6. 6. v 6 hodin roku 2001 (datem 6. 6. se „trefil“ – údajně intuitivně[!] – do dne, kdy byla založena společnost UNISTAV a. s.).

Po prohlídce vystavených děl a neformální srdečné diskusi s umělci přítomní vyslechli v sousedním sále koncert Lucie Bílé. Setkání tak dostalo další umělecký rozměr a jedinečné „zarámování“ hudebním zážitkem. Vernisáž čtvrté předběžné výstavy navodila atmosféru radostného očekávání připravované vernisáže páté.

*

Domnívám se, že vzniká dílo celostní a ojedinělé, které může být významným vkladem do vědy, umění i kultury obecně. Jeho dokončení a uvedení v roce 2001 u příležitosti otevření novostavby Moravské zemské knihovny, která je v polistopadové době snad nejvýznamnější stavbou sloužící vzdělávání, vědě a kultuře, by mohlo oba projekty vzájemně obohatit a šťastně zahájit jejich existenci.

Linhart, Karel (1999a): 4. předběžná výstava pro projekt knihy a putovní výstavy – Kruh prstenu: Láska v životě a literatuře světa srdcem a rukama českých malířů a sochařů. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 6, 30. dubna 1999, č. 4, s. 26–30.

5. předběžná výstava obrazů a soch pro projekt knihy a putovní výstavy *Kruh prstenu: Láska v životě a literatuře světa srdcem a rukama českých malířů a sochařů*

KAREL LINHART

V krátkém časovém sledu se podařilo 6. června 1999 v atriu budovy „International Business Centrum“ v Brně na Příkopě uskutečnit výstavu Kruhu prstenu, v pořadí již pátou. Pro její návštěvníky znamenala umocnění zážitků z předchozí čtvrté vernisáže (v *Univerzitních novinách* jsme o ní přinesli zprávu v č. 4, roč. 6, 1999, s. 26–30).

Zdá se to neuvěřitelné, ale pro účastníky páté výstavy bylo (oproti předchozí) připraveno významné překvapení. Byl na ní totiž představen 1. svazek publikace (pracovní preprint, Nadace Universitas Masarykiana, edice Scientia, 1999, s. 445) *Kruh prstenu: Láska v životě a literatuře světa srdcem a rukama českých malířů a sochařů*. První svazek po obsahové stránce zahrnuje „celý svět“ kromě „euroamerické civilizace“, té bude věnován svazek druhý. (K publikaci, která obsahuje ukázky „z nejkrásnějších milostných scén“ z literatur hlavních kulturně historických okruhů světa od nejstarších dob až po současnost, se vrátíme v obsáhlejší zprávě v příštím čísle *UN*.)

Je nesporné, že kniha je v mnoha aspektech objevná, již uveřejněný první díl nasvědčuje tomu, že zde vzniká celostní dílo, které bude mít nepochybně mimořádně silný inspirativní vliv. Orientuje k základním hodnotám života člověka a společnosti, a to v nezbytném historickém kontextu. Uplatňuje se zde postup, který je pravděpodobně ojedinelý rovněž použitými prostředky, zvláště pak prosazovaným sepětím vědy a umění.

Na výstavě samé vyvolala silný zážitek vystavená díla. Jak je již při aktivitách *Kruhu prstenu* dobrým zvykem, obdrželi účastníci vynikající pomůcku v podobě průvodce výstavou, obsahující *Zprávu* o postupu literární a výtvarné práce na knize a výstavě a znamenitě vypravený *katalog*, který zahrnuje jak zasvěcené informace o vystavujících umělcích, doprovázený jejich fotografiemi, tak i obsažný, skutečně informující seznam uměleckých prací s jejich základními charakterizujícími parametry.

Výstavu zahájil předseda představenstva a generální ředitel společnosti Unistav ing. Miroslav Friš. Ve svém projevu uvedl, že pro jejich akciovou společnost připadá právě den zahájení výstavy na důležité výročí – a sice na devátý rok zápisu do obchodního rejstříku. Za nejlepší oslavu označil právě vernisáž uměleckých děl. Její uspořádání je snad projevem nekonvenčního myšlení, v jehož důsledku se krásné prostředí atria budovy může stávat stánkem umění. Generální ředitel pozval přítomné k účasti na koncertu Daniela Hůlky, Zory Jandové a Zdeňka Merty, konaném při této příležitosti, a po jeho ukončení k posezení a občerstvení v prostorách heliportu „International Business Centra“.

Poté se ujal slova předseda Nadace Universitas Masarykiana Prof. PhDr. Jaroslav Malina, DrSc. Srdečně přivítal všechny přítomné, mezi nimiž byla řada vzácných hostů. Profesor Malina konstatoval, že sice v naší liberální společnosti nebývají při takových příležitostech vzácní hosté vítáni vždy jmenovitě, tentokrát však zvláště pozdravil děkana Filozofické fakulty Univerzity Karlovy doc. PhDr. Františka Vrhela, CSc. Předseda Nadace představil všechny vystavující tvůrce a ve výstižných črtách charakterizoval prezentovaná díla. Vystavovali: Jiří Anderle, Adolf Born, František Burant, Olga Čechová, Josef Jíra, Boris Jirků, Jiří Kašpar, Vladimír Komárek, Josef Liesler, Zdeněk Macháček, Miroslav Netík, Ladislav Novák, Josef Paleček, Vladimír Svoboda, Jaroslav Šerých, Marta Taberyová, Marta Taberyová, mladší, Jindra Viková, Vlastimil Zábranský, Olbram Zoubek.

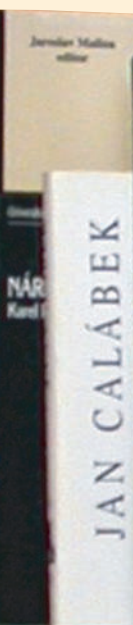
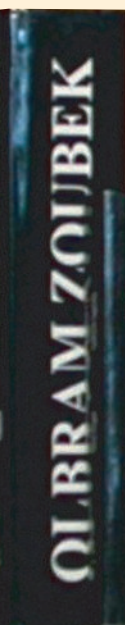
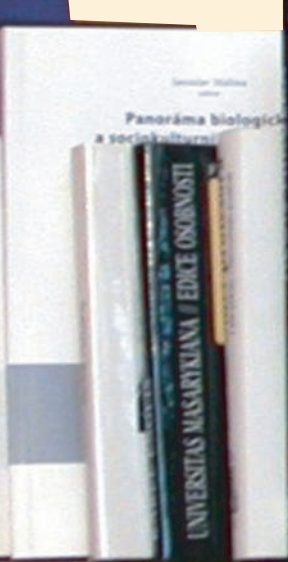
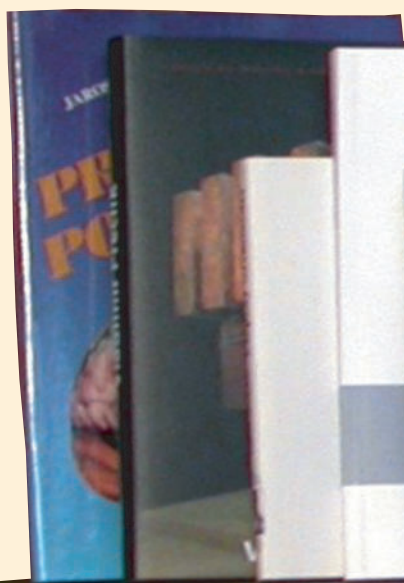
Na závěr svého vystoupení s humorem podotkl, že výsledky uměleckého snažení jsou tak vynikající, nadějně i četné, že lze mít až obavy, aby někteří tvůrci umělecké vypětí nepřeháněli. Prof. Malina varoval (a bylo to upozornění provázené přítomnými s úsměvem), že by nebylo dobré, kdyby se jeho aktéři v důsledku obrovského tvůrčího soustředění, inspirovaného láskou, snad dokonce přestali věnovat lásce faktické.

Není jednoduché vystihnout vynikající celkovou atmosféru, která na páté vernisáži panovala. Zdálo se mi, že již asi nebude možné ji příště překonat, a víme, že další výstavy nás ještě čekají. Utěšil jsem se tím, že by to nebylo poprvé, co jsem se v životě mýlil. Podotýkám, že tentokrát bych se mýlil docela rád.

Linhart, Karel (1999): 5. předběžná výstava obrazů a soch pro projekt knihy a putovní výstavy – *Kruh prstenu: Láska v životě a literatuře světa srdcem a rukama českých malířů a sochařů*. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 6, 30. června 1999, č. 6, s. 21–25.)

4.5.6.2. Literatura

- Linhart, Karel (1999a): 4. předběžná výstava pro projekt knihy a putovní výstavy – *Kruh prstenu: Láska v životě a literatuře světa srdcem a rukama českých malířů a sochařů. Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 6, 30. dubna 1999, č. 4, s. 26–30.
- Linhart, Karel (1999b): 5. předběžná výstava obrazů a soch pro projekt knihy a putovní výstavy – *Kruh prstenu: Láska v životě a literatuře světa srdcem a rukama českých malířů a sochařů. Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 6, 30. června 1999, č. 6, s. 21–25.
- Linhartová, Věra (1997): Druhá předběžná výstava soch a obrazů pro projekt „Kruh prstenu“ mimořádně zaujala. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 4, 31. prosince 1997, č. 12, s. 43–45.
- Linhartová, Věra (1998): Třetí vernisáž Kruhu prstenu. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 5, 31. října 1998, č. 10, s. 40–43.
- Linhartová, Věra (1999): Kruh prstenu se uzavírá. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 6, 30. září 1999, č. 9, s. 19–23.
- Linhartová, Věra (2004): Recenze – Jaroslav Malina a kolektiv: *Kruh prstenu: Světové dějiny sexuality, erotiky a lásky od počátků do současnosti v reálném životě, krásné literatuře, výtvarném umění a dílech českých malířů a sochařů inspirovaných obsahem této knihy*. Brno: Akademické nakladatelství CERM – Nakladatelství a vydavatelství NAUMA.
- Malina, Jaroslav (1997a): Kruh prstenu: Milostné scény světové literatury srdcem a rukama českých malířů a sochařů. (1. předběžná výstava.) *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 4, 31. srpna 1997, č. 7–8, s. 1–4.
- Malina, Jaroslav (1997b): Vernisáž „2. předběžné výstavy pro projekt Kruh prstenu“. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 4, 30. listopadu 1997, č. 11, s. 42–44.
- Malina, Jaroslav, a kolektiv (2003): *Kruh prstenu: Světové dějiny sexuality, erotiky a lásky od počátků do současnosti v reálném životě, krásné literatuře, výtvarném umění a dílech českých malířů a sochařů inspirovaných obsahem této knihy*. Brno: Akademické nakladatelství CERM – Nakladatelství a vydavatelství NAUMA.

5

HOSPODAŘENÍ

5.1. Hospodaření s prostředky Nadačního investičního fondu

Nadační jmění Nadace Universitas Masarykiana je tvořeno nadačním darem z Nadačního investičního fondu, a. s., podle usnesení Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR č. 413, přijatého na 15. schůzi ze dne 8. července 1999, který činí pro tuto nadaci částku 5.125.000 Kč. Dále je tvořeno nadačním darem z Nadačního investičního fondu, a. s., podle usnesení Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR pro účely podpory nadací ve II. etapě, který činí pro tuto nadaci částku 12.383.000 Kč + 2.347.000 Kč (z této částky bylo ve smyslu smlouvy mezi Nadací Universitas a Fondem národního majetku 1.485.960 Kč rozděleno v roce 2003 jako nadační příspěvky). Dne 30. listopadu 2004 obdržela Nadace Universitas od Fondu národního majetku částku 5.459.000 Kč.

Výše nadačního jmění činí 23.828.040 Kč. Nadační jmění je uloženo na zvláštním účtu u banky, nerozhodne-li správní rada jinak (obr. 169–172).

169 Jaroslav Malina v pracovně Nadace Universitas Masarykiana na Rektorátu Masarykovy univerzity 17. 11. 1997.

170 Jaroslav Malina se svými spolupracovníky a kolegy Zitou Bartošíkovou, Jiřím A. Svobodou, Josefem Ungerem a Pavlem Dvorským v sídle Nadace Universitas Masarykiana na Rektorátu Masarykovy univerzity 17. 11. 1997.

171 Společenské setkání u příležitosti udělení Ceny města Brna pro rok 1997 ve Sněmovním sále Nové radnice v Brně 27. 1. 1998. Jaroslav Malina přebírá z rukou primátorky města Brna Dagmar Lastovecké ocenění v oblasti společenských věd, jež zahrnovalo i jeho nadační aktivity.

172 Sochy pro Nadaci Universitas Masarykiana. Olbram Zoubek, *Ctirad a Šárka*, 1997, odlitek, olovo, polychromováno modře a zeleně, částečně zlaceno, výška 74 cm (Ctirad), 71,5 cm (Šárka), sousoší pro projekt *Kruh prstenu*. František Štorek, *Sapphó*, 1980, bronz, 135 cm. Olbram Zoubek, *Hynku! Viléme! Jarmilo!*, 1995, odlitek, olovo, výška 85 cm (Hynek), 85,5 cm (Vilém), 82 cm (Jarmila), sousoší pro projekt *Kruh prstenu*. František Štorek, *Ezop*, 1980, bronz, 135 cm. Olbram Zoubek, *Oeconomia II*, 1995, socha pro Výbor Ceny Karla Engliše pro rok 1995, odlitek, bronz, výška 90 cm; v roce 1995 udělena Václavu Klausovi. Olbram Zoubek, *Zvidavost*, 1994, olovo, částečně zlaceno, cyklus sedmi plastik pro Výbor Ceny Nadace Universitas Masarykiana; shora a zleva doprava: *Zvidavost – Múza*, výška 63 cm, v roce 1994 udělena Rudolfu Firkušnému; *Zvidavost – Letící s modelovanou draperií*, výška 60 cm, v roce 1994 udělena Miloši Štědroňovi; *Zvidavost – Očekávající*, výška 59 cm, v roce 1997 udělena Pavlu Bravenému; *Zvidavost – Letící s draperií*, výška 68 cm, v roce 1995 udělena Josefu Kouteckému; *Zvidavost – Eva*, výška 62 cm, v roce 1997 udělena Miroslavu Holubovi; *Zvidavost – Eva v draperii*, výška 62 cm, v roce 1999 udělena Eduardu Schmidtovi; *Zvidavost – Ifigenie*, výška 70 cm, v roce 1995 udělena Janu Benešovi.

5.2. Zvláštní ustanovení o používání příspěvku z Nadačního investičního fondu, a. s. (výňatek ze Statutu)

(1) Nadace uspěla ve výběrovém řízení v kategorii VII. („Jiné oblasti“), v níž bude každoročně rozdělovat výnos z přidělených prostředků z Nadačního investičního fondu, a. s. (dále jen „NIF“), a to ve smyslu usnesení Poslanecké sněmovny č. 413 z 15. schůze, konané dne 8. 7. 1999.

(2) Příspěvek z NIF musí zůstat v nadačním jmění a čerpat lze pouze výnosy z něj.

(3) Nadace musí každoročně užít celý výnos nejpozději do konce následujícího roku.

(4) Z výnosů musí být určeno nejméně 80% na nadační příspěvky třetí osobě a nejvíce 20% na správu nadace nebo na zvýšení nadačního jmění.

(5) Příspěvek z NIF musí být účtován odděleně, včetně nákladů na jeho správu.

(6) Nadace má povinnost vytvářet podmínky pro každoroční zhodnocování příspěvku z NIF v nadačním jmění.

(7) Výnosy z příspěvku z NIF musí být poskytovány třetím osobám formou veřejně vyhlášených programů rozdělování nadačních příspěvků, a to na základě smlouvy s příjemcem, která stanoví konečného příjemce a omezí počet přerozdělování.

(8) Třetími osobami, příjemci výnosů z příspěvku z NIF, mohou být pouze:

a) občanská sdružení, obecně prospěšné společnosti a účelová zařízení církví,

b) nadace a nadační fondy za podmínky, že nejméně 80% příspěvku bude použito na nadační příspěvky třetí osobě a nejvýše 20% na správu nadace nebo navýšení nadačního jmění,

c) veřejnoprávní instituce,

d) příspěvkové a rozpočtové organizace za předpokladu, že samy vloží nejméně 50% finančních prostředků na předmětný projekt.

(9) Ve výroční zprávě o hospodaření a činnosti nadace musí být samostatně informováno o správě příspěvku z NIF, a to o:

a) výnosech,

b) výši prostředků použitých na správu a zvýšení nadačního jmění,

c) tom, komu a v jaké výši byl rozdělen výnos z příspěvku z NIF,

d) grantových pravidlech, za nichž byl výnos z příspěvku z NIF třetí osobě poskytnut.

(10) Výroční zpráva o hospodaření a činnosti se zprávou auditora musí být zaslána do jednoho měsíce od jejich vydání Radě vlády pro nestátní neziskové organizace (dále jen „Rada“), a to nejpozději do sedmi měsíců po skončení kalendářního roku, tj. nejpozději do 31. 7. následujícího roku.

(11) Radě musí být poskytnuty dodatečně vyžádané informace pro posouzení správy příspěvku.

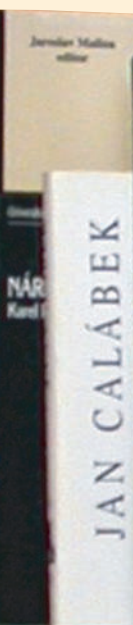
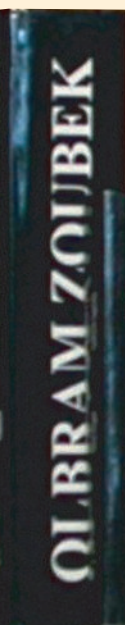
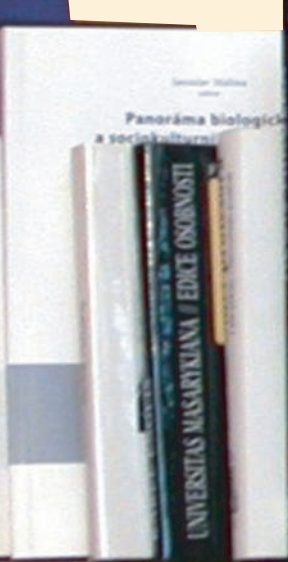
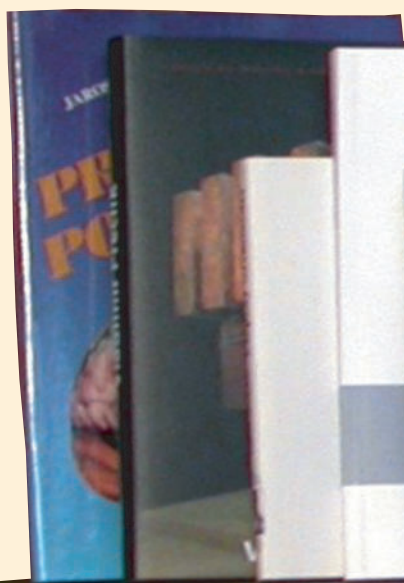
(12) Správou nadačního jmění se smluvně pověřuje prof. PhDr. Jaroslav Malina, DrSc., bytem Brno, Jiráskova tř. 24, který s tím předem vyslovil souhlas.

(13) Nadace si je vědoma, že při nedodržení stanovených podmínek budou vůči ní uplatněna následující opatření:

a) výzva k odstranění nedostatků ve stanovené lhůtě,

b) vrácení příspěvku z NIF ve stanovené lhůtě,

c) podání návrhu příslušnému soudu na zrušení nadace.

6

GRANTOVÁ PRAVIDLA NADACE UNIVERSITAS MASARYKIANA

6.1. Podmínky pro poskytování nadačních příspěvků z výnosu z prostředků Nadačního investičního fondu a okruh příjemců

I. Úvodní ustanovení

(1) Nadace Universitas Masarykiana (dále NUM) se usnesením Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR č. 413 ze dne 8. 7. 1999 stala příjemcem příspěvku z Nadačního investičního fondu, který vložila do nadačního jmění, a jeho výnos je povinna každoročně rozdělit jako nadační příspěvky z NIF třetím osobám (žadatelům) ve veřejně vyhlášených grantových programech. Třetími osobami (žadateli) jsou zejména další subjekty neziskového sektoru nebo fyzické osoby. Tento typ příspěvku nemůže být poskytnut nadaci, která již příspěvek z prostředků Nadačního investičního fondu získala.

(2) NUM poskytuje v souladu s usnesením Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR a se svým posláním opírajícím se o zákon č. 227/97 Sb. finanční příspěvky určené k podpoře: vydavatelské, pořadatelské, kulturní, vzdělávací a vědecko-výzkumné činnosti ve shodě s obecně prospěšným cílem, kterým je rozvoj kultury, vzdělání a vědy.

II. Podmínky poskytování grantů

(1) Nadační příspěvky jsou poskytovány na základě veřejně vyhlášeného otevřeného grantového (výběrového) řízení k získání příspěvku NUM z prostředků Nadačního investičního fondu. Součástí vyhlášeného grantového řízení je zveřejnění konečného termínu přijímání žádostí o nadační příspěvek a termínu vyhodnocení řízení.

(2) Příspěvky jsou poskytovány účelově a podmínky jejich použití a řádného vyúčtování upravuje příslušná smlouva uzavřená mezi NUM a žadatelem.

(3) Nadace může poskytnout nadační příspěvek téže osobě opakovaně.

(4) Příjemce je povinen uvádět na veřejnost vhodným způsobem, který souvisí s prováděním příslušného projektu, a při každé vhodné příležitosti, která souvisí s prováděním příslušného projektu, že uskutečnění projektu bylo finančně nebo jinak podpořeno nadačním příspěvkem nadace s uvedením jejího názvu, popřípadě i s uvedením výše nebo hodnoty nadačního příspěvku.

(5) Na příspěvek NUM není právní nárok.

III. Postup při poskytování grantů z NIF

(1) Žádost posuzuje a o výši poskytovaného příspěvku rozhoduje správní rada NUM.

(2) Po posouzení přijatých žádostí o příspěvek navrhne Správní rada NUM ty žadatele, se kterými nadace uzavře smlouvu o poskytnutí nadačního příspěvku. Smlouva je vyhotovena písemně a musí obsahovat formální a obsahové náležitosti stanovené nadací.

(3) Součástí smlouvy musí být písemný projekt navrhovatele, sepsaný podle osnovy stanovené nadací, neurčí-li nadace jinak.

(4) Nevyčerpané zůstatky poskytnutých nadačních příspěvků jsou vratné.

6.2. Vyhlásování veřejných řízení pro rozdělování nadačních příspěvků Nadace Universitas Masarykiana

Nadace Universitas Masarykiana vyhláší veřejné řízení pro rozdělování nadačních příspěvků od svého vzniku v roce 1993, zpravidla počátkem kalendářního roku na stránkách časopisu *Univerzitní noviny*, od roku 2005 i na webových stránkách nadace. Jako příklad uvádíme „vyhlášení veřejného řízení pro rozdělování nadačních příspěvků Nadace Universitas Masarykiana v roce 2004“.

Vyhlášení veřejného řízení pro rozdělování nadačních příspěvků Nadace Universitas Masarykiana v roce 2004:

Správní rada Nadace Universitas Masarykiana (NUM) vyhláší veřejnou soutěž pro rozdělování nadačních příspěvků pro rok 2004 v těchto tematických okruzích:

FAKULTNÍ STUDENTSKÉ ČASOPISY

Grant představuje finanční podporu redakcím vycházejících fakultních studentských časopisů na Masarykově univerzitě v Brně, případně redakcím časopisů nově vznikajících.

Postup při podávání grantové přihlášky: Žadatel (redakce) zašle NUM projektový záměr, v němž stručně popíše dosavadní historii časopisu, současný stav a směřování (cca 30 řádků textu); přiloží několik publikovaných čísel časopisu. Žádosti jsou přijímány od data vyhlášení veřejného řízení (31. ledna 2004) do 30. dubna 2004.

EDICE SCINTILLA

NUM v roce 1999 iniciovala založení Edice Scintilla („jiskra“), v jejímž rámci jsou publikovány vědecké monografie založené na magisterských, doktorských a jiných pracích studentů a mladých vědecko-pedagogických pracovníků (do věku třiceti let) Masarykovy univerzity v Brně. V této edici byly dosud publikovány dva svazky: Markéta Pitrová, *Institucionální struktura Evropské unie: Vliv integračních paradigmat na výstavbu institucí* (Edice Scintilla – 1. svazek. Brno: Nadace Universitas Masarykiana – Nakladatelství a vydavatelství NAUMA, 2002, 131 str., ISBN 80-86258-32-7. Recenze: M. Dohnalová, Scintilla – jiskra hodná rozdmýchání. *Univerzitní noviny*, roč. 9, 2002, č. 11, s. 1–2), Milan Vacík, *Reprezentace zaměstnanců v sociálním dialogu* (Edice Scintilla – 2. svazek. Brno: Nadace Universitas Masarykiana – Nakladatelství a vydavatelství NAUMA, 2002, 79 str., ISBN 80-86258-36-X. Recenze: M. Dohnalová, Přínosná publikace mladého badatele o odborech a jejich úloze v současné společnosti. *Univerzitní noviny*, roč. 9, 2002, č. 12, s. 52–53).

Postup při podávání grantové přihlášky: Žadatel (autor) zašle NUM projektový záměr, v němž stručně popíše provenienci své práce, nastíní její obsah a dosažené výsledky (cca 30 řádků textu), přiloží jeden výtisk práce, posudek jejího vedoucího a případně recenze oponentů. Žádosti jsou přijímány od data vyhlášení veřejného řízení (31. ledna 2004) do 30. dubna 2004.

*

V průběhu své existence od roku 1993 iniciovala NUM (kromě Edice Scintilla) založení dalších pěti knižních edic: Edice Beletrie, Edice Heureka, Edice Miscellanea, Edice Osobnosti, Edice Scientia, které jsou otevřeny pro autory z Masarykovy univerzity i pro autory z jiných vysokých škol v ČR a z ústavů Akademie věd ČR. NUM trvale poskytuje finanční, materiální i intelektuální podporu pro vydávání jednotlivých svazků, jichž bylo dosud publikováno více než šedesát; vesměs byly naši i zahraniční kritikou přijaty příznivě a některé z nich byly oceněny Cenou rektora Masarykovy univerzity za vynikající vědecké dílo a Cenou města Brna. (Podrobněji viz – Jaroslav Malina, Dva nové svazky z nadační Edice Heureka. *Univerzitní noviny*, roč. 9, 2002, č. 12, s. 1–4.) NUM hodlá tyto ediční aktivity podporovat i nadále.

EDICE BELETRIE

Edice Beletrie je prostorem pro literární práce autorů z akademické obce Masarykovy univerzity i z jiných akademických pracovišť v ČR; navazuje na tradice vytvořené řadou znamenitých literátů působících na Masarykově univerzitě (lékař František Hamza, národohospodář Václav Chytil, psycholog Robert Konečný, farmakolog Jiří Štefl, lékař Antonín Trýb, rostlinný fyziolog Vladimír Úlehla aj.).

EDICE HEUREKA

Edice Heureka přináší moderně pojaté vzdělávací knihy, které na vysoké odborné úrovni, živým a kultivovaným jazykem informují o aktuálních tématech – a to nejen o souboru poznatků, ale také o tvořivém procesu, jímž se k novému poznání dospělo.

EDICE MISCELLANEA

Edice Miscellanea přináší rozmanité pamětní a příležitostné publikace vztahující se k různým historickým kulturním a vědeckým událostem i aktivitám iniciovaným Nadací Universitas Masarykiana.

EDICE OSOBNOSTI

Edice Osobnosti přináší portréty tvůrčího života významných osobností spjatých s Masarykovou univerzitou a širším kulturním zázemím brněnského regionu.

EDICE SCIENTIA

Edice Scientia přináší původní vědecké monografie zásadního významu s mezinárodním dosahem.

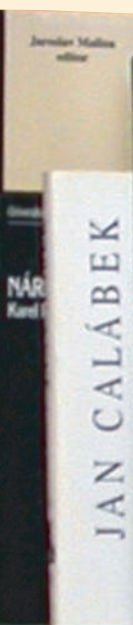
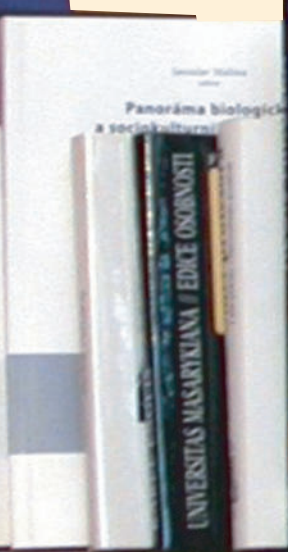
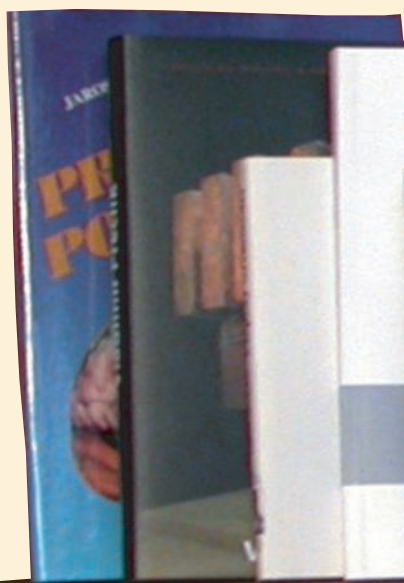
*

Postup při podávání grantové přihlášky (platí pro všechny edice): Žadatel (autor) zašle NUM projektový záměr, v němž nastíní osnovu a obsah práce (cca 60 řádků textu) a uvede rámcový termín odevzdání rukopisu. Žádosti jsou přijímány od data vyhlášení veřejného řízení (31. ledna 2004) do 30. dubna 2004. Adresa: Nadace Universitas Masarykiana, Žerotínovo náměstí 9, 601 77 Brno, telefon: 543 246 305, e-mail: jmalina@sci.muni.cz

Malina, Jaroslav (2004): Vyhlášení veřejného řízení pro rozdělování nadačních příspěvků Nadace Universitas Masarykiana v roce 2004. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Společnosti pro podporu univerzitních aktivit*, roč. 11, 31. ledna 2004, č. 1, s. 34–35.

6.3. Literatura

- Malina, Jaroslav (2000): Granty Nadace Universitas Masarykiana pro studenty a mladé vědecko-pedagogické pracovníky MU. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 7, 30. listopadu 2000, č. 11, s. 1–3.
- Malina, Jaroslav (2001): Vyhlášení veřejného řízení pro rozdělování nadačních příspěvků NUM v roce 2001. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 8, 31. března 2001, č. 3, s. 21–22.
- Malina, Jaroslav (2002): Vyhlášení veřejného řízení pro rozdělování nadačních příspěvků NUM v roce 2002. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 9, 31. března 2002, č. 3, s. 21–22.
- Malina, Jaroslav (2003): Vyhlášení veřejného řízení pro rozdělování nadačních příspěvků Nadace Universitas Masarykiana v roce 2003. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 10, 28. února 2003, č. 2, s. 25–27.
- Malina, Jaroslav (2004): Vyhlášení veřejného řízení pro rozdělování nadačních příspěvků Nadace Universitas Masarykiana v roce 2004. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Společnosti pro podporu univerzitních aktivit*, roč. 11, 31. ledna 2004, č. 1, s. 34–35.

7

SPOLEČENSKÉ SETKÁNÍ 25. 11. 2004 V BRNĚ

u příležitosti osmdesátiletí brněnské univerzitní antropologie,
desetiletí Nadace Universitas Masarykiana
a udělení nadačních cen
Vratislavu Kulhánkovi a Olbramu Zoubkovi

Společenské setkání zahájil a moderoval předseda Správní rady Nadace Universitas Masarykiana Jaroslav Malina.

Dámy, pánové, kolegyně, kolegové:

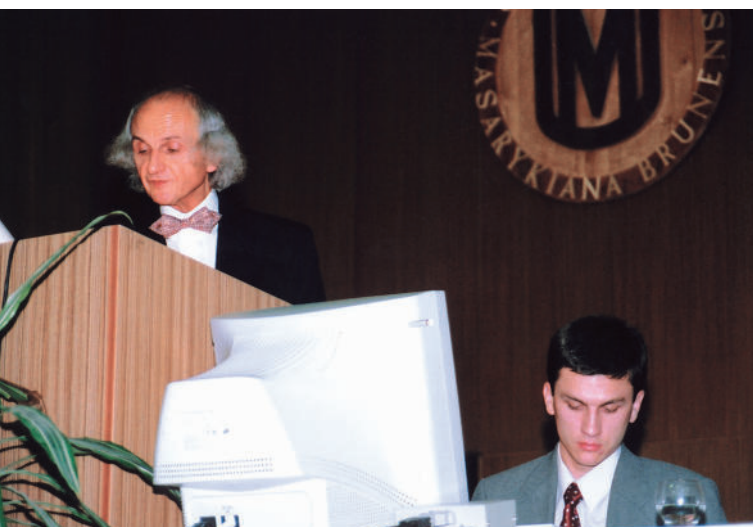
Vítám vás na společenském setkání u příležitosti osmdesátiletí brněnské univerzitní antropologie, desetiletí Nadace Universitas Masarykiana a udělení cen této nadace. Především vítám dnešní laureáty – Mistra Olbrama Zoubka a Ing. Vratislava Kulhánka. Oba přicestovali z Prahy. Ač v hustém provozu, dorazili včas. Olbram Zoubek Volkswagenem, Vratislav Kulhánek Škodou SuperB. Další důkaz spolehlivosti těchto vozů. Neměla by se proto, pane předsedo, přejmenovat Škoda Super B na Škoda Super A, není přece žádné béčko. Nyní mi prosím dovoluňte několik slov o uvedených institucích (obr. 173–175). (...)

173 Společenské setkání 25. 11. 2004 v aule Masarykovy univerzity v Brně v areálu na Věže u příležitosti osmdesátého výročí založení Katedry (Ústavu) antropologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně, desátého výročí založení Nadace Universitas Masarykiana, udělení Ceny Nadace Universitas Masarykiana Olbramu Zoubkovi a Ceny Karla Engliše Vratislavu Kulhánkovi, prezentace knih z nadačních edic a vernisáže výstavy obrazů Miroslava Netíka a výstavy soch Zdeňka Macháčka a Olbrama Zoubka. Pohled do auditoria (zleva a zepředu dozadu): Roman Wenzel, (?), Josef Zeman, Jiří Vorlíček, Tomáš Čermák, Jindřich Lokaj, Milena Lokajová, Milada Kollárová, Anton Kollár, Jana Kledusová, Rudolf Musil, Jaroslav Vašek.

174 Společenské setkání 25. 11. 2004 v aule Masarykovy univerzity v Brně v areálu na Věže u příležitosti osmdesátého výročí založení Katedry (Ústavu) antropologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně, desátého výročí založení Nadace Universitas Masarykiana, udělení Ceny Nadace Universitas Masarykiana Olbramu Zoubkovi a Ceny Karla Engliše Vratislavu Kulhánkovi, prezentace knih z nadačních edic a vernisáže výstavy obrazů Miroslava Netíka a výstavy soch Zdeňka Macháčka a Olbrama Zoubka. Pohled do auditoria (zleva a zepředu dozadu): Vratislav Kulhánek, Olbram Zoubek, Eva Zoubková (dcera Olbrama Zoubka), Zuzana Voglová (doktorandka Eduarda Fuchse), Eduard Fuchs, Taťána Sodzawiczna (doktorandka Jaroslava Maliny), Josef Unger ...

175 Společenské setkání 25. 11. 2004 v aule Masarykovy univerzity v Brně v areálu na Věže u příležitosti osmdesátého výročí založení Katedry (Ústavu) antropologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně, desátého výročí založení Nadace Universitas Masarykiana, udělení Ceny Nadace Universitas Masarykiana Olbramu Zoubkovi a Ceny Karla Engliše Vratislavu Kulhánkovi, prezentace knih z nadačních edic a vernisáže výstavy obrazů Miroslava Netíka a výstavy soch Zdeňka Macháčka a Olbrama Zoubka. Jaroslav Malina při zahajovacím projevu.

7.1. Udělení Ceny Karla Engliše Vratislavu Kulhánkovi

Cena Karla Engliše je nazvána po Karlu Englišovi (1880–1960), jednom ze zakladatelů Masarykovy univerzity v Brně a jejím prvním rektorovi, v této souvislosti především však významným tvůrci v oblasti ekonomické teorie, kterou v praxi úspěšně prosazoval ve 20. a 30. letech jako ministr financí několika vlád a guvernér Národní banky Československé. Základním rysem přínosu Karla Engliše do české ekonomické vědy bylo a zůstává zdůraznění významu účelového přístupu v jednání a rozhodování ekonomických subjektů, zejména podniků, má-li být toto jednání a rozhodování důsledně racionální a úspěšné. V konfrontaci s některými ekonomickými teoriemi současnosti jde tedy u Engliše především o subjektivní pohled na ekonomické dění, o propojení makro-pohledů s mikro-pohledy.

Dosavadními laureáty této ceny jsou Josef Tošovský (guvernér České národní banky), Václav Klaus (předseda vlády České republiky), Jacob A. Frenkel (guvernér Národní banky Izraele) a František Vencovský (profesor Vysoké školy ekonomické v Praze).

Udělení Ceny Karla Engliše Ing. Vratislavu Kulhánkovi, významnému představiteli české podnikové sféry, je tedy nejen výrazem tohoto Englišova myšlení, ale i zdůrazněním významu, jaký mají pro zvyšování celkové výkonnosti a pro finanční rovnováhu našeho národního hospodářství úspěšné podnikové aktivity. Výbor Ceny Karla Engliše se proto rozhodl – v případě Vratislava Kulhánka – posunout kritéria svého rozhodování z oblasti ekonomické teorie více do oblasti ekonomické praxe a ocenit jeho „zásluhy o rozvoj české ekonomiky“.

Vratislav Kulhánek se narodil 20. listopadu 1943 v Plzni. Vystudoval Výrobně ekonomickou fakultu Vysoké školy ekonomické v Praze. V letech 1991–1992 byl ředitelem firmy Motor Jikov v Českých Budějovicích. Od roku 1997 byl předsedou představenstva společnosti Škoda Auto a. s. v Mladé Boleslavi, kde v poslední době přešel na post předsedy dozorčí rady. Dále byl nebo je prezidentem Sdružení automobilového průmyslu, viceprezidentem Svazu průmyslu a dopravy, prezidentem Institutu členů správních orgánů, předsedou národního výboru Mezinárodní obchodní komory v České republice, předsedou Českého hokejového svazu a členem dalších institucí včetně například členství ve Správné radě Univerzity Karlovy v Praze. V letech 2001 a 2002 byly jeho zásluhy oceněny tituly Manager roku.

Nejúspěšnější údobí uplatnění Kulhánkovy ekonomické erudice a invence je spjato s řízením společnosti Škoda Auto v Mladé Boleslavi. Tato společnost oslavila v roce 1995 sto let od svého založení. Cesta k její dnešní prosperitě vedla od jízdních kol přes motocykly k automobilům, které se zde začaly vyrábět již v roce 1905. V dubnu 1991 se stala jednou ze značek koncernu Volkswagen; bylo tak zahájeno období transformace v suverénní, dynamickou a prosperující firmu s vlastním výrobním programem – na tomto místě je třeba připomenout zásluhy Kulhánkova předchůdce a jeho velkého přítele Ing. Ludvíka Kalmy, jenž tragicky zemřel v roce 1997. V současnosti vyrábí Škoda Auto osobní automobily ve třech modelových řadách – Superb, Octavia a Fabia, které jsou na světovém automobilovém trhu ve své třídě důstojnými konkurenty. Osmdesát procent produkce nachází odbyt ve více než osmi desítkách zemí světa. Automobilka si udržuje přední místo na domácím trhu, kde škodovky představují zhruba polovinu všech nových prodaných vozů, deseti procenty se podílí na exportu České republiky a je tak důležitou součástí národního hospodářství.

Tyto ekonomické úspěchy jsou v posledních letech spjaty se jménem Vratislava Kulhánka, ale stejně tak i příkladný způsob péče společnosti o zaměstnance v oblasti regenerace, kultury a sportu – zde v duchu jiné ideje Karla Engliše vycházející ze soustavy solidarismu.

Vážený pane inženýre, dovoluji si Vás požádat, abyste převzal Cenu Karla Engliše udělenou za *Vaše zásluhy o rozvoj české ekonomiky*. Cenu tvoří bronzová plastika *Oeconomia V*, jejímž autorem, stejně jako předchozích čtyř, je akademický sochař Olbram Zoubek, dále diplom a kniha *Olbram Zoubek*, která vyšla v roce 1996 jako 9. svazek Edice Osobnosti Nadace Universitas Masarykiana v Brně; je symbolické, že 1. svazek této edice byl věnován životu a dílu Karla Engliše.

Nyní následuje inaugurační projev Vratislava Kulhánka (obr. 176–178).

176 Společenské setkání 25. 11. 2004 v aule Masarykovy univerzity v Brně v areálu na Vinařské u příležitosti osmdesátého výročí založení Katedry (Ústavu) antropologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně, desátého výročí založení Nadace Universitas Masarykiana, udělení Ceny Nadace Universitas Masarykiana Olbramu Zoubkovi a Ceny Karla Engliše Vratislavu Kulhánkovi, prezentace knih z nadačních edic a vernisáže výstavy obrazů Miroslava Netíka a výstavy soch Zdeňka Macháčka a Olbrama Zoubka. Vratislav Kulhánek přebírá z rukou Jaroslava Maliny Cenu Karla Engliše (Olbram Zoubek, *Oeconomia V*, 1997/2004, bronz, výška 74 cm).

177 Společenské setkání 25. 11. 2004 v aule Masarykovy univerzity v Brně v areálu na Vinařské u příležitosti osmdesátého výročí založení Katedry (Ústavu) antropologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně, desátého výročí založení Nadace Universitas Masarykiana, udělení Ceny Nadace Universitas Masarykiana Olbramu Zoubkovi a Ceny Karla Engliše Vratislavu Kulhánkovi, prezentace knih z nadačních edic a vernisáže výstavy obrazů Miroslava Netíka a výstavy soch Zdeňka Macháčka a Olbrama Zoubka. Vratislav Kulhánek s plastikou *Oeconomia V*.

178 Společenské setkání 25. 11. 2004 v aule Masarykovy univerzity v Brně v areálu na Vinařské u příležitosti osmdesátého výročí založení Katedry (Ústavu) antropologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně, desátého výročí založení Nadace Universitas Masarykiana, udělení Ceny Nadace Universitas Masarykiana Olbramu Zoubkovi a Ceny Karla Engliše Vratislavu Kulhánkovi, prezentace knih z nadačních edic a vernisáže výstavy obrazů Miroslava Netíka a výstavy soch Zdeňka Macháčka a Olbrama Zoubka. Vratislav Kulhánek při inauguračním projevu.

7.1.1. Inaugurační projev Vratislava Kulhánka

Vážené dámy a pánové:

Vždy, když se ocitnu na akademické půdě, kladu si otázky o roli vzdělání a vědy v našem každodenním životě. O to víc dnes, kdy se mi dostává zde, na proslulé brněnské Masarykově univerzitě, cti převzít prestižní cenu Karla Engliše.

Jako zralý muž, který zažil aktivně jak období centrálně plánované ekonomiky, tak onen podivuhodný společenský kvas v devadesátých letech, který mě řízením osudu vynesl na významné funkce tuzemského průmyslu, cítím stále větší respekt ke všem osobnostem, které se v naší novodobé historii nějakou měrou zasloužily o to, aby naše směřování mělo smysl a aby budoucí generace nevzpomínaly na naše činy s hořkostí.

Osobnosti, které Cenu Karla Engliše obdržely v minulosti, se již do dějin ekonomiky nesmazatelně zapsaly. Musím se tudíž sebekriticky zeptat sám sebe, jaké právo příslušet k této elitě mi vlastně náleží.

Ze své, myslím že poměrně bohaté, praxe v řídicích pozicích průmyslu vím, že nic není dílem jednotlivce a ani osobnost s nejlepšími nápady a ideály nezmůže v dnešním světě nic, pokud se nedokáže opřít o kolektiv spolupracovníků, jež přesvědčí o tom, že směřování určitým směrem má smysl a stojí za to pro něj obětovat čas a úsilí. Zajisté to věděl i Karel Engliš, když se coby ministr financí zasadil o sestavení vyrovnaného rozpočtu. Jak aktuální téma je to ostatně dnes.

Jsem přesvědčen, že naše budoucnost záleží nemálo právě na naší dobré znalosti minulosti, na tom, jak si dokážeme velkých činů vážit a využívat je i dnes.

Často se smutkem a lítostí pozoruji, když je obětována smysluplná strategie pro léta příští za okamžitý politický efekt a populismus. Patřím k těm, kteří nahlas volají o potřebě investic do vzdělání a výchovy vědeckých kádřů. Naše děti nám nebudou děkovat za to, kolik jsme utratili v předvolebních kampaních snažících se vyhnat vzhůru pomíjivá procenta volebních preferencí, ale za to, jaká jim dokážeme připravit východiska, aby mohly navazovat na smysluplné základy a dále je rozvíjet. Ekonomika v demokratickém systému není samostatnou disciplínou, ale přímým nástrojem spoluvytváření podmínek pro rozvoj naší země, sloužící dobrému a hodnotnému životu nás všech. Proto se snažím svým dílem přispět k trvale udržitelnému rozvoji a doufám, že i jako člen Rady vlády pro vědu a výzkum budu moci přispět k většímu respektu, ale především aktivní péči státu o inteligenci.

Škoda Auto je, domnívám se, dobrým příkladem dobře fungující společnosti myslící nejen na přítomnost a aktuální hospodářský výsledek, ale i na léta budoucí. Nejenže rozvíjí vlastní systém vzdělání ve všech oblastech, které výrobní závody potřebují, ale v nedávné době přijala i strategické rozhodnutí vybudovat spolu s městem Mladá Boleslav vzdělávací centrum. Nemůžeme si dovolit čekat, kolik odborníků nám vychová naše školství, ale aktivně se snažíme nezůstat v tvrdé konkurenci bez kvalitního zázemí. Nechceme vzdychat nad nedostatečnou politikou podpory státu vzdělávacímu systému, ale snažíme se aktivně sami působit a jsem přesvědčen, že se nám to daří.

Jedním z mýtů a omylů minulosti bylo mnohokrát omílané tvrzení, že Česká republika je nevyčerpatelná zásobárna kvalifikovaných pracovních sil. Uplynulých patnáct let nám nastavilo nepřiliš lichotivé zrcadlo. Najednou jsme zjišťovali, že řídit podnik není jenom v chuti zkusit to, ale aby obstálo v konkurenci, musí mít jeho vedení i jiné zkušenosti a dovednosti. Stejně tak to je i v dalších profesích až k dobře vyškolenému a zapracovanému specialistovi na výrobním pásu. Myslím, že tuto skutečnost právě v těchto dnech palčivě pociťuje kolínská továrna TPCA, kde personální náboráři jen velice těžce shánějí předepsaný počet lidí pro automobilovou montáž.

Je načase opustit snění o bezpracných zítřcích a uvědomit si, že musíme mnohde začít znovu. Naštěstí máme na čem stavět. Automobilová výroba v Mladé Boleslavi má již stoletou tradici. Bez jejího neustálého rozvíjení a zkvalitňování bychom však neudrželi se světem krok. Úspěšná restrukturalizace v devadesátých letech minulého století nám však pomohla nejenom smazat ztrátu za konkurencí, ale srovnat krok se špičkou a stát se výrazně exportně orientovaným podnikem.

Vážené dámy a pánové, stojím dnes před vámi a nemohu se ubránit pohnutí. Chtěl bych opravdu upřímně poděkovat za ocenění, kterého se mi dostalo. Patří ale všem, kteří mě na mé cestě provázeli a provázejí. Děkuji za ocenění a slibuji, že se i nadále budu snažit o to, aby rozum a inteligence vítězily nad prospěchářstvím a falešnými ambicemi.

7.2. Udělení Ceny Nadace Universitas Masarykiana Olbramu Zoubkovi

Cena Nadace Universitas Masarykiana je udělena za aktivity ve vědě, umění, kultuře a v oblasti občanské společnosti, tedy „vícerozměrným“ osobnostem znamenitým nejen ve vlastním oboru, ale i v přesazích v oblastech dalších. Dosavadními laureáty jsou klavírista a šířitel české hudby ve světě Rudolf Firkušný, muzikolog, hudební skladatel, esejista Miloš Štědroň, lékař a šířitel české kultury Josef Koutecký, antropolog a spisovatel Jan Beneš, imunolog a básník Miroslav Holub, fyziolog a výtvarník Pavel Bravený, astronom a publicista Jiří Grygar, fyzik a tvůrce polistopadové koncepce Masarykovy univerzity Eduard Schmidt, sochař, pedagog a spisovatel Vladimír Preclík, lékař a tvůrce polistopadové koncepce Lékařské fakulty Masarykovy univerzity Jiří Vorlíček; všem jmenovaným je společné i angažování se při obnovování občanské společnosti v naší zemi.

Jména zazněla v časové posloupnosti v roce udělení ceny počínaje rokem 1993, kdy byla udělena poprvé. Jméno dnešního laureáta Olbrama Zoubka by nepochybně zaznělo mezi prvními, nebýt toho, že cenou dosud bylo sedm plastik z jeho cyklu *Zvídavost*, který vznikl při vytváření stejnojmenné monumentální plastiky pro vestibul Rektorátu Masarykovy univerzity v Brně v roce 1994. Udělit laureátovi jako cenu jeho vlastní artefakt by bylo jako nošení sov do Sovových mlýnů. Proto až nyní, kdy se všechny Zoubkovy *Zvídavosti* rozešly do světa, rozhodl se Výbor Ceny Nadace Universitas Masarykiana učinit dlouho plánovaný krok: udělit cenu Olbramu Zoubkovi. Tu tvoří busta Archiméda od Vincence Makovského z roku 1940. Rád bych vyjádřil poděkování synům Vincence Makovského, Janovi a Zdeňkovi, za to, že toto vzácné dílo věnovali nadaci. Portrét zpodoběného i autora sochařského portréty vytváří celé předivo návazností na život a dílo Olbrama Zoubka.

Olbram Zoubek se narodil 21. dubna 1926 v Praze. Absolvoval Vysokou školu uměleckoprůmyslovou v Praze v ateliéru profesora Josefa Wagnera (1945–1952).

Studium ve Wagnerově škole a restaurátorská práce od roku 1951 motivovaly jeho tvorbu k sochařské tradici posílené i o inspirace archaickým středomořským figurativním sochařstvím, projevující se ve vědomí ušlechtilého poslání umění, ideálu lidskosti a stále se opakujících osudových témat. Výtvarný názor si však od počátku formoval poznáním díla klasiků moderního sochařství. Na začátku 60. let směřoval v úhrnně citěných tvarech ke konstrukci (cyklus *Stavby*), brzy nato rozrušoval souvislost formy, fragmentarizoval postavy, destruktoval tělesný tvar, strukturoval povrch. Poté dal přednost celistvé formě, strukturální modelaci však zachoval. Vyvinul osobní styl integrálního figuralismu, jehož smysl vyjádřil slovy: „*Dělám lidi, na které myslím.*“ Byl to v první řadě motiv rodiny a přátel, postav s individuální podobou, které dostávají nadindividuální poslání a v různých seskupeních vstupují do vzájemných vztahů. Postavy mytologické nebo biblické procházejí opačným procesem, zkonkrěťují se příměrem k přítomnosti. Na konci 60. let se jeho tvorba dostává do blízkosti „nové figurace“, k níž měl zároveň vztah kritický, neboť figuraci chápe jako kontinuitní, od nejranějších projevů v mladším paleolitu před více než 25 000 lety až po současnost. Dává sochám promlouvat bezprostředním projevem psychické situace: v gestech, pohybech, naklonění, schýlení, vychýlení, pádu. V roce 1969 na výstavě „Socha a město“ v Liberci vystavil skupinu postav na náměstí mezi chodce a takto působivě oslovuje diváky podnes. Soustavná práce dala vznik rozsáhlé tvorbě, která sice reflektovala proměny doby, ale neuhnula ze směru umělcovy osobní dráhy. Jeho dílo je nejen početné, ale má i velké rozpětí – od komorních plastik, volných i reliéfních, k monumentálním. Rád spolupracuje s architekty, je autorem četných realizací v interiéru i exteriéru. Intenzivně spolupracuje s Masarykovou univerzitou a Nadací Universitas Masarykiana v Brně.

Uspořádal několik desítek samostatných výstav a zúčastnil se více než sta kolektivních výstav v České republice a v zahraničí.

V letech 1958–1969 člen tvůrčí skupiny Trasa, s níž vystavoval 1959–1969 a 1991–1992, od roku 1987 zakládající člen Nové skupiny, od roku 1991 člen Umělecké besedy a od roku 1999 její starosta, od roku 1995 předseda „Sochařského sympozia v bronz“, rovněž spjatého s Masarykovou univerzitou a naší nadací.

Jeho dílo je zastoupeno v Národní galerii v Praze, v řadě českých i zahraničních galerií a muzeí a soukromých sbírek (Argentina, Francie, Chorvatsko, Německo, Nizozemsko, Rakousko, Slovensko, Švédsko, Švýcarsko, USA, Vatikán aj.).

Za své dílo obdržel řadu domácích a zahraničních uměleckých ocenění a dostalo se mu uznání za humanistické a občanské postoje. Město Litomyšl a Památkový ústav Pardubice zřídily v roce 1998 ve sklepních sálech zámku v Litomyšli stálou expozici z životního díla Olbrama Zoubka.

Nyní k zmíněné osnově souvislostí mezi bustou Archiméda a Olbramem Zoubkem.

Archimédés (3. století př. n. l.), řecký matematik, fyzik, astronom a mechanik, patří k nejvýznamnějším učencům starověkého Středomoří. Výjimečný byl ve své době i tím, že spojoval teorii s praxí: mnohé ze svých objevů užil při konstrukci strojů a nástrojů, které zlepšily život lidí; schopnosti dal i do služeb své obce, když jeho válečné stroje pomohly spoluobčanům po dva roky úspěšně hájit Syrákúsy proti římským dobyvatelům.

Autor busty Archiméda Vincenc Makovský má pevné místo v českých i světových dějinách výtvarného umění

20. století; může těšit, že k tomu přispěla i naše nadace publikováním rozsáhlé monografie *Vincenc Makovský* ve své Edici Osobnosti.

Olbram Zoubek často hledá inspiraci v kulturním a filozofickém odkazu antického Středomoří – ve své tvorbě sochařské i v občanských postojích zakotvených v řecké demokracii. Byl jedním z významných aktérů listopadu 1989 a je autorem posmrtné masky a náhrobku Jana Palacha v Praze a Jana Zajíce ve Vítkově. Svým životem a dílem získal uznávané místo v soudobém výtvarném umění i společenském dění druhé poloviny 20. století a počátku století jedenadvacátého; může těšit, že k tomu přispěla i naše nadace publikováním rozsáhlé monografie *Olbram Zoubek* ve své Edici Osobnosti.

Vážený Mistře, dovoluji si Vás požádat, abyste převzal Cenu Nadace Universitas Masarykiana udělenou „za Vaše celoživotní sochařské dílo, humanistické a občanské postoje a obohacení české kultury“. Tvoří ji busta od Mistra Vincence Makovského, diplom a kniha *Vincenc Makovský*.

Nyní následuje inaugurační projev Olbrama Zoubka (obr. 179–181).

179 Společenské setkání 25. 11. 2004 v aule Masarykovy univerzity v Brně v areálu na Vinařské u příležitosti osmdesátého výročí založení Katedry (Ústavu) antropologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně, desátého výročí založení Nadace Universitas Masarykiana, udělení Ceny Nadace Universitas Masarykiana Olbramu Zoubkovi a Ceny Karla Engliše Vratislavu Kulhánkovi, prezentace knih z nadačních edic a vernisáže výstavy obrazů Miroslava Netíka a výstavy soch Zdeňka Macháčka a Olbrama Zoubka. Olbram Zoubek přebírá z rukou Jaroslava Maliny Cenu Nadace Universitas Masarykiana (Vincenc Makovský, *Archimédés*, 1940/2004, bronz, výška 37 cm).

180 Společenské setkání 25. 11. 2004 v aule Masarykovy univerzity v Brně v areálu na Vinařské u příležitosti osmdesátého výročí založení Katedry (Ústavu) antropologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně, desátého výročí založení Nadace Universitas Masarykiana, udělení Ceny Nadace Universitas Masarykiana Olbramu Zoubkovi a Ceny Karla Engliše Vratislavu Kulhánkovi, prezentace knih z nadačních edic a vernisáže výstavy obrazů Miroslava Netíka a výstavy soch Zdeňka Macháčka a Olbrama Zoubka. Olbram Zoubek s bustou *Archimeda*.

181 Společenské setkání 25. 11. 2004 v aule Masarykovy univerzity v Brně v areálu na Vinařské u příležitosti osmdesátého výročí založení Katedry (Ústavu) antropologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně, desátého výročí založení Nadace Universitas Masarykiana, udělení Ceny Nadace Universitas Masarykiana Olbramu Zoubkovi a Ceny Karla Engliše Vratislavu Kulhánkovi, prezentace knih z nadačních edic a vernisáže výstavy obrazů Miroslava Netíka a výstavy soch Zdeňka Macháčka a Olbrama Zoubka. Olbram Zoubek při inauguračním projevu.

7.2.1. Inaugurační projev Olbrama Zoubka

Děkuji.

Když jsem byl malý, snil jsem o tom, že budu závodit na olympiádě a že zvítězím. To se mi nesplnilo. Když jsem byl starší, snil jsem o tom, že povedu sochařskou školu jako dílnu, jako huť. To se mi nesplnilo. Když jsem byl ještě starší, snil jsem o tom, že získám akademickou poctu. Vždycky se mi jevilo ocenění na akademické půdě jako nejceněnější. A to se mi teď splnilo. Děkuji Nadaci Universitas Masarykiana za splnění tohoto snu.

Děkuji i za to, že jsem se na stará kolena setkal s Masarykovou univerzitou. Svedla nás práce na plastice pro vstupní prostor rektorátu. A z toho se odvinula spolupráce v rámci bronzového sympozia. Společně s tehdejšími vedením Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana se nám podařilo realizovat pět monumentálních bronzových plastik na pěti fakultách. Pro jednoho z autorů, významného sochaře profesora Karla Nepraše, to byla jeho poslední realizace v životě. Děkuji za to, že jsem se setkal a mohl spolupracovat s tehdejšími rektorem panem profesorem Eduardem Schmidtem, panem profesorem Pavlem Braveným, panem kvestorem inženýrem Františkem Galem a s profesorem Jiřím Vorlíčkem, s nímž mě spojuje už mnohaleté přátelství. – Ostatně toto přátelství stálo na počátku setkání s Masarykovou univerzitou.

Děkuji za to, že jsem mohl v budově rektorátu uplatnit svou plastiku *Zvídavost* a později mohl věnovat Anatomickému ústavu Lékařské fakulty plastiku hlav svých dvou žen, *Evy* a *Marie*.

A zejména děkuji, že jsem mohl spolupracovat s Nadací Universitas Masarykiana, s profesorem Jaroslavem Malinou. Tato nadace vydala mou monografii, jedinou v mém životě. Tato nadace mi uspořádala na půdě univerzity velkou výstavu. Tato nadace mě poctila tím, že využila mé sochy – varianty návrhů na plastiku *Zvídavost* – jako artefakty při udělování svých cen. Moje díla se tak dostala do rukou nad jiné povolaných. Díky. Tato nadace nyní uspořádala výstavu s mou účastí k dnešní příležitosti. Díky. Malou poznámku k této účasti. Spolu s profesorem Malinou jsme vybrali motivy, které souvisí s odbornou náplní této katedry – Katedry antropologie. Jsou to všechno plastiky přímo inspirované vykopávkami, převážně keltskými a slovanskými.

A tato nadace vydává *Univerzitní noviny*, které dostávám a skrze které mohu sledovat univerzitní Brno.

A tato nadace mi umožňuje tady a teď promluvit o otázkách, které si při práci kladu, které mě trápí a na které hledám odpovědi. Odpověďmi si nejsem jist. Ale snad je dobře alespoň formulovat otázky. Mám na mysli dvě. O navazování, o tradici. A o kráse.

Pan Jindřich Chaloupecký, jistě významný teoretik umění, jehož si nesmírně vážím, prohlašoval, že umění se teď nachází v nulovém bodě. Že začínáme od nuly. Myslel to šířeji, své tvrzení nevztahoval jen na umění. Snad to nemyslel doslovně, ale nesouhlasím ani s tím „nedoslovným“ výkladem.

Vždyť tato slova pronesl pan Chaloupecký jazykem, který je kultivován tisíce let. A pokud je napsal, tedy písmem, které vznikalo a vyvíjelo se rovněž tisíce let. Tak jakápak nula. Všechny obory lidské činnosti pokračují, navazují. Filozofie, věda, technika, politika, tak proč právě umění by mělo mít toto zcela výjimečné postavení? Jsme jistě v důležitém, významném bodě vývoje, který má v minulosti málo obdoby. Ale cožpak doba po ovládnutí ohně nebyla jiná, nebyla jiná doba po vztyčení prvních kvádrů proti tíži země, po objevení železa, po objevení písma? Proto odmítám nulový bod. Místo toho vidím cestu s křížovatkami, slepými uličkami, omyly, návraty, blouděním, ale přece jen cestu. Nemám pro sebe odpověď na otázku odkud a kam, ale pocit cesty vnímám docela silně. I to, že tato cesta má význam. A tento náš „nulový bod“ je jedním z kroků na této cestě.

Nula znamená beztížný stav, stav bez minulosti a budoucnosti. Absolutní svobodu. Od nuly mohu jít nahoru nebo dolů, vpřed nebo vzad, ale v případě nuly ani to nahoře a dole neexistuje, ani to vpřed a vzad. Nemá načas, kam směřovat. A to nemohu přijmout. Vše je dovoleno, vše má stejnou cenu, tedy nic nemá cenu, vše je relativní. Nemá černé a bílé, jen šedivé či rozmazané. V takovém světě nemohu žít a nemohl bych ani pracovat.

Tedy nikoli nula, ale cesta, směřování. Nikoli cokoli, ale něco. Uvědomuji si, že se pohybuji na tenkém ledě, že nemám dost argumentů, že se dá mé tvrzení zpochybnit, ale mám pevný *pocit*, že je tomu tak. A cožpak nestavíme náš život, naše názory, náš pohled na umění, na pocitech?

A na stejně tenký led se vydávám i při kladení druhé otázky. Ba na led ještě tenčí. A odpověď je nejasnější. Může v současné umění existovat krása? Tím slovem umění myslím to umění, které je v odborných úzce vznešených kruzích takto označováno, vystavováno, zkoumáno, hodnoceno jako to pravé. Je to tenká vrstva, ale jako jediná označována pojmem pravé umění. A trůfám si tvrdit, že v tomto prostoru je krása zakázaná. Uvedu příklad. Teď právě probíhá v Domě umění výstava finalistů Ceny Jindřicha Chaloupeckého. Vystavuje zde pět nebo šest mladých lidí, těch nejprestižnějších, ale ani u jednoho z nich na krásu nenarazíte. A kdo se pokouší mimo tuto úzkou vrstvu o krásu, bývá označován za kýč. Ona ta krása a kýč je oddělena opravdu tenoučkou, nejasnou čarou.

Je zajímavé, že kýč je v dějinách umění skoro novorozený pojem. Je starý pár desítek let, snad dvě stě let. Asi to ohrožení kýčem souvisí s odpojením výtvarného umění od architektury. Od nepaměti až do nedávna měla výtvarná

díla pevné místo v architektuře. Nebylo možno je oddělit. Doba, kdy se sochy stěhují na výstavy, je krátká. A teprve když sochy a obrazy začnou žít vlastním životem, nezávisle na architektuře, pak se mohou stát předmětem obchodu. A tady začíná ohrožení kýčem. Ohrožení je to velmi nebezpečné, sám nejsem zřejmě zcela imunní.

Naznačil jsem, že chci jen položit otázku a že jednoznačnou odpověď neznám. Zbývá mi jen svěřit se opět pocitu. Pocitu, že krása je důležitá a že stojí za to se o ni alespoň pokoušet.

Vždyť v ostatním životě, mimo umění s velkým „U“, krásu oceňujeme, prožíváme, potřebujeme. A to i ti umělci s velkým „U“. Zná mnoho takových, kteří oceňují krásná auta, jezdí do krásných krajín, poslouchají krásnou starou hudbu, líbí se jim krásné ženy, ale když začnou tvořit, je krása vykázána. A kdo se o krásu pokouší, je vykázan také.

Vím, že lze jejich postoj odůvodnit, a do jisté míry těm důvodům rozumím.

Místo odpovědi na položenou otázku jen žádám, aby ti, co se o krásu pokoušejí, byli bráni stejně vážně jako ti, co ji odmítají. Možná že snažení těch prvních je obtížnější. Snad může být pro krásu polehčující okolnost, že byla nedílnou součástí umění po celé jeho dějiny, že pokračovala plynule jeho vývojem až do nejposlednější doby. A že je nedílnou součástí všeho našeho ostatního života. A pokud se vrátím ke své první odpovědi o cestě, o navazování, snad je v tom i kousek odpovědi na otázku, zda krása má i dnes své místo v umění.

7.3. Uvedení nových knih

Dámy a pánové:

Dovolte mi, abych ke křtu přizval tvůrce těchto knih: Marii Dohnalovou, autorku knihy *Antropologie občanské společnosti*, jež pojednává o minulosti a znovuoobnovování občanské společnosti v českých zemích; kniha je ilustrována artefakty sklářského výtvarníka Jaroslava Svobody, dále Ninu Dvořákovou, hlavní autorku monografie o brněnském malíři *Miroslavu Netíkovi*; vzhledem k tomu, že Mistr je mezi námi, rád bych ho požádal, aby přišel mezi nás; zástupce tiskárny Final Tisk v Olomučanech Jana Zukala, která knížky znamenitě vytiskla, třeba poznamenat, že za vytištění Brněnské antropologie jsme vděční Jaromíru Šrámkovi a jeho tiskárně Gloria v Rosicích, autory grafické a typografické úpravy Jana Jordána a Josefa Zemana a Tomáše Čermáka s přízviskem Křtitel, tedy Tomáše Křtitele Čermáka, ředitele Akademického nakladatelství CERM, jenž jest zkušeným křtitelem, neboť jeho čilé nakladatelství vydalo již několik set svazků. Křest provádí jako jeho starozákonní předchůdce vodou, avšak v průběhu aktu novozákonně proměňovanou ve víno, obvykle šampaňské. Tentokrát je křtící tekutina usouvztažněna ke knize *První císař: Tvůrce Číny a osmého divu světa*. Třeba vysvětlit, proč se jako vyznavači občanské společnosti skláníme před majestátem Prvního císaře, sice sjednotitele Číny, avšak despotického vladaře. Totiž: Podporovatelé tohoto svazku – čínské velvyslanectví v Praze a naše velvyslanectví v Pekingu – pro tuto příležitost nechalo vytvořit speciální šarži suchého bílého vína nazvaného Shi Huang (První císař) z hroznů vinic u Lin-tchungu, z nejproslulejší trati zvané Čchin Š' chuang-ti (První svrchovaný císař Čchinů), tedy z oblasti, kde se nachází monumentální záhrobní sídlo Prvního císaře i jeho sídelní město Sien-jang. Podle pozvánky měl být ještě křtěn svazek *Čína z antropologické perspektivy* – tento svazek bude však prezentován samostatně až v roce 2005 v rámci výstavy akademické malířky Marty Taberyové, která pro něj vytvořila umělecké ilustrace, a výstavy akademické sochařky Marty Taberyové. Dnes večer tedy pokřtíme tyto svazky: Marie Dohnalová: *Antropologie občanské společnosti*; Nina Dvořáková: *Miroslav Netík*; Jaroslav Malina: *První císař: Tvůrce Číny a osmého divu světa*; Jaroslav Malina a kolektiv: *Brněnská antropologie v českém a mezinárodním kontextu (se zaměřením na Katedru antropologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity) (přebal a několik ilustrací)* (obr. 182–184).

182 Společenské setkání 25. 11. 2004 v aule Masarykovy univerzity v Brně v areálu na Vinařské. Křest knih z nadačních edic – Marie Dohnalová, *Antropologie občanské společnosti* (11. svazek Edice Scientia Nadace Universitas Masarykiana), Nina Dvořáková, *Miroslav Netík* (20. svazek Edice Osobnosti Nadace Universitas Masarykiana). Zleva: Marie Dohnalová, Jan Jordán, Josef Zeman, Tomáš Čermák, Jaroslav Malina, Tomáš Mořkovský.

183 Společenské setkání 25. 11. 2004 v aule Masarykovy univerzity v Brně v areálu na Vinařské. Křest knih z nadačních edic. Zleva: Jan Jordán, Marie Dohnalová, Nina Dvořáková, Tomáš Čermák, Miroslav Netík, Josef Zeman, Jaroslav Malina.

184 Společenské setkání 25. 11. 2004 v aule Masarykovy univerzity v Brně v areálu na Vinařské. Křest knih z nadačních edic. Zleva: Jan Jordán, Marie Dohnalová, Hana Chudáčková, Tomáš Čermák, Jaroslav Malina, Miroslav Netík.

7.4. Poděkování Nadace Universitas Masarykiana spolupracovníkům a příznivcům

Již dosavadní průběh našeho setkání, myslím, ukazuje, že na rozvíjení činnosti Katedry antropologie a Nadace Universitas Masarykiana se podílela řada kolegyně a kolegů. Je jich mnohem více, než kolik jich zde bylo jmenováno. Rád bych, s vaším dovolením, využil této příležitosti, poděkoval jim a těm, kteří jsou zde přítomni, předal malé upomínky: věšební skleněné koule různých barev od sklářského výtvarníka Jaroslava Svobody, jež majiteli zobrazí jeho perspektivy, knihu *Vincenc Makovský* a dva specifické dárky: *Kráčející rybu* od Jaroslava Svobody pro Milana Gelnara, parazitologa zkoumajícího ryby, a plastiku *Had, co byl v ráji* od sochaře Zdeňka Macháčka pro Jaroslava Svobodu. Jak však zjistit prezenci? Poradí pánové Poříz a Klubko ze Snu noci svatojánské. Poříz: Je celý spolek pohromadě? Klubko: To se pozná nejlíp, když pěkně souborně vyvoláte každého zvlášť podle seznamu herců. Začnu tedy vyvolávat a prosím, aby prezence byla dosvědčena povstáním jmenovaného. Přítomným předají dárky RNDr. Pavlína Lesová a RNDr. Tat'ána Sodzawiczná (obr. 185). Jsou to (v abecedním pořadí): Bajarová Milada, Bejček Josef, Bláha Pavel, Born Adolf, Bravený Pavel, Čermák Tomáš, Čížek Zdeněk, Dohnalová Marie, Drozdová Eva, Dvorský Pavel, Dvořáková Nina, Friedmannová Jarmila, Fuchs Eduard, Gaisler Jiří, Gale František, Gelnar Milan, Helešic Jan, Hlušíčka Jiří, Höhmová Zdena, Horáčková Ladislava, Hošek Miroslav, Chlebečková Jindřiška, Janoušková Lucie, Jelínek Milan, Joanidis Lefteris, Jordán Jan, Kalendovská Jiřina, Kocáb Oldřich, Kolmaš Josef, Komenda Stanislav, Králík Miroslav, Kratochvílová Marie, Kulíšková Dagmar, Lacinová Sylva, Lázenská Milena, Lindovský Zdeněk, Linhart Karel, Linhartová Věra, Mádr Dan, Marek Jiří, Marková Dana, Macháček Zdeněk, Makovský Zdeněk, Michličková Hana, Mikulka Alois, Mitášová Irena, Mittag Jaroslav, Mornstein Vojtěch, Musil Rudolf, Nebolová Eva, Němcová Marie, Nohál Jiří, Novotný Vladimír, Ondrušková Hana, Opletalová Alena, Pardyová Marie, Páč Libor, Pavelka Jiří, Pecková Anna, Polnická Helena, Pospíšil Ivo, Prokopec Miroslav, Pulec Jiří, Relichová Jiřina, Riegerová Jarmila, Sedlák Jiří, Schmidt Eduard, Slovák Jan, Stárková Marta, Svoboda Jaroslav, Svoboda Jiří A., Šedivý Vladimír, Štědroň Miloš, Šteigl Jan, Taberyová Marta, Taberyová mladší Marta, Unger Josef, Vančata Václav, Vaňhara Jaromír, Vargová Lenka, Vencovský František, Vorlíček Jiří, Vrhel František, Wenzel Roman, Zálešáková Dana, Zelenáková Dana, Zeman Josef.

185 Společenské setkání 25. 11. 2004 v aule Masarykovy univerzity v Brně v areálu na Vinařské. Knihy, věšební křišťálové koule a další artefakty určené jako výraz poděkování pro spolupracovníky Nadace a Katedry antropologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně.

7.5. Uvedení výstavy obrazů Miroslava Netíka a výstavy soch Zdeňka Macháčka a Olbrama Zoubka

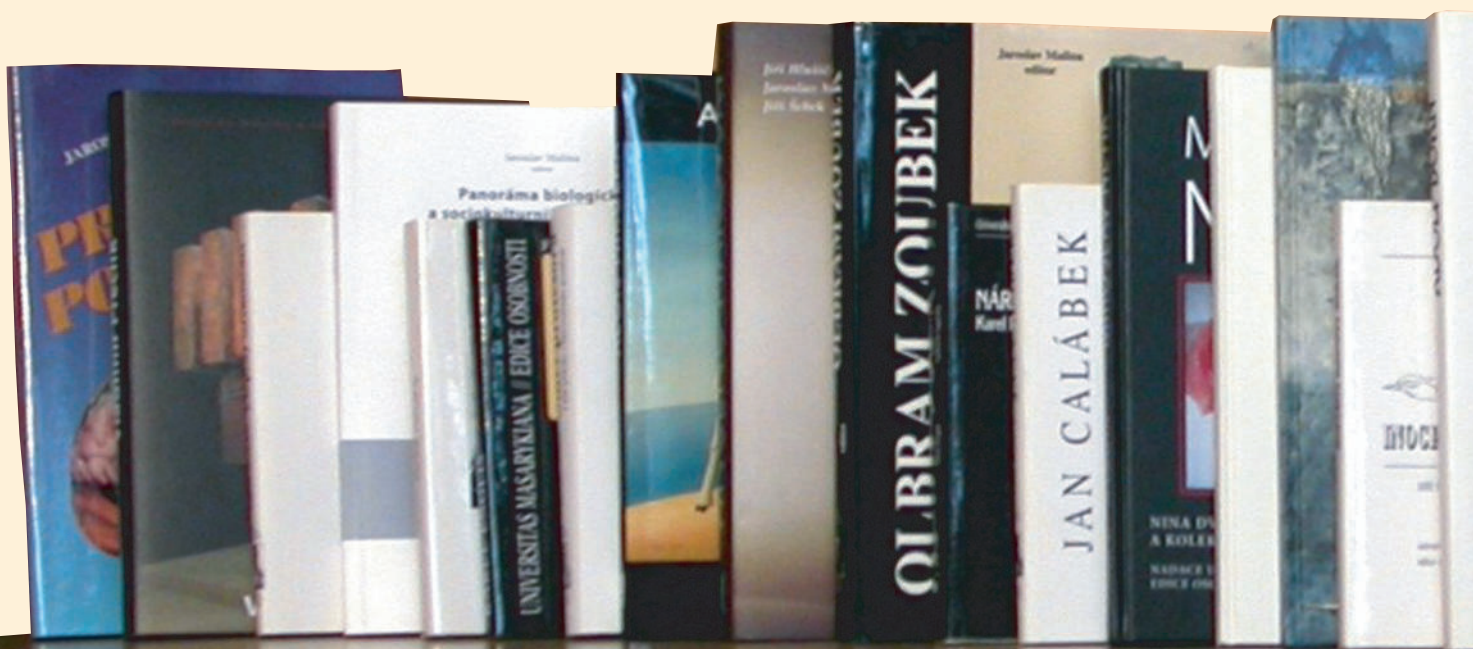
Nyní nastává vhodná chvíle, abychom uvedli výstavy obrazů Miroslava Netíka a výstavy soch Zdeňka Macháčka a Olbrama Zoubka. Souvztažnost s dnešním setkáním je zřejmá z toho, co bylo dosud řečeno. V naší Edici Osobnosti byla vydána kniha *Olbram Zoubek* v roce 1996, monografii *Miroslav Netík* jsme uvedli před chvílí, monografii *Zdeňk Macháček* vydáme v příštím roce, u příležitosti Mistrových osmdesátin; vidím však, že Mistrova žena Stanislava němou artikulací dává najevo nesouhlas: prý půjde vzhledem k Mistrově neutuchající čipernosti o čtyřicátiny. Všichni tři jsou navíc výtvarnými spoluautory našeho velkého projektu *Kruh prstenu: Světové dějiny sexuality, erotiky a lásky od počátků do současnosti v reálném životě, krásné literatuře, výtvarném umění a dílech českých malířů a sochařů inspirovaných obsahem této knihy*. Sochařské výstavy Zdeňka Macháčka a Olbrama Zoubka jsou instalovány v hale před touto aulou, výstava malíře Miroslava Netíka je v Galerii na chodbě Katedry antropologie v prvním patře této budovy.

*

O uskutečnění setkání se zasloužili laskavou podporou: Akademické nakladatelství CERM / Purkyňova 95a, 612 00 Brno; Velvyslanectví Čínské lidové republiky v České republice / Pelléova 18, 160 00 Praha 6; Velvyslanectví České republiky v Čínské lidové republice / 2 Ritan Lu, Beijing 100600; AG Svoboda s. r. o. / Karlov 31, 591 01 Žďár nad Sázavou; Lin Guoguang; MiTTaG spol. s r. o. pozemní a průmyslové stavitelství / Chaloupkova 3, 612 00 Brno; Ni Jian, K. D. Handelsges. m.b.H., Import – Export / Čestmírova 444/17, 140 00 Praha 4; Rieter CZ a. s. / Čs. armády 1181, 562 15 Ústí nad Orlicí; Škodaexport, a. s. / Opletalova 41, 113 32 Praha 1.

Dámy, pánové, kolegyně, kolegové:

Děkuji vám za trpělivou pozornost, kterou jste nám věnovali. Nyní si vás dovoluji pozvat na občerstvení.

8

SPOLEČENSKÉ SETKÁNÍ 1. 12. 2004 V BRNĚ

u příležitosti udělení
Ceny Nadace Universitas Masarykiana
Václavu Klausovi
a uvedení knihy Milana Knížíka
Dav se mýlí vždycky

Společenské setkání zahájil a moderoval předseda Správní rady Nadace Universitas Masarykiana Jaroslav Malina.

Pane prezidente, pane generální řediteli, dámy, pánové:

Vítám vás na setkání u příležitosti udělení Ceny Nadace Universitas prezidentu republiky Václavu Klausovi a uvedení knihy Milana Knížíka *Dav se mýlí vždycky* (obr. 186).

Květiny předávají studentky bakalářského a doktorského studijního programu Katedry antropologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity Gabriela Bartošová a Petra Cimbůrková. Mnozí z vás si možná myslí, že to jsou nejhezčí a nejchytřejší studentky katedry. Výběr byl však náhodný a pro velký zájem o bezprostřední setkání s oběma našimi milými hosty byl proveden losem. Podobných, možná ještě hezčích a chytřejších studentek je na Katedře antropologie několik desítek. Jejich v uvozovkách průměrnou podobu zachycuje tato projekce (obr. 187).

Za oběma dnešními událostmi však stojí nikoli Katedra antropologie, nýbrž Nadace Universitas Masarykiana.

Dámy a pánové, dovolu mi proto nejdříve několik slov o této instituci. Nadace Universitas Masarykiana byla založena v roce 1993. Vznikla na zelené louce. Teprve svými projekty, z nichž prvním bylo publikování trojsvazku *O tvořivosti ve vědě, politice a umění* a uspořádání rozsáhlé výstavy *Cesta k tvořivosti* v Moravském zemském muzeu, si získávala příznivce a nadační dary. Správní rada nadace je složena z pracovníků Masarykovy univerzity i z jiných institucí. Velmi dobře tedy zná potřeby prostředí, v němž působí, a zůstává snad jedinou českou nadací na univerzitní půdě. Není pasivní, nečeká pouze na projekty zvnějšku, nýbrž je vyhledává, podněcuje nebo spoluvytváří a kontroluje až do úspěšného dokončení. Od svého založení podporuje vzdělávací, vědecké, umělecké, kulturní a společenské projekty, zejména autorů z akademické obce Masarykovy univerzity v Brně, ale i autorů z jiných vysokých škol a ústavů Akademie věd v České republice.

K rozvíjení této činnosti vytvořila odpovídající institucionalizované zázemí:

1. Měsíčník *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana* (časopis je zaměřený na univerzitní a nadační aktivity zejména Masarykovy univerzity v Brně, od 9. čísla roku 2003 bylo zaměření obsahově rozšířeno na univerzitní a nadační aktivity v celé České republice; dnes mají *Univerzitní noviny* za sebou více než sto čísel, každé v průměru o 60–70 stranách, a dosti obecně rozšířené veřejné mínění, že jde o nejlepší český akademický list).

2) Šest nadačních knižnic – Edice Beletrie, Edice Heureka, Edice Miscellanea, Edice Osobnosti, Edice Scientia a nejmladší Edice Scintilla, tedy „Jiskra“, což je knižnice pro mladé vědecké pracovníky Masarykovy univerzity, v jejichž rámci bylo publikováno devadesát svazků (řada z nich byla oceněna na domácím i mezinárodním poli).

3) *Cena Karla Engliše* za aktivity v ekonomické oblasti (dosavadní laureáti: Josef Tošovský, Václav Klaus, Jacob Frenkel, František Vencovský, Vratislav Kulhánek).

4) *Cena Nadace Universitas Masarykiana* za aktivity ve vědě, umění, kultuře a v oblasti občanské společnosti (dosavadní laureáti: Rudolf Firkušný, Miloš Štědroň, Josef Koutecký, Jan Beneš, Miroslav Holub, Pavel Bravený, Jiří Grygar, Eduard Schmidt, Vladimír Preclík, Jiří Vorlíček, Olbram Zoubek).

5) Nadace se podílela na založení tradice reprezentačních plesů a zahradních slavností Masarykovy univerzity.

Bohatá nadační činnost nalezla též odraz v letech 1999 a 2001, kdy nadace uspěla ve výběrovém řízení Nadačního investičního fondu v I. a II. etapě, založeného a kontrolovaného vládou a Parlamentem České republiky.

Veřejné řízení pro rozdělování nadačních příspěvků vypisuje naše nadace od roku 1993 do současné doby, tedy více než deset let.

Od počátku listopadu tohoto roku Správní rada Nadace Universitas Masarykiana – s velkou lítostí (zdůrazňuji s velkou lítostí) – vypustila z názvu slovo Masarykiana. Nazývá se tedy Nadace Universitas. Je to důsledek sankčních kroků, které proti nadaci jednostranně podnikl bývalý rektor Jiří Zlatuška v desátém roce činnosti nadace. Započaly 3. června 2003, day after, po distribuci květnového čísla *Univerzitních novin* (UN, roč. 10, 2003, č. 5) – příkazem vypustit z Univerzitních novin všechno, co je spojovalo s Masarykovou univerzitou, a v tiráži uveřejňovat – cituji: „Tyto noviny nevyjadřují stanovisko Masarykovy univerzity v Brně“, přičemž časopis psali členové akademické obce Masarykovy univerzity (– závan z časů bolševických tiskových tajemníků), a skončily výpovědi nadace z jejího sídla na rektorátu. Očekávaná náprava vztahů spojovaná s novým vedením Masarykovy univerzity je zatím rozpačitá: při Rektorátu MU je zřizována redakce univerzitního časopisu, aniž by byl předtím učiněn pokus o jednání s redakcí Univerzitních novin a vedením nadace. Správní rada se proto po dosavadních zkušenostech a krocích útočících na její integritu a samostatnost rozhodla vypustit z názvu slovo „Masarykiana“ – znovu opakuji: učinila tak s velkou lítostí.

Snad takto uspořádaná situace povede k narovnávání vztahů mezi Masarykovou univerzitou a Nadací Universitas: z dnešní plebské polohy do noblesní polohy v době rektora Eduarda Schmidta a kvestora Františka Galeho, kdy *ne zřídka* (zdůrazňuji *ne zřídka*) byla Masarykova univerzita pozitivně vnímána skrze aktivity nadace. Tím spíše, že účel nadace zůstává od založení podnes stejný: Podpora pedagogické, vědeckovýzkumné, vzdělávací a kulturní činnosti zejména členů akademické obce Masarykovy univerzity a propojování Masarykovy univerzity s jinými školami, vědeckými ústavy a veřejnostmi. Přispívání k obnově původní *ideje univerzity* jako šířitele vzdělanosti a kultury v širším smyslu (obr. 188–193).

186 Společenské setkání 1. 12. 2004 v aule Masarykovy univerzity v Brně v areálu na Vinařské u příležitosti udělení Ceny Nadace Universitas Václavu Klausovi a uvedení knihy Milana Knížáka *Dav se mýlí vždycky*. Pohled do zcela zaplněného auditoria.

187 Portrét „průměrné/ideální“ studentky (vlevo) a studenta (vpravo) Katedry antropologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně ve školním roce 2003/2004. Portréty byly vytvořeny superprojekcí snímků obličejů 27 studentek a 10 studentů. Obličeje byly ručně popsány 27 význačnými body, pomocí Prokrustovy superpozice byly vytvořeny konsenzuální (průměrné) konfigurace význačných bodů, do těchto konfigurací byly deformovány původní snímky, které byly následně převrstveny přes sebe. Použitý software: tpsSuper Version 1.12 (Rohlf 2003).

188 Společenské setkání 1. 12. 2004 v aule Masarykovy univerzity v Brně v areálu na Vinařské u příležitosti udělení Ceny Nadace Universitas Václavu Klausovi a uvedení knihy Milana Knížáka *Dav se mýlí vždycky*. Pohled do auditoria při úvodním projevu Jaroslava Maliny. Zleva: Radomír Jonáš, Václav Klaus, Milan Knížák, Marie Knížáková, Vít Všianský, Renata Malinová, Tomáš Čermák, František Gale, Jitka Galeová.

189 Společenské setkání 1. 12. 2004 v aule Masarykovy univerzity v Brně v areálu na Vinařské u příležitosti udělení Ceny Nadace Universitas Václavu Klausovi a uvedení knihy Milana Knížáka *Dav se mýlí vždycky*. Pohled do auditoria. V první řadě zleva: Lenka Hošková, Miroslav Hošek, Hilda Vorlíčková, Jiří Vorlíček.

190 Společenské setkání 1. 12. 2004 v aule Masarykovy univerzity v Brně v areálu na Vinařské u příležitosti udělení Ceny Nadace Universitas Václavu Klausovi a uvedení knihy Milana Knížáka *Dav se mýlí vždycky*. Jaroslav Malina při úvodním projevu.

191 Společenské setkání 1. 12. 2004 v aule Masarykovy univerzity v Brně v areálu na Vinařské u příležitosti udělení Ceny Nadace Universitas Václavu Klausovi a uvedení knihy Milana Knížáka *Dav se mýlí vždycky*. Pohled do auditoria při úvodním projevu Jaroslava Maliny. Zleva: Dana Winklerová, Radomír Jonáš, Václav Klaus, Milan Knížák, Marie Knížáková.

192 Společenské setkání 1. 12. 2004 v aule Masarykovy univerzity v Brně v areálu na Vlnářské u příležitosti udělení Ceny Nadace Universitas Václavu Klausovi a uvedení knihy Milana Knížáka *Dav se mýlí vždycky*. Pohled do auditoria při úvodním projevu Jaroslava Maliny. Zleva v první řadě: Dana Winklerová, Radomír Jonáš, Václav Klaus, Milan Knížák, Marie Knížáková; v další řadě: Zdeněk Čížek, Zdeněk Makovský, Zuzana Makovská.

193 Společenské setkání 1. 12. 2004 v aule Masarykovy univerzity v Brně v areálu na Vlnářské u příležitosti udělení Ceny Nadace Universitas Václavu Klausovi a uvedení knihy Milana Knížáka *Dav se mýlí vždycky*. Pohled do auditoria při úvodním projevu Jaroslava Maliny. Zleva v první řadě: Václav Klaus, Milan Knížák, Marie Knížáková, Vít Všíanský, Renata Malinová, Tomáš Čermák, František Gale, Jitka Galeová.

8.1. Udělení Ceny Nadace Universitas Masarykiana Václavu Klausovi

Dámy, pánové, dovoluji mi nyní uvést hlavní část setkání: udělení Ceny Nadace Universitas Masarykiana Václavu Klausovi.

Václav Klaus se narodil 19. června 1941 v Praze. V roce 1964 absolvoval obor zahraniční obchod na Obchodní fakultě Vysoké školy ekonomické v Praze; poté zahraniční studia na Istituto di Studi per lo Sviluppo Economico v italské Neapoli (1966) a na Cornellově univerzitě v USA (1969); vědecká aspirantura (1968); habilitace v oboru ekonomie na Univerzitě Karlově v Praze (1991); profesura pro obor financí na Vysoké škole ekonomické v Praze (1995).

Působil jako vědecký pracovník Ekonomického ústavu Československé akademie věd v Praze (1964–1971); odborný pracovník Státní banky Československé v Praze (1971–1986); vědecký pracovník Prognostického ústavu Československé akademie věd v Praze. V roce 1968 založil celostátní Klub mladých ekonomů (známý pod zkratkou KMEN), sdružující část pozdějších významných ekonomů, a stal se jeho předsedou. Z Ekonomického ústavu byl pro své názory propuštěn a poslán takřkajíc „do praxe“. Šestnáct let pracoval na různých místech ve Státní bance československé. Na počátku 80. let využil funkce bankovního vědeckého tajemníka Československé vědeckotechnické společnosti k organizování pravidelných ekonomických seminářů, které trvaly šest let (1980–1985) a na nichž vystupovala řada pozdějších polistopadových tvůrců společenské a hospodářské reformy i dalších ekonomů a politiků. Úroveň seminářů dokládá dvanáct vydaných sborníků. Celá 70. a 80. léta vedle své bankovní práce intenzivně studoval světovou literaturu a publikoval řadu odborných studií, v nichž polemizoval s oficiálními ekonomy.

Po listopadu 1989 se jako politik a státník stal jedním z hlavních tvůrců a představitelů procesu transformace od centrálně řízeného hospodářství a diktatury k společenskému systému založenému na tržních a demokratických principech: ministr financí České a Slovenské Federativní Republiky (1989–1992); místopředseda vlády České a Slovenské Federativní Republiky (1991–1992); předseda vlády České republiky (1992–1997). Od poloviny roku 1990 do konce roku 1992 byl poslancem Sněmovny lidu Federálního shromáždění za Občanské fórum (od roku 1989 ve vedení Občanského fóra, od října 1990 do února 1991 jeho předseda), později za Občanskou demokratickou stranu, jejímž byl nejvýznamnějším zakladatelem a předsedou od vzniku v dubnu 1991 do prosince 2002; od roku 1993 poslanec Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky a její předseda v letech 1998 až 2002. Dne 28. února 2003 byl zvolen prezidentem České republiky na pětileté období, úřadu se oficiálně ujal 7. března 2003.

Rozsáhlou badatelskou a publikační činností zahájil v 60. letech minulého století příspěvky v odborném, vědeckém a kulturním tisku (*Kulturní tvorba, Literární noviny, Tvář, Zítřek* aj.), v 70. letech přibývaly přednášky na seminářích a konferencích doma, v Maďarsku a Polsku, v letech 1987–1989 i na řadě západních univerzit, od listopadu 1989 se staly přednášky intenzivní a trvalou součástí jeho odborných a společenských aktivit. Od roku 1965 byla jeho vědecká práce zaměřena na problematiku makroekonomie, ekonomické rovnováhy, monetární politiky, inflace, komparace, ekonomických systémů a dějin ekonomických teorií. Od druhé poloviny 70. let publikoval ekonometrické, později i obecně ekonomické stati v časopisech *Finance a úvěr, Politická ekonomie, Ekonomicko-matematický obzor* aj. Práce v 80. letech se soustředily do oblastí: ekonometrické modely, obecná makroekonomie, měnová politika, soudobé ekonomické teorie, komparativní ekonomické systémy. V Prognostickém ústavu se podílel na výzkumném projektu *Souhrnná prognóza Československa do roku 2005*. V 90. letech 20. století a v prvních letech století jedenadvacátého se soustředil zejména na analýzy ekonomické reformy a hospodářské politiky v transformačním období, zabíral se i tématy politologickými a sociologickými, jež byly publikovány v našich i zahraničních časopisech (*European Journal of Political Economy, The National Review, Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana, Wirtschaftswissenschaft, Newsletter Centra pro ekonomiku a politiku* aj.) a v řadě knižních monografií; mnohé byly přeloženy do světových jazyků a publikovány v zahraničí. Bibliografie jeho prací dosáhla v současné době několika set položek. Výběr z knižních publikací: *A Road to Market Economy*, 1991; *Nemám rád katastrofické scénáře*, 1991; *O tvář zítřka*, 1991; *Proč jsem konzervativcem?*, 1992; *Rok – málo či mnoho v dějinách země?*, 1993; *Česká cesta*, 1994; *Dopočítávání do jedné*, 1995; *Ekonomická teorie a realita transformačních procesů*, 1995; *Mezi minulostí a budoucností: Filozofické a humanologické úvahy a eseje*, 1996 (tato kniha vyšla v Edici Heureka Nadace Universitas Masarykiana; mnozí se domnívají, že je to jedna z nejpěknějších knih Václava Klause – též díky tomu, že se texty snoubí s kongeniálními ilustracemi Adolfa Borna); *Obhajoba zapomenutých myšlenek*, 1997; *Nadoraz – rozhovor s Janou Klusákovou*, 1997; *Tak pravil Václav Klaus*, 1998; *Proč nejsem sociálním demokratem*, 1998; *Země, kde se již dva roky nevládne*, 1999; *Cesta z pasti*, 1999; *Od opoziční smlouvy k tolerančnímu patentu*, 2000; *Evropa pohledem politika, pohledem ekonomů*, 2001; *Narovinu – kniha hovorů s Václavem Klausem*, 2001 a další.

Za své dílo obdržel několik desítek našich a zahraničních prestižních ocenění a čestných doktorátů. Mezi nimi je též Cena Karla Engliše za přínos k rozvoji ekonomické vědy, kterou Václavu Klausovi udělila naše nadace v roce 1995.

Dnes k ní přibývá druhé nadační ocenění – Cena Nadace Universitas Masarykiana – udělované vícerozměrným

osobnostem, jež svou činností přesáhly vlastní obor a tvůrčím způsobem obohatily českou kulturu a společenské dění. Václav Klaus se tak stává prvou osobností, jež obdržela obě nadační ocenění.

Cena Nadace Universitas je tedy udělena za aktivity ve vědě, umění, kultuře a v oblasti občanské společnosti, to znamená mnohostranným osobnostem vynikajícím nejen ve vlastním oboru, ale i v přesazích v oblastech dalších. Dosavadními laureáty jsou klavírista a šířitel české hudby ve světě Rudolf Firkušný, muzikolog, hudební skladatel, esejista Miloš Štědroň, lékař a šířitel české kultury Josef Koutecký, antropolog a spisovatel Jan Beneš, imunolog a básník Miroslav Holub, fyziolog a výtvarník Pavel Bravený, astronom a publicista Jiří Grygar, fyzik a tvůrce polistopadové koncepce Masarykovy univerzity Eduard Schmidt, sochař, pedagog a spisovatel Vladimír Preclík, lékař a spolutvůrce polistopadové koncepce Lékařské fakulty Masarykovy univerzity Jiří Vorlíček, sochař a humanista Olbram Zoubek; všem jmenovaným je společně i angažování se při obnovování občanské společnosti v naší zemi.

Dosud tvořily cenu plastiky Olbrama Zoubka z jeho cyklu *Zvídavost*. Před týdnem byla právě zde Olbramu Zoubkovi udělena Cena Nadace Universitas v podobě vzácné bronzové busty od světově respektovaného sochaře Vincence Makovského. U této příležitosti jsem řekl, že mezi Archimedeem a autorem jeho busty a životem a dílem laureáta existuje celá osnova vztahů. Obdobně se mohu vyslovit i dnes. Neboť udělovanou cenu tvoří jiné a snad ještě vzácnější dílo Vincence Makovského – busta Tomáše Garrigua Masaryka. Znovu mohu rovněž zopakovat, že je to velkorysý dar Mistrova syna Zdeňka Makovského, který tento skvost věnoval nadaci pro dnešní účel – kdybychom neměli republiku, řekl bych, že je to královský dar.

Nyní k souvztažnostem TGM a VK.

Tomáš Garrigue Masaryk (7. 3. 1850, Hodonín – 14. 9. 1937, Lázně), filozof, sociolog, politolog, profesor filozofie na české univerzitě v Praze, poslanec rakouského parlamentu, vedoucí politik v odboji proti Rakousku-Uhersku, první prezident Československé republiky (1918–1935). Jako filozof se snažil spojit základní pozitivistickou orientaci s necírkevním protestantismem a prvky platonismu, později kantovství, vždy se silným etickým akcentem; jako sociolog přispěl k formování antropologie (na této tak trochu antropologické půdě bych vyzvedl, že kromě jiného se například zabýval úvahami, kam v systému věd zařadit antropologii). Filozoficko-sociologický rozbor duchovních krizí moderního člověka a dějinně filozofické analýzy smyslu českých a světových dějin se staly základem jeho reformismu, zaměřeného jak proti „teokracii“ (polofeudálnímu absolutismu Rakouska-Uherska a carského Ruska), tak i proti „revolucionismu“. Reagoval pružně na všechny základní ideové problémy své doby: krize společnosti (monografie *Sebevražda*, 1881), úloha vědy a umění (práce *Základové konkrétní logiky*, 1885, *O studiu děl básnických*, 1884), filozofie českých dějin (například *Česká otázka – Naše nynější krize*, 1895), problémy náboženství a etiky (například *Moderní člověk a náboženství*, 1896–1898, *Ideály humanitní*, 1901), rozvoj dělnického hnutí (*Otázka sociální*, 1898), Rusko (*Russland und Europa*, 1913, česky několikrát v letech 1913–1933), první světová válka a poválečné uspořádání světa (například *Světová revoluce*, 1925, *Cesta demokracie*, 1934). Proslulým ve veřejnosti se stal zápasem proti šovinismu (Rukopisy), antisemitismu (hilsneriáda), klerikalismu a zvláště svým bojem za ustavení samostatné Československé republiky.

Mnohé z těchto kroků činil „proti všem“.

Co věta o činnosti prvního prezidenta republiky, to takřka paralela k aktivitám prezidenta nynějšího.

Dnes udělovanou Cenu Nadace Universitas tvoří tedy busta TGM od velmistra našeho i světového portrétu Vincence Makovského (3. 6. 1900, Nové Město na Moravě – 28. 12. 1966, Brno). Jde o unikátní Makovského práci z konce 20. let minulého století, jež vznikla za jeho pobytu v Paříži v letech 1926–1930. Unikátní proto, že se stala jakýmsi archetypem, z něhož vycházely jeho pozdější portréty a pomníky TGM, s nimiž se můžeme setkat nejen v Brně, Olomouci, Bystřici nad Pernštejnem, Národní galerii v Praze a dalších místech naší republiky, ale od roku 2002 i v hlavním městě Spojených států amerických ve Washingtonu. Již ve druhé polovině 30. let byly Makovského portréty TGM uznávány jako mistrné; důkazem, kromě jiného, je, že 14. září 1937 snímal v Lánech posmrtnou masku TGM právě Vincenc Makovský. Nejnověji vysoce cení Makovského portrétní umění sochař Vladimír Preclík v nedávno vydané knize *Paměť sochařského portrétu*. Cenu nadace dále tvoří diplom a šest knih: *Vincenc Makovský, Antropologie občanské společnosti, Kruh prstenu, První císař: Tvůrce Číny a osmého divu světa, Miroslav Netík a Dav se mýlí vždycky*.

Vážený pane prezidente, dovoluji si Vás požádat, abyste převzal Cenu Nadace Universitas udělenou za „teoretický i praktický přínos při uskutečňování transformace od centrálně řízeného hospodářství a diktatury k společenskému systému založenému na tržních a demokratických principech, vytvoření novodobého českého státu a státosti, jež ve svých důsledcích umožňují svobodný rozvoj vědy, umění a společenského života v České republice“.

Dále bych Vás rád požádal, abyste po převzetí ceny pronesl inaugurační projev (obr. 194). A ještě: Vážený pane prezidente, mohu si po čas Vašeho inauguračního projevu sednout na Vaše místo?

194 Společenské setkání dne 1. 12. 2004 v aule Masarykovy univerzity v Brně v areálu na Vinařské u příležitosti udělení Ceny Nadace Universitas Václavu Klausovi a uvedení knihy Milana Knížáka *Dav se mýlí vždycky*. Václav Klaus přebírá z rukou Jaroslava Maliny Cenu Nadace Universitas (Vincenc Makovský, *Podobizna T. G. Masaryka*, konec dvacátých let 20. století, bronz, výška 44 cm).

8.1.1. Inaugurační projev Václava Klause: Evropské problémy a jejich neřešení

Musím se přiznat, že začínám být stále nervóznější z toho, jak v dnešní době, na počátku 21. století, v Evropě probíhá veřejná diskuse o Evropě. Jsem nervózní jednak z toho, o čem se diskutuje, jednak z toho, co v této diskusi chybí, co je z ní různými rafinovanými cestami vylučováno. Vypadá to tak, jako by už všichni uvěřili tomu, že základní otázky naší doby již byly v minulosti vyřešeny a že v tomto smyslu *historie skončila*. Téměř všichni účastníci této zástupné evropské diskuse věnují přehnanou pozornost méně důležitým otázkám. V současném *brave new world* televizních zpravodajství, událostí v přímém přenosu a dominace zpráv v délce esemesky se všichni chovají tak, jako kdyby kardinální evropskou otázkou bylo to, jestli přizvat (či nepřizvat) do EU dva až tři další státy, jestli se má předsednictví v EU střídát na principu rotace nebo zda se má zavést předsednictví stálé, jestli má EU mít 25 či 15 komisařů nebo jestli systém většinového hlasování má být takový či onaký (obr. 195–200).

Obávám se, že to jsou otázky podružné, že to jsou otázky, které nesměřují k hlavním evropským problémům a – což je ještě horší – že ti, kteří tyto podružné otázky nastolují, díky tomu úspěšně vytěsňují všechna další vážná témata. Jsem přesvědčen, že se s tím nesmíme smířovat. *Neměli bychom se rezignovaně poddávat módním trendům naší doby*. Své pochybnosti bychom měli vyslovovat nahlas. Evropský intelektuální prostor nesmí být okupován tématy důležitými jen pro tu část evropské inteligence, tvořenou primárně politiky a byrokraty EU, kterou nedávno někdo trefně nazval hezkým a výstižným slovem privilegience.

Nemusíme mít nijak mimořádně bystrý zrak, abychom *při pohledu na nedávný vývoj v Evropě neviděli zřetelné, nepopíratelné a bezpochyby nepříznivé trendy a tendence*. Mám na mysli zejména tyto:

- dlouhodobý pokles ekonomické výkonnosti (v relativním i absolutním smyslu);
- narůstající volební preference různých radikálních politických stran a nacionalisticky či populisticky orientovaných hnutí;
- ztrátu kulturního dynamismu, jdoucí ruku v ruce s vítězným tažením multikulturalismu a s tendencí věřit, že lze zachovat tradiční evropské hodnoty a zároveň demontovat ony původní evropské instituce, na nichž tyto hodnoty stály a stojí;
- ztrátu sebedůvěry, vytrácení pozitivní pracovní etiky, pracovních návyků a osobní motivace;
- ztrátu schopnosti chápat nenahraditelnost vazby mezi výkonem a odměnou;
- narůstající krátkozrakost, spojenou s podvědomou a navíc nestrukturovanou obavou z budoucnosti;
- ztrácející se leadership, odosobnění rozhodovacího procesu ve veřejné sféře, přesun ke kolektivní (nez)odpovědnosti;
- narůstající nedůvěra v politiku a v politiky ve chvílích, kdy stále více lidského konání podléhá proceduře kolektivní, veřejné volby;
- podkopávání národní identity a – jelikož je dovolávání se identity neustále karikováno jako přežilý nacionalismus – objevování se příznaků nového nacionalismu.

Nemyslím si, že tyto jevy mají nějakou přímou souvislost s nedávným rozšířením Evropské unie nebo se zrodem Evropské ústavy. K mé velké lítosti noví členové EU ze střední a východní Evropy do EU žádnou důležitou změnu nepřinesli a ani nepřinesou – protože se v mezidobí mezi pádem komunismu a vstupem do EU stihli nakazit stejným virem. Čerstvý vzduch by snad mohly přinést až některé teritoriálně vzdálenější země, ale pokud by hrozilo, že s nimi přijdou významné změny, tyto země by nebyly přijaty.

Nedávné rozšíření EU ale efekt mít bude. Větší a komplikovanější EU způsobí, že budou větší a viditelnější i její známé systémové problémy:

- zřetelnější než dříve budou demokratický deficit a nedostatek demokratické odpovědnosti institucí EU;
- skladba rozhodovacích procedur se dále vychýlí od demokratického k hierarchickému rozhodování;
- zvětší se moc „jádra“ EU;
- většinové rozhodování bude v dalších a dalších oblastech nahrazovat rozhodování jednomyslné;
- pokusy zbavit se zbývajících odchylek od jakési pomyslné EU „normy“ povedou k extenzi zásahů shora;
- vzdálenost občanů od centra moci – Bruselu – se bude zvětšovat;
- vzroste anonymita rozhodovacího procesu.

Toto všechno je – *díky převládajícímu integracionistickému projektu stále těsnější unie* – nevyhnutelné. Nemilá volba (trade-off) mezi počtem zúčastněných států na straně jedné a demokratičností a efektivitou rozhodování na straně druhé bude (za jinak stejných okolností, tedy ceteris paribus) stále zřetelnější. *Objektivně vyšší náklady rozhodování ve větší EU budou buď zaplacený (v podobě nižší efektivnosti rozhodování) nebo budou potlačeny a skryty (v podobě nižší demokratičnosti rozhodování)*. Obě tato řešení ale mají záporné znaménko.

Nedávno schválená a podepsaná Evropská ústava (či ústavní smlouva) oba druhy nákladů dále zvýší. Ve své současné podobě je to radikální dokument s dalekosáhlými důsledky pro svobodu a prosperitu jednotlivých občanů a pro

budoucnost národních států. Někdo by mohl namítnout, že to zní příliš poplašně a že to dosud tak daleko nedošlo. To je pravda. *Stačí však jedna jediná další smlouva či mezivládní konference. To je má predikce, nikoliv přání.*

Evropská ústavní smlouva skutečné problémy Evropy neřeší, nýbrž se je snaží odsunout stranou. Troufám si tvrdit, že k tomu došlo buď v důsledku intelektuálního defektu nebo v důsledku záměrného a vychytralého plánu těch, kteří tento dokument koncipovali. Ať už je to z jakéhokoliv důvodu, autoři ústavy vyšli z velmi pochybných předpokladů:

- Evropa v minulosti existovala jako kolektivní identita a měla by proto jako kolektivní identita existovat i v budoucnosti;

- Evropa má společnou historii, kterou lze – podobně jako národní dějiny – implantovat do mysli lidí prostřednictvím pohádek, učebnic dějepisu, kázání a politických projevů;

- výhody homogenizace celého evropského světadílu pomocí násilné eliminace všech rozdílů a pomocí harmonizace a standardizace pravidel lidského chování jsou zřetelné a nezpochybnitelné;

- konkurence není nejúčinnějším mechanismem k dosahování svobody, demokracie a efektivnosti, ale spíše nespravedlivou a neproduktivní formou dumpingu, který ohrožuje konkrétní ochraňované skupiny a konec konců celou společnost;

- platí „čím větší, tím lepší“ (big is beautiful) a centralizace, byrokratizace a řízení celého kontinentu je považována za výhodu pro nás pro všechny;

- regulace, kontrola a zasahování shora jsou nezbytné, protože „selhání trhu“ je nebezpečnější než „selhání vlády“, protože trh, aby byl efektivní, potřebuje viditelnou ruku všemocných regulátorů a protože větší trh potřebuje větší regulaci;

- regulátoři na úrovni EU jsou lepší, efektivnější a méně náchylní podléhat zájmovým skupinám než jejich kolegové na úrovni národní, či jinak – čím vzdálenější (od jednotlivých občanů) vláda je a čím větší ovládá území, tím lepší tato vláda je.

Nemusím zdůrazňovat, že tento pohled na svět nesdílím. V tento konglomerát myšlenek, charakterizovaný extrémním eklekticismem a absencí ideové konzistence a čistoty, nevěřím. *Protože jsem pro něj zatím nenašel lepší termín, nazývám tento konglomerát idejí evropeismem.*

Ve své nekonzistentní struktuře se může tento světonázor jevit jako důkaz konce ideologie, jako vítězství pragmatismu a administrativní a technické argumentace, jako projev víry v ryzí, altruistickou spolupráci bez existence protichůdných zájmů, jako důvěra ve „win-win“ řešení, což je mimochodem tak absurdní termín, že překonává všechny terminologické vynálezy George Orwella.

Náš úkol je nepochybně jiný. *My bychom problémy neměli evropeizovat, ale měli bychom bojovat za uchování základních občanských, politických a ekonomických svobod.* K tomu potřebujeme institucionální rámec, který by tyto svobody umožnil. Potřebujeme neregulované trhy. Potřebujeme státy, které budou garantovat a chránit vládu zákona. *Alternativou je ne-stát, post-demokracie a řízená společnost.*

Potřebujeme Novou Evropu, Evropu bez evropeismu. Potřebujeme Evropu ekonomické svobody, Evropu malých a své panství nerozšiřujících vlád, Evropu bez státního paternalismu, Evropu bez pseudomoralizující politické korektnosti, Evropu bez intelektuálního snobismu a elitářství, Evropu bez nadnárodních a celokontinentálních ambicí. Pokud by někdo na druhé straně Atlantiku takovou Evropu chtěl nazvat „Novou Evropou“, bylo by to jediné dobře. Musím nicméně zdůraznit, že jsme takové Nové Evropě stále ještě strašně vzdáleni a že se dnes navíc pohybujeme zcela opačným směrem.

*

Pane prezidente, děkuji vám za znamenitý inaugurační projev. Rádi bychom jej, s vaším svolením, otiskli v *Univerzitních novinách* a patrně i v samostatném sborníku věnovaném dnešnímu aktu.

195 Společenské setkání 1. 12. 2004 v aule Masarykovy univerzity v Brně v areálu na Vinařské u příležitosti udělení Ceny Nadace Universitas Václavu Klausovi a uvedení knihy Milana Křížáka *Dav se mýlí vždycky*. Václav Klaus s *Podobiznou T. G. Masaryka*.

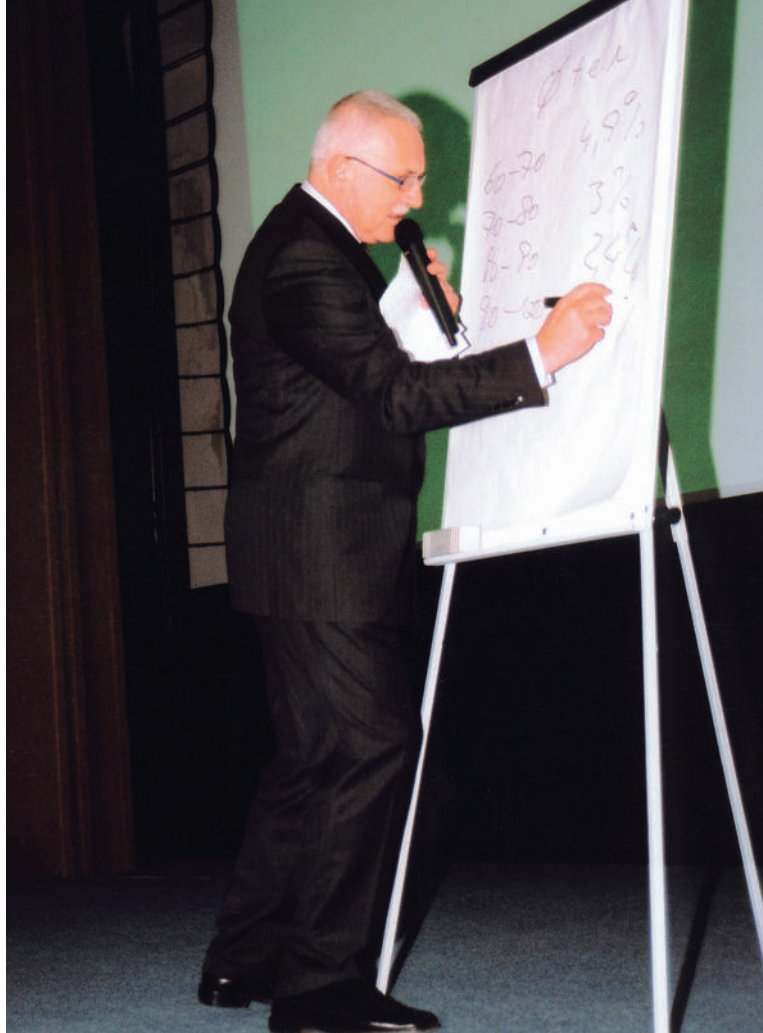

196 Společenské setkání 1. 12. 2004 v aule Masarykovy univerzity v Brně v areálu na Vinařské u příležitosti udělení Ceny Nadace Universitas Václavu Klausovi a uvedení knihy Milana Křížáka *Dav se mýlí vždycky*. Václav Klaus při inauguračním projevu.

197 Společenské setkání 1. 12. 2004 v aule Masarykovy univerzity v Brně v areálu na Vinařské u příležitosti udělení Ceny Nadace Universitas Václavu Klausovi a uvedení knihy Milana Křížáka *Dav se mýlí vždycky*. Václav Klaus při inauguračním projevu.

198 Společenské setkání 1. 12. 2004 v aule Masarykovy univerzity v Brně v areálu na Vlnářské u příležitosti udělení Ceny Nadace Universitas Václavu Klausovi a uvedení knihy Milana Knížáka *Dav se mýlí vždycky*. Václav Klaus při inauguračním projevu.

199 Společenské setkání 1. 12. 2004 v aule Masarykovy univerzity v Brně v areálu na Vlnářské u příležitosti udělení Ceny Nadace Universitas Václavu Klausovi a uvedení knihy Milana Knížáka *Dav se mýlí vždycky*. Pohled do auditoria při inauguračním projevu Václava Klause. V první řadě zleva: Vít Všíanský, Renata Malinová, Tomáš Čermák, František Gale, Jitka Galeová; ve druhé řadě zleva: Jan Jordán, Marie Blažíková, Jaroslav Svoboda.

200 Společenské setkání 1. 12. 2004 v aule Masarykovy univerzity v Brně v areálu na Vlnářské u příležitosti udělení Ceny Nadace Universitas Václavu Klausovi a uvedení knihy Milana Knížáka *Dav se mýlí vždycky*. Pohled do auditoria při inauguračním projevu Václava Klause. V první řadě zleva: Richard Svoboda, Stanislav Juránek, Dana Winklerová, Radomír Jonáš, Jaroslav Malina, Milan Knížák, Marie Knížáková.

8.2. Uvedení knihy Milana Knížáka *Dav se mýlí vždycky*

Dámy, pánové: Autor bust Archimeda a TGM Vincenc Makovský má, jak řečeno, pevné místo v českých i světových dějinách výtvarného umění 20. století; může těšit, že k tomu přispěla i naše nadace publikováním rozsáhlé monografie *Vincenc Makovský* ve své Edici Osobnosti. V této edici je od roku 1996 plánován svazek *Václav Klaus* – již několikrát jsme jej chystali do tisku, jenže, ... jenže Václav Klaus je tak čínorodý a mnohé činy má ještě před sebou, takže bychom rádi, aby kniha reflektovala více než jen půl jeho životní cesty. Vydání monografie *Václav Klaus* v naší Edici Osobnosti bychom rádi zvládli nejpozději do roku 2006.

Jiná nadační edice nese název Heureka. Jde o další paralelu, tentokrát s Archimedesem a jeho výrokem Héuréka – Našel jsem to!, který údajně pronesl, když jej při noření se do lázně napadla výchozí idea, kterou rozpracoval do hydrostatického zákona. Heureka je názvem jedné z šesti nadačních knižnic. V této edici byla publikována řada svazků, mezi nimi i zmíněná kniha Václava Klause *Mezi minulostí a budoucností*. Zatím posledním svazkem je kniha Milana Knížáka *Dav se mýlí vždycky*.

Knih multimediálního umělce, pedagoga, publicisty etc., etc. profesora Milana Knížáka, Dr. A., v současné době generálního ředitele Národní galerie v Praze, vznikla výběrem a scelením odborných studií, úvah, esejů, causerií a vzpomínek věnovaných oblastem jeho četných aktivit – umění, vědě, politice ... Většina jeho publikací a vystoupení vzbuzovala a vzbuzuje široký zájem a vysoce pozitivní, nebo naopak vysoce negativní ohlas odborné i široké veřejnosti, neboť se z pozic filozofie, estetiky, uměnovědy, pedagogiky, etiky a bohatých životních zkušeností objevně a ostře vyhraněně vyjadřuje k aktuálním otázkám kultury, politiky i běžné každodennosti, jež souvisejí s komplikovaným vytvářením naší novodobé občanské společnosti (obr. 201–206).

Milan Knížák se narodil 19. dubna 1940 v Plzni. Po absolvování Jedenáctileté střední školy v Mariánských Lázních v roce 1957 se pokoušel o studia na několika vysokoškolských učilištích: 1957–1958 Vysoká škola pedagogická v Praze (vyloučen); 1958–1959 Přípravka na Akademii výtvarných umění při Výtvarné škole v Praze (vyloučen); 1963–1964 Akademie výtvarných umění v Praze (vyloučen); 1976–1977 Matematicko-fyzikální fakulta Univerzity Karlovy v Praze (odešel po 1. roce studia – to je jediná skvrna na jinak konzistentním studijním životopisu předlistopadové doby). Až v roce 1998 mohl zúročit své, tehdy už mezinárodně uznávané, umělecké a odborné výsledky též „formálně“ – absolvováním doktorského studia na Akademii výtvarných umění v Praze.

Paralelně s těmito „pokusy o institucionální vzdělávání“ se věnoval, řečeno jeho slovy, „samostudiu bez hranic“ („jsa puzen touhou po poznání v tom nejširším a téměř nejběsilejším slova smyslu“). V šedesátých letech se živil jako uklízeč, kopáč, strojník, elektrikář, malíř a tapetář nebo tesař, ale také jako hostující profesor (1968–1969 příležitostně přednášky na univerzitách v USA, Salcburku a Berlíně). Od roku 1964 se stal samostatným umělcem, od roku 1966 byl evidován ve Svazu československých výtvarných umělců. Evidence skončila v roce 1973 a od té doby byl v oficiálních uměleckých institucích bez jakékoliv evidence, zato jej od roku 1966 trvale evidovaly politické instituce jako „nepřítele socialistického zřízení“. Pro své nekonformní postoje se dostával do konfliktů s mocí, byl průběžně vyšetřován a krátkodobě vězněn: 1966 odsouzen pro nezmaření trestného činu zběhnutí; 1969 (Víděň) odsouzen pro násilí na veřejném činiteli; 1972 odsouzen podle § 112 hlavy I za poškozování zájmu republiky v zahraničí; 1974–1975 vzat do vyšetřovací vazby pro opětné podezření z porušení § 112.

Po celou tuto dobu a v pozdějších letech rozvíjí umělecké a kulturní aktivity v oblasti akčního umění, malby, plastiky, architektury, nábytkového a módního designu, hudby, literatury, publicistiky, věnuje se i teorii a praxi vysokého školství uměleckého zaměření. Avšak až po listopadu 1989 mohl své umělecké a odborné výsledky uplatnit při vytváření demokratické společnosti a stát se její výraznou osobností: 1990–1997 – rektor a pedagog Akademie výtvarných umění v Praze; od roku 1999 generální ředitel Národní galerie v Praze.

Od svých středoškolských studií až dodnes je Milan Knížák intenzivně publikačně a multimediálně činný. Úhrnný počet jeho prací, knižních monografií, odborných studií, esejů, fejetonů, causerií, recenzí, katalogů, výstav, prezentací a instalací přesáhl v tomto roce tisíc položek. Mezi nimi dominuje více než sto samostatných výstav (Austrálie, Belgie, Česká republika, Francie, Holandsko, Itálie, Maďarsko, Německo, Polsko, Rakousko, Rusko, Slovensko, Sýrie, USA aj.), několik set společných výstav po celém světě, na třicet monografií (například *M. K. Akce 1962–1995*; *Gallery 2000*; publikace *Nový ráj* z roku 1996 získala cenu roku za nejlepší fotografickou knihu), několik nosičů obsahujících básně a hudební skladby.

Za své dílo byl odměněn řadou našich a zahraničních ocenění: 1974 Deutscher Akademischer Austauschdienst Berlin; 1977 Kolářova cena; 1982–1983 Worpswede; 1985 Bleckede; 1988 Berlín; 1997 Medaile Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České republiky za významné výsledky v pedagogické praxi aj.

Do dnes uváděné publikace vybral Milan Knížák texty z posledních zhruba deseti let, o nichž se domnívá, že neztratily svoji aktuálnost, i když někdy pojednávají o jevech, které již minuly. Záměrně ponechal i překrývání a opakování některých tvrzení, neboť v jiných souvislostech se objevují v odlišném světle a vlastně se potvrzují. Publikace si v žádném případě neklade nároky na úplnost – ani v textech, ani v obrazovém doprovodu; je autorovým příspěvkem

k diskusi, která by měla být celospolečenská, ale často bývá jen výsadou několika posedlých a nenechavých. K tomu podotýká, cituji:

„Když jste schopni žít slušně a zaujímat svůj postoj s vehemencí, razancí a jasností, něco z tohoto postoje zasáhne i někoho dalšího, pronikne do vašeho okolí. A to nelze nahradit žádným opatřením, žádným zákonem. Nemám rád zázračné recepty, poněvadž nikdy nefungují. Nejsem stoupencem formálních změn shora, ale postupných změn založených na úporné práci poctivých lidí. (...) Fakt, že jsem se narodil, chápu jako výzvu pokusit se naplnit svůj život co nejodpovědněji. A to ve smyslu morálky, kterou, jak jsem přesvědčen, musí každý z nás po celý život hledat a kultivovat. Život je pro mne něčím, co si člověk má zasloužit, a proto mě fascinuje dnešek, kdy konečně mohu dát touze být na svém životě aktivně účasten i praktickou podobu.“

Domnívám se, že v knize *Dav se mylí vždycky* jsou zachyceny všechny podstatné ingredience, jež činí z života a díla Milana Knížáka nepřehlédnutelnou součást naší (ale nejen naší) kultury.

*

Dámy, pánové, dovoluťe nyní vyslovit doznání, které lze nadepsat: Mám rád Klausovu aroganci ...

Václav Klaus je bezesporu nejvýraznějším politikem první dekády našeho posttotalitního období. Řekl bych dokonce, že je modelovým typem. Během totality získal šanci absorbovat poměrně široké vzdělání, poněvadž závěť socialistických vědeckých ústavů dovolovalo pečlivé studium, na které při nástupu do praxe nezbyvá čas ani síla. Je trochu fanfaron, ješitný, nesmírně pracovitý a zvyklý bojovat, i když prohrává. To je v české zemi nebývalé a učíme se to až teď. V minulosti bylo obvyklé nevzdorovat, ale smířit se se situací, poněvadž „to chce klid a stejně nejde nic změnit“.

Václav Klaus je pragmatik, ale zároveň i fantasta, alespoň v tom, jak věří v sebe, ve svůj způsob, jak je zaujatý. V tom je jeho síla a také tím vyvolává odpor. Václav Havel se musel nutně stát jeho protivníkem, poněvadž nesnel Klausův jasný, konkrétní a suchý vstup do politiky. Tvrdím, že nepřátelský postoj zaujal Havel, a ne naopak. Klaus určitě dal Havlovi najevo své rozdílné postoje, možná i trochu povýšenecky, ale nečinil tak z nepřátelství, jen z prosté touhy přesvědčit ho o své pravdě. Ale Havel není bojovník, alespoň ne bojovník na otevřeném poli. Je to partyzán, disident, domácí filozof, ani intrika mu není cizí. (Používám osoby Václava Havla proto, aby se mi podařilo lépe vykreslit kontury Klausovy osobnosti.)

Klaus chce být politikem, a proto se chová politicky. Ví, že musí „prošmejdit“ všechny vesnice, přesvědčit lidi na náměstí, projít stranickými torturami, a nepovažuje to za nic nenormálního. Naopak. V okamžiku, kdy prohrává, začíná bojovat.

Pokud se takto tvrdě, jasně, nekompromisně a možná i ješitně, až arogantně choval, jeho politika měla úspěch, obrovský smysl a definovala náš stát velmi konkrétně. Prvním projevem slabosti Václava Klause bylo, podle mne, ustoupení nátlaku stávkujících železničářů. Václav Klaus byl určitě přesvědčen, že dělá moudré politické rozhodnutí a zachraňuje tak sociální smír. Mám opačný názor. Ukázal tím totiž, že není neochvějný, že má i slabá místa, že se dá zvíkat. A do těchto slabých míst začali všichni ti, kteří mu jeho suverenitu, jeho schopnosti, jeho způsob bytí záviděli, nepřetržitě bušit.

Bohužel i u něj dochází k opotřebování materiálu. Především kolem něho roste velká řada lidí, kteří by se rádi prosadili a kterým vadí, že železný Klaus stále drží.

Václav Klaus ve své straně i v určité části společnosti nepřetržitě vyhrává a jsem přesvědčen, že má šanci vyhrávat ještě několik let. Nevím však, zda má cenu o takováto vítězství ještě stát. Ví, že radit je často nemravné, ale být v Klausově kůži, asi bych ustoupil stranou, třeba na prezidentský trůn anebo do dlouho avizovaného profesorského křesla. Ne proto, že bych nevěřil, že je schopen táhnout káru ODS dál, ale proto, že nemám rád rozmazané konce. Chtěl bych, aby to byl dál fanfaron Klaus, který umí dobře naštvat nejen Evropskou unii.

Právě na postojích, kterými demonstruje svůj vztah ke vstupu do Evropské unie, je vidět jeho až nepřičetná pýcha na svoji českou příslušnost a politická poctivost, s kterou si dovoluje stát se nepopulárním. Kdyby si vždycky dovoľoval být nepopulárním, byl by pro mne ideálním politikem. Ví, že asi požadují nemožné. Politik samozřejmě chce být u moci (proto je politikem), a aby mohl u moci zůstat, musí získávat i primitivní voliče. Těch druhých zkrátka není dost. Proto musí dělat i levné populární kroky. To mi vadí. Oceňuji elitářské postoje. Mám rád Václava Klause tam, kde si dovolí jít proti všem.

*

Po doznání přiznání: jde o úvahu Milana Knížáka z 20. června 2001 zařazenou v jeho knize *Dav se mylí vždycky*.

K této citaci, kterou z větší části sdílím, bych rád připojil něco za sebe. Nadpis může znít: *Respektuji Klausovy názory* ... Minimálně od podzimu 1995, kdy jsme společně v Karolinu přebírali profesorské dekrety, já v roláku a odřených manšestrácích (ač ženou vybaven novým smokingem), on jako vždy v perfektním obleku – od té doby jsem si pak už nikdy při setkávání s V. K. nedovolil nemít motýla a neuzavřít se do obleku či jak se zde říká šolny, jakkoli se v ní cítím jako v krunýři.

Dámy, pánové, před týdnem jsme zde křtili knihu *První císař: Tvůrce Číny a osmého divu světa*, čínsky Shi Huang, usouvztaženě speciální šarží vína značky Shi Huang, nazvaného po Prvním císaři a pěstovaného poblíž jeho sídelního města a záhrobního sídla u Lin-tchungu. Dnes opět usouvztaženě: bude to francouzské šampaňské, avšak značky „Mucha exclusive, Chardonnay sekt, blanc de blancs“, neboť Miša, autor viněty, je český multimediální umělec Alfons Mucha.

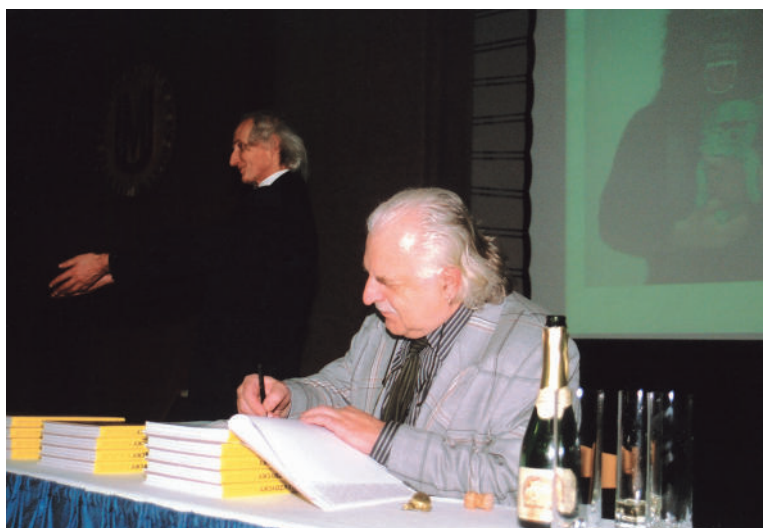
Pane profesore Milane Knížáku, převezměte prosím autorský výtisk své knihy *Dav se mylí vždycky*.

Kromě autora bych rád ke křtu knihy přizval pana hejtmana Stanislava Juránka, pana primátora Richarda Svobodu a kolegy, kteří se na knize a dnešním setkání podíleli: Tomáše Křtitele Čermáka, ředitele Akademického nakladatelství CERM a zkušeného otevírače šampaňského, Jana Jordána a Josefa Zemana, autory grafické úpravy, Jana Zukala, zástupce tiskárny Final Tisk v Olomučanech, kde byla kniha znamenitě vytištěna, Jaroslava Mittaga, Zdeňka Makovského a Jaroslava Svobodu, autora skleněných křtitelnic, and last but not least, Zdeňka Čížka, sice posledního, ne však méně důležitého – jak patrně již jen z jeho vzrůstu.

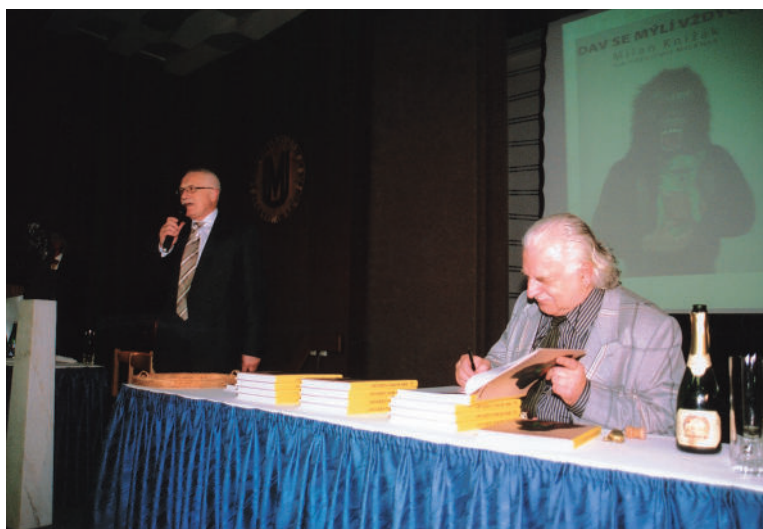
Vážený pane prezidente, mohl byste, prosím, pokřtít knihu Milana Knížáka *Dav se mylí vždycky*?

Dámy, pánové, dovoluji, abych nyní požádal o projev profesora Milana Knížáka. Vážený pane generální řediteli, mohu si po čas Vašeho projevu sednout na vaše místo?

201 Společenské setkání 1. 12. 2004 v aule Masarykovy univerzity v Brně v areálu na Vinařské u příležitosti udělení Ceny Nadace Universitas Václavu Klausovi a uvedení knihy Milana Knížíka *Dav se mýlí vždycky*. Jaroslav Malina představuje knihu Milana Knížíka *Dav se mýlí vždycky* (10. svazek Edice Heureka Nadace Universitas Masarykiana).

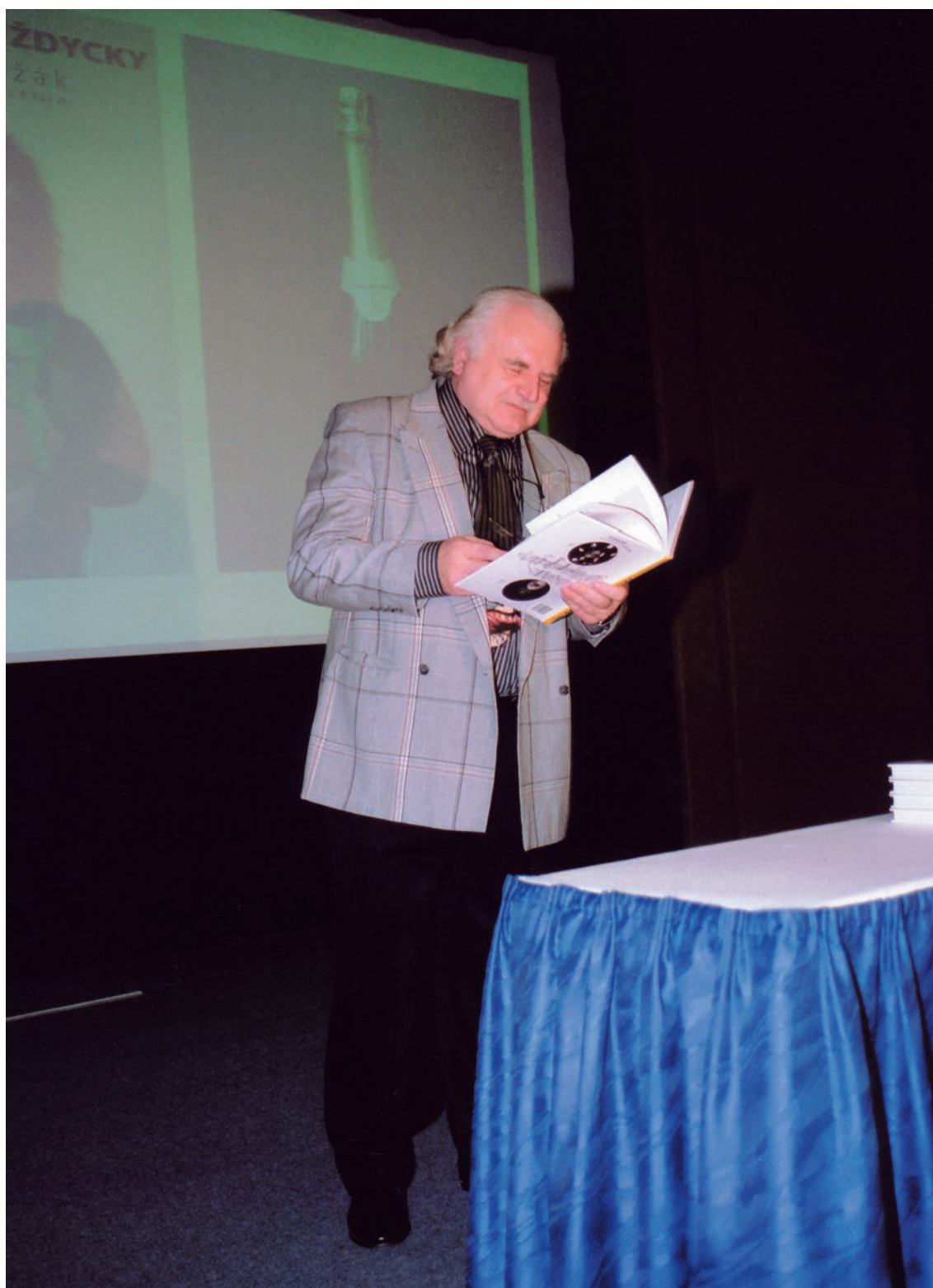

202 Společenské setkání 1. 12. 2004 v aule Masarykovy univerzity v Brně v areálu na Vinařské u příležitosti udělení Ceny Nadace Universitas Václavu Klausovi a uvedení knihy Milana Knížíka *Dav se mýlí vždycky*. Václav Klaus zahajuje křest knihy Milana Knížíka.

203 Společenské setkání 1. 12. 2004 v aule Masarykovy univerzity v Brně v areálu na Vinařské u příležitosti udělení Ceny Nadace Universitas Václavu Klausovi a uvedení knihy Milana Knížíka *Dav se mýlí vždycky*. Křest knihy Milana Knížíka šampaňským „Mucha exclusive, Chardonnay sekt, blanc de blancs“. Zleva: Zdeněk Čížek, Jan Jordán, Milan Knížík, Richard Svoboda, Stanislav Juránek, Václav Klaus.

204 Společenské setkání 1. 12. 2004 v aule Masarykovy univerzity v Brně v areálu na Vinařské u příležitosti udělení Ceny Nadace Universitas Václavu Klausovi a uvedení knihy Milana Knížáka *Dav se mýlí vždycky*. Milan Knížák se zalíbením listuje ve své knize.

205 Společenské setkání 1. 12. 2004 v aule Masarykovy univerzity v Brně v areálu na Vinařské u příležitosti udělení Ceny Nadace Universitas Václavu Klausovi a uvedení knihy Milana Knížíka *Dav se mýlí vždycky*. Milan Knížík při projevu.

206 Společenské setkání 1. 12. 2004 v aule Masarykovy univerzity v Brně v areálu na Vinařské u příležitosti udělení Ceny Nadace Universitas Václavu Klausovi a uvedení knihy Milana Knížíka *Dav se mýlí vždycky*. Milan Knížík při autogramiádě.

8.3. Projev Milana Knížáka

Vážený pane prezidente, vážení přátelé, vážení hostejní i vážení nepřátelé:

Nemám napsaný projev jako pan prezident, který je vždy připraven soutěžit a vyhrát, ale chci se alespoň echem připojit k jeho eposu o Evropské unii.

Především však musím a chci poděkovat Nadaci Universitas Masarykiana, hlavně kolegovi Jaroslavu Malinovi, za pečlivou, až nadšenou spolupráci na mé knize, k jejímuž vydání mne vyzval.

Cítím se dobře v této univerzitní společnosti, cítím pocit sounáležitosti a věřím, že je možné hovořit i o věcech, které bývají v neakademických společnostech tabuizovány. Jednou z nich je „elita“. Elitnost je na současné „přehumanizované“ politickospolečenské scéně neslušným pojmem, ale já se k němu hlásím a z jeho ptačí perspektivy se raduji z dnešní přítomnosti i ze zavilé, ale přátelské hádky s Václavem Klausem kvůli jeho rozdávání medailí (s kterým hluboce nesouhlasím – samozřejmě ještě víc jsem nesouhlasil s Havlovým rozhazováním řádů) a vím, že si mohu takové postoje dovolit, poněvadž se pohybuji na elitní planetě, kde odpor a rozdílné názory neztratily pečeť vznešenosti.

„Být sám sebou,“ ta nebetyčná blbost je mottem současného světa, podobu člověka vytvářejí vizážisté, jejichž trapnost ani neumím popsat. Každý záchvěv dušičky opečovávají psychologové. Jde o vytváření závislosti, nabízení povolených a propagovaných drog, abychom tak zamaskovali, že člověk ztrácí důstojnost. Toto „zusušlečťování“ člověka vede k prohloubení jeho neúspěšnosti. *Principy humanity se mění v adoraci blbství.*

Žijeme stále ve světě definic, přestože už nelze vytvořit žádnou verbální definici. Podoba věcí ztratila jasné parametry, a tak věci (a jevy) jsou jen tím, čemu se podobají nebo čemu chceme, aby se podobaly. Věda místo aby navracela věcem podobu, tak je relativizuje a drží toto zpochybnění ve svém separátním světě, aby vytvořila zdání elitnosti. Ale opak je pravdou; věda nás stále víc strhává do plebejského světa, i když trvá na svém hermetismu. A tak se uzavřenost mění v masku, v kostým. Věda oslňuje svým hermetickým hávem jen na venkovských šibřinkách. Vědecké klany eliminují snahy o narušení svého teritoria, a dokonce vytvářejí vlastní politické klima, které je však stejně virtuální jako svět definic.

Velké problémy vidím v takzvaných humanitních vědách. Mám na mysli nejrůznější teorie (ale i dějiny) uměleckých oborů, psychologii, sociologii, antropologii apod. Jedná se o mapování virtuálních území a rozhodují především módní trendy. Nesmyslnost dějin a teorie umění (především nesmyslnost dějepisců a teoretiků umění) je pro mne zvlášť zřejmá, patrně proto, že jsem jim blízko a pociťuji je jako součást mého světa. V těchto oblastech se projevují vlivy módních trendů naprosto zřetelně. Navíc se jedná o směsice nejrůznějších proudů. Míchají se echa mezinárodních tendencí s drobtly lokálních postojů a osobních náklonností. Nejdůležitější je vytvořit zdání vědeckosti. Validita uváděných tvrzení je zcela irelevantní, vlastní názor zakázán. Hlavně být co nejpokleslejší.

Právě proto *pokládám za důležité zbavit vědu nutnosti vypadat vědecky*, to znamená odstranit racionální náter a přijmout jako základní premisu subjektivitu, která je stejně tím nejjobsažnějším prvkem vědeckých názorů, jen je vhodně a především usilovně maskována prvky vědeckého folkloru. Ale pokud by se takové folklorní prvky staly základem vědy, nemohly by už sloužit jako mimikry.

Žiju v Evropě, která bývala mozaikou kulturních a společenských postojů, ale dnes se mění v přestrukturovaný a přeregulovaný superstát, který však výhody superstátu postrádá a vykazuje jen jeho negativa. Je mi už dlouho jasné, že budoucnost Země je jen v globálním porozumění (a míra tohoto porozumění by měla být velká), ale politická, ekonomická a kulturní uniformita, do které Evropa propadá, mě děsí. Navíc je tato změna provázána drastickým nárůstem byrokracie a socializujícími tendencemi, od nichž nedovede současné evropské vedení odradit ani zkušenost s komunismem, který deformoval tvář světa na víc než půlstoletí. Přiznávám se, že obava ze spojení dvou velkých evropských států – Německa a Francie – ve mně stále narůstá. Nacionalisticko-socialistická Francie a dravé Německo, kde lidé neumějí žít v chudobě (s poklesem životní úrovně stoupá jejich víra v možnost instantní záchrany), jsou pro mne reprezentanty sil, které lze jen těžko kontrolovat. Možnost zneužití vedoucích pozic stojí na hrotu mých obav.

Práva menšin (a dovolím si říci, že vybraných, tedy preferovaných menšin) jsou povyšována nad práva lidí jako takových. (To trefně komentuje Jozef Kučerák: *Infekce levicového liberalismu*. Praha: Laissez Faire, leden 2005.) Rovnost a tolerance, kterou propagují především levicoví intelektuálové, se projevuje velmi netolerantně. Všechny, co o ní pochybují, je (podle nich) třeba postavit na pranýř, popřípadě uvrhnout do žaláře. Řadu zákonů, které to umožňují, jsme již přijali a další nepochybně co nejdříve přijmeme, abychom tak dali najevo, jak si rovnosti a tolerance vážíme a jak nekompromisně smeteme všechny, kteří nám v jejím rozšiřování budou stát v cestě.

K manipulaci společnosti slouží také řada nejrůznějších výzkumů, které pak prezentují údajné názory společnosti. Jsou používány jako argumenty pro politické, sociální i ekonomické akce. Tyto výzkumy jsou prováděny velmi schematicky. Dotazníky připouštějí jen limitovaný okruh odpovědí, a pokud odpověď vyberete z oblasti mimo tento okruh, nejste jako nedisciplinovaný respondent brán v úvahu.

Dalším manipulačním faktorem je systém ocenění. Ceny, medaile, čestné tituly apod. slouží především k vytváření obrazu, který má zpětně ovlivňovat společnost. Téměř vždy jsou vyznamenáváni ti průměrní a užiteční. Skutečně

hodnoty jsou často záměrně přehlíženy. Pokud je oceňujeme, tak teprve až ztratí svou aktuálnost a přestanou být nebezpečné.

Nestrukturovaná a konfliktní česká společnost znamená především přesouvání důležitosti z práce pro společnost na osobní šarvátky a téměř důslednou eliminaci schopných.

Současná globální společnost je přesytna demokratizací (Fareed Zakaria: *Budoucnost svobody*. Praha: Academia, 2004). Demokratizuje se násilí, mezilidské vztahy a pravděpodobně i láska, i když se zdá, že ta se tomu musí vzpírat. V nestabilních demokraciích se ke zbytečné demokratizaci přidává ještě záměrné a bohužel téměř obecné zneužívání základních demokratických mechanismů.

Dalším destabilizujícím prvkem současné společnosti je přemíra dialogů. Zvlášť je to patrné v procesu vzdělávání, kde se vytrácí schopnost naslouchat. Morální klima mizí téměř ze všech vrstev společnosti. Jak jsem již mnohokrát prohlásil (viz mé texty), současná lidská společnost je společností nároků. Absence dobrovolně přijatých povinností, vedoucí role dialogu (často dialogu pro dialog) jak v politice, tak ve vzdělávací sféře (a samozřejmě i jinde) vede k paralyzování činu.

Na tomto místě chci uvést báseň.

Dělat z prdu kule
Dnes obecná vůle
Je demokracie
Vyspělá civilizace harašení šikana
Dveře bez klik i s klikama
Sociální pomoc státu
Do oka kus drátu
Pro každého citlivý psycholog
(dnes by si ucho neuřiz Van Gogh)

Na každém rohu mys dobré naděje
Nic se nikomu neděje
A navíc servisní stanice
Ošetří tělo i duši
Všem to pak sluší
(vycpat kozy i duši)
Ať svítí či prší
Nakonec raut česky žranice
Chybí jen Ladova pranice.

A jak by to bylo v řeči (vědecky) vázané?

Zveličovat hlouposti je dnes obecnou módou. Žijeme ve společnosti vyspělé civilizace, v demokratickém zřízení. Negativními průvodními jevy naší společnosti jsou mj. sexuální harasment a šikana. Stát s rozsáhlou sociální strukturou však nabízí nejrůznější řešení: speciální ústavy, zkušené odborníky, individuální péči, zachytné stanice, linky důvěry. Lidé mohou napravit i kosmetické vady díky vyspělé plastické chirurgii. Žijí aktivním společenským životem, scházejí se při nejrůznějších příležitostech, pořádají hostiny a veselice.

Bohužel, domnívám se, že takto organizovaná společnost ztrácí hodně ze své přirozenosti, i když je obtížné vysvětlit, co přirozenost dnes znamená.

Hlasuji pro báseň. Je jasnější, přesnější, a tedy vědecktější. Je to vědecká báseň.

*

Pane profesore, děkuji vám za velmi zajímavý projev; rovněž bychom jej rádi otiskli v připravované publikaci.

Dámy, pánové, kniha Milana Knížáka *Dav se mýlí vždycky* i jiné zde zmiňované knihy jsou k dispozici – u této příležitosti za sníženou cenu – v improvizovaném knihkupectví Akademického nakladatelství CERM zde před vchodem do auly. Dá se předpokládat, že autor či autoři žádost případných zájemců o podpis neodmítnou.

Další žádost, kterou snad ani netřeba vyslovovat: Jaroslav Svoboda na vlastní oči viděl, že počet osmi křtitelnic je nedostatečný. A jistě už ví, jak svou nedostatečnost napravit. Monografie *Václav Klaus* v roce 2006 bude křtěna kolektivem 67 hlav.

A ještě jiná, poslední žádost, žádost, která zde byla vyslovena před chvílí. Jan Werich říkával: Pokud se objeví na scéně kanón, musí na konci hry vystřelit, jinak se stává pouhou dekorací, takřka beze smyslu. Žádost zaujmout místo prezidenta republiky a generálního ředitele Národní galerie po čas jejich projevů také nebyla jen dekorací momentálního hnutí mysli či projevu devótnosti bez hlubšího smyslu nebo neschopnosti chvíli postát, což by se vzhledem k mému pokročilému věku nabízelo jako nejpravděpodobnější vysvětlení. Naopak byla pečlivě připraveným testem opravdového citění demokracie, v němž ovšem hlava státu i hlava galerie plně obstály. Neboť například v Korejské lidové demokratické republice za časů velkého vůdce Kim Ir-sena v každém městském autobusu v Pchjongjangu bylo jedno sedadlo překryté bílým přehozem a opatřené květinou, která se každického rána měnila za čerstvou – a tak v každé chvíli mohl Kim Ir-sen nastoupit a usednout. Nic nevadilo, že se to nikdy nestalo a ani stát nemohlo. Bylo to zkrátka sedadlo strýčka Kima, na něž nesměl usednout nikdo jiný než on sám (obr. 207–210).

Ani tato kresba TGM od Vincence Makovského z raných 30. let nebyla pouhou dekorací. Jde o dar rodiny Makovských a naší nadace paní Livii Klausové. Je to další zkouška demokracie: Pane prezidente, mohl byste, prosím, udělat poslíčka?

Dámy, pánové, děkuji vám za pozornost i trpělivost, neboť moje řečnění, na rozdíl od sevřeného projevu Václava Klause a Milana Knížíka, mělo takřka castrovské rozměry, a zvu vás na občerstvení a setkání s panem prezidentem a panem generálním ředitelem. A last but not least děkuji všem, kteří se zasloužili laskavou podporou o uskutečnění tohoto setkání: Nadace Universitas v Brně, Společnost pro podporu univerzitních aktivit v Brně a Praze, Akademické nakladatelství CERM v Brně, Hošek Motor a. s. v Brně, Mittag spol. s r. o. pozemní a průmyslové stavitelství v Brně. Raut zajistila Správa kolejí a menz Masarykovy univerzity v Brně. Ochutnávku vín připravila: Vinařství Musilovi, Dolní Kounice a Vinařství Reisten, Valtice.

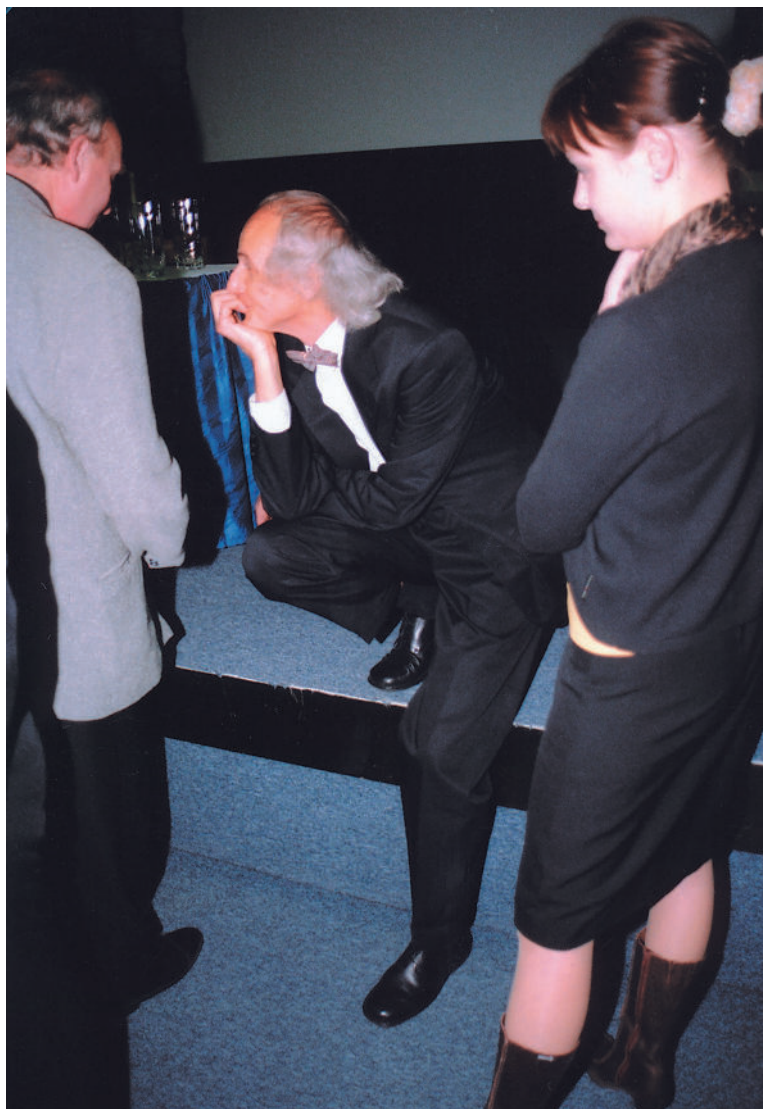

207 Společenské setkání 1. 12. 2004 v aule Masarykovy univerzity v Brně v areálu na Vinařské u příležitosti udělení Ceny Nadace Universitas Václavu Klausovi a uvedení knihy Milana Knížíka *Dav se mýlí vždycky*. Jaroslav Malina při závěrečném projevu.

208 Společenské setkání 1. 12. 2004 v aule Masarykovy univerzity v Brně v areálu na Vinařské u příležitosti udělení Ceny Nadace Universitas Václavu Klausovi a uvedení knihy Milana Knížáka *Dav se mýlí vždycky*. Pohled do auditoria při závěrečném projevu Jaroslava Maliny. V první řadě zleva: Václav Klaus, Milan Knížák, Marie Knížáková, v druhé řadě zleva: Zdeněk Čížek, Michaela Židlická.

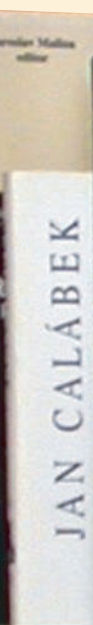
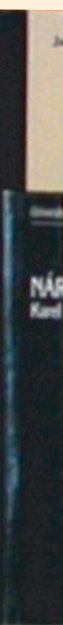
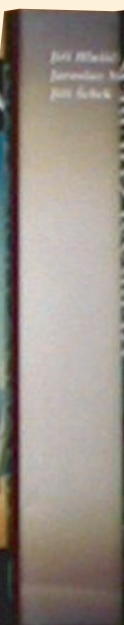
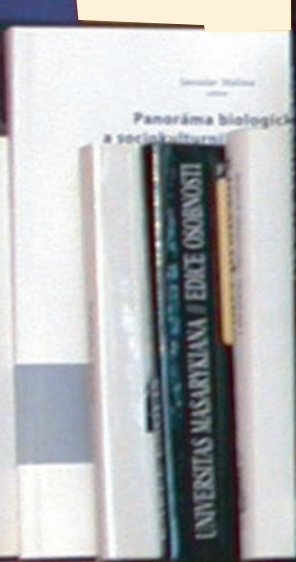
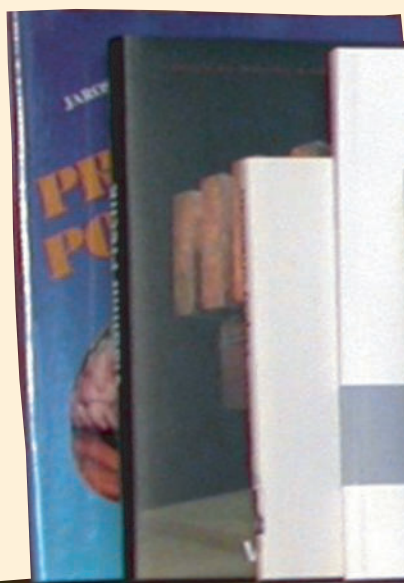

209 Společenské setkání 1. 12. 2004 v aule Masarykovy univerzity v Brně v areálu na Vinařské u příležitosti udělení Ceny Nadace Universitas Václavu Klausovi a uvedení knihy Milana Knížáka *Dav se mýlí vždycky*. Hana Kúrová a Jaroslav Malina těsně po skončení setkání.

210 Socha pro Nadaci Universitas Masarykiana. Vincenc Makovský, *Podobizna T. G. Masaryka*, konec dvacátých let 20. století, bronz, výška 44 cm, socha pro Výbor Ceny Nadace Universitas Masarykiana, 1. 12. 2004 udělena Václavu Klausovi; pracovna prezidenta republiky na Pražském hradě v únoru 2005.

9

OHLASY NA ČINNOST NADACE UNIVERSITAS MASARYKIANA

9.1. Ohlasy

Katedra antropologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana bilancovaly

VĚRA LINHARTOVÁ

V posledním listopadovém týdnu roku 2004 (25. 11.) oslavovala Katedra antropologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně pracovní konferenci a večerní společenskou slavností osmdesát let brněnské univerzitní antropologie a současně proběhlo připomenutí desetiletí činnosti Nadace Universitas Masarykiana. Katedra antropologie se prezentovala jako důstojná pokračovatelka svého zakladatele profesora RNDr. Jana Beneše, DrSc. (6. 5. 1935, Hradečná – 2. 11. 1998, Brno), který navázal na původní ideu prvního vedoucího profesora MUDr. et PhDr. Vojtěcha Suka, DrSc. (18. 9. 1879, Praha – 8. 3. 1967, Brno). Oba rozvíjeli studium a výzkum antropologie v symbióze biologických a sociokulturních vztahů v neoddělitelném komplexu prehistorické a historické existence lidského rodu se všemi jeho danostmi. To jsou také oblasti, na něž se soustřeďuje i současný výzkum a výuka. Vedoucí pracoviště profesor PhDr. Jaroslav Malina, DrSc., prohlubuje jeho vyváženost ještě hlubší a intenzivnější provázaností biologických, medicínských, sociálních a kulturních daností a akcentů na úrovni moderní vědy konce 20. a počátku 21. století. Díky tomuto pojetí získala katedra vysokou prestiž u nás i v zahraničí.

Obdobně získala pod vedením Jaroslava Maliny značné uznání odborné i širší veřejnosti Nadace Universitas Masarykiana. Z toho hlediska jsou ideální *Univerzitní noviny* a programy Nadace, které všechny čtyři základní aspekty antropologie člověka ve společnosti propojují – historii se současností, to vše provázeno rozvojem vědy a umění.

Bylo proto účelné a vtipné prezentovat úspěšný rozvoj katedry před akademickou a širší veřejností na večeru Nadace Universitas, jediné nadace působící na české akademické půdě. Její programy zcela logicky vycházejí rovněž z předmětu brněnské antropologie. Patří k nim zajímavý a náročný, i do budoucna zavazující, rozsáhlý projekt (začal v roce 1994) uvedený dvojtitulem – *Kruh prstenu: Světové dějiny sexuality, erotiky a lásky od počátků do současnosti* s bohatě rozvinutým podtitulem – *V reálném životě, krásné literatuře, výtvarném umění a dílech českých malířů a sochařů inspirovaných obsahem této knihy*. Ve značném časovém rozpětí lidské kultury sleduje na sexuálním chování a erotických projevech vývoj prehistorických a historických populací i antropologie umění, z literárních památek, věcných artefaktů, archeologických nálezů postupně rekonstruuje obraz vývoje. V takto pojatém programu se tvořivě spíná s minulostí i současnost právě proto, že program byl také výzvou více než šesti desítkám výtvarných umělců, aby svými uměleckými díly vyjádřili vlastní vnímání základního lidského sebezáchovného pudu na přelomu druhého a třetího tisíciletí našeho letopočtu. S touto pozoruhodnou aktivitou se pak spojuje i řada dalších, například vstup Olbrama Zoubka, předsedy Sochařského sympozia v bronz (založeného 1995), na univerzitní půdu, které začalo naplňovat myšlenku tehdy vedoucích osobností Masarykovy univerzity – Eduarda Schmidta, Františka Galeho, Pavla Braveného, Jiřího Vorlíčka a Jaroslava Maliny, a to propojovat v univerzitních prostorách vědu s uměním, což se úspěšně dařilo, takže univerzita získala pro svá místa, prostranství a zákoutí originální výtvarná díla předních českých umělců. Myslím, že tento fakt stále patří k jedinečnostem Masarykovy univerzity. Asi je už příznačné pro dějiny české kultury, že přítomné činy a děje ocení až generace, která je nevytvořila; umí je však kulturně a emocionálně „spotřebovat“. Zjednodušeně řečeno – uvidí trám, a nikoliv smítka z jeho opracovávání.

V tomto právě plní Katedra antropologie jeden z účelů svého poslání – zkulturovat život kolem nás, nejen připravovat oborové profesionály. Nenáhodné propojení jubilejních oslav katedry s udílením nadačních cen se hlásilo v každé ze šesti částí večera.

Ta první byla rekapitulací studia a výzkumu katedry, jejích úkolů v současnosti a blízké budoucnosti, v té druhé Jaroslav Malina představil laureáty nadačních cen – Mistra Olbrama Zoubka a Ing. Vratislava Kulhána. Obě osobnosti jsou známé v České republice svými aktivitami výrazně přesahujícími vymezené hranice jejich pracovních povinností. Cenu Nadace Universitas převzal Olbram Zoubek za více než desetiletou spolupráci s Nadací, za celoživotní aktivity v umění, v kultuře i za významné osobní přispění k rozvoji naší občanské společnosti, Cenu Karla Engliše dostal Vratislav Kulháněk jako reprezentant české podnikatelské sféry za zásluhy o rozvoj polistopadové ekonomiky.

Obě osobnosti jsou čtenářům *Univerzitních novin* blízké z četných dřívějších článků a rozhovorů. V Brně můžeme denně potkávat Zoubkovy sochy – například před hotelem Continental jeho *Křídla*, u rozlehlého schodiště Janáčkovy opery *Kamenné emblémy*, další sochy ozvlášťují vnitřní univerzitní prostory – *Zvídavost s draperií* v reprezentativní rektorátní budově, v atriu Anatomického ústavu Lékařské fakulty Masarykovy univerzity sochy *Marie* a *Eva*, pietu za ty, kteří posmrtně slouží vědeckým účelům. Nesčetné Zoubkovy sochy jsou rozesety po celé ČR – v plenéru i ve veřejných a soukromých budovách. Nejrozsáhlejší sousoší na pražském Úvoze je trvalou připomínkou deformací minulosti.

Modely Škody Auto – Fabia, Octavia a Superb (uvedené do výroby pod patronací Vratislava Kulhánka a jeho předchůdce a přítele Ludvíka Kalmy) dělají dobré jméno českému automobilovému průmyslu na našich i zahraničních silnicích. Oba, takto denně viditelní „slavní Češi“, pozdravili naplněný konferenční sál inauguračními projevy.

Výběr laureátů nadačních cen, jichž je k dnešnímu dni už šestnáct, je uvážlivý a reprezentativní – zaznamenáno chronologicky, jsou to – klavírista a šířitel české hudby ve světě *Rudolf Fírkušný*, muzikolog, hudební skladatel a esejista *Miloš Štědroň*, lékař a šířitel české kultury *Josef Koutecký*, antropolog a spisovatel *Jan Beneš*, imunolog a básník *Miroslav Holub*, fyziolog a výtvarník *Pavel Bravený*, astronom a publicista *Jiří Grygar*, fyzik a spoluvůrce polistopadové koncepce Masarykovy univerzity *Eduard Schmidt*, sochař, vysokoškolský pedagog a spisovatel *Vladimír Preclík*, lékař hematolog a spoluvůrce koncepce Lékařské fakulty Masarykovy univerzity *Jiří Vorlíček*, sochař *Olbram Zoubek*. Cenou Karla Engliše byli dosud poctěni: guvernér České národní banky *Josef Tošovský*, předseda vlády *Václav Klaus*, guvernér Národní banky Izraele *Jacob Frenkel*, profesor Vysoké školy ekonomické v Praze *František Vencovský* a do roku 2004 předseda představenstva společnosti Škoda Auto *Vratislav Kulhánek*.

Dosud tvořilo Cenu Nadace Universitas sedm plastik ze Zoubkova cyklu *Zvídavost*. Olbram Zoubek dostal *Archimeda* od Vincence Makovského, kterou bratři Jan a Zdeněk Nadaci věnovali z dílny svého světově proslulého otce.

Ve třetí části slavnostního večera byly představeny nové knihy z edic Akademického nakladatelství CERM, Vydavatelství Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana – *Antropologie občanské společnosti* Marie Dohnalové, monografie *Miroslav Netík Niny Dvořákové, První císař: Tvůrce Číny a osmého divu světa* Jaroslava Maliny, *Brněnská antropologie v českém a mezinárodním kontextu (se zaměřením na Katedru antropologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně)* – Jaroslav Malina a kolektiv.

Čtvrtá část večera byla děkovná. Ti, kteří se spolupodíleli na dosavadních nadačních aktivitách a přispěli k rozvoji projektů katedry, dostali monografii *Vincenc Makovský* anebo „věšební skleněné koule“ od sklářského výtvarníka Jaroslava Svobody, který ještě speciálně pro parazitologa Milana Gelnara (zkoumajícího ryby) přinesl *Kráčející rybu* ze své umělecké sklářské hutě. Jaroslav Svoboda si za dosavadní spolupráci odnesl s poděkováním *Hada, co byl v ráji* od Zdeňka Macháčka.

Další pečlivě plánovaný program byl připraven už mimo konferenční sál. Prosklená chodba se přechodně stala galerií sochám Olbrama Zoubka a Zdeňka Macháčka, obrazy Miroslava Netíka byly vystaveny v prostorách katedry. Výstavy provázely panely mapující osmdesátiletí činnosti katedry a desetiletí nadační práce a úspěchů. Jsou nemalé a početné. Stačí ke Kruhu prstenu a jeho velkým výstavám přidat na osmdesát dosud vydaných knih, Zahradní slavnosti s výstavami mistrů výtvarného umění v prostorách Botanické zahrady Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně. Bez Nadace bychom se dnes nechlubili výtvarným veledílem Jana Šimka *Prameny země* a dalšími sochami v plenéru, tradičními univerzitními plesy a třeba také reprezentativními monografiemi o našich předních výtvarných umělcích a významných vědeckých a pedagogických osobnostech Masarykovy univerzity. To všechno tvořilo a rozvíjelo univerzitní kulturu, tím vším Nadace Universitas Masarykiana trvale prezentuje navenek desetiletí polistopadové transformace na brněnské univerzitě i mimo jihomoravský region.

Katedra antropologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně s Českou antropologickou společností a Nadací Universitas Masarykiana připravily ve spolupráci se Společností pro podporu univerzitních aktivit v Brně a Praze, Akademickým nakladatelstvím CERM a Moravským zemským muzeem multiprogramový společenský večer jako rozcestník uvnitř prvního desetiletí třetího tisíciletí. Nechť je vykročení Katedry antropologie a Nadace Universitas do další desítky nadále kulturně viditelné, společensky slyšitelné a historicky nepřehlédnutelné!

Linhartová, Věra (2005a): Katedra antropologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně a Nadace Universitas (Masarykiana) bilancovaly ... *Univerzitní noviny – List Nadace Universitas a Společnosti pro podporu univerzitních aktivit*, roč. 12, 31. ledna 2005, č. 1, s. 1–5.

Slavnost Nadace Universitas

VĚRA LINHARTOVÁ

Nadace Universitas (do října 2004 s přívlastkem Masarykiana), Společnost pro podporu univerzitních aktivit v Brně a Praze, udělila a předala 1. prosince 2004 Cenu Nadace Universitas Masarykiana prof. Ing. Václavu Klausovi, CSc., prezidentu republiky, na společenském setkání v konferenčním sále Masarykovy univerzity v Brně na Vinařské ulici. Václav Klaus se jako dvanáctý laureát přiřadil k Rudolfu Fírkušnému, Miloši Štědroňovi, Josefu Kouteckému, Janu Benešovi, Miroslavu Holubovi, Pavlu Bravenému, Jiřímu Grygarovi, Eduardu Schmidtovi, Vladimíru Preclíkovi, Jiřímu Vorlíčkovi a Olbramu Zoubkovi, které Nadace odměnila za působení „ve vědě, umění, v kultuře a ve společnosti“.

Nadace Universitas Masarykiana od svého založení v roce 1993 všemi svými pozoruhodnými projekty – měsíčníkem *Univerzitní noviny*, šesti knižnicemi (Edice Beletrie, Heureka, Miscellanea, Osobnosti, Scientia a Scintilla),

Cenou Karla Engliša (udělovanou za aktivity v ekonomické oblasti), Cenou Nadace Universitas Masarykiana a výrazným podílem na založení tradice Zahradní slavnosti, již Masarykova univerzita v Brně po osm let zahajovala studijní rok, a reprezentačními plesy (konanými vždy koncem ledna na připomenutí podpisu Zákona o ustanovení druhé české univerzity 28. ledna 1919) záslužně překračovala hranice Masarykovy univerzity, ale i Brna, a plnila tak originálním způsobem jednu ze základních univerzitních idejí – iradiaci kulturních aktivit, šíření vzdělanosti a kultury v širším smyslu. Velmi často byla Masarykova univerzita pozitivně vnímána i za hranicemi svého regionu právě přes tuto činnost nadace. I když se minulé vedení Masarykovy univerzity v čele s Jiřím Zlatušskou Nadace a *Univerzitních novin* zřeklo (ne tak akademická veřejnost), neznamená to, že Nadace mění své poslání; nadále bude podporovat pedagogické, vědeckovýzkumné, vzdělávací a kulturní činnosti zejména členů Masarykovy univerzity, propojovat ji s jinými školami, vědeckými ústavy a veřejnostmi v České republice a udílet své ceny vybraným osobnostem.

Václav Klaus byl na slavnosti srdečně uvítán květinami a projevem předsedy Správní rady Nadace Universitas profesora PhDr. Jaroslava Maliny, DrSc., který připomněl laureátova biografická data: narození 19. června 1941 v Praze, absolutorium Vysoké školy ekonomické v Praze – obor zahraniční obchod (1964), zahraniční studium na Istituto di Studi per lo Sviluppo Economico v Neapoli (1966) a na Cornellově univerzitě v USA (1969), získávání vědeckých hodností – aspirantury (1968), habilitace v oboru ekonomie na Univerzitě Karlově v Praze (1991) a jmenování profesorem pro obor financí na Vysoké škole ekonomické v Praze (1995). Pokračoval pak výčtem laureátových zaměstnání, jeho občanským a politickým působením a připomněl také rozsáhlou badatelskou a publikační činnost započatou v šedesátých letech, která představuje už stovky statí a řadu monografií. Knihu z roku 1996 *Mezi minulostí a budoucností* s podtitulem *Filozofické a humanologické úvahy a eseje*, vybavenou vtipnými ilustracemi Adolfa Borna, vydala Nadace Universitas Masarykiana ve své Edici Heureka. Za dosavadní dílo obdržel Václav Klaus desítky především zahraničních a několik našich prestižních ocenění a čestných doktorátů. Mezi nimi i Cenu Karla Engliša za přínos k rozvoji ekonomické vědy (1995). Václav Klaus je prvním laureátem obou nadačních cen.

V letošním roce byla touto cenou busta Tomáše Garrigua Masaryka od brněnského světově uznávaného sochaře Vincence Makovského, sochařův syn Zdeněk ji velkoryse daroval pro tento účel z otcova díla. Je to unikátní Makovského práce z konce dvacátých let 20. století, kterou tvořil za svého pobytu v Paříži. Unikátní proto, že z ní vycházely všechny následné portréty a Masarykovy pomníky v Brně, Olomouci, Bystřici nad Pernštejnem, v Národní galerii v Praze i na dalších místech naší země, od roku 2002 i ve vzdáleném Washingtonu. K vzácné bustě přidala Nadace ještě šest knih z výše vyjmenovaných edicí – *Vincenc Makovský, Antropologie občanské společnosti, Kruh prstenu, První císař: Tvůrce Číny a osmého divu světa, Miroslav Netík a Dav se mýlí vždycky*. Cena Nadace Universitas byla odůvodněna teoretickým a praktickým přínosem Václava Klause při uskutečňování polistopadové transformace, jeho podílem na vytváření podoby současného českého státu a státnosti a aktivním přispíváním k svobodnému rozvoji vědy, umění a společenského života v České republice.

Inaugurační projev přednesl Václav Klaus jako vysokoškolský pedagog, názorně, u tabule a s křídou v ruce.

Druhá část slavnostního večera Nadace Universitas byla věnována knize Milana Knížáka *Dav se mýlí vždycky*, zatím poslednímu (desátému) svazku Edice Heureka. Jaroslav Malina představil profesora Milana Knížáka jako „multimediálního umělce, pedagoga, publicistu, a generálního ředitele Národní galerie v Praze“. Kniha je souborem autorových odborných studií, úvah, esejů, causerií a vzpomínek z jeho četných aktivit v umění, ve vědě i v politice. Knížákovy úvahy, eseje a jiné statí jsou přijímány buď vysoce pozitivně, anebo vysoce negativně – vždy však se širokou odezvou odborné i laické veřejnosti právě proto, že v nich Milan Knížák vyjadřuje své vyhraněné názory provokující filozofy, estetiky, uměnovědce, pedagogy, etiky, včetně svých dosavadních bohatých životních zkušeností ze střetů s kulturními i nekulturními jevy, s politikou i denní realitou, to vše v souvislostech života v komplikovaném procesu formování naší novodobé občanské společnosti, ale také v konfrontaci s absolvováním „univerzit života“, když prošel několika semestry několika vysokých škol a pak se živil jako uklízeč, kopáč, strojník, elektrikář, malíř a tapetář, tesař, ale také jako hostující profesor (1968–1969) příležitostnými přednáškami na univerzitách v USA, Salzburgu a Berlíně, jako umělec „na volné noze“... Nepokojným členem Svazu československých výtvarných umělců byl jen v letech 1966–1973, mnoho zkušeností pochází i z prožitku „nepřítele socialistického zřízení“, za něhož byl označován od poloviny šedesátých let minulého století.

Snad také proto rozvíjel umělecké a kulturní aktivity v oblasti akčního umění, ale zbylo mu dost samostatného názoru a odvahy malovat, tvořivě se projevovat i v architektuře, v nábytkovém a módním designu, ale také v hudbě, literatuře a publicistice, nakonec i v teorii a v praxi vysokého uměleckého školství, a to hlavně v letech 1990–1997, když se stal pedagogem a rektorem Akademie výtvarných umění v Praze a v roce 1999 generálním ředitelem Národní galerie v Praze. A tak má dnes už za sebou na tisíc literárních příspěvků nejrůznějších forem, stovky samostatných výstav v České republice i ve světě, na třicet monografií a několik nahrávek básní s hudebními skladbami. Patří k těm šťastlivcům provokujícím domácí rybníky, kteří jsou nepřehlédnutelní, a tedy i odměňovaní doma i mimo Českou republiku.

V knize *Dav se mýlí vždycky* prozrazuje Knížák každým textem své neformální postoje, provokativní úvahy, programové vybočení z průměru, zkrátka „touhu být na svém životě aktivně účasten a dávat mu praktickou podobu“.

Kniha se prostě musí číst, o knize se dá informovat pouze motivačně – aby se četla. Vše ostatní je na konkrétním čtenáři.

Právě výběr z Knížákovy knížky, který Jaroslav Malina ocitoval pod názvem „Mám rád Klausovu aroganci“, vtiskl závěru nadačního podvečera zvláštní vnitřní napětí a přeskakující jiskérkovou hru, dodejme jí ještě přívlastek virtuální, mezi třemi osobnostmi viditelnými nejen na pódiu, ale i v životě každodenním. Křestní vodou se stal francouzský Chardonnay sekt, blanc de blancs Mucha exclusive, jehož vinětu kdysi vytvořil slavný Alfons Mucha z Ivančic, a křtitelem Václav Klaus. Vtipný slovní ping-pong Klaus-Knížák, ironizující humor Malinův i doznívání „větíček“ – jak jinak než s přívlastkem provokujících – ze všech projevů odměněných, ovlivnily i atmosféru post-slavnostního setkání s oběma hosty při značkových moravských vínech z ivančických (to snad k počtě Muchovi), kounických i podpálavských vinic.

Četní přítomní hosté v čele s hejtnanem Stanislavem Juránkem a primátorem Richardem Svobodou, zástupci brněnských kulturních, vědeckých, politických i duchovních organizací se stali právě oněmi mediálními „nosiči“ informací a zážitků, propojujícími akademický a umělecký svět se světem politiky a kulturou každodennosti. I to je tvář Nadace Universitas.

Linhartová, Věra (2005b): Slavnost Nadace Universitas. *Univerzitní noviny – List Nadace Universitas a Společnosti pro podporu univerzitních aktivit*, roč. 12, 31. ledna 2005, č. 1, s. 6–18.

Nadace Universitas Masarykiana a výběrové řízení pro nadace na příspěvek z prostředků pro Nadační investiční fond v druhé etapě

JAROSLAV MALINA

Nadace Universitas Masarykiana (NUM) vstoupila do druhé etapy výběrového řízení pro nadace na příspěvek z prostředků pro Nadační investiční fond (NIF), které vyhlásil Úřad vlády ČR z pověření předsedy Rady vlády pro nestátní neziskové organizace a v souladu s usneseními vlády č. 1002 ze dne 29. 9. 1999 a č. 12. ze dne 3. 1. 2001. Příspěvek z NIF je určen do nadačního jmění vybraných nadací (kromě nejvýše 15% z tohoto příspěvku, které mohou vybrané nadace rozdělit formou nadačních příspěvků okamžitě, pokud o to v přihlášce k výběrovému řízení požádají). Každoroční výnos z nadačního jmění, tvořeného příspěvkem z NIF, je určen k poskytování nadačních příspěvků třetím subjektům.

Výběrové řízení se vyhlašuje od 31. ledna 2001 do 30. dubna 2001 pro nadace, které splní celou řadu podmínek. K nim patří kromě jiného zejména doklady o schopnosti získávat nadační dary a rozdělovat nadační příspěvky a nejméně tři reference svědčící o užitečnosti nadace v dané oblasti působení. NUM se se žádostí o reference obrátila na několik významných osobností a získala od nich tyto odpovědi.

RNDr. Petr Duchoň, primátor statutárního města Brna (21. 3. 2001):

„Statutární město Brno sleduje činnost Nadace Universitas Masarykiana od doby jejího vzniku v roce 1993, neboť projekty, jež iniciuje a podporuje, v mnoha případech přesahují ‚hranice‘ Masarykovy univerzity, mají pozitivní vliv na život města i regionu a v širším pojetí posilují postavení města i státu na mezinárodním poli.

K projektům s širokým působením patří zejména vydávání časopisu-měsíčníku Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana (v roce 2001 vychází již 8. ročník), který má vysokou obsahovou i výtvarnou úroveň, zrcadlí život Masarykovy univerzity, nadačního sektoru i dalších brněnských vysokých škol, pozitivně ovlivňuje vztahy města a vysokého školství a přispívá k obrazu Brna jako univerzitního města. Mezi vynikající počiny nadace patří její iniciace při založení několika edic (Osobnosti, Scientia, Heureka aj.) a v jejich rámci podpora renomovaným i začínajícím autorům při vydávání jednotlivých svazků. Z dosud vyšlých několika desítek svazků lze vyzdvihnout například monografie Karel Engliš, Edward Babák nebo Kurt Gödel, jež jsou portréty významných vědců spojených s Brnem; rovněž vydání Englišovy knihy Národní hospodářství, Vencovského Dějin českého ekonomického myšlení nebo Štědroňovy monografie Janáček a hudba 20. století byly významnými edičními počiny v měřítku národním i mezinárodním.

Jiným příkladem je udílení Ceny Nadace Universitas Masarykiana významným osobnostem za dílo, jež přispělo k vytváření inspirujících vazeb mezi různými vědeckými disciplínami i mezi vědou a uměním a přitažlivě zprostředkovalo moderní poznání široké veřejnosti, a Ceny Karla Engliše za invenční dílo v oblasti ekonomických aktivit, s důrazem na příspěpi „české škole“ ekonomické vědy včetně jejich případných mezinárodních přesahů. Slavnostní akty

pořádané při předávání těchto ocenění v Auditoriu maximu Masarykovy univerzity vždy přitahují pozornost široké veřejnosti i měřítku celostátním nebo i mezinárodním, jako se to stalo při ocenění světoznámého klavíristy Rudolfa Firkušného nebo guvernéra izraelské centrální banky Jacoba Frenkela. Hluboce zapůsobil i akt v roce 1999, kdy ceny přebírali RNDr. Jiří Grygar, prof. Eduard Schmidt a prof. František Vencovský.

Výsoce je zapotřebí ocenit i spoluúčast nadace při založení tradice Zahradních slavností v Botanické zahradě Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity, které jsou příležitostí k setkávání představitelů města, vysokých škol a široké veřejnosti v kultivovaném prostředí ozvláštněném výstavami výtvarných děl.

Statutární město Brno proto považuje Nadaci Universitas Masarykiana za důležitou a specifickou brněnskou instituci, která výrazně přispívá k rozvoji vzdělanosti, kultury a neziskového segmentu života naší společnosti.“

Prof. Alois Hajda, rektor Janáčkovy akademie múzických umění v Brně (2. 4. 2001):

„Nadačnímu investičnímu fondu ČR bychom rádi zdůraznili význam Nadace Universitas Masarykiana (NUM) a podpořili její žádost o příspěvek na činnost ve výběrovém řízení pro nadace.

Z produkce NUM čerpáme poznání i na naší vysoké škole, zejména z muzikologických (ale i dalších) titulů nadací vydaných (Rudolf Firkušný, Leoš Janáček a hudba 20. století). (...)“

Prof. PhDr. Josef Kolmaš, DrSc., ředitel Orientálního ústavu AV ČR v Praze (21. 3. 2001):

„1. V oblasti spolupráce mezi vysokými školami a ústavy Akademie věd ČR:

Úspěšné a pravidelné vydávání Univerzitních novin, pravděpodobně našeho nejúspěšnějšího univerzitního zpravodaje. Vydání monografií M. Štědrone (Leoš Janáček a hudba 20. století) a J. Ungera (Život na lelekovickém hradě ve 14. století), jež obě významně slouží vysokoškolské pedagogické praxi i badatelské práci ústavů AV ČR (Ústav pro hudební vědu, Historický ústav, Archeologický ústav ad.).

2. V oblasti propojování vědy a umění:

Širokému okruhu pracovníků a zájemců v oblastech uměnovědy, české a světové literatury, orientalistiky, sociokulturní antropologie ad. slouží čtyřsvazkový (zatím) preprint knihy Kruh prstenu, vydávaný J. Malinou s širokým kruhem spolupracovníků.

Těmž účelu slouží právě vydaná monografie současného ředitele Českého egyptologického ústavu Univerzity Karlovy dr. B. Vachaly, Nejstarší literární texty v nekrálovských hrobkách egyptské Staré říše (2000) (...).“

JUDr. Zdeněk Koudelka, Ph.D., poslanec Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky (2. 4. 2001):

„S činností Nadace Universitas Masarykiana jsem seznámen již několik let. Její činnost, spočívající v podpoře vydávání literárních děl a vzdělávání, pořádání kulturních a jiných společenských akcí, považuji za velmi přínosnou nejen pro Masarykovu univerzitu a její obec. Rozvojem vzdělanosti a kultury tato nadace prospívá širokému okruhu občanů v Brněnském regionu.

Za velmi kvalitní považuji časopis Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana, který je podle mého názoru jedním z nejlepších akademických listů v ČR.“

Doc. PhDr. Břetislav Vachala, CSc., ředitel Českého egyptologického ústavu Univerzity Karlovy v Praze (26. 3. 2001):

„(...) Výsoce oceňuji činnost NUM v oblasti vzdělávání a konkrétně v našem případě její příspěvek pro spolupráci mezi vysokými školami, tedy Masarykovou univerzitou a Univerzitou Karlovou. Příkladná je její úspěšná snaha o propojování vědy a umění (...).“

Doc. PhDr. František Vrhel, CSc., ředitel Ústavu etnologie Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze, děkan Filozofické fakulty UK v letech 1994–1999 (20. 3. 2001):

„V souvislosti s výběrovým řízením, jež podstupuje Nadace Universitas Masarykiana, bych rád podtrhl dvě skutečnosti:

Tou první je nadační podpora Kruhu prstenu, obecně antropologickému projektu v našem kontextu jak svým rozsahem, tak i sbližováním vědy a umění naprosto ojedinělému. Je vhodné podtrhnout, že projekt se realizuje v rámci spolupráce Masarykovy a Karlovy univerzity spolu s Ústavem AV. Chtěl bych připomenout, že první fázi vývoje projektu představují tři svazky, preprinty mapující a zobrazující transkulturně pojaté podoby sexuality.

Druhou skutečností jsou Univerzitní noviny, zjevně nejvyšší periodikum v této zemi, jež svými akademickými, uměleckými a grafickými konturami směřuje k podobě kulturní revue v plném slova smyslu.“

Prof. RNDr. Jiří Zlatuška, CSc., rektor Masarykovy univerzity v Brně (19. 3. 2001):

„Jménem Masarykovy university si dovoluji zcela bezvýhradně doporučit udělení prostředků Nadačního fondu Nadaci Universitas Masarykiana.

NUM zaměřuje svoji činnost neobyčejně plodně a široce v oblastech vysoce relevantních rozvíjení vzdělanosti a sepětí kulturních a vzdělávacích aktivit specificky v oblasti publikační. Šíři aktivit dobře dokumentují Výroční zprávy z let 1998 a 1999 o činnosti NUM, které obsahují řadu počinků zcela mimořádného významu. Za zvlášť důležité považuji i to, že i když byla řada akcí organizována v součinnosti s Masarykovou univerzitou, vysoká škola sama by vzhledem ke svému poslání tuto součinnost nikdy nemohla nahradit nebo zastoupit.

Udělení podpory NUM na druhou etapu činnosti Nadačního fondu proto vidím jako vysoce žádoucí a společensky nesmírně prospěšné.“

(...)

Malina, Jaroslav (2001): Nadace Universitas Masarykiana a výběrové řízení pro nadace na příspěvek z prostředků pro Nadační investiční fond v druhé etapě. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 8, 30. dubna 2001, č. 4, s. 1–5.

Dopis rektorovi Masarykovy univerzity

LADISLAV KOVÁČ

Vážený pán
Prof. RNDr. Jiří Zlatuška, CSc.,
Rektor Masarykovy univerzity

Vážený pán rektor:

Ako bývalý člen Správnej rady Vašej univerzity, i ako vysokoškolský učiteľ, ktorý mal po dlhé roky potešenie zo spolupráce s brnenskými profesionálnymi kolegmi, mal som možnosť zblízka sledovať a obdivovať ohromný kvantitatívny a kvalitatívny rast Masarykovej univerzity v poslednom desaťročí. Ako som sa dozvedel z Vašich Univerzitných novín, jedna z inštitúcií univerzity, Nadace Universitas Masarykiana, má za sebou desať rokov činnosti a chystá sa bilancovať. Hoci nesporne na rozvoji univerzity sa podieľalo veľa inštitúcií a jednotlivcov, myslím si, že Nadace na ňom mala jedinečný podiel a rád by som toto pri jej výročí aj týmto spôsobom konštatoval.

Mám možnosť zrovnávať. Nijaká vysoká škola v ČR a SR, dovoľujem si tvrdiť že ani Karlova univerzita, sa nemôže hrdiť takým časopisom, ako sú Vaše Univerzitní noviny. Kým na iných univerzitách sú podobné časopisy len nudnými spravodajmi a informačnými bulletinami, Univerzitné noviny fungujú po dlhé roky ako médium intelektuálnej komunikácie, ďaleko presahujúce hranice Masarykovej univerzity. Môžem vydať svedectvo, že sú hodne čítané a diskutované i na našej univerzite. Možno by pri desaťročnom bilancovaní stálo za uvaženie, či by ich distribúcia nemala byť podstatne rozšírená a začlenená do distribučnej siete bežných periodík, pretože v mnohom vlastne substituujú iné kultúrne časopisy.

Tak isto sa mi zdá, že vydavateľstvo kníh, asociované s Vašou univerzitou a podporované Nadáciou, je v rámci československých univerzít jedinečné. Celkom osobitne by som chcel vyzdvihnúť z jeho edícií dve, ktoré sa mi zdajú byť zvlášť záslužné. Je to edícia Osobnosti, ktorá pripomína verejnosti osobnosti, čo na brnenskej univerzite pôsobili a podstatným spôsobom ovplyvnili našu kultúru. Cenné je to, že nejde o knihy histórie, ale že sa v nich aktualizuje odborný prínos týchto osobností z hľadiska významu, aký má v dnešnej dobe. Druhou mimoriadne originálnou a vzácnou je edícia Scintilla, venovaná zverejňovaniu diel študentov a mladých pracovníkov univerzity.

Za zvlášť dôležitú považujem skutočnosť, že Nadace svojou činnosťou zjednocuje univerzitu, dáva jej akademickej obci pocit spolupatričnosti a participácie na spoločnom diele. A to diele, ktoré nadväzuje na činnosť predchádzajúcich generácií – dôležitý motivačný faktor, na ktorý sa u nás všeobecne zabúda. Masarykovej univerzite dali pionierske osobnosti vlastnú špecifickú tvár, ktorá ju od počiatkov povznášala nad anonýmnosť a uniformnosť iných škôl. Mohlo by sa na toto dedičstvo, ale aj záväznosť, ľahko zabudnúť, keby práve Nadace to cez svoje ciele aktivy neustále nepripomínala.

Myslím si, že v tejto tak trochu aj „písmackej“ tradícii Úlehlu, Bělehrádka, Herčíka, Nečasa a iných pokračuje prof. Jaroslav Malina, opravdový inšpirátor a motor Nadace. Univerzita iste nájde spôsob, ako jeho dielo oceniť. Ja by som chcel ale týmto spôsobom vyjadriť svoj úprimný obdiv nad tým, čo všetko dosiaľ vykonal a zapriat Masarykovej univerzite, aby jej mohol ďalej takýmto vynikajúcim spôsobom slúžiť a prispievať k jej rastu, ale aj k jej „velehlasu“.

Kováč, Ladislav (2003): Dopis rektorovi Masarykovy univerzity. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 10, 28. února 2003, č. 2, s. 6.

Rozhovor s prezidentem republiky prof. Ing. Václavem Klausem

VÁCLAV KLAUS – VĚRA LINHARTOVÁ

UN: *Rozhovor s Václavem Klausem teď už vůbec není snadná věc. I když pominu obtížnost s hledáním vhodného termínu, i v zásadě rozumné a nakonec i nutné rozhodnutí hlavy státu v nové roli šetřit s touto publicistickou formou snad více než se šafránem, jsou tu mezi léty 1988–2003 už desítky zapsaných a vydaných rozhovorů se stovkami zodpovězených otázek. U každého dalšího rozmlouvání je s tímto faktem nutno počítat. Nedá se spoléhat na rutinu; bylo nejlépe všechny ty knihy a články prolistovat, pročíst, místy prostudovat. Jednak rychle zjistíte, jak jednotlivá média s obrazem snadno manipulují podle svých potřeb, jednak si přece jen pro sebe objevíte témata méně frekventovaná.*

Vím, pane prezidente, o tom bezpočtu rozhovorů, které jste do dne své volby poskytl všem špičkovým světovým žurnálům, rádiím a televizím, stejně vím, že dnes už z mnoha pochopitelných důvodů tuto službu odmítáte i jiným prestižním institucím. O to větší dík vám patří za čas, který věnujete téměř „komorním“ Univerzitním novinám. Nadace Universitas Masarykiana je letos vydává desátý rok a vy je dobře znáte. Jaký je váš názor na takový univerzitní časopis?

Václav Klaus: Pokud vím, není žádný jiný univerzitní časopis, který bych znal a sledoval. *Univerzitní noviny* dostávám celých deset let. Neřikal bych pravdu, kdybych tvrdil, že je také vždycky celé přečtu, času je málo, ale rozhodně je prolisťuji, přehlednu očima a rozhodně z nich něco přečtu. Také jsem v nich publikoval ...

UN: *... třeba v roce 1997 přednášku pro právnický spolek Všehrd, anebo projev při převzetí Ceny Karla Engliše (14. prosince 1995), či o dva roky později (19. prosince 1997) laudatio, které jste přednesl prof. Jacobu Frenkelovi, když přebíral tutéž cenu.*

Václav Klaus: To jsem rád, že to říkáte za mne. Proto také výjimečně uděláme rozhovor, abych demonstroval tu určitou mimořádnost.

UN: *Na Masarykově univerzitě a v Nadaci Universitas Masarykiana jsme vás přivítali už několikrát, již od počátku devadesátých let ... Jaký je váš vztah k jihomoravské metropoli a k její univerzitě? Co dělá anebo nedělá dobře, poměrujete-li ji zkušenostmi ze zahraničí a vlastní práci vysokoškolského učitele? Je to zajímavá hříčka náhody, že jako desátý prezident jste také vysokoškolským profesorem – stejně jako první T. G. Masaryk, který svoje jméno naší univerzitě propůjčil už jako prezident, ale také jako jeden z jejích významných zakladatelů v roce 1919.*

Václav Klaus: Lhal bych, kdybych předstíral, že znám vnitřní problémy vaší univerzity. Vidím ji okrajově, znám ji z občasných návštěv, které jste částečně připomněla, také prostřednictvím *Univerzitních novin*, časopisu *Proglas* a koneckonců i prostřednictvím veřejných politických aktivit rektora (Jiřího Zlatušky, poznámka editora), s nímž občas nesouhlasím, ale v demokracii je nesouhlas standardní věcí. Nemohu proto část vaší otázky zodpovědět jinak.

Přiznávám se, že jsem zarputilý Pražan, nemůžu si hrát na milovníka Brna, i když jsem tam byl mnohokrát a už – od poloviny padesátých let až po dnešek – v několika životních rolích. Nejdříve jsem poznal brněnské sportovní haly, když jsem tam zájžděl jako basketbalista junior a později jako prvoligový hráč na různá utkání. Dodnes řadu brněnských basketbalistů z té doby osobně znám. To byla má první role – aktivního sportovce.

Ta druhá byla už nepochybně spjata s rolí ekonoma. Přiznávám, že mé vztahy s Brnem byly relativně málo četné, protože v minulosti v Brně jasně profilované osobnosti ekonomických věd chyběly a dodnes se tato mezera – jak mám možnost situaci sledovat – jen pomalu zaceluje. Tím vůbec nechci předstírat, že bych znal mladé nadějné aspiranty posledního desetiletí, doufám, že se proto na mě nebude nikdo zlobit.

Třetí role byla pochopitelně politická. Za těch třináct a půl roku jsem byl v Brně nejméně třikrát ročně, odhaduji, že celkem tak čtyřicetkrát až padesátkrát jsem absolvoval veřejná vystoupení, mítinky na náměstí Svobody, další setkání s občany. Mám v Brně nemalou podporu, docela rád tam zájždím.

To, kde cítím určitou absenci, co neznám, jsou brněnská divadla. Víte, já jsem televizní nedivák, proto musím přiznat, že neznám brněnské inscenace ani z televize, i když vím, že některé jsou zaslouženě slavné. Ještě se mi nepoštěstilo navštívit některou ze scén, přestože jsem zván a dokonce dostanu lístky na premiéru. Já mám svůj čas, zvláště teď, rozplánován tak daleko dopředu, že už dnes vím, co budu dělat v listopadu. Takže se do toho ty různé vernisáže a divadelní představení nedají dodatečně zakomponovat.

UN: *A co Brno veletržní?*

Václav Klaus: Na to samozřejmě nemohu zapomenout. S veletrhem v Brně mám spojena častá setkání s hospodářskou komorou, setkání se zástupci místního a regionálního byznysu.

UN: *Summa summarum, nejsou vaše vztahy s Brnem tak malé, jak se z úvodních vět může zdát, zvláště připočteme-li k tomu ještě setkání se studenty na Ekonomicko-správní fakultě, Fakultě sociálních studií, Lékařské či Právnické fakultě a kontakty s Nadací Universitas Masarykiana a s jejím předsedou Jaroslavem Malinou – v roce 1996 vám nadace například vydala knihu filozofických a humanologických úvah a esejů Mezi minulostí a budoucností (Edice*

Heureka, 390 str.) s půvabnými ilustracemi Adolfa Borna, zúčastnil jste se slavnostního uvedení této knihy v Auditoriu maximu Masarykovy univerzity nebo vernisáže jedné z výstav uměleckých děl pro velký nadační projekt Kruh prstenu, který připravuje kolektiv autorů pod vedením profesora Jaroslava Maliny ...

Václav Klaus: Na Nadaci Universitas Masarykiana a jejího předsedu nemohu ovšem nevzpomenout. Oceňuji všechny dosavadní mimořádně zajímavé aktivity, i ty vydavatelské, ale i ta jedinečná ocenění, která nadace uděluje českým vědcům a umělcům i světově známým vynikajícím osobnostem.

UN: *Jistě máte na mysli Cenu Nadace Universitas Masarykiana udělovanou vždy jedné univerzitní osobnosti a jedné „vně zdí“ univerzity a také Cenu Karla Engliše.*

Václav Klaus: Ano. Cenu Karla Engliše důvěrně znám, dostal jsem ji v roce 1995, nese jméno vynikajícího českého národohospodáře, originálního myslitele a politika, zakladatelské osobnosti vaší univerzity i československého státu a konečně i blízkého spolupracovníka prezidenta Masaryka. Je to moje jediná česká cena. Visí zarámovaná mezi dalšími osmnácti, které jsem dostal ve světě, nikoliv u nás doma ...

UN: *... inu prastará moudrost praví „doma nikdo není prorokem“. Snad nebudu příliš prostořeká, když dodám, že v Česku to platí dvojnásob. Alespoň o to mimořádněji vyniká vedle těch mnohých ze Spojených států, ale také z Argentiny, Mexika, Francie, Rakouska, Německa, Dánska, Švýcarska ...*

Václav Klaus: Ještě citaci k té ceně: „Je udělována jakožto ocenění za invenční dílo v oblasti ekonomických aktivit s důrazem na přispění „české škole“ ekonomické vědy a jejích případných mezinárodních přesahů“. Přede mnou ji poprvé dostal Ing. Josef Tošovský, guvernér České národní banky. Kromě diplomu ji tvoří originální sochařské dílo od Olbrama Zoubka nazvané *Oeconomia* a pamětní česko-anglická publikace, obsahující životopis a inaugurační přednášku.

UN: *Pro úplnost na závěr k Ceně Karla Engliše doplňuji, že jste 17. prosince 1997 doprovodil laudatiem předání této ceny Jacobu A. Frenkelovi z Tel Avivu, přijel jste a přednesl je, přestože jste právě prožíval mimořádnou životní zkušenost – takzvané Sarajevo.*

Zůstaneme ještě u vzdělání. Nemyslíte si, že nárůst různých univerzit, vysokých škol, ale i počtu studentů, kteří musí někde bydlet, vykonávat praxi v dobrých laboratořích či institucích, také plnohodnotně kulturně žít, a to, že se objevilo takové množství nových akademických učitelů (bez akademických hodností) z neakademických oblastí znamená kvalitativní posun? Že „venkovská města“ nejsou tím správným kulturním a vědeckým zázemím pro přípravu vysokoškoláků? Že kvalitní studia neodpovídá ani dobovým potřebám, ani světovým trendům?

Václav Klaus: Souhlasím s vašim hodnocením, které navozujete otázkami. Akademicky uvažující člověk si zoufá, když sleduje ten nárůst vysokých škol. Tam, kde chybí univerzitní zázemí, je univerzitní vzdělávání s otazníkem. Zásadně nesouhlasím s dnešní „módní“ politicky korektní tezí – co Čech, to vysokoškolák. To je tragický omyl dnešní doby, který si málokdo odváží vyslovit nahlas. Mám obavy, že extenzivní rozvoj způsobí pokles, nikoliv vzestup. Už dlouho mluvím o tom – a také si to myslím –, že bychom devadesátá léta měli označit za etapu extenzivního růstu a teď už vyhlásit stop stav ...

UN: *... a vyhlásit tuto dekádu dekádou kvality?*

Václav Klaus: Na vaší konkurenční univerzitě v Olomouci jsem při příležitosti jejího 50. výročí založení v roce 1996 pronesl přednášku, jejímž poselstvím bylo právě to, o čem tu spolu mluvíme. Bohužel se od té doby nic nezměnilo. (Mimořádně zahajovací projev na této univerzitě přednesl Edvard Beneš a já jsem byl překvapen tím, že už v roce 1946 varoval před stejným procesem, který se u nás tehdy po druhé světové válce rozjel: co větší město – to vysoká škola.)

UN: *Úroveň univerzity či vysoké školy vytváří do značné míry její akademický sbor, to, čím se do vědy zapíší významné osobnosti, i to, kolik jich na té škole dokáže vyrůst. Velmi dobře si to uvědomuji při sledování dějin brněnské Lékařské fakulty, která se má čím i kým chlubit. Často se mluví o roli vědce / pedagoga ve společnosti, jak ji hodnotíte vy?*

Václav Klaus: To je příliš vznešená otázka. Při ní by měl člověk zvážnět, nadechnout se, vyslovit nějaká moudra. To mi nějak z pusy nejde. Myslím si, že je to povolání jako všechna ostatní (a myslím, že mám nárok to říkat, protože také mluvím o sobě). Velmi nerad slyším názory a nároky na vydělování podobných profesí nad jiné. To je další nehezká móda.

UN: *Ted' si trochu zažertuji, když vám připomenu, že už jste byl jednou prezidentem, a to KMENE (Klubu mladých ekonomů), který jste založil v roce 1968 – tehdy měl úctyhodných 350 členů. Ted' jste se stal prezidentem desetimilionové země. Co myslíte, že už umíte, a čemu se musíte učit?*

Václav Klaus: Učit se musím stále. Na druhé straně si myslím, že moje příprava do nejvyšších státních funkcí v minulých desetiletích už byla více než dostatečná, a to nejen po roce 1990. Usmívám se, když jsem třeba ve Vídni na státní návštěvě a v Parlamentu se svým dlouholetým poradcem, dnes kancléřem Hradu dr. Jiřím Weiglem, sedíme ve stejné místnosti, a dokonce na stejné židli už potřetí. Anebo když jedete do Varšavy, prožijete v Polsku stejný, nesmírně působivý ceremoniál u hrobu neznámého vojína, v zemi, která skutečně bojovala. Uvědomím si, že totéž jsem prožíval už před deseti lety jako předseda vlády. Těmito dvěma příklady naznačuji, že mnoho věcí pro mne

nových není. Koneckonců – nejmenovaným ombudsmanem neboli adresátem mnoha stesků a žádostí občanů jsem už od svého jmenování ministrem financí v roce 1989.

UN: *Je možné, aby se člověk „popsaný list“ vymkl „konglomerátu idejí“? Sám jste v knize Dopotítávání do jedné (Praha: Management Press, 1995) přiznal, že je to velmi obtížné. Prezidentský úřad znamená, alespoň tak jste to v předvolební fázi deklaroval, nadstranictví. Myslíte, že to dokážete?*

Václav Klaus: Odlišme ideologie od politických stran. Byl jsem a budu vždycky liberálně konzervativním, kritizujícím zásahy státu do společnosti.

UN: *Jako prezident žijete výjimečný život jediného člověka v zemi, což vám jistě denně přináší pěkné, méně pěkné či úplně nepěkné, někdy až dramatické zážitky a příběhy. Vaše jméno je denně skloňováno v mnoha médiích, objevuje se také jako téma. Rovněž jste autorem slušné řádky knih, které jsou nejednoznačně přijímány. Jak snášíte negativní či odmítavé hodnocení?*

Václav Klaus: Mnozí politici, novináři ..., kteří svou kariéru založili na boji s Václavem Klausem, pokračují takovým směrem dál a budou snad pokračovat stále, ať budu hrát jakoukoliv roli. Přestanou asi, až nebudu. Někdy mě to dost zamrzí, ta míra lži, zkreslení a nepravdivostí. Říkám tomu pro sebe – nevědomá darebnost. Nějak se s tím musím vyrovnat.

UN: *Období 1990–2003 bude už natrvalo spojováno s mýtem Václava Havla jako představitele českého státu navenek, v němž jste se vy stal jedním z čelných autorů transformace i tvůrcem novodobého českého státu a české státnosti. Teď stojíte v čele a českou státnost reprezentujete i v zahraničí. V čem můžete pokračovat a co naopak chcete změnit? Většina médií tvrdí, že všechno.*

Václav Klaus: Jsem člověkem velmi konzervativním. Nejsem revolucionářem. To, co média vypravují o zásadách a změnách na Hradě, jsou smyšlenky. Kontinuita je mnohem větší, než by všichni tušili. Jsem přesvědčen, že každý nezaujatý pozorovatel by byl překvapen, jak moc kontinuity jsem připustil, a myslím, že by mně to měl spíše za zlé.

Od konkrétních osob aparátu je lépe přejít k obecnému pohledu na společnost – i zde si myslím, že častá revoluční rétorika neodráží společenské posuny v naší zemi. I zde jsem hayekovec, vím, že ve společnosti dochází k spontánní evoluci, kterou je možné činy shora urychlovat či trochu brzdit, ale fakticky se tyto spontánní procesy stejně prosadí.

V roce 1968 jsem v jednom krátkém textu pro časopis *Tvář* napsal o naší tehdejší ekonomice (v momentu obrovského ochabnutí centrálního řízení a plánování), že naše hospodářství připomíná obrovského veleještěře, který se jde ráno napít k řece. Majitel ho sice vede na provázku, ale je velmi sporné, zda jej vede, či je veden (a nevzpírá se).

UN: *Budete pokračovat v udělování vyznamenání k 28. říjnu?*

Václav Klaus: Budu pokračovat. Ale trochu nerad a s velkými rozpaky. Vyznamenání se má udělovat za něco nesporného, mimořádného, výjimečného, takřkajíc do očí bijícího, v českém národě široce sdíleného. Jako předseda vlády jsem mnohokrát seděl ve Vladislavském sále a musím říct, že jako dospělý člověk, jako pozorný a horlivý čtenář, jako člověk o společnost se zajímající jsem v drtivé většině slyšel ta jména vyznamenávaných poprvé. Připouštím, že to může být moje ne kvalifikovanost, ale nejsem sám, kdo to takto vnímal. Asi je to složitější ...

Dávat každoročně povinně několik desítek vyznamenání považuji za koncepční chybu, ale protože nechci vše zavrhouvat, udržím tu tradici. Ale s mnohem skromnějšími počty a s mnohem náročnějšími kritérii. Rozhodující bude globální uznání osobnosti v zemi a jako šafránu bude badatelské, „archeologické“ práce prezidenta, který objeví někoho dosud netušeného významu. Doprovodím tento postoj drobným příkladem: Nedávno jsem měl projev k 100. výročí narození Friedricha Augusta von Hayeka a jakkoliv mám na dosah spoustu jeho textů, vědomě a záměrně jsem si ten projev napsal z hlavy. Mám totiž pocit, že to, co jsem o Hayekovi a od Hayeka zapomněl, není náhodně zapomenutým. S trochou nadsázky bych řekl, že si to zapomenout zasloužilo. Ta analogie sice není stoprocentní, ale takto podobně se chci dívat i na udělování vyznamenání k říjnovému výročí.

UN: *A vyznamenání in memoriam?*

Václav Klaus: S tím mám potíž. Jako divák jsem tento akt přijímal rozporně, zvláště když vyznamenání přebíral vzdálený příbuzný – sestra manželky či dcera sestry manželky. A úplně absurdní se mi zdáli institucionální „přebírači“, například ministerstvo obrany.

UN: *Vraťme se ještě poznámkou k Václavu Havlovi. Myslím si, že právě on měl velkou zásluhu na tom, že jste se hned na počátku dostal do vrcholné politiky. Poněkud pikantně ve vašem životopise vyznívá epizoda, kdy vás tři dny po 17. listopadu 1989 představil Václav Havel zahraničním novinářům asi takto: „Konečně už nejsme jenom herci, umělci, spisovatelé a dramatikové, malíři, konečně je už tady také někdo, kdo ví, jak se to má všechno udělat, tak proto vám tady představuji pana Václava Klause.“ To jsem citovala z knihy Tak pravil Václav Klaus (Olomouc: Votobia, 1998).*

Václav Klaus: Není to asi zcela autentický zápis, ale zhruba v tomto smyslu to tehdy skutečně Václav Havel řekl.

UN: *V mnoha textech sám přiznáváte, že už na studiích jste byl vzpurným studentem, věčně se hádajícím, ironickým, s chutí zesměšňovat, který neuměl, ale ani nechtěl jen kývat. Jako politik jste byl často označován za toho, kdo si stále zakládá na problémy právě prosazováním vlastního názoru. To platí stále, anebo tento postoj v nové funkci přehodnotíte?*

Václav Klaus: Zůstávám stejným. Docela rád bych vám teď ocitoval kousek z dopisu, který jsem právě dnes dostal. Je to rukou psaný fax od amerického ministra obchodu Boba Zoellicka, s nímž se znám od počátku devadesátých let, kdy byl ve vládě Bushe staršího náměstkem ministra zahraničí. Potkali jsme se na mnichovském obchodním summitu minulý týden. Přijel až druhý den, takže neslyšel můj projev. K mému překvapení mně však z letadla napsal, že si ho s radostí přečetl (připomínám, že jsem obviňován z antiamerikanismu) a mimo jiné v něm říká něco, co mě velmi zaujalo – že z něj vidí, jak si velmi promýšlím svou prezidentskou roli a teď cituji: „(...) prosazováním důležitých myšlenek, aniž by to přecházelo do *aktivistické role*“. Zaujalo mě to jako velmi hezké strukturování postojů či aktivit. Určitě se budu nad jeho slovy zamýšlet. To první dělat chci. To druhé dělat nebudu.

UN: *Pane prezidente, s vaším jménem jsou stále spojovány přívlastky arogantní, neposlušný, prostořeký ... Souhlasím, že mnoho z toho je cíleně negativní mediální obraz, vystavený na subjektivních pocitech či záměrech redaktorů. Myslíte si, že se vám v roli prezidenta podaří tento negativní mýtus konečně pohřbit?*

Václav Klaus: Asi nepodaří. Protože jsem plně přesvědčen o tom, že teze o aroganci (nemyslím si, že jsem super srdečný a laskavý) je tezí zástupnou, názorovým nesouhlasem. Vždycky je snadnější odmítnout myšlenku proto, že je arogantní, než se s ní utkat argumentačně. Kde chybí argumenty, tam se nutně objeví nelichotivá slova ...

UN: *Najdete ještě čas na dříve vlastně svým způsobem pravidelné články a sloupky do denního tisku? A dovoluje to vůbec pozice prezidenta?*

Václav Klaus: V psaní článků pokračuji. Nemyslím, že bych měl mít týdenní sloupky v novinách. Příští týden například musím pronést tři projevy – přednášku pro studenty na Vysoké škole ekonomické v Praze na téma Problémy našich veřejných financí, to v úterý, ve čtvrtek na Žofíně k členům Konfederace politických vězňů a v neděli hlavní projev na každoroční tereziánské tryzně. To znamená vlastně hned tři články, a to tematicky naprosto odlišné. V tomto směru nemůžu zahálet.

UN: *Už si tu povídáme hodinu a půl, stará moudrost praví v nejlepším přestat. Mám tu ještě další zvědavé otázky, ale to zas někdy příště.*

Václav Klaus: Tak na závěr ještě jednu poslední.

UN: *Tedy jednu dost osobní. Mám zkušenost, že životopisy osobností se většinou redukuje pouze na výčet funkcí, pracovních úspěchů či neúspěchů, ocenění a vyznamenání ... Je to příliš prozaické, uniká z toho to člověčenské, kus lidského tepla, to soukromé soukromí, v němž vlastně člověk žije, citově vězí ...*

Václav Klaus: Vím, kam tím míříte. Mé oficiální biografie mě opravdu nebaví. Nevím, jak je vylepšit, někdy až trpím. Leckde ve světě vás předsedající uvádějí nikoliv svým tvůrčím projevem o Václavu Klausovi, ale naprosto vyprázdněným přečtením mého formálního životopisu. Přál bych si to změnit, ale zatím nevím jak. Na druhé straně si myslím, že o mně lidé vědí ledacos. Moc mě těší, když vím, jak se mnou, vlastně s námi, prožívají narození našich dvojčátek. Neskřívám osobní věci. Tento víkend budu v Lánech s dvěma vnuky a vnučkou, s dětmi od staršího syna, ta miminka mladšího syna jsou ještě s maminkou; moc se na to těším.

UN: *Možná je určitým vybočením z té oficiálnosti „pohled zvenčí“ od Václava Klause juniora, který napsal do knížčky k vašemu kulatému výročí (O Václavu Klausovi, Praha: Top Press, 1996). Možná jím částečně bude i tento náš rozhovor; za který vám za sebe i za čtenáře Univerzitních novin upřímně děkuji.*

(Rozhovor pro *Univerzitní noviny* připravila a vedla doc. PhDr. Věra Linhartová, CSc.)

Klaus, Václav – Linhartová, Věra (2003): Rozhovor s prezidentem České republiky prof. Ing. Václavem Klausem. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 10, 31. května 2003, č. 5, s. 1–5.

9.2. Literatura

Klaus, Václav – Linhartová, Věra (2003): Rozhovor s prezidentem České republiky prof. Ing. Václavem Klausem. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 10, 31. května 2003, č. 5, s. 1–5.

Kováč, Ladislav (2003): Dopis rektorovi Masarykovy univerzity. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 10, 28. února 2003, č. 2, s. 6.

Linhartová, Věra (2005a): Katedra antropologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně a Nadace Universitas (Masarykiana) bilancovaly ... *Univerzitní noviny – List*

Nadace Universitas a Společnosti pro podporu univerzitních aktivit, roč. 12, 31. ledna 2005, č. 1, s. 1–5.

Linhartová, Věra (2005b): Slavnost Nadace Universitas. *Univerzitní noviny – List Nadace Universitas a Společnosti pro podporu univerzitních aktivit*, roč. 12, 31. ledna 2005, č. 1, s. 6–18.

Malina, Jaroslav (2001): Nadace Universitas Masarykiana a výběrové řízení pro nadace na příspěvek z prostředků pro Nadační investiční fond v druhé etapě. *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, roč. 8, 30. dubna 2001, č. 4, s. 1–5.

10. Autoři fotografií a ilustrací

Archiv Nadace Universitas Masarykiana, 4, 17–20, 23–26, 28–30, 35, 37–45, 48, 50, 52, 54, 56, 58, 62, 64–65, 70–73, 80–82, 84–88, 90–92.
Armutidisová, Irena, 140–141, 147.
Janiček, Přemysl, 89, 173–186, 188–209.
Kašánková, Daniela, 210.
Králik, Miroslav, 83, 153–154, 168, 187.
Kratochvílová, Marie, 1–3, 6–16, 21–22, 27, 31–34, 36, 46–47, 49, 51, 53, 55, 57, 59–61, 63, 66–69, 74–79, 93–98, 104–122, 124–129, 132–138, 142–146, 148–152, 155–167, 171.
Neubert, Ladislav, 139.
Pecková, Anna, 99–103, 123, 130–131, 169–170, 172.

11. Poděkování

Vedení Nadace Universitas Masarykiana děkuje všem, kdož autorsky, nadačními dary i jinými projevy afinity přispívali a přispívají k rozvíjení nadačních aktivit – *Univerzitních novin*, nadačních edic, výstav ... Jsou to zejména:

Milada Bajerová, Josef Bejček, Jan Beneš, Adolf Born, Pavel Bravený, Tomáš Čermák, Zdeněk Čížek, Pavel Dvorský, Nina Dvořáková, Eduard Fuchs, František Gale, Milan Gelnar, Jiří Hlušíčka, Zdena Höhmová, Miroslav Hošek, Vlastimil Chládek, Lucie Janoušková, Milan Jelínek, Lefteris Joanidis, Jan Jordán, Jiřina Kalendovská, Ludvík Kalma, Václav Klaus, Josef Kolmaš, Stanislav Komenda, Miroslav Králík, Marie Kratochvílová, Dagmar Kulíšková, Sylva Lacinová, Zdeněk Lindovský, Karel Linhart, Věra Linhartová, Dan Mádr, Jiří Marek, Dana Marková, Zdeněk Macháček, Zdeněk Makovský, Alois Mikulka, Jaroslav Mittag, Vojtěch Mornstein, Rudolf Musil, Jiří Nohál, Blanka Ondráčková, Hana Ondrušková, Alena Opletalová, Marie Pardyová, Jiří Pavelka, Anna Pecková, Aleš Pohl, Ivo Pospíšil, Jiří Pulec, Jiřina Relichová, Jiří Sedlák, Eduard Schmidt, Jan Slovák, Marta Stárková, Jaroslav Svoboda, Jiří A. Svoboda, František Šalé, Miloš Štědroň, Marta Taberyová, Marta Taberyová mladší, Josef Tošovský, Josef Unger, Jaroslav Vašek, Jan Velek, František Vencovský, Jiří Vorlíček, Vladimír Vošický, František Vrhel, Roman Wenzel, Vlastimil Zábranský, Dana Zálešáková, Josef Zeman, Jaroslav Zvěřina.

Last but not least děkuje za pomoc všem společnostem a institucím:

AG Svoboda s. r. o., Karlov; Akademické nakladatelství CERM, Brno; ALTA, a. s., Brno; Archiv Masarykovy univerzity v Brně; AutoCont CZ a. s., Brno; CHG Trade, a. s., Brno; Česká pojišťovna, a. s., Praha; Česká spořitelna, a. s.; EASTMAN Sokolov, a. s.; FINAL TISK s. r. o. Olomučany; Ford Motor Company s. r. o., Praha; IMOS Brno, a. s., Brno; Jihomoravská energetika, a. s., Brno; Komerční banka, a. s.; Kooperativa, pojišťovna, a. s., Praha; Minolta spol. s r. o., Brno; MiTTaG spol. s r. o. pozemní a průmyslové stavitelství, Brno; Nakladatelství Albert, Boskovice; Nakladatelství Georgetown, Brno; Nakladatelství Jota, Brno; Nakladatelství a vydavatelství NAUMA, Brno; Nova-Tech CZ, s. r. o., Brno; Průmstav Brno spol. s r. o.; Rieter CZ a. s., Ústí nad Orlicí; Škoda Auto a. s., Mladá Boleslav; Škodaexport, a. s., Praha; Tiskárna EXPODATA-DIDOT, spol. s r. o.; UNISTAV a. s., Brno; Veletrhy Brno, a.s.

12. Universitas Masarykiana Foundation (1993–2004)

(Summary)

The present publication gives an outline of the activity of Universitas Masarykiana Foundation since its rise in 1993 up to its end in 2004. The Universitas Masarykiana Foundation started its activity from scratch. It attracted its sympathizers and foundation gifts through its projects which – from the very beginning – evoked interest and positive response in professional as well as in wider public. The first project was represented by the publication and presentation of František Vencovský's book *Karel Engliš* in the Rector's office of Masaryk University in Brno on 7 September 1993 and repeatedly at the social meeting on 6 December 1994 in the Assembly Hall of Masaryk University in Brno on the occasion of the conferment of Karel Engliš Prize to Josef Tošovský, governor of the Czech National Bank. This book presented the life and work of the founding personality of Masaryk University and of the Czechoslovak state which unjustly fell into oblivion for a long time. Later towards the end of 1993 the publication of the huge work in three volumes prepared by Jaroslav Malina and his team *On the Creativity in Science, Politics and Art (O tvořivosti ve vědě, politice a umění)* appeared together with the great exhibition *The Way to Creativity (Cesta k tvořivosti)*; the

conception and libretto by Jaroslav Malina) in the Moravian Land Museum in Brno, the opening ceremony of which was held on 21 December 1993.

The Board of Trustees and the Advisory Board of the Foundation consisted and consist of the members of Masaryk University in Brno and other institutions. Therefore they perfectly know the needs of the academic environment. They are not passive, do not just wait for the projects from outside, but seek them, inspire or co-form and check them up to their successful final completion. For the development of this activity they formed the following corresponding background:

- The periodical *University Newspaper (Univerzitní noviny)*, published monthly, in 2005 the 12th year; more than 100 numbers have already appeared, each containing 60 pages on average, deserved quite a general public reputation as the best Czech academic periodical).

- Six Foundation editions – *Edition Fiction* (so far 6 published volumes), *Edition Heureka* (11 volumes), *Edition Miscellanea* (17 volumes), *Edition Personalities* (20 volumes), *Edition Scientia* (so far 34 published volumes), *Edition Scintilla* (2 volumes) which are open for the authors from Masaryk University in Brno as well as for those from other universities and colleges in the Czech Republic and from the institutes of the Academy of Sciences of the Czech Republic.

- The *Universitas Masarykiana Foundation Prize* for the activities in science, art, culture and civic society. Laureates: Rudolf Firkušný, pianist of world significance, humanist and democrat who participated in the restoration of freedom in this country, Miloš Štědroň, musicologist, composer and essayist, Josef Koutecký, founder of Czech children oncology, supporter of the permeation of science and art, Jan Beneš, anthropologist, author of fiction and science fiction, Miroslav Holub, immunologist, poet and essayist, Pavel Bravený, physiologist and artist, Jiří Grygar, astrophysicist, author of scientific and educational literature, Eduard Schmidt, physicist, creator of the post-November conception of Masaryk University in Brno, Vladimír Preclík, sculptor, teacher and writer, Jiří Vorlíček, physician, creator of the post-November conception of the Faculty of Medicine of Masaryk University in Brno, Olbram Zoubek, sculptor, significant personality of Czech culture and civic society, Václav Klaus, politician and statesman, creator of Czech democratic statehood of new times enabling free development of science, art and social life.

- *Karel Engliš Prize* for the activities in economic sphere. Laureates: Josef Tošovský, governor of the Czech National Bank, Václav Klaus, professor of economics, Prime Minister of the Czech Republic, Jacob A. Frenkel, professor of economics, governor of the National Bank of Israel, František Vencovský, professor of the University of Economics in Prague, Vratislav Kulháněk, president of the Board of Trustees of the Škoda Auto, joint-stock company, since 2004 president of the Advisory Board of the Škoda Auto, joint-stock company.

- The foundation participated in the formation of the *tradition of representation balls and garden parties* of Masaryk University in Brno, in *organising exhibitions of the works of Czech painters and sculptors and in installations of sculptures* in the areas of Universitas Masarykiana Foundation and Masaryk University in Brno.

These projects are intended to connect science and art, to aestheticise the academic environment, to share it with the wider public and contribute in this way to the formation of the cultivated civic society.

The highly diversified activity of the foundation realised thanks to many cooperators, sympathizers and donors found its reflection also in 1999 and 2001 when the foundation succeeded in the first and the second stage of the selecting procedure in the framework of the Foundation Investment Fund established by the Act of the Czech National Council in 1991 “for the support of the foundations stipulated by the House of Deputies of the Parliament of the Czech Republic due to the government’s proposal”.

The obtained financial support strengthened a great deal the property of the foundation and made the foundation a stabilized institution. It is possible to use just annual profits for grants and projects. However, they represent just a fragment of costs necessary for the preservation and development of different foundation activities and therefore the method used in the rise and in the first years of the foundation existence goes on (the volume *Karel Engliš*, three-volume publication *On the Creativity in Science, Politics and Art – O tvořivosti ve vědě, politice a umění*, the exhibition *The Way to Creativity – Cesta k tvořivosti*): the projects attractive for sponsors (e. g. the following books: Ilja Hurník, *Why Methuselah Weeps and Other Stories – Proč pláče Metuzalém a jiné povídky*, Jaroslav Malina, *The First Emperor: Creator of China and of the World’s Eighth Wonder – První císař: Tvůrce Číny a osmého divu světa*, Václav Klaus, *Between the Past and the Future: Philosophical and Humanological Reflections and Essays – Mezi minulostí a budoucností: Filozofické a humanologické úvahy a eseje*, František Vencovský, *History of the Czech Economic Thought: Up to 1948 – Dějiny českého ekonomického myšlení: Do roku 1948*, Jiří Hlušíčka – Jaroslav Malina – Jiří Šebek, *Vincenc Makovský*, series *Panorama of Biological and Sociocultural Anthropology – Panoráma biologické a sociokulturní antropologie*, recently especially the project of the book in five volumes and the exhibition *The Circle of the Ring: The World History of Sexuality, Eroticism and Love from the Beginnings up to the Present Day in Real Life, Belle-Lettres, Visual Art and in the Works of Czech Painters and Sculptors Inspired by the Content of this Book – Kruh prstenu: Světové dějiny sexuality, erotiky a lásky od počátků do současnosti v reálném životě, krásné literatuře, výtvarném umění a dílech českých malířů a sochařů inspirovaných obsahem této knihy*) enable to finance the projects

important from the point of view of the foundation, but “less attractive” for sponsors (Markéta Pitrová, *The Institutional Structure of the European Union: The Influence of the Integration Paradigms on the Construction of Institutions – Institucionální struktura Evropské unie: Vliv integračních paradigmat na výstavbu institucí*, Milan Vacík, *The Representation of Employees in Social Dialogue – Reprezentace zaměstnanců v sociálním dialogu*, *University Newspaper – Univerzitní noviny*).

13. Stiftung Universitas Masarykiana (1993–2004)

(Zusammenfassung)

Die vorliegende Publikation bringt eine Übersicht über die Tätigkeit der Stiftung Universitas Masarykiana seit ihrer Gründung 1993 bis Ende 2004. Die Stiftung Universitas Masarykiana wurde auf der grünen Wiese errichtet. Anhänger sowie Stiftungsspenden erwarb sie erst durch ihre Projekte, die von Anfang an nicht nur das Interesse der Fachleute erweckten, sondern auch die breitere Öffentlichkeit beeindruckten. Das erste Projekt war die Herausgabe des Buches František Vencovský: *Karel Engliš*, dessen anschließende Präsentation am 7. September 1993 im Rektorat der Masaryk-Universität stattfand. Wiederholt wurde die Präsentation am 6. Dezember 1994 in der Aula der Masaryk-Universität in festlichem Rahmen der Veranstaltung anlässlich der Vergabe des Karel-Engliš-Preises an Josef Tošovský, Gouverneur der Tschechischen Nationalbank. Das genannte Buch stellte das Leben und Werk von Karel Engliš vor, einer bahnbrechenden Persönlichkeit der Masaryk-Universität und des tschechoslowakischen Staates vor, die für eine lange Zeit ungerecht in Vergessenheit geriet. Ende 1993 folgten die voluminöse dreibändige Publikation von Jaroslav Malina und Kollektiv: *Über Kreativität in der Wissenschaft, Politik und Kunst (O tvořivosti ve vědě, politice a umění)* und eine umfangreiche Ausstellung *Der Weg zur Kreativität (Cesta k tvořivosti)* – Konzeption und Libretto Jaroslav Malina – im Mährischen Landesmuseum in Brünn, deren Vernissage am 21. Dezember 1993 stattfand.

Die Mitglieder des Verwaltungs- und Aufsichtsrats der Stiftung sind nach wie vor Mitarbeiter der Masaryk-Universität in Brünn und auch anderer Institutionen. Daher ist ihnen das akademische Ambiente vertraut. Sie sind nicht passiv, warten nicht bloß auf Projekte von außen, sondern erfinden eigene Projekte, wobei sie Anregungen unterbreiten, mitwirken und ihre Projekte bis zum erfolgreichen Ende überprüfen. Dazu hat die Stiftung einen entsprechenden institutionellen Background geschaffen:

- Die Zeitschrift *Universitätszeitung (Univerzitní noviny)* erscheint monatlich, im Jahre 2005 war es bereits der 12. Jahrgang; bis heute wurden mehr als hundert Nummern herausgegeben, wobei jede im Durchschnitt sechzig Seiten enthält. Allgemein verbreitet ist die Meinung, die *Universitätszeitung* sei das beste tschechische akademische Blatt.

- Sechs Stiftungsreihen – *Edition Belletristik* (bisher 6 Bände veröffentlicht), *Edition Heureka* (bisher 11 Bände veröffentlicht), *Edition Miscellanea* (bisher 17 Bände veröffentlicht), *Edition Persönlichkeiten* (bisher 20 Bände veröffentlicht), *Edition Scientia* (bisher 34 Bände veröffentlicht), *Edition Scintilla* (bisher 2 Bände veröffentlicht), die den Autoren sowohl aus der Masaryk-Universität als auch aus Hochschulen in der Tschechischen Republik und aus den Instituten der Akademie der Wissenschaften der Tschechischen Republik offen stehen.

- *Der Preis der Stiftung Universitas Masarykiana* für Aktivitäten in der Wissenschaft, Kunst, Kultur und im Bereich der Bürgergesellschaft. Bisherige Laureaten: Rudolf Firkušný, Pianist von Weltruf, Humanist und Demokrat, der sich um Wiederherstellung der Freiheit in seiner Heimat verdient machte, Miloš Štědroň, Musikwissenschaftler, Komponist, Essayist, Josef Koutecký, Gründer der tschechischen Kinderonkologie, Vertreter der Verflechtung von Wissenschaft und Kunst, Jan Beneš, Anthropologe, Autor der populärwissenschaftlichen Literatur und Belletristik, Miroslav Holub, Immunologe, Dichter, Essayist, Pavel Bravený, Physiologe und bildender Künstler, Jiří Grygar, Astrophysiker, Autor der populärwissenschaftlichen Literatur, Eduard Schmidt, Physiker, Gestalter der Post-November-Konzeption der Masaryk-Universität in Brünn, Vladimír Preclík, Bildhauer, Pädagoge, Schriftsteller, Jiří Vorlíček, Arzt, Mitgestalter der Post-November-Konzeption der Medizinischen Fakultät der Masaryk-Universität in Brünn, Olbram Zoubek, Bildhauer, eine namhafte Persönlichkeit der tschechischen Kultur und der Bürgergesellschaft, Václav Klaus, Politiker und Staatsmann, Schöpfer der neuzeitlichen tschechischen demokratischen Staatlichkeit, die eine freie Entwicklung von Wissenschaft, Kunst und Gesellschaftsleben ermöglicht.

- *Der Karel-Engliš-Preis* für Aktivitäten im Bereich Ökonomie. Bisherige Laureaten: Josef Tošovský, Gouverneur der Tschechischen Nationalbank, Václav Klaus, Professor für Ökonomie, Ministerpräsident der Tschechischen Republik, Jacob A. Frenkel, Professor für Ökonomie, Gouverneur der Nationalbank Israels, František Vencovský, Professor der Hochschule für Ökonomie in Prag, Vratislav Kulháněk, Vorstandsvorsitz der Gesellschaft Škoda Auto AG, seit 2004 Vorsitz des Aufsichtsrats der Gesellschaft Škoda Auto AG.

- Die Stiftung beteiligte sich an der Gestaltung der Tradition von *repräsentativen Bällen und Gartenfesten* der Masaryk-Universität in Brünn, von *Ausstellungen der Werke tschechischer Maler und Bildhauer und an Installationen von Plastiken* im Gelände der Masaryk-Universität in Brünn.

Die Absicht der genannten Projekte ist, eine Symbiose von Wissenschaft und Kunst zu unterstützen, das Hochschulambiente zu ästhetisieren, das Ergebnis mit der breiten Öffentlichkeit zu teilen und somit zur Gestaltung einer kultivierten Bürgergesellschaft beizutragen.

Die dank vieler Mitarbeiter, Freunde und Gönner ausgeübte reichhaltige Tätigkeit der Stiftung Universitas Masarykiana fand in den Jahren 1999 und 2001 insofern Beachtung, als die Stiftung in der I. und II. Etappe des im Rahmen des Investmentfonds realisierten Auswahlverfahrens gut abschnitt; der Investmentfonds wurde 1991 laut Gesetz des Tschechischen Nationalrats errichtet, das „Förderung der vom Parlament der Tschechischen Republik auf Vorschlag der Regierung bestimmten Stiftungen“ festlegte.

Die gewonnenen Finanzmittel haben das Stiftungsvermögen erheblich gekräftigt und die Stiftung zur stabilen Institution gemacht. Für Subventionen und Projekte können von diesem Stiftungsvermögen nur jährliche Erträge benutzt werden. Diese stellen jedoch nur einen Bruchteil der für die Erhaltung und Entfaltung der vielfältigen Stiftungsaktivitäten erforderlichen Kosten dar, sodass das in den ersten Jahren der Existenz der Stiftung bewährte Vorgehen (das Buch *Karel Engliš, die dreibändige Publikation Über Kreativität in der Wissenschaft, Politik und Kunst – O tvořivosti ve vědě, politice a umění* und die Ausstellung *Der Weg zur Kreativität – Cesta k tvořivosti*) auch weiterhin angewendet wird: die für Sponsoren anziehenden Projekte, beispielsweise die Bücher Ilja Hurník, *Warum weint Methusalem und andere Erzählungen – Proč pláče Metuzalém a jiné povídky*, Jaroslav Malina, *Der erste Kaiser: Gründer Chinas und Schöpfer des achten Weltwunders – První císař: Tvůrce Číny a osmého divu světa*, Václav Klaus, *Zwischen Vergangenheit und Zukunft: Philosophische und humanologische Überlegungen und Essays – Mezi minulostí a budoucností: Filozofické a humanologické úvahy a eseje*, František Vencovský, *Geschichte des tschechischen ökonomischen Denkens: bis 1948 – Dějiny českého ekonomického myšlení: Do roku 1948*, Jiří Hlušíčka – Jaroslav Malina – Jiří Šebek, Vincenc Makovský, Modul-Lehrbücher *Panorama der biologischen und soziokulturellen Anthropologie – Panoráma biologické a sociokulturní antropologie*, in der letzten Zeit insbesondere das Projekt eines fünfbandigen Buches und einer Ausstellung *Der Kreis des Fingerringes: Weltgeschichte der Sexualität, Erotik und Liebe von den Anfängen bis zur Gegenwart – dargestellt im realen Leben, in der Belletristik, der Bildenden Kunst und in Kunstwerken vom Inhalt des vorliegenden Buches inspirierter tschechischer Maler und Bildhauer – Kruh prstenu: Světové dějiny sexuality, erotiky a lásky od počátků do současnosti v reálném životě, krásné literatuře, výtvarném umění a dílech českých malířů a sochařů inspirovaných obsahem této knihy* ermöglichen es, auch die aus der Sicht des Vorhabens zwar wichtigen, doch für Sponsoren „unattraktiven“ Projekte (Markéta Pitrová, *Institutionale Struktur der Europäischen Union: Einfluss der Integrationsparadigmen auf den Ausbau der Institutionen – Institucionální struktura Evropské unie: Vliv integračních paradigmat na výstavbu institucí*, Milan Vacík, *Repräsentation der Angestellten im sozialen Dialog – Reprezentace zaměstnanců v sociálním dialogu*, *Universitätszeitung – Univerzitní noviny*) zu finanzieren.

14. Výkladový slovník důležitějších jmen a pojmů

Slovník obsahuje především hesla s nejužším vztahem k tématu – Nadaci Universitas Masarykiana: členové statutárních orgánů, ediční aktivity, nadační ocenění a jejich tvůrci a laureáti, autoři významnějších publikací z nadačních edic, přispěvatelé *Univerzitních novin*, spolupracující instituce apod. Hesla jsou řazena abecedně; rozhoduje abecední pořadí souvislé řady písmen tučně vytištěného názvu hesla. Při stejném znění názvu jsou nejprve řazena hesla věčná, potom hesla, jejichž název je vlastním jménem, a nakonec hesla biografická. Hesla složená z adjektiv a substantiv jsou uváděna v duchu české tradice, zpravidla nejdříve adjektivum a pak substantivum. Jména a pojmy uvnitř hesel opatřená znakem * znamenají odkaz na jejich existenci ve slovníku.

Bejček Josef (15. 1. 1952, Boskovice), profesor JUDr., CSc., právník a právní publicista, profesor a vedoucí Katedry obchodního práva, děkan Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně (1995–2001); člen správní rady *Nadace Universitas Masarykiana (1998–2004). Zabývá se především obchodním a hospodářským právem a právně teoretickými otázkami vztahu práva a ekonomiky. Je autorem a spoluautorem osmi monografií, řady učebnic a více než dvou set padesáti časopisecky publikovaných prací; za monografii *Existenční ochrana konkurence* získal Cenu rektora Masarykovy univerzity v Brně za významný tvůrčí čin pro rok 1997. Publikoval a přednášel i v zahraničí (v Polsku, Maďarsku, Rakousku, Německu, Francii, USA). Je členem několika vědeckých rad a společností. Trvale spolupracuje s právní praxí (od roku 1990 je členem Rozkladové komise Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, stálým členem Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře ČR a Agrární komoře ČR, rozhodcem Rozhodcovského soudu Komory komerčních právníků SR, členem České advokátní komory), vykonává právně expertizní činnost a podílí se i na činnosti legislativní. Kontakt: Prof. JUDr. Josef Bejček, CSc., Katedra obchodního práva Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, Veveří 70, 611 80 Brno, telefon: 549 493 168, e-mail: Josef.Bejcek@law.muni.cz.

Beneš Jan (6. 5. 1935, Hradečná – 2. 11. 1998, Brno), profesor RNDr., DrSc., biologický antropolog, esejista, autor literatury faktu, profesor a vedoucí Katedry antropologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně (1993–1998); spoluzřizovatel a místopředseda správní rady Nadace Universitas Masarykiana (1993–1998). Po absolvování gymnázia ve Znojmě vystudoval v letech 1956 až 1961 biologii na Přírodovědecké fakultě Masarykovy univerzity v Brně, doktorát a kandidaturu věd získal na Univerzitě Karlově v Praze v roce 1968. V letech 1961–1990 působil jako asistent a odborný asistent na Oddělení antropologie Katedry zoologie a antropologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně. Teprve v roce 1991 mu byla umožněna habilitace (habilitační práce: *Homo sapiens sapiens: Hominizace ve světle biologických, behaviorálních a sociokulturních adaptací*), v roce 1992 byl jmenován profesorem antropologie na Přírodovědecké fakultě Masarykovy univerzity a v roce 1993 získal vědeckou hodnost DrSc. Stal se postupně proděkanem Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity, členem vědeckých rad fakulty i univerzity, místopředsedou Správní rady *Nadace Universitas Masarykiana, zástupcem šéfredaktora **Univerzitních novin*, členem redakční rady mezinárodního časopisu *Anthropologie*, místopředsedou brněnské pobočky České společnosti antropologické, dlouholetým koordinátorem programů Tempus a Socrates na Přírodovědecké fakultě Masarykovy univerzity. V rámci své rozsáhlé pedagogické, vědecko-výzkumné i společenské činnosti snad největší úsilí věnoval znovuoživení samostatné Katedry antropologie na Přírodovědecké fakultě Masarykovy univerzity

v Brně, což se mu podařilo v roce 1993. Po ustavení katedry v uvedeném roce byl jmenován jejím vedoucím. Se svými spolupracovníky *Jaroslavem Malinou a Vladimírem Novotným akreditoval magisterské a doktorské studium a založil samostatný obor antropologie, orientovaný podle „sukovské tradice“ i podle nových idejí, zejména anglo-americké antropologie, na antropologii celostní – biologickou a socio-kulturní, k čemuž jej, kromě zmíněného, inspirovaly jeho pobyty na Harvardově univerzitě v USA (1990) a Cambridgeské univerzitě ve Velké Británii (1992). Přednášel studentům specializace antropologie i biologům o evoluci a ekologii člověka, o evolučních teoriích a učil je metodice studia variability současné populace. Byl sice školením i svým vědecko-pedagogickým zaměřením biologickým antropologem, ale zároveň přesvědčeným stoupencem celostního zkoumání člověka v sepětí biologické a socio-kulturní antropologie, jak to vyplývalo ze „sukovské tradice“, z jeho znalosti moderní světové antropologie (již v 70. letech budily výsledky jeho práce uznání zahraničních antropologů) i z diskusí, které v hloubi předlistopadových časů vedl se svým kolegou archeologem a socio-kulturním antropologem Jaroslavem Malinou. Ve vědecké práci se zaměřil zejména na studium živé populace. Velkým přínosem byly jeho studie variability a adaptability národnostních menšin v Evropě, zejména Cikánů (Romů) a dále vietnamských studentů. V rámci Mezinárodního biologického programu se podílel na rozsáhlém výzkumu tělesné charakteristiky průmyslové populace v Československu. Věnoval se též výzkumu dvojčat a dermatoglyfice. V posledním období se zabýval ekologií člověka a řešil bioekologické a kulturní otázky spojené s evolucí *Homo sapiens sapiens*. O těchto tématech publikoval kolem dvou set studií v našich a zahraničních časopisech a několik knih – *Homo sapiens sapiens: Hominizace ve světle biologických, behaviorálních a sociokulturních adaptací* (Brno: Masarykova univerzita v Brně, 1989), *Člověk* (Praha: Mladá fronta, 1994). Věnoval se též vědecko-naučné literatuře a beletrii – *Tajemství pana Dawsona* (Brno: Blok, 1975), *Opředení mocným kouzlem* (Ostrava: Profil, 1984). Nejlepším dokladem Benešova transdisciplinárního rozvažování je jeho opus magnum *Člověk* z roku 1994, za nějž obdržel prestižní Cenu Josefa Hlávky za rok 1995 udělenou společně Nadací Český literární fond a Nadací „Nadání Josefa, Marie a Zdeňky Hlávkových“; v téže roce získal i *Cenu Nadace Universitas Masarykiana jako „ocenění invenčního díla v oblasti vědy, umění a kultury, které otevřelo nové prostory, přispělo k vytváření inspirujících vazeb mezi různými vědeckými disciplínami i mezi vědou a uměním a přitažlivě zprostředkovalo poznání široké veřejnosti“.

Born Adolf (12. 6. 1930, České Velenice), malíř, grafik, ilustrátor, výtvarník a režisér animovaného filmu. Maturoval na reálném gymnáziu v Praze, potom studoval rok na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy v Praze a v letech 1950 až 1955 na Vysoké škole uměleckoprůmyslové a na Akademii výtvar-

ných umění v Praze v ateliéru ilustrace a karikatury u profesora Antonína Pelce. Je členem Sdružení českých umělců grafiků Hollar. Tvorba Adolfa Borna se vzpírá tradičnímu třídění. Stírá kdysi pevně stanovené hranice mezi „velkým“ a „malým“ uměním, svobodně přesahuje z kresleného humoru do volné grafiky, z volné grafiky do ilustrace, z kresby zase do animovaného filmu. Právě jejich vzájemným působením a prolínáním se vyhranil umělcův originální styl. Schopnost vystižení, rozvíjení a umocňování výtvarné charakteristiky se pak uplatňuje v působivé zkratce – v neobyčejně živém a dynamickém zachycení děje, prolutého inteligentním a lidským humorem. Born tak výrazně přispěl k vytváření moderního projevu všech těchto disciplín v českém prostředí i ve světovém měřítku. Ilustroval více než 250 knih, podílel se jako výtvarník a spolurežisér na realizaci několika desítek animovaných filmů. Spolupracuje rovněž s Masarykovou univerzitou a Nadací Universitas Masarykiana: publikuje v časopise **Univerzitní noviny*, ilustroval knihy z **Edice Beletrie Nadace Universitas Masarykiana* (Ilja Hurník, *Proč pláče Metuzalém a jiné povídky*, 1996, Jaroslav Malina, *Světová katastrofa a jiné povídky s neblahým koncem*, 1996, *Smrt profesora a jiné příběhy z univerzitního prostředí*, 1997) a knihu z **Edice Heureka* (Václav Klaus, *Mezi minulostí a budoucností: Filozofické a humanologické úvahy a eseje*, 1996), ilustroval 10. svazek série **Panoráma biologické a sociokulturní antropologie* **Edice Scientia* (Václav Vančata – Marina Vančatová, *Sexualita primátů*, 2002), vytvořil emblém **Společnosti pro podporu univerzitních aktivit*, intenzivně se podílel na výtvarné vizi projektu **Kruh prstenu*, pro který vytvořil i grafický emblém. Uspořádal několik set výstav na domácí půdě i v zahraničí. Bornaova tvorba je zastoupena ve veřejných a soukromých sbírkách po celém světě. Získal četná ocenění za ilustrace: 1965 Zlatá medaile Internationale Buchkunst, Lipsko, Německo (B. Brecht, *Matka Kuráž*); 1987 Cena v soutěži Nejkrásnější knihy '86 (K. Čapek, *Válka s mloky*, F. G. Bengtsson, *Zrzavý Orm*, I. Hurník, *Dějepis hudby*); 1994 Nejkrásnější knihy ČR '93 (A. Lindgrenová, *Pipi Dlouhá punčocha*) aj.; dostal mnoho cen za karikatury, grafiku a kresby: 1965 Premio Prefetto di Imperia, Salone dell'umorismo, Bordighera (Itálie); 1968 Palma d'Oro, Salone dell'umorismo, Bordighera (Itálie); 1974 Cartoonist of the Year, Montreal (Kanada); 1991 vybrán (spolu s Vlastimilem Záborským) Muzeem karikatur Wilhelma Busche v německém Hannoveru jako reprezentant československé karikatury aj. Mnoho cen na domácích i zahraničních festivalech získaly filmy (*Ze života ptáků*, *Hugo a Bobo*, *Mach a Šebestová*, *Mindrák*, *Dobrodružství Robinsona Crusoe*, *námořníka z Yorku* aj.), na nichž Adolf Born výtvarně a někdy i režijně spolupracoval. V celosvětové anketě prestižního amerického nakladatelství Wittyworld Books v oboru výtvarných kreací realizovaných volnou technikou (1994) se Adolf Born dělí o první místo s Ronaldem Searlem. V roce 2003 mu bylo uděleno státní vyznamenání Medaile za zásluhy. V **Edici Osobnosti Nadace Universitas Masarykiana* byla vydána biografie: Jaroslav Malina, ed., *Adolf Born* (1995). Kontaktní adresa: Adolf Born, akademický malíř a grafik, Dvorecká 18, 147 00 Praha 4.

Bravený Pavel (25. 1. 1931, Brno), profesor MUDr., CSc., fyziolog, žák a spolupracovník prof. Vladislava Kruty. Habilitoval se pro obor lékařské fyziologie v roce 1969, v letech 1972 až 1989 vědecký pracovník, 1982 až 1986 působil jako profesor na Lékařské fakultě v Kuvajtu. Od roku 1990 profesor a vedoucí Fyziologického ústavu Lékařské fakulty Masarykovy univerzity v Brně (do roku 1995), proděkan, děkan,

předseda Akademického senátu Lékařské fakulty Masarykovy univerzity (1989–1992), prorektor Masarykovy univerzity pro vědeckovýzkumnou činnost (1992–1998). Ve svém oboru, fyziologii srdce, publikoval více než 170 odborných prací a dvě monografie. Zabývá se též historiografií oboru a ve spoluautorství se Zdeňkem Francem publikoval v rámci **Edice Osobnosti Nadace Universitas Masarykiana* knižní portréty dvou významných postav české fyziologie: *Edward Babák* (1997), *Vladimír Kruta* (2000). Je autorem více než sta popularizačních a příležitostných článků. Pro sérii **Panoráma biologické a sociokulturní antropologie* **Edice Scientia* napsal (s Marií Novákovou) 29. svazek *Fyziologie krevního oběhu (čtení pro posluchače antropologie a jiné)*. Rovněž je činný výtvarně, představil se na pěti samostatných výstavách. Čestný člen České lékařské společnosti J. E. Purkyně, Československé kardiologické společnosti, České fyziologické společnosti (jejímž byl v letech 1969–1972 vědeckým sekretářem), laureát **Ceny Nadace Universitas Masarykiana* pro rok 1996. Kontakt: Prof. MUDr. Pavel Bravený, CSc., Fyziologický ústav Lékařské fakulty Masarykovy univerzity v Brně, Komenského náměstí 2, 662 43 Brno, e-mail: braveny@med.muni.cz

Cena Karla Engliše, ocenění za invenční dílo v oblasti ekonomických aktivit, s důrazem na přispění „české škole“ ekonomické vědy a jejích případných mezinárodních přesahů. Cena Karla Engliše byla ustavena předsednictvem **Nadace Universitas Masarykiana* ve spolupráci s vedením **Masarykovy univerzity v Brně* a předsednictvem *Společnosti Karla Engliše v Praze* 30. 7. 1994. Byla nazvána po **Karlu Englišovi*, vynikajícím národohospodáři, originálním ekonomickém mysliteli a politikovi, zakladatelské osobnosti Masarykovy univerzity a československého státu, blízkém spolupracovníkovi prezidenta **Tomáše Garrigua Masaryka*; v této souvislosti především však významným tvůrci v oblasti ekonomické teorie, kterou v praxi úspěšně prosazoval ve 20. a 30. letech jako ministr financí několika vlád a guvernér Národní banky Československé. Řídícím orgánem pro udělování ceny je Výbor Ceny Karla Engliše, který je právně zakotven v rámci Nadace Universitas Masarykiana. Cena byla poprvé udělena v roce 1994, v jubilejním 75. roce Masarykovy univerzity. Cenu představují originální plastiky **Olbrama Zoubka* z cyklu *Oeconomia*. Dosavadními laureáty této ceny jsou **Josef Tošovský*, guvernér České národní banky, **Václav Klaus*, předseda vlády České republiky, **Jacob A. Frenkel*, guvernér Národní banky Izraele, **František Vencovský*, profesor Vysoké školy ekonomické v Praze, **Vratislav Kulhánek*, předseda představenstva společnosti Škoda Auto a. s., od roku 2004 předseda dozorčí rady společnosti Škoda Auto a. s. Nositelem Ceny Karla Engliše pro rok 1994 se stal Ing. **Josef Tošovský*, národohospodář a měnový odborník, od roku 1990 předseda Státní banky československé, od roku 1993 guvernér České národní banky. V osobnosti Josefa Tošovského byla obnovena linie budovaná profesorem Karlem Englišem, který zastával úřad guvernéra Národní banky československé v letech 1934 až 1939. Cenu tvořila plastika Olbrama Zoubka *Oeconomia I* (1994, olovo, zlaceno, výška 60 cm). Akt udělení Ceny Karla Engliše se uskutečnil v Aule Masarykovy univerzity v Brně 6. 12. 1994; byl rámován uvedením 1. svazku **Edice Osobnosti Nadace Universitas Masarykiana* (František Vencovský, *Karel Engliš*, 1993) a 1. svazku *Edice Heureka Nadace Universitas Masarykiana* (Karel Engliš, *Národní hospodářství: Vybrané kapitoly*). Akt byl široce publikován a komentován v odborné i širší veřejnosti a přispěl k prestiži Nadace Universitas Masarykiana a Masarykovy univerzity. Cena Karla

Engliše pro rok 1995 byla udělena profesor Ing. Václavu Klausovi, CSc., předsedovi vlády České republiky jako výraz uznání „za tvůrčí a originální dílo ekonoma teoretika i praktika, politika a pedagoga“. Slavnostní akt se uskutečnil v Aule Masarykovy univerzity v Brně 14. 12. 1995. Cenu tvořila bronzová plastika Olbrama Zoubka *Oeconomia II* (1995, bronz, výška 95 cm). Cena Karla Engliše pro rok 1996 byla udělena Jacobu A. Frenkelovi, profesorovi ekonomie a guvernéru Národní banky Izraele „za osobní přínos při rozvoji mezinárodního měnového systému, za tvůrčí přínos v oblasti monetární ekonomie i za pomoc při proměnách české ekonomiky a financí v polistopadovém období“. Slavnostní akt se uskutečnil v Aule Masarykovy univerzity v Brně 19. 12. 1997; byl rámován uvedením 4. svazku Edice Heureka Nadace Universitas Masarykiana (František Vencovský, *Dějiny českého ekonomického myšlení: Do roku 1948*, 1997). Cenu tvořila bronzová plastika Olbrama Zoubka *Oeconomia III* (1997, bronz, výška 80 cm). Cena Karla Engliše pro rok 1997 byla udělena Františku Vencovskému, profesorovi Vysoké školy ekonomické „za přínos při rozvoji oblasti finanční politiky, zpřístupnění díla Karla Engliše a práce o historii české ekonomie“. Slavnostní akt se uskutečnil v Aule Masarykovy univerzity v Brně dne 1. dubna 1999; byl rámován uvedením 1. svazku Edice Scientia – *Miloš Štědroň, *Leoš Janáček a hudba 20. století* (1998) a 5. svazku Edice Heureka Nadace Universitas Masarykiana – *Vojtěch Mornstein, *Utopený Archimédés: Malý alternativní výkladový slovník* (1999). Cenu tvořila bronzová plastika Olbrama Zoubka *Oeconomia IV* (1997, bronz, výška 72 cm). Zatím poslední Cena Karla Engliše byla udělena Ing. Vratislavu Kulhánkovi, předsedovi představenstva společnosti Škoda Auto a. s., od roku 2004 předsedovi dozorčí rady společnosti Škoda Auto a. s., za zásluhy o rozvoj české ekonomiky. Cenu tvořila plastika Olbrama Zoubka *Oeconomia V* (1997, bronz, výška 74 cm). Slavnostní akt se konal 25. listopadu 2004 v aule Masarykovy univerzity v Brně v areálu na Vinařské u příležitosti desátého výročí založení Nadace Universitas Masarykiana, udělení Ceny Nadace Universitas Masarykiana Olbramu Zoubkovi a Ceny Karla Engliše Vratislavu Kulhánkovi, prezentace knih z nadačních edic a vernisáže výstavy obrazů Miroslava Netíka a výstavy soch Zdeňka Macháčka a Olbrama Zoubka.

Cena Nadace Universitas Masarykiana, ocenění za dílo v oblasti vědy, umění, kultury a občanské společnosti, které otevřelo nové prostory, přispělo k vytváření inspirujících vazeb mezi různými vědeckými disciplínami i mezi vědou a uměním a přitažlivě zprostředkovalo moderní poznání široké veřejnosti. Cena byla ustavena vedením *Nadace Universitas Masarykiana 30. 5. 1994. Řídícím orgánem je Výbor Ceny Nadace Universitas Masarykiana, který se při volbě laureáta opírá o návrhy adresně vyžádané od několika desítek významných osobností z oblasti vědy, umění a kultury. Cena byla poprvé udělena v roce 1994, v jubilejním 75. roce Masarykovy univerzity – jedné osobnosti „vně zdi“ Masarykovy univerzity a jedné osobnosti z akademické obce Masarykovy univerzity (dosavadní laureáti: *Rudolf Firkušný, klavírista světového významu, humanista a demokrat, který se zasloužil o obnovu svobody ve své rodné zemi, *Miloš Štědroň, muzikolog, skladatel, esejista, *Josef Koutecký, zakladatel české dětské onkologie, stoupenec propojování vědy a umění, *Jan Beneš, antropolog, autor vědeckonaučné literatury a beletrie, *Miroslav Holub, imunolog, básník, esejista, *Pavel Bravený, fyziolog a výtvarník, *Jiří Grygar, astrofyzik, autor vědeckonaučné literatury, *Eduard Schmidt, fyzik, tvůrce polistopadové koncepce Masary-

kovy univerzity v Brně, *Vladimír Preclík, sochař, pedagog, spisovatel, *Jiří Vorlíček, lékař, tvůrce polistopadové koncepce Lékařské fakulty Masarykovy univerzity v Brně, *Olbram Zoubek, sochař, významná osobnost české kultury a občanské společnosti, *Václav Klaus, politik a státník, tvůrce novodobé české demokratické státnosti umožňující svobodný rozvoj vědy, umění a společenského života). Ceny v prvních letech tvořilo sedm plastik Olbrama Zoubka z jeho cyklu *Zvidavost* (1994, olovo, částečně zlaceno), který byl vytvořen při koncipování plastiky *Zvidavost – Letící s modelovanou draperií* pro vstupní prostor Rektorátu Masarykovy univerzity v Brně: *Zvidavost – Múza*, výška 63 cm, v roce 1994 udělena Rudolfu Firkušnému; *Zvidavost – Letící s modelovanou draperií*, výška 60 cm, v roce 1994 udělena Miloši Štědroňovi; *Letící s draperií*, výška 68 cm, v roce 1995 udělena Josefu Kouteckému; *Zvidavost – Ifigenie*, výška 70 cm, v roce 1995 udělena Janu Benešovi; *Zvidavost – Eva*, výška 62 cm, v roce 1997 udělena Miroslavu Holubovi; *Zvidavost – Očekávající*, výška 59 cm, v roce 1997 udělena Pavlu Bravenému; *Zvidavost – Eva v draperii*, výška 62 cm, v roce 1999 udělena Eduardu Schmidtovi; v roce 1999 Olbram Zoubek doplnil cyklus *Zvidavost* o osmou plastiku (*Zvidavost – Čekající*, 1999, odlitek, olovo, částečně zlaceno, výška 60 cm), ta byla v roce 1999 udělena Jiřímu Grygarovi. V roce 2002 následovaly plastiky Josefa Vajceho *T. G. Masaryk* (2002, bronz, výška 52 cm) udělené Vladimíru Preclíkovi a Jiřímu Vorlíčkovi a v roce 2004 busta Vincence Makovského *Archimédés* (1940/2003, bronz, výška 37 cm) udělená Olbramu Zoubkovi a *Podobizna T. G. Masaryka* (konec dvacátých let 20. století, bronz, výška 44 cm) od Vincence Makovského, udělená Václavu Klausovi. V roce 1994 se stal nositelem Ceny Nadace Universitas Masarykiana pro osobnost „vně zdi“ Masarykovy univerzity Rudolf Firkušný, klavírista světového významu, „největší český pianista všech dob“, humanista a demokrat, který se zasloužil o obnovu svobody ve své rodné zemi. Nositelem ceny pro osobnost z akademické obce Masarykovy univerzity se stal Miloš Štědroň, profesor Ústavu hudební vědy a estetiky Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, muzikolog, skladatel, esejista, jehož vícestranná činnost přispívá k úrovni a prestiži Masarykovy univerzity a obohacuje kulturní život. Akt udělení cen pro rok 1994 se uskutečnil v rámci projektu *Pocta Rudolfu Firkušnému* v Janáčkově divadle v Brně 1. 12. 1994. Cenu tvořily plastiky z cyklu *Zvidavost* Olbrama Zoubka – *Zvidavost – Múza* (Rudolf Firkušný) a *Zvidavost – Letící s draperií* (Miloš Štědroň). Tento akt byl široce publikován a přispěl k prestiži Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana. Cena Nadace Universitas Masarykiana pro rok 1995 určená osobnosti „vně zdi“ Masarykovy univerzity byla udělena profesorovi MUDr. Josefu Kouteckému, DrSc., vynikajícímu onkologovi, děkanovi 2. Lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Praze jako výraz uznání za dílo v oblasti medicíny a inspirující spojování vědy a umění. Cena pro osobnost z akademické obce Masarykovy univerzity byla udělena profesorovi RNDr. Janu Benešovi, DrSc., antropologovi, proděkanovi Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity za dílo v oblasti moderní antropologie, vědeckonaučné literatury, popularizace vědy a beletrie. Akt udělení Ceny Nadace Universitas Masarykiana pro rok 1995 se uskutečnil v Auditoriu maximu Masarykovy univerzity v Brně 16. 11. 1995; byl rámován slavnostním uvedením 6. svazku Edice Osobnosti Nadace Universitas Masarykiana *Ilja Hurník*. Cenu tvořily plastiky z cyklu *Zvidavost* Olbrama Zoubka – *Zvidavost – Letící s modelovanou draperií* (Josef Koutecký) a *Zvidavost – Ifigenie*

(Jan Beneš). Cena Nadace Universitas Masarykiana pro rok 1996 určená osobnosti „vně zdi“ Masarykovy univerzity byla udělena MUDr. Miroslavu Holubovi, DrSc., jako výraz uznání za dílo v oblasti imunologie, poezie a esejistiky. Cena pro osobnost z akademické obce Masarykovy univerzity byla udělena profesorovi MUDr. Pavlu Bravenému, CSc., za dílo v oblasti fyziologie a výtvarného umění. Akt udělení Ceny Nadace Universitas Masarykiana pro rok 1996 se uskutečnil v Aule Masarykovy univerzity v Brně 30. 5. 1997; byl rámován slavnostním uvedením 10. a 11. svazku Edice Osobnosti Nadace Universitas Masarykiana – Dušan Jeřábek, *Arne Novák* (1997) a Pavel Bravený – Zdeněk Franc, *Edvard Babák*. Cenu tvořily plastiky z cyklu *Zvidavost Olbrama Zoubka – Zvidavost – Eva* (Miroslav Holub) a *Zvidavost – Očekávající* (Pavel Bravený). Cena Nadace Universitas Masarykiana pro rok 1997 určená osobnosti „vně zdi“ Masarykovy univerzity byla udělena RNDr. Jiřímu Grygarovi, CSc., jako výraz uznání za dílo v oblasti astronomie, astrofyziky a popularizace vědy. Cena pro osobnost z akademické obce Masarykovy univerzity byla udělena profesorovi RNDr. Eduardu Schmidtovi, CSc., za dílo v oblasti fyziky a polistopadové koncepce Masarykovy univerzity jako vzdělávací a kulturotvorné instituce. Akt udělení Ceny Nadace Universitas Masarykiana pro rok 1996 se uskutečnil v Aule Masarykovy univerzity v Brně 1. 4. 1999; byl rámován uvedením 1. svazku Edice Scientia – Miloš Štědroň, *Leoš Janáček a hudba 20. století* (1998) a 5. svazku Edice Heureka Nadace Universitas Masarykiana – Vojtěch Mornstein, *Utopený Archimédés: Malý alternativní výkladový slovník* (1999). Cenu tvořily plastiky Olbrama Zoubka *Zvidavost – Čekající* (Jiří Grygar) a *Zvidavost – Eva v draperii* (Eduard Schmidt). Cena Nadace Universitas Masarykiana určená osobnosti „vně zdi“ Masarykovy univerzity byla v roce 2002 udělena profesorovi akademickému sochaři Vladimíru Preclíkovi za invenční dílo v oblasti výtvarného umění, literatury a pedagogiky. Cena pro osobnost z akademické obce Masarykovy univerzity byla udělena profesorovi MUDr. Jiřímu Vorlíčkovi, CSc., za dosavadní vědecké dílo v medicíně a za invenční rozvíjení Lékařské fakulty Masarykovy univerzity, co střediska vzdělávání, vědy, výzkumu i kultury v nejširším smyslu, jež těží z prolínání vědy a umění. Akt udělení Ceny Nadace Universitas Masarykiana se uskutečnil v Aule Masarykovy univerzity dne 11. 4. 2002; byl rámován uvedením 16.–18. svazku *Edice Osobnosti – Jaroslav Malina, *Alois Mikulka* (2001), Jiří Hlušíčka – Jaroslav Malina – Jiří Šebek, *Vincenc Makovský* (2002), Jaroslav Malina a kolektiv *Vladimír Preclík* (2002). Cenu tvořily plastiky Josefa Vajceho – T. G. Masaryk. Slavnostní akt byl rámován výstavou z díla Vincence Makovského a jeho žáků – Stanislava Hanzíka, Jiřího Kašpara, Sylvie Lacinové a Josefa Vajceho. V roce 2004 byla Cena Nadace Universitas Masarykiana udělena akademickému sochaři Olbramu Zoubkovi za celoživotní sochařské dílo, humanistické a občanské postoje a obohacení české kultury. Cenu tvořila busta od brněnského světově uznávaného sochaře *Vincence Makovského *Archimédés*. Slavnostní akt se konal 25. 11. 2004 v aule Masarykovy univerzity v Brně v areálu na Vinařské u příležitosti desátého výročí založení Nadace Universitas Masarykiana, udělení Ceny Nadace Universitas Masarykiana Olbramu Zoubkovi a Ceny Karla Engliše Vratislavu Kulhánkovi, prezentace knih z nadačních edic a vernisáže výstavy obrazů *Miroslava Netíka a výstavy soch *Zdeňka Macháčka a *Olbrama Zoubka. Zatím poslední Cena Nadace Universitas Masarykiana byla udělena prezidentu republiky Václavu Klausovi za teoretický i praktický přínos při uskuteč-

ňování transformace od centrálně řízeného hospodářství a diktatury k společenskému systému založenému na tržních a demokratických principech, vytvoření novodobého českého státu a státnosti, jež ve svých důsledcích umožňují svobodný rozvoj vědy, umění a společenského života v České republice. Cenu tvořila *Podobizna T. G. Masaryka* od Vincence Makovského, kterou sochařův syn Zdeněk Makovský velkoryse daroval pro tento účel z otcova díla. Je to unikátní Makovského práce z konce dvacátých let 20. století, kterou tvořil za svého pobytu v Paříži. Slavnostní akt se konal 1. 12. 2004 v aule Masarykovy univerzity v Brně v areálu na Vinařské. Byl rámován uvedením 10. svazku *Edice Heureka Nadace Universitas Masarykiana (*Milan Knížák, *Dav se mýlí vždycky*, 2004).

Centrum pro výzkum neziskového sektoru (zkratka CVNS), společné pracoviště *Katedry veřejné ekonomie Ekonomicko-správní fakulty Masarykovy univerzity v Brně a brněnského institutu rozvoje občanské společnosti *Trialog. Vzniklo na jaře roku 2003 a proluly se v něm odborné znalosti a praktické zkušenosti jak z akademického, tak neziskového prostředí. Posláním CVNS je systematické zkoumání ekonomiky *neziskových organizací v České republice a iniciování odborné i veřejné diskuse o společenském a hospodářském významu *občanské společnosti. K uskutečnění svého poslání bude CVNS: systematicky a trvale zkoumat stav a rozvoj neziskového sektoru; vytvářet na základě zjištěných dat analytické a syntetické materiály a publikovat je pro potřeby neziskového, veřejného a podnikatelského sektoru, pro akademické bádání a výuku a pro mezinárodní srovnání; vytvářet a publikovat vlastní diskusní dokumenty, veřejněpolitické studie a strategické návrhy, a iniciovat tak fundovanou veřejnou a politickou debatu o neziskovém sektoru a občanské společnosti; organizovat konference a sympozia s cílem rozvíjet relevantní otázky, podporovat dialog mezi teorií a praxí; provádět nejen vlastní výzkumnou a analytickou činnost, ale také přijímat zakázky od veřejných, podnikatelských a neziskových institucí; spolupracovat se stejnými a obdobnými pracovišti u nás i v zahraničí.

CVNS, viz Centrum pro výzkum neziskového sektoru.

Čermák Tomáš (19. 9. 1945, Křenovice u Brna), PhDr., absolvent Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, obor dějiny umění. Nakladatel a vydavatel odborné a studijní literatury s občasnými vydavatelskými průniky do oblasti poezie a krásné literatury. Člen redakční rady časopisu **Univerzitní noviny* a spolupracovník *Nadace Universitas Masarykiana zejména v ediční oblasti. Kontakt: PhDr. Tomáš Čermák, Akademické nakladatelství CERM, s. r. o., Purkyňova 95a, 612 00 Brno, telefon: 541 244 189, 602 592 932, e-mail: cermak@cerm.cz.

Dohnalová Marie (30. 6. 1955, Vimperk), Ing., CSc., ekonomka, socioložka, vedoucí *Katedry oboru Občanský sektor Fakulty humanitních studií Univerzity Karlovy (FHS UK) v Praze, předsedkyně *Společnosti pro podporu univerzitních aktivit, místopředsedkyně *Nadace Universitas, členka redakčních rad časopisu *Grantis – měsíčník neziskového sektoru*, časopisu *Univerzitní noviny – List Nadace Universitas Masarykiana a Společnosti pro podporu univerzitních aktivit*, členka Asociace veřejné ekonomie, Mezinárodní asociace sociální antropologie, České antropologické společnosti, Grantové agentury Univerzity Karlovy v Praze, členka komise pro státní závěrečnou zkoušku v bakalářském, magisterském a doktorském studijním programu oboru antropologie na Přírodovědecké fakultě Masarykovy univerzity v Brně. Zabývá se sociálně-ekonomickou problematikou, v poslední době zejména pro-

blematikou občanského sektoru. Publikovala více než 40 statí nebo recenzí; v poslední době publikuje zejména v časopisech *Grantis – měsíčník neziskového sektoru*, *Sociální práce*, *Speciální pedagogika*, *Univerzitní noviny – List Nadace Universitas Masarykiana a Společnosti pro podporu univerzitních aktivit* články týkající se nestátních neziskových organizací a problematiky občanské společnosti. Editovala sborník *Občanský sektor: Studie a souvislosti* (2002), publikovala skripta *Občanský sektor: Příklady pomoci vybraným sociálním skupinám* a monografii *Antropologie občanské společnosti: Analýzy a interpretace s přihlédnutím k výsledkům vědeckovýzkumného a pedagogického zaměření Katedry oboru Občanský sektor FHS UK v Praze* (2004; předložena jako habilitační práce). Pro edici *Panoráma biologické a sociokulturní antropologie napsala (s Jaroslavem Malinou a Karlem Müllerem) 17. svazek *Občanská společnost: Minulost – současnost – budoucnost* (2003). V současné době přednáší: Úvod do studia občanského sektoru, Nestátní neziskové organizace, Ekonomie a právo pro občanský sektor (na Katedře oboru Občanský sektor FHS UK v Praze), Antropologie občanské společnosti (na Katedře antropologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně). Připravila dvouletý magisterský studijní program Občanský sektor jako jediný takový v České republice. Kontakt: Ing. Marie Dohnalová, CSc., Katedra oboru Občanský sektor Fakulty humanitních studií Univerzity Karlovy v Praze, U Kříže 8, 158 00 Praha 5, telefon: 251 620 283, 606 764 587, e-mail: marie.dohnalova@fhs.cuni.cz

Dvořáková Nina (27. 11. 1931, Praha), PhDr., historička umění. Vystudovala dějiny umění a estetiku na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity v Brně (1951–1956). V letech 1961 až 1990 působila v Domě umění města Brna jako odborná pracovníkyně, pak jako vedoucí odborných pracovníků a zástupce ředitele. Podílela se na výstavní dramaturgii Domu umění. Odborně připravila a realizovala (včetně katalogů) řadu výstav významných osobností českého výtvarného umění (například E. Bednářová, K. Černý, F. Kaláb, G. Musatov, B. Reynek, H. Zaorálková, O. Zoubek aj.), především se však věnovala výtvarníkům brněnského okruhu (A. Čalkovský, M. Filippovová, Z. Macháček, L. Martínek, M. Netík, M. Ranný, P. Skácel, V. Svoboda, J. Vlášil, O. Zemina etc., etc.) a pozornost věnovala také autorům, jejichž zvláštní poetika se blížila tvorbě naivních umělců (K. Černá, J. Matička, M. Plotěná, Básníci naivní imaginace a další). Připravila první ročníky výstav „Brněnská malba“ a „Moravská grafika“. V přednáškové činnosti popularizovala umění minulosti i současnosti. Publikáční činnost zahrnuje spoluautorství publikací *Brno v architektuře a výtvarném umění* a *Putování múzy Thalie* (s kolektivem), spolupráci s *Bulletinem Moravské galerie* (tvůrčí profily výtvarníků), autorské medailony pro *Novou encyklopedii českého výtvarného umění* (Praha: Academia, 1995), text knihy *Ludmila Jandová – tisk z výšky*. Pravidelně recenzuje výtvarné dění v tisku. Po odchodu do důchodu spolupracuje při přípravě a realizaci některých výstav, zejména brněnských výtvarníků. Od roku 1994 vede soukromou „medicínskou“ galerii v Brně. V roce 2004 publikovala monografii *Miroslav Netík* (20. svazek *Edice Osobnosti Nadace Universitas Masarykiana. Brno: Akademické nakladatelství CERM – Nakladatelství a vydavatelství NAUMA) a v roce 2005 se podílela na monografii *Zdeněk Macháček* (21. svazek Edice Osobnosti Nadace Universitas Masarykiana. Brno: Akademické nakladatelství CERM – Nakladatelství a vydavatelství NAUMA). Kontakt: PhDr. Nina Dvořáková, Havlíčkova 6, 602 00 Brno, telefon: 543 236 092.

Edice Beletrie, projekt *Nadace Universitas Masarykiana uskutečňovaný ve spolupráci s dalšími institucemi. Edice Beletrie je prostorem pro literární práce autorů z akademické obce Masarykovy univerzity v Brně a spolupracovníků a přátel univerzity a Nadace Universitas Masarykiana; navazuje na tradice vytvořené řadou výborných literátů působících na Masarykově univerzitě. Edici řídí Jaroslav Malina (předseda), Adolf Born, Tomáš Čermák, Ilja Hurník, Jan Jordán, Ludvík Kundera, Renata Malinová, Jan Novotný, Jiří Pavelka, Miloš Štědroň, Josef Zeman. Dosud vyšlo: 1. Jaroslav Malina, *První pozemšťan: Zpráva o archeologickém podvrhu století* (1995); 2. Ilja Hurník, *Proč pláče Metuzalém a jiné povídky* (1996); 3. Jaroslav Malina, *Světová katastrofa a jiné povídky s neblahým koncem* (1996); 4. Jaromír Tomeček, *Minutová dramata: Karavana radosti a smutku* (1996); 5. Jaroslav Malina, *Smrt profesora a jiné příběhy z univerzitního prostředí* (1997); 6. Hana Müllerová, *Na konci duhy* (2002).

Edice Heureka, projekt *Nadace Universitas Masarykiana uskutečňovaný ve spolupráci s dalšími institucemi. Přináší moderně pojaté vzdělávací knihy, které na vysoké odborné úrovni, živým a kultivovaným jazykem informují středoškolské a vysokoškolské studenty i širší veřejnost o aktuálních vědeckých i uměleckých oborech a nejnovějších objevch – a to nejen o souboru poznatků, ale také o tvořivém procesu, jímž se k novému poznání dospělo. Edici řídí Jaroslav Malina (předseda), Adolf Born, Tomáš Čermák, Marie Dohnalová, Ilja Hurník, Jan Jordán, Ludvík Kundera, Renata Malinová, Jan Novotný, Jiří Pavelka, Miloš Štědroň, Josef Zeman. Dosud vyšlo: 0. Jaroslav Malina a kolektiv, *O tvořivosti ve vědě, politice a umění*, I–III (1993); 1. Karel Engliš, *Národní hospodářství: Výbrané kapitoly* (1994); 2. Jaroslav Malina, *První císař: Tvůrce Číny a osmého divu světa* (1994); 3. Václav Klaus, *Mezi minulostí a budoucností: Filozofické a humanologické úvahy a eseje* (1996); 4. František Vencovský, *Dějiny českého ekonomického myšlení: Do roku 1948* (1997); 5. Vojtěch Mornstein, *Utopený Archimédés: Malý alternativní výkladový slovník* (1999); 6. Ivo Pospíšil, *Až se vyčesá Úvahy – glosy – kritiky – eseje* (2002); 7. Jan Šmarda, *V odraženém světle: Z komentářů, úvah, esejů, causerií a vzpomínek patnácti let* (2002); 8. Jiří Sedlák, *Z mého zápisníku (Výběr prací hlavně z Univerzitních novin)* (2003); 9. Tomáš Pospíšil, *Sambo tu již nebydlí? Obraz Afroameričanů v americkém filmu 20. století* (2003); 10. Milan Knížík, *Dav se mýlí vždycky* (2004).

Edice Miscellanea, projekt *Nadace Universitas Masarykiana uskutečňovaný ve spolupráci s dalšími institucemi. Přináší rozmanité pamětní a příležitostné publikace (které nespádají do základních nadačních edic Beletrie, Heureka, Osobnosti, Scientia, Scintilla), vztahující se k různým historickým, kulturním a vědeckým událostem i aktivitám iniciovaným a podporovaným Nadací Universitas Masarykiana. Edici řídí Jaroslav Malina (předseda), Adolf Born, Pavel Bravený, Tomáš Čermák, František Gale, Ilja Hurník, Jan Jordán, Jiřina Kalendovská, Ludvík Kundera, Jan Novotný, Jiří Pavelka, Jiří Pulec, Miloš Štědroň, Josef Zeman. Dosud vyšlo: 1. Jaroslav Malina (ed.), *Cena Nadace Universitas Masarykiana* (1994); 2. Jaroslav Malina (ed.), *Socha pro Masarykovu univerzitu* (1994); 3. Jaroslav Malina (ed.), *Cena Karla Engliše 1994. Karel Engliš Prize 1994* (1995); 4. Jaroslav Malina (ed.), *Cena Karla Engliše 1995. Karel Engliš Prize 1995* (1996); 5. František Gale – Jan Šimek, *„Prameny země“ v Botanické zahradě Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity* (1997); 6. Jaroslav Malina, *Kruh prstenu: Milostné scény světové literatury srdcem a rukama čes-*

kých malířů a sochařů. 2. předběžná výstava soch a obrazů pro projekt knihy a putovní výstavy (1997); 7. Jaroslav Malina (ed.), *Plastika Vincence Makovského pro Masarykovu univerzitu* (1998); 8. František Gale – Jaroslav Malina – Josef Zeman, „Člověk a keramika“ v *Botanické zahradě Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity* (1998); 9. Jaroslav Malina (ed.), *Kruh prstenu: Láska a sex v životě a literatuře světa srdcem a rukama českých malířů a sochařů. Zpráva o postupu literární a výtvarné práce na knize a výstavě a katalog 3. předběžné výstavy soch a obrazů* (1998); 10. Olga Čechová, *Důvěrné texty a kresby* (1998); 11. Jaroslav Malina (ed.), *Kruh prstenu: Láska v životě a literatuře světa srdcem a rukama českých malířů a sochařů. Zpráva o postupu literární a výtvarné práce na knize a výstavě a katalog 4. předběžné výstavy soch a obrazů* (1999); 12. Jaroslav Malina (ed.), *Kruh prstenu: Láska v životě a literatuře světa srdcem a rukama českých malířů a sochařů. Zpráva o postupu literární a výtvarné práce na knize a výstavě a katalog 5. předběžné výstavy soch a obrazů* (1999); 13. Jaroslav Malina (ed.), „Člověk a sklo“ v *Botanické zahradě Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity* (1999); 14. Jaroslav Malina (ed.), „Plastiky z dřeva a kovu“ v *Botanické zahradě Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity* (2000); 15. Jaroslav Malina (ed.), *Kruh prstenu: Světové dějiny sexuality, erotiky a lásky od počátků do současnosti v reálném životě, krásné literatuře, výtvarném umění a dílech českých malířů a sochařů inspirovaných obsahem této knihy. Zpráva o postupu literární a výtvarné práce na knize a výstavě a katalog 6. předběžné výstavy obrazů a soch* (2001); 16. Jaroslav Malina (ed.), „Dílo Vladimíra Drápal a Mistrů uměleckého slévárství“ v *Botanické zahradě Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity* (2001); 17. Jaroslav Malina, *Nadace Universitas Masarykiana* (1993–2004) (2005).

edice Nadace Universitas Masarykiana, šest knižních edic založených *Nadací Universitas Masarykiana, v jejichž rámci bylo dosud publikováno 90 svazků: *Edice Beletrie (dosud publikováno 6 svazků), *Edice Heureka (dosud publikováno 11 svazků), *Edice Miscellanea (dosud publikováno 17 svazků), *Edice Osobnosti (dosud publikováno 20 svazků), *Edice Scientia (dosud publikovány 34 svazky), *Edice Scintilla (dosud publikovány 2 svazky), které jsou otevřeny pro autory z Masarykovy univerzity v Brně i pro autory z jiných vysokých škol v České republice a z ústavů Akademie věd České republiky. Nadace Universitas Masarykiana trvale poskytuje finanční, materiální i intelektuální podporu pro vydávání jednotlivých svazků. Vesměs byly kritikou přijaty příznivě a některé z nich byly oceněny na domácím i mezinárodním poli (Cena rektora Masarykovy univerzity v Brně, Cena města Brna, Ceny na 18. knižním veletrhu Libri 2003 v Olomouci, reedice v Cambridge University Press aj.).

Edice Osobnosti, projekt *Nadace Universitas Masarykiana uskutečňovaný ve spolupráci s dalšími institucemi. Přináší zajímavé portréty tvůrčího života významných osobností spjatých s Masarykovou univerzitou a širším kulturním zázemím brněnského regionu. Posláním této edice je rozvíjet humanistické tradice, zaváté mnohdy časem zapomnění nebo přerušené nezdařenými experimenty minulých desetiletí. Vytváří nové vazby mezi různými vědeckými disciplínami i vědou a uměním a inspiruje ve smyslu *exempla trahunt*. Edici řídí Jaroslav Malina (předseda), Adolf Born, Tomáš Čermák, Marie Dohnalová, Eduard Fuchs, Ilja Hurník, Jan Jordán, Jiřina Kalendovská, Ludvík Kundera, Renata Malinová, Jan Novotný, Jiří Pavelka, Vladimír Preclík, Jiří Pulec, Miloš Štědroň, Josef Zeman.

Dosud vyšlo: 1. František Vencovský, *Karel Engliš* (1993); 2. Ivan Ůlehla, *Vladimír Ůlehla* (1994); 3. Jiří Šafařík, *Rudolf Firkušný* (1994); 4. Jaroslav Malina (ed.), *Adolf Born* (1995); 5. Jiří Sedlák, *Inocenc Arnošt Bláha* (1995); 6. Jaroslav Malina (ed.), *Ija Hurník* (1995); 7. Kolektiv, *Otakar Borůvka* (1996); 8. Jaroslav Malina – Jan Novotný (ed.), *Kurt Gödel* (1996); 9. Jaroslav Malina (ed.), *Olbram Zoubek* (1996); 10. Dušan Jeřábek, *Arne Novák* (1997); 11. Pavel Bravený – Zdeněk Franc, *Edward Babák* (1997); 12. Pavel Bravený – Zdeněk Franc, *Vladislav Kruta* (2000); 13. Petr Kňáva, *Jan Calábek* (2000); 14. Jaroslav Malina (ed.) – Jiří Hlušíčka, *Zdena Höhmová* (2001); 15. Miloš Večeřa, *František Weyr* (2001); 16. Jaroslav Malina, *Alois Mikulka* (2001); 17. Jiří Hlušíčka – Jaroslav Malina – Jiří Šebek, *Vincenc Makovský* (2002); 18. Jaroslav Malina a kolektiv, *Vladimír Preclík* (2002); 19. Rudolf Pečman, *Vladimír Helfert* (2003); 20. Nina Dvořáková a kolektiv, *Miroslav Netík* (2004). Přípravované svazky: *Lefteris Joanidis*, *Václav Klaus*, *Bohdan Lacina*, *Zdeněk Macháček*, *Bohumír Matal*, *Jaroslav Svoboda*, *Vlastimil Zábanský*.

Edice Scientia, projekt *Nadace Universitas Masarykiana uskutečňovaný ve spolupráci s dalšími institucemi. Přináší původní vědecké monografie zásadního významu s mezinárodním dosahem; je otevřena autorům zejména z akademické obce Masarykovy univerzity, ale i autorům z jiných škol a vědeckých ústavů u nás a v zahraničí. Edici řídí Jaroslav Malina (předseda), Pavel Bravený, Tomáš Čermák, Marie Dohnalová, Jan Jordán, Josef Kolmaš, Jan Novotný, Jiří Pavelka, Eduard Schmidt, Miloš Štědroň, Jiří Vorlíček, Josef Zeman. Dosud vyšlo: 1. Miloš Štědroň, *Leoš Janáček a hudba 20. století: Paralely, sondy, dokumenty* (1998); 2. Jaroslav Malina, ed., *Kruh prstenu: Láska v životě a literatuře světa srdcem a rukama českých malířů a sochařů*, I. svazek. Pracovní preprint knihy (1999); 3. Josef Unger, *Život na lelekovickém hradě ve 14. století: Antropologická sociokulturní studie* (1999); 4. Jaroslav Malina, ed., *Kruh prstenu: Láska v životě a literatuře světa srdcem a rukama českých malířů a sochařů*, II. svazek. Pracovní preprint knihy (2000); 5. Jaroslav Malina, ed., *Kruh prstenu: Světové dějiny sexuality, erotiky a lásky od počátků do současnosti v reálném životě, krásné literatuře, výtvarném umění a dílech českých malířů a sochařů inspirovaných obsahem této knihy*, III. svazek. Pracovní preprint knihy (2000). 6. Břetislav Vachala, *Nejstarší literární texty v nekrálovských hrobkách egyptské Staré říše* (2000). 7. Jaroslav Malina, ed., *Panoráma biologické a sociokulturní antropologie* (v letech 2000–2004 publikovány svazky 1–24): 1. Jiří Svoboda, *Paleolit a mezolit: Lovecko-sběračská společnost a její proměny* (2000); 2. Jiřina Relichová, *Genetika pro antropology* (2000); 3. Jiří Gaisler, *Primatologie pro antropology* (2000); 4. František Vrhel, *Antropologie sexuality: Sociokulturní hledisko* (2002); 5. Jaroslav Zvěřina – Jaroslav Malina, *Sexuologie pro antropology* (2002); 6. Jiří Svoboda, *Paleolit a mezolit: Myšlení, symbolismus a umění* (2002); 7. Jaroslav Skupník, *Manželství a sexualita z antropologické perspektivy* (2002); 8. Oldřich Kašpar, *Předkolumbovská Amerika z antropologické perspektivy (Karibská oblast, Mezoamerika, Andský areál)* (2002); 9. Josef Unger, *Pohřební ritus a zacházení s těly zemřelých v českých zemích (s analogiemi i jinde v Evropě) v 1.–16. století* (2002); 10. Václav Vančata – Marina Vančatová, *Sexualita primátů* (2002); 11. Josef Kolmaš, *Tibet z antropologické perspektivy* (2002); 12. Josef Kolmaš, *Smrt a pohřbívání u Tibetánů* (2003); 13. Václav Vančata, *Paleoantropologie – přehled fylogeneze člověka a jeho předků* (2003); 14. František Vrhel,

Předkolumbovské literatury: Témata, problémy, dějiny (2003); 15. Ladislava Horáčková – Eugen Strouhal – Lenka Vargová, *Základy paleopatologie* (2004); 16. Josef Kolmaš, *První Evropané ve Lhasě (1661) (Kircherovo résumé Grueberovy cestovní zprávy. Latinský text a český překlad)* (2003); 17. Marie Dohnalová – Jaroslav Malina – Karel Müller, *Občanská společnost: Minulost – současnost – budoucnost* (2003); 18. Eva Drozdová, *Základy osteometrie* (2003); 19. Jiří A. Svoboda, *Paleolit a mezolit: Pohřební rítus* (2003); 20. Stanislav Komárek, *Obraz člověka v dílech některých významných biologů 19. a 20. století* (2003); 21. Josef Kolmaš – Jaroslav Malina, *Čína z antropologické perspektivy* (2003); 22. Ludmila Sochorová, *Člověk a lidová kultura: Člověk a lidové divadlo – lidové divadlo v životě člověka* (2004); 23. Irena Štěpánová, *Člověk a lidová kultura: Člověk a lidový oděv – lidový oděv v životě člověka* (2004); 24. Jiří Sedlák, *Výbrané problémy ze sociální etiky* (2004); 25. Josef Unger, *Zacházení s těly zemřelých v 1. až 18. století* (2005); 26. Ivo T. Budil, *Victor Courtet d'Isle a kořeny rasového myšlení* (2005); 27. Břetislav Vachala, *Abúsír: Staroegyptské královské pohřebiště* (2005); 28. Ladislav Dušek, *Biostatistika pro antropology* (2005); 29. Pavel Bravený – Marie Nováková, *Fyziologie krevního oběhu (čtení pro posluchače antropologie a jiné)* (2005). 8. Josef Zeman, *Přírodní karbonátové systémy* (2002); 9. Jaroslav Malina a kolektiv, *Kruh prstenu: Světové dějiny sexuality, erotiky a lásky od počátků do současnosti v reálném životě, krásné literatuře, výtvarném umění a dílech českých malířů a sochařů inspirovaných obsahem této knihy* (ukázky z 1. a 4. svazku pentalogie) (2003); 10. Marie Dohnalová, *Antropologie občanské společnosti: Analýzy a interpretace s přihlédnutím k výsledkům vědeckovýzkumného a pedagogického zaměření Katedry oboru Občanský sektor FHS UK v Praze* (2004). Připravované svazky: Jaroslav Malina, ed., *Panoráma biologické a sociokulturní antropologie*; Marie Parodyová, *Raně křesťanské sarkofágy*; Ivo Pospíšil, *Ruský román: Uzlové body vývoje a mezinárodní souvislosti*; Josef Zeman, *Stabilita a dynamika přírodních systémů (I–III)*.

Edice Scintilla (z latinského *scintilla*, ae, f., „jiskra“), je projektem *Nadace Universitas Masarykiana v Brně uskutečňovaným ve spolupráci s dalšími institucemi. Přináší vědecké monografie založené na magisterských, doktorských a jiných pracích studentů a mladých vědecko-pedagogických pracovníků Masarykovy univerzity v Brně. Edici řídí Jaroslav Malina (předseda), Tomáš Čermák, Marie Dohnalová, Eduard Fuchs, František Gale, Jan Jordán, Jiří Vorlíček, Josef Zeman. Dosud vyšlo: 1. Markéta Pitrová, *Institucionální struktura Evropské unie: Vliv integračních paradigmat na výstavbu institucí* (2002); 2. Milan Vacík, *Reprezentace zaměstnanců v sociálním dialogu* (2002). Připravované svazky: Miroslav Králík, *Otisky prstů a dlaní na keramickém materiálu*; Michaela Vystrčilová, *Určování dožitého věku podle zubů*.

Engliš Karel (17. 8. 1880, Hrabyně u Opavy – 13. 6. 1961, Hrabyně u Opavy), český národohospodář a filozof. Profesor národního hospodářství Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně (1919–1939) a Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze (1939–únor 1948); první rektor Masarykovy univerzity v Brně (1919) a rektor Univerzity Karlovy v Praze (1947–únor 1948); ministr financí v několika československých vládách a guvernér Národní banky československé (1934–1939). Vytvořil teleologickou teorii národohospodářskou a vědu o myšlenkovém řádu jako nástroji poznávání skutečnosti. Z díla: *Národní hospodářství* (1924), *Finanční věda* (1929), *Teleologie jako forma vědeckého poznání* (1930),

Soustava národního hospodářství (1938), *Malá logika* (1947). Englišovým jménem byla nazvána *Cena Karla Engliše, kterou uděluje *Nadace Universitas Masarykiana od roku 1994 významným osobnostem v oblasti ekonomických aktivit. V edicích Nadace Universitas Masarykiana byly vydány knihy: František Vencovský, *Karel Engliš* (1. svazek Edice Osobnosti, 1993) a Karel Engliš, *Národní hospodářství: Výbrané kapitoly* (1. svazek Edice Heureka, 1994).

Firkušný Rudolf (11. 2. 1912, Napajedla – 19. 6. 1994, Staatsburg u New Yorku, USA), český klavírista; od roku 1939 žil v zahraničí (Francie, USA), do Čech se vracel až po roce 1989. Svou uměleckou kariéru zasvětil zejména propagaci české hudby ve světě. Vynikl jako interpret děl Bedřicha Smetany, Antonína Dvořáka, Leoše Janáčka (byl jeho žákem na brněnské konzervatoři) a Bohuslava Martinů (byl jeho přítelem a řadu jeho děl uvedl v premiéře). Je doktorem honoris causa Masarykovy univerzity v Brně a Univerzity Karlovy v Praze, prvním doktorem umění Janáčkovy akademie múzických umění v Brně, nositelem Řádu Tomáše Garrigua Masaryka, prvním laureátem *Ceny Nadace Universitas Masarykiana v Brně (1994) aj. V *Edici Osobnosti Nadace Universitas Masarykiana byla vydána biografie: Jiří Šafařík, *Rudolf Firkušný* (1994).

Fórum dárců, vzniklo v České republice jako nezisková iniciativa dárců v říjnu 1995 a v červenci 1997 se stalo registrovaným občanským sdružením. Cílem Fóra dárců je mapovat financování neziskového sektoru z nadačních a zahraničních zdrojů, analyzovat vývoj nadačního sektoru, spoluvytvářet vysokou úroveň procesů grantování (jejich otevřenost a průhlednost) a podporovat vznikající dárcy – především nadace – v jejich roli správců majetku. Fórum dárců přispívá k rozvoji filantropie v České republice, a to ve všech jejích formách (podnikové, institucionální). Sdružuje především české nadace, spolupracuje se zahraničními organizacemi udělujícími granty a vytváří podmínky pro vstup individuálních dárců. V rámci Fóra dárců se profilovala Asociace nadací s vlastním programem. Fórum dárců je členem prestižního nadnárodního uskupení Worldwide Initiatives for Grantmaker Support (WINGS), zúčastňuje se mezinárodních konferencí a předává svým členům kontakty a informace o aktuálních trendech a problematice dárcovství ve světovém měřítku. Fórum dárců vydalo v roce 2001 *Adresář nadací v České republice* a v roce 2003 *Adresář nadačních fondů v České republice*.

Frenkel Jacob A. (8. 2. 1943, Tel Aviv, Izrael), izraelský ekonom a politolog; laureát *Ceny Karla Engliše pro rok 1996. Vystudoval ekonomii a politologii na Hebrejské univerzitě v Jeruzalémě a ekonomii na prestižní Chicagské univerzitě, kde v roce 1970 získal doktorát; Chicagská univerzita je vnímána jako pracoviště, které položilo základy moderní monetární ekonomie a makroekonomie. Poté umně provázal pedagogickou práci na univerzitách v Jeruzalémě, Tel Avivu, Buenos Aires, v Kielu, ale zejména v Chicagu, završenou pak vysokoškolskými profesurami v Tel Avivu a v Chicagu, s vědeckovýzkumnou činností, zejména v oblasti měnového systému a makroekonomie, publikovanou v patnácti knihách a ve více než dvě stě padesáti vědeckých studiích (navíc člen edičních rad prestižních ekonomických časopisů *Journal of Monetary Economics*, *Journal of Economic Perspectives*, *American Economic Review* a též editor *Journal of Political Economy*) s expertním působením v národních a mezinárodních ekonomických institucích (konzultant řady bank včetně Světové banky, ekonomický poradce a ředitel výzkumu Mezinárodního měnového fondu [1987–1991], člen G-7 a G-30, člen akademické rady Středoevropské univerzity

v Praze, předseda rady guvernérů americké banky pro rozvoj [1995–1996]) vrcholící funkcí guvernéra Národní banky v letech 1991–1995 a opětovným jmenováním na druhé pětileté období v roce 1996. Je vynikajícím teoretikem rozvíjejícím moderní pojetí ekonomie a financí i uznávaným praktikem respektovaným v mezinárodním měřítku, což se odráží i v četných oceněních: čestný člen vědeckého výboru výzkumného střediska Francouzské národní banky, člen výkonného výboru Britského střediska pro výzkum ekonomické politiky (CEPR), člen poradního výboru Amerického ústavu pro mezinárodní politiku (IIE), člen poradního výboru Korejského ústavu pro globální ekonomiku (IGE), čestný prezident Izraelského sdružení pro absolventy sociálních a humanitních věd, zahraniční čestný člen Americké akademie pro vědu a umění, čestný člen Japonské společnosti monetární ekonomiky aj. Z díla: *The Monetary Approach to the Balance of Payments* (ed. s H. Johnsonem). London – Toronto: Allen and Unwin – University of Toronto Press, 1976. *Fiscal Policies and the World Economy* (s A. Razinem). Cambridge (Massachusetts): MIT Press, 1988. (Tato kniha vyšla v angličtině v několika vydáních a byla přeložena do japonštiny a španělštiny.) *Optimum Currency Areas: New Analytical and Policy Developments* (ed. s M. Blejerem, L. Leidermanem, A. Razinem). Washington, D. C.: International Monetary Fund, 1997.

Fuchs Eduard (7. 11. 1942, Uherské Hradiště), docent RNDr., CSc., matematik, pedagog a popularizátor vědy; docent a vedoucí Katedry matematiky Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně (od roku 1990), spoluzřizovatel a člen správní a dozorčí rady *Nadace Universitas Masarykiana (1993–). Vystudoval matematiku na Přírodovědecké fakultě Masarykovy univerzity (1965), teprve v roce 1990 však mohl obhájit kandidátskou práci a habilitovat se v oboru algebra a teorie čísel; v témže roce se stal vedoucím Katedry matematiky na Přírodovědecké fakultě Masarykovy univerzity. Podílel se na tvorbě koncepce studia učitelství matematiky v České republice, vybudoval koncepci doktorandského studia historie matematiky a vychoval řadu doktorandů, je předsedou komise pro státní závěrečné zkoušky v bakalářském, magisterském i doktorandském studiu na Přírodovědecké fakultě Masarykovy univerzity a Matematicko-fyzikální fakultě Univerzity Karlovy v Praze. V roce 1993 spoluzakládal časopis *Učitel matematiky* a od téhož roku je jeho vedoucím redaktorem, v roce 1994 založil a od počátku rediguje i v mezinárodním měřítku ojedinelou edici *Dějiny matematiky*, v níž vyšlo již 26 svazků. Je dlouholetým místopředsedou *Jednoty českých matematiků a fyziků* a *Společnosti pro dějiny věd a techniky*. V rámci České republiky byl pověřen tvorbou standardů matematického vzdělávání pro základní školy a všechny typy středních škol, které postupně vstoupily do praxe v letech 1998–2004. Od roku 1980 každoročně organizuje *Mezinárodní konferenci z historie matematiky*. Ve vědecké práci se zabývá teorií uspořádaných množin, diskrétní matematikou, historií a filozofií matematiky. Je autorem více než 40 vědeckých prací, spoluautorem 17 knih, autorem 14 učebnic, publikoval desítky prací popularizujících matematiku. Přednášel na zahraničních univerzitách ve Velké Británii, Rakousku, Německu, Polsku, Francii a USA, je dlouholetým spolupracovníkem časopisu *The Fibonacci Quarterly* a recenzentem řady časopisů *The Mathematical Reviews* a *Zentralblatt für Mathematik*. Kontakt: Doc. RNDr. Eduard Fuchs, CSc., Katedra matematiky Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně, Janáčkovo náměstí 2a, 662 95 Brno, telefon: 549 493 858, e-mail: fuchs@math.muni.cz

Gale František (29. 1. 1943, Tvarožná), Ing., ekonom. Kvestor Masarykovy univerzity v Brně v letech 1991–2003, od roku 2003 poradce Ministerstva financí České republiky; předseda Dozorčí rady *Nadace Universitas Masarykiana. Zabýval se problematikou řízení a muzeologií. Od roku 1992 se výrazně podílel na realizaci zásadních koncepčních a rozvojových záměrů Masarykovy univerzity v Brně, z nichž revitalizace historického Kounicova paláce (Rektorátu Masarykovy univerzity) a Botanické zahrady Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity, organizace *zahradních slavností a koncertních plesů Masarykovy univerzity a další podobné aktivity přesahovaly rámec strohé investiční politiky Masarykovy univerzity a přispívaly k modernímu pojetí vysoké školy jako šířitele vzdělanosti a kultury v širším smyslu. Inicioval také projekty, jež mají mezinárodní dimenzi: „Brno – centrum evropských studií“, „Brno – univerzitní centrum“ aj. Je autorem nebo spoluautorem několika publikací o Masarykově univerzitě a o regionální historii (například „Člověk a keramika“ v *Botanické zahradě Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity*, 1998, *Tvarožná, Santon a bitva tří císařů*, 1998). Za svou práci obdržel řadu ocenění: Cena města Brna pro rok 2000 v „oboru hospodářský rozvoj“, Stříbrná medaile za realizaci novostavby Moravské zemské knihovny, Zlatá medaile Univerzity Komenského v Bratislavě za rozvoj slovenského vysokého školství aj. Kontakt: Ing. František Gale, Kounicova 67a, 602 00 Brno, telefon: 541 144 260, 602 547 787, e-mail: gale-mf@ro.vutbr.cz.

Grygar Jiří (17. 3. 1936, Dziewietlice, Polsko), RNDr., CSc., astrofyzik a publicista. Po maturitě na gymnáziu v Brně-Husovicích studoval fyziku na Přírodovědecké fakultě Masarykovy univerzity v Brně (1954–1957) a astronomii na Matematicko-fyzikální fakultě Univerzity Karlovy v Praze (1957–1959). Od skončení aspirantury v roce 1963 působil jako vědecký pracovník v Astronomickém ústavu Československé akademie věd v Ondřejově, od roku 1980 pracuje ve Fyzikálním ústavu Československé (České) akademie věd v Praze. Zabývá se zejména problematikou meziplanetární látky (meteory, komety), okrajovým ztemněním atmosfér hvězd, těsnými dvojhvězdami. Publikoval více než sto původních vědeckých prací v našich a zahraničních časopisech, velké množství vědeckonaučných statí a řadu knih (například *Vesmír je náš svět*, 1973, *V hlubinách vesmíru*, 1975, *Sedíme se v nekonečnu*, 1979, *Vesmír* [se Z. Horským a P. Mayerem], *O vědě a víře*, 2001, *Dialog o životě ve vesmíru* [se S. Ramešovou a M. Grünem]). Je členem Mezinárodní astronomické unie (IAU), Evropské astronomické společnosti (EAS), České astronomické společnosti (předseda), Učené společnosti České republiky, Evropského kulturního klubu, sekce pro vědu a filozofii aj., a členem redakčních rad řady vědeckých a vědeckonaučných časopisů. Intenzivně se věnuje popularizaci astronomie a vědeckého myšlení obecně. Za své dílo obdržel významná naše a zahraniční ocenění, mimo jiné *Cenu Nadace Universitas Masarykiana (1997). Kontakt: RNDr. Jiří Grygar, CSc., Fyzikální ústav Akademie věd České republiky, Na Slovance 2, 182 21 Praha 8-Libeň, telefon: 266 052 660, e-mail: grygar@fzu.cz.

Hlušička Jiří (24. 4. 1929, Nový Bydžov), PhDr., historik umění. Vystudoval na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity v Brně dějiny výtvarného umění a estetiku (1952–1957). V roce 1959 se stal vedoucím obrazárny Moravského muzea v Brně, a když se jeho zásluhou ustavila roku 1961 Moravská galerie, byl jmenován jejím ředitelem. V této vedoucí funkci, kterou zastával do jara 1989, koncipoval vědecký, sbírkový

tvorný i kulturně výchovný program ústavu a osobně přispíval k jeho realizaci hlavně na úseku českého umění dvacátého století. Připravil množství výstav pro naše i evropské galerie a výstavní síně. Je spoluzakladatelem Mezinárodního bienále užité grafiky, na jehož organizačním a odborném zdatu se v letech 1963 až 1989 podílel jako generální komisař. Dosah jeho třicetiletého působení v Moravské galerii v Brně podmínila soustavná uměleckohistorická a teoretická aktivita, jež se zračí v rozsáhlé činnosti přednáškové a publikační. Vedle četných katalogů výstav a článků v českých a slovenských i zahraničních odborných časopisech je autorem knižních monografií. Vyšly v Nakladatelství čs. výtvarných umělců (*Jan Rambousek; Knižní grafika Bohdana Laciny*, 1963), zejména však v Nakladatelství Odeon: *Vincenc Makovský*, 1979, *František Foltýn*, 1982, *Robert Falk*, 1986, *Současná světová grafika – deset brněnských bienále*, 1986, *Karel Jilek*, 1987, *Jaroslav Král*, 1989, *Michal Ranný*, 1993. Brněnské nakladatelství Blok mu vydalo dvoudílnou knihu *České moderní malířství v Moravské galerii v Brně* (1984, 1989) a pražské nakladatelství Akropolis dva svazky monografie věnované Vladimíru Komárkovi – *Grafika a Obrazy* (1995). Jeho novější knižní publikace interpretují tvorbu dvou pařížských umělců (*Bocian / Yvonne Tinayrová*, 1997) a tvorbu brněnského sochaře Josefa Kubíčka (*Sochař Josef Kubíček*, Praha: Argo, 2000). Intenzivně spolupracuje s *Nadací Universitas Masarykiana, autorsky se podílí na dvou svazcích *Edice Osobnosti: Jaroslav Malina, ed. – Jiří Hlušíčka, *Zdena Höhmová*, 2001, Jiří Hlušíčka – Jaroslav Malina – Jiří Šebek, *Vincenc Makovský*, 2002. Rovněž se soustavně věnuje činnosti znalecké a konzultantské, již napomáhá odborně fundovanému budování galerijních i soukromých sbírek českého moderního umění u nás i v zahraničí. Za uměleckohistorickou, galerijní a organizátorskou aktivitu obdržel četná ocenění. Kontakt: PhDr. Jiří Hlušíčka, Čápkova 34, 602 00 Brno, telefon: 549 255 346.

Höhmová Zdena (4. 10. 1955, Brno), akademická malířka, ilustrátorka. V roce 1975 absolvovala Střední uměleckoprůmyslovou školu v Brně. V letech 1975 až 1981 studovala na Akademii výtvarných umění v Praze v ateliéru prof. Oldřicha Oppla a ve speciální škole prof. Františka Jiroudka. Po studiích sedm let pedagogicky působila, nejprve jako odborná asistentka pro malbu, kresbu a kompozici na Katedře výtvarné výchovy Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity v Brně (1982–1987) a poté jako odborná asistentka pro kresbu a malbu ve sklářském ateliéru na Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze (1987–1988). Od roku 1988 se plně věnuje vlastní malířské tvorbě, střídavě v brněnském a pražském ateliéru a v moravské krajině. Je členkou uměleckého Sdružení Q a Sdružení pražských výtvarných umělců. Malířčin dosavadní vývoj osciloval od zaujetí pro přírodu až po zájem o soudobé existenciální problémy, od zprvu iluzivně podbarveného vztahu ke skutečnosti až po její osobitě výtvarné předpoklady, což vyústilo nejen v imaginárních krajinomalbách vyznačujících se závratným prostorem, ale i ve figurálních kompozicích prolnutých meditací o lidském údělu. Umělecký projev Zdeny Höhmové není tedy jednostranný: tíhne k lyrické intonaci i k expresivně vyhocenému, symbolickými významy obtíženému tvaru stejně jako k dekorativnímu vyznění díla. V plátnech poslední doby malířka již upouští od zachycení tvárnosti věcí nebo konkrétního výseku skutečnosti, byť výtvarně přehodnoceného, a usiluje především o malířskou interpretaci hmoty, prostorových relací a světla, jde jí o to, zmocnit se jich obrazem. Koncentrací pozornosti na přírodní či jiný věcný detail, jakož i tím, že

jej autorka oprostí od složitých, a tudíž matoucích vazeb, stupňuje jeho účín natolik, že zvolenému motivu propůjčuje významy, které původní východisko přesahují, takže se dílo stává zástupným znakem symbolického sdělení. Spolupracuje s *Nadací Universitas Masarykiana: publikuje v časopise **Univerzitní noviny*, ilustrovala knihu z *Edice Beletrie Nadace Universitas Masarykiana (Jaromír Tomeček, *Minutová dramata: Karavana radosti a smutku*, 1996), intenzivně se podílí na výtvarné vizi projektu **Kruh prstenu*. V *Edici Osobnosti Nadace Universitas Masarykiana byla publikována biografie: Jaroslav Malina, ed. – Jiří Hlušíčka, *Zdena Höhmová*. Kontakt: Zdena Höhmová, akademická malířka, Sedláčkova 41, 602 00 Brno, telefon: 543 236 218.

Holub Miroslav (13. 9. 1923, Plzeň – 14. 7. 1998, Praha), MUDr., DrSc., imunolog, básník, esejista, překladatel. Po maturitě na klasickém gymnáziu v roce 1942 pracoval za okupace jako dělník na dráze. Po válce byl zaměstnán v Praze jako asistent Ústavu pro obecnou přírodovědu na Přírodovědecké fakultě Univerzity Karlovy v Praze a v letech 1946–1953 vystudoval Lékařskou fakultu téže univerzity. Pak působil jako sekundář v Patologicko-anatomickém ústavu na Bulovce a po absolvování aspirantury v Biologickém ústavu Československé akademie věd v Praze nastoupil jako vědecký pracovník Imunologického oddělení Mikrobiologického ústavu Československé akademie věd v Praze, kde se zabýval buněčnou imunologií a morfologií lymfatických tkání. V letech 1965–1969 pracoval v Public Health Research Institute of the City of New York v New Yorku a v Max-Planck-Institut für Immunologie ve Freiburgu. Od roku 1972 byl vedoucím vědeckým pracovníkem v oboru imunologie v Institutu klinické a experimentální medicíny v Praze. Publikoval téměř dvě stě původních prací a čtyři zásadní monografie s mezinárodním ohlasem. Od roku 1947, kdy uveřejnil první literární pokusy, se věnoval také literatuře; napsal dvě desítky knih básní (například *Denní služba*, 1958, *Achilles a želva*, 1961, *Slabikář*, 1961, *Jdi a otevři dveře*, 1962, *Kam teče krev*, 1963, *Zcela nesoustavná zoologie*, 1963, *Tak zvané srdce*, 1963, *Beton*, 1970, *Sagitální řez*, 1989, *Syndrom mizející plíce*, 1990, *Ono se letělo*, 1994), několik knih próz (například *Anděl na kolečkách*, 1963, *Žít v New Yorku*, 1969, *Aladinova lampa*, 1996), esejů a vědeckonaučných pojednání (například *Tři kroky po zemi*, 1963, *K principu rolničky*, 1987, *Maxwellův démon čili O tvorbě*, 1988, *Skrytá zášť věku*, 1991, *O příčinách porušení a zážvy těl lidských*, 1996), dále monografii o Edgaru Allanu Poeovi. Jeho knihy vyšly v Anglii, Holandsku, Indii, Maďarsku, Německu, Polsku, Řecku, Španělsku, USA a dalších zemích, většinou v několika vydáních. Překládal z angličtiny (Lester Ward, Lewis Thomas) a polštiny (Zbigniew Herbert). Byl členem a činitelem v našich i mezinárodních vědeckých a literárních společnostech a redakčních radách vědeckých časopisů a předsedou rady Nadace Pangea. Dostalo se mu řady našich a zahraničních uznání a poct za oblast vědy i umění včetně *Ceny Nadace Universitas Masarykiana pro rok 1996.

Hošek Miroslav (1. 1. 1965, Moravský Krumlov), Ing., ředitel společnosti Hošek Motor a. s.; od roku 2004 člen Správní rady *Nadace Universitas. V roce 1995 spoluzaložil akciovou společnost Hošek Motor a. s. za účelem získání zastoupení stuttgartské automobilky Mercedes-Benz. V roce 1996 byl dokončen prodejní a servisní areál v Brně-Vinohradech. Společnost nabízí celý sortiment vozů Mercedes-Benz, od osobních vozů, přes lehké užitkové vozy, tzv. transportéry, až po těžkou techniku. Od ledna 2001 přibyla do prodejního sorti-

mentu firmy koncernová značka Chrysler/Jeep, a od května 2002 dále značka Smart. Ke všem těmto vozidlům zajišťuje společnost komplexní servis. Během své historie se společnost rozrostla a zřídila další prodejní a servisní místo v Třebíči a Jihlavě. V současnosti společnost zaměstnává více než 80 spolupracovníků. Kontakt: Ing. Miroslav Hošek, Hošek Motor a. s., Žarošická 17, 628 00 Brno, telefon: 544 424 102, e-mail: hosek@hosek-motor.cz.

Hurník Ilja (25. 11. 1922, Poruba), hudební skladatel, pianista, spisovatel a pedagog. Je autorem oper (*Dáma a lupiči*, *Diogenes*, *Oldřich a Boženka* aj.), kantát (*Maryka*, *Ezop* aj.), koncertantních a komorních skladeb i pedagogických prací (například *Škola čtyřruční hry*, osmideskový soubor *Umění poslouchat hudbu*), knih próz (*Trubači z Jericha*, 1965; *Kapitolské husy*, 1969; *Muzikální Sherlock*, 1971; *Cesta s motýlkem*, 1973; *Jak se hraje na dveře*, 1974; *Struny, klapky, paličky*, 1975; *Dětství ve Slezsku*, 1979; *Slovníček instrumentů*, 1982; *Sláva, jsi umělec!*, 1986; *Dějeprava hudební*, 1987; *Listky vavřínové*, 1987; *Mokřice*, 1989 aj.) a mnoha esejů, povídek, úvah i rozhlasových her a scénářů. Ačkoli každý z jeho oborů by stačil naplnit celý jeden život, díky své invenci, tvůrčí energii i sebekázni se Ilja Hurník ukázal práv této šíře a ve všech zmíněných oblastech českou kulturu významně obohatil. Jeho dílo je jednotné. Ať komponuje drobnůstky pro děti či operu, ať hraje Debussyho, píše povídky či vede k hudbě nezkušeného posluchače, vždy jsou tu tytéž znaky: formální vytříbenost, noblesa, esprit, zároveň však laskavost, hřejivost, jemný humor, pod nímž tušíme skrytý základ filozofický i etické poslání. V literární tvorbě Hurník vyniká zejména v umění napsat krátkou kvalitní povídku. Jeho nápadité příběhy, originální pohledy na lidskou zkušenost a kultivovaný, vyzrálý jazyk si našly řadu příznivců. Tuto skutečnost dokumentuje také fakt, že nejedna z jeho povídek byla oceněna v různých literárních soutěžích, nejedna z nich se stala předlohou pro dramatizaci. Do oblasti Hurnikových mladších syntéz patří povídková sbírka *Proč pláče Metuzalém a jiné povídky* (2. svazek *Edice Beletrie Nadace Universitas Masarykiana, 1996). Ilja Hurník v těchto povídkách komentuje a převypravuje mýty a známé historické události. Ponechává jim historickou patinu, ale umí je zbavit otravné didaktičnosti a patosu. Svým povídkám dává civilní interpretaci, obdařuje je překvapivými, nápaditými pointami, které nutí k zamyšlení. Staré mýty oživuje a nové přivádí na svět. Stává se pěstitelem žánru apokryfů, krátké filozofické povídky, která na českém literárním nebi naposledy zazářila zásluhou Karla Čapka. V *Edici Osobnosti Nadace Universitas Masarykiana byla vydána biografie: Jaroslav Malina, ed., *Ilja Hurník* (1995). Kontakt: Prof. Ilja Hurník, DrSc., Národní 35, 110 00 Praha 1, telefon: 224 214 226.

Informační centrum nestátních neziskových organizací (zkratka ICN), vzniklo po roce 1990 též díky zahraniční finanční pomoci, v současnosti je spojeno s akademickým centrem a provozuje knihovnu pro veřejnost; pořádá semináře pro nestátní neziskové organizace; zprostředkovává odborné konzultace s právníky, vydává informační publikace a časopis *Grantis* a podporuje Klub Informačního centra nestátních neziskových organizací.

Jelínek Milan (22. 6. 1923, Brno), profesor PhDr., CSc., jazykovědec, emeritní profesor Ústavu českého jazyka Filozofické fakulty Masarykovy univerzity a rektor Masarykovy univerzity v Brně od konce roku 1989 do září 1992; spoluzřizovatel a člen Správní rady *Nadace Universitas Masarykiana (1993–1998). Zabývá se zejména českou stylistikou a jazykovou kulturou.

Jordán Jan (1. 1. 1931, Kravsko u Znojma), typograf, technický a výtvarný redaktor. Vyučoval na učňovském učilišti a externě na typografické škole v Brně. Pracoval jako technický a výtvarný redaktor v Nakladatelství Blok v Brně (1972–1992). Je autorem typografických úprav více než 350 titulů. S *Nadací Universitas Masarykiana spolupracuje od jejího vzniku v roce 1993, zejména v oblasti edičních aktivit (grafická a typografická úprava); od roku 2004 je členem Správní rady Nadace Universitas Masarykiana a redakční rady časopisu **Univerzitní noviny* a *edic Nadace Universitas Masarykiana. Kontakt: Jan Jordán, Panská 10, 602 00 Brno, telefon: 542 214 851.

Kalendovská Jiřina (23. 5. 1952, Boskovice), PhDr., archivářka, odborná pracovnice Archivu Masarykovy univerzity v Brně, členka redakční rady *Archivního časopisu*, časopisu *Dějiny věd a techniky* a *Edice Osobnosti a *Edice Miscellanea Nadace Universitas Masarykiana. Zabývá se zejména dějinami Masarykovy univerzity. Kontakt: PhDr. Jiřina Kalendovská, Archiv Masarykovy univerzity v Brně, Veveří 70, 611 80 Brno, telefon: 549 494 768, e-mail: kalendovska@rect.muni.cz.

Katedra oboru Občanský sektor Fakulty humanitních studií Univerzity Karlovy v Praze, univerzitní vědecko-pedagogické pracoviště založené v roce 2000 na nejmladší (17.) fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Nabízí jako jediné v České republice dvouletý magisterský studijní obor Občanský sektor, a to ve formě prezenční a ve formě kombinované. Absolventi se uplatní v nestátních neziskových organizacích (nadace, nadační fondy, občanská sdružení, obecně prospěšné společnosti), v oblasti vzdělávání, poradenství a osvěty, v médiích apod., ve státní správě nebo v mezinárodních institucích a organizacích. V roce 2003 katedra uskutečnila mezinárodní výzkum „Role a vize nadací“, v roce 2004 spolurealizovala mezinárodní výzkum „Index občanské společnosti (Civil Society Index)“.

Katedra veřejné ekonomie Ekonomicko-správní fakulty Masarykovy univerzity v Brně, univerzitní vědeckopedagogické pracoviště, které se mimo jiné zabývá výzkumem *neziskového sektoru; na jaře roku 2003 vzniklo *Centrum pro výzkum neziskového sektoru jako společné pracoviště Katedry veřejné ekonomie a brněnského institutu rozvoje občanské společnosti *Trialog. Katedra ve svém studijním programu nabízí výuku předmětů zabývajících se neziskovými organizacemi v bakalářském, magisterském i doktorském stupni studia; v bakalářském kombinovaném studiu je to přímo studijní směr Ekonomika a řízení nestátních neziskových organizací.

Klaus Václav (19. 6. 1941, Praha), ekonom, politik, státník, pedagog. V roce 1964 absolvoval obor zahraniční obchod na Obchodní fakultě Vysoké školy ekonomické v Praze; poté zahraniční studia na ISVE (Istituto di Studi per lo Sviluppo Economico) v italské Neapoli (1966) a na Cornellově univerzitě v USA (1969); vědecká aspirantura (1968); habilitace v oboru ekonomie na Univerzitě Karlově v Praze (1991); profesura pro obor financí na Vysoké škole ekonomické v Praze (1995). Působil jako vědecký pracovník Ekonomického ústavu Československé akademie věd v Praze (1964–1971); odborný pracovník Státní banky Československé v Praze (1971–1986); vědecký pracovník Prognostického ústavu Československé akademie věd v Praze. V roce 1968 založil celostátní Klub mladých ekonomů (KMEN), sdružující část pozdějších významných ekonomů, a stal se jeho předsedou. Z Ekonomického ústavu byl pro své názory propuštěn a poslán „do praxe“. Šestnáct let pracoval na různých místech ve Státní bance československé. Na počátku 80. let využil funkce bankovního vědeckého

tajemníka Československé vědeckotechnické společnosti k organizování pravidelných ekonomických seminářů, které trvaly šest let (1980–1985) a na nichž vystupovala řada pozdějších polistopadových tvůrců společenské a hospodářské reformy i dalších ekonomů a politiků. Úroveň seminářů dokládá dvanaáct vydaných sborníků. Celá 70. a 80. léta vedle své bankovní práce intenzivně studoval světovou literaturu a publikoval řadu odborných studií, v nichž polemizoval s oficiálními ekonomy. Po listopadu 1989 se jako politik a státník stal jedním z hlavních tvůrců a představitelů procesu transformace od centrálně řízeného hospodářství a diktatury k společenskému systému založenému na tržních a demokratických principech: ministr financí České a Slovenské federativní republiky (1989–1992); místopředseda vlády ČSFR (1991–1992); předseda vlády České republiky (1992–1997). Od poloviny roku 1990 do konce roku 1992 byl poslancem Sněmovny lidu Federálního shromáždění za Občanské fórum (od roku 1989 ve vedení Občanského fóra, od října 1990 do února 1991 jeho předseda), později za Občanskou demokratickou stranu, jejímž byl nejvýznamnějším zakladatelem a předsedou od vzniku v dubnu 1991 do prosince 2002; od roku 1993 poslanec Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky a její předseda v letech 1998 až 2002. Dne 28. února 2003 zvolen prezidentem České republiky na pětileté období, úřadu se oficiálně ujal 7. března 2003. Rozsáhlou badatelskou a publikační činnost zahájil v 60. letech minulého století příspěvky v odborném, vědeckém a kulturním tisku (*Kulturní tvorba, Literární noviny, Tvář, Zítřek* aj.), v 70. letech přibýly přednášky na seminářích a konferencích doma, v Maďarsku a Polsku, v letech 1987–1989 i na řadě západních univerzit, od listopadu 1989 se staly přednášky intenzivní a trvalou součástí jeho odborných a společenských aktivit. Od roku 1965 byla jeho vědecká práce zaměřena na problematiku makroekonomie, ekonomické rovnováhy, monetární politiky, inflace, komparace, ekonomických systémů a dějin ekonomických teorií. Od druhé poloviny 70. let publikoval ekonometrické, později i obecně ekonomické stati v časopisech *Finance a úvěr, Politická ekonomie, Ekonomicko-matematický obzor* aj. Práce v 80. letech se soustředily do oblastí: ekonometrické modely, obecná makroekonomie, měnová politika, soudobé ekonomické teorie, komparativní ekonomické systémy. V Prognostickém ústavu se podílel na výzkumném projektu *Souhrnná prognóza Československa do roku 2005*. V 90. letech 20. století a v prvních letech století 21. se soustředil zejména na analýzy ekonomické reformy a hospodářské politiky v transformačním období, zabíral se i tématy politologickými a sociologickými, jež byly publikovány v našich i zahraničních časopisech (*Communist Economies, European Journal of Political Economy, The National Review, Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana, Wirtschaftswissenschaft* aj.) a v řadě knižních monografií; mnohé byly přeloženy do světových jazyků a publikovány v zahraničí. Bibliografie jeho prací dosáhla v současné době několika set položek. Výběr z knižních publikací: *A Road to Market Economy*, 1991; *Nemám rád katastrofické scénáře*, 1991; *O tvář zítřka*, 1991; *Proč jsem konzervativcem?*, 1992; *Rok – málo či mnoho v dějinách země?*, 1993; *Česká cesta*, 1994; *Dopočítávání do jedné*, 1995; *Ekonomická teorie a realita transformačních procesů*, 1995; *Mezi minulostí a budoucností: Filozofické a humanologické úvahy a eseje*, 1996; *Renaissance: Rebirth of the Liberty in the Heart of Europe*, 1997; *Obhajoba zapomenutých myšlenek*, 1997; *Nadoraz – rozhovor s Janou Klusákovou*, 1997; *Tak pravil Václav Klaus*, 1998; *Proč nejsem sociálním demokratem*,

1998; *Země, kde se již dva roky nevládne*, 1999; *Cesta z pasti*, 1999; *Od opoziční smlouvy k tolerančnímu patentu*, 2000; *Evropa pohledem politika, pohledem ekonoma*, 2001; *Narovinu – kniha hovorů s Václavem Klausem*, 2001. Za své dílo obdržel několik desítek našich a zahraničních prestižních ocenění a čestných doktorátů. Spolupracuje s Nadací Universitas Masarykiana: články a rozhovory v časopise **Univerzitní noviny*, autor knihy *Mezi minulostí a budoucností: Filozofické a humanologické úvahy a eseje* (3. svazek Edice Heureka Nadace Universitas Masarykiana, 1996). V **Edici Osobnosti Nadace Universitas Masarykiana* je připravována k vydání biografie: Jaroslav Malina a kolektiv, *Václav Klaus* (2006). Kontakt: Václav Klaus, prezident republiky, Pražský hrad, 119 08 Praha 1. **Knižák** Milan (19. 4. 1940, Plzeň), profesor, Dr. A., multimediální umělec, pedagog, publicista etc., v současné době generální ředitel Národní galerie v Praze. Po absolvování Jedenáctileté střední školy v Mariánských Lázních v roce 1957 se pokoušel o studia na několika vysokoškolských učilištích: 1957–1958 Vysoká škola pedagogická v Praze (vyloučen); 1958–1959 Příprava na Akademii výtvarných umění při Výtvarné škole v Praze (vyloučen); 1963–1964 Akademie výtvarných umění v Praze (vyloučen); 1976–1977 Matematicko-fyzikální fakulta Univerzity Karlovy v Praze (odešel po 1. roce studia). Až v roce 1998 mohl zúročit své, tehdy už mezinárodně uznávané, umělecké a odborné výsledky též „formálně“ – absolvováním doktorského studia na Akademii výtvarných umění v Praze. Paralelně s těmito „pokusy o institucionální vzdělávání“ se věnoval „samostudiu bez hranic“ („puzen touhou po poznání v tom nejširším a téměř nejběžnějším slova smyslu“). V šedesátých letech se živil jako uklízeč, kopáč, strojník, elektrikář, malíř a tapetář nebo tesař, ale také jako hostující profesor (1968–1969 příležitostně přednášky na univerzitách v USA, Salcburku a Berlíně). Od roku 1964 se stal samostatným umělcem, od roku 1966 byl evidován ve Svazu československých výtvarných umělců. Evidence skončila v roce 1973 a od té doby byl v oficiálních uměleckých institucích bez jakékoliv evidence, zato jej od roku 1966 trvale evidovaly politické instituce jako „nepřítele socialistického zřízení“. Pro své nekonformní postoje se dostával do konfliktů s mocí, byl průběžně vyšetřován a krátkodobě vězněn: 1966 odsouzen pro nezmaření trestného činu zběhnutí; 1969 (Videň) odsouzen pro násilí na veřejném činiteli; 1972 odsouzen podle § 112 hlavy I poškozování zájmu republiky v zahraničí; 1974–1975 vzat do vyšetřovací vazby pro opětné podezření z porušení § 112. Po celou tuto dobu a v pozdějších letech rozvíjel umělecké a kulturní aktivity v oblasti akčního umění, malby, plastiky, architektury, nábytkového a módního designu, hudby, literatury, publicistiky, věnoval se i teorii a praxi vysokého školství uměleckého zaměření. Avšak až po listopadu 1989 mohl své umělecké a odborné výsledky uplatnit při vytváření demokratické společnosti a stát se její výraznou osobností: 1990–1997 – rektor a pedagog Akademie výtvarných umění v Praze; od roku 1999 generální ředitel Národní galerie v Praze. Od svých středoškolských studií až dodnes je intenzivně publikačně a multimediálně činný. Úhrnný počet jeho prací, knižních monografií, odborných studií, esejů, fejetonů, causerií, recenzí, katalogů, výstav, prezentací a instalací přesáhl v roce 2004 tisíc položek. Mezi nimi dominuje více než sto samostatných výstav (Austrálie, Belgie, Česká republika, Francie, Holandsko, Itálie, Maďarsko, Německo, Polsko, Rakousko, Rusko, Slovensko, Sýrie, USA aj.), několik set společných výstav po celém světě, na třicet monografií (například M. K. Akce 1962–1995; *Gallery 2000*; publikace *Nový ráj*

z roku 1996 získala cenu roku za nejlepší fotografickou knihu), několik nosičů obsahujících hudební skladby různého typu. Za své dílo byl odměněn řadou našich a zahraničních ocenění: 1974 Deutscher Akademischer Austauschdienst Berlin; 1977 Kolářova cena; 1982–1983 Wopswede; 1985 Bleckede; 1988 Berlín; 1997 Medaile Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České republiky za významné výsledky v pedagogické práci aj. Spolupracuje s Nadací Universitas Masarykiana: člen redakční rady časopisu **Univerzitní noviny*, autor knihy *Dav se mýlí vždycky* (10. svazek Edice Heureka Nadace Universitas Masarykiana, 2004), výtvarná účast v projektu **Kruh prstenu*. Kontakt: Prof. Milan Knížák, Dr. A., generální ředitel, Národní galerie v Praze, Staroměstské náměstí 12, 110 15 Praha 1, e-mail: genreditel@ngprague.cz.

Kolmaš Josef (6. 8. 1933, Těmice u Hodonína), profesor PhDr., DrSc., sinolog a tibetolog, socio-kulturní antropolog, překladatel. Emeritní ředitel Orientálního ústavu Akademie věd České republiky v Praze (1994–2002) a emeritní profesor Masarykovy univerzity v Brně. Po gymnazijních studiích na Velehradě a v Kyjově (1945–1952) absolvoval v letech 1952 až 1957 obory čínština a dějiny Dálného východu na Filologické fakultě Univerzity Karlovy v Praze a v letech 1957 až 1959 tibetský jazyk a literaturu na Ústředním národnostním ústavu v Pekingu. Od roku 1959 do roku 2003 působil v Orientálním ústavu, kde v letech 1961–1964 absolvoval interní vědeckou aspiranturu v oboru tibetanistiky. Působil jako Visiting Lecturer na Australian National University v Canbře (1966), byl profesorem tibetštiny na Státní jazykové škole v Praze (1975–1994); v roce 1997 se habilitoval v oboru antropologie na Přírodovědecké fakultě Masarykovy univerzity v Brně (*Antropologické struktury země východní a vnitřní Asie a jejich místo v současném světě: Fenomén sociokulturního přenosu*), v roce 2003 byl jmenován profesorem antropologie na Masarykově univerzitě v Brně. V letech 1994–2003 byl členem redakčních rad *Archivu orientálního a Nového Orientu*. Je členem International Association for Tibetan Studies (1979), European Association of Chinese Studies (1990). V letech 1993–2001 byl členem Vědecké rady Akademie věd České republiky v Praze. Od roku 2003 je členem Vědecké rady Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci. V odborné práci se zabývá socio-kulturní antropologií a politickými a kulturními dějinami Číny a Tibetu, tibetskou historiografií, klasickou tibetskou a čínskou literaturou, tibetským buddhismem a bibliografií tibetského a tibetologického písemnictví. Překládá z čínštiny, tibetštiny a některých evropských jazyků. Publikoval u nás i v zahraničí řadu vědeckých knih, překladů a odborných statí, mimo jiné *Bibliography of Sino-Tibetan Languages*, sv. 2 (Wiesbaden 1963, spoluvydavatel); *Tibet and Imperial China: A Survey of Sino-Tibetan Relations up to the End of the Manchu Dynasty in 1912* (Canberra 1967); *A Genealogy of the Kings of Derge (Sde-dge'i rgyal-rabs)* (Prague 1968); *Tibetan Manuscripts and Blockprints in the Library of the Oriental Institute Prague* (Prague 1969); *Prague Collection of Tibetan Prints from Derge, I–III* (Wiesbaden – Prague 1971–1996); *Mezinárodní konference o otázkách statusu a hranic Tibetu (Simla, 1913–1914)* (Praha 1975); *Tibetan Books and Newspapers (Chinese Collection) with Bibliographical Notes* (Wiesbaden – Prague 1978); *The Iconography of the Derge Kanjur and Tanjur* (New Delhi 1978, 2002); *ABC cestovatelů, mořeplavců, objevitelů* (Praha 1979, ve spolupráci s Ivanem Hrbkem); *Ferdinand Stoliczka (1838–1874): The Life and Work of the Czech Explorer in India and High Asia* (Wien 1982); *Chinese Studies on Tibetan Cul-*

ture (New Delhi 1983); *The Ambans and Assistant Ambans of Tibet (A Chronological Study)* (Prague 1994); *Buddhistická svatá písma. Šestnáct arhatů* (Praha 1995); *Svět tibetského buddhismu* (Praha 1996, spoluautor); *Vzpomínka na Tibet / Recalling Tibet* (Oslo – Praha 1997, spoluautor); *Tibet: dějiny a duchovní kultura* (Praha 2004); *Suma tibetského písemnictví* (Praha 2004). Překlady z čínštiny: Po Tü-i, *Drak z černé tůně* (Praha 1958, 1964, v básnické spolupráci s J. Štroblovou); Fa-sien, *Zápisky o buddhistických zemích* (Praha 1972, 1995); Po Tü-i, *Datlovník v meruňkovém sadu* (Praha 1996, v básnické spolupráci s J. Štroblovou); Süan-cang, *Zápisky o západních krajinách za Velkých Tchangů* (Praha 2002). Překlady z tibetštiny: *Bajka o ptáčích a opicích* (Praha 1965); *Černý mrak v bílém. Tibetská lidová poezie* (Praha 1976, Ostrava 2000, v básnické spolupráci s J. Štroblovou); *Tibet*, v knize *Prameny života. Obraz člověka a světa ve starých kulturách* (Praha 1982, s novým názvem *Duchovní prameny života. Stvoření světa ve starých mýtech a náboženstvích*, Praha 1997); Sakja-pandita, *Pokladnice moudrých rčení* (Praha 1984, 1988, v básnické spolupráci s J. Štroblovou); *Tibetská kniha mrtvých. Bardo thö-dol. Vysvobození v bardu skrze naslouchání* (Praha 1991, 1995, 1998, 2001, 2004; též ve slovenském překladu, *Tibetská kniha mrtvých*, Praha 1998); *Jádro transcendentální moudrosti* (Praha 1992); *Nangsa Öbum. Mysterium o životě a zmrtvýchvstání krásné paní Nangsy* (Praha 1993); Sönam Gjalacchän, *Zrcadlo králů. Tibetská kronika 14. století* (Praha 1998). Překlady z ruštiny: Čína. Čínský jazyk (Praha 1957, spolupřekladatel); G. C. Cybikov, *Cesta k posvátným místům Tibetu* (Praha 1987, 2001). Překlady z angličtiny: XIV. dalajlama, *O Tibetu a tibetském buddhismu* (Praha 1992, spolupřekladatel); *Svoboda v exilu. Autobiografie 14. dalajlamy* (Praha 1992); Roy Willis, *Mytologie světa. Ilustrovaný průvodce* (Praha 1997, spolupřekladatel); W. D. Žagabpa, *Dějiny Tibetu* (Praha 2000). Překlady z latiny a francouzštiny: Karel Slaviček, *Listy z Číny do vlasti a jiná korespondence s evropskými hvězdáři (1716–1735)*, Praha 1995 (překlad do čínštiny, Čung-kuo laj-sin [Listy z Číny], Čeng-čou 2002). Překlady z němčiny: *Lexikon východní moudrosti. Buddhismus, hinduismus, taoismus, zen* (Praha – Olomouc 1996, spolupřekladatel). Odborný editor cestopisných a jiných knih o Tibetu, autor odborných úprav, předmluv, doslovů, poznámek apod.: Arnošt Černík, *Trůny bohů. K nebytčným štítům Himálaje* (Praha 1964, 1972); Láma Yongden [Lama Jongdän] a Alexandra David-Néelová, *Mipam, lama s Paterou moudrostí* (Praha 1969, 1990, Kutná Hora 2000); Evariste-Régis Huc, *Cesta do Lhasy* (Praha 1971, s novým názvem *Putování Tibetem L. P. 1845–1846*, Praha 2002); Heinrich Harrer, *Sedm let v Tibetu. Můj život na dvoře dalajlamy* (Praha 1972, 1998); Ippolito Desideri, *Cesta do Tibetu* (Praha 1976, 2001); W. Y. Evans-Wentz, *Milaräpa. Velký tibetský jógin* (Praha 1996); Helmut Uhlig, *Tibet. Tajemná země na střeše světa* (Praha 2002); Patrick French, *Tibet, Tibet. Historie ztracené země* (Praha 2004); Fosco Maraini, *Utajený Tibet* (Praha 2004). Josef Kolmaš je držitelem medaile Kőrösi Csoma Sándora (Budapest, 1984), Zlaté plakety Františka Palackého (Akademie věd ČR, 1993), několika nakladatelských cen ad. K 70. narozeninám mu byl věnován sborník *Studia Sinica et Tibetica* (Dedicated to Josef Kolmaš to His 70th Birthday). *Archiv orientální*, roč. 71, 2003, č. 3, s. 245–489. A dále Martin Slobodník (2003): Vědecká dráha na pomezí sinica a tibetica – k životnému jubileu profesora Josefa Kolmaša. *Studia Orientalia Slovaca*, 2, s. 23–27 (Bratislava). Spolupracuje s *Nadací Universitas Masarykiana: člen ediční rady *Edice Scientia a redakční rady

časopisu **Univerzitní noviny*, v němž často publikuje; pro sérii **Panoráma biologické a sociokulturní antropologie* (**Edice Scientia*) napsal 11. svazek *Tibet z antropologické perspektivy* (2002), 12. svazek *Smrt a pohřbívání u Tibetanů* (2003), 16. svazek *První Evropané ve Lhase (1661) (Kircherovo résumé Grueberovy cestovní zprávy. Latinský text a český překlad)* (2003) a 21. svazek (s Jaroslavem Malinou) *Čína z antropologické perspektivy* (2004); podílí se na projektu **Kruh prstenu*. Kontakt: Prof. PhDr. Josef Kolmaš, DrSc., Čihákova 30, 190 00 Praha 9, telefon: 284 823 782, e-mail: kolmas@post.cz.

Komenda Stanislav (7. 5. 1936, Louka u Jemnice), profesor RNDr., DrSc., matematik a statistik, spisovatel, básník a aforista, profesor Ústavu lékařské biofyziky Lékařské fakulty a Oddělení biometrie Univerzity Palackého v Olomouci, prorektor pro vědu a výzkum (1991–1992). Přednáší aplikovanou statistiku na fakultách Univerzity Palackého v Olomouci: Lékařské, Filozofické, Pedagogické, Přírodovědecké a na Fakultě tělesné kultury. Je autorem deseti monografií, několika skriptů a asi sedmi set odborných článků; publikuje bajky, eseje, povídky a verše knižně, časopisecky a v rozhlasu. Celkem asi 40 knižních publikací, volně či těsněji inspirovaných otázkami metodologie vědy. V letech 1988–1990 vydával na Lékařské fakultě Univerzity Palackého a ve Fakultní nemocnici Olomouc časopis *Pacemaker*, od roku 2003 vydává autorský internetový měsíčník *Liber catenatus* na adrese <http://liber.upol.cz>. V časopise **Univerzitní noviny* má svou rubriku Antropologický zápisník. S antropologií a antropologií spolupracuje téměř 40 let. Nejdříve v oblasti ergonomie při konstrukci velikostní soustavy oděvů v rámci RVHP, později při statistickém vyhodnocování růstových norem dětí a mládeže a z toho odvozené kontroly uplatnění velikostní soustavy školního sedacího nábytku a stanovení norem indexů tělesné hmotnosti (BMI). Rozsáhlejší matematicky založená studie o metodě standardizace se nachází v Archivu Katedry antropologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně. V posledním desetiletí publikuje v tematicky mnohem širší oblasti antropologie filozofické, kulturní a sociální; zabývá se i otázkami etickými, včetně etiky vědy a výzkumu. Podílí se na vzdělávání doktorandů několika fakult Univerzity Palackého. Je jedním z několika matematických statistiků v Česku, pro které je podstatná část jejich činnosti mostem mezi biostatistikou či biometrií na jedné straně a biologickou antropologií, případně humanitními odnožemi antropologie, na straně druhé. Pro antropologii je toto mezi-oborové překračování hranic už řadu let typické a stalo se zcela organickou součástí její tradice. Je nositelem řady prestižních ocenění: Pamětní medaile dr. Aleše Hrdličky (1994), Ceny města Olomouce aj. Spolupracuje s **Nadací Universitas Masarykiana*: člen redakční rady časopisu **Univerzitní noviny*, jehož je jedním z nejvýznamnějších autorů a v němž má stálou rubriku Antropologický zápisník. Kontakt: Prof. RNDr. Stanislav Komenda, DrSc., Ústav biometrie Lékařské fakulty Univerzity Palackého v Olomouci, Hněvotínská 3, 775 15 Olomouc, telefon: 585 632 711, e-mail: komenda@tunw.upol.cz

Koutecký Josef (31. 8. 1930, Praha), profesor MUDr., DrSc., lékař, profesor Kliniky dětské hematologie a onkologie 2. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Fakultní nemocnice v Motole, děkan 2. lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Praze. V Československu založil, vybudoval a institucionalizoval nový obor dětská onkologie. Maturitu složil na Akademickém gymnáziu v Praze (1949), v roce 1955 promoval s vyznamenáním na Fakultě dětského lékařství UK v Praze. Praxe: dětské oddělení nemocnice v Novém Bydžově (1955), léčebna pro děti posti-

žené dětskou obrnou v Janských Lázních (1957), Klinika dětské chirurgie Fakulty dětského lékařství UK v Praze (1957), ordinář dětské onkologie (1971), vedoucí lékař stanice dětské onkologie při Klinice dětské chirurgie (1974), primář oddělení dětské onkologie FN Motol (1978), přednosta Kliniky dětské onkologie 2. lékařské fakulty UK a FN Motol (1983–2004). Atestace I. stupně z pediatrie (1957), atestace I. stupně z chirurgie (1962), nadstavbová atestace z dětské chirurgie (1962), nadstavbová atestace z klinické onkologie (1981), kandidát lékařských věd (1975), externí asistent Fakulty dětského lékařství (1981), řádný asistent Fakulty dětského lékařství (1983), docent chirurgie (1984), doktor lékařských věd (1985), profesor onkologie (1987 – první v Československu). Děkan 2. lékařské fakulty Univerzity Karlovy (1990–1997), prorektor Univerzity Karlovy (1997–2000). V roce 2000 byl zvolen Akademickým senátem 2. lékařské fakulty do funkce děkana 2. lékařské fakulty Univerzity Karlovy pro funkční období 2000–2003 a opakovaně pro funkční období 2003–2006. Josef Koutecký je zakládajícím členem Učené společnosti České republiky (1994), předsedou Učené společnosti České republiky (1998–2002), místopředsedou Učené společnosti České republiky (2002–2004). Je předsedou Nadace Národní galerie v Praze (1995–dosud), členem Rady Národního divadla (1997–dosud), členem Nadace Hollar (2001–dosud), členem České lékařské akademie (2004–dosud). Byl členem Správní rady Akademie výtvarných umění (1999–2003). Je autorem 7 monografií, 3 učebnic, 2 skriptů, 301 vědeckých publikací, 678 odborných přednášek, mnoha populárních a slavnostních přednášek a publikací (včetně slavnostního spisu *Spondeo ac Polliceor k padesátému výročí založení 2. lékařské fakulty UK*, 2003) a knihy pohádek pro děti *Vodníček Bulížníček* (1997, 2005). Je členem našich i světových vrcholných vědeckých společností: čestný člen České lékařské společnosti JEP, čestný člen České onkologické společnosti, člen České pediatrické společnosti, člen Společnosti klinické medicíny, člen České lékařské akademie. Členství v zahraničních odborných společnostech: Deutsche Gesellschaft für Kinderchirurgie (1970), International Society of Pediatric Oncology (1972), American Society of Pediatric Hematology/Oncology (1984), American Society for Advancement of the Science (1992), New York Academy of Sciences (1993). Ve své odborné práci využívá nejnovější poznatky a metody, ale své pacienty, studenty a spolupracovníky obklopuje též hudbou a výtvarným uměním, a tak bohatě naplňuje svou základní životní ideu: „Spojením vědy a krásy (tj. vědy a umění) spolu s mravností dosáhnout znovu zásadních principů humanistické kultury.“ Za své dílo obdržel řadu našich a zahraničních ocenění: Cena České onkologické společnosti za nejlepší práci roku (1973), Čestné uznání ILF (1975), Cena České onkologické společnosti za nejlepší práci roku (1978), Cena prezidia Čs. lékařské společnosti (1979), Cena nakladatelství Avicenum za nejlepší monografii roku (1979), Cena rektora Univerzity Karlovy za nejlepší skriptum roku (1984), Cena rektora Univerzity Karlovy za nejlepší skriptum roku (1985), Stříbrná medaile Fakulty dětského lékařství UK (1985), Medaile Univerzity Karlovy (1990), Medaile Jana Evangelisty Purkyně (1990), Zlatá medaile 2. lékařské fakulty UK (1993), Zlatá medaile Univerzity Karlovy v Praze (1993), Medaile Textilní fakulty v Liberci (1993), Medaile Univerzity v Bologni (1993), Medaile Albany Medical College (1993), Pamětní medaile Jiřího Trapla (1995), Čestný pamětní list 2. lékařské fakulty UK (1995), **Cena Nadace Universitas Masarykiana* (1995), prezidentem republiky udělené státní vyznamenání Medaile za zásluhy (1996), Cena ministra zdra-

votnictví (1996), Jubilejní medaile Univerzity Karlovy k 650. výročí jejího založení (1998), Cena International Society of Pediatric Oncology (2000), Čestná medaile Akademie věd ČR „De scientia et humanitate optime meritis“ (2001), Medaile Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR (2002), Historická medaile Univerzity Karlovy v Praze (2003), Medaile Učené společnosti za zásluhy o rozvoj vědy (2004). Kontakt: Prof. MUDr. Josef Koutecký, DrSc., 2. lékařská fakulta Univerzity Karlovy v Praze, Klinika dětské hematologie a onkologie, V Úvalu 84, 150 06 Praha 5, telefon: 224 435 800, e-mail: josef.koutecky@lfmotol.cuni.cz”.

Kováč Ladislav (9. 4. 1932, Závažná Poruba u Liptovského Mikuláše, Slovenská republika), profesor RNDr., DrSc., slovenský biolog a chemik, profesor biochemie Přírodovědecké fakulty Univerzity Komenského v Bratislavě. Vystudoval Matematicko-fyzikální fakultu Univerzity Karlovy v Praze (1950–1954); postgraduální studium v Československé akademii věd (1954–1957); odborný asistent, docent, vedoucí Katedry biochemie Přírodovědecké fakulty Univerzity Komenského v Bratislavě (1957–1970). Po normalizačních čistkách chemik v psychiatrické léčebně v Pezinku (1970–1976), vědecký pracovník Ústavu fyziologie hospodářských zvířat SAV v Ivance při Dunaji (1976–1989). Ministr školství SR (1989–1990), velvyslanec Československa při UNESCO v Paříži (1990–1992). Profesor biochemie Univerzity Komenského (od roku 1991) a hostující profesor Ústavu Konrada Lorenze pro výzkum evoluce a kognice v Altenbergu, Rakousko (od roku 1997). Člen Akademické společnosti Slovenské republiky, zahraniční člen Učené společnosti České republiky, člen Správní rady Masarykovy univerzity v Brně. Zabývá se zejména bioenergetikou a kognitivní biologii. Spolupracuje s *Nadací Universitas Masarykiana; publikuje v časopise **Univerzitní noviny*. Kontakt: Prof. RNDr. Ladislav Kováč, DrSc., Ústav biochemie, Přírodovědecká fakulta Univerzity Komenského, Mlynská dolina CH-1, 842 15 Bratislava, Slovenská republika, telefon: 7/60296205, fax: 7/60296452, e-mail: kovacl@fns.uniba.sk <http://www.fns.uniba.sk/~kbi/kovlab>.

Kratochvílová Marie (13. 10. 1946, Brno), fotografka, referentka pro styk s veřejností Útvaru vnějších vztahů Rektorátu Masarykovy univerzity, od roku 2005 odborná pracovnice Archivu Masarykovy univerzity v Brně. Zabývá se činností v oblasti „public relations“ a fotograficky dokumentuje univerzitní akce a projekty. Od vzniku *Nadace Universitas Masarykiana v roce 1993 dokumentovala všechny významnější nadační aktivity. Kontakt: Marie Kratochvílová, Archiv Masarykovy univerzity v Brně, Veveří 70, 611 80 Brno, telefon: 549 495 341, e-mail: kratochvilova@rect.muni.cz

Kruh prstenu: Světové dějiny sexuality, erotiky a lásky od počátku do současnosti v reálném životě, krásné literatuře, výtvarném umění a dílech českých malířů a sochařů inspirovaných obsahem této knihy, vědecko-umělecký projekt iniciovaný *Jaroslavem Malinou a spolupracovníky v 90. letech minulého století. Představuje vytvoření reprezentativní pětisvazkové publikace (pentalogie) a sbírky erotik českých malířů a sochařů. Pentalogii bude tvořit těchto pět svazků: *Kruh prstenu, 1: „Celý svět“ kromě euroamerické civilizace; Kruh prstenu, 2: Euroamerická civilizace; Kruh prstenu, 3: Český svět; Kruh prstenu, 4: Lásky a erotika srdcem a rukama českých malířů a sochařů; Kruh prstenu, 5: Výkladové slovníky důležitých jmen a pojmů a bibliografie*. Uvedená paterice předkládá pojednání o vývoji lidské sexuality, erotiky, lásky a manželství v biologických, obecně antropologických a kulturně

historických souvislostech spolu s přehledkou nejzajímavějších literárních a výtvarných děl minulosti a zároveň přináší reprodukce obrazů a soch, jež v závěru 20. a počátkem 21. století vytváří kolem sedmi desítek českých malířů a sochařů inspirovaných obsahem jednotlivých svazků. České výtvarné originály by měly být základem Galerie a muzea sexuality, erotiky a lásky v Brně, budou však spolu s knihou „putovat“ po muzeích, galeriích a výstavních síních. Vzniká dílo celostní a zdá se, že právě ve svém transdisciplinárním založení v daném tématu i ojediněle. Moderní výtvarnou „vizi“ tématu pentalogie vytvářejí významní čeští umělci, představitelé starší, střední i nejmladší generace výtvarníků, vyznačující se tolik potřebnou rozmanitostí filozofických a estetických východisek a přístupů: *malíři a grafici* Jiří Anderle, Václav Benda, Tomáš Bím, Jaroslav Blažek, Adolf Born, František Burant, Tomáš Císařovský, Olga Čechová, Karel Demel, Vladimír Drápal, Ladislav Hodný, Zdena Höhmová, Miloslav Chlupáč, Josef Jíra, Boris Jirků, Milan Knížák, Jiří Kolář, Vladimír Komárek, Oldřich Kulháněk, Josef Liesler, Jaroslav Malina, Miroslav Malina, Alois Mikulka, Zdeněk Mězl, Josef Mžyk, Jiří Načeradský, Pavel Nešleha, Miroslav Netík, Ladislav Novák, Petra Oriěšková, Eduard Ovčáček, Jan Antonín Pacák, Arnošt Paderlík, Josef Paleček, Veronika Palečková, Jaroslava Pešicová, Michael Rittstein, František Ronovský, Pavel Sivko, Joska Skalník, Jaromír Skřivánek, Jiří Slíva, Vladimír Suchánek, Jiří Suchý, Vladimír Svoboda, Jiří Šalamoun, Jaroslav Šerých, Marta Taberyová mladší, Karel Teissig, Vladimír Tesař, Antonín Vojtek, Olga Vyleťalová, Vlastimil Záborský a *sochaři* Klára Adamová, Nikos Armutidis, Jan Bartoš, Michal Blažek, Vladimír Drápal, Kurt Gebauer, Stanislav Hanzík, Miroslav Hudeček, Miloslav Chlupáč, Petr Jedlička, Boris Jirků, Jiří Kašpar, Igor Kitzberger, Daniel Klose, Milan Knížák, Valér Kováč, Jaroslav Krátký, Sylva Lacinová, Zdeněk Lindovský, Zdeněk Macháček, Jiří Marek, Dana Marková, Alois Mikulka, Veronika Milotová, Jiří Netík, Hana Novotná, Peter Oriěšek, Eduard Ovčáček, Vladimír Preclík, Ludmila Seefried-Matějková, Jaroslav Svoboda, Jan Šimek, Miroslava Šobrová, František Štorek, Marta Taberyová, Josef Vajce, Aleš Vašíček, Jindra Víková, Roman Wenzel, Dana Zámečnicková, Olbram Zoubek.

Kulháněk Vratislav (20. 11. 1943, Plzeň), Ing. ekonom. Vystudoval Výrobně ekonomickou fakultu Vysoké školy ekonomické v Praze. V letech 1991–1992 byl ředitelem firmy Motor Jikov v Českých Budějovicích. Od roku 1997 byl předsedou představenstva společnosti Škoda Auto a. s. v Mladé Boleslavi, kde v poslední době přešel na post předsedy dozorčí rady. Dále byl nebo je prezidentem Sdružení automobilového průmyslu, viceprezidentem Svazu průmyslu a dopravy, prezidentem Institutu členů správních orgánů, předsedou národního výboru Mezinárodní obchodní komory v České republice, předsedou Českého hokejového svazu a členem dalších institucí včetně například členství ve Správní radě Univerzity Karlovy v Praze. V letech 2001 a 2002 byly jeho zásluhy oceněny tituly Manager roku. Nejúspěšnější období uplatnění Kulhánkova ekonomického erudice a invence je spjato s řízením společnosti Škoda Auto v Mladé Boleslavi. Tato společnost oslavila v roce 1995 sto let od svého založení. Cesta k její dnešní prosperitě vedla od jízdních kol přes motocykly k automobilům, které se zde začaly vyrábět již v roce 1905. V dubnu 1991 se stala jednou ze značek koncernu Volkswagen; bylo tak zahájeno období transformace v suverénní, dynamickou a prosperující firmu s vlastním výrobním programem – zde třeba připomenout zásluhy Kulhánkova předchůdce Ludvíka Kalmy, jenž tragicky zemřel v roce

1997. V současnosti vyrábí Škoda Auto osobní automobily ve třech modelových řadách – Superb, Octavia a Fabia, které jsou na světovém automobilovém trhu ve své třídě důstojnými konkurenty. Osmdesát procent produkce nachází odbyt ve více než osmi desítkách zemí světa. Automobilka si udržuje přední místo na domácím trhu, kde škodovky představují zhruba polovinu všech nových prodaných vozů, deseti procenty se podílí na exportu České republiky, a je tak důležitou součástí národního hospodářství. Kontakt: Ing. Vratislav Kulhánek, Reprezentace Škoda Auto a. s., Masarykovo nábřeží 28, 110 00 Praha 1, telefon: 326 811 261, e-mail: vratislav.kulhanek@skoda-auto.cz.

Kundera Ludvík (22. 3. 1920, Brno), profesor dr. h. c. mult., básník, prozaik, dramatik, autor lyrických memoárových próz, literární a výtvarný kritik, kulturní a literární historik, zabývající se zejména dílem Františka Halase, expresionismem a dadaismem, překladatel (zvláště z německé literatury), editor. Zakládající člen surrealistické skupiny Ra a Sdružení Q. Autor sbírek experimentální poezie (*Tolik cejchů*, 1945, 1966, *Živly v nás*, 1946, *Hruzen*, 1985, *Malé radosti*, 1990, *Sny těž*, 1995 aj.), próz (například *Napospas aneb Příslaví pro kočku*) a dramát (*Totální kuropění*, 1961–1962, *Labyrint světa a lusthauz srdce*, 1983, *Královna Dagmar*, 1988 aj.). Jeho tvorba vytvořila spojnici mezi avantgardními a postmoderními koncepty umění. Je laureátem řady vědeckých a uměleckých prestižních cen (například Ceny Andrease Gryphia, 1998, čestným doktorem Masarykovy univerzity v Brně a Janáčkovy akademie múzických umění v Brně). Intenzivně spolupracuje s *Nadací Universitas Masarykiana: publikuje v časopise **Univerzitní noviny* (kromě jiného navázal na rubriku *Jaromíra Tomečka – Dvacet pět řádků Ludvíka Kundery); autorsky přispěl do tří svazků *Edice Osobnosti Nadace Universitas Masarykiana: *Zdena Höhmová* (2001), *Vladimír Preclík* (2002), *Zdeněk Macháček* (2005), pracuje na monografiích *Miroslav Matal*, *Bohdan Lacina*. Kontakt: Profesor Ludvík Kundera, 679 72 Kunštát na Moravě č. 124, telefon: 516 462 213.

Linhart Karel (1. 12. 1932, Zelená Lhota u Železné Rudy), profesor PhDr., CSc., filozof a historik, emeritní profesor, do roku 1998 působil jako vědecký pracovník Kabinetu dějin lékařství Lékařské fakulty Masarykovy univerzity v Brně. Zabýval se dějinami českého lékařství a zdravotnictví, zvláště na Moravě. Pravidelně přispívá do časopisu **Univerzitní noviny*, patří k nejvýznamnějším autorům tohoto periodika. Kontakt: Prof. PhDr. Karel Linhart, CSc., Kabinet dějin lékařství Lékařské fakulty Masarykovy univerzity v Brně, Komenského náměstí 2, 662 43 Brno, telefon: 549 495 339, e-mail: klinhart@med.muni.cz.

Linhartová Věra (22. 2. 1942, Ivančice), docentka PhDr., CSc., literární historička. Absolvovala Pedagogický institut (1959–1963) a poté Filozofickou fakultu Masarykovy univerzity v Brně. Do roku 1996 pracovala jako docentka Katedry bohemistiky Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, v letech 1985–1989 jako její vedoucí. Od roku 1999 působí na Lékařské fakultě Masarykovy univerzity v Kabinetu dějin lékařství; badatelsky i publikačně se věnuje dějinám lékařství na Moravě v širším kulturním kontextu. Pedagogicky je pověřena vedením přednášek z dějin medicíny na Lékařské fakultě Masarykovy univerzity a vede kurzy Komunikace a kultury mluveného projevu v postgraduálním studiu pro lékaře z celé České republiky, kteří se připravují na Ph.D. na odborných teoretických i klinických pracovištích Lékařské fakulty Masarykovy univerzity. Publikovala mnoho odborných a popularizačních článků v domácích i zahraničních časopisech a vědeckých

sbornících, nejprve z oboru české a slovenské literární historiografie (monografie *Cesty k porozumění*. Brno: Univerzita J. E. Purkyně v Brně, 1985), později z dějin medicíny a Lékařské fakulty Masarykovy univerzity v Brně. K 80. výročí založení Lékařské fakulty vydala *Kalendář významných osobností* (Brno: Masarykovy univerzity v Brně, 1999). Pravidelně přispívá do časopisu **Univerzitní noviny*, patří k nejvýznamnějším autorům tohoto periodika. Připravila k vydání monografii o životě a díle významného biologa, kulturně-politického pracovníka a prvního poválečného rektora Univerzity Karlovy v Praze prof. MUDr. Jana Bělehrádka (*Cesta ke svobodě ducha*. Praha: Nakladatelství Galén, 2003), v níž se účastnila i autorsky, a společně se sochařem Olbřemem Zoubkem knížku *Bázně a sochy* (7. svazek *Edice Beletrie Nadace Universitas Masarykiana, 2005). K 85. výročí založení Lékařské fakulty Masarykovy univerzity v Brně vydala publikaci *Po spirále času* (Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2004, 350 stran), do níž vybrala ze stránek *Univerzitních novin* články, rozhovory, medailony i nekrology dotýkající se osobností a událostí na brněnské Lékařské fakultě v uplynulém pětiletí. Kontakt: Doc. PhDr. Věra Linhartová, CSc., Kabinet dějin lékařství Lékařské fakulty Masarykovy univerzity v Brně, Komenského náměstí 2, 662 43 Brno, telefon 549 495 339, e-mail: vlinhart@med.muni.cz.

Macháček Zdeněk (16. 8. 1925, Brno), sochař. Po absolvování reálného gymnázia studoval v letech 1945 až 1947 obory zoologie a antropologie na Přírodovědecké fakultě Masarykovy univerzity v Brně. Po třech letech musel školu z „kádrových důvodů“ opustit (rodina vlastnila grafický závod) a z těchto důvodů nebyl přijat na Vysokou školu uměleckoprůmyslovou v Praze. V roce 1952 absolvoval Vyšší školu uměleckého průmyslu v Brně. Po studiích byl krátce zaměstnan, od roku 1961 žije na „volné noze“. Nejprve působí v Brně, poté, v roce 1971, odchází do Křížovic u Doubravniku, kde žije a tvoří podnes. V roce 1958 se stal jedním ze zakládajících členů skupiny Parabola, je členem brněnského tvůrčího Sdružení Q a Horáckého klubu výtvarných umělců. Spoluzaložil a je hlavním organizátorem mezinárodního sochařského sympozia Dřevěná plastika ve Žďáru nad Sázavou. V počátcích tvorby v padesátých letech zobrazoval v tvarosloví moderního sochařství antropomorfní a zoomorfní motivy redukováné do archetypálních znaků a emblémů, ženský i mužský prvek a vztahy mezi nimi. I později tato témata uchovává, avšak mění sochařský rukopis (sounžení vyduťků a vypouklých tvarů jeho plastik vyvolává dojem letu či vznášení) a v posledních letech se snaží zejména o ztvárnění krajiny a pocitu z ní i erotických témat inspirovaných rozsáhlým projektem několikavazkové knihy a výstavy *Kruh prstenu*. Pracuje převážně ve dřevě, které někdy opatřuje polychromií, patinací nebo inkrustací. Uspořádal více než třicet samostatných výstav a zúčastnil se kolem padesáti výstav kolektivních doma i v zahraničí: Biel (Švýcarsko); Blansko; Boskovice; Brno; Bystřice nad Pernštejnem; Hörle (Švédsko); Křížovice, Perugia (Itálie); Praha; Sharjah (Spojené arabské emiráty); Vídeň (Rakousko); Žďár nad Sázavou aj. Jeho plastiky stojí na mnoha místech České republiky, na Slovensku a ve Švédsku a jsou součástí desítek architektonických interiérů. Je zastoupen v galeriích a muzeích u nás i v zahraničí. Spolupracuje s *Nadací Universitas Masarykiana: v roce 2000 uspořádal v rámci 4. zahradní slavnosti v Botanické zahradě Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity rozsáhlou výstavu; publikuje v časopise **Univerzitní noviny*; intenzivně se podílí na výtvarné vizi projektu **Kruh prstenu*, pro který vytvořil i sochařský emblém;

ilustroval 22. svazek série **Panoráma biologické a sociokulturní antropologie* *Edice Scientia (Ludmila Sochorová, *Člověk a lidová kultura: Člověk a lidové divadlo – lidové divadlo v životě člověka*, 2004). V *Edici Osobnosti Nadace Universitas Masarykiana je připravována k vydání biografie: Nina Dvořáková – Jaroslav Malina a kolektiv, *Zdeněk Macháček* (2005). Kontakt: Zdeněk Macháček, Křížovice 3 – Doubravník, 592 62 Nedvědice, telefon: 566 566 494, mobil: 605 574 553.

Makovský Vincenc (3. 6. 1900, Nové Město na Moravě – 28. 12. 1966, Brno), český sochař a designér; přední představitel českého sochařství 20. století jak v jeho fázi avantgardní, tak i v období po polovině třicátých let, kdy usiloval ztělesnit klasický umělecký ideál. Zatímco v mládí sochař rozšířil obzory českého i evropského moderního umění plastikami, jimiž osobitě reagoval na konstruktivistické, kubistické a posléze surrealistické podněty, v reakci na společenskou situaci předválečné a válečné doby rozvíjel principy tvorby realistické. Učinil tak nejen v dílech komorního charakteru, ale zejména po druhé světové válce rovněž díly monumentálního měřítka i pojetí, v nichž se naplno prosadilo sochařovo humanistické krédo. Obě názorově rozdílné polohy umělcova vývoje nemohou utajit vzájemné vazby v tvárném pojetí i v motivickém repertoáru. Nezanedbatelnou úlohu v životním uměleckém odkazu Vincence Makovského hrál motiv ženského aktu a s ním spojený erotický prvek. Ten se v jeho avantgardních kreacích projevoval jitrivou naléhavostí (*Dívčí sen*, 1932; *Léda*, 1932; *Skloněný ženský akt*, 1932; *Torzo*, 1932). V pozdějších postavách dívčích aktů, většinou zamýšlených pro výtvarné završení fontán, na sebe brával podobu lyricky podbarvené adorace. V nástupním prostoru Ekonomicko-správní fakulty Masarykovy univerzity v Brně (Lipová 41a) byla v roce 1998 u příležitosti slavnostního otevření nové budovy této fakulty odhalena Makovského *Plastika pro bazén* (1930/1998, výška 240 cm). Plastiky Vincence Makovského byly uděleny v roce 2004 jako *Ceny Nadace Universitas Masarykiana *Olbramu Zoubkovi (*Archimédés*, 1940/2003, bronz, výška 37 cm) a *Václavu Klausovi (*Podobizna T. G. Masaryka*, konec dvacátých let 20. století, bronz, výška 44 cm). V *Edici Osobnosti Nadace Universitas Masarykiana byla vydána biografie: Jiří Hlušíčka – Jaroslav Malina – Jiří Šebek, *Vincenc Makovský* (2002).

Malina Jaroslav (11. 4. 1945, Dolní Bučice u Časlavi), profesor PhDr., DrSc., socio-kulturní antropolog, archeolog a spisovatel; profesor antropologie a vedoucí Katedry antropologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně (od roku 1999). Vystudoval Filozofickou fakultu Masarykovy univerzity v Brně (1967), PhDr. (1968), docent pro obor antropologie (1993, *Experimentální metody a jejich aplikace v antropologii a příbuzných disciplínách*), DrSc. (1994), profesor antropologie (1995). Člen oborové rady Biologie, předseda oborové komise Antropologie, předseda komise pro státní závěrečné zkoušky v bakalářském, magisterském a doktorském studijním programu v oboru Antropologie na Přírodovědecké fakultě Masarykovy univerzity v Brně, předseda habilitačních a profesorských komisí v oboru Antropologie aj. Přednáší Úvod k antropologii, Antropologii starověku, Antropologii umění, Antropologii sexuality a další témata. Je členem našich a zahraničních grémií a institucí (Vědecká rada Národní galerie v Praze, Komise pro udílení Ceny města Brna, Společnost pro podporu univerzitních aktivit v Brně a Praze aj.). V roce 1993 spoluzaložil *Nadaci Universitas Masarykiana, stal se jejím předsedou, dále předsedou Výboru *Ceny Karla Engliše a předsedou Výboru *Ceny Nadace Universitas Masarykiana. Je zakladate-

lem a šéfredaktorem časopisu **Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana*, který vychází od roku 1994, zakladatelem a editorem šesti nadačních knižnic – *Edice Beletrie, *Edice Heureka, *Edice Miscellanea, *Edice Osobnosti, *Edice Scientia, *Edice Scintilla, kde bylo dosud publikováno více než osmdesát svazků. V odborné práci se zabývá tématy z oblasti experimentální, socio-kulturní a filozofické antropologie a archeologie, petroarcheologie a filozofie vědy. Kromě více než dvou set studií, článků a esejů v odborných časopisech publikoval u nás i v zahraničí na tři desítky knih: *Metody experimentu v archeologii*, 1980, *Archaeology Yesterday and Today: The Development of Archaeology in the Sciences and Humanities*, 1990 (se Zdeňkem Vašíčkem), *Kámen a hlína jako ekofakt a artefakt ve vývoji životního prostředí*, 1991, *O tvořivosti ve vědě, politice a umění*, I–III, 1993 (s kolektivem), *První císař* 1994 aj. V roce 1993 inicioval rozsáhlý vědecko-umělecký projekt pětisvazkové knihy a výstavy **Kruh prstenu: Světové dějiny sexuality, erotiky a lásky od počátků do současnosti v reálném životě, krásné literatuře, výtvarném umění a dílech českých malířů a sochařů inspirovaných obsahem této knihy* (po preprintech čtyř svazků publikovaných v letech 1999–2003 začne dílo v definitivní podobě vycházet od roku 2005/2006). V roce 2000 zahájil dlouholetý vědecko-pedagogický projekt **Panoráma biologické a sociokulturní antropologie: Modulové učební texty pro studenty antropologie a „příbuzných“ oborů*, v jehož rámci pod jeho editorským vedením a za autorského přispění řady významných odborníků bylo dosud publikováno jedenadvacet svazků. Vydal také vědecko-naučné knihy obracející se k záhadám dávné minulosti a lidské tvořivosti: *Vzpomínky na minulost aneb Experimenty odhalují tajemství pravěku*, 1982, 1992, *Zasáhli mimozemšťané a katastrofy do vývoje lidstva?*, 1988, *Obdivuhodný člověk: Úvahy o lidské tvořivosti*, 1991, *Dvacet nejvýznamnějších archeologických objevů dvacátého století*, 1991, *Jak vznikly největší monumenty dávnověku*, 1994 (s Pavlem Pavlem), *Adolf Born*, 1995 (s kolektivem autorů), *Olbram Zoubek*, 1996 (s kolektivem autorů), *Alois Mikulka*, 2001, *Vincenc Makovský*, 2002 (s Jiřím Hlušíčkou a Jiřím Šebkem), *Vladimír Preclík*, 2002 (s kolektivem autorů), *První císař: Tvůrce Číny a osmého divu světa* (2004), *Čína z antropologické perspektivy*, 2004 (s Josefem Kolmašem) aj. Zasahuje i za hranice vědecké a vědecko-naučné činnosti a projevuje se na poli beletrie: *Amor: Počítačový systém k automatickému generování milostných scén*, 1993, *První pozemšťan*, 1995, *Světová katastrofa a jiné povídky s neblahým koncem*, 1996, *Smrt profesora a jiné příběhy z univerzitního prostředí*, 1997 aj. Jeho vědecké a vědecko-naučné knižní publikace vyšly u nás a v cizině v angličtině, bulharštině, francouzštině, italštině, němčině, rumunštině, ruštině a slovenštině (Academia, Cambridge University Press, Editura Artemis, Electa, Mysl, Obzor, Progress aj.) v celkovém nákladu více než půl milionu výtisků. Obdržel dvakrát Cenu rektora Masarykovy univerzity v Brně za vynikající tvůrčí čin (1995, 1997), Cenu města Brna (1997), 3. cenu a Čestné uznání na 18. knižním veletrhu Libri v Olomouci za knihy *Vladimír Preclík a Vincenc Makovský* (2003), je uváděn v našich a zahraničních „Kdo je kdo“ aj. Kontakt: Prof. PhDr. Jaroslav Malina, DrSc., Katedra antropologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně, Vlnářská 5, 603 00 Brno, telefon, záznamník, fax: 549 49 1433, e-mail: jmalina@sci.muni.cz.

Masaryk Tomáš Garrigue (7. 3. 1850, Hodonín – 14. 9. 1937, Lány u Kladna), filozof, sociolog, politolog, politik a státník; profesor filozofie na české univerzitě v Praze, poslanec rakous-

kého parlamentu, vedoucí politik v odboji proti Rakousku-Uhersku, první prezident Československé republiky (ČSR) (1918–1935). Jako filozof se snažil spojit základní pozitivistickou orientaci s necírkevním protestantismem a prvky platonismu, později kantovství, vždy se silným etickým akcentem; jako sociolog přispěl k formování antropologie (kromě jiného se například zabýval úvahami, kam v systému věd zařadit antropologii). Filozoficko-sociologický rozbor duchovních krizí moderního člověka a dějinné filozofické analýzy smyslu českých a světových dějin se staly základem jeho reformismu, zaměřeného jak proti „teokracii“ (polofeudálnímu absolutismu Rakouska-Uherska a carského Ruska), tak i proti „revolucionismu“. Reagoval pružně na všechny základní ideové problémy své doby: krize společnosti (*Sebevražda*, 1881), úloha vědy a umění (*Základové konkrétní logiky*, 1885, *O studiu děl básnických*, 1884), filozofie českých dějin (například *Česká otázka – Naše nynější krise*, 1895), problémy náboženství a etiky (například *Moderní člověk a náboženství*, 1896–1898, *Ideály humanitní*, 1901), rozvoj dělnického hnutí (*Otázka sociální*, 1898), Rusko (*Russland und Europa*, 1913, česky několikrát 1913–1933), první světová válka a poválečné uspořádání světa (například *Světová revoluce*, 1925, *Cesta demokracie*, 1934). Proslulým ve veřejnosti se stal zápasem proti šovinismu (*Rukopisy*), antisemitismu (hilsneriáda), klerikalismu a zvláště svým bojem za ustavení samostatné ČSR.

Masarykova univerzita v Brně (MU), veřejná vysoká škola, založena 28. 1. 1919. Podněty k ustavení Masarykovy univerzity v Brně vznikly na přelomu 19. a 20. století a vycházely ze dvou pramenů: prvním bylo město Brno a jeho silící ekonomická, politická a kulturní vrstva, druhým byla pražská česká univerzita v čele s profesorem *Tomášem Garriguem Masarykem. Po vypuknutí I. světové války byly tyto snahy přerušeny a mohly se uskutečnit až po vzniku samostatného československého státu. Zákon č. 50 Sb. o zřízení Masarykovy univerzity (s fakultami Právnickou, Lékařskou, Přírodovědeckou a Filozofickou) byl přijat Národním shromážděním Československé republiky dne 28. ledna 1919. Roku 1922 měla univerzita 1400 studentů a 15 učitelů. Roku 1925 byl promován první čestný doktor Masarykovy univerzity – hudební skladatel Leoš Janáček. V meziválečném období se Masarykova univerzita stala významným střediskem vzdělanosti a kultury a její věhlas překročil i hranice republiky. Rozvoj univerzity byl násilně ukončen 17. 11. 1939, kdy nacisté uzavřeli všechny české vysoké školy. Zatýkáni, mučení a popravy nepřežilo čtyřiatřicet učitelů, z koncentračních táborů se nevrátilo dvaadvacet posluchačů. Činnost Masarykovy univerzity byla obnovena v zimním semestru 1945, v roce 1946 byla otevřena pátá fakulta – Pedagogická a začalo vznikat studium farmaceutické. Po únoru 1948 a v průběhu padesátých let byly postupně zrušeny fakulty Právnická, Pedagogická a Farmaceutická. Univerzita musela změnit své původní jméno: Univerzita J. E. Purkyně. Šedesátá léta představovala překonání stagnace a naději na nový vzeštup: byla obnovena Pedagogická a Právnická fakulta, počet studentů narůstal. Následovalo však období normalizace, které bylo ukončeno až v listopadu 1989. Postupně byly zřízeny čtyři nové fakulty: Ekonomicko-správní fakulta, Fakulta informatiky, Fakulta sociálních studií, Fakulta sportovních studií. Masarykova univerzita začala rovněž naplňovat i další paragraf zřizovacího zákona, který stanovil výstavbu univerzitního městečka do roku 1930. Z původního projektu byla uskutečněna pouze budova Právnické fakulty, další výstavba byla ukončena německou okupací a II. světovou válkou ... K rekonstrukci

stávajících a výstavbě nových univerzitních budov a k oživení úsilí o zřízení univerzitního kampusu se přistoupilo až v devadesátých letech 20. století. Úsilí vyvrcholilo v květnu 2002, kdy byla podepsána smlouva o úvěru pro Českou republiku od Evropské investiční banky na financování programu „Rozvoj materiálně technické základny Masarykovy univerzity v Brně“. Do Univerzitního kampusu Bohunice bude soustředěna část Masarykovy univerzity sestávající z Lékařské fakulty, Přírodovědecké fakulty a Fakulty sportovních studií. První krok k výstavbě kampusu byl učiněn v září 2001, kdy byla uvedena do provozu nová budova Anatomického ústavu Lékařské fakulty. V současné době studuje na Masarykově univerzitě více než 26 000 studentů. Masarykova univerzita poskytuje vysokoškolské vzdělání v plném spektru tradičních i moderních disciplín – v bakalářském, navazujícím magisterském i doktorském studiu. Studijní programy jsou koncipovány tak, aby byly v maximální míře slučitelné se studijními programy vysokých škol v zemích Evropské unie; tomu slouží i systém studia založený na kreditovém ohodnocení a využívání Evropského systému pro převod kreditů – European Credit Transfer System (ECTS). Kontakt: Masarykova univerzita v Brně, Žerotínovo náměstí 9, 601 77 Brno, www.muni.cz.

Mikulka Alois (13. 8. 1933, Brno), akademický malíř, sochař, ilustrátor, spisovatel. Žije a působí v Brně. Mikulkova tvorba je osobitá, nepodléhala a nepodlehla módním nebo ideologickým tlakům a vymyká se i všem proudům a tvůrčím programům našeho poválečného umění, má svou vlastní logiku a autenticitu pramenící z vnitřního světa autora. Formálně se pohybuje mezi dětským, naivním a lidovým výtvarným výrazem originálně umocněným poetickou imaginací a svérázným humorem. Námětově těží z mytologie, bible, westernu i současného života. Je plná fantazie, poezie, hravosti, půvabu, ale také filozofické hloubky. Kromě volné malířské a grafické tvorby napsal a ilustroval více než třicet knih pro děti, výtvarně se podílel na mnoha divadelních a televizních inscenacích a vytvořil řadu dřevěných a kamenných plastik pro veřejná prostranství i v sepi s architekturou, zejména v objektech mateřských škol. Spolupracuje rovněž s *Masarykovou univerzitou a *Nadací Universitas Masarykiana: publikuje v časopise **Univerzitní noviny*, ilustroval knihu z **Edice Heureka* Nadace Universitas Masarykiana (Vojtěch Mornstein, *Utopený Archimédés: Malý alternativní výkladový slovník*, 1999), 8. a 23. svazek série **Panorama biologické a sociokulturní antropologie* **Edice Scientia* (Oldřich Kašpar, *Předkolumbovská Amerika z antropologické perspektivy*, 2002, Irena Štěpánová, *Člověk a lidová kultura: Člověk a lidový oděv – lidový oděv v životě člověka*, 2004), vytvořil emblém Katedry antropologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně, intenzivně se podílí na výtvarné vizi projektu **Kruh prstenu*. Svá díla prezentoval na desítkách samostatných a kolektivních výstav výtvarného umění a knižní ilustrace u nás i v zahraničí. Ocenění: 1997 zapsán do Zlatého fondu české literatury pro mládež; 1998 Cena města Brna za rok 1997 v oboru výtvarné umění a řada dalších našich a zahraničních prestižních ocenění. V **Edici Osobnosti Nadace Universitas Masarykiana* byla vydána biografie: Jaroslav Malina, *Alois Mikulka* (2001). Kontakt: Alois Mikulka, akademický malíř, Vychodilova 12, 616 00 Brno, telefon: 549 257 870.

Mittag Jaroslav (6. 10. 1940, Brno), autorizovaný stavitel v oboru pozemní stavitelství, zakladatel stavební firmy MiT-TaG, spol. s r. o. pozemní a průmyslové stavitelství. Absolvoval čtyřletou Průmyslovou školu v Brně. Od roku 1958 působí

v realizační sféře. Nejvýznamnější realizace v Brně: Keramo-projekt (Rybškova), zastřešení Benešova národního stadionu (Drobného), Vkus Brno (Veselá), Doškolovací ústav zdravotníků (Vinařská), Ústřední telekomunikační budova Brno (Jana Babáka), obchodní dům PRIOR (dnes Tesco) (Dornych), Střední odborné učiliště spojů (Čichnova), rekonstrukce Zemského domu II (Žerotínovo náměstí), rekonstrukce Komerční banky (náměstí Svobody), novostavba Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity (Poříčí), budova Ekonomicko-správní fakulty Masarykovy univerzity (Lipová). Společnost MiTTaG od roku 1993 podporuje aktivity *Nadace Universitas Masarykiana a příkladně i projekty jiných institucí v oblasti kultury, ekologie a občanského sektoru. Jaroslav Mittag je od roku 2004 členem Správní rady *Nadace Universitas Masarykiana a redakční rady časopisu **Univerzitní noviny*. Kontakt: Jaroslav Mittag, MiTTaG, spol. s r. o. pozemní a průmyslové stativatelství, Chaloupkova 3, 612 00 Brno, telefon: 541 211 933, e-mail: jmittag@mittag.cz.

Mornstein Vojtěch (15. 6. 1955, Svitavy), profesor RNDr., CSc., biofyzik, absolvent Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně, obor biologie-biofyzika, od roku 1979 asistent, později odborný asistent, docent (1993) a profesor (2003) v oboru lékařská biofyzika. Přednosta Biofyzikálního ústavu Lékařské fakulty Masarykovy univerzity v Brně (od roku 1996), vedoucí Biofyzikálního centra Masarykovy univerzity a Biofyzikálního ústavu AV ČR (od roku 2003). Člen vědeckých rad Lékařské fakulty a Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně. Člen expertní skupiny pro odbornou literaturu a vědu Nadace Český literární fond (od roku 2003). Autor a spoluautor učebních textů pro studenty lékařských fakult (například Hrazdira, Ivo – Mornstein, Vojtěch, *Lékařská biofyzika a přístrojová technika*. Brno: Neptun, 2001, 2. vydání 2004, 381 s.). Aktivní příslušník českého skeptického hnutí a autor skepticky orientovaných článků a recenzí publikovaných v časopise **Univerzitní noviny* zejména ve druhé polovině 90. let minulého století, autor 5. svazku **Edice Heureka* Nadace Universitas Masarykiana (*Utopený Archimedes: Malý alternativní výkladový slovník*; 1999, kniha vydána v upraveném vydání znovu v roce 2003 – Praha: Nakladatelství Věry Noskové, 2003). V současné době se zaměřuje zejména na problematiku alternativní medicíny – publikuje na toto téma články v domácím i zahraničním odborném tisku. Publikoval též vědecko-fantastický román *Hrozba z Heliosu* (Ostrava: Leonardo, 2000). Kontakt: Prof. RNDr. Vojtěch Mornstein, CSc., Biofyzikální ústav Lékařské fakulty Masarykovy univerzity v Brně, Kamenice 3, 625 00 Brno, telefon: 549 496 346, e-mail: vmornst@med.muni.cz.

nadace, účelová sdružení majetku zřízená a vzniklá podle Zákona o nadacích a nadačních fondech č. 227/1997 Sb. pro dosahování obecně prospěšných cílů. Majetek nadace tvoří nadační jmění a ostatní majetek nadace. Celková hodnota nadačního jmění nesmí být nižší než 500 000 Kč a po dobu trvání nadace se nesmí snížit pod tuto hodnotu. Nadace používá k dosahování účelu, pro který byla zřízena, výnosů z nadačního jmění a ostatní majetek nadace. Nadační jmění je peněžní vyjádření souhrnu peněžitých i nepeněžitých vkladů a nadačních darů zapsaných v nadačním rejstříku. Může být tvořeno peněžími prostředky, cennými papíry, nemovitými a movitými věcmi i jinými majetkovými hodnotami.

nadace podpořené Nadačním investičním fondem v I. etapě (1999), Komunitní nadace Ústí nad Labem, Nadace ADRA, Nadace Barokního divadla Zámku Český Krumlov, Nadace

Bohemia, Nadace Bona, Nadace CERGE-EI, Nadace Český hudební fond, Nadace Český literární fond, Nadace Euronisa, Nadace fotbalových internacionálů, Nadace Charty 77, Nadace ICN, Nadace „Nadání Josefa, Marie a Zdeňky Hlávkových“, Nadace Preciosa, Nadace Karla Pavlíka, Nadace Křižovatka, Nadace Marianstar Humanity, Nadace Naše dítě, Nadace Občanského fóra, Nadace Open Society Fund, Nadace Partnerství, Nadace Patriae, Nadace Pražské komorní filharmonie, Nadace pro transplantaci kostní dřeně, Nadace pro výchovu sportující mládeže, Nadace pro záchranu a obnovu Jizerských hor, Nadace profesora Vejdovského, *Nadace rozvoje občanské společnosti, Nadace Rudolfa Loewiho a plzeňských Židů, Nadace rozvoje zdraví, Nadace sdružení knihoven České republiky, Nadace 700 let města Plzně, Nadace svatého Františka z Assisi, *Nadace Universitas Masarykiana, Nadace zdraví pro Moravu, Olivova nadace, Purkyňova nadace, Výbor dobré vůle – Nadace Olgy Havlové, Vzdělávací nadace Jana Husa.

nadace podpořené Nadačním investičním fondem ve II. etapě (2001), F–nadace, Komunitní nadace Ústí nad Labem, Kulturní a sportovní nadace města Náchoda, Nadace ADRA, Nadace ARBOR VITAE, Nadace Barokního divadla Zámku Český Krumlov, Nadace Bezpečná Olomouc, Nadace BONA, České Budějovice, Nadace CERGE-EI, Nadace „CS CABOT“, Nadace Čapíků v Putimi 84, Nadace české architektury, Nadace Český hudební fond, Nadace Euronisa, Nadace Český literární fond, Nadace Český fond umění, Nadace Dagmar a Václava Havlových VIZE 97, Nadace Dětský mozek, Nadace Divoké husy, Nadace Dobré dílo sester sv. K. Boromejského, Nadace fotbalových internacionálů, Nadace Gymnázia Vyškov, Nadace Charty 77, Nadace Javorník, Nadace Jedličkova ústavu, Nadace Kardiocentrum, Nadace Landek Ostrava, Nadace Mezinárodní potřeby, Nadace Nadání Josefa, Marie a Zdeňky Hlávkových, Nadace Naše dítě, Nadace nemocnice v Jablonci nad Nisou, Nadace Karla Pavlíka, Nadace města Letovice, Nadace na ochranu zvířat, Nadace Občanského fóra, Nadace Open Society Fund Praha, Nadace orientačního běhu, Nadace Partnerství, Nadace pro děti postižené mozkovou obrnou, Nadace Preciosa, Nadace Pangea, Nadace pro podporu hasičského hnutí v ČR, Nadace pro rozvoj v oblasti umělé výživy, metabolismu a gerontologie, Nadace pro současné umění, Nadace pro transplantaci kostní dřeně, Nadace pro záchranu a obnovu Jizerských hor, Nadace sportující mládeže, Nadace pro výstavbu komplexu střediska mládeže v Brně-Lišni, Nadace prof. Vejdovského, *Nadace rozvoje občanské společnosti, Nadace 700 let města Plzně, Nadace rozvoje zdraví, Nadace Terezy Maxové, Nadace Tomáše Bati, Nadace Umění pro zdraví, *Nadace Universitas Masarykiana, Nadace VERONICA, Nadace VIA, Nadace zdraví pro Moravu, Nadace Život umělce, Olivova nadace, Purkyňova nadace, Výbor dobré vůle – Nadace Olgy Havlové, Vzdělávací nadace Jana Husa.

Nadace rozvoje občanské společnosti (zkratka NROS), nadace byla založena na jaře roku 1993 jako český právní subjekt, 28. 8. 1998 byla zapsána Městským soudem v Praze do nadačního rejstříku pod číslem 49279416. Od počátku své činnosti spravovala jeden z programů Phare v České republice – Program rozvoje občanské společnosti, financovaný z prostředků Evropské unie. Nadace vyhodnotila od roku 1993 do konce roku 2002 kolem 7 600 žádostí, z nichž podpořila téměř 2 700 projektů v hodnotě více než 700 milionů korun. Podporovány byly zejména takové typy projektů, které měly dlouhodobý charakter, přinášely nové formy služeb a obracely se k dosud opomíjeným skupinám občanů, jež aktivně zapojovaly do řešení pro-

blémů. V současné době má tři hlavní priority: rozvoj občanské společnosti a neziskového sektoru, oblast lidských práv a romské integrace, programy pro děti a mládež. Rozvoj občanské společnosti a neziskového sektoru je základní prioritou nadace a je tradičně podporován zejména z prostředků Evropské unie v rámci programu Phare. Nadace navíc uspěla v obou kolech výběrového řízení na získání příspěvku do nadačního jmění z Nadačního investičního fondu, z jehož výnosů každoročně podporuje projekty v oblasti lidských práv a romské integrace. V rámci třetí priority NROS se stal program „Pomozte dětem!“ dnes nejznámější českou sbírkou, jež každoročně poskytuje prostředky pro desítky neziskových organizací v celé republice, které se starají o ohrožené a znevýhodněné děti. Základním cílem nadace je nejen podporovat konkrétní veřejně prospěšné projekty v daných oblastech, ale zejména posilovat a rozvíjet *neziskový sektor v ČR. Proto NROS věnuje velkou pozornost podpoře informačních aktivit (například program Evropská brána v rámci CEE Trust) a vzdělávání pracovníků i dobrovolníků v neziskovém sektoru, z nichž některé se konají ve vzdělávacím středisku NROS – ve vile Čerych v České Skalici. Kromě nadační činnosti rozvíjela NROS i některé vlastní projekty v oblasti výzkumu neziskových organizací, vzdělávání a publikační činnosti. Ve správní radě zasedají významné osobnosti působící v různých oblastech.

Nadace Universitas Masarykiana (zkratka NUM), byla zaregistrována 25. 3. 1993 pod č. j. 1993/25 u Magistrátu města Brna, odboru vnitřních věcí, a dne 11. 12. 1998 byla zapsána do rejstříku nadací a nadačních fondů pod číslem výpisu 132438/98 u Krajského obchodního soudu v Brně; v říjnu 2004 název změněn: Nadace Universitas (zkratka NU). Nadace byla ustavena na zelené louce. Příznivce a nadační dary získávala až svými projekty, jež od počátku vyvolávaly zájem a příznivý ohlas v odborné i širší veřejnosti. Prvním projektem bylo publikování a slavnostní uvedení knihy *Františka Vencovského **Karel Engliš* na Rektorátu Masarykovy univerzity v Brně 7. 9. 1993 a opakovaně na společenském setkání 6. 12. 1994 v Aule Masarykovy univerzity v Brně u příležitosti udělení *Ceny Karla Engliše *Josefu Tošovskému, guvernérovi České národní banky. Tato kniha po dlouhé době vynuceného zapomnění představila život a dílo zakladatelské osobnosti *Masarykovy univerzity a československého státu. Poté následovalo koncem roku 1993 vydání objemného trojsvazku *Jaroslava Maliny a kolektivu *O tvořivosti ve vědě, politice a umění* a uspořádání rozsáhlé výstavy *Cesta k tvořivosti* (ideový záměr a autor libreta Jaroslav Malina) v Moravském zemském muzeu v Brně, jejíž vernisáž se konala 21. 12. 1993. *Statutární orgány nadace jsou složeny z erudovaných vědeckopedagogických pracovníků Masarykovy univerzity v Brně a dalších institucí, a proto nadace velmi dobře zná potřeby prostředí, v němž působí; je zatím jedinou českou nadací působící na univerzitní půdě. Není pasivní, nečeká pouze na projekty zvnějšku, nýbrž je vyhledává, iniciuje nebo spoluvytváří a udržuje svou kontrolu až do úspěšného dokončení projektu. Od svého založení podporuje vzdělávací, vědecké, umělecké, kulturní a společenské projekty, zejména autorů z akademické obce Masarykovy univerzity v Brně, ale i autorů z jiných vysokých škol a ústavů Akademie věd v České republice. K trvalému a kvalitnímu rozvíjení této činnosti vytvořila odpovídající institucionalizované zázemí: měsíčník **Univerzitní noviny* (v roce 2005 12. ročník); šest nadačních knižnic – *Edice Beletrie, *Edice Heureka, *Edice Miscellanea, *Edice Osobnosti, *Edice Scientia, *Edice Scintilla, v jejichž rámci bylo publikováno 90 svazků

(řada z nich oceněna na domácím i mezinárodním poli); **Cena Karla Engliše* za aktivity v ekonomické oblasti; **Cena Nadace Universitas Masarykiana* za aktivity ve vědě, umění, kultuře a v oblasti občanské společnosti. Nadace se podílela na založení tradice *reprezentačních plesů a *zahradních slavností Masarykovy univerzity v Brně. Tyto projekty sledují záměr propojit vědu a umění, estetizovat akademické prostředí, sdílet je s širší veřejností, a tak napomáhat vytváření kultivované občanské společnosti. Bohatá nadační činnost, uskutečňovaná díky mnoha spolupracovníkům, příznivcům a dárcům, nalezla též odraz v letech 1999 a 2001, kdy nadace uspěla v I. i II. etapě výběrového řízení v rámci *Nadačního investičního fondu zřízeného zákonem České národní rady v roce 1991 „pro účely podpory nadací určených Poslaneckou sněmovnou Parlamentu České republiky na návrh vlády“. Získané finanční prostředky významně posílily nadační jmění a učinily z nadace stabilizovanou instituci. Na granty a projekty lze využívat z tohoto nadačního jmění pouze každoroční výnosy. Ty však představují jen zlomek nákladů potřebných k udržení a rozvíjení bohatých nadačních aktivit, a proto je nadále uplatňován způsob užitý při vzniku a v prvních letech existence nadace (kniha *Karel Engliš, trojsvazek O tvořivosti ve vědě, politice a umění*, výstava *Cesta k tvořivosti*): projekty „přitažlivé“ pro sponzory (například knihy – Ilja Hurník, *Proč pláče Metuzalém a jiné povídky*, Jaroslav Malina, *První císař: Tvůrce Číny a osmého divu světa*, Václav Klaus, *Mezi minulostí a budoucností: Filozofické a humanologické úvahy a eseje*, František Vencovský, *Dějiny českého ekonomického myšlení: Do roku 1948*, Jiří Hlušíčka – Jaroslav Malina – Jiří Šebek, *Vincenc Makovský, série Pánoráma biologické a sociokulturní antropologie*, v poslední době zejména projekt pětisvazkové knihy a výstavy *Kruh prstenu: Světové dějiny sexuality, erotiky a lásky od počátků do současnosti v reálném životě, krásné literatuře, výtvarném umění a dílech českých malířů a sochařů inspirovaných obsahem této knihy*) umožňují financovat projekty z hlediska záměrů a účelu nadace sice důležité, avšak pro sponzory „nepřitažlivé“ (Markéta Pitrová, *Institucionální struktura Evropské unie: Vliv integračních paradigmat na výstavbu institucí*, Milan Vacík, *Reprezentace zaměstnanců v sociálním dialogu, Univerzitní noviny*). Veřejné řízení pro rozdělování nadačních příspěvků vypisuje nadace od roku 1993. Kontakt: Nadace Universitas, Jiráskova 24, 602 00 Brno, telefon: 549 491 433, e-mail: e-mail: info@nadaceuniversitas.cz; jmalina@sci.muni.cz, www: nadaceuniversitas.cz.

nadační dar, vše, co je poskytnuto třetí osobou *nadaci nebo *nadačnímu fondu k dosahování účelu, pro který byly nadace nebo nadační fond zřízeny.

nadační fond, účelová sdružení majetku zřízená a vzniklá podle Zákona o nadacích a nadačních fondech č. 227/1997 Sb. pro dosahování *obecně prospěšných cílů. Nadační fond používá k dosahování účelu, pro který byl zřízen, všechny svůj majetek.

Nadační investiční fond (zkratka NIF), vznikl v roce 1991 jako akciová společnost; na účet tohoto fondu bylo převáděno 1% z každé privatizace, výsledný zisk byl přerozdělen ve dvou etapách (1999, 2001) mezi 73 nadací; viz dále hesla – nadace podpořené Nadačním investičním fondem v I. etapě (1999), nadace podpořené Nadačním investičním fondem ve II. etapě (2001).

nadační jistina, peníze (majetek) dané do svěřenectví, aby byl zajištěn pravidelný a příjem pro osobu či organizaci. V případě nadací nadační jmění, základní vklad do organizace.

nadační příspěvek, to, co je nadací nebo nadačním fondem poskytnuto třetí osobě k účelu, pro který byly *nadace nebo *nadační fondy zřízeny.

nestátní neziskové organizace, termín používaný k postižení různých druhů dobročinných, sociálních, občanských a jiných neziskových organizací.

nestátní organizace, viz nestátní neziskové organizace.

Netík Miroslav (5. 9. 1920, Vamberk), malíř. V letech 1936 až 1940 absolvoval Školu uměleckých řemesel v Brně u profesorů Petra Dillingera, Emanuela Hrbka, Zdeňka Rossmanna a Františka Süssera. Je členem Klubu výtvarných umělců Aleš, Bloku výtvarných umělců země moravskoslezské, skupiny Profil (1958–1970) a od roku 1990 členem TT klubu Brno. Počátky Netíkovy tvorby ve 40. letech byly inspirovány Skupinou 42, jejíž ideové východisko „*Svět, ve kterém žijeme*“ provází jeho celoživotní cykly: *Proti válce, Válka a nervy, V noci po náletu, Boje a sny, Cesty* ... Podobně trvalý zájem věnuje zpodobení ženy, milenců a erotických motivů; ten byl v posledních letech ještě prohlouben jeho výtvarnou účastí ve velkém projektu pětisvazkové publikace, galerie a výstavy, který se uskutečňuje na půdě *Nadace Universitas Masarykiana – **Kruh prstenu: Světové dějiny sexuality, erotiky a lásky od počátků do současnosti v reálném životě, krásné literatuře, výtvarném umění a dílech českých malířů a sochařů inspirovaných obsahem této knihy*. Pro tento projekt vytvořil dosud více než deset obrazů. Obecně podnět pro jeho tvorbu představují bezprostřední smyslové prožitky a dojmy. Výtvarným prostředkem je mu zejména barva, celek obrazu působí kaligraficky. Uspořádal více než třicet samostatných výstav, mezi nimiž dominují prezentace ve Francii, Japonsku a v Německu a zúčastnil se několika desítek kolektivních výstav u nás a v zahraničí, zejména v souvislosti s reprezentací moderního českého umění v Bruselu, Lausanne, Lutychu, Luzernu, Paříži, Rennes, Záhřebu aj. Jeho obrazy jsou součástí mnoha architektonických interiérů (například na Nové radnici v Brně) a jsou zastoupeny v našich a zahraničních galeriích a muzeích. V Edici *Osobnosti Nadace Universitas Masarykiana byla publikována biografie: Nina Dvořáková a kolektiv, *Miroslav Netík*, 2004. Kontakt: Miroslav Netík, Šmejkalova 11, 616 00 Brno, telefon: 549 249 700.

neziskový sektor, viz občanský sektor, viz třetí sektor.

NIF, viz Nadační investiční fond.

NNO, viz nestátní neziskové organizace.

NROS, viz Nadace rozvoje občanské společnosti.

NU, viz Nadace Universitas Masarykiana.

NUM, viz Nadace Universitas Masarykiana.

občanská společnost, společnost lidí, kteří jsou si rovni před zákonem; termín občanská společnost se ve společenských vědách pod vlivem přirozeněprávních teorií objevuje od 18. století. Tradičně bývá tento pojem ztotožňován s vládou práva, kdy občané dodržují abstraktní pravidla při střetávání každodenních zájmů (občanský étos); na Západě je dnes všeobecně považována za záruku svobody a demokracie. Její členové se vyznačují nejen občanským partnerstvím, ale také rozvinutými obchodními dovednostmi. Mezi její hlavní formy se většinou řadí politická veřejnost a tržní hospodářství. Občanská společnost není pouhou společností občanů, není ani protikladem národní společnosti. Vzniká v procesu modernizace a označuje společenské a ekonomické uspořádání, zásady a instituce mimo rámec státu. Je sférou společenské autonomie samooorganizace mimo sféru politické moci. Občanská společnost stojí v distinkci vůči státu; to znamená, že má mimopolitický statut, má nicméně politickou relevanci. Zájmy a priority vycházející

z prostředí občanské společnosti jsou pro politickou sféru normativní, závazné. Žádná vláda nemůže v demokraciích vládnout střednědobě v rozporu s veřejným míněním, od kterého požadujeme nezávislost. Veřejné mínění se vytváří v mimopolitické občanské společnosti, tedy mimo sféru politické moci, a nemělo by být politickou mocí zprostředkováno.

občanské sdružení, podle Zákona č. 83/1990 Sb. mají občané právo se svobodně sdružovat. Mohou zakládat spolky, společnosti, svazy, hnutí, kluby a jiná občanská sdružení, jakož i odborové organizace. K jejich vzniku není třeba povolení státního orgánu, Ministerstvo vnitra posuzuje jednotlivé žádosti o registraci, má povinnost sdružení zaregistrovat, pokud splňuje zákonem stanovené podmínky; některá sdružení tudíž mohou být zakázána/nepovolena. Občané se mohou sdružovat také v neregistrovaných sdruženích (společích, klubech, ...) bez právní subjektivity (není povinnost registrace).

občanský sektor, jeden ze sektorů národního hospodářství; řadíme sem všechny ekonomické instituce, které jsou institucionalizované, neziskové, nestátní a dobrovolné; tyto instituce jsou právnickou osobou, a tudíž mají svá práva i povinnosti. O občanském sektoru lze mluvit jen tam, kde se organizuje na pozadí rovnostářské a vysoce individualizované společnosti, nezávisle na tradičních strukturách přibuzenských, místních, stavovských nebo církevních. Občanský sektor tak pokrývá to, co chtějí jednotliví lidé sami od sebe společně dělat, a to v zájmu společnosti a druhých. (Viz též neziskový sektor, viz též třetí sektor.)

obecně prospěšná společnost (zkratka o. p. s.), *nestátní organizace podléhající veřejné kontrole, poskytující obecně prospěšné služby za předem stanovených a pro všechny uživatele stejných podmínek; za služby lze stanovit poplatky. Zisk o. p. s. nesmí být použit ve prospěch zakladatelů, musí být užít ve prospěch poskytování služeb. Zakladateli se mohou stát právnické osoby, fyzické osoby, stát, případně kombinace těchto subjektů.

obecně prospěšný cíl, zejména rozvoj duchovních hodnot, ochrana lidských práv nebo jiných humanitárních hodnot, ochrana přírodního prostředí, kulturních památek a tradic a rozvoj vědy, vzdělání, tělovýchovy a sportu (Zákon č. 227/1997 Sb. o nadacích a nadačních fondech); viz též veřejně prospěšný.

otevřená společnost, pojem používaný *Karllem Popperem. Je odvozený od jeho falsifikačního pojetí vědy. Otevřená společnost je pojem označující stav, kdy lidé reflektují skutečnost, že nedisponují dokonalým věděním, z čehož vyvozují závažné důsledky pro sociální i politické instituce. Mocenské instituce a struktury zde mohou být beze strachu kritizovány, výchova neznamená indoktrinaci a svoboda myšlení, jednání a přesvědčení je dovolena v nejvyšší možné míře. Pochybování je zde uznáno za společensky nejvyšší hodnotu. Otevřená společnost si vytváří takový systém politické správy (demokracii), který se pokouší toto vědomí naší nedokonalosti a naší následnou pochybnost „institucionalizovat“. Takový institucionální systém má umožnit především nenásilné odstraňování „špatných vlád“, má vytvářet trvalé podmínky umožňující nenásilné změny ve sféře politické moci.

Panoráma biologické a sociokulturní antropologie, série modulových učebních textů pro studenty antropologie a „přibuzných“ oborů vycházející v rámci *Edice Scientia Nadace Universitas Masarykiana; jejím zakladatelem (v roce 2000) a editorem je *Jaroslav Malina. Jednotlivé moduly zachycují současný stav antropologického poznání v rozsahu bakalářského, magisterského i doktorského studijního programu na

Katedře antropologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně (jsou však užívány na řadě dalších vysokých škol). Osnova každého z modulů je obdobná: vlastní učební text, doporučená studijní literatura, výkladové slovníky důležitějších jmen a pojmů, medailon autora, zaostrění problému (studie o aktuálních teoretických, metodologických či empirických inovacích v dané tematice), rozvolnění problému (uvezení tematicky do širšího filozofického nebo kulturního rámce). Nevelký rozsah jednotlivých modulů, jakýchsi stavebních prvků v podobě ucelených témat kurzů a přednášek, umožňuje snadno publikovat revidovaná a doplněná vydání těch modulů, kde je třeba reagovat na nové objevy a trendy oboru. Vznikají tak skripta nikoli „zkamenělá“ v jednom okamžiku, ale neustále „živě pulzující“, skripta pružně reagující na revalorizaci univerzitních učebních plánů, uspokojující aktuální potřeby společnosti a studentů a vycházející vstříc zavádění obecně platného kreditového systému (na základě tzv. European Credit Transfer System – ECTS), který umožní účinnější spolupráci mezi jednotlivými katedrami, ústavami a fakultami, zlepši orientaci studentů a zvýší průhlednost na úrovni národní i mezinárodní. Texty jsou kolektivním, editorem metamorfovaným dílem autorů z *Masarykovy univerzity v Brně a z dalších českých a zahraničních institucí. V rámci řady – Jaroslav Malina (ed.): *Panorama biologické a sociokulturní antropologie: Modulové učební texty pro studenty antropologie a „přibuzných“ oborů* dosud vyšly tyto svazky: 1. Jiří Svoboda, *Paleolit a mezolit: Lovecko-sběračská společnost a její proměny* (2000); 2. Jiřina Relichová, *Genetika pro antropology* (2000); 3. Jiří Gaisler, *Primatologie pro antropology* (2000); 4. František Vrhel, *Antropologie sexuality: Sociokulturní hledisko* (2002); 5. Jaroslav Zvěřina – Jaroslav Malina, *Sexuologie pro antropology* (2002); 6. Jiří Svoboda, *Paleolit a mezolit: Myšlení, symbolismus a umění* (2002); 7. Jaroslav Skupník, *Manželsví a sexualita z antropologické perspektivy* (2002); 8. Oldřich Kašpar, *Předkolumbovská Amerika z antropologické perspektivy (Karibská oblast, Mezoamerika, Andský areál)* (2002); 9. Josef Unger, *Pohřební ritus a zacházení s těly zemřelých v českých zemích (s analogiemi i jinde v Evropě) v 1.–16. století* (2002); 10. Václav Vančata – Marina Vančatová, *Sexualita primátů* (2002); 11. Josef Kolmaš, *Tibet z antropologické perspektivy* (2002); 12. Josef Kolmaš, *Smrt a pohřbívání u Tibetánů* (2003); 13. Václav Vančata, *Paleoantropologie – přehled fylogeneze člověka a jeho předků* (2003); 14. František Vrhel, *Předkolumbovské literatury: Téma, problémy, dějiny* (2003); 15. Ladislava Horáčková – Eugen Strouhal – Lenka Vargová, *Základy paleopatologie* (2004); 16. Josef Kolmaš, *První Evropané ve Lhase (1661) (Kircherovo resumé Grueberovy cestovní zprávy. Latinský text a český překlad)* (2003); 17. Marie Dohnalová – Jaroslav Malina – Karel Müller, *Občanská společnost: Minulost – současnost – budoucnost* (2003); 18. Eva Drozdová, *Základy osteometrie* (2003); 19. Jiří A. Svoboda, *Paleolit a mezolit: Pohřební ritus* (2003); 20. Stanislav Komárek, *Obraz člověka v dílech některých významných biologů 19. a 20. století* (2003); 21. Josef Kolmaš – Jaroslav Malina, *Čína z antropologické perspektivy* (2004); 22. Ludmila Sochorová, *Člověk a lidová kultura: Člověk a lidové divadlo – lidové divadlo v životě člověka* (2004); 23. Irena Štěpánová, *Člověk a lidová kultura: Člověk a lidový oděv – lidový oděv v životě člověka* (2004); 24. Jiří Sedlák, *Vybrané problémy ze sociální etiky* (2004). Přípravované svazky: 25. Josef Unger, *Zacházení s těly zemřelých v 1. až 18. století*; 26. Ivo T. Budil, *Zrození moderní rasové teorie: Život a dílo Victora Courteta*; 27. Břetislav

Vachala, *Abúsir – staroegyptské královské pohřebiště*; 28. Ladislav Dušek, *Biostatistika pro antropology*; 29. Pavel Bravený – Marie Nováková, *Fyziologie krevního oběhu (čtení pro posluchače antropologie a jiné)*; 30. Vladimír Novotný – Miroslav Králík, *Sexuální dimorfismus a identifikace pohlaví*; 31. Josef Unger, *Metody antropologicko-archeologického výzkumu*; 32. Vladimír Novotný – Pavla Malá, *Rekonstrukce podoby člověka*; 33. Jan Beneš – Eva Drozdová, *Variabilita člověka*. Tato edice má velmi pozitivní ohlas a užítí v pedagogické praxi nejen na Masarykově univerzitě v Brně, ale i na dalších vysokých školách v Česku a na Slovensku.

Pardyová Marie (24. 8. 1953, Brno), PhDr., CSc., klasická archeoložka a filoložka, odborná asistentka Ústavu archeologie a muzeologie Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně. V letech 1971 až 1976 absolvovala studium latiny, francouzštiny a klasické archeologie na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity v Brně. V roce 1978 obhájila rigorózní práci *Konstantinova matka Helena v historii, legendách a výtvarném umění* a získala titul PhDr., v roce 1993 získala vědeckou hodnost CSc. (kandidátská disertace: *Klasické tradice v raně křesťanské ikonografii*). Od roku 1976 působí na Ústavu klasických studií Filozofické fakulty Masarykovy univerzity, kde od roku 1990 přednáší klasickou archeologii a znovu buduje tento obor. Zabývá se klasickou archeologií – dějinami antického umění, antickými reáliemi, dějinami výchovy a vzdělanosti v antice, římským portrétem, raně křesťanským uměním, ikonografií a technologií starokřesťanských sarkofágů, byzantským uměním, tradicemi antické výtvarné kultury. O těchto tématech publikuje v odborných časopisech. Podílela se na programovém projektu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České republiky *Soupis antických památek v českých zemích* (1997–1999). Jako spoluautorka a organizátorka se podílela na výstavách *Antické umění z moravských sbírek a nálezů* v Moravském zemském muzeu v Brně; reprízy: 1988 Národní muzeum v Praze a 1999 Muzeum Kroměřížska v Kroměříži, *Etruskové* v Moravské galerii v Brně v roce 2000. V roce 2001 podala habilitační práci *Raně křesťanské sarkofágy: Analýza jejich stylu, ikonografie a technologie*. Spolupracuje s *Nadací Universitas Masarykiana: publikuje v *Univerzitních novinách, podílí se na projektu **Kruh prstenu*. Kontakt: PhDr. Marie Pardyová, CSc., Ústav archeologie a muzeologie Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, Arna Nováka 1, 602 00 Brno, telefon: 549 49 5841, e-mail: pardyova@phil.muni.cz.

Pavelka Jiří (28. 8. 1949, Běloutín), docent PhDr., CSc., literární vědec, kulturolog, teoretik umění a estetik, docent a vedoucí Katedry mediálních studií a žurnalistiky Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně. Po maturitě na Střední všeobecně vzdělávací škole v Hranicích na Moravě v roce 1967, vystudoval v letech 1967–1972 obory čeština a filozofie na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity v Brně, kde také studoval filmovou vědu. V letech 1973 až 1998 pracoval na Katedře české a slovenské literatury a literární vědy brněnské filozofické fakulty. Jako pedagog působil rovněž sedm semestrů na Filologické fakultě v Bělehradě (Jugoslávie), a čtyři semestry v rámci Fulbrightovy nadace na Nebraské univerzitě v Omaze, USA. Od roku 1998 působí na Fakultě sociálních studií Masarykovy univerzity jako vedoucí Katedry mediálních studií a žurnalistiky. Zaměřuje se zejména na oblast české i světové literatury a na problémy z oblasti literární vědy, teorie umění, sémiotiky, kulturní antropologie, „cultural studies“ a teorie dorozumívání. Je autorem odborných monografií *Anatomie metafory* (1982), *Hledání místa v dějinách* (1983), *Před-*

poklady literárního dorozumívání (1998) a knihy esejů *O růži, Tibeťanech a postmodernismu* (1997). Dále je spoluautorem tří vysokoškolských učebnic, *Slovníku epoch, směrů, skupin a manifestů* (1993, spolu s Ivem Pospíšilem), autorem více než 150 vědeckých a populárně vědeckých statí, knižních úvodů a doslovů, řady rozhlasových a televizních pořadů a několika stovek recenzí. S referáty a přednáškami vystoupil na zahraničních univerzitách, konferencích a seminářích v Bělehradě, Bratislavě, Drážďanech, Karney, Lincolnu, Londýně, Magdeburgu, Nitře, Novém Sadu, Omaze, Smolenicích. Je mimo jiné členem *The International Association for Semiotics Studies (IASS/AIS)*, *Literárněvědné společnosti*, *České sémiotické společnosti*, předsedou ediční rady Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity a nakladatelství Georgetown, členem ediční rady Masarykovy univerzity, členem redakční rady časopisu *Universitas a Sociální studia*. Působí rovněž jako editor a nakladatel. Spolupracuje s *Nadací Universitas Masarykiana: publikoval v časopise **Univerzitní noviny*, podílí se na edičních aktivitách a na projektu **Kruh prstenu*. Kontakt: Doc. PhDr. Jiří Pavelka, CSc., Katedra mediálních studií a žurnalistiky Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně, Gorkého 7, 602 00 Brno, telefon: 549 495 792, e-mail: pavelka@fss.muni.cz.

Popper sir Karl Raimund (28. 7. 1902, Vídeň, Rakousko – 17. 9. 1994, Croydon u Londýna, Anglie), rakouský filozof a politolog, od roku 1945 žijící v Anglii. Zastáncem koncepce kritického racionalismu, vycházející z principu falzifikace – hypotézu lze pouze vyvrátit, nikoli potvrdit; jeho základní teze zní: věda vyvrací, ale nikdy nic nedokazuje – nikdy nevíme, zda pozorovaná a zobecněná série jevů je konečná a zda tedy neexistují jevy, které zobecnění mohou vyvrátit. Vývoj vědeckého poznání považuje za soupeření a zamítání hypotéz. Kritik marxismu. Odmítl princip společenské zákonitosti ve prospěch reformismu. Z díla: *Die Logik der Forschung* (Logika výzkumu, 1935), *The Poverty of Historicism* (Bída historicismu, 1944/1945), *The Open Society and Its Enemies* (Otevřená společnost a její nepřátelé, 1945), intelektuální autobiografie *Unended Quest* (Věčné hledání) aj.

Pospíšil Ivo (14. 5. 1952, Budišov), profesor PhDr., DrSc., literární vědec, slavista, teoretik a historik literatury, komparatista a genolog, profesor a vedoucí Ústavu slavistiky Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, předseda České asociace slavistů a člen prezidia Mezinárodního komitétu slavistů, představitel ICCEES, předseda Slavistické společnosti Franka Wollmana, člen edičních rad našich i zahraničních periodických publikací (předseda Ediční rady *Sborníku prací Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně*, předseda redakční rady sborníku *Slavica Litteraria*, člen redakčních rad časopisů *Slovak Review*, *Zagadnienia rodzajów literackich*, *Opera Slavica*, *Filologická revue*), člen Vědeckých rad Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci, Slovanské knihovny Národní knihovny České republiky v Praze, Filozofické fakulty Univerzity Mateja Bela v Banské Bystrici. Autor 12 knižních publikací a spoluautor knihy *René Wellek a meziválečné Československo* (1996), vedoucí autorského kolektivu, autor a spoluautor literárních slovníků a učebních textů (mj. *Slovník epoch, směrů, skupin a manifestů*, Brno: Georgetown, 1993; *Světové literatury 20. století v kostce*, Praha: LIBRI, 1999; *Slovník ruských, ukrajinských a běloruských spisovatelů*, Praha: LIBRI, 2001), z poslední doby například *Slavistika na křižovatce* (Brno: Středoevropské vydavatelství a nakladatelství REGIONY, 2003) a *Slavistika jako české rodinné stříbro* (Praha: Nadace Hlávko-

vých, 2004), editor a koeditor některých svazků série *Litteraria Humanitas a Brněnských textů k slovakistice*, koeditor německého vydání knihy Franka Wollmana *Slovesnost Slovanů (Die Literatur der Slawen)*, 2003). Spolupracuje s *Nadací Universitas Masarykiana: člen redakční rady časopisu **Univerzitní noviny*, jehož je jedním z nejvýznamnějších autorů a v němž má stálou rubriku Kulturní zápisník, podílí se na projektu **Kruh prstenu*, je autorem knih *Až se vyčáslí ... (Úvahy – kritiky – glosy – eseje)* (*Edice Heureka, 2002) a *Ruský román znovu navštívený. Historie, uzlové body vývoje, teorie a mezinárodní souvislosti. Od počátků k výhledu do současnosti* (*Edice Scientia, 2005). Kontakt: Prof. PhDr. Ivo Pospíšil, DrSc., Ústav slavistiky Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně v Brně, Arna Nováka 1, 602 00 Brno, telefon, fax: 549 49 6240, e-mail: ivo.pospisil@phil.muni.cz.

Preclík Vladimír (23. 5. 1929, Hradec Králové), sochař, malíř, grafik, spisovatel a pedagog. V letech 1943–1945 se vyučil řezbářem a pozlacovačem v Hradci Králové, poté v letech 1946–1950 studoval na Vyšší průmyslové škole sochařsko-kamenické v Hořicích, kde při absolutoriu získal výuční list kamenosochaře. V letech 1950–1955 studoval na Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze, kde absolvoval ve speciální škole pro kámen a dřevo profesora Josefa Wagnera plastikou *Soutok Labe s Úpou*. Od roku 1990 byl poslancem České národní rady a místopředsedou pro vědu, vzdělání a kulturu českého parlamentu. V roce 1992 opustil politickou kariéru a věnoval se jako profesor sochařství výhradně pedagogické činnosti na Vysokém učení technickém v Brně, kde v roce 1992 spoluzaložil Fakultu výtvarných umění a v roce 1993 se stal jejím prvním děkanem. Na fakultě vedl ateliér sochařství a působil zde do roku 1998. Je členem skupiny Trasa (1959) a členem Centra českého PEN-klubu. V počátku sochařské tvorby ještě obsahl tradici řemesla se vztahem k základním materiálům, kameni a dřevu, ale záhy ukázal, že bude realitu přetvářet svou bohatou fantazií a že ze všech sochařských materiálů bude jednoznačně preferovat dřevo. V letech 1958–1961 pracoval na proslulém cyklu hlav *Česká avantgarda (Generace avantgardy)*, v letech 1961–1962 vytvořil cyklus *Vertikální kompozice*. Následují další cykly *(Stará provensálská města, Dřevěné pomníky, Příští města, Věci pod krkem, Sochy na dotek závislé a další)*, v nichž v sochařském tvaru zhodnocoval vlastnosti dřeva strukturováním povrchu, například gravírováním, vpalováním nebo polychromií. Od roku 1980 se soustavně věnuje literatuře. Vydal řadu knih beletrie opírajících se především o problémy výtvarného umění (*Dřevěná kniha*, 1988; *Tiše se přemisťovati*, 1989; *Smírčí kameny*, 1990; *Kameny pokání*, 1993; autobiografický román *Holomráz*, 1995; *Americký kolotoč a jiné povídky*, 1997; *Deset zastavení v Provence*, 2000; *54 týdnů dobrého roku*, 2001; *Paměť sochařského portréty*, 2003; *Přišel jsem pozdravit sochy*, 2004 aj.). Píše do odborných časopisů a sborníků o českém sochařství, o problematice zejména moderního výtvarného umění i o dalších tématech. Je organizátorem Mezinárodních sochařských sympozií v České republice. Uspořádal více než padesát samostatných výstav u nás a v zahraničí a zúčastnil se několika desítek výstav kolektivních. Svými díly je zastoupen ve všech větších galeriích v České republice a na Slovensku i v některých sbírkách světových – například: Centre Culturelle de Georges Pompidou, Paříž, Francie; Grosvenor Gallery, Londýn, Velká Británie; Little Gallery, Philadelphia, Spojené státy americké; Musée Internationale de Sculpture en Plain Air, Middelheim, Belgie; Städtische Kunstgalerie, Bochum, Německo; The Power Gallery of Fine Art, Tasmánie, Austrálie. Byl

poctěn několika významnými cenami, jako například Cenou Akston Foundation (USA) na 34. bienále v Benátkách v roce 1968 a o dva roky dříve Cenou kritiky na mezinárodní výstavě Humanita a umění v Jugoslávii, Bronzovou medailí Masarykovy univerzity v Brně (1998), Cenou města Brna pro rok 1998 v oboru výtvarné umění za celoživotní dílo a za významný přínos brněnskému vysokému školství a Zlatou medailí VUT za zásluhy o Vysoké učení technické v Brně (2000), *Cenu Nadace Universitas Masarykiana za celoživotní sochařské dílo, pedagogickou a literární práci a občanské postoje (2002). V roce 1998 bylo otevřeno Muzeum Vladimíra Preclíka v gotické sýpce zámku v Bechyni. Spolupracuje s *Masarykovou univerzitou a *Nadací Universitas Masarykiana: v roce 1994 byla ve vestibulu Právnické fakulty instalována Preclíkova monumentální plastika *Zákoník*, která původně vznikla v roce 1970 pro československý parlament; autorsky přispěl do trojsovkou *O tvořivosti ve vědě, politice a umění* (1993); publikoval v časopise **Univerzitní noviny*; podílel se na výtvarné vizi projektu **Kruh prstenu: Světové dějiny sexuality, erotiky a lásky od počátků do současnosti v reálném životě, krásné literatuře, výtvarném umění a dílech českých malířů a sochařů inspirovaných obsahem této knihy*. V *Edici Osobnosti Nadace Universitas Masarykiana byla vydána biografie: Jaroslav Malina a kolektiv, *Vladimír Preclík* (2002). Kontakt: Prof. akad. soch. Vladimír Preclík, Kovřiginova 2, 147 00 Praha 4, telefon: 244 464 475.

Pulec Jiří (15. 7. 1948, Kolín), PhD., archivář a historik, ředitel Archivu Masarykovy univerzity v Brně, člen ediční rady *Edice Osobnosti a *Edice Miscellanea Nadace Universitas Masarykiana. Zabývá se zejména historií Masarykovy univerzity, jejích pracovišť a významných osobností. Spoluautor knihy *Kapitoly z dějin univerzitního školství na Moravě 1945–1990* (Urbášek, Pavel – Pulec, Jiří, a kolektiv, 2003). Kontakt: PhDr. Jiří Pulec, Archiv Masarykovy univerzity v Brně, Veveří 70, 611 80 Brno, telefon: 549 496 600, e-mail: pulec@rect.muni.cz.

Rada vlády pro nestátní neziskové organizace, poradní orgán vlády, který vznikl v roce 1992. Plní základní úkoly: iniciuje a posuzuje koncepční a realizační podklady pro rozhodnutí vlády, která se týká podpory *nestátních neziskových organizací (dále jen NNO); koordinuje spolupráci mezi ústředními orgány státní správy a spolupracujícími kraji v oblasti podpory NNO, včetně dotační politiky z veřejných rozpočtů; analyzuje a zveřejňuje informace o postavení NNO v rámci Evropské unie; ve spolupráci s ministerstvy, NNO, dalšími orgány a institucemi zajišťuje dostupnost a zveřejňování informací o NNO a o opatřeních státní politiky; spolupracuje při vytváření a provozování veřejně přístupného informačního systému o NNO, zřízeného při informačním systému CEDR Ministerstva financí; sleduje pro vládu a informuje ji o využívání finančních prostředků kategorie *Nadační investiční fond.

Renčín Vladimír (6. 12. 1941, Pečky), grafik, ilustrátor, literát. Absolvoval ekonomickou školu, prošel několika zaměstnáními a po úspěchu svých prvních kreseb se stal v roce 1965 výtvarníkem z povolání. Od roku 1962 pravidelně uveřejňoval kresby v populárních i vědeckých časopisech a novinách, nejprve zejména v *Mladém světě*, *Dikobrazu*, *Práci*, postupně přibýly další tituly – *Co vás zajímá*, *Domov*, *Krkonoše*, *Melodie*, *Ohníček*, *Právní rádce*, *Svět v obrazech*, *Škrt*, *Technický magazín*, *Univerzitní noviny*, *Věda a život*, *Vědeckotechnický magazín*, *Vesmír* aj. V raných devadesátých letech rozvinul intenzivní, takřka každodenní spolupráci s *Lidovými novinami*, podobně v letech 1997–2001 s *MF Dnes* a od roku 2001 s *Právem*. Obdobně publikoval a publikuje v populárních i vě-

deckých časopisech a novinách v zahraničí – *The Bulletin of the Atomic Scientist*, *Time* (Spojené státy americké), *Die Zeit*, *GEO*, *Bild der Wissenschaft* (Spolková republika Německo), *New Scientist* (Velká Británie) aj. Ilustroval desítky knih, vydal řadu autorských knih a kalendářů a připravil kolem dvou set výstav kreseb a ilustrací u nás a v zahraničí. Jeho inteligentní humor má široké rozpětí – týká se všední lidské každodennosti, politiky, životní filozofie, stejně jako světa vědy nebo umění, a přitom mnohdy proniká až ke kořenům těchto sfér života a nasvětluje je z nečekaných úhlů. Napsal také libreto k muzikálu *Nejkrásnější válka* (na motivy Aristofanovy komedie *Lýsistrata*) a vytvořil i večerníčkový televizní seriál *O zvířátkách pana Krbce*. Vladimír Renčín výtvarně spolupracuje rovněž s autory z akademické obce *Masarykovy univerzity a *Nadace Universitas Masarykiana v Brně, a dosvědčuje tak vyhraněný zájem o svět vědy: Takzvané nulté číslo *Univerzitních novin – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana* z prosince 1993 vyšlo na titulní straně s Renčínovou kresbou, spolupráce pokračuje i v roce 2003, kdy časopis vstoupil do desátého ročníku své existence. Ilustroval řadu knih – Petr Hajn, *Jak se píší knihy aneb lehkovážná vyprávění o vážné literatuře* (1988), Renata a Jaroslav Malinovi, *Zásáhli mimozemšťané a katastrofy do vývoje lidstva?* (1988), Renata a Jaroslav Malinovi, *Obdivuhodný člověk: Úvahy o lidské tvořivosti* (1991), Jaroslav Malina a kolektiv, *O tvořivosti ve vědě, politice a umění* (1993), Jaroslav Malina (editor), 13. svazek série **Panoráma biologické a sociokulturní antropologie* *Edice Scientia (Václav Vančata, *Paleoantropologie – přehled fylogeneze člověka a jeho předků*, 2003). V posledních letech se podílel na výtvarné vizi projektu **Kruh prstenu: Světové dějiny sexuality, erotiky a lásky od počátků do současnosti v reálném životě, krásné literatuře, výtvarném umění a dílech českých malířů a sochařů inspirovaných obsahem této knihy*. O životnosti a nadčasovosti Renčínova díla, jednoho z pramenů živé vody v šedivé strnulosti předlistopadové éry, svědčí to, že tímto pramenem zůstává i v pestrém kolotání dnešní doby. Vladimír Renčín své dílo prezentoval na více než dvou stech samostatných a kolektivních výstav kresleného humoru, výtvarného umění a knižní ilustrace u nás i v zahraničí. Autorské knihy kreseb: *Kos a kosinus* (1969), *Immer nur das eine* (1971), *Renčín 99* (1982), *Renčín's schöne neue Welt* (1983), *Lety a pády* (1986), *Prorok humoru* (1988), *To nás těší, že jsme Češi* (1991), *To nejlepší z Renčina* (1991), *Sklepní zpěvy* (1993), *Ze života nižších kruhů* (1995), *Národ sobě* (1996), *Dobrý občan ještě žije* (1998), *In vino veritas* (1999), *Renčín pro pokročilé* (1999), *Knihy lesů, vod a strání* (2000), *Perpetuum mobile* (2000), *Z Čech až na konec ...* (2002). Z ilustrací knih: Jiří Bajgar, *Základy vědecké práce v medicíně* (1980), Alfréd Rényi, *Dialogy o matematice* (1980), *Kratochvilné čtení* (1981), Lubomír Dorůžka, *Panoráma populární hudby 1918–1978* (1981), *From Biology to Biotechnology* (1981), George Kleeman, *Wegwerfmenschen und andere Geschichten* (1982), Černík – Falteisek, *Otevřte a uvidíte* (1983), Ota Gregor, *Stárnout, to je kumšt* (1983), *Kupte si štěstí v bazaru* (1983), *Pohyb a já* (1983), René Fallet, *Zelňačka* (1985), František Nepil, *Jak se dělá chalupa* (1985), Karel Konrád, *Odleťte, ptáci mé slabosti* (1987), W. Engels, *Schlussfolgerungen* (1987), Miroslav Holub, *K principu rolničky* (1987), Ota Gregor, *Zdravé žít, to je kumšt* (1988), Petr Hajn, *Jak se píší knihy aneb lehkovážná vyprávění o vážné literatuře* (1988), Miroslav Holeček, *Wunder und Rekorde* (1988), Renata a Jaroslav Malinovi, *Zásáhli mimozemšťané a katastrofy do vývoje lidstva?* (1988), *Maga-*

zín Rybára (1988), I. Kopeček – J. Kučera, *Programátorské poklesky* (1989), Ota Pavel, *Mám rád tu řeku* (1989), Ota Pavel, *Tatínkova loď naděje* (1990), Jindřiška Smetanová, *Domovní důvěrnosti* (1990), Alexandr Gsöllhafer, *Kuchařka starého mládence* (1991), Rudolf Křesťan, *Co láká poškoláka* (1991), Renata a Jaroslav Malinovi, *Obdivuhodný člověk: Úvahy o lidské tvořivosti* (1991), František Nepil, *Malý atlas mého srdce* (1991), Miroslav Holub, *The Jingle Bell Principle* (1992), Kolektiv, *Dadové a dadština* (1992), Rudolf Křesťan, *Jak se do lesa volá* (1992), Jaroslav Malina a kolektiv, *O tvořivosti ve vědě, politice a umění* (1993), František Nepil, *Jak se dělá chalupa* (1993), V. Smejkal, *Lexikon společenského chování* (1993), Vladimír Täubner, *Rodiče v krizi* (1993), Vladislav Vančura, *Rozmarné léto* (1993), *Lehčí kalibr: Aforismy a sentence* (1994), René Fallet, *Zelňačka* (1995), Václav Klaus, *Dopočítávání do jedné* (1995), František Koukolík, *Možek a jeho duše* (1995), Marek Matějka, *K filosofii existence* (1995), Slávka a Jesica Poberovy, *Minimum klasických výroků* (1995), Stanislav Havelka, *Pan Krbec na Kulikově* (1996), Marie Kubátová, *Muzikantský řemeslo* (1996), František Nepil, *Dobrá a ještě lepší jitra* (1996), Marie Haisová – Eva Hauserová, *Peníze nebo život?* (1998), *Minimum historických výroků* (1998), Ota Brůna – Vratislav Ebr, *Čas ani prd nezastavíš* (1999), V. Vašák, *Jak nasytit lelky* (1999), *Správa Pražského hradu: Pražský hrad románský* (1999), *Správa Pražského hradu: Pražský hrad gotický* (1999), M. Wernisch, *Modrá kniha aneb jeblo mu* (2000), Slávka a Jesica Poberovy, *Minimum historických výroků* aj. Kontakt: Vladimír Renčín, Hoděšovice 106, 533 22 Býšř, mobil: 723 664 615, e-mail: vladimir.rencin@wordonline.cz; 517 56 Slatina nad Zdobnicí 85, telefon: 494 594 208, rencin@quick.cz.

reprezentační plesy Masarykovy univerzity v Brně, společenské setkání členů akademické obce Masarykovy univerzity s představiteli českých a zahraničních vysokých škol i politických, hospodářských a kulturních institucí, konané od roku 2000 vždy koncem ledna v Besedním domě v Brně u příležitosti připomenutí výročí podepsání zákona o zřízení druhé české univerzity (Masarykovy univerzity) prezidentem *Tomášem Garriguem Masarykem (28. 1. 1919). Založení této slavnosti iniciovali v roce 1999 představitelé vedení *Masarykovy univerzity v Brně (*František Gale) a *Nadace Universitas Masarykiana (*Jaroslav Malina).

Sedlák Jiří (16. 4. 1924, Brno), docent PhDr., CSc., filozof, etik, publicista. V letech 1945–1948 studoval na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity v Brně (filozofie – čeština). Zároveň v letech 1946–1948 dělal pomocnou vědeckou sílu v Psychologickém ústavu Filozofické fakulty Masarykovy univerzity. V roce 1948/1949 učil na reálném gymnáziu v Brně a současně v letním semestru externě společenské nauky na Vysokém učení technickém v Brně, od října 1949 pak už interně na Přírodovědecké a Právnické fakultě Masarykovy univerzity. Na jaře 1950 složil doktorát z filozofie (disertační práce *Prvky dialektického nazírání a myšlení v lidových projevech českých a částečně slovanských*). Souběžně s výukou v letním semestru působil jako redaktor vědeckého vydavatelství knih Rovnost Praha, odbočka Brno. Od roku 1951 vyučoval společenské nauky na Vojenské technické akademii v Brně, zprvu mezinárodní vztahy, později filozofii. Z filozofie dělal externí aspiranturu na Filozofické fakultě v Brně a napsal kandidátskou disertaci na téma *Svoboda a kázeň*, kterou v roce 1963 obhájil na Filozofickém ústavu ČSAV v Praze. V letech 1968/1969 se angažoval v hnutí za demokratizaci a humanizaci socialismu, za což byl

v září 1969 vyloučen ze strany a z armády a degradován z podplukovníka na vojína. K 1. 11. 1969 byl přijat do Státní pedagogické knihovny v Brně, kde pracoval sedmáct let, s přetržkou v roce 1972, kdy byl vězněn na Borech za svou činnost v letech 1968/1969. V roce 1986 odešel do důchodu. Po listopadu 1989 byl rehabilitován a absolvoval několik přednášek na Vojenské akademii v Brně, ve Filozofické jednotě v Brně a na Vysoké vojenské pedagogické škole v Bratislavě. Od 1. 10. 1990 učil pět let externě etiku na Pedagogické fakultě Masarykovy univerzity. V roce 1991 předložil habilitační spis na téma *Inocenc Arnošt Bláha jako etik*, prošel úspěšně habilitačním řízením na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity a byl v březnu 1992 jmenován docentem etiky. Ze Sedlákových filozofických prací lze ještě uvést například *Stručný nástin dějin filosofie* (1957), *Praxi k pravdě a pravdou k praxi* (1957), *Objekt a subjekt v dějinách* (1964), *Konkrétní humanismus* (1968). Z knihovnických, bibliografických prací a příruček k informatické výchově lze uvést například *Vysoké školy a vědecké knihovny* (1985), *Jan Uher – bibliografie* (1971), *Metodika cizojazyčného vyučování – bibliografie* (1971), *O českých a slovenských komeniologických bibliografiích z let 1825–1984* (1987), *O zahraničních komeniologických bibliografiích z let 1652–1988* (1991), *Problémově zaměřovaná informatická výchova na vysokých školách* (1989), *Úvod do práce s informacemi* (1996). Z etických prací lze uvést například *Pokus o stručný nástin knihovny etiky* (1989), *Antologie z dějin etiky* (1969), *Výbrané problémy ze sociální etiky* (1996), *Z dějin morálních teorií (Antologie z etiky I)* (spoluautor, 1995), *Etika ve společnosti a v povoláních* (spoluautor, 1994), *K problematice tzv. mediální etiky* (1997), *Komenského etika* (2002), *K etickým aspektům „práva ozbrojených konfliktů“* (2003). *Nadace Universitas Masarykiana vydala v roce 1995 v *Edici Osobnosti Sedlákovu monografii *Inocenc Arnošt Bláha* a v roce 2003 v *Edici Heureka vyšel Sedlákův sborník *Z mého zápisníku (Výběr [84] prací hlavně z Univerzitních novin)*. Patří k nejpilnějším a nejrenomovanějším autorům časopisu **Univerzitní noviny*, zvláště od roku 1998, kdy v něm otevřel svou pravidelnou rubriku *Etický a sociální zápisník*. Pro edici *Panoráma biologické a sociokulturní antropologie napsal 24. svazek *Výbrané problémy ze sociální etiky*. Z autobiografických prací lze uvést například *Zápisky politického vězně* (1990, pod samizdatovým jménem Antonín Kačer). K sedmdesátinám Jiřího Sedláka vydala Pedagogická knihovna v Brně publikaci *Jiří Sedlák 16. 4. 1924 Personální bibliografie – výběr* (zpracoval F. Holec), obsahující 603 bibliografické záznamy z let 1948 až 1994. Celkový počet Sedlákových prací, většinou ovšem drobných, dosáhl k 15. 5. 2003 čísla 2 259. Heslo *Jiří Sedlák* je v *Kdo je kdo v ČR 94/95* (1994) a v publikaci Jiřího Gabriela *Slovník českých filosofů* (1995). Kontakt: Doc. PhDr. Jiří Sedlák, CSc., Dubová 23/18, 637 00 Brno, telefon: 541 221 200, e-mail: jisedlak@tiscali.cz. **Schmidt Eduard** (11. 12. 1935, Zlín), profesor RNDr., CSc., fyzik, profesor Ústavu fyziky kondenzovaných látek Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně; v letech 1992 až 1998 rektor *Masarykovy univerzity, v letech 1998–2004 prorektor Masarykovy univerzity pro vědeckovýzkumnou činnost. Zabývá se fyzikou pevných látek, optickými vlastnostmi pevných látek a optikou. Je autorem nebo spoluautorem kolem sedmdesáti původních vědeckých prací a několika výukových textů, převážně z oboru fyziky pevných látek. Účastní se mezinárodní vědecké spolupráce, přednáší na našich a zahraničních konferencích, rozsáhlá je jeho spolupráce s průmyslem v oblasti aplikovaného výzkumu. Působil v řadě funkcí v Jednotě

českých matematiků a fyziků a ve Fyzikální vědecké sekci. V letech 1993 až 1996 byl členem komise pro vědu a výzkum Parlamentu České republiky, v letech 1993 až 1997 členem vědecké rady Akademie věd ČR a členem předsednictva České konference rektorů a v letech 1997 až 1998 byl kancléřem České konference rektorů. Byl zástupcem této konference v Konfederaci rektorských konferencí zemí Evropské unie, kde je Česká republika přidruženým členem. Působí ve vědeckých radách Vojenské akademie v Brně, Lékařské fakulty Masarykovy univerzity v Brně, Univerzity Palackého v Olomouci, Ústavu přístrojové techniky Akademie věd České republiky, je členem správní rady Nadace Leoše Janáčka, Umělecké rady Fakulty výtvarných umění Vysokého učení technického v Brně, členem Římského klubu a mnoha dalších institucí a pracovních komisí. Od roku 1994 do roku 1998 byl členem Rady vlády České republiky pro výzkum a vývoj. V průběhu celého období, po které vykonával funkci rektora Masarykovy univerzity, svým výrazným osobním podílem přispěl k rozvoji této vysoké školy i k jejímu postavení v České republice a v zahraničí. Význam Masarykovy univerzity byl jeho zásluhou posílen mimo jiné zřízením dvou nových fakult, Fakulty informatiky a Fakulty sociálních studií. Přispěl i k obohacení objektů univerzity o významná díla výtvarného umění, působící na rozvoj kulturního citění zejména mladé generace. Od roku 1992 se výrazně podílí na realizaci zásadních koncepčních a rozvojových záměrů Masarykovy univerzity, jež přispívají k modernímu pojetí univerzity jako šířitele vzdělanosti a kultury v širším smyslu. Za svou činnost obdržel řadu našich a zahraničních ocenění, mimo jiné *Cenu Nadace Universitas Masarykiana. Spoluzřizovatel Nadace Universitas Masarykiana a člen statutárních orgánů nadace v letech 1993–2004. Kontakt: Prof. RNDr. Eduard Schmidt, CSc., Ústav fyziky kondenzovaných látek Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně, Kotlářská 2, 602 00 Brno, telefon: 549 496 970, e-mail: schmidt@muni.cz.

Sochy pro Masarykovu univerzitu a Nadaci Universitas Masarykiana, projekt propojování vědy s uměním a estetizace univerzitního prostředí. Byl zahájen v roce 1994 zásluhou zejména *Pavla Braveného, *Františka Galeho, *Jaroslava Maliny, *Eduarda Schmidta, *Jiřího Vorlíčka a *Olbrama Zoubka. Tehdy Olbram Zoubek vytvořil pro vstupní prostor Rektorátu Masarykovy univerzity plastiku *Zvídavost – Letící s modelovanou draperií* a cyklus *Zvídavost* sestávající ze sedmi plastik, jež byly udílány jako *Cena Nadace Universitas Masarykiana. V témže roce se pro vestibul Právnické fakulty podařilo získat monumentální plastiku Vladimíra Preclíka *Zákoník*, která původně vznikla v roce 1970 pro československý parlament, avšak byla podrobena tvrdé kritice komunistických poslanců jako práce „typicky pravicově oportunistická“ a odmítnuta. Z podnětu Nadace Universitas Masarykiana vytvořil Olbram Zoubek cyklus plastik *Oeconomia I–V* (1994–1997), které byly udílány jako *Cena Karla Engliše významným osobnostem za zásluhy o rozvoj ekonomie a národního hospodářství. Nejvíce výtvarných děl vzniká v rámci projektu **Kruh prstenu*. Další plastiky pro Masarykovu univerzitu byly vytvořeny z podnětu Sochařského symposia v bronzu, jehož práce se za předsednictví Olbrama Zoubka účastnili Pavel Bravený, František Gale, Jaroslav Malina, Eduard Schmidt, Vladimír Vajs, *Josef Vajce a další, nebo z podnětu *Nadace Universitas Masarykiana a jiných institucí. V areálech Masarykovy univerzity byly instalovány tyto sochy (jsou uváděny pouze ty, na jejichž realizaci se podílela též Nadace Universitas Masarykiana): Jan Šimek, *Prameny země*, 1997, sochařská kompozice z kamene a dřeva

tvorená pěti meditativními místy *Kruh mlčení – Dávné znění – Spirituální zastavení – Portály živlů – Svědkové věků*; Botanická zahrada Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně; Vincenc Makovský, *Plastika pro bazén*, 1930/1998, výška 240 cm, nástupní prostor Ekonomicko-správní fakulty Masarykovy univerzity v Brně (Lipová 41a); Karel Nepraš, *Bez názvu*, 1999, bronz, nádvoří Fakulty informatiky Masarykovy univerzity v Brně (Botanická 68a); Jan Šimek – Petr Baran, *Zrcadlení*, 1999, kompozice tvořená dřevěnou plastikou Jana Šimka a fotografiemi Petra Barana, vestibul Fakulty informatiky Masarykovy univerzity v Brně (Botanická 68a); Lukáš Rittstein, *Vlny*, bronz, nerez, atrium budovy Lékařské fakulty Masarykovy univerzity v Brně (Komenského náměstí 2); Nikos Armutidis, *Plastika pro Masarykovu univerzitu*, 2000, bronz, předpolí budovy Ředitelství Správy kolejí a menz Masarykovy univerzity v Brně (Vinařská 5b); Olbram Zoubek, *Eva a Marie*, 2001, bronz, atrium Anatomického ústavu Lékařské fakulty Masarykovy univerzity v Brně (Kamenice 3); Michal Gabriel, *Kmen*, 2002, bronz, nádvoří Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně (Arna Nováka 1); Marius Kotrba, *Dvojice*, 2003, bronz, nádvoří Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně (Kotlářská 2).

Společnost pro podporu univerzitních aktivit, občanské sdružení založené v roce 2003; cílem (účelem) sdružení je podpora vědeckovýzkumných, pedagogických, publikačních a kulturních projektů a aktivit Masarykovy univerzity v Brně, Univerzity Karlovy v Praze i dalších českých univerzit a spolupracujících institucí. Podporuje například vydávání časopisu **Univerzitní noviny – List Nadace Universitas Masarykiana a Společnosti pro podporu univerzitních aktivit*.

Stárková Marta (6. 9. 1950, Brno), JUDr., právnička. V letech (1975–2003) právnička Rektorátu Masarykovy univerzity v Brně, od roku 2003 zaměstnankyně Lékařské fakulty Masarykovy univerzity v Brně. Spoluzřizovatelka a členka Správní rady *Nadace Universitas Masarykiana (1993–1998). Kontakt: JUDr. Marta Stárková, Právní oddělení Děkanátu Lékařské fakulty Masarykovy univerzity v Brně, Komenského náměstí 2, 602 00 Brno, telefon: 549 497 337, e-mail: starkova@med.muni.cz.

Statutární orgány Nadace Universitas Masarykiana, Správní rada (1993–1998): Prof. PhDr. *Jaroslav Malina, DrSc., předseda Správní rady; Prof. RNDr. *Jan Beneš, DrSc., místopředseda Správní rady; Doc. RNDr. *Eduard Fuchs, CSc.; Prof. PhDr. *Milan Jelinek, CSc.; Prof. RNDr. *Eduard Schmidt, CSc.; *JUDr. Marta Stárková. Správní rada (1998–2004): Prof. PhDr. Jaroslav Malina, DrSc., předseda Správní rady; Prof. PhDr. *Josef Unger, CSc., místopředseda Správní rady; Prof. JUDr. *Josef Bejček, CSc. Správní rada (2004–): Prof. PhDr. Jaroslav Malina, DrSc., profesor antropologie, vedoucí Katedry antropologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně, předseda Správní rady; Ing. *Marie Dohnalová, CSc., socioložka a ekonomka, vedoucí Katedry oboru Občanský sektor Fakulty humanitních studií Univerzity Karlovy v Praze, místopředsedkyně Správní rady; Ing. *Miroslav Hošek, zakladatel a ředitel společnosti Hošek Motor a. s., Brno; *Jan Jordán, grafik a výtvarník, Brno; *Jaroslav Mittag, zakladatel brněnské stavební společnosti MiTTaG spol. s r. o., pozemní a průmyslové stavitelství; Prof. MUDr. *Jiří Vorlíček, CSc., lékař, přednosta Interní hematologické kliniky Lékařské fakulty Masarykovy univerzity v Brně a Fakultní nemocnice v Brně-Bohunicích. Dozorčí rada (1998–2004): Ing. František Gale, předseda Dozorčí rady; Doc. RNDr. Edu-

ard Fuchs, CSc.; Prof. RNDr. Eduard Schmidt, CSc. Dozorčí rada (2004–): Ing. František Gale, poradce pro vysoké školy Ministerstva financí vlády České republiky, předseda Dozorčí rady. Doc. RNDr. Eduard Fuchs, CSc., matematik, docent Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně; Prof. *Jaroslav Svoboda, zakladatel a majitel sklářské firmy AG Svoboda v Karlově u Žďáru nad Sázavou.

Svoboda Jaroslav (9. 2. 1938, Sokoleč u Poděbrad), sklářský výtvarník a majitel sklářské hutě v Karlově u Žďáru nad Sázavou; člen Dozorčí rady *Nadace Universitas (od roku 2004). Vystudoval Uměleckoprůmyslovou školu sklářskou v Železném Brodě. Velký vliv zde na něho měli profesori Božetěch Medek, Jaroslav Brychta a Stanislav Libenský. Rozhodujícím způsobem ho po řemeslné stránce ovlivnil fenomenální brusič do skla Břetislav Novák. V roce 1959 nastoupil ve Vývojové dílně Výtvarných řemesel v Praze a po roce do Ateliéru broušeného skla Ústředí uměleckých řemesel. V roce 1966 převzal vedení ateliéru a navíc vystudoval při zaměstnání Filozofickou fakultu Univerzity Karlovy v Praze. Začátky Svobodovy umělecké činnosti jsou spjaty s šedesátými lety minulého století. Velká (a nepromarněná) příležitost nastala pro něho v roce 1970, kdy vystřídal ve vedení sklárny ve Škrdlovicích u Žďáru nad Sázavou Karla Pugnera. Dnes těch osmnáct let práce Jaroslava Svobody a jeho spolupracovníků symbolizuje výšková dominanta Škrdlovic – nový komín rekonstruované sklárny. Změny se dotkly nejen technologické části sklárny. Každý rok byl inovován sortiment a přibýlo dvacet až třicet nových návrhů. Kromě organizačního a stavebního úsilí věnovaného provozu škrdlovické sklárny byl i u zrodu pravidelných setkání sklářských výtvarníků a sklářských mistrů, zvaných také sklářské pouti, u zrodu sklářských sympozií ve Škrdlovicích. Uskutčnilo se jich celkem devět (v letech 1970 až 1983) a byla připomenuta i souhrnnou výstavou v Nové síni v Praze (červen až červenec 1984). Do doby škrdlovických setkání spadá i počátek Svobodovy volné autorské tvorby i prací pro architekturu. Působil nedlouho (1986–1990) i pedagogicky jako vedoucí Ateliéru skla na Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze, kde nastoupil po svém učiteli Stanislavu Libenském. Zvratem politických a hospodářských poměrů v roce 1989 ztratil Svoboda především své realizační zázemí, ale jakmile byla možná forma soukromého podnikání, založil vlastní sklárnu AG Svoboda (1990): nejprve to byla brusírna s prodejnou skla, v roce 1993 byl zahájen provoz na dvoupánvové sklářské peci. Okolnosti, ale i Svobodův naturel způsobily, že se nedal cestou mnohých privatizátorů, ale vybudoval sklárnu na zeleném drnu, adaptací a postupným rozšiřováním a budováním areálu zrušené školy v Karlově u Žďáru nad Sázavou. Že je dnes Karlov stejně známý, jako se staly známými sousedící Škrdlovice, to je Svobodova zásluha. Při návštěvě Karlova si lze prohlédnout krásnou vzorkovnu – místo odborných setkání i obchodních jednání, seznámit se s taji sklářského provozu hutí, strávit příjemné chvíle ve výstavném motorestu, kde se kromě restaurace nachází ubytovací zařízení, konferenční místnosti a zejména Glass Galerie. Na každém kroku člověka provází sklo vzešlé z myšlenek a díla Jaroslava Svobody a jeho spolupracovníků. Sortiment sklářské hutě AG Svoboda s r. o. je v oboru ručně tvarovaného hutnického skla jedním z nejrozsáhlejších i v mezinárodním měřítku. Produkce patří do kategorie uměleckého, umělecko-řemeslného a dekorativního skla. Obsahuje vázy, mísy, svícný, těžítka, skleněné ovoce, květiny, nápojové sklo, ale i speciální ceny pro veletrhy a různé soutěže. Významnou částí produkce je individuální tvorba uměleckých originálů

nebo práce pro architekturu. Vlastní umělecká činnost Jaroslava Svobody zahrnuje sice tři různé oblasti – volnou sochařskou tvorbu, tvorbu pro architekturu a sklářský design –, ale všechny tři charakterizuje jednotný přístup: soustavné experimentování, hledání moderního výrazu při využití tradičních inspirací, které transformuje do svého výtvarného názoru. Jaroslav Svoboda intenzivně spolupracuje s *Masarykovou univerzitou a *Nadací Universitas Masarykiana: v roce 1999 v rámci III. *zahradní slavnosti v Botanické zahradě Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně uspořádal v exteriérech a sklenicích zahrady rozsáhlou výstavu; podílil se na výtvarné vizi projektu **Kruh prstenu*. V *Edici Osobnosti Nadace Universitas Masarykiana je připravována monografie: *Jaroslav Svoboda*. Kontakt: Prof. Jaroslav Svoboda, AG Svoboda s. r. o., Karlov 31, 591 01 Žďár nad Sázavou, telefon: 566 659 152, telefon/fax: 566 659 270, www.agsvoboda.cz, e-mail: agsvoboda@iol.cz.

Šimek Jan (14. 9. 1941, Brno), sochař. Studium absolvoval v ateliéru Karla Bajáka, od roku 1966 se sochařství věnuje ve svobodném povolání. Je členem Sdružení Q, žije v Brně. Od konce 60. let vytváří vertikální figurální skulptury z kolorovaného dřeva. V dalším období jsou typické torzální sestavy skulptur, někdy instalované i do krajiny. Historička umění Bronislava Gabrielová východiska Šimkovy tvorby charakterizuje: „Od samého počátku Šimkova sochařská díla představovala mezi dekorativně abstrahujícími plastikami oázu objeveného výtvarného hlediska. Jeho tvorba vyvěrá z vnitřní potřeby umělce, je jí cizí artistnost a rafinovanost, povrchová libivost i nezávazná hravost. Šimkovy výrazně naléhavé sochy jsou vzníceným, hloubavým dialogem o dramatu, jež se odehrává v člověku i mimo něj ... V sochařsky hutných masivech a konfiguracích dynamicky proměnlivých objemů se prozrazuje dráždivý neklid a vzrušující rukopis.“ Od druhé poloviny 70. let sochař vytváří rozsáhlá krajinná sochařská díla. Nejrozsáhlejší landartovou kompozici *Cesta života* realizoval v lázních Jeseníku; dokončil ji v roce 1985. Jiří Zemánek píše: „Naléhavost Šimkovy touhy po sjednocení s kosmickým rytmem přírodního a lidského bytí má charakter až extatického vzepětí. Toto směřování autora zákonitě přivedlo k práci s přírodou a s jejími živly. Šimkova koncepce krajinného sochařského díla je typická přímou prací s živly Země, kamene a také vody, uplatněním charakteristických přírodních tvarů a některých celkových rysů okolní krajiny. Dále konfrontací díla a krajiny odkrývající její vnitřní význam a jeho zapojení do ustavičného toku časových proměn přírody, působících sluncem, větrem a vodou, jež je ovlivňuje a proměňuje a stávají se tak rovněž jeho nedílnou součástí. Vraťme se ještě k ‚Lidskému živlu‘ či ‚Lidskému prvku‘ Šimkových realizací. Autor jej ztvárňuje jako nedílnou součást přírodního světa v původním mytickém smyslu. Lidské tvary se rodí z přírodních živlů kamene či země, vzpínají se do prostoru a opět sjednocují se svým prazákla-dem, symbolizovaným nejčastěji přírodním tvarem kamenného balvanu. Vyjadřují existenciálně vzepjaté stavy bytí člověka, odhalující mu hlubinný prazáklad existence i tušený smysl a cíl jeho cesty. Šimkovu uměleckou tvorbu je možné charakterizovat jako poselství lidství, vedoucí naše vnímání k soustředěné kontemplaci o smyslu lidského bytí. Vyznačuje ji silný výrazový a dramatický obsahový náboj a jakási původní heroičnost umělcova poslání zjevovat osobní poznání pravdy života.“ Od 90. let vytváří objekty soch začleněné v městském prostředí a architektuře, nejčastěji v rámci města Brna. Petr Oslzlý v obsáhlé monografii *Jan Šimek: Příběhy soch*, vydané v roce 1998,

uvádí: „Sochař řeší problematiku začleňování svých děl do rozličných typů prostorů a významových prostředí, vychází z jejich charakteru, využívá zvláštností terénu i specifikum architektury, nechává je s nimi srůstat v jeden environmentální celek.“ Důležitou součástí díla jsou realizace vnitřních prostorů kaplí a mnohá díla začleněná v duchovním prostředí. V 90. letech můžeme také vysledovat intenzivní spolupráci s *Masarykovou univerzitou v Brně: vytvořil rozsáhlé sochařské dílo (*Prameny země*, 1997) v Botanické zahradě Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity, sochařský objekt (*Zrcadlení*, 1999) v nově rekonstruované vstupní hale Fakulty informatiky Masarykovy univerzity, s Nadací Universitas Masarykiana spolupracoval na knize *Prameny země* (1997), z níž je následující úryvek Šimkova textu pojednávající o jeho realizaci v Botanické zahradě: „Různé geologické druhy kamenů – vápenc, břidlice, pískovec, žula – doplněné dřevem jsou rozmístěné do dramatických i meditativních seskupení a labyrintů, jako výzvy a svědecké výpovědi, které promlouvají svým archaickým a mytickým zjevem, aby v lidech probouzely možná už z hlubin nevědomí archetypální ozvěny, které jemně spojují naše myšlení s dávnou tajemnou minulostí. Pokusil jsem se ve spojení s pulsujícími prameny vody vystihnout jejich rozličné charaktery a jejich energie, které vzájemně svou barevností a strukturami spoluvytvářejí monumentální celek, který by měl vést k zamyšlení potřebnému k uvědomování si, co je v přírodě a životě opravdu podstatné a směřující ke kontemplaci o smyslu lidského bytí v rámci přírody. I toto setkání by mělo u člověka vyvolávat věčnou transcendentální otázku po smyslu jeho existence. PROČ? ODKUD? KAM?“ (František Gale – Jan Šimek, „*Prameny země*“ v *Botanické zahradě Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity*. Nadace Universitas Masarykiana, Brno 1997, s. 18–19). Zúčastnil se několika desítek výstav v České republice a v zahraničí. Uspořádal více než padesát samostatných výstav: Augsburg (Německo), Bamberg (Německo), Brno, Londýn (Velká Británie), Mnichov (Německo), Olomouc, Praha, Vídeň (Rakousko) Zlín aj. Realizoval na čtyři desítky sochařských objektů v krajině a architektuře: Brno, Jeseník, Kroměříž, Plzeň, Praha, Třebíč, Třeboň, Utrecht (Nizozemsko) aj. Šimkovo dílo je zastoupeno v mnoha galeriích i soukromých sbírkách v České republice a v zahraničí. Intenzivně spolupracuje s *Nadací Universitas Masarykiana: publikoval v časopise **Univerzitní noviny*; podílí se na výtvarné vizi projektu **Kruh prstenu: Světové dějiny sexuality, erotiky a lásky od počátků do současnosti v reálném životě, krásné literatuře, výtvarném umění a dílech českých malířů a sochařů inspirovaných obsahem této knihy*. Kontakt: Jan Šimek, Erbenova 5, 602 00 Brno, telefon: 545 577 234.

Šmarda Jan (29. 8. 1930, Brno), profesor MUDr., DrSc., biolog, emeritní profesor Biologického ústavu Lékařské fakulty Masarykovy univerzity v Brně a dlouholetý proděkan LF MU, její vědecké rady a vědecké rady Masarykovy univerzity. V letech 1949–1955 vystudoval všeobecné lékařství na Lékařské fakultě Masarykovy univerzity v Brně a roku 1950 současně začal pracovat na jejím Biologickém ústavu jako volentér prof. Ferdinanda Herčíka. V laboratořích tohoto ústavu strávil celý svůj vědecký život, postupně jako asistent, odborný asistent, docent, profesor a posléze emeritní profesor. V letech 1973–1975 současně vedl výuku biologie na Lékařské fakultě Univerzity Karlovy v Plzni. V oboru lékařská biologie obhájil roku 1963 hodnost kandidáta lékařských věd, roku 1987 pak hodnost doktora biologických věd z mikrobiologie. Výzkumně se věnoval zejména problematice syntézy bakteriofágů v lyzo-

genních bakteriích, mechanismu účinků bakteriocinů bakterií *Escherichia coli* a morfologii sinic na ultrastrukturální úrovni. Metodická těžiště jeho práce spočívala mimo jiné v přípravě graduovaných membránových ultrafiltrů a v technikách elektronové mikroskopie. Mimo to bedlivě sledoval a sleduje vývoj genetiky, zejména na molekulární úrovni. Kromě více než 250 původních vědeckých prací (většinou v angličtině), publikovaných v zahraničí, se výrazně podílel na tvorbě českých učebnic pro vysoké i střední školy. Své výzkumné výsledky předložil na vědeckých fórech a – na pozvání – na univerzitách ve většině evropských zemí, v USA, Kanadě a Brazílii. Charakteristická pro něho vždy byla výchovná práce s mladými vědeckými talenty (za ni dostal Cenu ministra školství ČR 1996) a úsilí o popularizaci vědeckých poznatků. Byl členem redakční rady časopisu *Věda a život*, napsal knihy *Život z obou stran* (1992) a *Člověk v proudu dědičnosti* (1999). Na Lékařské fakultě Masarykovy univerzity v Brně roku 1971 založil a po téměř dvě desetiletí vedl Malou výstavní galerii Antonína Trýba. Je členem International Association for Cyanophyte Research, Čs. společnosti pro vědu a umění aj. Za své dílo získal řadu ocenění, například Cenu rektora Masarykovy univerzity v roce 1994, Cenu města Brna pro rok 2000 v oboru přírodní vědy. Je autorem 7. svazku **Edice Heureka Nadace Universitas Masarykiana (V odraženém světle: Z komentářů, úvah, esejů, cause-rií a vzpomínek patnácti let*, 2002). Kontakt: Prof. MUDr. Jan Šmarda, DrSc., Biologický ústav Lékařské fakulty Masarykovy univerzity v Brně, Joštova 10, 662 43 Brno, e-mail: jsmarda@med.muni.cz.

Štědroň Miloš (3. 2. 1942, Brno), profesor PhDr. MgA., CSc., muzikolog, skladatel a esejista, profesor Ústavu hudební vědy Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně. Vystudoval obory čeština a hudební věda na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity v Brně (1964) a skladbu a hudební teorii na Janáčkově akademii múzických umění v Brně. Od roku 1964 pracoval v Hudebním oddělení Moravského zemského muzea v Brně, v roce 1972 přešel na Ústav hudební vědy Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně. Ve vědecké práci se soustředil na dílo Leoše Janáčka. Je autorem více než padesáti studií o Janáčkovi (byly publikovány anglicky, bulharsky, česky, německy, rusky, slovensky, slovinsky, španělsky), monografie *Leoš Janáček: Paralely, sondy, dokumenty* (1. svazek **Edice Scientia Nadace Universitas Masarykiana*, 1998). Dále se zaměřuje na dějiny a teorii hudby 20. století; také v tomto oboru publikoval řadu studií a monografií: *Claudio Monteverdi: Génius opery* (1985), *Josef Berg: Skladatel mezi hudbou, literaturou a divadlem*, 1992 aj. Od sedmdesátých let začíná Štědroňův soustavný zájem o hudbu 16. a 17. století. Výsledkem je rekonstrukce a realizace řady oper a jiných skladeb (ve spolupráci s Arnoštem Parschem): *Giulio Caccini, Euridice*, *Jakob Händl Gallus, Moralia*, *Claudio Monteverdi, Il ritorno d'Ulisse in patria* (spolupracovník Pavel Vašina), *Korunovace Poppey, Il ballo delle Ingrate* aj. V oblasti vlastní hudební tvorby je autorem řady orchestrálních a symfonických skladeb (*Symfonie Kolo*, 1973, *Sekvence na smrt D. Šostakoviče*, 1975–1976, *Smrt Dobrovského*, 1988 aj.), více než padesát komorních skladeb, mnoha kantát a vokálních cyklů, nejvíce však tíhne k problematice hudebního divadla, o čemž svědčí invenční a originální postupy a téměř dvě stě hudebních kompozic pro řadu českých a slovenských divadel, mezi nimiž dominují práce pro legendární Divadlo Husa na provázku, jehož je zakládajícím členem. Zde vytvořil hudební půdorys většiny významnějších inscenací aspirujících na označení muzikál nebo opera či „opera“: *Balada*

pro banditu (1975), *Pohádka máje* (1976), *Velký vandr* (1976), *Než jsem se narodil* (1977), *Jako tako* (1978), *Liška Bystrouška* (1979), *Dlouhá cesta* (1980), *Obchod s chlebem* (1981), *Příběhy dlouhého nosu* (1982), *Chameleon* (1984), *Balet makábr* (1986), *Justýna aneb Maléry ctnosti* (1993), *Šibeniční písně* (1993) aj. Spolupracuje rovněž s rozhlasem, televizí a filmem; vynikl zejména filmový muzikál *Balada pro banditu*, který získal řadu ocenění, za hudbu pak na festivalu v Santanderu. Intenzivně spolupracuje s Nadací Universitas Masarykiana: člen redakční rady časopisu **Univerzitní noviny*, v němž má stálou rubriku Hudební zápisník Miloše Štědrone; autor znělky pro udělování cen Nadace Universitas Masarykiana – *Ad fontes*. Za svou práci obdržel řadu ocenění, například *Cenu Nadace Universitas Masarykiana (1994), Cenu rektora Masarykovy univerzity za vynikající tvůrčí čin (1999), Cenu města Brna (2004). Kontakt: Prof. PhDr. MgA. Miloš Štědroň, CSc., Ústav hudební vědy Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, Arna Nováka 1, 602 00 Brno, telefon: 549 497 269, e-mail: stedron@phil.muni.cz.

Tomeček Jaromír (30. 9. 1906, Kroměříž – 15. 7. 1997, Brno), JUDr., český prozaik a překladatel. Významný představitel české přírodní lyrické prózy, uplatňující se jako vyprávěč, povídkář, fejetonista, autor črt a meditací. Podstatná část jeho díla je věnována dětem a mládeži (*Stříbrný lipan*, 1944). Tomečkovy žánrově rozmanité dílo se zakládá na obdivu a lásce k přírodě – upoutala jej zejména divoká zakarpatská příroda, kraj jižní Moravy i životní prostředí městských a příměstských oblastí. Autor odhaluje paralely mezi skrytými příběhy odehrávajícími se v přírodě a v lidském světě, nejednou s didaktickým záměrem poučit a poskytnout příklad. Odhaluje řád přírody a upozorňuje na destruktivní vliv civilizace na krajinu i na hodnotový systém a duševní život člověka. Intenzivně přispíval do časopisu **Univerzitní noviny* (rubrika Dvacet pět řádků Jaromíra Tomečka), je autorem 4. svazku **Edice Beletrie Nadace Universitas Masarykiana (Minutová dramata: Karavana radosti a smutku, 1996)*.

Tošovský Josef (28. 9. 1950, Náchod), docent Ing., ekonom a finančník. V roce 1973 absolvoval studium zahraničního obchodu na Vysoké škole ekonomické v Praze, poté až do roku 1989 pracoval v různých funkcích ve Státní bance československé (SBČS) – s výjimkou let 1984–1985, kdy působil v londýnské pobočce Živnostenské banky. Tam byl znovu vyslán jako náměstek ředitele v roce 1989. Zabýval se zejména měnovou a devizovou politikou a v 80. letech se účastnil různých přednášek a diskusí o národohospodářských problémech, mimo jiné s *Václavem Klausem a Tomášem Ježkem. V prosinci 1989 byl povolán z Londýna a jmenován předsedou SBČS. V tomto postavení se významně podílel na formulování úkolů ekonomické transformace a na zavedení vnitřní konvertibility československé měny. Jako prozíravý ekonom předvídal další politický vývoj a již rok před rozpadem Československa tajně objednal tisk kolků potřebných pro dělení měny. Když mu to tehdejší předseda vlády Marián Čalfa vytkl, objednal je znovu v Latinské Americe. Po rozpadu státu se stal v letech 1993–1997 guvernérem České národní banky (ČNB). V péči o stabilitu české koruny se v době rostoucích hospodářských potíží v letech 1996–1997 dostal několikrát do názorových rozporů s premiérem Václavem Klausem. Po pádu Klausovy vlády koncem listopadu 1997 ho prezident Václav Havel jmenoval premiérem a jeho poloúřednické vládě byla koncem ledna 1998 vyslovena důvěra jen zásluhou sociálnědemokratických poslanců za příslib vypsání předčasných voleb v červnu 1998. Po předčasných

voleb podal v červenci demisi své vlády a poté ho prezident Václav Havel jmenoval znovu do funkce guvernéra ČNB, kde působil do roku 1999. Od té doby se věnuje mezinárodnímu bankovníctví. Za své ekonomické aktivity obdržel řadu ocenění: Centrální bankéř (1993), Evropský manažer (1994) aj. Je prvním laureátem *Ceny Karla Engliše (1994), kterou uděluje

*Nadace Universitas Masarykiana.

Triolog, brněnský institut rozvoje *občanské společnosti. Je neziskovou organizací, která má za cíl podporovat trvalý rozvoj občanské společnosti prohlubováním trojstranně prospěšné komunikace a spolupráce mezi *občanským sektorem, podnikatelským sektorem a státní správou a samosprávou. Své poslání uskutečňuje ve třech programových oblastech: komunitní rozvoj; občanské a sociální poradenství; výzkum a vzdělávání. Na jaře roku 2003 vzniklo Centrum pro výzkum *neziskového sektoru jako společné pracoviště Trialogu a *Katedry veřejné ekonomie Ekonomicko-správní fakulty Masarykovy univerzity v Brně.

třetí sektor (viz též občanský sektor, viz též neziskový sektor), moderní náhrada, zástupce sektoru dobrovolnictví. Všeobecně se používá k označení všech organizací, které nejsou částí obchodního či vládního sektoru.

30 (Třicet) dní pro neziskový sektor, pravidelná veřejná kampaň konající se v České republice každým rokem v únoru, s cílem ovlivnit informovanost o neziskovém sektoru.

Unger Josef (11. 9. 1944, Brno), profesor PhDr., CSc., archeolog a kulturní antropolog, profesor Katedry antropologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně. V oboru antropologie se habilitoval v roce 1999 (*Hrad Lelekovice: Sociokulturní antropologická studie*), profesorem antropologie byl jmenován v roce 2004. Přednáší Základy vědecké práce, Antropologii pravěku a středověku, Pohřební ritus. Ve výzkumné práci se zabývá především sídly a životem šlechty ve středověku, archeologií církevních objektů a antropologií pohřebního ritu. Člen redakční rady časopisů *Archeologické rozhledy*, *Castellologica bohemica*, *Jižní Morava*, *Rekonstrukce a experiment v archeologii*, **Univerzitní noviny*, *Vlastivědný věstník moravský*. Člen Správní rady *Nadace Universitas Masarykiana (1998–2004), společnosti Archaia, člen výboru Muzejní a vlastivědné společnosti v Brně a Klubu Augusta Sedláčka, pobočka Brno. Spoluvydavatel sborníku *Pravěk a slovanské osídlení Moravy* (1989), *Z pravěku do středověku* (1997) a periodika *Ve službách archeologie*, 1–4 (1998–2002). Přednášel na univerzitách v Bambergu, Bratislavě, Göttingen, Olomouci a Opavě. Publikoval u nás i v zahraničí mnoho vědeckých studií. Knižní monografie: *Pohořelice-Klásterka: Pravěk sídliště, slovanská osada a zaniklá středověká ves* (1980), *Hrádky a tvrze na Moravě* (spolu s Vladimírem Nekudou, 1981), *Středověké votivní předměty z Mušova* (1984), *Hrady na Pavlovských vrších* (1985), *Archeologické památky na okrese Břeclav* (1988), *Feudální sídlo z 13. století na zaniklé vsi Koválov u Žabčic* (1989), *Koválov: Šlechtické sídlo z 13. století na jižní Moravě* (1994), *Život na lelekovickém hradě ve 14. století: Antropologická sociokulturní studie* (1999). Pro edici **Panorama biologické a sociokulturní antropologie* napsal 9. svazek *Pohřební ritus a zacházení s těly zemřelých v českých zemích (s analogiemi i jinde v Evropě) v 1.–16. století* (2002) a 25. svazek *Zacházení s těly zemřelých v 1. až 20. století* (2005). Kontakt: Prof. PhDr. Josef Unger, CSc., Katedra antropologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně, Vinařská 5, 603 00 Brno, telefon: 549 497 806, e-mail: unger@sci.muni.cz.

Univerzitní noviny, časopis *Nadace Universitas Masarykiana. Nadace iniciovala založení časopisu *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas Masarykiana* v roce 1993, od té doby finančně, materiálně i intelektuálně podporuje jeho vydávání. Časopis vychází měsíčně, v roce 2005 již 12. ročník. Je šířen zdarma v rámci Masarykovy univerzity v Brně a Statutárního města Brna, dostává se do velkých knihoven, na vysoké školy a do dalších institucí v celé České republice. Časopis je zaměřen na univerzitní a nadační aktivity, zejména v okruhu *Masarykovy univerzity v Brně, od 9. čísla roku 2003 bylo zaměření obsahově rozšířeno na univerzitní a nadační aktivity v celé České republice (rovněž změněn podtitul názvu: *Univerzitní noviny – List Nadace Universitas Masarykiana a *Společnosti pro podporu univerzitních aktivit*; od 1. čísla roku 2005 změněn podtitul: *List Nadace Universitas a Společnosti pro podporu univerzitních aktivit*); dnes mají *Univerzitní noviny* za sebou více než sto čísel, každé v průměru o 60–70 stranách, a dosti obecně rozšířené veřejné mínění, že jde o nejlepší český akademický list. Tíráž a současné složení redakční rady: Univerzitní noviny – List Nadace Universitas Masarykiana a Společnosti pro podporu univerzitních aktivit. Vydává: Nadace Universitas Masarykiana v Brně (registrační číslo MK ČR E 12194) ve spolupráci s Nakladatelstvím a vydavatelstvím NAUMA v Brně (ISSN 1211–6866) a AKA-DEMICKÝM NAKLADATELSTVÍM CERM, s.r.o. Brno. Šéfredaktor: Prof. PhDr. Jaroslav Malina, DrSc., (telefon: 549 49 1433, e-mail: jmalina@sci.muni.cz). Zástupce šéfredaktora: Doc. RNDr. Josef Zeman, CSc., (telefon: 549 49 8295, e-mail: jzeman@sci.muni.cz). Redakční rada: Akademický malíř a grafik Adolf Born (Praha), Doc. RNDr. Ivo T. Budil, Ph.D., (Západočeská univerzita v Plzni), PhDr. Tomáš Čermák (Akademické nakladatelství CERM v Brně), Ing. Marie Dohnalová, CSc., (Univerzita Karlova v Praze), Prof. MUDr. Cyril Höschl, DrSc., (Univerzita Karlova v Praze), Doc. PhDr. Alena Jaklová, CSc., (Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích), Jan Jordán (Brno), Prof. Milan Knížák, Dr. A., (Národní galerie v Praze), Prof. PhDr. Josef Kolmaš, DrSc., (Praha), Prof. RNDr. Stanislav Komenda, DrSc., (Univerzita Palackého v Olomouci), Jaroslav Mittag (Brno), Ing. Hana Ondrušková (Fond Národního majetku ČR), Prof. JUDr. Václav Pavlíček, CSc., (Univerzita Karlova v Praze), Prof. PhDr. Ivo Pospíšil, DrSc., (Masarykova univerzita v Brně), Prof. PhDr. MgA. Miloš Štědroň, CSc., (Masarykova univerzita v Brně), Prof. PhDr. Josef Unger, CSc., (Masarykova univerzita v Brně), Prof. JUDr. František Vencovský (Vysoká škola ekonomická v Praze), Prof. MUDr. Jiří Vorlíček, CSc., (Masarykova univerzita v Brně), Prof. RNDr. Ing. Jan Vrbka, DrSc., (Vysoké učení technické v Brně), Doc. PhDr. František Vrhel, CSc., (Univerzita Karlova v Praze). Adresa redakce: Nadace Universitas, Jiráskova 24, 602 00 Brno. Typografická úprava: Josef Zeman. Autor loga Nadace Universitas Masarykiana: Vlastimil Zábranský. Autor loga Společnosti pro podporu univerzitních aktivit: Adolf Born. Tisk: FINAL TISK s. r. o. Olomučany. Distribuce: Zajišťuje Nadace Universitas a Společnost pro podporu univerzitních aktivit ve spolupráci s Nakladatelstvím a vydavatelstvím NAUMA v Brně a AKADEMICKÝM NAKLADATELSTVÍM CERM, s.r.o. Brno. *Univerzitní noviny* lze zakoupit v těchto prodejnách: Malé centrum – knihkupectví, Kotlářská 2, 611 37 Brno (areál Přírodovědecké fakulty MU), telefon: 549 492 571, e-mail: mcentrum@sci.muni.cz; Knihkupectví Jan Šabata, Žerotínovo náměstí 9, 602 00 Brno, telefon: 542 128 382, e-mail: knihy_zerot@seznam.cz; prodejny AKA-

DEMICKÉHO NAKLADATELSTVÍ CERM, s.r.o.: Fakulta stavební Vysokého učení technického v Brně, Veveří 95, 662 37 Brno, telefon: 541 147 105; Fakulta strojního inženýrství Vysokého učení technického v Brně, Technická 2, 616 69 Brno, telefon: 541 142 125; Fakulta podnikatelská Vysokého učení technického v Brně, Koleční 4, 612 00 Brno, telefon: 541 143 512; e-mail: cerm@cerm.cz

Vachala Břetislav (27. 7. 1952, Jaroměř), docent PhDr., CSc., egyptolog, docent a ředitel Českého egyptologického ústavu Univerzity Karlovy v Praze a Káhiře. V letech 1970 až 1975 absolvoval egyptologii a arabštinu na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Poté v rámci postgraduálního studia pobýval v letech 1975 až 1976 na Fakultě archeologie Káhirské univerzity. V letech 1979 až 1981 studoval arabštinu na Burghibově ústavu živých jazyků v Tunisu. V roce 1978 získal na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy titul PhDr. (rigorózní práce *Sociální postavení ženy v Egyptě za Staré říše*) a v roce 1988 mu byla na téže fakultě udělena vědecká hodnost kandidáta věd o umění (disertační práce *Fragmenty reliéfu z Ptahšepesovy mastaby v Abúsíru*). V letech 1976 až 1992 působil a od roku 1998 dosud je opět činný v Českém (dříve Československém) egyptologickém ústavu Univerzity Karlovy v Praze a Káhiře (v říjnu 2000 se stal jeho ředitelem). Pravidelně se účastní archeologických a epigrafických výprav do Abúsíru, pyramidového pohřebiště 5. dynastie, podílí se na výuce oboru egyptologie na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy a rozsáhle se věnuje odborné i popularizační publikační činnosti. V letech 1993 až 1997 působil jako první velvyslanec České republiky v Egyptské arabské republice a Súdánské republice. V odborné činnosti se zaměřuje především na egyptské dějiny, filologii a literaturu. Publikuje vybrané epigrafické a ikonografické materiály ze 3. tisíciletí př. n. l. objevené při českých archeologických výzkumech v Abúsíru. Zpracovává staroegyptské památky z českých sbírek a muzeí. Zvláštní pozornost věnuje překládání a vydávání staroegyptských literárních děl. Je autorem monografií, vědeckých studií v zahraničních egyptologických periodikách, encyklopedických hesel, učebních textů a vědecko-naučných článků. Rozsáhle recenzuje odbornou literaturu v českých a zahraničních časopisech (*Archiv orientální*, *Bibliotheca Orientalis*). Výsledky egyptologického bádání ze svých četných cest po Egyptě a Předním východě popularizuje formou rozhlasových a televizních pořadů, přednášek pro veřejnost a rozhovorů pro české i egyptské listy a časopisy. Je členem České orientalistické společnosti a mezinárodních organizací International Association of Egyptologists (Oxford, Berlín), International Society for Nubian Studies (Den Haag) a National Geographic Society (Washington). Od roku 1999 je předsedou Sdružení přátel Egypta v České republice. Jeho zásluhy o rozvoj egyptologického bádání byly oceněny v roce 1995 udělením medaile Alexandrijské archeologické společnosti, v anketě *Lidových novin* získal čestný titul „Vědec roku 2004“. Vydané monografie: *Dávné písně lásky: Milostná lyrika starého Egypta* (1982, společně s M. Černíkem), *77 zámavostí ze starého Egypta* (1989), *Moudrost starého Egypta* (1992), *Pověsti a legendy faraónského Egypta* (1994), *Mír na Nilu: První mírová smlouva a její pozadí* (1997), *Ilustrovaná encyklopedie starého Egypta* (1997, společně s Miroslavem Vernerem a Ladislavem Barešem). Spolupracuje s *Nadací Universitas Masarykiana: publikuje v časopise **Univerzitní noviny*; v Edici Scientia publikoval monografii *Nejstarší literární texty v nekrálovských hrobkách egyptské Staré říše* (2000); pro sérii Panoráma biologické a sociokulturní antropologie napsal 27.

svazek *Abúsír – staroegyptské královské pohřebiště* (2005); podílí se na projektu **Kruh prstenu*. Kontakt: Doc. PhDr. Břetislav Vachala, CSc., Český egyptologický ústav Univerzity Karlovy v Praze a Káhiře, Celetná 20, 110 00 Praha 1, telefon: 224 491 397, e-mail: bretislav.vachala@ff.cuni.cz.

Vajce Josef (19. 9. 1937, Klatovy), akademický sochař. V letech 1951–1954 se vyučil kamenosochařem v Žulové. V letech 1954–1959 absolvoval Střední uměleckoprůmyslovou školu v Uherském Hradišti a poté 1959–1965 Akademii výtvarných umění v Praze v ateliéru *Vincence Makovského. V letech 1966–1967 byl asistentem u profesora Vincence Makovského a 1968–1970 aspirantem u profesora Karla Lidického na Akademii výtvarných umění v Praze. V letech 1996–2000 zastával funkci prezidenta Sdružení sochařů Čech, Moravy a Slezska, od roku 2000 je viceprezidentem tohoto sdružení. V poslední době je spoluorganizátorem „Sympozia sochařství v bronz“, jež má znovuoživit tradici tohoto druhu umění v prostředí našich měst. Josef Vajce je autorem figurálních, ryze tektonických skulptur komorních i monumentálních z kamene, bronzu nebo cínu. Zhmotňuje v nich svůj smysl pro krásu a složitost lidského bytí. Uvědomuje si nepřeborné možnosti umění, jeho komunikativnost i zaznamenávání vlastních prožitků a pocitů. Postupně přichází k esenci a zhutnění myšlenkovému, formálnímu i ve výrazových prostředcích, které dává hmota a materiál, s nimiž pracuje. Pokouší se o postižení mezních situací, nadějí, krás i dramát: *Krásno, Píseň naděje, Odvěká lidská touha, Chór, Shakespearovské téma, Zapomenutý sen, Oplakávání, Tři proroci, Naděje, Splnutí*; též v portrétech – *Albert Einstein, Robert Oppenheimer, Maminka, Karel Hofman, Erich Kulka*. Zabývá se i tématy z oblasti divadla a hudby: *Jeden z kvarteta, Herec a múza*. Realizace: 1966 *Tři kříže*, Velké Karlovice; 1967 *Bedřich Smetana a Leoš Janáček*, Roudnice nad Labem; *Fontána*, Staroměstská radnice, Praha; 1969 *Desky*, Volyně; 1970 *Josef Skřivan*, Praha; 1972 *Krásno*, Rožnov pod Radhoštěm; 1973 *Tycho de Brahe a Johannes Kepler*, Praha; 1974 *Fontána*, Olomouc; 1980 *Reliéf*, vstupní hala televizního vysílače na Pradědu; 1982 *Fontána* (žula), park u Janáčkova divadla, Brno; 1985 *Náměstí slunce, Náměstí Země*, Pošepného náměstí, Praha 4, *Naše naděje*, Praha-Jižní Město; 1986 *Reliéf*, vstupní hala metra, stanice Holešovická, Praha; 1992 *Jan Amos Komenský*, Berlín (Německo); 1993–1995 *Osudová*, Tel Aviv (Izrael); 1994–1996 *Kamenný ráj*, Kamenice; 1996–1997 *Mořesmír*, Chicago (USA); 1997 *Velká múza*, hotel Villa Voyta, Praha; 1998 *Jan Amos Komenský*, Daruvar (Chorvatsko) aj. Zúčastnil se řady kolektivních výstav a uspořádal mnoho samostatných výstav v České republice a v zahraničí: Bologna (Itálie); Ciudad de México (Mexiko); Florencie (Itálie); Madorudan (Nizozemsko); Moskva (Rusko); Olomouc; Praha; Plzeň; Příbram; Riga (Lotyšsko); Vídeň (Rakousko) aj. Zastoupení ve sbírkách: Alšova Jihočeská galerie v Českých Budějovicích, Moravská galerie v Brně, Muzeum hlavního města Prahy, Muzeum v Olomouci, Středočeská galerie v Praze a další veřejné i soukromé sbírky v České republice a v zahraničí. Plastiky Josefa Vajceho *T. G. Masaryk* (2002, bronz, výška 52 cm) byly uděleny jako *Cena Nadace Universitas Masarykiana *Vladimíru Preclíkovi a *Jiřímu Vorlíčkovi; podílí se na výtvarné vizi projektu **Kruh prstenu*. Kontakt: Josef Vajce, akademický sochař, Axmanova 249, Klánovice, 190 00 Praha 9, telefon: 81960084.

Vančata Václav (22. 6. 1952, Praha), docent RNDr. CSc., evoluční antropolog, paleoantropolog a primatolog, vedoucí Oddělení antropologie Katedry biologie a ekologické výchovy Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy v Praze. V roce 1975

absolvoval obor fyzická antropologie na Přírodovědecké fakultě Univerzity Karlovy v Praze. V roce 1982 se stal kandidátem věd v oboru evoluční biologie v Laboratoři evoluční biologie Československé akademie věd, kde pak pracoval až do roku 1993 jako samostatný vědecký pracovník a vedoucí Oddělení evoluční antropologie. Po dvouletém studijním pobytu v primatologickém centru Ústavu pro farmacii a biochemii, kde se jako koordinátor grantového projektu zabýval ontogenetickým vývojem a růstem makaků rhesus, se v roce 1995 stal odborným asistentem a vedoucím Oddělení antropologie Katedry biologie a ekologické výchovy Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy v Praze a v roce 1998 pak docentem antropologie. Ve své badatelské práci se zabýval vznikem a evolucí bipedie, evolucí postkraniálního skeletu hominidů, fylogenezí vyšších primátů, hominizačním procesem a ontogenezí lokomoce a chování vyšších primátů, zvláště makaků, paviánů a lidoopů. V poslední době se věnuje zejména otázkám evoluce člověka ve svrchním paleolitu a v době přechodu od paleolitu do neolitu, otázkám velikosti a tvaru těla v evoluci hominidů a v neposlední řadě také problematice ontogenetických a růstových procesů makaků, šimpanzů a orangutanů. Publikoval přes 120 původních vědeckých prací (z větší části v mezinárodních vědeckých časopisech a zahraničních sbornících) a více než 100 abstraktů, recenzí, prací popularizačních a zpráv. Je autorem dvou monografií (*Primatologie*, díl 1. – *Evoluce, ekologie a chování primátů – Prosimii a Platyrrhina*, *Primatologie*, díl 2. – *Catarrhina – opice a lidoopi*) a dále jedné učebnice v elektronické podobě (*Evoluční antropologie a paleoantropologie*). Je také spolueditorem čtyř sborníků a členem redakční rady časopisů *Anthropologie* a *Variability and Evolution*. Pravidelně spolupracuje s redakcí *Věda Lidových novin*, kde se vyjadřuje k různým otázkám z oborů evoluční antropologie, paleoantropologie a primatologie. Navštívil řadu badatelských zahraničních pracovišť ve Francii, v Itálii, Izraeli, Jižní Africe, Německu, Polsku, Rusku, Řecku, USA a ve Velké Británii. Rozsáhla je i jeho činnost pedagogická: vedle Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy v Praze působí také jako externí pedagog na katedrách antropologie Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy v Praze a Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně. Jako hostující profesor přednášel na Univerzitě v Durhamu ve Velké Británii, Univerzitě ve Florencii a Univerzitě v Bari v Itálii, Demokritově univerzitě v Komotini v Řecku a na Univerzitě Adama Mickiewicze v Poznani. Absolvoval řadu zvaných přednášek, zejména v Německu, Polsku a ve Velké Británii. Spolupracuje s *Nadací Universitas Masarykiana: publikuje v časopise **Univerzitní noviny*; pro sérii **Panorama biologické a sociokulturní antropologie* (*Edice Scientia) napsal (s Marinou Vančatovou) 10. svazek *Sexualita primátů* (2002) a 13. svazek *Paleoantropologie – přehled fylogeneze člověka a jeho předků* (2003); podílí se na projektu **Kruh prstenu*. Kontakt: Doc. RNDr. Václav Vančata, CSc., Oddělení antropologie Katedry biologie a ekologické výchovy Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy v Praze, M. D. Rettigové 4, 116 39 Praha 1, telefon: 221 900 144, fax: 221 900 173, e-mail: Vaclav.Vancata@pedf.cuni.cz; Vaclav.Vancata@seznam.cz.

Vencovský František (12. 1. 1923, Úsobí u Humpolce), profesor JUDr., národohospodář, profesor Katedry měnové teorie a politiky Vysoké školy ekonomické v Praze, člen předsednictva Společnosti Karla Engliša a Výboru Ceny Karla Engliša. Zabývá se zejména problematikou měnové politiky a historií ekonomického myšlení. Je autorem monografií *Karel Engliš* (1. svazek *Edice Osobnosti Nadace Universitas Masarykiana,

1993), *Dějiny českého ekonomického myšlení: Do roku 1948* (4. svazek *Edice Heureka Nadace Universitas Masarykiana, 1997), *Měnová politika v české historii* (2001), *Vzestupy a propady československé koruny* (2003) a dalších knih, editorem stěžejních děl Karla Engliše, například reedice spisu *Národní hospodářství: Výbrané kapitoly* (1. svazek Edice Heureka Nadace Universitas Masarykiana, 1994), a autorem mnoha vědeckých a vědeckonaučných studií, článků a statí v našich a zahraničních časopisech i v denním tisku. Je nositelem Zlaté medaile *Masarykovy univerzity v Brně, *Ceny Karla Engliše Nadace Universitas Masarykiana v Brně (1999), Medaile Aloise Rašina Vysoké školy ekonomické v Praze (2003), Medaile „Za zásluhu o stát v oblasti hospodářské a v oblasti vědy“ (2003). Kontakt: Prof. JUDr. František Vencovský, Katedra měnové teorie a politiky Vysoké školy ekonomické v Praze, náměstí Winstona Churchilla 4, 130 67 Praha 3-Žižkov, telefo: 241 717 443, e-mail: vencovsky.fr@volny.cz.

veřejně prospěšný, obecně prospěšný v českém právním prostředí a jeho odborné terminologii kolísá. Například obecně prospěšné cíle jsou definovány v Zákoně č. 227/1997 Sb. o *nadačních a *nadačních fondech. Jedná se zejména o rozvoj duchovních hodnot, ochranu lidských práv nebo jiných humanitárních hodnot, ochranu přírodního prostředí, kulturních památek a tradic a o rozvoj vědy, vzdělávání, tělovýchovy a sportu.

Vorlíček Jiří (24. 10. 1944, Havlíčkův Brod), profesor MUDr., CSc., internista a onkolog, profesor a přednosta Interní hematologické kliniky Lékařské fakulty Masarykovy univerzity v Brně a Fakultní nemocnice v Brně-Bohunicích; v letech 1997–2003 děkan Lékařské fakulty Masarykovy univerzity v Brně, od roku 2003 proděkan této fakulty a předseda České onkologické společnosti v rámci České lékařské společnosti J. E. Purkyně, od roku 2004 člen Správní rady *Nadace Universitas Masarykiana. Zabývá se zejména podpůrnou léčbou v onkologii. Publikoval mnoho vědeckých prací u nás i v zahraničí a několik knižních monografií. Získal řadu ocenění: Cena rektora Masarykovy univerzity za vynikající tvůrčí čin (publikace *Paliativní medicína, Obecná onkologie a podpůrná léčba*) (1999, 2004), *Cena Nadace Universitas Masarykiana (2002) aj. Kontakt: Prof. MUDr. Jiří Vorlíček, CSc., Interní hematologická klinika Lékařské fakulty Masarykovy univerzity v Brně a Fakultní nemocnice v Brně-Bohunicích, Jihlavská 20, 639 00 Brno, telefon: 547 193 642; 532 233 642, e-mail: jvorlic@fnbrno.cz; jvorlic@med.muni.cz

Vrhel František (28. 5. 1943, Klatovy), docent PhDr., CSc., etnolog, překladatel, ředitel Ústavu etnologie Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze. V roce 1967 absolvoval na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze obor románská filologie. Na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy pracuje od roku 1968 jako odborný asistent (1968–1978), vědecký pracovník (1978–1987) a docent (od roku 1987). V roce 1989 se stal ředitelem Ústavu etnologie Filozofické fakulty Univerzity Karlovy a proděkanem pro zahraniční styky na této fakultě. V roce 1994 byl zvolen děkanem Filozofické fakulty Univerzity Karlovy a v roce 1997 opakovaně na druhé funkční období. Odborně se zabývá iberó-americkou literaturou, světovou literární teorií, hermeneutikou a postmoderní antropologií. O těchto tématech publikoval mnoho studií v našich a zahraničních odborných periodikách: *Archivum Orientale, Český lid, Ibero-Americana Pragensia* aj. Vydal několik skript a učebních textů: *Texty nativní Iberoameriky I: Předkolumbovské literatury* (1978, s Oldřichem Kašparem), *Texty nativní Iberoameriky III: Folklor Mezoameriky* (1984, s Oldřichem Kašparem)

aj. Absolvoval četné badatelské a přednáškové pobyty ve Francii, na Kubě, v Izraeli, Mexiku, Peru, Španělsku, USA aj. Věnuje se též překladatelské a editorské činnosti: Jorge Luis Borges, Adolfo Bioy Casares, F. Katz. Spolupracuje s *Nadací Universitas Masarykiana: člen redakční rady časopisu *Univerzitní noviny, v němž publikuje; pro sérii *Panorama biologické a sociokulturní antropologie (*Edice Scientia) napsal 4. svazek *Antropologie sexuality: Sociokulturní hledisko* (2002) a 14. svazek *Předkolumbovské literatury: Témata, problémy, dějiny* (2003); podílel se na projektu *Kruh prstenu. Kontakt: Doc. PhDr. František Vrhel, CSc., Ústav etnologie Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze, Celetná 20, 110 00 Praha 1, telefon: 224 491 454, e-mail: vrhel@ff.cuni.cz.

vzájemně prospěšné organizace, organizace vytyčující si cíle spojené s činností lidí, kteří jsou členy jednotlivých organizací; týká se samotných členů organizace (případně zájmové organizace).

Zábranský Vlastimil (2. 9. 1936, Vráž u Berouna), malíř, grafik, ilustrátor. Vyučil se palířem cementu v Králově Dvoře, v letech 1953–1957 absolvoval Průmyslovou školu stavebních hmot v Hranicích na Moravě, poté studoval jeden rok na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity v Brně a přešel na její Pedagogickou fakultu, kde v roce 1961 absolvoval obor výtvarná výchova-čeština. V roce 1970 se stal členem francouzské Societě protectrice de l'humour, v roce 1976 členem skupiny malířů, sochařů a grafiků Junij se sídlem v Lublani. Žije a tvoří v Brně. Již koncem vysokoškolských studií kreslil karikatury, kterým se plně věnoval po krátkém učitelském působení v letech 1961–1963. Publikoval je v domácích i zahraničních časopisech (*Host do domu, Index, Kulturní život, Literární noviny, Pardon, Plamen* aj.). Svými typickými hranatými figurami uváděnými do mnohovýznamových znakových systémů výrazně přispěl k originální tváři českého kresleného humoru v 60. a 70. letech a jeho mezinárodní proslulosti. Od počátku 70. let vytvářel kombinovanými technikami kultivované obrazy „překrásných“ žen a dokonale holohlavých mužů, jimž dodávají kouzlo prvky jemné sarkastické nadsázky. Zařadil se ke světově špičce „malovaného humoru“. Ilustroval několik desítek knih: R. Gill, *Protokoly*, 1964; J. Bednaříková, *Kambriová moře*, 1979; Z. Zábranská, *Portrét mladé ženy*, 1982; O. Mikulášek, *Do posledního doušku*, 1985; J. Novák, *Vůně červených nocí*, 1986; J. Malina – J. Benedík, *Amor: Počítačový systém k automatickému generování milostných scén*, 1993; M. Skála, *Moji dvojníci*, 1994; J. Pavelka, *O růži, Tibeťanech a postmodernismu*, 1997 aj. Uspořádal několik desítek samostatných i kolektivních výstav v České republice (Brno, Lipnice, Olomouc, Ostrava, Praha, Slavkov, Třinec, Zlín aj.) i v zahraničí: Avignon (Francie); Bordighera (Itálie); Bratislava (Slovensko); Düsseldorf (Německo); Klagenfurt (Rakousko); Marostica (Itálie); Paříž (Francie); Skopje (Makedonie) aj. Ocenění: 1965 1. cena v Celostátní soutěži humoru a satiry na Haškově Lipnici; 1972 Grand Prix na Světové výstavě karikatury ve Skopje (Makedonie); 1973 Dattero d'oro na Mezinárodním salonu humoru v italské Bordighere a v Marostice; 1975 1. cena na Worldcartoonale v Knokke Heistu (Belgie); 1982 Ocenění z festivalu Zlaté pero v Bělehradě (Srbsko) aj. Spolupracuje s *Nadací Universitas Masarykiana: na stránkách časopisu *Univerzitní noviny se vrátil ke „kreslenému humoru“, vytvořil emblém *Nadace Universitas Masarykiana (1993), podílel se na výtvarné vizi projektu *Kruh prstenu. Kontakt: Vlastimil Zábranský, Vyhlička 2, 638 00 Brno-Lesná, telefon: 548 221 331; ateliér: Stojanova 9, 602 00 Brno, telefon: 543 243 556.

zahradní slavnosti v Botanické zahradě Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně, společenské setkání konané od roku 1997 vždy v září v Botanické zahradě Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně, jehož se účastní členové akademické obce mateřské univerzity i z jiných vysokých škol, představitelé politických, hospodářských a kulturních institucí i širší veřejnost. Je provázáno bohatým kulturním programem a výstavami výtvarných děl, z nichž některá zůstávají trvalou součástí Botanické zahrady. Cílem je naplnit přesah univerzity a nadace do občanského života. Založení zahradních slavností iniciovali v roce 1997 představitelé *Nadace Universitas Masarykiana (*Jaroslav Malina) a *Masarykovy univerzity v Brně (*František Gale). V iniciačním roce vytvořil v areálu Botanické zahrady sochařské objekty *Prameny země* brněnský sochař *Jan Šimek.

Zeman Josef (2. 10. 1951, Zlín), docent RNDr., CSc., geochemik, docent Ústavu geologických věd Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně, proděkan Přírodovědecké fakulty pro rozvoj a člen Vědecké rady této fakulty. Přednáší geochemii, environmentální geologii, geochemii životního prostředí, geochemii magmatických a metamorfních procesů. Ve výzkumné práci se zabývá interakcí mezi horninami, vodním prostředím a atmosférou, přírodními oxidačně-redukčními procesy, migrací těžkých kovů v přírodním prostředí, působením bioty na anorganické reakce, modelováním dynamiky geologických a geochemických procesů a obecnými principy průběhu změn v geologických systémech. O těchto tématech uveřejnil několik desítek studií v našich i zahraničních časopisech a sbornících, publikoval několik skript a monografií. Spolupracuje s *Nadací Universitas Masarykiana: zástupce šéfredaktora časopisu *Univerzitní noviny*; člen edičních rad nadačních knižnic; autor typografické a výtvarné úpravy řady nadačních titulů; autor monografií v *Edici Scientia Nadace Universitas Masarykiana: *Přírodní karbonátové systémy* (2002); *Stabilita a dynamika přírodních systémů* (2005). Kontakt: Doc. RNDr. Josef Zeman, CSc., Ústav geologických věd Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně, Kotlářská 2, 611 37 Brno, telefon: 549 498 295, e-mail: jzeman@sci.muni.cz.

Zoubek Olbram (21. 4. 1926, Praha), sochař. Absolvoval Vysokou školu uměleckoprůmyslovou v Praze v ateliéru Josefa Wagnera (1945–1952). V letech 1958–1969 člen tvůrčí skupiny Trasa, s níž vystavoval 1959–1969 a 1991–1992, od roku 1987 zakládající člen Nové skupiny, od roku 1991 člen Umělecké besedy a od roku 1999 její starosta. Byl jedním z významných aktérů listopadu 1989 a je autorem posmrtné masky a náhrobku Jana Palacha v Praze. Studium ve Wagnerově škole a restaurátorská práce od roku 1951 motivovaly jeho tvorbu k sochařské tradici posílené i o inspirace archaickým středomořským figurativním sochařstvím, projevující se ve vědomí ušlechtilého poslání umění, ideálu lidskosti a stále se opakujících osudových témat. Výtvarný názor si však od počátku formoval poznáním díla klasiků moderního sochařství. Na začátku 60. let směřoval v úhrnně citěných tvarech ke konstrukci (cyklus *Stavby*), brzy nato rozrušoval souvislost formy, fragmentarizoval postavy, destruktoval tělesný tvar, strukturoval povrch.

Poté dal přednost celistvé formě, strukturální modelaci však zachoval. Vyvinul osobní styl integrálního figuralismu, jehož smysl vyjádřil slovy: „*Dělám lidi, na které myslím.*“ Byl to v první řadě motiv rodiny a přátel, postav s individuální podobou, které dostávají nadindividuální poslání a v různých seskupeních vstupují do vzájemných vztahů. Postavy mytologické nebo biblické procházejí opačným procesem, zkonkrétňují se příměrem k přítomnosti. Na konci 60. let se jeho tvorba dostává do blízkosti „nové figurace“, k níž měl zároveň vztah kritický, neboť figuraci chápe jako kontinuální, od nejranějších projevů v mladším paleolitu před více než 25 000 lety až po současnost. Dává sochám promlouvat bezprostředním projevem psychické situace: v gestech, pohybech, naklonění, schýlení, vychýlení, pádu. V roce 1969 na výstavě „Socha a město“ v Liberci vystavil skupinu postav na náměstí mezi chodce a takto působivě oslovuje diváky podnes. Soustavná práce dala vznik rozsáhlé tvorbě, která sice reflektovala proměny doby, ale neuhnula ze směru umělcovy osobní dráhy. Jeho dílo je nejen početné, ale má i velké rozpětí, od komorních plastik, volných i reliéfních, k monumentálním. Rád spolupracuje s architekty, je autorem četných realizací v interiéru i exteriéru. Jeho oblíbenými materiály jsou cement, olovo a bronz, často zvýrazněné polychromováním i zlacením. Z nízkých olověných i cementových reliéfů snímá otisky na mokřý ruční papír. Jeho dílo je zastoupeno v Národní galerii v Praze, v řadě českých i zahraničních galerií a muzeí a soukromých sbírek (Argentina, Francie, Chorvatsko, Německo, Nizozemsko, Rakousko, Slovensko, Švédsko, Švýcarsko, USA, Vatikán aj.). Za své dílo obdržel řadu domácích a zahraničních uměleckých ocenění a dostalo se mu uznání za humanistické a občanské postoje: 1969 Cena M. B. Brauna III. stupně; 1. cena Svazu československých výtvarných umělců za sochu *Jan*; 1990 Národní cena; 1994 zapsán do Knihy cti městské čtvrti Praha 3; 1996 Pamětní medaile Masarykovy univerzity v Brně; Státní cena – Medaile za zásluhu; 1998 Medaile hlavního města Prahy; 1999 Medaile Vysoké školy báňské–Technické univerzity Ostrava; 2004 *Cena Nadace Universitas Masarykiana aj. Město Litomyšl a Památkový ústav Pardubice zřídily v roce 1998 ve sklepních sálech zámku v Litomyšli stálou expozici z životního díla Olbrama Zoubka. Intenzivně spolupracuje s *Masarykovou univerzitou v Brně a *Nadací Universitas Masarykiana. Pro vstupní prostor Rektorátu Masarykovy univerzity vytvořil plastiku *Zvídavost – Letící s modelovanou draperií* (1994) a pro atrium Anatomického ústavu Lékařské fakulty monumentální bronzové busty *Eva a Marie* (2001). Od roku 1995 se jako předseda „Sochařského sympozia v bronz“ zasloužil o obohacení areálů Masarykovy univerzity o několik bronzových soch (viz Sochy pro Masarykovu univerzitu a Nadaci Universitas Masarykiana). Pro *Nadaci Universitas Masarykiana vytvořil plastiky *Zvídavost* udílené jako *Cena Nadace Universitas Masarykiana a *Oeconomia I–V* udílené jako *Cena Karla Engliše; podílel se na výtvarné vizi projektu **Kruh prstenu*. V *Edici Osobnosti Nadace Universitas Masarykiana byla vydána biografie: Jaroslav Malina, ed., *Olbram Zoubek* (1996). Kontakt: Olbram Zoubek, akademický sochař, Salmovská 7, 120 00 Praha, telefon 224 918 477.

B

Bejček Josef 28, 92, 179, 220, 224, 248
 Beneš Jan 12, 22, 28, 60, 63, 83, 95, 98, 106, 118, 174, 184, 190, 211, 217, 220–222, 226, 244, 248
 Born Adolf 32, 39, 40, 41, 43, 45, 46, 54, 59, 62, 63, 83, 118, 139, 141, 145, 154, 179, 220, 224, 228, 229, 237, 239, 252
 Bravený Pavel 6, 12, 23, 24, 38, 51, 54, 59–61, 67–70, 83, 84, 95, 98, 106, 118, 119, 121, 131, 132, 136, 148, 174, 179, 184, 190, 211, 220–222, 225, 226, 228, 229, 244, 248

C

Cena Karla Engliše 6, 12, 54, 107, 108–110, 131, 171, 184, 189, 225, 228, 230, 242, 248, 255
 Cena Nadace Universitas Masarykiana 5, 12, 54, 95, 96, 107, 131, 184, 189, 226, 228, 236, 248, 253–255
 Centrum pro výzkum neziskového sektoru 227, 233
 CVNS 227

Č

Čermák Tomáš 32, 39, 43, 54, 59, 60, 83, 84, 88, 92, 170, 178, 179, 186, 188, 195, 220, 227–229, 230, 252

D

Dohnalová Marie 6, 28, 32, 43, 51, 54, 59, 84, 85, 87–93, 165, 177–179, 227–230, 244, 248, 252
 Dvořáková Nina 59, 60, 76, 83, 88, 177–179, 220, 228, 229, 239, 243

E

Edice Beletrie 12, 39–43, 51, 165, 184, 211, 225, 228, 229, 232, 233, 238, 239, 242, 251
 Edice Heureka 12, 14, 39, 43, 45–49, 51–54, 95, 96, 108, 109, 111, 118, 165, 184, 199, 212, 217, 225, 227–230, 234, 235, 239–242, 245, 250, 253
 Edice Miscellanea 12, 39, 51, 57, 58, 121, 122, 132, 133, 165, 184, 228, 229, 233, 239, 242, 246
 edice Nadace Universitas Masarykiana 118, 229
 Edice Osobnosti 12, 14, 24, 39, 51, 59, 61–73, 75–79, 83, 95, 96, 102, 107, 108, 111, 118, 132, 133, 139, 141, 165, 171, 178, 184, 225, 226, 228, 229, 230, 232, 233, 238, 239, 242, 246, 253
 Edice Scientia 12, 39, 43, 51, 54, 83–88, 92, 95, 108, 165, 178, 184, 225–227, 229, 235, 238–240, 242, 243, 245, 246, 250, 253, 254
 Edice Scintilla 12, 39, 51, 92–94, 165, 184, 229, 230, 239, 242
 Engliš Karel 12–14, 23, 24, 43, 50, 51, 54, 59, 108, 109–112, 118, 173, 213, 220–223, 225, 228, 229, 230, 242, 253

F

Firkušný Rudolf 12, 23, 59, 62, 95, 102, 174, 184, 190, 211, 214, 221, 222, 226, 229, 230
 Fórum dárců 230
 Frenkel Jacob A. 12, 46, 107–109, 114, 115, 171, 184, 211, 221, 222, 225, 230
 Fuchs Eduard 14, 22, 24, 28, 44, 59, 92, 108, 116, 118, 170, 179, 220, 229, 230, 231, 248

G

Gale František 6, 28, 54, 55, 61, 92, 118–121, 125, 127–132, 136–141, 148, 179, 186, 188, 195, 220, 228, 230, 231, 247, 248, 250, 255
 Grygar Jiří 12, 23, 24, 95, 98, 99, 102, 106, 109, 116, 118, 174, 184, 190, 211, 214, 221, 222, 226, 231

H

Hlušíčka Jiří 13, 51, 59, 60, 69, 71, 72, 74, 77, 96, 100, 132, 145, 179, 220, 221, 223, 227, 229, 231, 232, 239, 242
 Höhmová Zdena 41, 59, 60, 69–71, 139, 142, 145, 147, 179, 220, 229, 232, 237, 238
 Holub Miroslav 12, 95, 98, 102, 106, 116, 174, 184, 190, 211, 221, 222, 226, 232, 246
 Hošek Miroslav 28, 179, 186, 220, 232, 248
 Hurník Ilja 13, 39, 40, 42, 43, 54, 59, 64, 65, 83, 95, 107, 116, 221, 223, 225, 226, 228, 229, 233, 242

I

Informační centrum nestátních neziskových organizací 233

J

Jelínek Milan 22, 28, 118, 179, 220, 233, 248
 Jordán Jan 6, 14, 15, 28, 32, 39, 43, 49, 54, 59, 76, 84, 88, 92, 178, 179, 195, 199, 220, 228, 229, 230, 233, 248, 252

K

Kalendovská Jiřina 54, 59, 179, 220, 228, 229, 233
 Katedra oboru Občanský sektor Fakulty humanitních studií Univerzity Karlovy v Praze 28, 90, 92, 228, 233, 248
 Katedra veřejné ekonomie Ekonomicko-správní fakulty Masarykovy univerzity v Brně 227, 233, 251
 Klaus Václav 6, 12, 13, 38, 43, 45, 46, 59, 66, 67, 95, 107–109, 112, 113, 114, 142, 146, 148, 149, 171, 184, 186, 187, 189, 190, 191, 194, 195, 196, 197, 199, 203, 205, 211, 212, 213, 216–223, 225, 226, 228, 229, 233, 242, 247
 Knížák Milan 6, 32, 43, 44, 49, 96, 145, 186, 187, 188, 195,

196, 199, 200, 201, 205, 212, 213, 227, 228, 234, 237, 252
 Kolmaš Josef 32, 84, 145, 179, 214, 220, 229, 235, 244, 252
 Komenda Stanislav 6, 32, 37, 179, 220, 236, 252
 Koutecký Josef 12, 64, 95, 97, 102, 106, 174, 184, 190, 211, 221, 222, 226, 236
 Kováč Ladislav 6, 38, 60, 116, 215, 219, 237
 Kratochvilová Marie 6, 46, 179, 220, 237
 Kruh prstenu: Světové dějiny sexuality, erotiky a lásky od počátků do současnosti v reálném životě, krásné literatuře, výtvarném umění a dílech českých malířů a sochařů inspirovaných obsahem této knihy 13, 38, 84, 90, 131, 145, 147, 148, 150, 180, 229, 230, 237, 239, 242, 243, 246, 250
 Kulhánek Vratislav 6, 12, 107, 170, 171, 172, 184, 210, 211, 221, 222, 225, 237
 Kundera Ludvík 39, 40, 43, 54, 59, 78, 120, 228, 229, 238

L

Linhart Karel 6, 43, 54, 60, 83, 85, 91, 95, 107, 151, 153, 154, 155, 179, 220, 227, 238
 Linhartová Věra 6, 38, 42–44, 54–56, 60, 83, 85, 89, 92, 95, 96, 102, 106–109, 119–122, 131–133, 139, 141, 142, 145, 146, 155, 179, 210, 211, 213, 216, 219, 220, 227, 238

M

Macháček Zdeněk 58, 59, 69, 120, 127, 142, 145, 151–154, 179, 180, 220, 228, 229, 237, 238
 Makovský Vincenc 13, 51, 59, 60, 72–74, 77, 96, 106, 131, 132, 135, 139, 143, 174, 175, 179, 190, 191, 196, 206, 211, 212, 221, 223, 227, 229, 232, 239, 242, 248
 Malina Jaroslav 6, 12–15, 17, 18, 22–24, 28, 32, 33, 37–45, 50–67, 69–75, 77–79, 82–84, 88, 91–93, 95–98, 100, 102, 106–111, 113, 116, 118, 120–122, 125–128, 131, 132, 133, 139, 141, 145–155, 158–161, 165, 166, 170, 177, 178, 184, 187, 195, 199, 204, 205, 210–213, 215, 219, 220–223, 225, 227–230, 232–234, 237, 239, 240, 242, 243, 246–248, 252, 254, 255
 Masaryk Tomáš Garrigue 95, 96, 100, 101, 190, 216, 226, 239, 253
 Masarykova univerzita v Brně 17, 18, 32, 72, 77, 78, 89, 91, 106, 132, 212, 224, 238, 240, 252
 Mikulka Alois 47, 48, 59, 60, 72, 74, 78, 96, 106, 139, 143, 145, 179, 220, 227, 229, 237, 239, 240
 Mittag Jaroslav 28, 32, 147, 148, 179, 204, 220, 240, 248, 252
 Mornstein Vojtěch 43, 44, 47, 95, 108, 179, 220, 226–228, 240, 241

N

nadační dar 242
 nadační fond 242
 Nadační investiční fond (zkratka NIF) 161, 164, 213, 215, 219, 242, 243, 246
 nadační jistina 242
 nadační příspěvek 164, 242
 nadace 5, 12, 22, 77, 90, 95, 109, 116, 119, 161, 164, 170, 175, 176, 184, 189, 190, 196, 203, 210, 212–217, 219, 230, 233, 241–243, 248, 255
 nadace podpořené Nadačním investičním fondem v I. etapě

(1999) 241, 242
 nadace podpořené Nadačním investičním fondem ve II. etapě (2001) 241, 242
 Nadace rozvoje občanské společnosti (zkratka NROS) 241, 243
 Nadace Universitas Masarykiana (zkratka NUM, NU) 5, 6, 12, 14, 17, 18, 22–24, 27, 28, 32–73, 75–79, 83–89, 91–102, 104–111, 114, 115, 118–122, 128, 129, 131–133, 139–141, 143, 145–149, 151, 153–155, 158–160, 164–166, 170–172, 174–176, 178, 179, 183, 184, 189, 199, 206, 209–217, 219, 220, 224–235, 237–243, 246–251, 253–255
 nestátní neziskové organizace (zkratka NNO) 233, 243, 246
 nestátní organizace 243
 Netík Miroslav 59, 60, 76, 139, 143, 145, 154, 177, 178, 180, 190, 211, 212, 228, 229, 237, 243
 neziskový sektor 89, 91, 242, 243, 251

O

občanská společnost 5, 12, 84, 85, 87–90, 92, 95, 116, 119, 174, 177, 178, 184, 190, 196, 210–212, 226–228, 230, 233, 241–243, 251
 občanské sdružení 90, 161, 233, 243, 248
 občanský sektor 89, 90, 228, 243, 251
 obecně prospěšná společnost 90, 161, 233, 243
 obecně prospěšný cíl 22, 164, 243
 otevřená společnost 243

P

Panoráma biologické a sociokulturní antropologie 13, 84, 85, 89, 91, 92, 221, 223, 225, 228, 229, 235, 238, 239, 242, 243, 246, 247, 251–254
 Pardyová Marie 85, 116, 142, 145, 179, 220, 230, 244
 Pavelka Jiří 39, 43, 45, 54, 59, 84, 145, 179, 220, 228, 229, 244, 254
 Popper sir Karl Raimund 243, 245
 Pospíšil Ivo 6, 32, 36, 43, 44, 51, 52, 54, 55, 60, 81–83, 85, 89, 92, 145, 179, 220, 228, 230, 245, 252
 Preclík Vladimír 6, 12, 51, 59, 60, 72, 73, 75, 78, 95, 96, 100, 102, 107, 118, 133, 135, 139, 143, 145, 152, 153, 174, 184, 190, 211, 221, 222, 226, 229, 237–239, 245
 Pulec Jiří 54, 59, 179, 220, 228, 229, 246

R

Rada vlády pro nestátní neziskové organizace 161, 213, 246
 Renčín Vladimír 118, 246
 reprezentační plesy Masarykovy univerzity v Brně 247

S

Sedlák Jiří 43, 44, 48, 51, 54, 59, 63, 64, 84, 179, 220, 228–230, 244, 247
 Schmidt Eduard 12, 14, 22, 28, 61–63, 66, 67, 84, 92, 95, 97–99, 105, 107, 109, 111, 118, 131, 132, 138, 147, 148, 174, 179, 184, 190, 211, 214, 220, 221, 222, 226, 229, 247, 248
 Sochy pro Masarykovu univerzitu a Nadaci Universitas Masarykiana 131, 134, 135, 248, 255

Společnost pro podporu univerzitních aktivit 32, 79, 89, 204,
211, 239, 248, 252
Stárková Marta 22, 28, 118, 179, 220, 248
Statutární orgány Nadace Universitas Masarykiana 27, 248
Svoboda Jaroslav 28, 57, 59, 127, 145, 179, 195, 211, 220,
229, 249

Š

Šimek Jan 54, 118, 121, 125, 131, 132, 136, 145, 228, 237,
248, 249, 255
Šmarda Jan 15, 43, 44, 52, 53, 228, 250
Štědroň Miloš 12, 15, 23, 32, 39, 43, 54, 59, 60, 62, 79, 81,
83–86, 91, 95, 97, 108, 174, 179, 184, 190, 211, 220–222,
226, 228, 229, 250, 252

T

Tomeček Jaromír 39, 40, 41, 116, 118, 131, 133, 228, 232,
251
Tošovský Josef 12, 23, 107–111, 171, 184, 211, 217, 220–222,
225, 251
Trialog 227, 233, 251
třetí sektor 243, 251
30 (Třicet) dní pro neziskový sektor 251

U

Unger Josef 28, 32, 84, 86, 91, 92, 145, 170, 179, 220, 229,
244, 248, 251, 252
Univerzitní noviny 12, 13, 23, 24, 32–38, 42, 43, 51–56, 77,
78, 81, 83, 89, 91–93, 106, 107, 109, 110, 114, 118–122,
129, 132, 133, 140, 141, 146, 153–155, 164–166, 176, 184,

189, 210, 211, 213–216, 219, 221–223, 225, 227, 232–242,
244, 245, 246, 247, 248, 250–255

V

Vachala Břetislav 37, 84, 87, 145, 214, 229, 244, 252
Vajce Josef 101, 106, 131, 132, 136, 145, 237, 248, 253
Vančata Václav 84, 91, 145, 179, 225, 229, 244, 246, 253
Vencovský František 12–14, 23, 24, 32, 43, 46, 47, 51, 53, 54,
59, 98, 99, 107–111, 113, 115, 116, 171, 179, 184, 211, 214,
220–223, 225, 228–230, 242, 252, 253
veřejně prospěšný 243, 254
Vorlíček Jiří 6, 12, 28, 32, 84, 92, 95, 96, 100–102, 104, 107,
138, 170, 174, 179, 184, 186, 190, 211, 220–222, 226, 229,
230, 248, 252, 254
Vrhel František 32, 84, 85, 91, 92, 145, 179, 214, 220, 229,
244, 252, 254
vzájemně prospěšné organizace 254

Z

Zábranský Vlastimil 6, 15, 32, 36, 59, 118, 145, 147, 154, 220,
229, 237, 252, 254
zahradní slavnosti v Botanické zahradě Přírodovědecké fakulty
Masarykovy univerzity v Brně 118, 119, 121, 124–127,
249, 254
Zeman Josef 32, 38–41, 43, 46–49, 54, 57–59, 66–68, 70–72,
74, 76, 84–88, 92, 94, 113, 121, 170, 178, 179, 220, 228–
230, 252, 255
Zoubek Olbram 5, 6, 12, 59, 60, 66, 67, 83, 95, 97, 131, 133,
134, 136, 138, 139, 142, 145, 152–154, 160, 170–172, 174,
175, 180, 184, 190, 210, 211, 221, 222, 226, 228, 229, 237,
239, 248, 255

